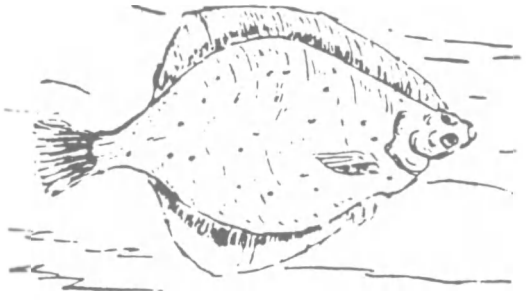

M.S. "Koning Albert"

DE PLATE
Maandblad

- DEC. 1994

2146.90

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13472.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

		PENNINGMEESTER	REKENING
JAARGANG	23	J.P. FALISE -54	750-9109554-54
NUMMER	1	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
MAAND	januari 1994	8400 OOSTENDE	

IN DIT NUMMER

blz. 2 : J.B. DREESEN : Oostende en de onafhankelijkheid van België.

blz. 3 : J.B. DREESEN : Jaarprogramma 1994 in het teken van het 40-jarig bestaan van de vereniging.

blz. 5 : Y. LAMMERANT : Foute tekst in glasraam te Oostende.

blz. 6 : J. VERHAEGHE : Tweemaal overleden.

blz. 8 : J.-M. BEKAERT : Albert Bouchery (1858-1941).

blz. 13 : F. HUBRECHTSEN : Exit Militair Hospitaal.

blz. 17 : J.B. DREESEN : Oostende elders in de wereld.

blz. 18 : J.B. DREESEN : Jaarverslag 1994.

blz. 29 : Ledenlijst 1993.

JANUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit :

op donderdag 27 januari 1994 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

Programma :

1. Welkomwoord door de heer A. VAN ISEGHEM, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. OOSTENDE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG. Diavoordracht met commentaar door de heren Armand DEVREESE en Roger REUNBROUCK.

3. VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.

Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking worden gesteld van de leden.

Daar de VEILING uitsluitend aan de leden voorbehouden is, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in regel willen stellen met hun lidmaatschapsbijdrage 1994, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B. DREESEN

OOSTENDE EN DE ONAFHANKELIJKHEID VAN BELGIE

Op zondag 26 september 1830 werd te Brussel een "Voorlopig Bewind" van 9 leden opgericht.
Door weerslag van de gebeurtenissen sedert 23 september waren er op zaterdag en zondag 25/26 september manifestaties met Brabantse vlaggen geweest in verschillende steden, en in Oostende waren daarbij enkele doden gevallen. Dat was het voorwendsel van de Zuid-Nederlandse Charles GOETHALS - die het wonderlijk als Belg in het Leger tot Generaal-Majoor, en Provinciaal Legerkommandant had gebracht - om het garnizoen van Brugge op 27 september naar Oostende te leiden, waar hij de troepen ontbond, en het "Nieuw Bewind" proclameerde ! Naar de Hollandse Majoor van Nieuwpoort - waar er ook wat onrust was geweest - zond hij in plaats van de gevraagde versterking, een paar Belgische "Maréchaussées" met de Brabantse kleuren ! De Burgerwacht hield er orde. 's Nachts deserteerden de Belgische "miliciens" - zoals overal gebeurde in die dagen - en op 1 oktober gaf Generaal GOETHALS bevel aan de Majoor, die geen geld meer had, om met zijn garnizoen de vesting Nieuwpoort te ontruimen, en naar Oostende te komen. Vandaar deed de Generaal alle Hollandse officieren en manschappen naar Vlissingen vertrekken op 3 oktober.

J.B. DREESEN

Bron : A. STEEN. Kroniek van Mannekensvere. blz. 156

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1994
IN HET TEKEN VAN HET 40-JARIG BESTAAN VAN DE VERENIGING

1. Donderdag 27 januari 1994 om 20 uur.

   OOSTENDE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG. Diavoodracht met commentaar van de heren Armand DEVREESE en Roger REUNBROUCK.

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan de leden, onder leiding van de heer Omer VILAIN.

2. Donderdag 24 februari 1994 om 20u30.

   DE GESCHIEDENIS VAN DE FAMILIENAMEN. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Frans DE BRABANDERE.

3. Woensdag 16 maart 1994 om 15 uur.

   KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling "RETROSPECTIEVE CHARLES DRYBERGH" onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.

4. Donderdag 31 maart 1994 om 20u30.

   KAREL JONCKHEERE EN OOSTENDE. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Dirk BEIRENS.

5. Donderdag 28 april 1994 om 20u30.

   DE OOSTENDSE HANDEL EN SCHEEPVAART OP CHINA (1715-1735). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Karel DEGRYSE.

6. Zaterdag 30 april om 15 uur.

   KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de SINT ANNAKERK te Stene onder leiding van de heer Jean Pierre FALISE.

7. Woensdag 18 mei 1994 om 15 uur.

   KEN UW STAD. Wandelvoordracht. DE MILITAIRE VERSTERKINGEN AAN DE OOSTKANT VAN DE HAVEN onder leiding van de heer Ferdinand GEVAERT.

8. Donderdag 26 mei 1994 om 20u30.

   DE BELGISCHE ZEILOPLEIDINGSSCHEPEN L'AVENIR EN MERCATOR. Avondvoordracht met dia's door de heer Freddy PHILIPS.

9. Zondag 5 juni 1994 om 9 uur.

   STUDIEREIS. Bezoek aan de stad Doornik onder leiding van de heer J.B. DREESEN.

10. Zaterdag 11 juni 1994 om 10u30.

KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling RETROSPECTIEVE JULIUS COLLIN-TURNER onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.

11. Donderdag 29 september 1994 om 20u30.

DE GESCHIEDENIS VAN HET PONTONGESTICHT. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Ivan VAN HYFTE.

12. Woensdag 12 oktober 1994 om 14u30.

WALRAVERSYDE EEN VERDWENEN DORP. Namiddagvoordracht met dia's door de heer Marnix PIETERS.

13. Donderdag 27 oktober 1994 om 20u30.

URBANISATIE TE OOSTENDE (1865-1940). Avondvoordracht met dia's door de heer Norbert HOSTYN.

14. Woensdag 9 november 1994 om 14u30.

HET VISSERIJLEVEN TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG. Namiddagvoordracht door de heer André VAN CRAEYNEST.

15. Donderdag 24 november 1994 om 20u30.

OOSTENDE EN DE ORIENTEXRESS. Avondvoordracht met dia's door de heer Emiel SMISSAERT.

16. Zaterdag 26 november 1994 om 10 uur.

VIERING VAN HET 40-JARIG BESTAAN VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING DE PLATE

- Academische zitting. Gastspreker, de heer Georges ALLAERT met als onderwerp "Oostends bewustzijn. Haven en Cultuur op weg naar de 21ste eeuw".

- Optreden van het koor Tonada Tonadissimo.

- Huldiging van verdienstelijke leden.

- Plechtige opening van een nieuwe galerij in het Heemmuseum.

- Feestmaaltijd.

17. Donderdag 22 december 1994 om 20u30.

ZEEMANSLIEDEREN. Avondvoordracht met dia's en muzikale begeleiding door de heer Jan-B. DREESEN.

Afsluiten van het Vieringsjaar 1994.

==========

In het Heemmuseum worden in de loop van het jaar de volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

van 1 februari tot 1 juni 1994	OOSTENDE SCHILDERSGEWIJS. Schilderachtige hoekjes van Groot Oostende op doek gebracht door de heer VANDEWALLE.
van 18 juni tot 1 oktober 1994	IN HERINNERING AAN "FOTO LUC", de Oostendse fotograaf Luc CHATLEN. Organisatie en realisatie de heer Omer VILAIN.
van 15 oktober tot 15 januari 1995	DE BEVRIJDING VAN OOSTENDE. Organisatie en realisatie de heren Ferdinand GEVAERT en Freddy HUBRECHTSEN.

J.B. DREESEN

FOUTE TEKST IN GLASRAAM TE OOSTENDE

In de Sint-Pieters en Pauluskerk te Oostende staat volgende tekst te lezen in een brandraam : Kristenen die naar den oost vaarden om alle soorten kostbaarheden, werden vaak door de Moren gepraaid; ze werden te Algiers als slaven verkocht. De Trinitariërs rond 1200 gesticht zamelden alhier geld in om over zes eeuwen ongeveer 900.000 van hen vrij te kopen.

Te groots om waar te zijn ! In Rome raadpleegden wij pater Guilio CIPPOLONE van het klooster der Trinitariërs aldaar, die ons verzekerde dat het opgegeven getal uit Oostende fel overdreven zal zijn. Hij sprak er zelfs zijn twijfels over uit of dit aantal vrijkopingen wel ooit door de hele Orde werd bereikt.

De Orde werd inderdaad gesticht op het einde van de 12de eeuw en reeds in 1215 bestond er een huis in Brabant. Slavenmarkten waren er niet alleen in Algiers, maar ook in Tripoli, in Tunis en in Marokko (Alg. Rijksarch. Brussel, Geheime Raad Oostenrijk, nr. 837, B folio 70-72 verso). De losprijzen konden sterk variëren. In de 18de eeuw kon met 18.000 gulden een 7 à 9 slaven worden vrijgekocht (Ibidem, nr. 837, consult van 7.7.1772).

Pater CIPPOLONE bereidt dit jaar een werk voor over de relaties tussen christendom en islam in de voorbije eeuwen en zal hierin wel deze overtrokken cijfers in een juister en meer realistisch verband toelichten.

Intussen mogen we de moderne gijzelnemingen, vliegtuigkapingen inbegrepen, enigszins vergelijken met de gevangennemingen van de slaven in Barbarije.

Y. LAMMERANT

Overgenomen uit "BIEKORF", aflevering 1, 1992.

TWEEMAAL OVERLEDEN

door Julien **VERHAEGHE**

In de "Gazette van Brugge" van 29 augustus 1898 verscheen volgend artikel :

"Men zal zich nog herinneren dat in de maand juni laatstleden zekere Hippoliet LUCAS, matroos, na meer dan 20 jaar afwezigheid zonder eenig nieuws te geven, te Oostende, zijn verblijfplaats, terugkwam, alwaar hij zijne huisvrouw hertrouwd vond. Om haar tweede huwelijk te kunnen aangaan had vrouw LUCAS een vonnis bekomen, vaststellende na verhoor van getuigen, dat haar eerste man te Buenos-Ayres (Zuid-Amerika) overleden was.
In de afgelopen week is Hippoliet LUCAS voor de Rechtbank te Brugge verschenen in gezelschap van verscheidene personen die onder eed verklaard hebben hem wel en goed te herkennen, en hij heeft de vernietiging gevraagd zijner overlijdensakte. De rechtbank sprak een vonnis uit, verklarende dat LUCAS wel levend is, en tevens de vernietiging bevelende van zijne akte van overlijden. De kwestie van het tweede huwelijk van vrouw LUCAS zal nog voor de rechtbank komen".

Ik vond de gegevens uit dit krantenbericht nogal vaag en toch intrigerend genoeg om eens te snuffelen in de registers van de Burgelijke Stand te Oostende om te zien of er soms niets concreters over dit geval te vinden was, en jawel....

Op 30 april 1873 huwden te Oostende Hippoliet LUCAS en Hermania DEPAUW. Hij was geboren te Brugge op 13 september 1843, visser van beroep, en met zijn ouders wonend te Oostende. Zij was geboren te Oostende op 11 januari 1851, zonder beroep, en eveneens met haar ouders wonend te Oostende. De vader van de bruidegom was zeeman, die van de bruid visser.

Op 11 maart 1874 werd in de echtelijke woonst, Schippersstraat 10, een dochtertje Rosalie geboren. Het kind werd aangegeven door de vroedvrouw daar de vader zich op zee bevond; de moeder werd aangegeven als werkvrouw. Het kind overleed op 19 december van het zelfde jaar in de Schippersstraat 10.

Op 5 maart 1876 werd een tweede kind geboren, een zoontje Richard; weer was de vader op zee, de moeder was ditmaal zonder beroep.

Er werden geen andere geboorten meer gevonden te Oostende, en er zijn er elders ook geen meer geweest volgens het enige nog levende kleinkind (een nog heel pientere vrouw van 91 jaar met een zeer goed geheugen, die mij o.a. ook vertelde dat zij haar schoonste dagen als klein meisje doorbracht bij haar grootmoeder materneel Clemence BAROEN, weduwe Felix WEIJNE, boven de Lion Noir op het Wapenplein).

Kort daarop moet Hippoliet dan van de visserij overgestapt zijn naar de grote vaart. Bij zijn eerste reis is hij gedrost en heeft nij niets meer van zich laten horen.

Moeder Hermania zal het in die tijd als verlaten echtgenote wel moeilijk gehad hebben. Later kreeg zij kennis met een zekere Alfons PONJAERT, sedert 1894 weduwnaar, geboren te Oostende en

stuurman ter visserij. Om met hem te kunnen huwen moest zij vrij zijn, wat wegens het verdwijnen van haar echtgenoot moeilijk te bewijzen was.

Toch slaagde zij erin om een zekere A. BARRAT, scheepskapitein ter grote vaart, voor de rechtbank van Antwerpen te laten verklaren dat haar wettige echtgenoot op 20 november 1892 overleden was te Buenos-Ayres in Argentinië. Dit werd op 17 juni 1895 bevestigd door een vonnis van de rechtbank te Brugge. Hermania DEPAUW, die toen vermeld werd als "negotiante", liet dit vonnis overschrijven in de registers van de Burgerlijke Stand te Oostende op 5 juli 1895. Reeds daags nadien, op 6 juli 1895, werd het huwelijk PONJAERT-DEPAUW gesloten te Oostende. Hij werd in de akte vermeld als stuurman ter visserij, zij als handelaarster. Er werden geen kinderen geboren.

In juni 1898 werd er gebeld aan de echtelijke woning, Langestraat 118. Alfons opende en stond oog in oog met een man die vroeg om Hermania DEPAUW te mogen spreken. Op de vraag van Alfons wie hij was, verklaarde hij haar man te zijn, terug uit Argentinië, en dat hij een nieuw leven wilde beginnen met zijn echtgenote en kind. Zij, noch haar zoon, wilden daar van horen en stuurden hem weg.

Hippoliet wende zicht tot de rechtbank te Brugge, vergezeld van drie getuigen, en liet het vonnis van overlijden nietig verklaren op 23 augustus 1898. Dezelfde rechtbank kon dan ook niet anders dan op 14 mei 1901 het huwelijk PONJAERT-DEPAUW ambtshalve nietig te verklaren (de beroepen waren dan reder en huisvrouw) maar het toch als putatief te beschouwen. Beide vonnissen werden overgeschreven in de registers van de Burgerlijke Stand te Oostende, respectievelijk op 19 september 1898 en 12 juni 1901.

PONJAERT en DEPAUW bleven echter samen wonen. Alfons was op 24 september 1901 getuige (als visser-stuurman) bij het huwelijk van haar zoon Richard (handelaar) met Gabrielle WEIJNE. Vader Hippoliet zat dan als "zonder beroep" opgesloten te Wortel en verleende bij notariële akte zijn toestemming.

Ondertussen hadden Alfons en Hermania de procedure ingezet om haar huwelijk met Hippoliet te laten ontbinden. Het vonnis van echtscheiding werd overgeschreven te Oostende op 6 december 1901. Hippoliet was dan opgesloten te Merksplas waar hij overleden is op 5 november 1906, zijn overlijdensakte vermeldt hem als zeeman.

Eigenaardig genoeg zijn PONJAERT en DEPAUW niet meer in het huwelijksbootje gestapt. Alhoewel haar zoon Richard en zijn gezin in 1914 naar Engeland vluchtten, bleef Hermania te Oostende. Haar kleindochter vertelde dat zij in 1919 bij hun terugkeer Hermania, fel verouderd, vonden in een huis op de hoek van de Kapellestraat en de Jozef II straat. Bij gebrek aan bevolkingsregisters kan niet meer vastgesteld worden of zij dan nog samen was met Alfons PONJAERT. Kort nadien moet zij geestesziek geworden zijn; zij overleed in het O.L.Vrouw gesticht te Sint-Michiels op 16 maart 1923, 71 jaar oud. Haar overlijdensakte vermeld haar foutief als nog steeds gehuwd met Hippoliet LUCAS.

Alfons PONJAERT overleefde haar anderhalf jaar. Hij overleed in het Sint-Janshospitaal te Oostende op 26 oktober 1924, 69 jaar oud. De overlijdensakte vermeldt hem als visser. Hij woonde toen in de Langestraat 118.

ALBERT BOUCHERY (1858-1941)

door Jean-Marie **BEKAERT**

Albert BOUCHERY, zoon van Remi en Coralie WULLEMS werd op woensdag 14 april 1858 geboren. Het was een heuglijke dag voor de familie BOUCHERY. Meteen was de weg geopend voor een mogelijke derde generatie apothekers (1).

Grootvader Charles BOUCHERY, toen nog in leven, stichtte de apotheek in december 1821, op nr. 41 in de Kaaistraat (2).

In 1848 volgde Remi BOUCHERY zijn vader, Charles, op in de welbeklante apotheek en bracht zijn officina over op nr. 59 van dezelfde straat (2). Na enkele jaren startte Remi BOUCHERY met de verkoop van mineraal water. Hiertoe werd, op nr. 43 in de Kaaistraat, een pakhuis gehuurd. Geleidelijk werd een sterk kliënteel opgebouwd.

In 1884, na het overlijden van zijn vader, nam Albert BOUCHERY de apotheek over. Nog dit jaar huwde hij Elisabeth THYS te Brussel (2). Op 19 augustus 1885 werd hun zoon Robert geboren (3).

Ondernemend zakenman verzekerde hij voortaan zelf de botteling van het mineraal water en voerde een intensieve publiciteit voor het produkt. Meteen werd het een voltreffer voor de verkoop.

In persmiddens verwief Albert BOUCHERY eveneens bekendheid. Zo werd hij medewerker van de Brusselse krant "L'Etoile Belge". Anno 1894 werd hij medestichter van het journalistenverbond "Cercle de la Presse du Littoral" (4).

M. ALB. BOUCHERY
President of the Ostend-Host Committee Club

Op 25 december 1895 verscheen het eerste nummer van "Le Carillon". De krant werd op de persen van de drukkerij Alphonse VAN GRAEFSCHEPE in de Nieuwstraat gedrukt (5).
Albert BOUCHERY cumuleerde de funkties van direkteur en hoofdredakteur.

De behoorlijk onafhankelijke en zeer bedreven hoofdredakteur kwam vrij snel in konflikt met meerdere van zijn opdrachtgevers.

Wie kan echter de zaak beter voorleggen dan de betrokkene zelf ? Albert BOUCHERY gaf een relaas van de gebeurtenissen in "Le Carillon" van 28 december 1921 (6) :

"Le Carillon à été tout d'abord imprimé chez M Alphonse VAN GRAEFSCHEPE. Les allures assez indépendantes du jeune journal déplaisaient à certaines vieilles perruques du parti libéral. Aussi eurent-elles vite fait de décider l'imprimeur à nous signifier congé. C'est ainsi qu'un beau jour, le 15 septembre

1897, M. VAN GRAEFSCHEPE, sans crier gare, nous signifia qu'il cesserait d'imprimer le journal à partir du 1 octobre suivant".

en vervolgde....

"C'était un peu nous traiter comme un domestique à qui on donne ses quinze jours. La direction du journal n'en fut d'ailleurs pas autrement émue. Le 16 septembre, nous éditions à Bruxelles et nous achetions une belle presse chez JULIEN, tout ce qu'il fallait en fait de caractères et d'accessoires chez SCHILDKNECHT et le papier à Saventhem.
Nous engagions le brave Emile DEWEERT comme chef d'atelier et vogue la galère ! On loua un rez-de-chaussée dans la rue du Quai et le 1 octobre suivant "Le Carillon" était imprimé sur ses propres presses. Ostende comptait une imprimerie de plus. Cette imprimerie prit une très rapide extension. M VAN GRAEFSCHEPE s'était créer un concurrent sérieux. C'est tout qu'il avait gagné".

Op die manier stichtte Albert BOUCHERY, op 3 oktober 1897, zijn eigen drukkerij. De "Imprimerie Centrale Albert Bouchery et Cie" werd ondergebracht in het depot voor mineraal water. Het voorlopig atelier was echter merkelijk te klein. Voorzienig, anticipeerde A. BOUCHERY, op de gebeurtenissen. Inderdaad.

Op 25 juni 1897 verscheen in "Le Carillon" volgende aankondiging : "PAR SUITE DE CESSATION DE COMMERCE. A reprendre avec ou sans mobilier ancien café bien achalandé, avec remise et salle pour divertissements situé dans une rue les plus populeuses de la ville. Pour les conditions, s'adresser rue d'Ouest, 50" (7).

De aankondiging verscheen maar eenmaal.

Albert BOUCHERY onderhandelde toen met Amand CREPIN, waard van de afspanning "Het Bronzen Paard", op nr. 50 in de Weststraat. Een huurkontrakt werd afgesloten. Meteen beschikte BOUCHERY over de nodige ruimte. Pas later wist Albert BOUCHERY het echtpaar Amand CREPIN en Sophie FEYS te overtuigen hem het pand te verkopen.

BOUCHERY gaf zelf relaas van het feit in "Le Carillon" van 28 december 1921 : "Mais nous ne sommes pas restés longtemps dans la rue du Quai. Un vaste immeuble était libre, à côté du vieux théatre "Royal" de la rue de l'Ouest. C'était un café avec une grande cour, des écuries et au premier, du côté de la rue St. Sebastien, une grand salle de danse. L'immeuble fut pris en location, nous y installâmes l'imprimerie et la rédaction du journal dans la salle de danse et ses annexes: la direction du Carillon prit place au rez-de-chaussée, au fond du large corridor qui s'ouvrait sur la rue d'Ouest et qui devint notre salle de dépêches".

De gelagzaal van "het Bronzen Paard" werd de officina van apotheker Albert BOUCHERY. Na 77 jaar in de Kaaistraat gevestigd te zijn geweest, kwam de apotheek BOUCHERY, in 1898, in de Weststraat terecht.

Ook meldde "Le Carillon" vanaf 25 januari 1898 : "CHANGEMENT DE DOMICILE". Van toen af waren zowel apotheek, als drukkerij werkzaam in de Weststraat (8). Omdat men de zaak zeker niet zou voorbij lopen, vermeldde elke publiciteit "a côté du théâtre".

Het jaar daarop werd Albert BOUCHERY Consul van Chili. Ook werd het schild van dit land boven de "Porte Cochère" opgehangen (8a).

Tussen 1896 en 1914 groeide "Le Carillon" uit tot een merkwaardig tijdschrift. Onder de handtekening "V. TUSSE" verschenen, tot op 9 mei 1903, een merkwaardige reeks historische artikels over Oostende. Na deze datum werd de toegang tot het Oostends archief aan de historicus van "Le Carillon" ontzegd. Meteen werden de "Pages d'Histoire Locale" zeldzaam in de krant. Als men weet dat het Oostends archief, op 28 mei 1940, in de vlammen opging kan men zich rekenschap geven van de waarde van deze reeks (9).

In 1912 had Albert BOUCHERY het lidnummer 13 in de Yacht Club d'Ostende. Hij werd er lid op 15 juli 1901. Tot in 1914 hernieuwde hij zijn lidmaatschap (10).

In 1906, na de afbraak en de wederopbouw van het voormalig Hotel Mertian, op nr. 28, kwamen daar 5 handelspanden tot stand. Het werden toen de nrs. 26-28-30-32 en 34 in de Weststraat. Het huisnummer van de apotheek werd in 1907 nr. 56.

Toen aannemer LUST de afbraak van de schouwburg beeindigde, in april 1907, werd de apotheek BOUCHERY meteen het laatste huis in de rij, aan de zuidzijde van de Weststraat (11).

Eind 1908, voor het rechttrekken van de Hendrik Serruyslaan, werd een aanzienlijk deel van de voormalige schouwburggrond gebezigd. Zo kon men de dubbele bocht, die de kusttram daar beschreef, wegwerken.

Anno 1908 werd een ontwerp voor de bouw van een statig justitiepaleis, naar een projekt van architekt Gustaaf VANDAMME, ingediend voor de vrijgekomen gronden. De bouwtrant sloot aan bij het in 1905 beëindigd postgebouw. In een verder stadium voorzag het projekt, de bouw van een thermae palace, tussen de St. Sebastiaanstraat en de Witte Nonnenstraat. De drie statige gebouwen moesten de Hendrik Serruyslaan een indrukwekkend aanblik geven, waardig aan een stad met wereldfaam.

Het bouwprojekt van Gustaaf VANDAMME werd, zowel om enkele moeilijkheden met onteigeningen, als om ekonomische redenen verworpen (12).

Na het rechttrekken van de Hendrik Serruyslaan bleef nog een vier meter brede strook over van de schouwburggrond. Feitelijk viel er met het overblijvend stuk grond weinig aan te vangen. Behalve voor Albert BOUCHERY....., die een eigen bouwprojekt voorstelde. Deze werd aanvaard.

Op 8 juni 1910, voor notaris H. BERGHMAN, kocht Albert BOUCHERY de overblijvende strook schouwburggrond af van de Stad Oostende. De aangekochte oppervlakte, samengevoegd met dit van de apotheek besloeg 629 m² (13).

De apotheek verliet nr. 56 in de Weststraat op 20 september 1910. Gedurende de werken nam ze haar intrek op nr. 9 in de Koningstraat (14). De drukkerijij en de kantoren van "Le Carillon" vestigden zich tijdelijk in de "Halles d'Ostende" op nr. 12 in de Weststraat (15).

De bouw, naar de plannen van architekt Achiel RAOUX, ving onmiddellijk aan. Toen ontstond een statig appartementsgebouw met 8 handelszaken op het gelijkvloers. De bouw telde 5 verdiepingen op de noord- en zuidkant geflankeerd door een torentje.

Tijdig afgewerkt verscheen, vanaf 16 mei 1911, volgende advertentie in "Le Carillon" : "Ostende. - Situation unique, square Marie-José, en façe arrêt tous les trams. Superbes maisons de commerce à louer. s'Adresser Agence DE SMET ou Pharmacie BOUCHERY à Ostende" (16).

De apotheek van Albert BOUCHERY vestigde zich in het hoekpand op nr. 58 in de Weststraat. Na 1918 veranderde het huisnummer in nr. 8, Marie-Joséplein, om vanaf oktober 1921 nr. 7 te worden.

In 1923 werd Albert BOUCHERY stichtend lid van Rotary Club Oostende. In 1925 werd hij de derde voorzitter van deze club. Op de wereldconventie van de Rotary, die te Oostende plaats vond van 4 tot 12 juni 1927, mocht hij, als voorzitter, Koning Albert I welkom heten (17).

De "Pharmacie Anglaise" werd tot het zomerseizoen 1926 door Albert BOUCHERY alleen uitgebaat. In het vooruitzicht van de Rotaryconventie nam hij een medewerker in huis.

In "De Zeewacht" verscheen op 13 augustus 1926 volgende aankondiging : "NIEUWE MAATSCHAPPIJ - BOUCHERY Albert en PAULUS Alfred vormen een maatschappij in gezamelijken naam, onder de benaming "Engelsche Apotheek" (18).

Donderslag bij heldere hemel was wel de fusie die Albert BOUCHERY doorvoerde met de (katholieke) drukkerij ELLEBOUDT. Op 11 september 1928 werden beide drukkerijen versmolten tot de Naamloze Vennootschap "Imprimerie UNITAS". Oostende's twee grootse drukkerijen - maar vooral vroeger elkaars grootste vijanden - werden hierdoor verenigd.

In juni 1930 trok Albert BOUCHERY zich terug en volgde Alfred PAULUS hem op (19).

Op 25 juni 1932 verscheen voor notaris DE WINTER te Oostende : BOUCHERY Albert, 11 square Marie-José te Oostende die verkocht aan VANDERMEULEN-GRYMONPREZ Polydor, koopman te Stene en VANDERMEULEN-VERCOUTERE Maurice, Christinastraat 125 Oostende een handelseigendom met kelders, entresol, 4 verdiepingen en een mansarde verdiep, met achtergebouw 5 verdiepen hoog, de hoek vormende met de Adolf Buyl- en de St. Sebastiaanstraten groot 629 m²" (20).

Albert BOUCHERY overleed hier op 22 mei 1941. Een jaar later, op 13 november 1942, overleed Elisabeth THYS, zijn weduwe.

Bronnen

(1) FO 4118 - 18/04/1858.
(2) Car 107 - 28/12/1921. "Centenaire".
(3) Kiezerslijsten 1919.
(4) FO - 22/10/1894.
(5) Car 1 - 25/12/1895 (1ste nr. Carillon).

(6) Car 107 - 28/12/1921.
(7) Car 75 - 25/06/1897.
(8a) Ostende Mondain 1 - juin 1907.
(8) Car 173 - 3/12/1897.
(9) Car 57 - 9/05/1903.
(10) Yacht Club d'Ostende. Ledenlijst.
Albert Bouchery - 15/07/1901 (1905-1908-1909-1912).
(11) Ac. Pilaeis - 1908 & 1909.
(12) EO 20 - 13/09/1908.
(13) not. H. Berghman - akte 8/06/1910.
(14) Car 125 - 3/09/1910.
(15) Car 133 - 27/09/1910.
(16) Car 57 - 16/05/1911.
(17) Rotary Annuaire - Lid 1923. Voorzitter 1925-1927.
La Saison d'Ostende 2 - 5/06/1927. (Special Rotarian Number).
Rotary Convention.
(18) ZW 33 - 13/08/1926.
(19) ZW 22 - 31/05/1930. - Zondagapotheek - A. Bouchery.
ZW 27 - 12/07/1930. - Zondagapotheek - A. Paulus.
(20) not. De Winter Jean/Ost - akte 50 - 25/06/1932 (D. Farasyn).

Legende :

FO	Feuille d'Ostende
Car	Carillon
AC	Annuaire Commercial
EO	Echo d'Ostende
ZW	Zeewacht

VEILING 1994

Op donderdag 27 januari 1994 gaat voor de 22ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent werd vastgesteld op 20 %, dat afgehouden wordt van de verkoopsom.

Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vonden dan zal er bij de teruggave van deze 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

EXIT MILITAIR HOSPITAAL

door Freddy HUBRECHTSEN

Op 31 december 1993 luidde de "doodsklok" over het militair hospitaal van Oostende

De deuren van het 6 ha 48 a en 20 ca (kadastrale opp.) groot domein werden op deze datum definitief gesloten. Het patrimonium van het Ministerie van Landsverdediging zal met eenzelfde oppervlakte worden verminderd en het ganse domein wordt te koop aangeboden. Hiermee verdwijnt de oudste militaire instelling van de stad.

Dat Oostende reeds vóór 1640 over een permanent militair hospitaal voor het garnizoen beschikte kan wel enigszins uitzonderlijk genoemd worden (1). Permanente militaire hospitalen waren zeker niet de regel in die tijd. Normaal werden er veldhospitalen opgericht voor de duur van een veldslag of een veldtocht. Spanje was echter op het gebied van de gezondheidszorg voor zijn troepen, de andere naties ver vooruit.

Het eerste vaste hospitaal, dat enkel voor militairen toegankelijk was, werd te Mechelen opgericht in 1585 (2). Dat Oostende er ook eentje kreeg zal wel te maken hebben met faktoren zoals het strategisch belang van de stad als poort naar het continent maar ook met het niet voorhanden zijn van een stadshospitaal en de absolute weigering van de Zwartzusters, die zich bezighielden met de ziekenzorg, militairen te verzorgen.
Het eerste hospitaal was ingericht in de Platformstraat. Het tweede werd in de periode 1647-1649 gebouwd in de Langestraat, op de noordzijde ongeveer ter hoogte van de Schippersstraat (3).

Na het beleg van 1706 geraakte het gebouw enige jaren in onbruik. Na herstellingen werd het terug in dienst genomen, soms samen met een stuk of wat andere gebouwen in de omgeving naargelang de benodigde plaatsruimte.

In 1786 werd een nieuw militair en marinehospitaal gepland, vermoedelijk op het Hazegras daar het tot dan toe gebruikte gebouw in de Langestraat zeer bouwvallig geworden was en de ligging werd ook niet meer als ideaal beschouwd (4). Toch deed het nog dienst tot op het einde van de 1ste Franse invasie, maart 1793.

De Oostenrijkers, met de Engelsen als bondgenoten, waren weer meester in de stad en op 11 september 1793 werd een nieuw militair hospitaal ingericht voor de engelse troepen in de vroegere ambtswoning van de militaire gouverneur. Dit gebouw stond op de hoek van de Vlaanderenstraat en de Langestraat waar zich nu het restaurant "Bennys" bevindt (5).

Juli 1794 betekende het begin van een twintig jaar durende Franse bezetting. De Fransen bleven het "Engels" hospitaal gebruiken tot 1798 waarna het militair hospitaal ingericht werd in het voormalig klooster der Zwarte Nonnen. Dit klooster was gelegen op de hoek van de Kerkstraat en de Ooststraat. Het meubelhuis Lootens samen met de Albertschool en de tussenliggende huizen geven ongeveer een idee van de oppervlakte van het grondstuk (6).

Na 1815 (7) is er geen melding meer over een militair hospitaal (8) tot in 1819 wanneer een hospitaal was ingericht in een stadskazerne "Quartier de Ligne" genoemd. Deze kazerne bevond zich op het grondstuk dat de huidige Poststraat en de huizenrij tegenover het PTT/RTT gebouw in dezelfde straat omvat (9).

De Hollanders bouwden het Hazegras uit tot een kazernecomplex (10) en in 1824 werd er een hospitaal gebouwd dat "bomvrij" heette te zijn en vooral tijdens belegeringen moest dienen (10) (11). Dit gebouw dat de kern vormt van de huidige Bootsman Jonson kazerne werd grotendeels vernield door de ontploffing van het nabijgelegen buskruitmagazijn in 1826. Na herstellingen werd het nog enkel als logement en magazijn gebruikt.

Het hospitaal, militaire infirmerie genoemd, was echter blijven functioneren zelfs doorheen de septemberdagen van 1830.

Het eerste Belgische garnizoen werd gevormd door de burgerwachten van achtereenvolgens Beveren (Oost-Vlaanderen) en Brussel (12).

Het hospitaal breidde uit met het voormalig klooster der Witte Nonnen zodat in 1861 het hospitaalcomplex zich uitstrekte tussen de Aartshertoginnestraat, de Poststraat met de huizenrij, de Witte Nonnenstraat en een gedeelte van de Hendrik Serruyslaan (13).

Op 25 augustus 1908 ging de eerste aanbesteding door voor de bouw van het huidige hospitaal (14) en op 27 augustus 1913 was de verhuis vanuit het stadscentrum voltooid (15).

De Duitse troepen kregen aldus op 15 oktober 1914 een splinternieuw gebouwd, en voor die tijd ultra-modern ingericht, hospitaal in handen. Lang duurde de pret niet want door de bouw van de zware Hindenburgbatterij naast de deur werd het als hospitaal niet meer bruikbaar. In 1919 heropende het militair hospitaal opnieuw zijn deuren.

Vanaf het eind van de jaren twintig werd het de gewoonte alle kazernes en militaire kwartieren de naam te geven van een militair die zich onderscheiden had tijdens de voorbije oorlog en zo kreeg het Militair Instituut voor Zeekuur (zoals de functionele benaming toen geworden was) eveneens de benaming Kwartier Onderluitenant Geneester DE BEER.

Tijdens de tweede wereldoorlog werd het hospitaal niet als dusdanig gebruikt tot oktober 1944 als het 105 British General Hospital er zijn intrek nam. Van januari 1946 tot juni werd het een krijgsgevangenenhospitaal (16). en in juli kwam het hospitaal terug onder Belgisch beheer.

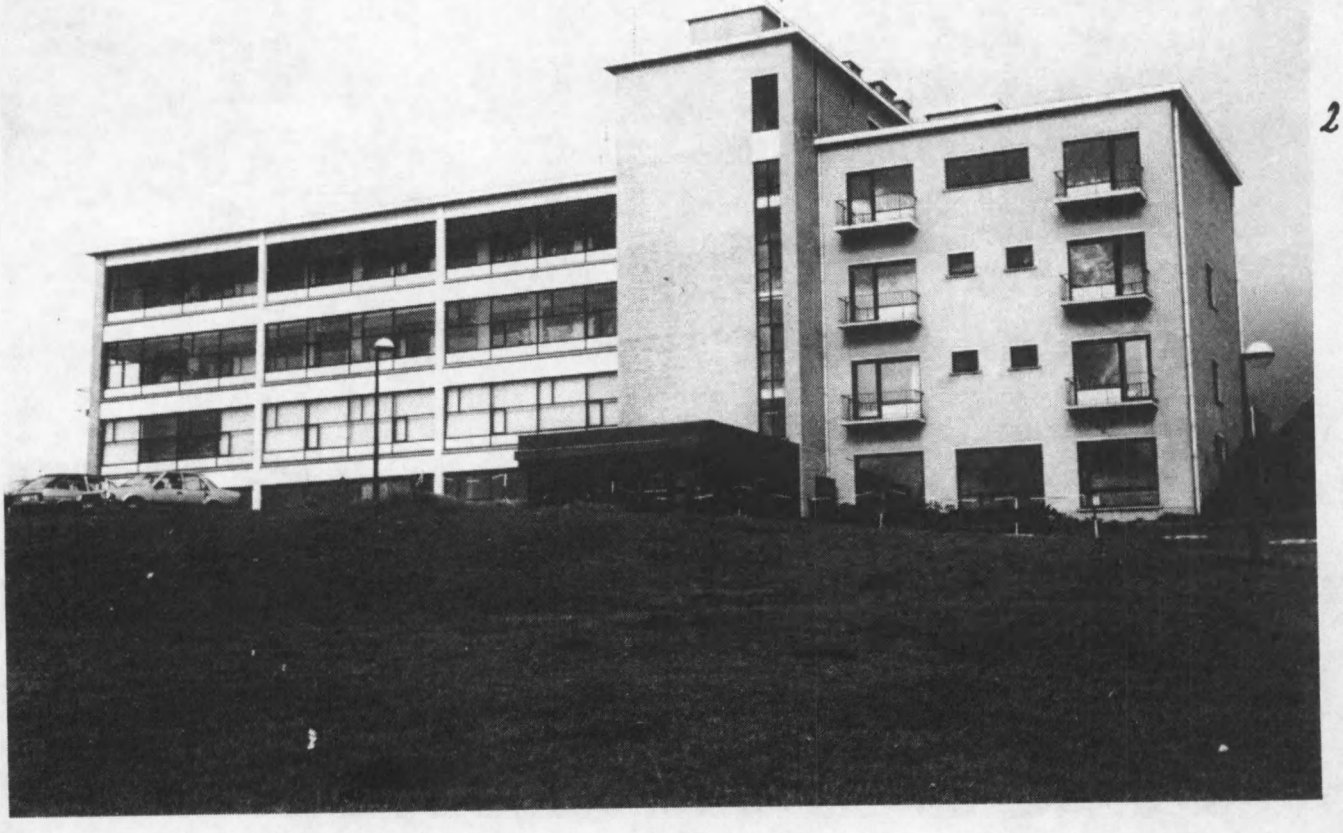
In het kader van het herstructureringsplan dat naar de Stafchef van het Belgisch leger, Luitenant-generaal CHARLIER, genoemd werd, werd het hospitaal op 1 januari 1990 omgevormd tot polikliniek.

De algemene hervorming van het leger door de huidige minister van landsverdediging, dhr. Leo DELCROIX, betekende meteen het einde van het militair hospitaal waarmee Oostende een element armer maar een stukje geschiedenis rijker is geworden.

1

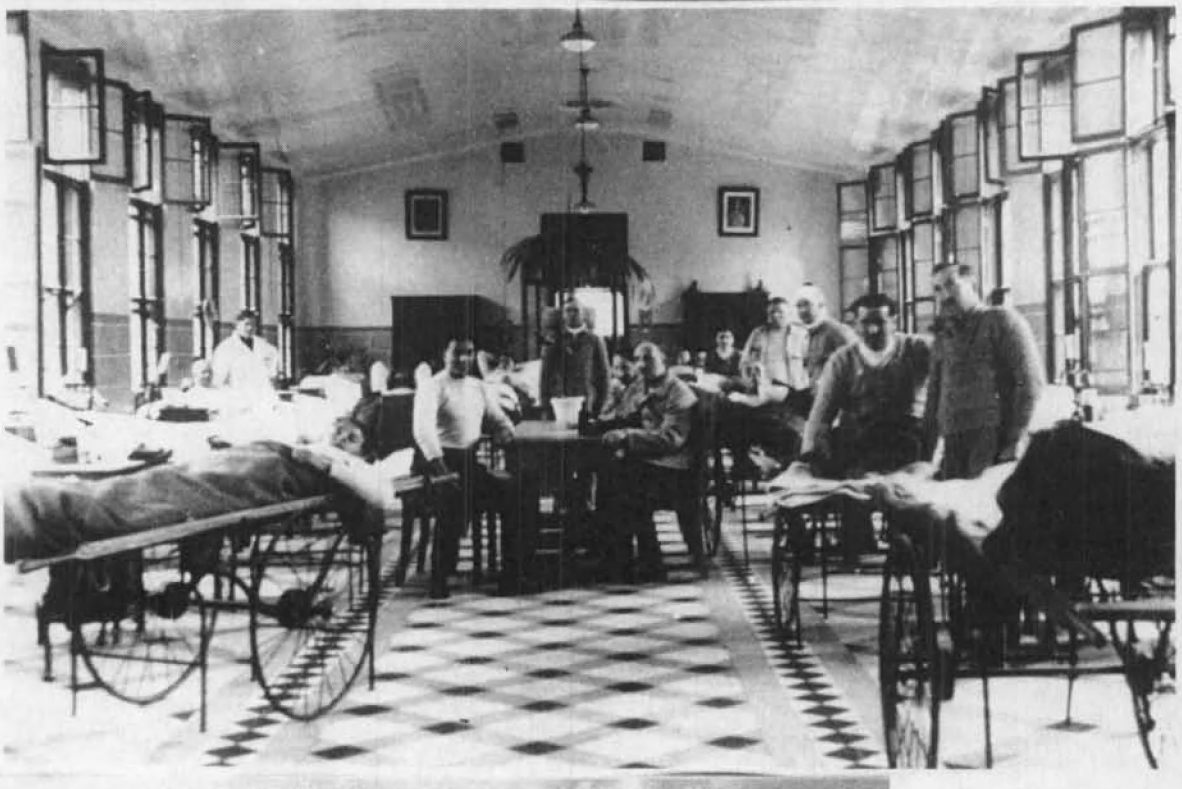

2

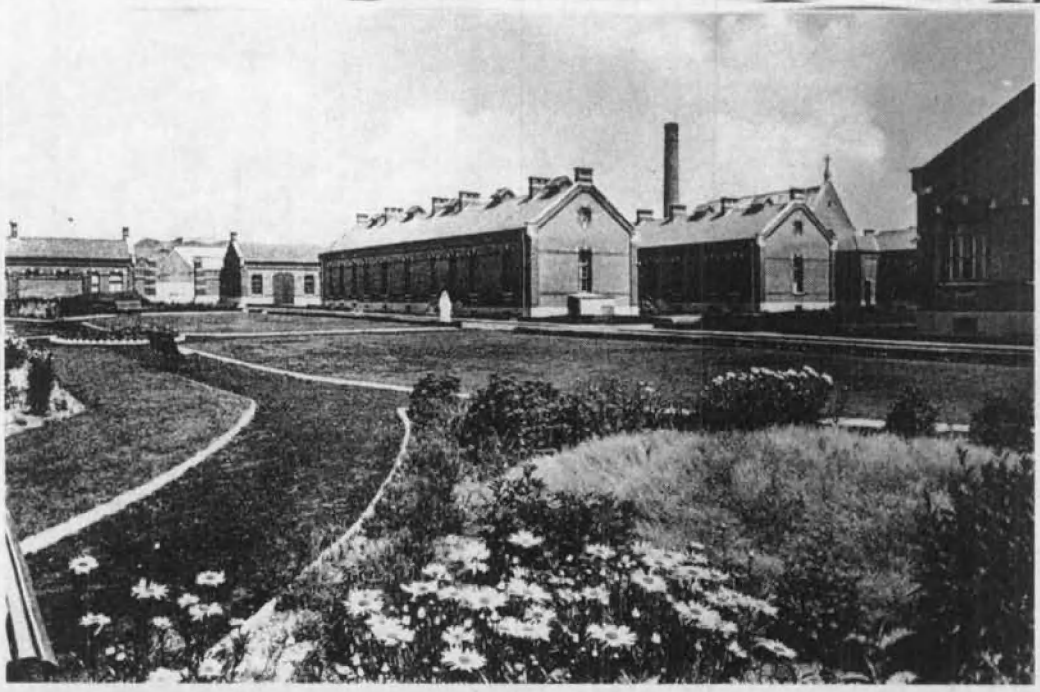

3

4

5

Bronopgave

(1) Rijksarchief Brussel, Conseil des Finances 3081.
(2) L. Van Meerbeeck - Les Sources de l'Histoire Adminstrative de l'Armee Espagnole des Pays-Bas aux XVI et XVII siècles (Carnet de la Fouragère juin 1949).
(3) Commissie van Openbare Onderstand Oostende - Resolutieboek van de Armenschool 1682-1742 p. 509 à 512.
(4) Archives Nationales de France N II Lys 6-10.
(5) Stadsbibliotheek Oostende - Dagjournaal 25.3.1793-28.9.1802.
(6) - Archives Nationales de France C 539.
- Archief Koninklijk Legermuseum, vesting Oostende doos 1.
(7) Inspectieverslag over de vesting Oostende op 1 november 1815 door Capt GIPPS K.G. Engineers - Collection d'Histoire Militaire Bruxelles.
(8) Memorie van aanval en verdediging van de vesting Oostende 20.9.1817 Kapitein ingenieur PASTEUR. Archief Koninklijk Legermuseum, vesting Oostende doos 4.
(9) Burgerlijke stand Oostende - overlijdensregisters.
(10) Register van correspondentie Oostende 1819-1821. Koninklijk Legermuseum A 12/34 en A 12/38.
(11) Lijst der militaire gebouwen en wercken 1.6.1825. Koninklijk Legermuseum, vesting Oostende doos 4.
(12) Burgerlijke stand Oostende - overlijdensregisters.
(13) Tableau général détaillé des propriétés immobilières dépendantes des domaines particuliers de la guerre dans la place d'Ostende le 1 janvier 1910. Brugge 5e Regionale Directie Militaire Bouwwerken.
(14) Le Carillon 29 juli 1908.
(15) Le Carillon 29 augustus 1913.
(16) Public Record Office London WO177/1387.

Fotobladzijden

Foto 1 - Voorgevel hoofdgebouw.
Foto 2 - Paviljoen Fabiola (gebouwd 1962-1965).
Foto 3 - Soldatenkiekje van ca. 1935.
Foto 4 - Ziekenzaal paviljoen 7 in de jaren dertig.
Foto 5 - Prentkaart uit de jaren vijftig.

OOSTENDE ELDERS IN DE WERELD

We brengen even in herinnering dat ons geacht medelid, de heer Lionel DEWULF, ons in 1985 (De Plate blz. 85-199) een Oostende, stad in Nieuw Zeeland, rapporteerde. Even bijschrijven op ons lijstje.

Kent U er nog laat het ons weten.

J.B. DREESEN

JAARVERSLAG 1993

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1993

de heer A. VAN ISEGHEM	voorzitter
de heer O. VILAIN	ondervoorzitter
de heer J.B. DREESEN	secretaris
de heer J.P. FALISE	penningmeester

mevrouw S. MAES en de heren F. GEVAERT, F. HUBRECHTSEN, W. MAJOR, E. SMISSAERT en G. VERMEERSCH als leden;

a. deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies

- In de loop van het jaar werden 9 bestuursvergaderingen gehouden.

- de heer O. VILAIN vertegenwoordigde de Kring op 1 vergadering van de werkgroep "Mens en leefmilieu".

- De Kring was vertegenwoordigd in de Kulturele Raad Oostende door de heer E. SMISSAERT. Hij woonde 7 algemene vergaderingen bij en 5 vergaderingen van de werkgroepen "Feest en Cultuurpaleis" (2 x), "Oud Kerkhof" (1 x), "Subsidies" (1 x), "Prijs Kulturele Raad" (1 x), alsook 2 vergaderingen m.b.t. "Open Monumentendag 1993". De heer MAJOR woonde 1 algemene vergadering van de Kulturele Raad Oostende bij als plaatsvervangd lid.

- de heer J.B. DREESEN vertegenwoordigde de Kring op 5 vergaderingen van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde en één vergadering van de werkgroep "Openmusea dagen".

b. Algemene Statutare Vergadering

- De Algemene Statutaire Vergadering ging door op 5 juni 1993. Alle effectieve leden waren aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht. Er waren geen Statutaire wijzigingen. De heer KLAUSING nam ontslag als effectief lid. Mvr. VALKENBORG, effectief lid, is overleden. De vergadering stemde een motie in verband met het Marie-Joséplein en de Wellingtonrenbaan.

- De lidmaatschapsbijdragen bleven behouden op het niveau van het jaar voordien.

2. SECRETARIAAT

Het secretariaat van de kring verwerkte tijdens het jaar 510 stukken in de briefwisseling en registreerde 290 nummers van tijdschriften.

a. Leden

De Kring telde op het einde van het jaar 479 leden. Dit is een vermindering van 8 leden ten overstaan van 1992. De leden

waren als volgt onderverdeeld : aangesloten leden 348, steunende leden 114, beschermende leden 17.

b. Necrologie

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden : Mevr. VALKENBORG, Mevr. ABICHT, dhr. CAENEN, Mevr. MARTENS, Dhr. VANDUYVENBODEN, Dhr. J. VAN HOECK, Dhr. STEENACKER, Dhr. J. DEGRAEVE.

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er werden 10 lezingen gehouden, te weten :

1. Donderdag 28 januari 1993 om 20 uur.

   - NAAR ISELAND ZULLEN WE VAREN. Film van de heer John CAULET met commentaar van de heer Jan B. DREESEN.
   98 aanwezigen.

2. Donderdag 25 februari 1993 om 20u30.

   - ONTSNAPPINGSPOGINGEN OP ONZE KUST (1940-45), DE DINGHY STORY. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer André AMYS.
   78 aanwezigen.

3. Donderdag 25 maart om 20u30.

   - OOSTENDE OP TESTREP EN HET WEST-VRIJE (700-1267). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Roger VAN DER HEYDEN.
   75 aanwezigen.

4. Donderdag 29 april om 20u30.

   - DE HOLLE COMPAGNIE. Nageschiedenis van de Oostendse Compagnie. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Jan PARMENTIER.
   48 aanwezigen.

5. Donderdag 27 mei 1993 om 20u30.

   - OOSTENDE EN OMGEVING OP 16de en 17de EEUWSE KAARTEN. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Jan. B. DREESEN.
   50 aanwezigen.

6. Donderdag 30 september 1993 om 20u30.

   - DE HAVEN VAN OOSTENDE (1900-2010). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Georges ALLAERT.
   102 aanwezigen.

7. Woensdag 13 oktober 1993 om 14u30.

- GESCHIEDENIS VAN HET KONINKLIJK DOMEIN RAVERSYDE. Namiddagvoordracht door de heer Aleks DESEYNE.
82 aanwezigen.

8. Donderdag 28 oktober 1993 om 20u30.

- OOSTENDSE ARCHITECTUUR IN HET INTERBELLUM. Avondvoordracht met dia's door de heer Norbert HOSTYN.
80 aanwezigen.

9. Donderdag 25 november 1993 om 20u30.

- KAREL VAN DE WOESTYNE EN OOSTENDE. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door mevrouw Ada DEPREZ.
45 aanwezigen.

10. Donderdag 16 december 1993 om 20u30.

- OOSTENDE IN DE PROTESTANTSE PERIODE (1572-1604). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer D. LAUREYS.
72 aanwezigen.

b. Studiebezoeken

Onder het motto KEN UW STAD werden 4 studiebezoeken gebracht.

1. Zaterdag 27 maart 1993 om 11 u.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling "100 JAAR STEDELIJKE MUSEA" onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
38 aanwezigen.

2. Zaterdag 3 april 1993 om 14u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan het Duinenkerkje onder leiding van de heer DONNAY.
50 aanwezigen.

3. Zaterdag 15 mei 1993 om 14u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Oostendse krekenwandeling onder leiding van de heer Marcel BRAET.
16 aanwezigen.

4. Woensdag 8 december 1993 om 14u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. 200 JAAR BEELDENDE KUNST TE OOSTENDE onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
45 aanwezigen.

c. Podiumoptreden

Op zaterdag 4 december 1993 had in restaurant BENNY de traditionele kleinkunstavond plaats voorafgegaan door het jaarlijks souper. De kleinkusnt werd verzorgd door dhr. VAN

ZIELEGHEM volkszanger uit Lichtervelde. De organisatie berustte bij de heer DREESEN. Er waren 67 aanwezigen.

d. Studiereis

Zondag 6 juni om 9 uur.

- STUDIEREIS. Bezoek aan het HISTORIAL DE LA GRANDE GUERRE te Péronne. (Frankrijk) onder leiding van de heer Jan B. DREESEN.
Er waren 77 deelnemers aan deze geslaagde studiereis, een dubbeldekkercar gevuld. Na het bezoek aan het prachtige Mémorial de la Grande Guerre werd onder leiding van een gids een kort bezoek gebracht aan de stad Péronne. Op de terugweg werd een kort bezoek gebracht aan Watou.

e. Andere activiteiten

1. Jaarlijkse veiling op 27 januari 1993.

Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer VILAIN. Er waren 92 aanwezigen. Er werden 234 stukken geveild voor een totaal bedrag van 52.455 Fr. Het veilen van enkele dubbele stukken uit de verzameling en enkele boeken bracht de Kring 3.230 Fr. op. De Kring kocht een affiche aan uit 1953 voor 100 Fr. Er was iets minder animatie. Het publiek was zuinig in zijn bieden maar er werden minder stukken ingehouden. De totale opbrengst voor de Kring bedroeg 13.476 Fr.

2. Heemdag te KORTRIJK op 24 april 1993.

De Heemdag ging door op 24 april 1993 te Kortrijk. Dhr. en mevr. DREESEN en dhr. en mevr. VAN ISEGHEM vertegenwoordigden de Kring. Er was een uitstekende voordracht met dia's over de geschiedenis van Kortrijk, door dhr. DESPRIET, in het kader van de recente archeologische vondsten in deze stad. Dit werd gevolgd door een geleid bezoek aan de verschillende vindplaatsen. De namiddag werd besloten met een ontvangst op het stadhuis en een eetmaal.

3. Thematentoonstellingen.

In het Heemmuseum De Plate werden in de loop van het jaar volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

- van 5 januari tot half mei 1993.

OOSTENDE EN HET ZEEWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK VOOR 1914. Organisatie en realistatie de heren Valère PRINZIE (beeld) en Emiel SMISSAERT (teksten).
424 bezoekers.

- van 1 juni tot 30 september 1993.

KAR, WAGEN EN KOETS IN HET OOSTENDS STADSBEELD. Organisatie en realisatie de heer Ferdinand GEVAERT.
3.473 bezoekers.

- van 15 oktober tot 31 januari 1994.

GEVELS EN GEBOUWEN TE OOSTENDE vroeger en nu (in het kader van CONSERVARE 93). Organisatie en realisatie de heer Jan B. DREESEN.
307 bezoekers.

Van de thematentoonstelling OOSTENDE EN HET ZEEWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK werd door de heer SMISSAERT een catalogus brochure samengesteld.

4. Driekoningenviering 1993.

Op vrijdag 8 december 1993 ging de traditionele Driekoningenviering voor de 15de maal door. Het gebeuren vond dit jaar plaats in het Heemmuseum. Er waren 36 aanwezigen waaronder de schepenen BOURGEOIS, VERMEESCH, QUAGHEBEUR en VAN LAAR; Z.E.H. DESSEIN, deken van de stad; dhr. E. VAN HAVERBEKE, voorzitter van de V.V.F. en twee bestuursleden; dhr. P. VANDEWALLE, voorzitter 't Schorre en drie bestuursleden; dhr. R. EECKHAUTE en 5 bestuursleden van Ter Cuere (Voorzitter BELPAEME had zich verontschuldigd).
Uit onze eigen Kring waren aanwezig; dhr. VAN ISEGHEM, dhr. en mevr. DREESEN, dhr. en mevr. FALISE, dhr. en mevr. GEVAERT, dhr. en mevr. HUBRECHTSEN, dhr. en mevr. MAJOR, dhr. en mevr. DEBROCK, dhr. en mevr. BERARD. Dhrs. FARASYN en VERBANCK hadden zich verontschuldigd.
De heer Julien MESSENS, met accordeon, zorgde tot na 23 uur voor muzikale animatie.
De heer VERSTRAETE, bakker, had eraan gehouden, in bakkersornaat, de bedeling van de taart te doen.
Mevrouwen Liliane CATTOOR, Rose HERRLING en Simone MAES zorgden voor het droogje en het natje.
Nadat in de eerste beurt de fameuze Koningsboon niet kwam opdagen werd een tweede beurt gehouden ditmaal met briefjes. Mevrouw DEBROCK trok zich tot Koningin. Zij koos als Koninggezel Z.E.H. DESSEIN, deken van de stad Oostende.
Er waren 4 persfotograven aanwezig.
De viering eindigde, zeer geanimeerd, omstreeks 23u30.
De heer Burgemeester had zich verontschuldigd uit hoofde van een andere verplichting, maar had gevraagd zijn groeten en wensen over te brengen aan de aanwezigen, wat gebeurde. De heer MAKELBERGE had zich ook verontschuldigd.

5. De Kring was vertegenwoordigd :

Dhr. en mevr. DREESEN vertegenwoordigden de Kring op de Berquin herdenking die doorging op zondag 10 januari 1993 om 10u te Nieuwpoort. Er was een mis met optreden van het Beauvarletkoor en een samenkomst in de Raadszaal van het stadhuis met niet minder dan 6 sprekers.
Wijlen dhr. BERQUIN was de stichter van de Heemkring Bachten de Kupe en van het Museum naar zijn naam te Nieuwpoort. Hij lag mee aan de basis van de plannen voor het Volkskundig Openluchtmuseum van Izenberge en was een eminent heemkundige. Hij stierf 25 jaar geleden.

Op 9 februari bracht het bestuur, vertegenwoordigd door dhrs. DREESEN, FALISE, VAN ISEGHEM, VERMEERSCH en VILAIN een bezoek aan dhr. VANDUYVENBODEN dit ter gelegenheid van zijn 90ste

verjaardag. Als dank voor zijn 25-jarige inzet voor de Kring werd hem een ingekaderde ets van A. MICHIELS overhandigd. Een persfotograve vereeuwigde dit gebeuren.

Dhr. en mevr. DREESEN waren aanwezig op het Scutefeest en de officiële kiellegging van de te bouwen Blankenbergse Scute. Er was een zeer grote belangstelling. Allerlei maritiem-volkskundige stands en het optreden van een 6-tal groepen in het volksmuziek- en maritieme liederen genre zorgden voor de nodige animatie. Er waren twee buitenlandse groepen.

De heer VAN ISEGHEM vertegenwoordigde de Kring op de opening van de tentoonstelling "De orde van Malta en de Zuidelijke Nederlanden" in het Rijksarchief te Brugge op 23 juni 93.

De heer VAN ISEGHEM vertegenwoordigde de Kring op de opening van de tentoonstelling "Graten en archeologie" in het Visserijmuseum te Oostduinkerke.

De heren VAN ISEGHEM en VERMEERSCH waren op 24 juni tussen 14 en 18 uur de RTBF/TV behulpzaam bij het maken van opnamen in ons museum.

6. Monumentendag 13 september 1993.

Ons bestuurslid de heer SMISSAERT werkte mee aan de Monumentendag 1993 die in het teken stond van de "indoor" kunstwerken.

7. Koninginneweekeinde 1993.

De Kring werkte mee aan het Koninginneweekeinde.

8. Trein, tram en busdag 1993.

De Kring verleende zijn medewerking aan de trein, tram en busdag.

9. Open Museadagen 24 en 25 april 1993.

De open museadagen brachten in totaal 950 Oostendenaars in het Heemmuseum. Dit is de helft van het aantal van 1991. Een van de oorzaken hiervan was het te laat verspreiden van de affiches. De volgende bestuursleden zorgden voor de opvang.
Op 24 april voormiddag; mevr. MAES en dhr. DREESEN en FALISE. Dhr. en mevr. FALISE-MAES hielden het museum open tijdens de middaguren. Namiddag; dhr. en mevr. FALISE-MAES en dhr. SMISSAERT.
Op 25 april voormiddag; dhrs. DREESEN en SMISSAERT. Dhr. en mevr. FALISE-MAES hielden het museum open over de middag. Namiddag; dhr. DREESEN, dhr. en mevr. FALISE-MAES en dhr. SMISSAERT.

10. Bezoek van de Geschied- en Heemkundige kring Eisden op 16 september.

Er waren 52 deelnemers aan dit bezoek. Het weer was bar slecht. De groep werd ontvangen in ons Heemmuseum. Na de koffie verzorgde dhr. DREESEN een rondleiding in het museum. Daarna werd op rekening van de Kring een aperitief

geschonken. In de namiddag verzorgde dhr. DREESEN een gecommentarieerde rondrit doorheen Groot-Oostende. Omstreeks 17 uur werd een bezoek gebracht aan de V.V.F. Oostende. De groep vertrok, enthousiast over hun bezoek aan Oostende, om 19u15. Mevrouw DREESEN zorgde voor de bediening van drank en koekjes, hierin geholpen door dhr. FALISE. Dhr. VAN ISEGHEM kwam de groep groeten op het middaguur. De Kring van Eisden inviteerde ons nu reeds om in de loop van 1994 een bezoek te brengen aan Eisden.

11. Jeugdkaart en Oostends Cultureel Paspoort 1993.

De Kring werkte mee aan dit initiatief van de Culturele Raad voor een vermindering van 50 % te geven op de toegang tot het museum. De toegang tot de 10 voordrachten en 4 wandelvoordrachten die jaarlijks gegeven worden is gratis.

12. Balkanactie

Dhr. MAJOR nam in naam van de Kring deel aan de vergadering van het Stadsbestuur i.v.m. de Balkanactie. De Kring engageerde zich om aan de actie mee te werken. Door toedoen van de heer VAN ISEGHEM, sponsor, werd 10.000 Fr. overgeschreven op rekening van Artsen zonder Grenzen.

4. MUSEUM

a. Bezoekers

4.230 bezoekers bezochten in de loop van het jaar het museum. Dit is ten opzichte van 1992 een vermeerdering van 795 personen. In de loop van het jaar werden, buiten de openingsuren van het museum, 47 groepen en klassen leerlingen rondgeleid.

b. Wergroep Museum

De werkgroep Museum, waarvan deel uitmaken mevr. S. MAES en de heren J.B. DREESEN, F. HUBRECHTSEN en G. VERMEERSCH, en de heer J.P. FALISE als gelegenheidsmedewerker, kwamen met één of meerdere leden 127 maal bijeen.
Hierbij werden :

- Een toonvenster ingericht op de hoek van het Feest en Cultuurpaleis.
- Een glazen afsluiting aangebracht voor het Estaminet.
- Vier kaarten ingekaderd en de kaartengalerij herschikt.
- Driemaandelijks herinrichten van de aanwinstenkast.
- Herstellen van een tiental items porselein.
- Inkaderen van 7 affiches en bijwerken van de H galerij.
- Plaatsen van 4 nieuwe kasten in de sectie scheepsbouw en herschikken van de sectie.
- Herschikken van de Bulcke akwarellen m.b.t. het beleg.
- Afhalen en bergen van schenkingen.
- Controle van de in bruikleen zijnde materiaal.
- Aanmaak van een reeks viertalige begeleidingsteksten.
- Herschikken van de verzameling in de E bergruimte.

In het kader van de inventarisatie van de verzameling bewerkten zij in de loop van het jaar de 1955, 1958 en 1964 schenkingen en stukken van de 1977, de 1968 en de 1989 inventaris (zie hiervoor - verzameling van de Kring.

5. DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum wordt aangevuld en beheerd door mevrouw Simone MAES. Het kan door de bezoekers vrij geconsulteerd worden, op de openingsuren van het Museum. Een steekkaartenbak vergemakkelijkt de opzoekingen. De Kring beschikt nog niet over een fotocopietoestel. Fotocopies dienen aangevraagd te worden aan de balie, en betaald. Ze worden enkele dagen later ter beschikking gehouden of toegezonden.

6. MEDIATHEEK

De mediatheek wordt beheerd dor de heer Emiel SMISSAERT. Er bestaat een steekkaartenbak van de boeken en een overzichtslijst van de ingebonden tijdschriften die door de bezoekers kunnen geconsulteerd worden. De werken dienen aangevraagd aan de balie en mogen ter plaatse ingezien worden. Er is geen uitlening. De regels voor het fotocopiëren zijn dezelfde als die van het documentatiecentrum. De werken in de kast "Naslagwerken" kunnen door de bezoekers vrij geconsulteerd worden tijdens de openingsuren van het museum.

7. TIJDSCHRIFTENKAST

Een tijdschriftenkast met 40 ruilabonnementen van diverse Heemkringen in het Vlaamse land staat ter beschikking van het publiek op de normale openingsuren van het museum. De tijdschriften kunnen ter plaatse geconsulteerd worden. Het beheer wordt verzekerd door de heer Emiel SMISSAERT.

8. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Uitleningen

- Een reeks schilderijen van Jan DE CLERCK die permanent tentoon worden gesteld in het Museum voor Schone Kunsten en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- Enkele stukken die permanent tentoon worden gesteld in het toonvenster van het Heemmuseum op de hoek van het Feest- en Cultuurpaleis en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- Een reeks materiaal dat bestendig in Huize Louise-Marie tentoongesteld wordt en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- 16 beeldjes werden in bruikleen gegeven voor een tentoonstelling bij "Schatten op Zolder".

- een viertal stukken werden uitgeleend aan Dhr. DEBROUWERE om meegedragen te worden in een stoet te Veurne.

b. Controle en aanvulling van de inventaris

In het kader van de activiteiten van de Werkgroep Museum werden de volgende items geïnventariseerd en gemerkt :

- 40 stukken van de 1955 schenkingen.
- 20 stukken van de 1958 schenkingen.

- 268 stukken van het 1964 legaat (die maar gedeeltelijk voorkwamen op de 1977 inventaris.
- 40 stukken van de 1968 schenkingen.
- 187 borden en andere porseleinen items werden na inventarisatie in 8 dozen verpakt, elk voorzien van een inventarislijst en geborgen in de E afdeling.
- 501 tentoongestelde stukken van de 1977 inventaris werden gelocaliseerd en gemerkt.
- 28 stukken van de 1989 schenkingen.
- De clichés van het fonds "Foto Luc CHATLEN" werd geïnventariseerd. Dit zijn in het totaal 72 dozen met gemiddeld 12 rolletjes film per doos.
- In het archief E. BULCKE en HOOP IN DE TOEKOMST werd verder gegaan met merken.
- Het archief "HET LOZE VISSERTJE", "S.E.O", "DE RIJSTVRETERS" werd bijeen gebracht in lokaal C.
- De ingebonden tijdschriften werden gecentraliseerd in lokaal C.

c. Aanwinsten : schenkingen, aankopen en opname in inventaris

In het totaal werden in 1993 350 nummers, zijnde 1573 stukken, aan de inventaris van de Kring toegevoegd. Voor het grote deel waren het schenkingen van leden en belangstellenden. De Kring kocht enkele stukken aan en voorts waren er een reeks opnamen in de inventaris van stukken die vroeger niet waren opgenomen. De heer J.B. DREESEN verwerkte de lijst op computer, merkte de stukken en klasseerde ze in een genummerde bergplaats.

Als belangrijke aawinsten noteerden we :
- een grote reeks naslagwerken geschonken door dhr. Jan VAN HOECK (+).
- de volledige verzameling negatieven van "Foto Luc" geschonken door mevrouw G. NOTERMAN.

Vanwege de omvang van de lijst wordt deze niet opgenomen in het verslag maar wordt hij, in delen, afzonderlijk gepubliceerd in het tijdschrift.

d. Collectiestukken

Een "secretaire" werd door het 7de jaar restauratie van het VTI Stuiverstraat op een prachtige wijze gerestaureerd. Het meubel werd op 1 juni in aanwezigheid van leraars en leerlingen door enkele leden van het bestuur in ontvangst genomen.

e. Archief

De heer DREESEN beheerder van het archief. Hij vulde 4 klasseurs met gemekte stukken zodat het totaal klasseurs met archief op 89 werd gebracht.

Hij nummerde de stukken van 13 klasseurs en maakte een inventarislijst op voor elke klasseur.

In afwachting van een volledige inventaris is het archief niet toegankelijk voor het publiek. Op 24 schriftelijke vragen werd een antwoord gegeven.

f. Documentatiecentrum

Mevrouw Simone MAES vulde, in de loop van het jaar, 2 klasseurs met 600 krantenknipsels over gebeurtenissen met betrekking tot Oostende en de kuststreek en zette de inhoud op steekkaarten. Dit bracht het totaal op 18 klasseurs. De volledige verzameling bevat momenteel 7.500 krantenknipsels. Een 25-tal belangstellenden maakten gebruik van het Documentatiecentrum.

g. Mediatheek

De heer SMISSAERT zette in de loop van het jaar 1993 155 boeken op steekkaart. Door de zorgen van de Kring werden weer enkele jaargangen van tijdschriften ingebonden en in de Mediatheek opgenomen.

9. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data, jan., feb., maart, april, mei, augustus, sept., oct., nov., en dec. In het totaal werden 323 bladzijden gepubliceerd waaronder 10 fotobladzijden en 62 bladzijden met kaarten, foto's en tekeningen.

De inhoudstafel strekkende over 20 jaargangen (119 blz), opgemaakt door de heer Norbert HOSTYN, kwam klaar en was vanaf 1/12/93 beschikbaar.

De inhoudstafel van de jaargang 1992 (22 blz) werd opgemaakt door de heer E. SMISSAERT en is beschikbaar.

De heer J.P FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De heer A. VAN ISEGHEM belastte zich met de verzending.

b. Kalender

Door tussenkomst van de heer VILAIN die ook de zichtkaarten en teksten leverde en de inzet van de heer LAMMAING van het Grafisch Bedrijf Lammaing op de Torhoutsesteenweg werd aan elk lid een kalender aangeboden met als thema "Oostendse Haveninrichtingen".

c. Ruilabonnementen

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen.

Ter Cuere, Bredene, Het Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Aan de Schreve, Poperinge. Heemkring Erpe-Mere, Mere. Westvlaams Verbond voor Heemkunde, Aartrijke. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Van Coppenollekring, Brugge. Bachten de Kupe, Veurne. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Nationaal. Graningate, Middelkerke. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Geschiedkundige Kring Graafschep Jette, Brussel. Heemkring Dr. Van Damme, Blankenberge. Geschiedkundige Kring

Ernigaghem, Eernegem. Heemkring Ruiselede, Ruiselede. Belgische Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Heemkring Karel Van De Poele, Lichtervelde. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Heidebloemke, Genk. Vlaamse Compostella Genootschap, Brugge. Tijdingen, Oostende. Rollarius, Roeselare, Radio Middenkust, Oostende. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Kring De Kiosk, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Tijdschrift van het Gemeentekrediet. Mededelingen Kulturele Raad, Oostende, V.V.F. Oostende. Geschied- en Heemkundig Eisden, Eisden.

d. Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin", tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor de bestudering van de zeezoogdieren.

De heer A. VAN ISEGHEM stelde zijn abonnement op "ONS HEEM" en "HET VISSERIJBLAD" ter beschikking van de Kring.

De heer J.B. DREESEN stelde zijn abonnement op "NEPTUNUS" ter beschikking van de Kring.

Mevrouw R. HERRLING stelde haar abonnement op "BRANDING" ter beschikking van de Kring.

Mevrouw N. LAUWERS stelde haar abonnement op "DE KEIGNAERTTRIPPERS" ter beschikking van de Kring.

Al de hiervoor vermelde tijdschriften liggen, tijdens de openingsuren van het museum, ter inzage van de bezoekers.

e. Uitgaven

De Kring verleende zijn medewerking aan de V.V.F. Oostende bij de uitgave van OSTENDIANA 6.

10. GIFTEN

De Kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van de heer W. DEBROCK, de heer A. VAN ISEGHEM en van een onbekende.

Gedaan te Oostende op de 1ste dag van de Louw-, Ijs-, of Wolfsmaand 1994?

J.B. DREESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

Effektieve leden 1993

Dhr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32/5	8400 Oostende
Dhr.	Germain	Billiet	Duinenstraat 86	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Debrock	Toxandriestraat 8	1040 Brussel
Dhr.	Jan	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierr	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Farasyn	Elf Julistraat 75	9000 Gent
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	Norbert	Hostyn	Brusselstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Laga	Brabantstraat 2/24	8400 Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr.	Max	Van Damme	Albert I Promenade 38	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Richard	Verbanck	Driftweg 65	8450 Bredene
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

Beschermende leden 1993

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
N.V.		B en C Nuytten	Torhoutsesteenweg 88 I	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Dekeyser	Klemskerkestraat 19	8450 Bredene
Dhr.	Luc	Devisch	Heilig Hartlaan 15	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Devriendt	Hertstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mevr.	Jeanne	Inghelbrecht	Prinses Stefanieplein 1/8	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	P.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Mevr.		Van Glabbeke	E. Van Becelaerelaan 24/20	1170 Brussel
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthelling 11/26	8400 Oostende

Mevr.	J.	Beauprez	Koninginnelaan 31/5	8400 Oostende
Mevr.	Lucienne	Berteloot	Albert I Promenade 35/23	8400 Oostende
Dhr.	Laurent	Boehringer	Rietstraat 45	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Bonnel	Stenenstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.		Claeys-Bens	Prinses Stefanieplein 37/4	8400 Oostende
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Florimond	Corsellis	Rentenierstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Dhr.	J.	Daems	Koningstraat 43A/4	8400 Oostende
Mevr.	Marcelle	Schoeters	Koningstraat 56/5	8400 Oostende
Dhr.	Roland	De Ridder	Vlaanderenstraat 21A/3	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Debrock	Maria Theresiastraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Mevr.		Degrave	Kroonlaan 8	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Denduyver	Aartshertoginnestraat 38	8400 Oostende
Mevr.		Denorme	Warschaustraat 2/18	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Irenee	Duriez	Sint Bertinuslaan 27	8480 Ichtegem
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Gerard	Kemmelbergstraat 8	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Ghaye	Mercatorlaan 19/38	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Juffr.	Rika	Goethaels	Lobelialaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Felix	Govaert	Madridstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Hiltrop	Kwartelstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Mej.	A.	Houck	Kairostraat 82	8400 Oostende
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Adrien	Lafère	Mercatorlaan 17/12	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	Jacques	Lauwereins	Ieperstraat 14/14	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr.	Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
E.H.		Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Mevr.		Musin	Twee Stationstraat 45	1070 Brussel
Dhr.	Edmond	Mylle	Generaal Jungbluthlaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirinck	Romestraat 36	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirynck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Mevr.	Ghislaine	Noterman	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Mevr.	S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Poppe	Van Iseghemlaan 33/8	8400 Oostende
Dhr.	John	Pottier	Prins Boudewijnstraat 14/2	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Rhaye	Kasteel van Voorde	9400 Voorde

Steunende leden 1993

Dhr.	Frank	Ryon	Elisabethlaan 3A/2	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Simoens	Albatrosstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Snykers	Koninginnelaan 46/16	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Stierman	Vuurkruisenlaan 11	8670 Koksijde
Dhr.	Henri	Storck	Groeselenberg 93 B	1180 Brussel
Mevr.	Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Taeckens	Klaprozenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Titeca	Mosselstraat 29	8470 Gistel
Dhr.	Jean-Pierr	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Mevr.	N.	Van Groenenrode	Koningstraat 73/6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Mevr.	Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400 Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Léon Spilliaertstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Dhr.		Vandecasteele	Euprh Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Vanthomme	Tarwestraat 81	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Vantomme	Marcel Aubertinlaan 65	2600 Antwerpen
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Dhr.	Charles	Vermeesch	Dilbeeklaan 34	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Versluys	Kapellestraat 167	8450 Bredene
Mevr.	D.	Verstappen	Amsterdamstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Verstraete	Koolmeesstraat 46	8400 Oostende
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

Dhr.	Georges	Allaert	Westlaan 70	8400 Oostende
Dhr.	André	Allein	Prins Rozelaan 115	8400 Oostende
Dhr.	A.	Allemeersch	Duivenhokstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Ameye	Torhoutsesteenweg 88/5	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Mej.		Antony	Stockholmstraat 21/5	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Baete	Hendrik Serruyslaan 50/11	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ballière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr.	Julien	Beyen	L. Van Tyghemlaan 47	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Blontrock	Strobloemlaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Bonnevie	Vijfwegenstraat 6	8421 Vlisseqem
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	Aimé	Bouten	Handboogstraat 8/41	8500 Kortrijk
Mevr.	Bertha	Bovee	Stuiverstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Brissinck	Stanleylaan 45	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Mevr.		Brys	Sint Sebastiaanstraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Dhr.		Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Mevr.	J.	Carro	Nijverheidstraat 26/13	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Herman	Chaffart	Gasthuisstraat 13	8600 Diksmuide
Dhr.	Fréderic	Cheeseman	Pantheonlaan 55	1080 Brussel
Dhr.	Jan	Christiaens	Christinastraat 2/6	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	Johan	Coenye	Albert I Promenade 77/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Mevr.	Linda	Coopman	Jan Delvinlaan 81-82	9000 Gent
Mevr.	Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Corbisier	Mariakerkelaan 131	8400 Oostende
E.H.	Jan	Corneillie	de Smet de Naeyerlaan 26	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Cornelissen	Nachtegalenlaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
B.V.B.A.		Cuvelier	Velodroomstraat 10	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Marie	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Mevr.	Liliane	Dasseville	Torhoutsesteenweg 343/12	8400 Oostende

Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Albrecht	Dawyndt	Vanbuggenhoutlaan 20	8670 Koksijde
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	De Hondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
		De Kinkhoren	Zeedijk 330	8400 Oostende
Mevr.	Margueritt	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	De Vliegher	Steenweg op Bergen 506	1070 Brussel
Dhr.	Werner	Debaere	Schaarstraat 50	8000 Brugge
Dhr.	Jacques	Debrauwer	Nieuwlandstraat 47	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Mevr.	Miriam	Decraemer	Mariakerkelaan 262	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr.	Octaaf	Defoor	De Rudderstraat 2/23	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Degraer	Pareloesterlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierr	Degroote	Baron Ruzettelaan 78/22A	8310 Brugge
Dhr.	Franz	Dehondt	Sint Franciscusstraat 59	8400 Oostende
Mevr.	Gerarda	Dekievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Deknock	Sinte Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Delanghe	Dilbeeklaan 26	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Aartshertoginnestraat 39	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Mll.	J.	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Pol	Dermul	Oosthelling 11/13	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Desaever	Hendrik Serruyslaan 74/8	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	J.	Deschepper	Ieperleedstraat 53	8430 Middelkerke
Dhr.	Aleks	Deseyne	Lisdoddestraat 5	9032 Wondelgem
Dhr.	Arie	Desnerck	Esdoornlaan 15	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Deswaef	Oudstationstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Devent	Graaf d'Ursellaan 12-13	8301 Knokke-Heist
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Amsterdamstraat 26/2	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Devos-Van Biervliet	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Devriese	Oude Molenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
E.H.	Joseph	Donnay	Duinhelmstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Dufait	Maurits Sabbestraat 23	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Dupon	Fleriskotstraat 71	8432 Middelkerke
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Fiers	Dennenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Didier	Finet	Pareloesterlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem

Dhr.	Jaak	Fonteyne	Orchideelaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Mej.	Anne-Marie	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Hans	Geldhof	Alb. Rodenbachstraat 9	8400 Oostende
		Gemeentekrediet	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Adhemar	Gerard	Rogierlaan 9/6	8400 Oostende
Dhr.	R.	Geril	Plantenstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	August	Geryl	Nieuwe Dokstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Thierry	Gérard	Troonstraat 22/68	8400 Oostende
Mevr.	Germaine	Gilles	J. Peurquaetstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Gilles	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Mevr.	Erna	Goes	Deurnelaan 9	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Mevr.	Berthe	Hendrickx	Frans Musinstraat 45/3	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Herrling	Prinses Marie-Josélaan 11	8450 Bredene
Mevr.	Léo	Hollevoët	Wilgenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Huwel	Prinses Marie-Josélaan 11	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Impens	Ooststraat 73	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	André	Jonckheere	Dorpstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
		K.U. Leuven	Oude Markt 13	3000 Leuven
Dhr.	Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 354	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Distellaan 36	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr. en	Mevr.	Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Torhoutsesteenweg 18	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Lermyte	Mariakerkelaan 18	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Leroy	Christinastraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Claud	Lienart	Hendrik Serruyslaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	W.	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	Jan	Maertens	Gistelsteenweg 525	8490 Jabbeke
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
Dhr.	François	Masschaele	Prins Roselaan 93	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Merlevede	Termeredellelaan 5	3020 Winksele
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 35	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Mevr.	Monique	Mestdagh	Kapellestraat 71/2	8450 Bredene
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
E.H.	Aymar	Michiels	Gentstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Mej.	Alice	Monteyne	Haverstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Monteyne	Elisabethlaan 303	8400 Oostende
Mej.	M.	Mornauw	Vindictivelaan 14/2	8400 Oostende
Dhr.		Morsa	Frans Musinstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	Karel Janssenslaan 29/7	8400 Oostende
Dhr.	Renaud	Mycke	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende

Dhr.	René	Nieuwenhuyse	Koninginnelaan 50/3	8400 Oostende
Dhr.	André	Ocket	Pr. Clementinaplein 66/3	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Stefaan	Pennynck	Plantenstraat 60	8400 Oostende
Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Troonstraat 256/3.01	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Mr & Mrs		Pollaud Duliand	166 Mudford Road YEOVIL	Somerset BA 21 4NJ
Mevr.	Annemarie	Pollet	Honoré Borgersstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr.	Frans	Puystiens	Derbylaan 1	8450 Bredene
Dhr.	Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Rogier	Reunbrouck	Spaarzaamheidstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Johny	Rivers	Sint Franciscusstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Gaspard	Roels	Waregemlaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Roels	cyclamenstraat 13	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450 Bredene
Dhr.	Roger	Sanders	Vrijheidstraat 83	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutsesteenweg 328	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Koningstraat 17/3	8400 Oostende
Mevr.	Francisca	Seurynck	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Dhr.	Willy	Seys	Oosistraat 36/8	8400 Oostende
Mevr.	Olivia	Simoen	Vindictivelaan 14/21	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoens	Schermplantenstraat 77/21	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Simoens	Keignaertlaan 56	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Simons	August Vermeylenstraat 5/1	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Six	Karel Janssenslaan 29/18	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 9	8400 Oostende
Mevr.	Agnes	Spooren	Dorpstraat 2 A	8450 Bredene
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Steenacker	Leopold Van Tyghemlaan 55	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Danny	Strubbe	Anjelierenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Stubbe	Elisabethlaan 407	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Tanghe	Vrijheidstraat 29	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Tayemans	Milisstraat 67	2200 Antwerpen
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierr	Tytgat	Kapucijnenstraat 5	7850 Edingen
Dhr.	Lucien	Valcke	Spalaan 66	8400 Oostende
Dhr.	André	Van Caillie	Verenigingstraat 36	8400 Oostende
Dhr.	François	Van Canneyt	Prins Boudewijnstraat 14	8400 Oostende
Mevr.		Van Damme	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Van Den Kieboom	Cyclamenlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Van Der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van Der Heyde	Oude Molenstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rosenlaan 5	8400 Oostende

Aangesloten leden 1993

Dhr.	Carlo	Van Troostenberghe	Oostendebaan 27	8430 Middelkerke
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Dhr.	Laurent	Vanden Berghe	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.		Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vandenbussche	Rode Kruisstraat 1	8400 Oostende
Mevr.	G.	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vanderwal	Torhoutsesteenweg 130	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Christinastraat 83	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Mevr.	Maria	Vanhoeck	Cardijnplein 1E B06/23	8400 Oostende
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Vanleke	De Tomermaat 84	2930 Brasschaat
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	Rudy	Vanthomme	Molenaarstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Christinastraat 112/2	8400 oostende
Dhr.	Raymond	Vantournhout	Metselaarsstraat 42	8400 Oostende
Mej.	G.	Vantyghem	Zeedijk 166/12	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vanwalleghem	Torhoutsesteenweg 63/4	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Odile	Verbiest	Torhoutsesteenweg 45/4	8400 Oostende
Dhr.	André	Verburgh	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Verburgh	Golvenstraat 4/4	8400 Oostende
		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Verheye	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Vermeire	Troonstraat 99/23	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Limburgstraat 4/6	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Engelendalelaan 140	8310 Brugge
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Marie	Viaene	p/a Prof. Mac Leodstr 13/1	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
Dhr.	Ronny	Villeirs	Zandheuvel 4/D1	8450 Bredene
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Vreven	Ichtegemstraat 68	8610 Kortemark
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vyvye	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Wandels	Nieuwstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Wittezaele	Kerkstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	L.	Zonnekeyn	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

- elke zaterdag
- van 2 januari t/m 9 januari 1994 (gesloten 4 januari)
- van 12 februari t/m 20 februari (gesloten 15 februari)
- van 21 mei t/m 23 mei
- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)
- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)
- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994 1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG	23
NUMMER	2
MAAND	februari 1994

IN DIT NUMMER

blz. 41 : **R. VANCRAEYNEST** : De compagnie van de haringbuizen, doggeboten en lijnbanen opgericht te Oostende in 1617-1618.

blz. 47 : **J.G. DE BROUWERE** : Kwartierstaat van Charles De Sorgher - aanvulling.

blz. 49 : **R. TIMMERMANS** : Wie was August Beyts ?

blz. 50 : **C. VANTROOSTENBERGHE** : Oostende elders in de wereld.

blz. 51 : **J VERHAEGHE** : Quarantaine in 1752.

blz. 52 : **J.B. DREESEN** : Zonnewijzers in Westvlaanderen III. In en rond Oostende.

blz. 54 : **F. GEVAERT** : Zeewezensprokkels - 4. Dover nostalgie.

blz. 65 : 1ste lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die doorgaat op

donderdag 24 februari 1994 om 20u30

Het onderwerp : **GESCHIEDENIS EN BETEKENIS VAN ONZE FAMILIENAMEN**

De spreker : Dr. fil. Frans **DEBRABANDERE**
Auteur van het recent verschenen standaardwerk "Verklarend Woordenboekk van de familienamen in Vlaams België en Frans-Vlaanderen.

Dr. fil. Frans DEBRABANDERE is een eminent kenner van alles dat verband houdt met naamkunde, dialekt, woordgeschiedenis en taalzorg.

Als Germanist doctoreerde hij in 1965 aan de K.U.L. Sedertdien behaalde hij een veelvoud aan prijzen. Hij is docent pedagogisch hoger onderwijs Nederland en Duits sedert 1958. Hij is hoofdmedewerker van de Nederlandse Taalunie Den Haag, secretaris-generaal van de Koninklijke Kommissie voor Toponymie en Dialektologie en maakt deel uit van diverse andere landelijke, provinciale en stedelijke Kommissies die verband houden met taal, naamgeving en geschiedenis.

Hij publiceerde diverse boeken en een massa bijdragen over naamkunde en aanverwante onderwerpen. Hij is voorzitter van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.

Vanavond behandelt hij voor ons de volgende punten : wat is de functie van de naam ? Hoe was de naamgeving bij de Indogermanen, Romeinen en Germanen ? Hoe ontstonden toenamen ? Hoe werden toenamen familienaam ? Daarna worden talrijke familienamen - o.m. die van aanwezigen - verklaard, volgens vier categoriëen : Patroniemen en Metroniemen, Bijnamen, Beroepsnamen en Herkomstnamen.

De aanwezige toehoorders die de betekenis van hun naam wensen uitgelegd te krijgen worden gevraagd hun naam op te geven aan Jan Dreesen, Rode Kruisstraat 4, Oostende, tel. 059/70.82.15 en dit uiterlijk tot 18 februari of zij kunnen een kaartje sturen aan Dr. fil. F. Debrabandere, Keizer Karelstraat 83, 8000 Brugge met vermelding van de naam waarvan ze graag de verklaring zouden vernemen.

What's in a name. Zie hier eens een onderwerp waar eenieder van ons een directe interesse voor heeft. Rendez-vous dus op 24 februari met iemand die het kan weten. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

DE COMPAGNIE VAN DE HARINGBUIZEN, DOGGEBOTEN EN LIJNBANEN OPGERICHT TE OOSTENDE IN 1617-1618

door **R. VANCRAEYNEST**

Het is bekend dat na de belegering en de overgave van de stad Oostende op 22 september 1604 aan de aartshertogen Albrecht en Isabella, er nauwelijks nog sprake was van een stad, eerder van een puinhoop. De aartshertogen vaardigden op 21 oktober 1604 te Gent een ordonnantie uit (zie Bowens, deel I, p. 101-102) waarbij zij aan de personen die zich te Oostende wilden komen vestigen verscheidene voordelen toekenden, o.m. vrijdom van rechten en belastingen voor de tijd van 12 jaar, mits te leven als ware katholieken, vrijdom voor altijd van inkwartiering van soldaten in hun huizen, vrijdom van arrest op hun persoon voor de tijd van één jaar, vrijdom van ambacht en nering, het recht gratis het poorterschap te verwerven mits zich te laten inschrijven in het poortersboek van de stad.

Toch weten we dat het leven in de stad na 1604 slechts langzaam weer op gang kwam. Wie de tijd na de laatste oorlog hier te Oostende heeft beleefd, zal daarover niet verwonderd zijn. Trouwens echte kalmte en vrede heerste er eigenlijk nog niet. Regelmatig gebeurden er invallen in het noorden van onze provincie van uit de garnizoenen van Sluis, Ijzendijke, Aardenburg..... Het Twaalfjarig Bestand, gesloten tussen Spanje en de Verenigde Provinciën op 9 april 1609, bracht daarin toch heel wat verbetering. Het was een wapenstilstand maar nog geen vredesverdrag.

Het is tijdens dat bestand dat wellicht al in 1616 besprekingen begonnen zijn tussen enkele personen uit Holland en de heren van de Raad van Financiën van de aartshertogen te Brussel nopens de stichting te Oostende van een "Compagnie van haringbuizen, doggeboten en lijnbanen".

Wat hier volgt heeft niet de pretentie een volledige studie te zijn over dit onderwerp. Daarvoor zou meer onderzoek moeten gebeuren en zou er dus meer tijd moeten aan besteed worden. Toch meen ik dat hetgeen ik daarover eigenlijk toevallig heb gevonden, aan de Oostendenaars, die lange tijd hebben geleefd van de zeevaart en de visserij, moest bekend maken. Noch Bowens, noch Pasquini vermelden iets over die compagnie, en ook daarom vind ik het belangrijk er iets over te publiceren, al was het maar om anderen aan te zetten tot verder onderzoek.

* * *

Ik heb alleen enkele resolutieboeken van de Staten van Vlaanderen geraadpleegd, die een deeltje vormen van het omvangrijk archief (12.004 nummers !) van de Staten van Vlaanderen dat bewaard wordt op het Rijksarchief te Gent. Maar er worden ook nog enkele honderden registers en bundels bewaard op het Stadsarchief te Brugge, ook op het Stadsarchief te Gent. Ongetwijfeld moet er ook iets te vinden zijn in de talrijke fondsen bewaard op het Algemeen Rijksarchief te Brussel !

Vooreerst : wat zijn de Staten van Vlaanderen ? De Staten van Vlaanderen zijn de leden die afgevaardigd werden door de geestelijken en de vier leden van het Land van Vlaanderen. Als afgevaardigden van de geestelijken troffen we o.m. aan : de abt van Oudenburg, of de abt van Voormezelen, of een kanunnik van het kapittel van de kathedraal van Sint-Donaas te Brugge. De vier leden van Vlaanderen die afgevaardigden stuurden waren : de stad Gent, de stad Brugge, de stad Ieper en het Brugse Vrije. De vergadering greep meestal plaats te Gent, maar soms ook te Brugge.

Hetgeen ik dus over de compagnie heb gevonden is alleen de neerslag in het archief van de Staten van Vlaanderen van de ongetwijfeld talrijke onderhandelingen die de compagnie heeft gevoerd met de centrale administratie van de aartshertogen, met de stad Oostende, met het Brugse Vrije, enz....

In de belangrijke collectie resolutieboeken werden per dag chronologisch de beslissingen opgeschreven die door de vergadering van de Staten werden genomen. Die beslissingen werden vaak genomen naar aanleiding van vragen of brieven afkomstig van allerlei instanties of personen, zo o.m. van de koning van Spanje, van de Gouverneur-generaal van de Zuidelijke Nederlanden, van de stadsbesturen, van de wateringen en polders. Men vindt er ook de afschriften in van brieven die de vergadering zelf besliste te sturen aan allerlei personen en besturen. Men treft erin aan de aanbestedingen van alle mogelijke werken, de leveringen aan de troepen, de verpachtingen van de bargiën, van de overzetten, enz... Dit alles staat in de registers letterlijk overgeschreven tot staving van de besluitvorming. Jammer dat die copieën niet altijd gedateerd werden. Als de vorst geld nodig had, bijvoorbeeld honderdduizend gulden, dan werd dat verdeeld over de kasselrijen en de steden volgens een bepaalde verdeelsleutel, die men het transport noemt, en ieders aandeel in die som kan men in de registers terugvinden. Kortom het is een goudmijn voor de geschiedenis van Vlaanderen. De taal is meestel het "Vlaams" van die tijd met woorden die men tevergeefs zal opzoeken in het tiendelig Middelnederlands woordenboek van Verwijs en Verdam, noch in het Westvlaams Idioticon van De Bo, noch in Loquela van Gezelle. De correspondentie met het centraal bestuur te Brussel is doorgaans in het Middelfrans en de correspondentie met Madrid is in het Spaans, soms met een Middelfranse vertaling.

Het eerste stuk dat ik heb gevonden moet dateren van vòòr 28 februari 1617. Het is een request of verzoekschrift door de Compagnie gericht tot de Staten van Vlaanderen. Ze doet daarin de omstandigheden uiteen waarom ze zich eerst gericht heeft tot het centraal bestuur van de aartshertogen, wat haar plannen zijn, en wat ze verlangt van de Staten van Vlaanderen. Hieruit blijkt dat het een belangrijk stuk is en ik zal het dan ook even doornemen.

Het gaat om een groep Hollandse vissers en zeevaarders. Van waar in Holland ze precies afkomstig zijn staat nergens vermeld. Ze hadden bemerkt dat de kust van Vlaanderen zeer geschikt was voor de zeevaart en de koophandel en "dat dierghelycke niet te vinden en is in eenighe andere quartieren van Europen". Ze waren naar hier aangetrokken door de voordelen die Hun Hoogheden de aartshertogen hadden toegezegd, en in 't bijzonder ook "vuyt yvere van de Roomsche Catholycque Religie, daerin sy upghevoet syn ende begheeren te sterfven".

Ze waren gaan aankloppen te Brussel bij het centraal bestuur om toelagen los te krijgen voor hun onderneming. De heren van Financiën bleken echter niet verder te willen gaan dan dat zij aan de Compagnie zouden toeleggen 1000 gulden voor elke haringbuis en 800 gulden voor elke doggeboot en dat voor 8 haringbuizen en 2 doggeboten, dus samen 9.600 gulden.

De Compagnie vond die tussenkomst onvoldoende gezien de hoge kosten die met dergelijke onderneming gepaard gingen. De heren van de Compagnie verklaarden aan de Staten van Vlaanderen dat andere steden, zoals Emden en andere ooststeden, om de koophandel aan te trekken, het als de gewoonste zaak van de wereld beschouwden, voor elke haringbuis en elke doggeboot, zomaar zonder te vragen, 1.200 gulden toelage te schenken. In het geval van de Compagnie zou dat dus 12.000 gulden betekenen. Daarenboven mochten de onderdanen van de Verenigde Provinciën in deze havens vrij in- en uitvaren, wat op lijfstraf verboden was in de havens van Hun Hoogheden. De mannen van de Compagnie vreesden dat ze hun medegezellen niet zouden kunnen overhalen de grote stap te zetten met de voorwaarden hun aangeboden voor de heren van Financiën. Deze hadden hen trouwens reeds van meetaf aan aangespoord te gaan aankloppen bij de Staten van Vlaanderen. Zij meenden dat de Staten van Vlaanderen daarvoor best aangewezen waren, aangezien de provincie Vlaanderen daar meest baat zou bij ondervinden. De provincie zou trouwens niet gauw geneigd zijn zulk een mooi voorstel af te wimpelen, zonder eerst alle middelen te hebben aangewend, zo meenden ze.

De Compagnie vroeg dus aan de Staten van Vlaanderen haar de som te schenken die ontbrak boven de 9.600 gulden om aan 12.000 gulden te komen, hetzij 2.400 gulden.

De Compagnie vroeg hun bovendien nog 6.000 gulden te willen lenen. Daarvan waren 4.000 gulden voorzien voor de behuising en de andere kosten die ze zou moeten doen om de onderneming in werking te stellen : lijnbanen maken, een pakhuis oprichten om kemp in te leggen, nog een ander pakhuis om het geteerd touwwerk op te bergen, een werkhuis en een teerhuis met kachel om het touwwerk te stoven, en tenslotte een woonhuis voor de meesterknecht die moest toezicht houden op de arbeiders van de lijnbaan. De andere 2.000 gulden moesten dienen om een pakhuis te maken voor het verpakken van de haring en de vis, een ander pakhuis om 's winters alle gereedschap in op te bergen zoals zeilen, touwwerk, "barils", ankers, enz...; tenslotte nog een taanhuis om de netten in te tanen (= de netten koken in taan, een ontsmettende bruingele verfstof, bekomen als aftreksel van eikeschors).

De Compagnie liet opmerken dat in andere zeesteden al die zaken ter beschikking gesteld werden op kosten van de generaliteit. Zij wilde het geld ontlenen aan de Staten van Vlaanderen en de voornoemde huizen en pakhuizen als hypotheek aan het land overlaten

De Compagnie meende verder dat door die nieuwe bedrijvigheid de koophandel meer uitbreiding zou nemen, ook in andere vreemde waren buiten haring en vis, zoals wijn uit Frankrijk. Er zou meer zeevolk naar Oostende komen, grote schepen zouden gebouwd en touwwerk ervoor gemaakt worden, wat zeer nuttig zou zijn, zowel in tijd van oorlog als van vrede, ten dienste van de vloot van Zijne Majesteit. Bovendien zou men in de werkhuizen

"alle ledichganghers ende vagabonde, soo mans als vrauwen" kunnen tewerk stellen en de jongelui zouden "ghesonden worden in zee om ghequeect te worden tot zeevarende volck" in plaats van ze te zenden naar tuchthuizen zoals gebeurt op ander plaatsen tot groot profijt van de Republiek.

Op 27 februari 1617 beslisten de Staten van Vlaanderen, na alles wel overwogen te hebben, aan het request gevolg te geven. Ze beloofden aan de Compagnie 2.400 gulden toe te kennen als gift en 6.000 gulden onder de vorm van lening op hypotheek. De twee sommen zouden zelfs al begin september 1617 betaald worden. Zo vlug zou het echter niet gaan. Voor zo een volksverhuizing met have en goed moesten immers nog heel wat regelingen getroffen worden.

Op 29 november 1617 liet Zijn Hoogheid van uit Tervuren aan de Staten van Vlaanderen een vrij omstandig verslag geworden van de stand van zaken op dat ogenblik.

Daaruit vernemen we dat enkele ondernemende personen, geboren in Holland, aan Hun Hoogheden te kennen hadden gegeven dat ze zich zouden willen komen vestigen in Oostende met vrouw en kinderen en familie, en er te leven "selon la religion catholicque et apostolicque romaine". Ze zouden met zich meebrengen, vóór einde mei 1618, 8 buizen en 2 doggeboten om de visserij te bedrijven op haring en moluwe (= gezouten kabeljauw, abberdaan of labberdaan). Ze zouden te Oostende ook een lijnbaan oprichten om touw te draaien en duurzame kabels te maken van goede kwaliteit, bestemd voor hier te lande en ook voor de legers van Zijne Majesteit. Ze zouden ook schepen bouwen van 500, 800 of 1.000 tonnen, veel goedkoper, lichter en beter geschikt om te zeilen dan deze die in Spanje gebouwd werden. Ze hadden gevraagd dat Hun Hoogheden die voorstellen zouden willen aanvaarden en goedkeuren, en overmaken aan de tresorier-generaal en aan de commies van Financiën.

Hun Hoogheden lieten nu aan de Staten van Vlaanderen weten dat zij al de voorstellen hadden overwogen en ter beraadslaging hadden voorgelegd aan hun Raad en dat zij, na advies van de heren van Financiën, toestemming hadden gegeven over de volgende punten

1) als de aanvragers hun voorstellen uitvoeren zal hun 1.000 gulden voor elk van de 8 buizen en 800 gulden voor elk van de 2 doggeboten geschonken worden, dit naarmate ze in de haven van Oostende toekomen, uitgerust zoals het behoort om uit te varen ter visvangst; ze zullen dit geld krijgen als een puur geschenk als tegemoetkoming in de kosten van de uitrusting, als ze maar toekomen voor het verstrijken van de maand mei e.k., en dat ze hun vrouw, kinderen en familie meebrengen om er als katholieken te leven zoals ze hebben beloofd;

2) opdat de aanvragers nog beter zouden slagen in de uitvoering van hun plannen, staan Hun Hoogheden aan hen en aan hun familie het genot toe van de vrijstelling van belastingen en accijnzen op wijn en bier voor hun eigen gebruik, ook vrijstelling van inkwartiering van oorlogsvolk, wat ook aan de inwoners van Oostende was toegekend, en dat voor de duur van het octrooi;

3) Hun Hoogheden staan bovendien een vermindering toe van de helft van de tolrechten die in Vlaanderen geheven worden, en

ook van de helft van de stedetol, op de boten en de waren die de aanvragers en hun Compagnie zullen binnen brengen langs de haven van Oostende gedurende de twaalf eerstkomende jaren;

4) Hun Hoogheden bevelen dat er 6 stuivers licentierechten zullen geheven worden op elke ton haring of moluwe die uit de Verenigde Provinciën in Vlaanderen zal binnenkomen langs om 't even welke haven of rivier, bovenop de 10 stuivers die al door de Staten van Vlaanderen geheven worden; die 6 stuivers meeropbrengst zullen de Staten voor een termijn van 6 jaar afstaan aan de Compagnie als tegemoetkoming in de kosten van de lijnbaan en wat ermee samengaat;

5) Hun Hoogheden staan toe dat de huismeubelen en de materialen die uit de Verenigde Provinciën zullen ingevoerd worden, bij de eerste aankomst van hun schepen in Oostende, zullen ontslagen worden van licentie- en tolrechten; als achteraf zou blijken dat ze nog meer zaken nodig hebben, zullen ze daarvoor een speciale aanvraag moeten indienen, die door Hun Hoogheden gunstig zal beoordeeld worden; Hun Hoogheden zullen Zijn Majesteit de koning van Spanje per brief bewilligen opdat de koning de levering van alle touwwerk en kabels voor zijn oorlogsvloot hun bij voorkeur zou toezeggen; ze kunnen die immers leveren goedkoper en uit beter en duurzamer materiaal gemaakt dan in de Verenigde Provinciën; ze zullen ook aandringen dat de koning met hen onderhandelingen zou laten voeren nopens het bouwen van schepen van de grootte die hij wenst, en tegen een prijs die hij redelijk vindt;

6) Hun Hoogheden bevelen dat er patentbrieven zouden verstuurd worden met vermelding van de namen en voornamen van de aanvragers, opgesteld door de heren van Financiën en door hun diensten voor echt verklaard, en geregistreerd in de Rekenkamer te Rijsel;

7) Hun Hoogheden bevelen uitdrukkelijk dat de heren van Financiën punctueel zouden laten uitvoeren al hetgeen hierboven door Hun Hoogheden werd toegestaan en dat ze anderzijds er de hand zouden aan houden dat de aanvragen van hun kant de verplichtingen die ze hebben op zich genomen zouden nakomen.

De heren van de Compagnie drongen hierop nogmaals aan bij de Staten van Vlaanderen opdat ze met hun beloofde tegemoetkoming zouden over de brug komen. Ze verwezen naar de bovenstaande akte waarin Hun Hoogheden aan de Compagnie heel wat voordelen hadden toegezegd. Ze vroegen een spoedige beslissing daar de aankoop van de haringbuizen voor Kerstmis moest gebeuren.

Uit dit antwoord van de Compagnie blijkt ook nog dat de 6 stuivers meerheffing voor een termijn van 6 jaar op elke ton haring of gezouten vis, ingevoerd uit de Verenigde Provinciën, eigenlijk in de plaats kwam van een heffing van 10 stuivers op elke ton voorvangst gedurende 12 jaar.

Op 24 december 1617 zijn de Geestelijken en de Vier Leden van het Land van Vlaanderen te Brussel en daar verklaren ze dat ze akkoord gaan met het request van de Compagnie dd. 27 februari 1617 en met de akte van Hun Hoogheden dd. 29 november 1617 in alle punten, behalve met "den voorderen vrydom van de impositien

gheaccordeert aen die van Oosthende daervan de suppleanten verstaan te ghenieten zesse jaeren naer t expireren van de selve".

Zoals overeengekomen zouden de Staten van Vlaanderen aan de Compagnie de beloofde geldsommen betalen naarmate de schepen te Oostende zouden toegekomen zijn. Burgemeester en schepenen van Oostende moesten daarvan een attest afleveren. Het eerste attest van de aankomst te Oostende van 4 haringbuizen werd afgeleverd op 20 juni 1618 op verzoek van de "Compagnie van de groote visscherie van den Harynck ende dogghevisch, geghenwordich binnen dese voorseide stede". Dat attest zelf heb ik niet teruggevonden. Op 3 juli 1618 werd er nog een tweede attest afgeleverd waaruit blijkt dat er op 26 juni 1618 nog 4 haringbuizen uit Holland waren toegekomen. De heren van het magistraat getuigden dat deze schepen volledig waren uitgerust met bemanning, tonnen, touwwerk, netwerk en ander gereedschap, helemaal zeevaardig. Ze waren dan ook onmiddellijk in zee ter visserij uitgevaren met de bedoeling hier met hun vangst terug te keren "die hun Godt verleenen sal".

De laatste vier buizen met de stuurlui ervan waren de volgende :

1) St.-Joannes, groot ca. 22 last (*) haringtonnen, stuurman Willem DIERICXSEN, admiraal van de haringvangst;

2) St.-Lucas, groot alsvoren, stuurman Inghel HARCHERS;

3) St.-Mattheeus, groot alsvoren, stuurman Lenard CORNELISSEN;

4) St.-Marcus, groot alsvoren, stuurman Adriaen PIETERSSEN.

Het attest besluit met de verklaring dat er nu dus 8 haringbuizen in zee ter haringvangst waren uitgevaren.

Onmiddellijk daarop vroeg de Compagnie aan de Staten van Vlaanderen dat zij dadelijk de sommen van 2.400 en van 6.000 gulden zouden ter hand stellen van haar penningmeester Franchois DE WITTE, die nu met zijn familie te Oostende woonde, en daartoe door de Compagnie gemachtigd was bij akte van 26 april 1618.

Op 5 juli 1618 waren de Staten van Vlaanderen in vergadering te Brugge in het landhuis van het Vrije en ze gaven aan Jan VAN MARCKE, commies van de nieuwe impositiën in 't kwartier van het Vrije, opdracht de som van 2.400 gulden te betalen aan Franchois DE WITTE; Dat was dus alleen het bedrag van de schenking.

In december 1618 geboden de Staten van Vlaanderen in vergadering te Gent aan Jonkheer Jan DE STOPPELAERE, commies van 't kwartier van Gent, de som van 2.000 gulden te geven aan Jaecques DE ZOMER in mindering van de 6.000 gulden die aan de Compagnie als lening waren beloofd. Deze DE ZOMER moest het geld tegen ontvangstbewijs geven aan de tresorier van de Compagnie.

Tenslotte op 11 januari 1619 bevalen de Staten van Vlaanderen aan Jan DE KEERLE, gewezen commies van de impositiën in 't kwartier van Ieper, de overige 4.000 gulden te betalen aan de penningmeester van de Compagnie. Daarbij werd uitdrukkelijk gesteld dat de Compagnie die 6.000 gulden moest terugbetalen in drie gelijke betalingen van telkens 2.000 gulden, om de drie jaar.

Hoe de zaken van de Compagnie verder zijn verlopen heb ik niet teruggevonden.

BRON : R.A. Gent. Staten van Vlaanderen, reg. nr. 115. Resolutieboek van 8 oktober 1617 tot 23 december 1619, f°15v°, 58v°-62v°, 92v°, 98v°, 99.

(*) 1 last bevat te Oostende meestal 12 tonnen van elk 1.000 haringen. Een haringbuis van 22 last bevat dus 264 tonnen of 264.000 haringen.

Zie : R. DEGRYSE, Vlaanderens Haringvisscherij in de Middeleeuwen, Handelingen van de Société de l'Emulation te Brugge, 1939, p. 185-204.

R. DEGRYSE, De Crisis in het Haringbedrijf te Oostende en te Damme van 1437 tot 1441, idem, 1965, p. 53-68.

KWARTIERSTAAT VAN CHARLES DE SORGHER - AANVULLING

door **J.G. DE BROUWERE**

In OSTENDIANA VI gaf ik de kwartierstaat uit van Charles DE SORGHER (1). Het valt schier nooit voor, dat een onderzoek - in casu een historisch onderzoek - volledig af is. En zo is het ook met de vermelde kwartierstaat. Hierna volgen dan ook twee aanvullingen, gans verschillend van aard. De eerste stelt nieuw gevonden kwartieren voor. De andere is een hypothese over het beroep van Charles' op één na oudst bekende naamdrager, nml. kw. 64.

A. Nieuwe kwartierstaten.

Kw. 86 en 87.

Jan MOENTACK en Catharina BOSSELAERE. Ze trouwden te Oostende in 1693 (2).

Kw. 172 en 173.

Andreas MOENTACK en Jacquemyne BYLS. Ze trouwden in 1606. Jacquemyne was weduwe CRESPIN.

B. Het beroep van kw. 64. Ignatius De Sorgher.

En nu de hypothese over het beroep van Ignatius, kw. 64 ! Op blz. 175 van OSTENDIANA VI werd er op gewezen, dat Ignatius een wel heel zwierige handtekening had. Niet de handtekening van een ongeschoolde, maar wel deze van een goed geschoolde. Niet de schrijfwijze van een ambachtsman, maar wel deze van een man die regelmatig de pen hanteert. Daarom mijn veronderstelling, dat de man notarisklerk geweest was, omdat hij zo regelmatig als gtuige op notariële akten voorkomt. Maar die veronderstelling moet ik laten varen : hij was één der getuigen, die sinds 1540 bij een notarisakte vereist waren (3). Daarentegen ben ik er nu kwasi zeker van, dat Ignatius een musikant was. Ik weet niet wat voor

een instrument hij bespeelde, maar bespeelde het in de parochiekerk van Oostende, die over een orkest beschikte (4). Hij is immers diegene, die zich in augustus 1699 over het droeve lot erbarmde van "d'heer Jacques LE FRANÇOIS hebbende geweest sanghmeester ter parochikercke". Ignatius had LE FRANÇOIS toch "gefrequenteert" (5).

Tenslotte mag er op gewezen worden, dat Joannes DE SORGHER, die in 1727 als matroos op de "Concordia" naar Kanton afvaarde, waarschijnlijk niet kw. 16 is : hij had al te vroeg de terugreis van Kanton naar Oostende moeten aanvangen, en de terugreis extrasnel moeten afleggen. Een van de medevaarders daarentegen, de scheepsjongen Leonardus LINDERSEN zal waarschijnlijk wel een zwager van kw. 16 zijn geweest (6).

---

(1) Ostendiana VI (1993), blzz. 159-181. Ostendiana is een gezamelijke uitgave van V.V.F. Oostende en De Plate.

(2) Een Adriaan BOSSELAERE en zijn echtgenote Josyne worden in de Oostendse kerkrekeningen 1621-1622 vermeld als eerder arm. Adriaan was toen al een tijdje overleden, en hij had bij leven stellig geen fortuin samengeraapt, daar de weduwe door de armendis onderhouden was. Zo komt het dat de armendis bij haar overlijden haar huis aansloeg (ze had dus onroerend goed) en ook het meubilair, en tevens haar in pand gegeven juwelen afloste (ze had dus ook roerende goederen) (zie blz. 19 van J. COOPMAN. Oud Oostende. Enkele nieuwe bronnen, in : Ostendiana VI (1993), blzz. 5-22). Adriaan en Josyne kunnen niet de ouders van kw. 87 zijn, anderzijds blijken ze geen erfgenamen in de stad te hebben gehad - maar toch zullen ze op een of andere manier met de ouders van kw. 87 verwant geweest zijn.

(3) Ingevolge de hervorming van het notariaat door Keizer Karel VI in 07/10/1531 en 04/10/1540. De plakkaten weren uitgegeven door I. LAMEERE in : Recueil des Ordonnances des Pays-Bas. 2ème série. 1506-1700. III. Brussel, 1902. (Commission royale pour la publication des anciennes lois et ordonnances), blzz. 265-273, en ibidem Brussel, 1907, blzz. 232-238. In het geval der getuigen vooral het 2de plakkaat.

(4) De huidige voorzitter van de parochiale kerkfabriek van Oostende (St Pieter en Paulus) zal dit wel met weemoed lezen : de parochie kon zich de weelde veroorloven (althans in de XVIIde eeuw) er een bezoldigd koor op na te houden, met een bezoldigde koorleider (zie : Koorleider afgezet, in : Vlaamse Stam XXVI (1988), blz. 416), en ook een orkest, dat instrumenten bespeelde, die eigendom van de parochie waren (vb. in 1654 kocht de parochie een viool : COOPMAN blz. 18, - en een notariële akte van 27/08/1699 gewaagt van de "musiciens ter parochiale kercke" en tevens van "hemlieden emolumenten" : blz. 92 van Civiele zaken voor de schepenbank van de stad Oostende. II. 1690-1715, uitgegeven door J. VERHAEGHE. Oostende, 1990.

(5) Zie : Koorleider....

(6) Zie blz. 253 van M. DECRITS. De opvarenden van het schip de "Concordia" van de Oostendse Oost-Indische Compagnie, 1727, in : Vlaamse Stam, XXOX (1993), blzz. 251-256.

WIE WAS AUGUST BEYTS ?

door **Roger TIMMERMANS**

Eerder toevallig kwam ik in het bezit van een fotocopie van een postkaart, afgestempeld in 1902, verzonden door August BEYTS (zonder adres van afzender) en gericht aan

Mr. Louis Hooghuis (*)
Statieplaats 15-13
Grammont

waarop volgende tekst :

Oostende 19-11-1902
Mr Louis Hooghuis
zijt zo goed mij eens te
laten weten wat ik moet doen
aan mijnen grooten Orgel
als ik den laatsten Schotijsch
op een naar afdraai vald
den cilinder altijd door
ik heb al naar den blaasbalg
geluisterd en hij verliest geen
wind ik heb al naar de lantaarn
gezien en ik vind er ook niet
aan Jules DEMEYER heeft er ook
naar gezien en hij heeft het ook nog
nooit ondervonden Gegroet

August Beyts

Na het lezen van bovenstaande tekst wilde ik wel eens weten wie deze August BEYTS was. Naar ik veronderstelde, was hij hoogstwaarschijnlijk uitbater van een danszaal. Want een particulier zal wel geen "grooten Orgel" in huis gehad hebben. Maar waar was deze gelegen ?

Dan maar eens het werkje van Ary SLEEKS er op nagekeken "Oude Oostendse Afspanningen, Danszalen, Cafés-Chantants". Een waarempel. Op blz. 65 begint het verhaal van August BEYTS en zijn danszaal "Het Blauw Kasteel".

Hij had de bijnaam van de "Witte" of de "Witte Beyt". Zijn zaal gelegen aan het Vissersplein tussen de Cadzand- en Bonenstraat, noemde "Het Blauw Kasteel". Afkomstig zijnde van de wijk "Butterpit" waar een in blauw geschilderde hoeve, met name "Het Blaux Kasteel" stond, gaf hij zijn zaal dezelfde naam.

Volgens Ary SLEEKS was de toegangsdeur geschilderd in het blauwste blauw dat men zich voorstellen kan. De danszaal was tamelijk ruim en het orgel smakeloos schitterend of omgekeerd. "Het Blauw Kasteel" werd hoofdzakelijk bezocht door de vissersbevolking. Het orgel speelde er zijn laatste deuntje in 1918, juist na de eerste wereldoorlog.

Foto's van het gebouw, maar dan niet meer uitgebaat als danszaal, zijn terug te vinden in "Oud Oostende in Beeld" door A. VAN CAILLIE - Deel 4 - nr. 130 Vissersplein 1936
Deel 5 - nr. 163 Vissersplein na overstroming 1953

De huizenblok, aanleunend tegen de oude Vismarkt, werd gesloopt in de zestiger jaren, om plaats te maken voor het gezellige, verkeersvrije maar naamloze pleintje, gelegen tussen twee straatjes die gelukkiglijk hun oorspronkelijke naam behouden hebben. Een pleintje zonder naam : een unicum in Oostende ?

P.S. Het boek "La Côte belge - De Belgische Kust" door J. VAN REMOORTERE en F. VAN DEN BREMT, toont op foto nr. 102 een orgel van dezelfde bouwer, maar wel van latere datum. Nl. een "Condor" anno 1910 door L. HOOGHUYS - Grammont. Het was destijds het pronkstuk van het Orgelmuseum te Koksijde.

(*) Louis HOOGHUYS was een gekend orgelbouwer.

OOSTENDE ELDERS IN DE WERELD

OOSTENDE LEEFT OOK IN TSJECHIE

en wel in TREBON (uitgesproken TRJEBON).

Trebon is een stad in Zuid-Bohemen vooral gekenmerkt door de vele grote visvijvers die zich in de onmiddellijke nabijheid van de stad bevinden en waarin vooral karpers geteeld worden.

De stad is nog omringd door zijn oude versterkingen en heeft binnen haar muren een keur van gotische, renaissance en barok huizen daterende van de 16de tot de 18de eeuw. Het kasteel van Trebon herbergt een prachtige collectie en de oudste archieven van Tsjechie.

Op 2 km ten zuiden van Trebon ligt aan de vijver SVET de Camping OSTENDE met zijn zeer gekend strand van dezelfde naam.

Carlo VANTROOSTENBERGHE

Wij danken de heer Van Troostenberghe voor de documentatie van deze streek die hij ter beschikking stelde van de Kring en die we in ons archief opnemen.

J.B. DREESEN

ERRATA

Er is een fout geslopen in de tekst op blz. 93/308, nr. 47 CORDY :

lezen : geboren in 1931 i.p.v. 1831.

QUARANTAINE IN 1752

door Julien **VERHAEGHE**

Op 8 december 1752 liet "Den Koninck George" het anker vallen op de rede van Oostende. Het schip kwam van Smirna (Izmir in Turkije), geladen met wol en marmer, bestemd voor Duinkerke.

De kapitein van het schip was in het bezit van brieven van de "ghedaene quarantaine" te Civita Vecchia (italië), en liet aan het Magistraat weten dat zijn schip lek was. Elf Oostendenaars gingen daarop aan boord om hulp te bieden.

Het Magistraat dat de zaak niet erg vertrouwde, "daer niets meer vatbaer zijnde voor besmetting dan wolle", zond de stadsgeneesheren aan boord om de bemanning, 14 in totaal, te onderzoeken. Deze esculapen moeten zeer voorzichtige mannetjes geweest zijn, want ze verklaarden dat ze "de equipage gesien hebben van verre, ende deselve bevonden, volgens het uijtsight, gesont te wesen". Ze voegen er echter aan toe dat "deselve gheëxtenueert te sijn om den sleghten cost die maer bestont in turcksche terwe".

Op 15 december (het schip lag dan in de haven) schreef het Magistraat aan de Oostenrijkse Privéraad om de zaak te melden en om hulp te verzoeken van de kustwacht om de quarantaine te laten voortduren.

Reeds op 16 december werd de zaak te Brussel ingeleid, en op 26 december kwam de beslissing, op 23 december eigenhandig door Karel van Lotharingen ondertekend, toe te Oostende, met als slotformule "chers et bien aimés, Dieu vous ait en sa Sainte Garde".

Eerst en vooral moest het Magistraat al het nodige doen en leveren om het lek in het schip te stoppen, en moest het schip ten laatste op 1 januari de haven verlaten hebben.

Ten tweede moest het Magistraat van Duinkerke onmiddellijk verwittigd worden opdat dit de nodige maatregelen zou nemen indien het schip daar zou willen binnenlopen "pour les prévenir des dangers qui serait à craindre".

Ten derde moesten de elf Oostendenaars die aan boord waren, ontscheept worden en in "la quarantaine la plus rigoureuse" geplaatst worden voor ze de toelating zouden krijgen om weer in de stad te komen of met "qui que ce soit" in contact te komen.

Ten vierde, en "bien entendu" moest de kapitein voor zijn vertrek, de kosten betalen van de gedane herstelling van het lek, alsmede het onderhoud en schadevergoeding voor elf Oostendenaars gedurende hun quarantaine.

Bron : R.A.B. bundels Brugsche Vrije, nr. 18.

ZONNEWIJZERS IN WESTVLAANDEREN III. In en rond Oostende

door J.B. **DREESEN**

Eens te meer vragen wij aan onze lezers het hoofd te richten en oog te hebben voor de kleinoden van onze heemcultuur die her en der verspreid aan de huisgevels te zien zijn.

De oudste verwijzing naar een ZONNEWIJZER komt voor in het "Boek der boeken" de Bijbel.

Zo lezen wij in het "Tweede boek der Koningen" 20ste hoofdstuk, paragrafen 8, 9, 10 en 11 het volgende :

8. Hizkia nu had gezegd tot Jesaja : Welk is het teken, dat de Heeere mij gezondmaken zal, en dat ik op de derde dag des Heeren Huis zal opgaan ?

9. En Jesaja zeide : Dit zal u een teeken van den Heere zijn, dat de Heere het woord dat hij gesproken heeft, doen zal : zal de schaduw tien graden voorwaarts gaan of tien graden achterwaarts keeren ?

10. Toen zeide Jehiskia : Het is de schaduw licht, tien graden nederwaarts te gaan; neen, maar dat de schaduw tien graden achterwaarts keere.

11. En Jesaja de Profeet riep den Heere aan, en Hij deed de schaduw tien graden achterwaarts keeren in den graden dewelke zij nederwaarts gegaan was in de graden van ACHAZ' ZONNEWIJZER.

Tot daar dit citaat uit de boeken en hoofdstukken van het Oud Testament.

In deze bijdrage voeren wij eens te meer vier zonnewijzers ten tonele die in of in de omgeving van Oostende voorkomen.

Het eerste exemplaar is niet zichtbaar vanop straat. Het hangt op de binnenkoer van het huis van dhr. en mevr. ALLEIN, Prins Roselaan 115 te Oostende. Het is een poolstijlzonnewijzer van het verticale type, een zogenaamde ZUIDWIJZER. Hij werd aangekocht in Palamos (Spanje). Bij een zware stormwind waaide hij van de muur en verloor zo zijn stijl ofte WIJZER. Hij is dus aan herstelling toe.

Een tweede, eerder rudimentaire poolstijlzonnewijzer van het verticale type, bevindt zich op de straatmuur van het huis VERLOREN KOST 42 in Snaaskerke - Noord (dit is de noordkant van de vaart van Plassendale naar Nieuwpoort). Deze zonnewijzer werd geconstrueerd en geplaatst door een onderwijzer (de naam bleef ergens in mijn aantekeningen steken) die ondertussen verhuisde. De wijzer is nog terplaatse maar de cijfers van de uurlijnen zijn verdwenen. Enkel de plaats waar ze staken bleef zichtbaar.

Het derde exemplaar vinden we op de gevel van het huis Vaartstraat 21 te Oudenburg. Het huis werd eertijds gebouwd en bewoond door de heer WESSELS die belangstelling had voor de sterrekunde. De

ZONNEWIJZERS IN WEST-VLAANDEREN III
In en rond, Oostende

Poolstijlzonnewijzer van het verticale
type Prins Roselaan 115 Oostende

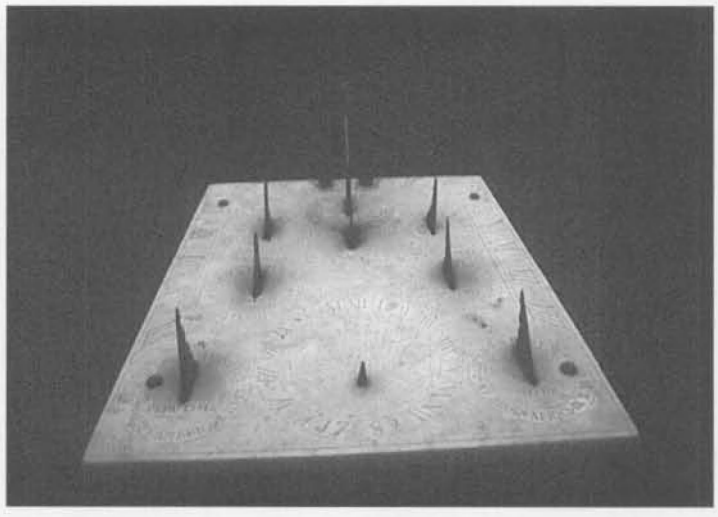

Poolstijlzonnewijzer van het verticale
type Vaartstraat 21 Oudenburg

Poolstijlzonnewijzer van het verticale
type Verloren Kost 42 Snaaskerke

De zonnewijzer van Snellegem

Foto's: J.B. Dreesen

zonnewijzer in de gevel zal waarschijnlijk zijn werk zijn. Het is een poolstijlzonnewijzer van het verticale type versierd met een zestal figuurtjes aan de bovenkant. Het is een Zuidwijzer maar daar de gevel van het huis niet in deze richting ligt gaat het hier waarschijnlijk om een ornamentale versiering.

Onze vierde zonnewijzer van vandaag is een zeer merkwaardig kunstwerkje.

Het staat in Snellegem op het pleintje voor de huidige Openbare Bibliotheek (het oud-gemeentehuis dacht ik) in de Eernegemweg. Eertijds stond het in de hof van de pastoor maar voor een mij onbekende reden kreeg het een meer publieke plaats.

Op een horizontaal marmeren blad zijn zo maar even NEGEN zonnewijzers verwerkt, zeven POOLSTIJLzonnewijzers, een PUNTzonnewijzer, en een SLINGERzonnewijzer van een bijzonder type, waarvan de stijl draaibaar is en ingesteld moet worden. Op een ruitachtig figuurtje in het centrum van de marmeren plaat staat te lezen dat deze zonnewijzer gebouwd werd door enen B. AMANTHUS VAN SINT AMAND. CAPUCIEN. Daar juist boven staat een bijbelse spreuk : WAECKT WANT GY EN WEET NIET WAT UREN DEN HEERE KOMEN SAL (Matth. 24.4).

De zeven gewone poolstijlzonnewijzers geven de ware zonnetijd aan te :
- CONSTANTINOPEL in EUROPA
- PRAEGH in BOHEMEN
- MADRID in SPANIEN
- LONDEN in EUROPA
- BENGAELE in ASIEN
- PERU LIMA in AMERICA
- MECHE in AFRICA

Deze steden zijn waarschijnlijk zo gekozen door de bouwer omdat ze allen op 15 graden (= 1 uur) of een veelvoud van 15 graden lengte (met uitzondering van Madrid) van de nulmeridiaan van Londen (= Greenwich) liggen. Op basis hiervan kunnen we MECHE dan eventueel identificeren als MOGADISCIO in Somalie. Dit moet eertijds een belangrijke havenstad zijn geweest.

De puntzonnewijzer staat onderaan in het midden. Hier staat ook het bouwjaar 1782. Het schaduwgevend element is niet het kegeltje maar het TOPJE van het kegeltje. Het is dan ook een van de zeldzame puntzonnewijzers in ons land. In de cirkel staan de uurlijnen getekend als volle rechte lijnen en de halve uren in streepjeslijnen. De reeks gebogen lijnen zijn de klassieke datumbogen.

De hoofdzonnewijzer is buiten gebruik. Begin januari 1992 werd het voetje van de stijl door vandalen verwrongen.

Voor een volledige beschrijving van dit bijna unieke kunstwerk (er bestaat nog een tweede exemplaar van dezelfde bouwer maar van iets oudere datum (1777) dat in 1984 in een kelder te Heverlee ontdekt werd maar inmiddels naar Nederland verhuisde) verwijzen wij naar een bijdrage in het tijdschrift HEELAL van de (Belgische) Vereniging voor Sterrekunde, volume 38, nr. 6 van 1993.

ZEEWEZENSPROKKELS - 4

door Ferdinand GEVAERT

DOVER NOSTALGIE

Op 31 december 1993 om 13u30 verliet de m.s. Prins Filip van de Oostende-Doverlijn de haven van Oostende om de laatste, ultieme, geregelde verbinding Oostende-Dover te maken met aankomst te Dover Eastern Docks, Car Ferry Terminal, om 16u30 plaatselijke tijd.

Deze afvaart betekende het einde van een tijdperk voor Oostende, om het een naam te geven, het "Oostende-Dover tijdperk". Vanaf 1 januari 1994 varen de schepen en jet-foils van de R.M.T. niet meer op Dover maar op Ramsgate, onder de nieuwe noemer "Oostende Lines".

Sinds zowat de vroege tweede helft van de zeventiende eeuw bestond er een min of meer regelmatige scheepvaartdienst tussen Oostende en Dover waarop post en passagiers ingescheept werden zodat 31 december 1993 het einde betekende van 350 jaar Oostende-Dover.

In het nummer van "De Plate" van januari 1993 publiceerden we een bijdrage onder de titel "Het einde van een era" naar aanleiding van de laatste "trein-schip-trein" verbinding tussen Oostende en Dover Western Docks". Toen schreven we dat op 24 oktober 1992 het laatste woord geschreven werd van een hoofdstuk van de O-D lijn. Niets concreets liet toen vermoeden dat een jaar later het slotwoord zou geschreven worden en dat het voorwoord van een andere geschiedenis, hopelijk een lange, op de schrijftafel zou liggen.

Veel Oostendenaars en mensen uit omliggende, om niet te spreken over ver in het hinterland, en voornamelijk onze "malegasten" hebben herinneringen aan Dover. Hetzij als begin en einde van een vakantie in Groot-Brittannië, een jarenlang verblijf tijdens oorlogsjaren, het doel van een "shoppping-trip", een uitstap naar Londen of het graafschap Kent of een pauze in het vaarschema Oostende-Dover-Oostende.

Wanneer onze "malegasten" herinneringen ophalen spreken ze steeds van o.m. "Hollyer de jood", "Mouche", "de apothekeresse", Snargate

street, "Elisabeth's" (de tea-shop op het marktpleintje van Dover), Geerings de boekhandel, Tesco, Marks en Spencers, de Coo rechtover de Post, Booth's, Cream Puff en andere cosmetica, en verschijnt er een zweempje heimwee in hun ogen, of is het een glinstering ?

De "shoppers" herinneren zich nog hoe ze bepakt en beladen de hoge steile trap van de stationsingang van de Marine Station opzwoegden om dan langs een eindloze, lange smalle gang terug trappen te bereiken die afdaalden naar de stationsperrons en verder naar de inschepingshall. Aldaar werden ze opgewacht door een geuniformd persoon die hen een "Embarcation Card" in de hand duwde die men, met halsbrekende toeren, moest invullen. En dan aanschuiven tot bij een hoge lessenaar waarop een "Immigration Officer" troonde die neerkijkend, en wantrouwig, toelating gaf "om het land te verlaten". Om dan, verder zeulend met de zware en volumineuze lasten, voorbij de tolbeambten," Custum Officers", te schuiven op weg naar de verafgelegen steile gangway (loopplank). Om dan eenmaal aan boord, heigend een plaatsje te zoeken op de stampvolle pakketboot.

't Is voorbij, er rest alleen nog nostalgie.

Oostende-Dover, uurtabel 1920

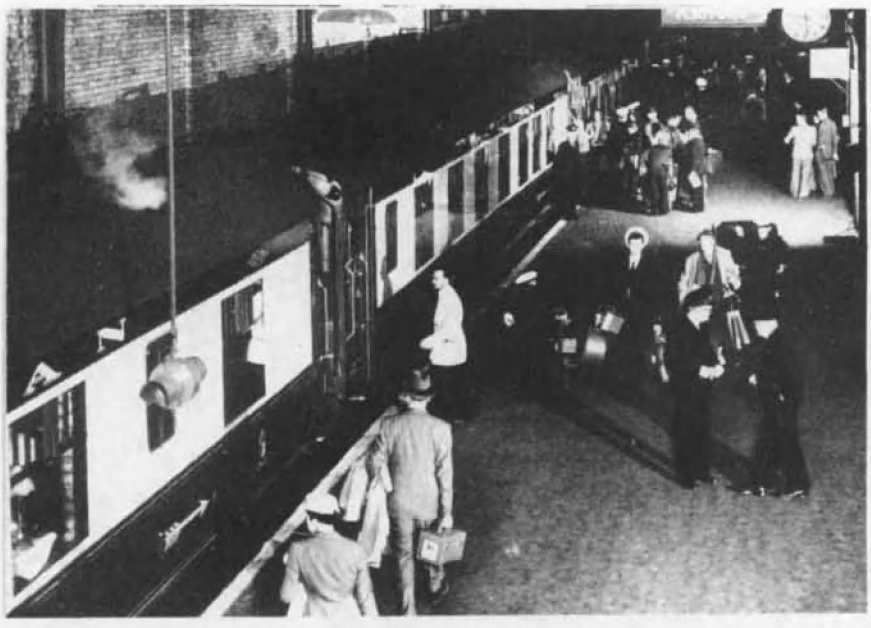
1993 - Dover Western Docks, het ingangsgebouw van de Marine Station aan de Lord Warden Square, met rechts de overdekte spoorovergang

1993 - Dover Western Docks, Marine Station, de verlaten en desolate lange spoorovergang leidend naar de spoorperrons en inschepingshal.

1993 - Dover Western Docks, Marine Station, spoorperron 5 met de "jet-foil train" naar Londen-Victoria. Bemerk het signalisatiebord "Dover-Oostende en de verhoogde spoorovergang naar de vlottende jetfoilterminal.

1958 - Dover Western Docks, Marine Station, reizigers stappen in op de "Golden Arrow", (treinverbinding Parijs-Londen).

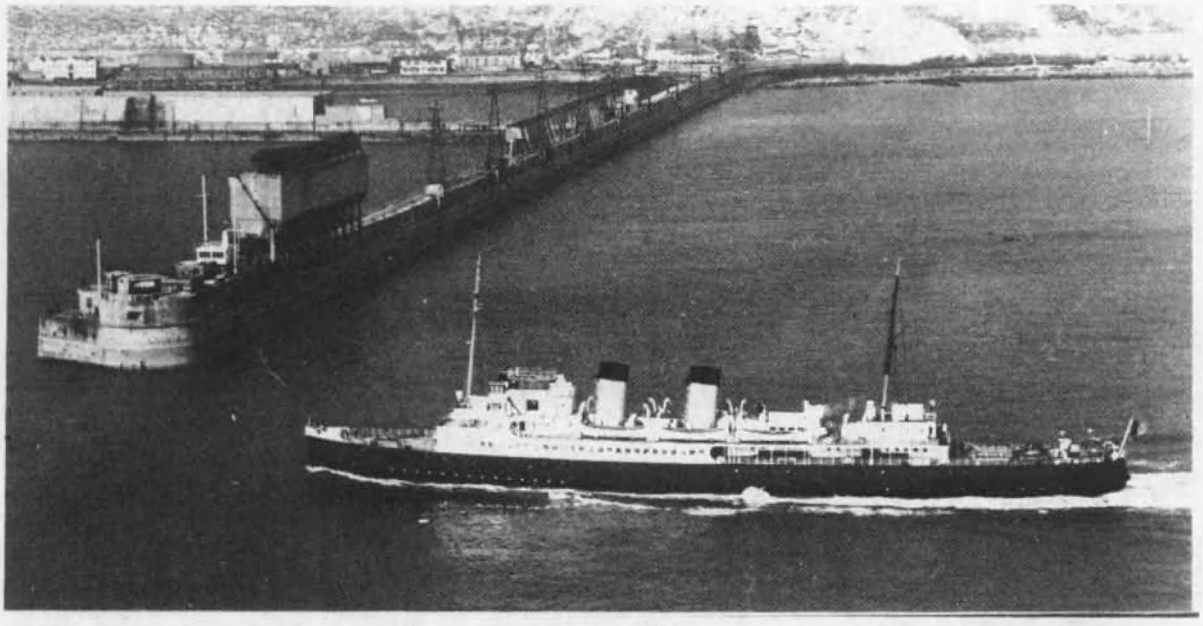
1955 - Dover Western Docks, Marine Station, de "Golden Arrow" stoomt het station uit, richting Londen-Victoria.

1930 - het t.s. "Prinses Astrid" meert aan te Dover Western Docks, (Admiralty Pier).

1934 - het m.s. "Prince Baudouin" gemeerd aan de Admiralty Pier te Dover

1950 - het t.s. "Prince Charles" vaart de "Eastern Entrance" binnen (oostelijke toegang tot de haven van Dover). Op de Eastern Arm (oostelijke havendam) bemerkt men de kolenbunkerinstallatie van de Royal Navy (Britse vloot), eertijds geinstalleerd om de oorlogsbodems rechtstreeks te bevoorraden door middel van een kabelspoor vanuit het kolenbekken in het onmiddellijk hinterland. De installatie werd enige tijd later gesloopt.

1993 - De vlottende jetfoilterminal van de jetfoildienst Oostende-Dover van de Regie voor Maritiem Transport. De terminal lag sinds 1983 gemeerd aan het landwaartse uiteinde van de Admiralty Pier te Dover en werd begin januari 1994 versleept om gemeerd te worden te Ramsgate, de nieuwe aanleghaven in Engeland.

1975 - de carferry m.s. "Roi Baudouin" bij het verlaten van de haven van Dover via de Western Entrance, de westelijke haventoegang (tussen de Admiralty Pier en de Detached Mole - de afgescheiden havenmuur. In de achtergrond de witte klippen met Dover Castle.

1975 - de pakketboot m.s. "Prinses Paola" stevent naar de westelijke haveningang van Dover. In het midden de Detached Mole. Helemaal in de achtergrond de Shakespeare Cliff waar ooit de eerste proefboringen voor een kanaaltunnel werden uitgevoerd.

1955 - Dover Eastern Docks, Car Ferry Terminal, met de twee in- en ontschepingsbruggen gebouwd in 1952-153. De terminal werd op 30 juni 1953 in gebruik genomen. Op de voorgrond pas ontscheepte voertuigen die aanschuiven aan de Customs Examination Hall (onderzoekhal van de toldiensten) om er te worden onderzocht. Links in de achtergrond de Eastern Arm en midden in de achtergrond de Eastern Entrance. Bemerk de kolenbunkerinstallatie.

1955 - Dover Eastern Docks, zicht op het Car Ferry Terminalgebouw en de parkeerlanen voor de voertuigen die wachten op inscheping. In de achtergrond de m.s. Prinses Josephine Charlotte, autoveerboot van de Oostende-Doverlijn, gemeerd aan Berthe No. 2, brug nr. 2.

1955 - Dover Eastern Docks, Car Ferry Terminal, zicht in de Customs Examination Hall, de douanehal waar de ontscheepte voertuigen en inzittenden aan een grondig onderzoek werden onderworpen door de douane op zoek naar "contreband", smokkelwaar, en andere niet toegelaten invoerartikelen (o.m. levende huisdieren). Zoals men kan bemerken ging men grondig te werk, o.m. de motorkap open en indien er vermoedens waren reed men het voertuig over een inspektiepunt, desnoods haalde men het voertuig uit elkaar.

1958 - Dover Eastern Docks, de gloednieuwe carferry van de O-D lijn, de "Artevelde", in uitvoering van het aanlegmanoeuver. Links bemerkt men de "Camber" en de vooruitspringende schuilplaatsen voor snelboten van de Royal Navy (MTB-pens) Deze pens vormden een grote hindernis voor het veilig benaderen van de aanlegposten. Er werd bij zwaar weer herhaaldelijk averij gemaakt zodat de wrijfhoutenconstructie aldaar dra de naam "Golden Corner" kreeg, om reden van de bedragen die moesten betaald worden aan de havenautoriteiten voor het herstel van schade aan de haveninstallaties (Dover Harbor Board).

Korte geschiedkundige kalender van de diensten op Dover van de Oostende-Doverlijn

4 maart 1846	eerste overtocht Oostende-Dover van een pakketboot van de Belgische staat.
1863	begin Belgisch monopolie van 100 jaar voor het vervoer van post tussen België en Groot-Brittannië.
Maart 1873	vervoerakkoord tussen de Belgische Staat en de Cie. Internationale des Wagons-Lits (internationale treinen).
1909	bouw van de Marine Station op de Admiralty Pier te Dover Western Docks.
14 oktober 1914	(W.O. 1). De laatste pakketboot wijkt uit van Oostende naar Groot-Brittannië.
1919	hervatten van pakketbootdiensten op Dover.
1 augustus 1936	in vaart brengen van de eerste autoveerboot tussen Oostende en Dover, het schip meert aan in de Western Docks.
September 1939	pakketbotendienst naar Dover opgeschort, schepen varen naar Folkestone. Dover wordt vlootbasis.
18 mei 1940	(W.O. 2). De laatste pakketboot wijkt uit naar Groot-Brittannië.
23 oktober 1945	hervatten pakketbotendienst naar Folkestone.
1946	hervatten diensten op Dover.
3 juli 1949	in lijn brengen van eerste carferry op Dover, meert in Western Docks.
30 juni 1953	nieuwe carferryinstallaties in gebruik genomen in de Eastern Docks te Dover. Carferry's varen naar Dover Eastern Docks (D.E.D.) Pakketboten naar Dover Western Docks (D.W.D.)
28 juni 1974	een eerste carferrybrug wordt in dienst genomen op de Admiralty Pier te D.W.D., start van de M.P.-diensten naar D.W.D., die zowel treinreizigers (trein-schip-trein verbindingen), voetpassagiers als voertuigen inschepen. De klassieke carferrydiensten blijven varen op D.E.D. De klassieke pakketboten verliezen hun functie en worden geleidelijk uit de vaart genomen.
31 mei 1981	start jetfoildienst op D.W.D.

Oostende-Dover zelfklevers 1965/1985

1 januari 1986	MP-schepen lossen en laden geen voertuigen meer te D.W.D.; ont- en inschepen aldaar nog slechts treinreizigers. Lossen en laden voertuigen te D.E.D. (varen eerst naar D.W.D. voor ont- en inschepen van treinreizigers, dan naar D.E.D.. voor lossen en laden voertuigen, om vandaar te vertrekken naar Oostende. Jetfoils varen verder naar D.W.D.
September 1987	laatste pakketboot, m.s. Prinses Paola, uit de vaart genomen, vaarde nog slechts tijdens de zomer.
1992	laatste klassieke carferry uit de vaart genomen.
24 oktober 1992	laatste "trein-schip-trein" verbinding naar D.W.D. De jetfoils varen verder naar D.W.D. De schepen varen nog uitsluitend op D.E.D.
31 december 1993	laatste overtochten van schepen en jetfoils naar Dover.
1 januari 1994	start "Oostende Lines", diensten op Ramsgate.

Aankopen,schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

11 BAERT-BOEVE.A+S.

8279/93 AFFICHES OOSTENDE.86 affiches mbt activiteiten in Oostende.
a.SCHILDERKUNST.Kunstbeeld nu.CKO.21/12/86-11/1/87.90x60 cm.
b.TENTOONSTELLING.De Unesco.FCPO.15/6-30/6/1991.
c.BEELDHOUWWERK.Fabiaan Van Severen.PMMK.58x40 cm.
d.SCHILDERKUNST.Moskou 90.PMMK.2/12/90-28/1/91.58x35 cm.
e.SCHILDERKUNST.Europaprijs 1990.Oostende.CKO.9/9-7/10/93.62x39cm
f.SCHILDERKUNST.Chéri Samba.PMMK.21/10/90-7/1/91.61x34 cm.
g.BEELDHOUKUNST.Oscar De Clerck.MSKO.4/4-14/6/z.j.50x35 cm.
h.SCHILDERKUNST.Danny Bloes.PMMK.4/4-3/5/92.50x25 cm.
i.SCHILDERKUNST.Ivan Good.MSKO.1-23/2/1992.63x44 cm.
j.SCHILDERKUNST.Micheline Beddeleem.MSKO.1-30/6/91.60x28 cm.
k.BEELDHOUWKUNST.Bart Soubry zien.MSKO.17/11/91-12/1/92.61,5x42;
2 ex gemerkt k& en k2.
l.KERSTGEBEUREN.Kerstvers.Zeezotje.Oosternde.23/12/88.69x48 cm.
m.SCHILDERKUNST.Georges Carrey.PMMK.19/5-24/6/91.60x40 cm.
n.SCHILDER- BEELSHOUWKUNST.Dodeigne-Leroy.PMMK.19/5-24/6/91.69x50
o.SCHILDERKUNST.Salut Ensor.Szymkowicz.MSKO.12/6-15/8/83.69x50,5.
p.SCHILDERKUNST.Cobra.PMMK.7/7-14/10/91.60x42 cm.
q.CIRKUS.De Herkuls.Mijnplein Oostende.5-6-7/4/z.j.76,5x43 cm.
r.SCHILDERKUNST.Modern art.CKO.Juli-aug.1983.68,5x47,5 cm.
s.TONEEL.Het heengaan van peetje Amede.Bacchanten.dec 1983.62x42
t.TONEEL.Ne leeuw zonder tanden.Bacchanten.mei 1984.62x43,5 cm.
u.SCHILDERKUNST.Rik Versonnen.Cromwell.Oostende.25/1/74.42x32 cm
5 ex gemerkt u1 tem u5.
v.SCHILDERKUNST.Hippolyte Daye.PMMK.1/7-25/9/89.60x40 cm.3 ex.
w.BEELDHOUWKUNST.Gerard Holmes.1955-1990.8/7-30/8/90.48x34 cm.
x.FOTOGRAFIE.J.J.Soenen.MSKO.30/6-23/7/90.49x32 cm.
y.ZEEWIJDING.Oostende.1/7/90.70x40 cm.
z.SCHILDER-BEELDHOUWKUNST.M.Moreaux-E.De Block.Juli 90.CKO.34x39.
aa.KERAMIEK-TEKSTIEL.Pauwels-Spaans.MSKO.7/10-6/11/89.48x34 cm.
bb.GRAFIEK.J.Brusselmans.PMMK.1/7-25/9/89.70x42 cm.2 ex bb1+2.
cc.GRAFIEK.Denis Verstappen.Peperbusse.14/9-3/10/84.43x25,5 cm.
dd.FILM.Henri Storck 70 jaar.CKO.3/12/1977.50x40 cm.2 ex.dd1+2.
ee.ETSEN.James Ensor.MSKO.31/3-29/4/90.60x41,5 cm.
ff.TENTOONSTELLING.Jewels and things.Zeezotje.17/6-27/7/89.49x29.
gg.SCHILDERKUNST.Ferdinand Schirren.PMMK.8/4-5/6/90.62x35 cm.
hh.KUNST.4de salon Oostendse kunstenaars.23/12-7/1/90.FCPO.42x30.
ii.TONEEL.Gaslicht.Bacchanten.februari 84.43x30 cm.
jj.TONEEL.Zachtjes met de deuren.Bacchanten.maart z.j.60x30 cm.
kk.BEELDHOUWKUNST.Jacky De Naeyer.MSKO.3/2-5/3/90.50x35 cm.
ll.SCHILDERKUNST.D.Verstappen.Kon.Gaanderijen.7-22/9/80.44x30 cm.
mm.SCHILDERKUNST.Europaprijs 1988.PMMK.4/12/88-16/1/89.47x33 cm.
nn.SCHILDERKUNST.Gust.De Smet.PMMK.maart-juni 1987.69x41 cm.
oo.TENTOONSTELLING.Jan Fabre.PMMK.3/6-4/9/1989.70x42,5 cm.
pp.TENTOONSTELLING.Reinhoud.PMMK.1/7-11/9/1989.70x42 cm.2 ex 1+2.
qq.MARIONETTENTHEATER Taptoe.Feestpaleis.29/2/z.j.
rr.TENTOONSTELLING.Detry-Vermeersch.G.B.Oostende.2-27/81.44x32 cm
ss.TENTOONSTELLING.Afficheproject.Oostende.1/11/79-1/2/80.30x21 .
tt.REVUE.Oostendse Revue Tsjak uut-Tsjak in.CKO.oktober z/j.
uu.TENTOONSTELLING.Panamarenko Multiples.PMMK.4/12-16/1/89.72x60.
vv.TENTOONSTELLING.James Ensor 1985.Oostende.
ww.SCHILDERKUNST.Jan De Clerck.MSKO.8/11-4/1/82.50x30 cm.

xx.TENTOONSTELLING.R.De Coninck.MSKO.27/3-26/4/1981.60x32 cm.
yy.SHOW.130 jaar Stedelijk onderwijs.Oostende.mei z.j.60x41 cm.
zz.SCHILDERKUNST.Parmeke.PMMK.20/12/86-1/3/87.70x42 cm.

0280/93 AFFICHES N/OOSTENDE.19 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.SCHILDERKUNST.Peter Pourbus.Brugge.29/6-30/9/84.84X60 cm.
b.BEELDHOUWKUNST.José Vermeersch.Mexico D.F.dec 1987.92x50 cm.
c.TENTOONSTELLING.James Ensor.Roeselare.27/5-8/6/92.62,5x45 cm.
d.TENTOONSTELLING.Gerard Holmes.7/11-26/11/89.61x41,5 cm.
e.GRAFIEK.Paul Van Peteghem.Gent.21/4-1/5/1990.60x40 cm.
f.TENTOONSTELLING.Sant 90.Brugge.6/4-27/4/1990.63x45 cm.
g.FOTOGRAFIE.J.J.Goenen.Lombardsijde.15/7-31/7/z.j.62x45 cm.
h.SCHILDERKUNST.L.Spillaert.Diksmuide.7/7-26/8/1990.52x38 cm.
i.SCHILDERKUNST.Mia Moreaux.Ettelgem.7/10-29/10/1989.44x27 cm.
j.BEELDHOUWKUNST.Remy Coucke.Leffinge.16/9-31/10/89.42,5x30 cm.
k.TENTOONSTELLING.Dirk Foucart.Jabbeke.9/4-3/5/z.j.36,5x37,5 cm.
11.SCHILDERKUNST.Rik Versonnen.Ieper.19-20/5/73.43x29 cm.
12 tem 6.SCHILDERKUNST.Rik Versonnen.Nieuwpoort.12/4/1974.43x29 cm.5 ex.
m.TENTOONSTELLING.Chris Arianne.Brugge.8/3-18/4/74.43x32 cm. 2 ex.

** BEKAERT.J-M.
0313/93 BOEK.J-M.BEKAERT.Huizen en mensen in de A.Buylstraat(1604-1990)
2de deel.616 blz.Slappe kaft.Oostende 1991.

** BERARD.J.
0009/93 KANTKLOSSEN. 10 kantklossen in hout.Gemerkt a tem j.

0203/93 WEEGSCHAAL van het balanstype.Merk FORGE 10 kg.met b.hoge schotel
c.lage schotel en d.5 gewichten.d1.6-hoekig blokgewicht 1kg.d2.
6-hoekig blokgewicht 1/2 kg.d3.knopgewicht 500gr.d4.knopgewicht
200 gr.d5.knopgewicht 100gr.

0204/93 MELKKAN in verlakt metaal met deksel en draagoor.h.35 cm,Ø 18 cm
b.Melkmaat in blik 1/2 liter.c.Melkmaatje in blik 1 deciliter.

0205/93 FOTO-OMSLAGEN.20 stuks in diverse formaten van volgende foto-
graven uit Oostende en Brugge (1).E.Michael,G.Pottier,E.Dehaese,
R.Bovit.,Foto Luc,Vercaullie,P.Leurs en Castelein (Brugge).

0234/93 SOUVENIRTEGELS.4 souvenirtegels in aardewerk en zeefdruk.
a.KERAMIEK in terra-cotta.Wervik met wapenschild.15x18 cm.
b.ZEEFDRUKTEGEL.Koninklijke Postzegelkring Oostende.20x10 cm.
c.ZEEFDRUKTEGEL.WWV Lustrum 1976-1981.Spuikom Oostende.20x10cm.
d.ZEEFDRUKTEGEL.Internationaal Windsurfing Regatta.Oostende.1979.

0235/93 SNUIFDOOS.Twee snuifdozen.a.SINGLETON supermenthol snuff(gevuld).
b.Poudre Dpo poudre catarrhale(leeg)

0236/93 GEDENKPENNING met lint.Sportraad-Bloso-VVW Groot Oostende.Ø 5 cm.
Bronskleurig.Lint in Oostendse kleuren.

0237/93 OMSLAGEN van Oostendse fotograven.19 stuks.Met volgende namen.
R.Devry,Foto Gerard,François,Lionel,Georges Pottier,Photo Luc,
Fotoreportage A.Massenhove,Foto Rijckewaert,E.Michael,R.Degryse,
Roland en L.Van hove.

BILJART PALACE

0034/93 AFFICHE M/OOSTENDE.6 affiches (3x2stuks) van buiten Oostende.
a1+2.Tentoonstelling Van Breugel tot Rubens.Antwerpen.40x60cm.
19/12/1992 tot 7/3/1993.2stuks.
b1+2.Tentoonstelling Ludo Huys.Knokke-Zoute.40x60,5cm.2stuks.
21/12/1992 tot 20/1/1993.
c1+2.Huldetentoonstelling 30 jaar Galery De Vuyst.43x61cm.2stuks.
19/12/1992 tot 8/2/1993.

BILJART PALACE.

0028/93 AFFICHES OOSTENDE.a.Nationaal Orkest van Belgie.Kursaal Oostende.
15/11/92.60x40,5cm.b.Herfst concert kalender.Den Artiest Oostende
68 x42 cm.c.Poster publiciteit Campbell's Christmas.46,5x40 cm.

BLOMMAERT.E.

0233/93 PLAN.Frontlijn tijdens WO1 van Noordzee tot Zwitserland in 1915.
78x52 cm.

BOOGAERTS.E.

0314/93 FOTO.2 foto's ingekaderd.ZW.a.21x15 cm.Oude vissersvrouwen op de
Kade.Foto Anthony 31022-1.b.20x25 cm.Zittende vrouwen op het
starnd voor het Kursaal.Vermoedelijk Anthony foto.

0315/93 KRANT.6 oude kranten.a.Het Laatste Nieuws 26/5/1970.b.Het Laatste
Nieuws 28/11/1966.c.Het Laatste Nieuws 8/11/1968.d.Het Laatste
Nieuws 5/2/1968.e.Het Laatste Nieuws2/8/1929.f.Het Laatste Nieuws
7/9/1929.g.Krantendeel.1931.De geheimenissen van de Beernemsche
bosschen.

BOUCKENOOGHE.R.

0216/93 AFFICHE OOSTENDE.Bloso.De mobiele Basketbalschool te Oostende.
18/7 tot 29/7/1980.70 x 33 cm.

BOUSSY.M.

0151/93 VULPEN.4 vulpennen,oudere modellen.Gemerkt a,b,c,en d.

0152/93 LIDKAART.1948.Casino de Namur.Carte de membre G.Dechamps.

0240/93 VROUWENHEMD in ruw linnen.Ouderwets model.

0241/93 DIPLOMA.Ereburgerschap Kapellestraat op naam André Boussy 10/2/59
BROCHURE.Broderies Norvegienes(Hardanger) IIe serie.z.j.Mulhouse
France.

BOUTEN-DELRUE.

0039/93 TEXT.a.Fotocopy.Hoe Oostende in zee spoelde.9 blz.Anoniem.
b.Krantenknipsel.H.Kessels.Le barodeur à la baleine.J.Gerard.1974

BULCKE.E.

0303/93 FOTO op glas.Ingekaderd 10x8,3 cm.1çde eeuw.Jonge vrouw zittende.

0326/93 DEEGSNIJDER (ook wel LATJESSNIJDER - Limburg - genoemd) in geel koper met 2 snijwieltjes. l 12,5 cm.

0327/93 HANDSCHOENMAL in beukenhout.l 31,b 6 cm.

0328/93 HANDSCHOENSPANNER.a in hout l 25,5 cm.b in ivoor 17,5 cm.

‡‡ BULLYNCK.M.

0273/93 AFFICHE OOSTENDE.8 affiches mbt tot activiteiten in Oostende.
a1+2.2 ex.Rigoletto.Casin-Kursaal Oostende.16/8/93.60x40 cm.
b.Antwerps theater.Ik zie het niet meer zitten.25/7/93.CKO.60x40.
c.Internationale luchtshow.Oostende.31/7 en 1/8/93.63x45 cm.
d.Golden Gospel Singers.Harlem.CKO.31/7/93.64x43 cm.
e.Fiesta Brasiliana.CKO.18/8/93.62x40 cm.
f.Tentoonstelling Walter SIJS.CKO.1/8-29/8/93.65,5x45 cm.
g.Oostende gastvrij.Toerisme eindigt waar racisme begint.50x21cm
h.Europaprijs 93.MSKO.20/6-29/8/93.64x31 cm.
i.12de Godelievefeesten.27/6/93.Oostende.
j.4 ex.Kulturele Raad Oostende.Kalender.18/3-4/4;1-20/6;3-20/7; 30/7-12/8;12/8-25/8/93.41,5x29,5 cm.

0274/93 AFFICHES N/OOSTENDE.8 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.De panoramische droom.Antwerpen.12/6-31/8/93.60x40 cm.
b.Artrycke International 1993.3/8-15/9/93.
c.Expo Wallasa Ting.Knokke.16/6-17/7/93.
d.Affiches over de Belgische Kust.21/7-9/8/93.43x27,5 cm.
e.60 jaar Banneux.Bisdom Brugge.22/8/93.42x30 cm.
f.Sail a Cat vanuit Nieuwpoort.40x30 cm.
g.Expo Corneille.Knokke.3/7-31/7/93.44x21 cm.
h.Expo J.Miro-S.Dali.Brugge.4/6-28/9/93.41x20 cm.

‡‡ CALCOEN.M.

0006/93 PLAN.3 plannen met betrekking tot werken in de Anglikaanse kerk van Oostende.1985.Gemerkt a,b en c.

0046/93 PLAN.2 plannen met betrekking tot het kerkhof Nieuwpoortsesteenweg
a.Gemeentelijk kerkhof Nwpsteenweg.92x109.b.Idem Algem.plan 67x83

‡‡ CAMERLINCK.Mvr.

0294/93 LENZEN.1 microscoop en 5 lenzen voor eenvoudig gebruik.
a.MICROSCOOP.Eenvoudig model.H 15,4 cm.Ø 4,8 cm.
b.LENSBUIS voor detailbestudering.L 15,5cm.Ø 3,5 cm.
c.LENSBUIS.L 25cm.Ø 3 cm.
d.LENS.L 5 cm.Ø 3,2 cm.
e.LENS.L 1,8 cm.Ø 3,2 cm.
f.LENS L 1 cm.Ø 2,5 cm.
g.RING in koper L 1,5 cm.Ø 2,3 cm.

0295/93 SCHIETLOOD in brons met afstandsplaatje en touwtje.L 5 cm.Ø 2,5 cm

0296/93 BOEKEN.3 boeken verband houdende met de kust en de visserij.
a.TENTOONSTELLINGSCATALOGUS,OOSTENDE 1000.Brussel 1964.77 blz. Franse tekst.
b.BOEK.G.Stinglhamber.ZEEBRUGGE.Bruxelles 1923.68 blz.
c.BOEK.A.M.de Spot.VLAAMSE ZEEVISSERIJ.Kortrijk 1942.218 blz.

0297/93 FOTO.De O.20."De Zee".zw 13x18 cm.Foto Antony 28D937-9.

0298/93 TOERISTISCH VOUWBLAD Oostende 1935.

** CAMERLINCK.mvr.

0158/93 EETKETEL van het Duitse leger WO2 in blik.Ø 15,5cm.h 10 cm.

0159/93 PIJP met etui.Pijpje in aardewerk met benenmondstuk,gebogen van vorm en versierd met twee rennende paarden.l 11,8 cm.h 4,5cm.

0160/93 MUSLINT van de Duitse Kriegsmarine WO2.aanduiding "Kriegsmarine". gemerkt a.
KENTEKEN.Blauwe vijfhoekige ster op wit veld.Rond Ø 6 cm.
Gemerkt b.
KENTEKEN.Duitse adelaar met hakenkruis.Geel op groen veld.Waarschijnlijk Duitse Luchtmacht WO2.12x5 cm.Gemerkt c.

0161/93 PLAN van Nieuwpoort.Vermoedelijk 17de eeuw.Recente kopie.30x41,5.

0162/93 EENZELVIGHEIDSBEWIJS op naam van Haselton Frans uitgereikt te Oostende4/8/1916.Tweetalig D-N.

0163/93 FOTO.21 foto's mbt de Duitse bezetting anno 1940 en later.
a1 tem a17.17 fotos zw 13x18.Bevoorradingscentrum Oostende,waarschijnlijk Palacehotel.Zichten van stapelplaatsen en andere.
a18.zw 18x13.Zicht ingang Markisenhofkazerne Bergen op zoom.
a19.zw 18x13.Zicht op ingang met wacht.Duinkerken ?.
a20.zw 18x13.Richtingaanwijzer Standortkommandatuur De Haan.
a21.zw 18X13.Zicht op De Haan met rechts MVA.(bevoorrading)

0164/93 FOTO.4 foto's metzichten van gebeurtenissen te Oostende
a.zw 8x12.Zicht op klaslokaal met schoenmakers
b.zw 18x13.Groep personen met 8 gevierde vrouwen.
c.zw 18x24.Inhuldiging eerste steen van El Mar ?
d.zw 18x24.Bezoek aan de Visserijschool Paster Pype?

0165/93 PRENTKAARTEN.17 prentkaarten met schepen.
a.Prince Baudouin 1946 met postzegel op vk afgestempelt 10/7/46.
b.Diamant 1846 met postzegel op vk afgestempelt 10/7/46.
c.Marie Henriette 1893 met postzegel op vk afgestempelt 10/7/46
d.zw.P D.Adolphe Woerman.Woermanlinie Hamburg.
e.zw P D.Ussukuma.Deutsche Ost-Afrika-Linie.Hamburg.
f.zw.PD.Ubena.Deutsche Ost Afrika Linie.Hamburg.
g.zw.Leviathan.United States Lines.
h.Gekleurd.Steamer Lapland.Red Star Line.
i.Gekleurd.S S.Hukasan Maru.10380 ton.NYK Line.
j.Gekleurd.Triple screw Pennland.16332 ton.Red Star Line.
k.Bruin.S.S.Republic.17910 tons.United States Lines.
l.Gekleurd.Tourist ships Minnewaska en Minnetonka.Red Star Lines.
m.Gekleurd.Schnelldamper Columbus.Norddeutscher Lloyd Bremen.
n.Gekleurd.Triple Screw Westernland.Red Star Line.
o.Gekleurd.Schnelldampfer Europa.Norddeutscher Lloyd Bremen.
p.Gekleurd.Schnelldampfer Gneisenau.Norddeutscher Lloyd Bremen.
q.zw.Herringdrifters at Lowestoft.

0166/93 PRENTKAART.4 prentkaarten met betrekking tot Oostende.
a.zw.Vrouw in badpak op paard.Ostende.En route pour le Grand Prix

b.bruin.Oostende. Het Bloemenuurwerk.
c.gekleurd.Oostende.De Dijk.
d.gekleurd.Oostende Vissershaven.

0167/93 LIED.Tekst van een spotlied" Aan het strand stond een duitser"
4 coupletten met refrein.

0210/93 SEINVLAG.14 kleine seinvlaggetjes zoals gebruikt voor versiering
bij bepaalde gelegenheden.

‡‡ CHRISTIAENS.J.
0035/93 DOKUMENT.Brief van Jean van der Voordt (18-10-1918) aan zijn
moeder ivm zijn landing met vliegtuig(Aviation Militaire Belge)
op het strand van Oostende.2 blz + begeleidend schrijven.a,b,c.

‡‡ CLAEYS-VERHELST.mvr.
0087/93 FOTO.27 foto's van militairen en personen met enige aanduiding van
naam of herkomst,of van enig ander belang, gemerkt a tem aa.
85 foto's van vrouwen,mannen,huwelijken ,feesten en kinderen
zonder aanduiding van herkomst.Geklasseerd pro memorie.
1 groeps foto 18,5x11Ocm genomen voor tweede kursaal.Waarschijn-
lijk een congres van Café en restauranthouders 1925-30.gemerkt bb

‡‡ CONFRERIE 'T VYNCKX-
0018/93 JAARBOEK.De Heraut 1992.Zanten uit 't Vynckx-en Woutermansambacht.
Confrerie van 'T Vynckx-en Woutermansambacht.Bredene.1992.

‡‡ CUYPERS.L.
0084/93 WIMPEL.A.S./G.L.Sectie Brugge.Oudenburg.51x51cm.In paars-witte
kleur en Leeuwenkop in driehoek.Franjes in driekleur.

‡‡ DE MERE.H.
0038/93 BROCHURE.Ostende...que voici.64 blz+2 uitslagbladen.Uitgave Erel.

‡‡ DE PLATE.
0001/93 BOEK.J.BOWENS.Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-
stad Oostende.Brugge 1792.Offset Facsimile uitgave.D/1981/3345/2.

0002/93 BOEK.E.VLIETINCK.Het oude Oostende en zijn driejarige belegering.
Oostende 1897.Anastatische herdruk.VVF Oostende.1975.

0067/93 BOEK.H.STALPAERT."Westvlaamse Wondersprookjes".Brugge1977.352blz.

0068/93 KALENDER.12 " De Plate " kalenders.Gemerkt a tem l.
a.1982 ;b.1983(A);c.1984 ;d.1985 ;e.1986 ;f.1987 ;g.1988 ;
h.1989(A);i.1990 ;j.1991 ;k.1992 (S/O.Vilain) ;l.1993 .

0071/93 AFFICHE OOSTENDE.Toneel KVGO."Ketty liegt nooit".K.Schouwburg
Oostende.21/3/1953.46,5x34,5.Gekocht op veiling voor 100fr.

0256/93 FOTO.zw.13x18.Bestuur van De Plate op bezoek bij D.Van Duyvenbode
Maart 1993.

0275/93 KAARTEN.4 fotografische reproducties van kaarten van Oostende.
a.Kaart's Heerwoutermansambacht.1553.76x51 cm.
b.Kaart van Oostende. 1587.Uit Engelse collectie.71x51 cm.
c.Kaart van Oostende. 1590.Uit Engelse collectie.71x51 cm.
d.Kaart van Oostende. 1601.Uit Rijksarchief Brussel.92x48 cm.

0308/93 AFFICHE N/OOSTENDE.5 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.TENTOONSTEL.Wandtapijten u/h andere Europa.Doornik 1993.60x40 .
b.TENTOONSTEL.Schoenmode sinds 1900.Izegem.sept 93.60x25,5 cm.
c.TENTOONSTEL.Panoramische droom.Antwerpen 1993.jun-aug 93.60x40.
d.TENTOONSTEL.School v/h leven.Ieper.mei-sept 93.69x29 cm.
e.TENTOONSTEL.Hugo magic cirkus.Gent.jul-sept 93.60x40cm.

‡‡ DE RAMEE.G.mvr.
0021/93 BOEK.17 jaargangen van de ingebonden Kursaalprogramma's.
a.Kursaal Oostende.Programma's 1955.
b.Kursaal Oostende.Programma's 1956.
c.Kursaal Oostende.Programma's 1957.
d.Kursaal Oostende.Programma's 1958.
e.Kursaal Oostende.Programma's 1960.
f.Kursaal Oostende.Programma's 1961.
g.Kursaal Oostende.Programma's 1962.
h.Kursaal Oostende.Programma's 1963.
i.Kursaal Oostende.Programma's 1964.
j.Kursaal Oostende.Programma's 1966.
k.Kursaal Oostende.Programma's 1967.
l.Kursaal Oostende.Programma's 1968.
m.Kursaal Oostende.Programma's 1969.
n.Kursaal Oostende.Programma's 1970.
o.Kursaal Oostende.Programma's 1971.
p.Kursaal Oostende.Programma's 1972.
q.Kursaal Oostende.Programma's 1973.

‡‡ DE TAEYE.E.
0232/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Openbare verkoping 1475,10 m2 bouwgrond te Middelkerke.30/8/1906.75x62 cm.

0263/93 ZEGEL.Fabrication Française.Arret des consuls du Fructidor An 0.
Ø 4,2 cm.

0337/93 BEELDHOUWWERK in plaaster.Zwart geschilderd.Hersteld aan hals.
De havenarbeider.h.48 b 22 cm.

0338/93 BEELDHOUWWERK in grijze vulkaansteen.Copie van Paaseilandbeeldje.

‡‡ DE WARE HUISVRIENDEN
0311/93 VLAG.Spaarmaatschappij De Ware Huisvrienden.Oostende 1924.h 87-b 90 cm.Rood en zwart met gele letters.Schild met paars,roos en blauw veld met handen die elkaar omvatten en biekorf met rondvliegende bijen.Catry-Daeninck.Brugge.Geschonden in het centrum.
Gemerkt a.
b.Roodhouten kistje 33x24,5x9 cm.
c.Zwartlederen draag en steunriem.

DEBRUYNE.A.

0056/93 AFFICHE OOSTENDE.Toneel Spiegel.Kerstnacht op de Vissemarkt.
42x30 cm.December 1992.

DEFOOR.O.

0012/93 KERAMIEK.Twee keramiek met betrekking tot de 18de (1990) en 19de (1991) deklamatiewedstrijd Octaaf Defoor.West-Vlaanderens toneelverbond.Beiden rond Ø 13,5cm.Gemerkt a en b.

DEGRAEVE-BEULENS.mvr

0150/93 VLAG.1934.Olympic voetbalclub.Oostende.GVG.Bordeauxkleur.95x92cm.

DEGRYSE.D.

0113/93 TOONKAST in hout met glazen deksel,2 laden en 2 deurtjes.

DEJONGHE.BAKKERIJ

0320/93 AFFICHE OOSTENDE.a.Open monumentendag Vlaanderen.12/9/93.40x60cm.
b.Bakkersbond Oostende.Wandeltocht.30x40 cm.

DEMEESTER.Mvr.

0238/93 FOTO.21 foto's ivm activiteiten in Oostende.
a.Groepsbijeenkomstin Kursaal.Antony Ostende 30628-35.(a/glas)
b.Optreden in Kursaal.Antony Ostende 10832-3.(a/glas).
c.Militair aantreden voor Koninklijke Villa.Antony 190731-13(glas)
d.Groepsbijeenkomst in Kursaal.Antony.Ostende.30935-1.(a/glas).
e.Gemengde groep voor winkelstand.Antony Ostende.190632-9(a/glas)
f.Kursaal.Groep dames op voorgrond.Antony Ostende10832-2.
g.Groepsbijeenkomst in Kursaal.Antony Ostende 30935-2.
h.Groep met Albert en Elisabeth op podium.AntonyOstende.190731-12
i.Koning Albert voor microfoon Radio Demeester.18x24 cm.
j.Koning Albert en Kon.Familie+ dhr Moreaux.18x24cm.
k.Koning Albert en Prinses Clementine e.a.18x24 cm.
l.Plechtigheid met Engelse vlaggen.18x24 cm.
m.Plechtigheid met priesters.Antony 10734-7.18x24 cm.
n.Binnenvarend oorlogsschip.18x24 cm.
o1+2.5 personen aan verwoest stadsdeel.mei 40.18x24.2ex.
p.Verwoest stadsdeel.mei 40.13X18 cm.
q.Verwoeste huizen.mei 40.13x18 cm.
r.Plechtigheid op Estacade.Antony Ostende.30628-05.8x12 cm.
s.Plectigheid Monument Leopold II.Antony Ostende.19731-11.9x13cm.
t.Plechtigheid aan Hotel Panier d'Or.9x12 cm.
s.Estacade Oostende.8x11 cm.

DEMEY.G.E.

0258/93 DRUKWERK VARIA.6 items drukwerk ivm Oostends Verenigingsleven.
a.TIJDSCHRIFT.Voetlicht.HCV.Oostende.Nr1.6de jg.nov.1935
b.TIJDSCHRIFT.Voetlicht.HCV.Oostende.Nr1.7de jg.dec 1936
c.TIJDSCHRIFT.Voetlicht.HCV.Oostende.Nr5.6de jg.sept 1936.
d.PROGRAMMA.Conservatoriumtoneel.6/12/1936+21/2/1937.
e.UITNODIGING.Cercle Coecilia.7 november 1968.
d.ABONNEMENT.18 Abonnementkaarten H.CONSCIENCE VRIENDEN

0259/93 DRAAGTEKEN (knoopsgat) van de Hendrik Conscience Vrienden.Oostende

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

— van 12 februari t/m 20 februari (gesloten 15 februari)

- van 21 mei t/m 23 mei

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 23
NUMMER 3
MAAND maart 1994

IN DIT NUMMER

blz. 78 : **R. VERBANCK** : Een laat Romeins fort te Bredene ?

blz. 89 : **N. HOSTYN** : Schattige maritieme souvenirs uit de Belle-Epoque.

blz. 92 : **J. VERHAEGHE** : Een nieuw galgeveld voor Oostende 1776.

blz. 95 : **J.B. DREESEN** : Votiefscheepjes en maritieme ex-voto in de Kapucijnenkerk te Oostende.

blz. 99 : **R. PIERLOOT** : Mercedez-Benz en Oostende.

blz. 100 : 2e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

MAART - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand maart 1994.

A. In het kader van de actie KEN UW STAD een wandelvoordracht die doorgaat op

woensdag 16 maart 1994 om 15 uur

in het Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein Oostende voor een rondleiding met uitleg op de

RETROSPECTIEVE CHARLES DRYBERGH (1933-1990)

onder leiding van onze Stadsconservator de heer Norbert HOSTYN.

Met de retrospectieve tentoonstelling gewijd aan het werk van Charles DRYBERGH vult het Museum voor Schone Kunsten eens te meer een stuk Oostendse kunstgeschiedenis in.

De Brusselse kunstschilder Charles DRYBERGH kwam in de vroege zestigerjaren met zijn ouders vanuit Blankenberge in Oostende wonen en verbleef hier continu tot aan zijn dood in 1990. Samen met kunstenaars als Maurice BOEL, Etienne ELIAS, Nadine VAN LIERDE, Gerard HOLMES, Jacky DE MAEYER, Jef VAN TUERENHOUT, Roland DEVOLDER en de Middelkerkenaar Mark PANNEK bepaalde hij mee de hoofdlijnen van het artistieke gebeuren in onze stad tijdens de jaren '60 en '70.

Vele van de hierboven genoemde kunstenaars kwamen reeds individueel aan bod in het museum. Maurice BOEL in 1988, Nadine VAN LIERDE in 1968 en 1986, Jacky DE MAEYER en Gerard HOLMES in 1990.

DRYBERGH werd reeds heel vroeg opgemerkt : de vorige conservator Frank EDEBAU bracht reeds in 1965 een tentoonstelling met zijn werk. Vier jaar na de laatste grote individuele tentoonstelling van DRYBERGH in het Oostendse H.R.I.P.B. in 1990 en zijn overlijden in hetzelfde jaar, is de tijd rijp voor een grote retrospectieve.

Alle aspecten van zijn loopbaan en stijlontwikkeling zullen aan bod komen : zijn vroege werken, vertrekkende uit het realisme, met gaande weg meer expressionistische invloeden, zijn abstracte periode, de terugkeer tot de figuratie, de invloed van de "popart" en de versobering van zijn stijl tot enkel zwart wit.

Conservator Norbert HOSTYN zorgt voor de gepaste uitleg. Deze rondleiding is vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Een enige gelegenheid om over deze zeer gekende kunstenaar iets meer op te steken. Wij verwachten U om 14u45 voor de ingang van het Museum. Men zegge het voort.

B. Een avondvoordracht met documentatiemateriaal op

donderdag 31 maart 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van het V.V.F.Oostende, Dr. Colensstraat 6.

"NOORDZEE" OOSTENDSCHE TURNVEREENIGING

65 JAAR "OTV NOORDZEE" TE OOSTENDE

Oostende is door de tijd heen eigenlijk steeds een turnvriendelijke stad geweest. Talrijke stadsgenoten zijn bij diverse verenigingen aangesloten. Zo groeide het ledenaantal van de in 1927 opgerichte Oostendse Turnvereniging Noordzee — in de volksmond "de Noordzee" — onder de bekwame leiding van Henri Boddaert, al vlug aan. En onlangs mocht OTV Noordzee haar vijfenzestigste verjaardag vieren.

Dries De Gryse vond die gelegenheid passend om de geschiedenis van deze vereniging in de vorm van een fotoboek te evoceren. Met het talrijke beeldmateriaal en de tekstfragmenten heeft de auteur, jaar na jaar, een overzicht gecreeerd. Evenzeer als het een ode aan de pioniers van de turnvereniging is geworden, is het een prettig kijkboek vol aangename herinneringen voor de vele Oostendenaars die ooit op deze of gene wijze met "de Noordzee" te maken hebben gehad. En voor de buitenstaanders tenslotte bevat het boek van Dries De Gryse een stuk boeiende volksgeschiedenis.

Het boek "Noordzee, Oostendsche Turnvereeniging" is een realisatie van de vzw Manga (059/800964). Meer informatie: Dries De Gryse, Perzikenlaan 28 te Oostende (059/801732).

Zondag 1 augustus 1948: het Oostendse stadsbestuur overhandigt de vereniging haar nieuw vaandel...
Het boek "Noordzee, Oostendsche Turnvereeniging": één brok Oostendse (volks)geschiedenis.

Het onderwerp : **KAREL JONCKHEERE EN OOSTENDE**.

De spreker : Dirk **BEIRENS**, Licenciaat Germ. Fil. en GHSO. KUL 1978.

De heer BEIRENS, leraar in het secundair onderwijs, Oostendse gids en hoofdredacteur van het gidsentijdschrift "Lange Nelle" is sedert jaren gepassioneerd door de figuur van de, onlangs overleden, Oostendse grootmeester.

Heel zijn leven lang heeft Karel JONCKHEERE gehunkerd naar Oostende, ook al was hij soms maar eventjes weg. Van die hunker in zijn levensavond getuigt/getuigde hij nog heel sterk in zijn dichtbundel "Recht op da capo" (1988).

Hoe werd Oostende in Karels hart en ziel gegrift ?

Na een beknopte, min of meer chronologisch-anekdotische geschiedenis van zijn Oostendse jeugd (autobiografie deel 1 : De vogels hebben het gezien), wordt de focus gericht op de jaren dertig, toen Karel JONCKHEERE heel actief was in zijn geboortestad : zijn eerste pennevruchten, het Willemsfonds, VTB-medewerker en redacteur "De Badgast", de Week van het Vlaamse Boek, het Oostendse culturele milieu (schilders en schrijvers) enz. (autobiografie deel 2 : Waar plant ik mijn ezel ? en deel 3 : Mijn dochter wordt sirene). Deze Oostendse periode wordt ook geëvoceerd tijdens de recent ontworpen Karel Jonckheere-wandeling van de Oostendse gidsenkring "Lange Nelle".

Dan volgen de oorlogsjaren (autobiografie deel 4 : De man met de ruiker en deel 5 : Verbannen in het vaderland). In april 1944 gaat hij wegens de oorlogsomstandigheden in "ballingschap" naar Gent : het definitieve woon-afscheid van zijn vaderstad.

In het afsluitende deel komen zijn lijfelijke en literaire contacten met Oostende na WO II aan bod.

Een enige gelegenheid om de figuur van Karel JONCKHEERE op een boeiende wijze verteld te krijgen en een welkome aanvulling op zijn eigen autobiografie. Een avond die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Wij verwachten U.

J.B. DREESEN

EEN LAAT ROMEINS FORT TE BREDENE ?

door Richard **VERBANCK**

Ik ken voorlopig slechts één aanleiding die mij toelaat te vermoeden dat er tijdens de laat-romeinse periode (3e eeuw) een fort stond op de site van de aloude dorpskern van Bredene. Er is echter voldoende reden om dit vermoeden ernstig op te vatten.

Sporen van een mogelijke versterking zijn te vinden op een plan van de streek uit het jaar 1600. Dit plan werd aangekocht door de Koninklijke Bibliotheek, en maakte twee honderd jaar geleden deel uit van de verzameling van Georgee LEGGE, eerste baron Dartmouth (K. Bibl. Kaarten en plannen 538 - 131 x 64 cm.). Het dokument werd voor het eerst tentoongesteld te Brussel in 1968 en werd in de catalogus voorgesteld door Lisette DANCKAERT, op basis van gegevens verstrekt door Dr. archivaris A. DESMET. (Bulletin van de K.Bibl. 1967). Met een paar zaken uit de tekst kon ik mij niet verzoenen, en dit heb ik dan laten weten in mijn schrijven aan de K.Bibl. op 26 juni 1973.

Zo wordt betwist dat het plan zou getekend zijn in het jaar 1600, en wel om reden, ik citeer : "De moorddadige belegering van Oostende door aartshertog Albrecht begon pas in juli 1601. Het is dus uitgesloten dat de onbekend gebleven auteur deze kaart, met aanduidingen voor het beleg, zou begonnen hebben, en nog minder kunnen beëindigen vóór het begin van de strijd". Einde citaat.

Ik liet weten dat de forten rond Oostende opgeworpen werden vóór 1600 en geen enkele aanduiding op de kaart betrekking had op het beleg zelf. Ook met de veronderstelling dat een grote waterplas de "Groote Keygnaert kreek" zou zijn kan ik niet akkoord gaan. Kwestie van ligging.

Van dit plan zijn kort na het tot stand komen enkele gekende copijen gemaakt, maar geen ervan staat zo vol details en toponiemen als het origineel (Kaarten in bezit van Markies van Salisbury-Hatfield). Wel werd een belangrijke correctie aangebracht : het Albertusgeleed vloeit LANGS het fort Albertus in plaats van er middendoor ! Ook de grondvesten te Bredene zijn erop te zien, maar slechts schematisch.

Het fragment "Fort van Bredene" met het raadselachtig overschot van oude grondvesten werd reeds verscheidene malen gepubliceerd (Bredeniana 1988 en "Een oord genaamd Bredena" - 1991). In dit laatste werk heb ik voor het eerst de mening geopperd - heel schuchter - dat deze grondvesten wel zouden kunnen dateren uit de romeinse tijd. Dit stukje grondplan, want meer is het niet, had ik vergeleken met de foto van een nog bestaand romeins fort te Portchester (Z-Engeland). Ik wil op deze weg voortgaan, maar vooraf wil ik nog wat meer aandacht besteden aan het bewust plan uit 1600. Het gaat om de geloofwaardigheid ervan, en ook over de omstandigheden waarin het werd opgemaakt.

Wat heeft de tekenaar te Bredene precies gezien ? Wij weten het niet, en we zullen het nooit weten, want de site werd sedertdien verstoord en volgebouwd. We zullen dus verplicht zijn eventjes in zijn huid te kruipen om in een FICTIEF verslag,

zogezegd door hem geschreven, in zijn voetstappen te treden. Laat ons ook veronderstellen dat het neergepend werd in een soort koeterwaals dat hier wordt vertaald :

"In ben ingenieur in dienst van Sieur Daniël d'Hertaing, heer van Marquette. Als zodanig volgde ik de Prins Maurits van Nassau bij diens veldtocht ter verovering van de havensteden Nieuwpoort en Duinkerke.

Op 27 juni 1600 kwamen we te Oostende aan via Oudenburg en Plassendale. We ondervonden geen weerstand want de forten van Oudenburg en Bredene waren reeds door de garnizoenen van Aartshertog Albrecht verlaten. Deze beide versterkingen werden natuurlijk door onze eigen manschappen bezet. Niet voor lang echter, want tot ons aller verrassing kwam alras een sterk leger van de Roomsen opdagen die in volle snelheid de Staatsen achtervolgde. Oudenburg, Plassendale en Bredene werden door hen heroverd.

Onderweg was ik opgehouden door het tekenen van schetsen van de forten van Oudenburg, Plassendale en ook van de kleine parochie Zandvoorde met het nabijgelegen mooi kasteeltje. Bij het naderen van de vijandelijke troepen vluchtte ik ijlings naar de stad Oostende en verbleef daar de volgende dagen bij het hoofdkwartier van de Staten-Generaal. Van hieruit kreeg ik een opdracht die, gezien de omstandigheden, niet van de gemakkelijkste was. We waren op dit ogenblik omringd van forten die in handen waren van de vijand, en tevens door een net van slijkerige kreken. Nu werd van mij verlangd dat ik de hele streek op kaart zou brengen. Het hoefde geen schaalplan te zijn want daartoe ontbrak het mij aan middelen en tijd. Ook het stratenplan van Oostende kon ik over het hoofd zien want dat was voldoende bekend. Aan het tekenen van de stadsomwalling was ik reeds begonnen.

Hoofdzaak was het militaire aspect van de streek. De forten mochten op grotere schaal getekend worden vanwege de details. Van belang waren ook de waterlopen want deze waren zeer verraderlijk. Geen enkele mocht ontbreken. Ook alle richtpunten dienden opgetekend te worden. Dat waren hofsteden, ruines, kerken, bruggen, overdrachten en moten.

Ik besloot voort te werken aan de oostkant van Oostende. Een deel had ik immers reeds op papier.

Ik kende natuurlijk de streek niet, maar dit was geen bezwaar. Men bezorgde mij een paar gidsen, mensen die het platteland waren ontvlucht. Zonder dralen begonnen wij aan onze gevaarlijke tocht. We namen wat mondvoorraad mee en elk een kruikje wijn. Zuiver drinkwater was er in de stad noch omgeving te vinden.

De Staten-Generaal hadden een brug laten slaan over de nieuw gevormde Geule, en eenmaal hierover waren we op ons zelven aangewezen. Deze brug, die op mijn plan voorkomt, was eigenlijk opgetrokken om langs daar geschut en wagens binnen de stad te brengen, maar sedert de vijand het fort van Bredene bezet hield speelde hij geen grote rol meer. Wel trokken er nog patrouilles over die het niemandsland tussen de Geule en Bredene bewaakten, maar ze waagden zich niet te ver. Eenmaal buiten hun zicht konden

we op hun bescherming niet rekenen. We zouden echter ondervinden dat ook de bezetters van Bredene liever de poort gesloten hielden en zich niet waagden in de richting van de stad.

Praten met mijn gidsen was niet gemakkelijk. Ze begrepen geen woord Frans en van hun taal kende ik alleen maar datgene wat ik in het leger had opgeraapt. Het werd dus een mengelmoes met veel Duits daartussen, een taal ik wat meer beheerste.

We trokken langs de duinen, voorbij enkele kleine verlaten woningen, tot aan de Bredense dijk. Hier vonden we een geruineerde schans waarvan mijn gezellen vermoedden dat het "Truanfort" noemde, maar heel zeker waren ze niet. Ze toonden met drie opgeheven vingers aan dat er rond Bredene drie dergelijke schansen waren aangelegd, maar dat ze ondertussen vernield waren. Het is mogelijk dat een van de twee anderen deze naam droeg. Van veel belang was het niet en dit eerste verlaten schansje kreeg van mij de naam mee. Het was opgeworpen met uitgedolven aarde, zodanig dat het omringd was door een droog grachtje. Ik maakte een schets.

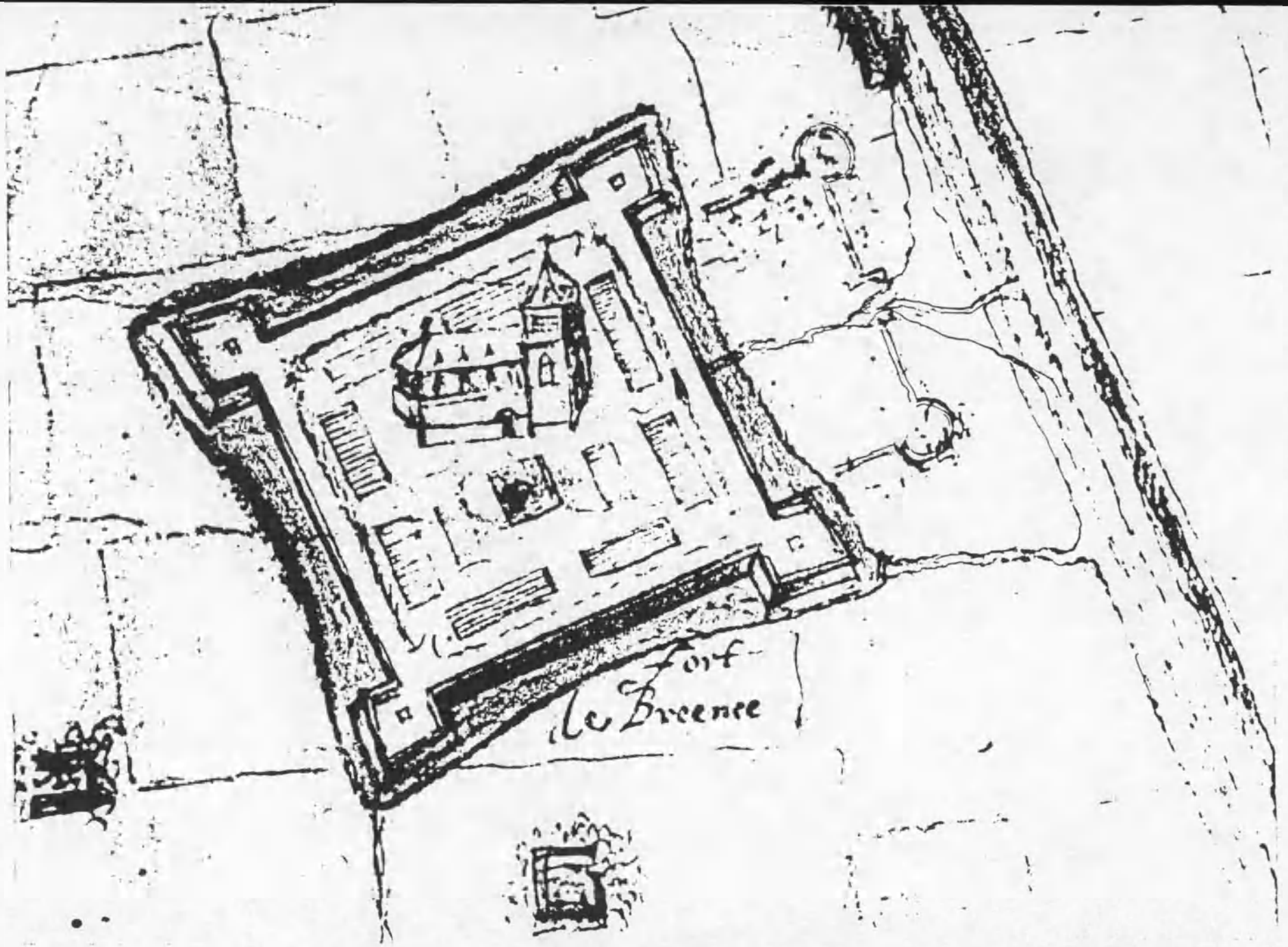
De dijk zelf, die zich strekte in de richting van Bredene, was aldaar niet zo hoog - schouderhoogte ongeveer - maar verhoogde naarmate wij dorpswaarts trokken. We liepen aan de westkant om niet gezien te worden.

Zonder één levend wezen te hebben ontmoet bereikten we ons eerste doel. Voorzichtig beklommen wij de berm van de dijk, en daar lag voor ons het fort van Bredene. Het was van het gewone vierkante type waarvan de hoeken voorzien waren van bastions. De ingang was naar ons gericht. Net zoals bij de kleine schans die we even te voren hadden verlaten had uitgedolven aarde gediend om de wallen op te werpen, zodat ook hier rondom een vestinggracht was ontstaan. Een brugje lag voor de ingang. Boven de wallen stak de kerk met haar vierkant torentje hoog uit. Ik vermoedde dat het kleine garnizoen in houten barakken was ondergebracht.

Rechts van ons, aan de andere zijde van de dijk, merkte ik een breed geleed of kanaaltje dat vanaf het fort zuidwaarts langs de dijk was gegraven. Bij Plassendale had ik reeds dit kanaaltje opgemerkt men zei dat het gegraven was om het fort van Bredene van munitie te voorzien. Van alles wat ik opmerkte maakte ik een kleine schets. De schildwachten die lusteloos rondliepen op de wallen merkten ons niet op.

Aan de voet van de dijk lag aan weerszijden een smal grachtje. Dit aan de kant van het fort stond in verbinding met de vestinggracht. Ik noteerde het klein houten brugje dat daarover lag.

Tussen dijk en fort was echter niets te zien dat mijn nieuwsgierigheid opwekte. Als ingenieur in vestingbouw kon ik er niet naast kijken. Er lagen ruines van dikke muren die eens moeten deel uitgemaakt hebben van een oude vesting. Ruines is eigenlijk een groot woord want op veel plaatsen was niet meer te zien dan de grondtekening daar de stenen verdwenen waren. Hier en daar echter waren nog stukken muur overgebleven tot op een hoogte tussen de 2 en de 4 voet. De voorzijde, naar ons gericht, was nog volledig herkenbaar tussen wat eens ronde hoektorens waren geweest. Deze zijde was in het midden onderbroken door de resten van het

Fort
de Breenee

vroegere poortgebouw. Ik schatte de lengte van deze voorzijde tussen de 450 en 470 voet.

Anders was het gesteld met de zijmuren. De twee fragmenten die overgebleven waren, elk van een lengte die ik schatte op 120/150 voet eindigden aan de vestinggracht van het fort. Blijkbaar was al het overige verdwenen toen het fort werd aangelegd. De afgebroken muren dienden wellicht om de wallen te versterken. Dit werd bevestigd door een van mijn gezellen die mij wist te zeggen dat ook de kerkmuren met deze stenen werden verstevigd.

Mijn besluit was dat hier ooit een vesting had gestaan, waarschijnlijk gelijkzijdig met vier ronde hoektorens, maar die eens buiten dienst, in de loop der eeuwen stuk voor stuk werd afgebroken omdat in deze steenarme streek de materialen goed van pas kwamen.

Daar deze grondvesten mij zeer boeiden maakte ik nog vlug een schets van de wegelkens die vanuit de ingang van het fort vertrokken, door de ingang van de oude vesting liepen en zich van daaruit splitsten in twee richtingen naar de weg bovenop de dijk. Van enkele kleine hofsteden ten oosten van de dijk kon ik ook de plaats bepalen.

De dijk zelf was erg kronkelig vanaf de duinen, en zo was dat ook, vanaf het dorp, het kanaaltje. Ik vond het onnodig dit als zodanig in kaart te brengen. Ik opteerde voor een rechte lijn. Militair veranderde dit niets aan de zaak.

Dwars over de landerijen keerden we toen terug naar Oostende. De enkele hoeven die wij voorbijkwamen lagen in ruine. Eén grote hofstede viel me op. Een van de gidsen kende de naam, maar ik heb hem niet goed begrepen. Zij had een nogal barbaarse naam : iets als Rikward. Heeft geen belang, maar ze staat erop.

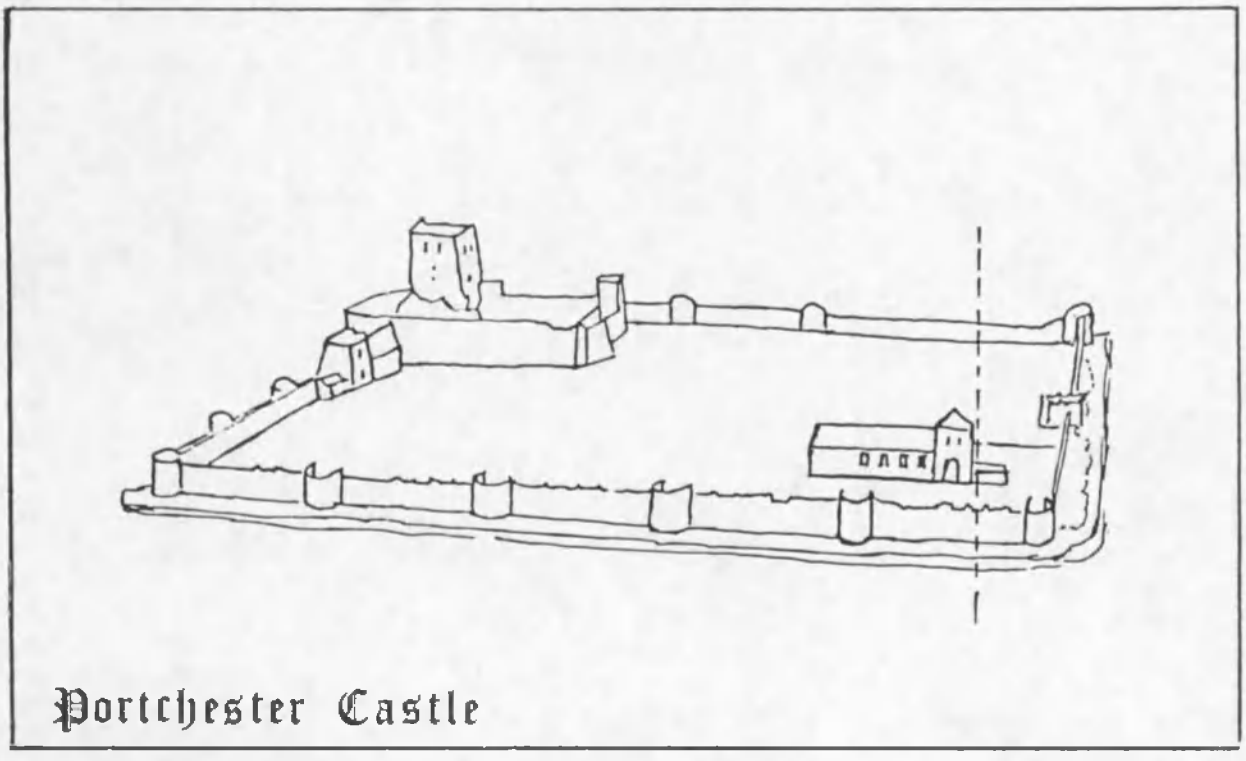
Eenmaal binnen de stad vernamen we dat Prins Maurtis van Nassau bij Nieuwpoort een grote overwinning had behaald. Wij hebben dit natuurlijk op passende wijze gevierd." (2 juli 1600).

* * *

Hier beëindig ik het fictief verslag van de onbekende maker van het plan. Zijn taak heeft hij tot een goed einde gebracht. Met fierheid schreef hij onderaan zijn kaart : "acevee ce 16 juillet 1600". Voltooid op deze 16 juli 1600.

De tijdspanne waarin de kaart tot stand kwam is GEEN fictie. De aanduidingen spreken voor zichzelf. De afwerkingsdatum staat neergeschreven, zoals hiervoren gezegd. Aan het tekenen werd begonnen na de verdrijving van de soldaten van Aartshertog Albertus uit een paar welbepaalde plaatsen : te Zandvoorde "Petit chateau ou Lennemy a été logé" en bij Sinte-Catherine : "Mote de moulin ou l'ennemy a été logé". Dit wil zeggen : na 27 juni 1600.

* * *

Rechts : Zo kunnen de grondvesten te Bredene er oorspronkelijk uitgezien hebben.

Aanvankelijk betoonde ik weinig interesse voor de grondvesten die te zien waren op de kaart. De oorsprong kon men zoeken in een brede waaier van veronderstellingen. Men denkt eerst aan de middeleeuwen. Een licht ging bij mij op bij het herlezen van een artikel van J. MERTENS in "Biekorf" (59e jaargang) : "Oudenburg en de Vlaamse kustvlakte tijdens de Romeinse periode". Vooral één foto fascineerde mij : het bijna intact gebleven fort uit de laat-romeinse periode te Portchester (Zuid-Engeland). De volledige ommuring is nog te zien, zodang dat het kleine stukje dat we kennen van een eventueel Bredens fort zou kunnen gebruikt worden als spiegelbeeld van één zijde. Er zijn twee ronde hoektorens, daar is de volledige zijde die in twee verdeeld wordt door een identiek vierkant poortgebouw (barbacan). De muren waren voorzien van kantelen. Dit kan eveneens het geval geweest zijn te Bredene, maar dit is natuurlijk niet te achterhalen.

Dit is eigenlijk een herhaling van hetgeen ik schreef in "Een oord genaamd Bredena", maar thans wil ik nog verder gaan. J. MERTENS vernoemt 9 laat-romeinse forten aan de Engelse zuidkust : Brancaster, Burgh Castle, Bradwell, Reculver, Richborough, Dover, Lympne, Pevensey en Portchester. Hij voegt er dadelijk bij : "Al deze versterkingen waren naar eenzelfde plan gebouwd : vierkant of rechthoekig, met dikke muren en uitspringende bastions" en "De strategische betekenis van deze forten blijkt uit hun ligging : zij beheersen een riviermonding of een belangrijke weg naar het binnenland".

Mijn belangstelling voor deze zaak werkte aanstekelijk op mijn goede vriend Jan DREESEN. Deze leergierige en reislustige secretaris van de heemkring De Plate bezocht in Engeland een paar ruines van romeinse forten, o.a. deze van Reculver en Richborough, nabij de zuid-oostelijke kust. Hij bezorgde mij een mooie brochure over beide ruines, met daarin grondplannen en veel detailfoto's.

Op deze wijze was het mij mogelijk nieuwe gegevens te vergelijken met hetgene ik reeds bezat : maten, bouwdatums en ligging.

Al deze forten waren natuurlijk niet identiek. Dit waren ze slechts in grote lijnen. De gebruikte materialen speelden hier vanzelfsprekend een grote rol. Bij de een of andere kunnen ook de hoektorens volledig ontbreken of zijn ze vierkant in plaats van rond. Dit zijn echter details die aan de grond van de zaak niets veranderen.

* * *

Alvorens ondoordachte besluiten te trekken zijn er nog meer vragen te beantwoorden. Er zijn bv. de schaalverhoudingen van het plan. Al de forten rond Oostende zijn extra-groot getekend. Dit is waarschijnlijk ook zo wat het fort van Bredene betreft. We zouden bijgevolg moeten aannemen dat al de rest te klein zou getekend zijn. Dit heeft dan weer voor gevolg dat we de schaal van de ruines moeten aanpassen aan de schaal van het fort, of omgekeerd, wat hetzelfde is. Zo gezien zou de oppervlakte van het fort en deze van de grondvesten beter in elkaar passen.

Ten tweede. De stenen forten, gebouwd op het einde van de 3de eeuw, die deel uitmaakten van de verdediging van de Zuid-Britse en Gallische kusten lagen aan zee of aan een inham. Volgens een reconstructie van het landschap in de Romeinse tijd (C. BAETEMAN, R. DE CEUNYNCK, F. MOSTAERT, H. THOEN) lag wat we nu Bredene-dorp noemen aan een brede inham die doorliep tot Oudenburg. Meer westelijk vinden we de site van de recente opgravingen verricht onder de leiding van Dr. Hugo THOEN. Er werd vastgesteld dat deze site niet zou geleden hebben door overstromingen tijdens en na de Romeinse periode. Eigenaardig is wel dat nog enkele honderden meter meer westelijk de zee eveneens moet doorgedrongen zijn gedurende een niet te bepalen tijdspanne.

Bij het aanleggen van riolering in de omgeving van de Eksterstraat, rond 1980, heb ik zelf vastgesteld dat in de diepe sleuven de vruchtbare bovenlaag slechts een dikte had van één meter. Daaronder was niets dan zand en schelpen.

Hetzelfde heb ik gezien aan de Polderstraat, ten zuiden van de Vicognedijk. Daar was een diepe sleuf die zich splitste, enerzijds richting Vuurtorenwijk, de andere noordwaarts. Deze laatste vertoonde dezelfde bodemgesteldheid als deze voorheen beschreven. De eerste vertoonde aan het begin eveneens puur zand maar dat ging na een twintigtal meter over in vuil slib.

Kunnen we hieruit besluiten dat de inham verschillende vertakkingen had en dat de opgravingssite aan de Sluisvlietlaan zich ergens daartussen bevond ? Ik acht me niet bevoegd daar een antwoord op te geven. Destijds lieten ook meerbevoegden deze zaak vallen....

Kan het ook zijn dat de Bredenedijk aangelegd werd op een kreekrug waar eens de inham lag ?

Grafvondsten in de veenderijen van N. DE SCHUYTERE te Bredene wijzen erop dat in de tweede helft van de 2de eeuw een nederzetting te vinden was in de nabijheid. Hierbij tippen we als locatie op het huidige Bredene-dorp. Wanneer we de geschiedenis

van het romeinse Oudenburg en ook van het engelse Richborough nakijken dan lezen we dat aanvankelijk deze plaatsen verdedigd waren met aarden wallen. Binnen deze eerste wallen van Richborough was een bloeiende nederzetting te vinden. Dit kan ook, in mindere mate evenwel, het geval geweest zijn te Bredene, hetgeen de hoge ligging van de dorpskern kan verklaren.

* * *

Na de verovering van Gallië door de Romeinen kregen onze gewesten een langdurig tijdperk van vrede die met ijzeren hand werd in stand gehouden (Pax Romana). In de derde eeuw verzwakte de macht van Rome om velerlei redenen die hier niet relevant zijn. Hiervan maakten piraten gebruik om voor onze, en de Britse kust te verschijnen. De aarden wallen die de romeinse garnizoenen in de kuststrook dienden te beschermen voldeden niet meer en ze werden hier en daar afgevlakt om plaats te maken voor stevige stenen vestingen. Al deze nieuwe versterkingen waren ongeveer van dezelfde grootte.

Dit verdedigingsstelsel kreeg de naam mee van "Litus saxonicum" of Saksische kust. Bij ons wordt algemeen aangenomen dat de naam zijn oorsprong vond bij de Saksische zeerovers. In Engeland echter is men het hierover nog niet in het reine. Velen houden het bij onze mening, anderen denken dat de naam duidt op de aanwezigheid van Saksers die reeds langs de kust woonden. De laatsten zouden wel eens kunnen gelijk hebben want er waren zeker nog andere zeevolken die gewapende uitstapjes maakten.

Nu we enkele romeinse versterkingen hebben ontmoet kunnen we overgaan tot het maken van enkele vergelijkingen in verband met onze Bredense grondvesten.

<u>OUDENBURG</u>

Oorspronkelijk aarden wal - 7 meter boven de zeespiegel. Verbonden met de zee door een vaargeul.
Einde 3de eeuw : bovenop de aarden wallen bouw van een stenen castellum.
Grootte : ongeveer 150 op 180 meter.
Sporen gevonden van één hoektoren. Waarschijnlijk waren er vier.
Afgebroken in de elfde eeuw.
Stenen hergebruikt voor het oprichten van de abdijgebouwen.
Binnen de site van het fort bouw van de Sint-Pieterskerk, gedeeltelijk met stenen van de ruines van het fort.
(Bron : J. MERTENS)

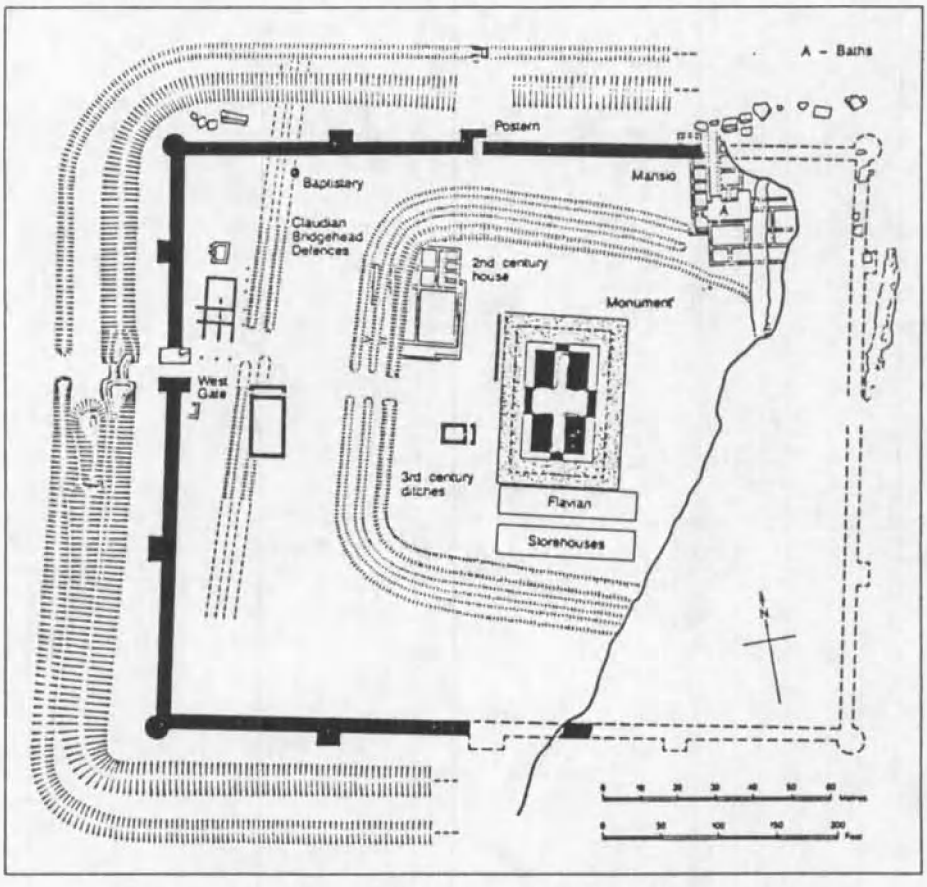
<u>PORTCHESTER</u>

De tekening op blz. 94- werd gemaakt naar een foto van het nog volledig bewaard castellum van Portchester (bij Portsmouth). Merkwaardig is de omheining aan de rechterzijde. We zouden kunnen zweren dat we het stukje grondvesten van Bredene terugzien, de hoektorens (waarvan hier één verdwenen), het vierkant poortgebouw. Voor Bredene is het overschot van de zijmuren dat nog te zien is te klein om te kunnen oordelen of ook daar halfronde bastions waren. Dit laten we dus in het midden.

Belangrijk is wel dat binnen de muren van Portchester eveneens een heel oud kerkje te zien is.

RECULVER

Aan de monding van de Thames, te noorden van Canterbury.
Resten van de muur zijn nog te zien.
Grootte : ongeveer 160 op 170 meter. Geen hoektorens.
Binnen de ruines staat nu nog een kerk.

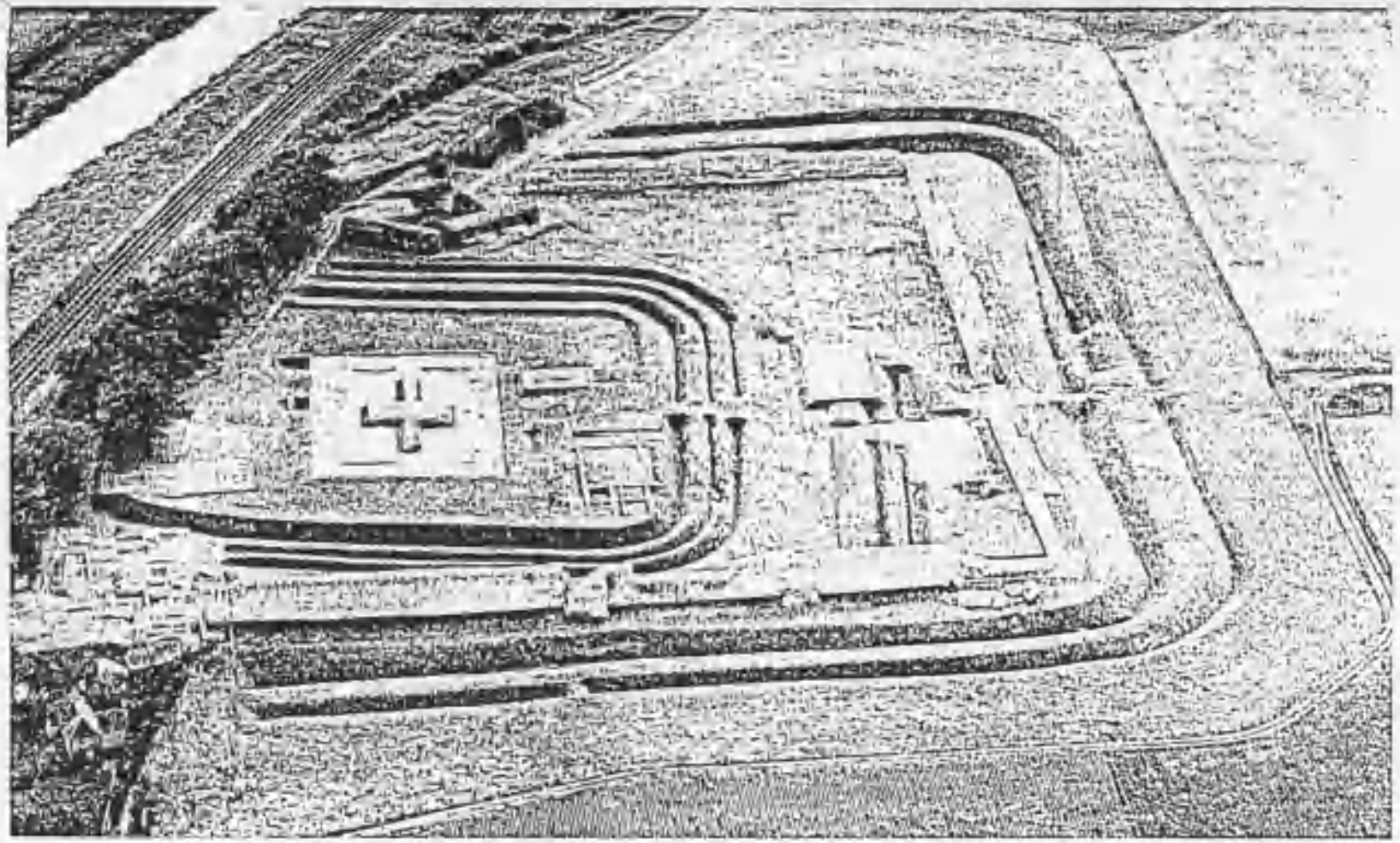
Site plan of visible remains at Richborough

RICHBOROUGH

De oudste verdediging bestond uit rijen aarden greppels en rampaarden, opgeworpen rond het jaar 43 A.D.
Daarbinnen groeide Richborough uit van militair kamp tot havenstadje met verscheidene monumenten. Binnen het programma van de kustverdediging werd rond het jaar 275 de nodige grond geëffend voor de bouw van een stenen fort, rechthoekig van vorm, met ronde hoektorens en vierkantige bastions.
Resten van een doopvont zijn nog te zien, wat aantoont dat ter plaatse reeds op het einde van de 4de eeuw een kapel was gebouwd. Sommige gedeelten zijn nog 8 meter hoog, andere stukken werden volledig afgebroken door rovers die de stenen elders konden gebruiken.

* * *

We zien dat de geschiedenis van ieder der besproken forten, tot op zekere hoogte, een parallel verloop kende. Eerst was er een kamp of nederzetting van de Romeinen waarrond, na verloop van tijd, de aanleg van een aarden omwalling nodig geacht werd. Toen op het einde van de 3de eeuw het gevaar acuut was ging men over tot de bouw van stenen forten, min of meer volgens eenzelfde grondplan en van dezelfde omvang.

Aerial view of Richborough (1956)

Luchtfoto van RICHBOROUGH
Het doopvont staat in de rechter benedenhoek van het fort
De binnenste greppels werden gegraven na de bouw van het stenen fort
DEZE FOTO LAAT TOE ZICH EEN BEELD TE VORMEN VAN HET ROMEINSE OUDENBURG

Naderhand, na het vertrek van de Romeinen, werden de forten of wat ervan overbleef, geschikte vestigingsplaatsen voor de indringers : Saksen, Friezen en Franken. Bij de kerstening van deze kustplaatsen vormden ze ideale plaatsen om een eerste kapel of kerkje te bouwen, hoog gelegen, in zekere mate veilig, en waar reeds bewoning te vinden was. Bij ons begon de afbouw van de forten gaandeweg omdat de gebruikte materialen in een streek die arm was aan natuursteen voor andere doeleinden konden aangewend worden.

De aanwezigheid van een Romeins fort te Bredene wordt door mij niet meer betwijfeld : einde 3de eeuw, en gelijkwaardig aan de andere forten. De dorpskern zie ik ontstaan binnen de omtrek van het gewezen fort, en daar kwam logischerwijze de eerste kapel of kerk van Bredene.

Mag ik eindigen met de slotwoorden van Dr. Hugo THOEN van het "Post scriptum" die hij toevoegde aan zijn bijdrage in BREDENIANA : "Voor ons mag deze 900 gerust 1900 jaar Bredene worden, dant in het jaar 88 na Chr. liepen er reeds Bredenaars rond, zij het in een Romeins kleedje !".

NOTA'S

1. Volgens ir. B. COX (Van den Tocht in Vlaanderen) werd de brug gebouwd aan de Oostpoort, waar vóór de doorsteek in 1584 eveneens twee kleine bruggen lagen, richting Blutsyde. De maker van de kaazrt uit 1600 tekent de brug zuidelijker, op de plaats waar later de ponte of overzet zou aanleggen. Dit laatste lijkt mij niet zo logisch.

2. Volgens VLIETINCK (blz. 274) werden rond Bredene drie schansen opgeworpen. Deze kon men bezwaarlijk beschouwen als forten. Het waren eerder wachtposten die slechts aan enkele soldaten konden dekking geven. Men vond ze overal langs de wegen in de streek. Geen wonder dat deze uit aarde en takken opgetrokken bouwsels vlug als "ruiné" of "defaced" voorkwamen op de schetsen die van de omgeving van Oostende gemaakt werden.
   De schans, op de Engelse schets aangeduid als "Trione sconce defaced" is dezelfde die we ontmoeten op de kaart "Kustvlaanderen in 1600" (nr. 1 in "De havens aan de kust en aan het Zwin" door René LAURENT (A.R.A. 1986).
   Deze schans, voor zover we kunnen uitmaken, lang bijna ter hoogte van het Fort Bredene, maar wel aan de overzijde van de Bredenedijk. Ze vormt als het ware een vooruitgeschoven stelling.
   De schans tegenaan de duinen, op onze kaart uit 1600, draagt eigenaardig genoeg dezelfde naam. De Franse tekst duidt haar aan als "ruiné".

3. Op de kaart van het Brugse Vrije van Pieter POURBUS (1560) merkt men dat Bredene-dorp omringd is door water dat aansluit aan een zwin dat richting duinen loopt. De vraag is of de bouwers van Fort Bredene gebruik gemaakt hebben van dit ringwater om er een vestinggracht mee te vormen.
   Op dezelfde kaart zijn de zogenaamde ruines van een Romeins fort niet getekend. Voor POURBUS bestond waarschijnlijk weinig reden om ruines een plaats te geven op zijn plan.
   Er is echter IETS te zien dat kan aangetoond worden, maar het is zo vaag dat ik er geen rekening mee wens te houden.

VOOR DIT ARTIKEL WERDEN VOLGENDE WERKEN GERAADPLEEGD

1. Negentien Belgische steden in kaart en prent - Tentoonstellingscatalogus door Lisette DANCKAERT.
2. J. MERTENS - Oudenburg en de Vlaamse kustvlakte tijdens de Romeinse periode (Biekorf).
3. J.S. JOHNSON - Richborough and Reculver (English Heritage - London).
4. B. COX - Van den tocht in Vlaanderen.
5. De Romeinen langs de Vlaamse kust (verscheidene medewerkers) Gemeentekrediet.
6. E. VLIETINCK - Het oude Oostende.
7. René LAURENT - De havens aan de kust en aan het Zwin.
8. Bredeniana - Dr. Hugo THOEN - De vroegste bewoning : De Gallo-Romeinse aanwezigheid te Bredene (1ste - 3de eeuw na Chr.).

SCHATTIGE MARITIEME SOUVENIRS UIT DE BELLE-EPOQUE

door Norbert HOSTYN

Wie kent er niet de fascinerende etalage van het Museum Ensorhuis in de Vlaanderenstraat te Oostende ? De etalage met zijn wondere wereld van schelpen, koralen, maskers, zeemeerminnen en allerlei souvenirartikels ! Wie is er nooit een ogenblik blijven stilstaan om dit curieuze ensemble geestelijk te "absorberen" ? ?

Twee "postuurkes" daar houden sinds een hele tijd mijn aandacht vast, intrigeren me : het zijn twee beeldjes, getekend J. LE GULUCHE en onderaan gestempeld FONTAINE DORMIEUX PARIS. Ze zijn in lichtbruine gebakken aarde en met polychromie afgewerkt. Het ene stelt een redder voor, het andere zijn vrouwelijke tegenhanger. In het geheel is er een opschrift "OSTENDE" aangebracht. Dit is er duidelijk met een stempeltje opgezet zodat het opschrift blijkbaar aangepast kon worden aan de stad van de souvenirhandelaar-afnemer.

In dezelfde sfeer bezit het Museum Ensorhuis een tabakspot, uitgewerkt als een visserskop : een gebaarde visser met pijp in de mond. Zijn muts vormt het deksel van deze pot. Ook hier is de materie een bruinbakkende klei. Op de kraag van de visser is het opschrift "Ostende" geschilderd. Deze tabakspot draagt het merk "MOINET MABILAT MADE IN FRANCE".

Ook in een etalage van de afdeling "Belle Epoque" in ons Heemmuseum "De Plate" vinden we een aantal dergelijke beeldjes terug, zij het van kleiner formaat.

Eén van onze leden, de heer Freddy DUFAIT, verzamelt ook al jàaren dergelijke terracottas en ook zijn collectie konden we inkijken.

Het zijn allemaal items die behoren tot een groep terra-cotta voorwerpen die te koop werden aangeboden in badplaatsen en vissersstadjes in een ruime periode rond 1900.

Het betreft telkens voorstellingen van vissers en vissersvrouwen of van zeelui in het algemeen.

Dezelfde types en voorstellingen komen steeds terug :

- visser en vissersvrouw (koppel van 2 losse beeldjes of samen op één sokkel); voorgesteld met voordehand-liggende attributen zoals bv. het visnet.
- visser en vissersvrouw staande bij een bootje of zittend op de rand ervan.
- visser(s) op hun vaartuig : vissend, het zeil optrekkend....
- visser(s) op hun vaartuig dat vergaat ("En détresse").
- visser(sfamilies) bij een kruis of een Mariabeeld.
- roerganger, zeelui bij een kaapstander, enz.
- redders/redsters die een boei gooien.

Daarnaast zagen wij ook voorstellingen van vuurtorens.

Ook rookartikelen behoren tot deze groep : tabakspotten in de vorm van een pittoreske zeemanskop, hetzij met zuidwester op of met matrozenmuts. En wie pijptabak zegt, zegt ook pijpeas, en dus ook asbakken - dit althans....voor zover men de as niet op de vloer kieperde. Deze asbakken in gepolychromeerde terra-cotta zijn meestal de combinatie van een schaaltje (het as-recipiënt) en een statuette van een zeeman.

Er zijn ook objecten waarin een uurwerk en een thermometer waren ingebouwd.

FIRMA'S, MERKEN, AUTEURS

Als voornaamste firma's vonden we - voortgaande op de merken van de onderzochte stukken : "Céramique d'Art I.A.", "Fontaine Dormieux Paris" (het werk van J. LE GELUCHE), "Moinet Mabillat" en "Hamm" (1).

Over deze firmas vonden we geen gegevens terug. Ze staan, voor zover we konden nagaan, niet in het naslagwerk over Franse ceramiek van TARDY vermeld.

Vele voorwerpen dragen serienummers. Deze zijn meestal met een stempel in de nog natte klei gedrukt. Een zeldzame keer vonden we ingekraste nummers.

De stukken werden vaak voorzien van een ingedrukte stempel met de naam van een badplaats. Zo kan men van eenzelfde moule exemplaren vinden met "Ostende" ingestempeld, maar evenzeer "Middelkerke", "Heyst", "Blankenberghe" of bv. "Brest" of "Calais".

Ook kon men - door kleine ingrepen na het mouleren - de basisfiguur wat "aanpassen" aan de noodwendigheden van de locale klederdracht (bv. een ander type hoofddeksel.

LE GULUCHE

Een belangrijke naam inzake ontwerp van deze sculptuurtjes - zoniet de belangrijkste - lijkt ene beeldhouwer/modelleur J. LE

GULUCHE te zijn geweest. We slaagden er voorlopig evenmin in méér over hem te weten te komen.

In de Franse beeldhouwkunst van de vorige eeuw vond ik enkele namen van kunstenaars terug die ik min of meer beschouw als de directe voorlopers van dit maritieme souvenirproduct : Pierre-Adrien GRAILLON en César-Adrien GRAILLON, alsook Adrien FOURDRIEN, allen beeldhouwers uit Dieppe, nakomelingen van de beroemde ivoorsnijders uit deze stad.

In de catalogus "La sculpture du XIXe siècle dans l'Eure (Musée de Bernay), staan enkele beeldjes afgebeeld die weliswaar ouder zijn dan de hier besproken statuetten maar die reeds in dezelfde geest gedacht zijn.

Ook het beeldhouwwerk van de mij verder onbekende beeldhouwer BOBBIAS (wellicht Frans), zit volledig in de geest van de hier besproken souvenirartikels. Van BOBBIAS zagen we in een priveverzameling een bronzen statuette met voorstelling van een matroos die een reddingsboei gooit. Hij staat op een sokkel waarop ook een sloep is aangebracht. Deze sloep heeft als toepasselijke naam "SPES".

Met deze bijdrage willen we dit product weer eens onder de aandacht brengen : schattige kitch van een eeuw geleden. De tijd heeft ze een patine, een aura van nostalgie en bekoorlijkheid gegeven....

Musea :

DUNKERQUE, Musée Portuaire.
LADUZ PAR AILLANT, Musée rural des arts populaires.
OOSTENDE, Museum Ensorhuis.
OOSTENDE, Heemmuseum De Plate.

(1) "Hamm" is mogelijk ook een signatuur van de kunstenaar i.p.v. een fabrieksmerk. Op de beeldjes staat "HAMM MADE IN FRANCE".

OPROEP

In september 1994 zal het 50 jaar geleden zijn dat Oostende werd bevrijd door de geallieerde troepen. Om dit te herdenken plannen wij in het najaar 1994 een fototentoonstelling over Oostende gedurende de oorlog en bij de bevrijding.

Wij zijn ervan overtuigd dat vele leden nog nooit eerder getoonde of gepubliceerde foto's over deze periode thuis, ergens in een album of een schuif, hebben liggen.

Daarom doen wij een beroep op onze leden. Bezit U originele foto's over Oostende gedurende W.O.II, de bevrijding, kort na de bevrijding, neem dan kontakt op met één van onze bestuursleden. Wij garanderen dat de foto's na de tentoonstelling aan de eigenaars worden terug bezorgd. Geeft U liever Uw foto's niet uit handen, dan zijn wij bereid Uw foto's bij U thuis te komen fotograferen.

Het bestuur

EEN NIEUW GALGEVELD VOOR OOSTENDE 1776

door Julien VERHAEGHE

Burgemeester Arout HOIJS zat eind 1776 met een zwaar probleem. Het Magistraat van Oostende had, na een proces dat begonnen was op 29 april, de jood HEYMAN Isaak, allias Herman TRESLER, wegens valsmunterij ter dood veroordeeld. Deze laatste had van j° Marie Joanna VAN VOSSEM, weduwe van Sr Guillelmus DE BROUWER, een grote hoeveelheid kant gekocht, en haar betaald met valse bankbrieven van 10 Engelse pond sterling.

De terechtstelling zelf bracht geen moeilijkheden mee, dat gebeurde traditioneel op de Grote Markt voor het stadhuis, en was telkens aanleiding tot een grote volkstoeloop. Het probleem was dat nadien het lijk op het galgeveld, buiten de stadsmuren, moest opgehangen worden aan een galg, en daar tentoongesteld blijven "ten exemple". Nu was door een of andere reden het oude galgeveld niet meer beschikbaar, en moest dus uitgekeken worden naar een nieuwe plaats; de veroordeelde zou wel wachten.

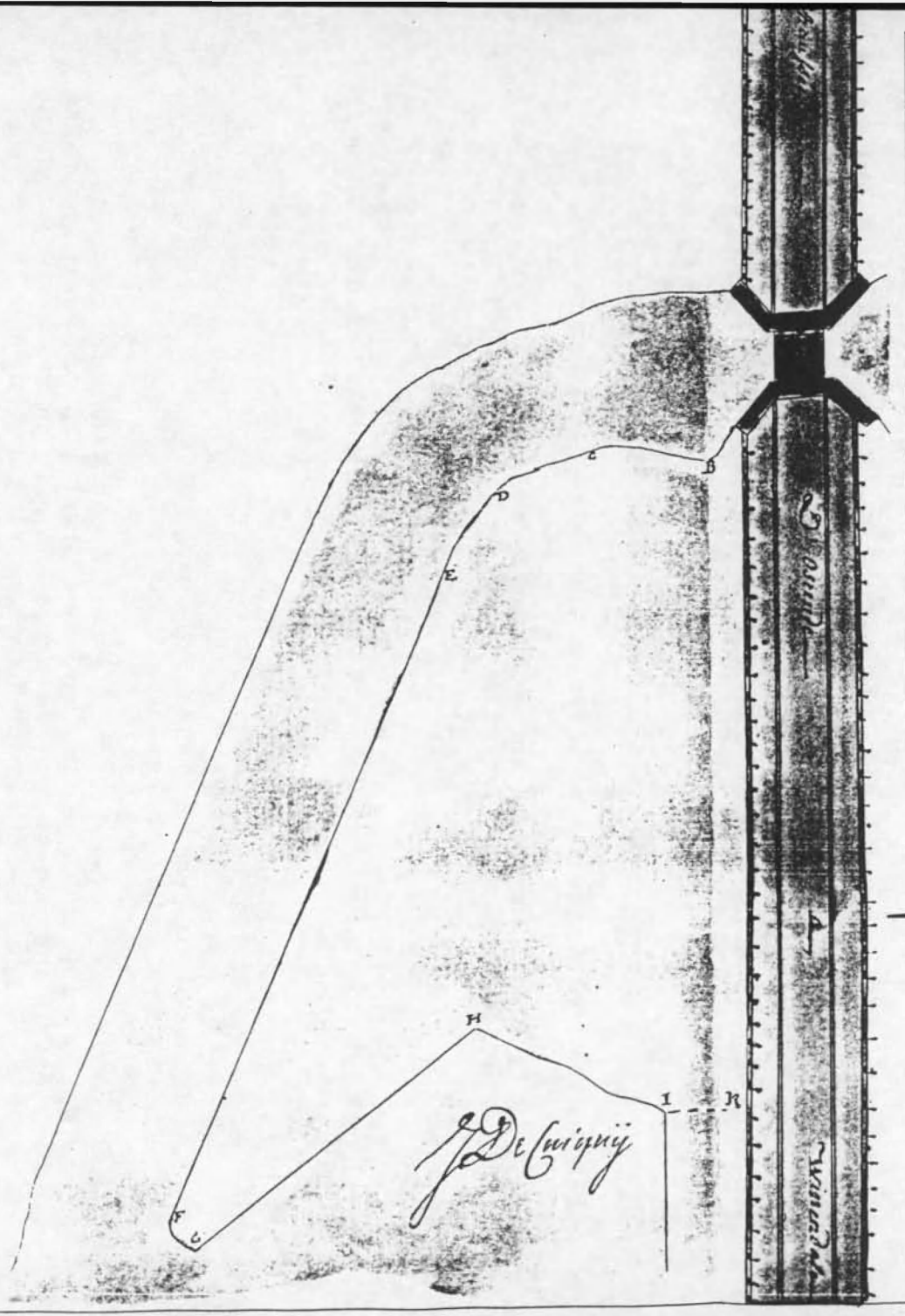
Na wikken en wegen deed het Magistraat op 12 november per brief een verzoek aan het College van het Brugsche Vrije om te mogen beschikken over "seker plaetse" onder jurisdictie van het Vrije, gelegen voorbij de eerste brug over de Sint-Catharinakreek langs "onsen calsijdewegh naer Wijnendale". De stad was eigenaar van de grond, en had toegestaan dat bij de aanleg van de steenweg deze grond gebruikt werd om erop een barak te bouwen voor materiaal. Het Magistraat wenste nu op dezelfde grond een "blauwe arduije galge op te rechten om daer aen te exposeren de criminele uijt krachte van onse vonnissen ter doodt geexecuteert". Het Magistraat verzocht om spoedige verlening van de toestemming daar "het soude konne gebeuren dat er in het korte van de galge in questie gebruijck sal moeten gemaakt worden".

Reeds op 14 november werd de zaak te Brugge behandeld. In principe was het Vrije akkoord, en op 16 november werd naar Oostende geschreven om te vragen dat men hun een "carte figuratif" met opgave van de oppervlakte van het perceel zou zenden. Tevens vroeg men om een ontwerp van een "acte van non-prejudice". Het Magistraat verzond het gevraagde op 6 december en drong nogmaals aan op spoed.

Het verzoek werd toegestaan op 7 december op voorwaarde dat "het de Heren van Oostende niet toegestaan sal wesen in het geval dat in den transport van doode lichaemen naer de voorseijde plaetse patibulaire (= galgeveld) wiert gedraegen de roede van justitie, deselde roede niet en gerecht (1) en is te draegen op het territoir tusschen de stadt ofte schependomme ende de noggesijde plaetse patibulaire".

Op 10 december schreef het Magistraat van Oostende een brief aan de Heren van het Vrije om te bedanken voor de verleende toestemming, en om te verzekeren dat "wij en sullen van soo gracieuse toelatinge noijt ander gebruijck maecken dan op de wijse bij uwen geëerden van 7 deser voorgehouden, mits wij ons altijts sullen trachten te verwijderen van alle hetgonne eenige de minste

94 - 93

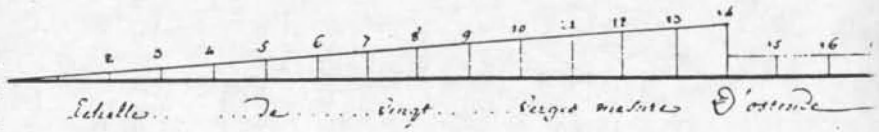
Plan

De la Place Patibulaire ——

Pour la Ville et port D'Ostende

A premier pont de la chaussée sortant d'Ostende

B.C.D E F G H I K place patibulaire ——

aenleijdinge soude konnen geven ot krinckinge van eene externe jurisdictie.

De uitrusting van het terrein en het oprichten van de galg moet dan zeer vlug gebeurd zijn, want op 1 februari 1777 schreef het College van het Vrije aan hun "lieven ende beminden bereijder Cobbaert" van 's Heerwoutermansambacht om hem te melden dat "maendagh aenstaende" te Oostende een terechtstelling zou plaatsvinden en hem te belasten "aldaer present te wesen".

Op 6 februari bracht bereijder COBBAERT verslag uit aan het College van het Vrije. Hij schreef in zijn rapport dat hij zich "op den derden ditto heeft gevacheerd naer de stad van Oostende ende ghevigileert wegens den transport van het doodt lichaem van den aldaer ghejustificieerden jode naer de plaetse patibulaire". Hij verklaart te hebben "ghesien dat die van het Magistraet aldaer met de roede van justitie gherecht sijn ghecommen buijtten de Westpoorte tot naerbij het crucifix aldaers staende op UEL territoir, alwaer sij de gemelde roede hebben laeten vallen tot dat sij, gecommen sijnde op de plaetse patibulaire, sij degonne aldaer opgerecht hebben gehouden tot soo lanck 't recht was volbrocht, ende te retour gecommen met gestreckten roede tot voorbij den voormelden cruijce".

Bron : R.A.B. bundels Brugsche Vrije nr. 18. Zie ook Julien VERHAEGHE "Sentencen crimineel; deel 4, blz. 16 e.v. (voor het proces).

(1) GERECHT staat hier voor OPGERICHT, RECHTGEHOUDEN.

20-JARIGE INDEX

De cumulatieve index over de jaargangen 1971-1991 is verschenen.

Ze omvat 127 bladzijden en werd samengesteld door dhr. Norbert HOSTYN, stadsconservator en effectief lid van de kring.

Inhoud

- Voorwoord van de voorzitter
- Inhoudstafel van alle verschenen artikels gerangschikt volgens auteur.
- Overzichtslijst fotobladzijden en illustraties in de tekst.
- Overzichtslijst boekbesprekingen.
- Index op de persoonsnamen.
- Index op de trefwoorden.
- Index op de Oostendse maatschappijen.
- Index op de straatnamen.

Dit "monumentale" werk en onmisbaar instrument voor al wie regelmatig de Platetijdschriften consulteert is te verkrijgen aan de balie van ons museum aan de prijs van 250 Fr. of door storting van 330 Fr. (250 Fr + 80 Fr portkosten) op rekening

000-0788241-19
Heemkring De Plate
Oostende met vermelding "cumulatieve index"

OOSTENDSE SLUITZEGELS

Sluitzegels werden vroeger veelal op brieven als publiciteit voor het toerisme of voor een bijzondere gebeurtenis aangebracht.
Hierboven enkele voorbeelden van Oostendse sluitzegels, waarvan de karnaval-zegel van Ensor de meest gezochte en waardevolle is.

O.V.

VOTIEFSCHEEPJES EN MARITIEME EX-VOTO IN DE KAPUCIJNENKERK TE OOSTENDE

door J.B. DREESEN

De Kapucijnenkerk te Oostende is de enige Oostendse kerk die een altaar heeft gewijd aan Sint Antonius. Deze heilige is in de visserij, en ook bij de andere zeelui van onze streek, altijd zeer gelief geweest. Zij verkozen hem als patroonheilige boven Sint Elmus of Sint Niklaas. In de Paterskerk heeft men destijds nog ernstige pogingen gedaan om de vissers van hun dwaling af te helpen. Maar het is hen niet gelukt. Onze vissers bleven, ankervast, in hun "Toontje" geloven. Het beeld van Sint Elmus, dat in de Paterskerk stond, is blijkbaar in de beeldenstorm gebleven die voor enkele jaren in deze kerk gewoed heeft. Tijdens ons laatste bezoek aan de kerk hebben we het niet meer gezien.

De Kapucijnenkerk is, rond het Sint Antonius altaar, enkele votiefscheepjes rijk die echter, zeer eigenaardig, tot nog toe weinig aandacht kregen van de volks- en heemkundigen. Enkel de heer J.P. FALISE gaf, in zijn beschrijving van het interieur van de kerk (1) hiervan een loutere opsomming.

De verzameling verdient echter meer dan een summiere vermelding.

Midden in de kerk hangen een drietal grotere scheepsmodellen terwijl rond het Sint Antoniusaltaar een paar kleinere gegroepeerd staan. Bovendien is er een brandraam met maritieme inslag, gewijd aan Sint Antonius, dat als een maritieme ex-voto mag beschouwd worden. In de onmiddellijke omgeving van het brandraam staat nog een midddelgroot scheepsmodel van een visserssloep.

Laten we even de diverse modellen opsommen met het weinige dat we er tot nog toe over weten.

Vooraan hangt een model van een Compagnieschip, zeer goed gebouwd en ook onderhouden. Dit stuk werd in 1981 door de Kerkfabriek uitgeleend voor een tentoonstelling met internationale allure te Parijs (2). In de catalogus van deze tentoonstelling lezen we op blz. 101 onder het nr. 98 het volgende :

98. "Jeanne d'Arc" Belgique. 1783.
Modèle votif de frégate, gréée sans voile. Sous la ligne de flottaison la coque est doublée de cuivre. Ni la provenance de la pièce, ni la raison pour laquelle elle a été offerte sont connues.
Maquette suspendu, en bois. 115x80x40.
Inscription à la poupe : "Jeanne d'Arc" ; sur une plaque fixée à la muraille : "1783".
Eglise des Capucins, Ostende, Belgique.

Vrije vertaling : Votiefmodel van een fregat, opgetuigd zonder zeilen. Onder de waterlijn is de romp beslagen met koperen platen. Noch de oorsprong noch de reden van schenking zijn gekend.
Opgehangen makette in hout.
Inscriptie op de spiegel : "Jeanne d'Arc"; op de plaat aangebracht op de romp : "1783".

De tekst is getekend met de initialen J-V-B. Dit zijn de initialen van de, goedgekende, oud-conservator van het Scheepsvaartmuseum te Antwerpen J. VAN BEYLEN.

Bij een nader onderzoek van het model bleek dat de naam niet op de spiegel staat maar op plaatjes op de verschansing van het voorschip. Het jaartal kwam nergens op voor.
Ook met de maten bleek er iets te haperen. De lengte over alles zonder boegspriet is 86 cm; met boegspriet 116 cm. De grootste breedte 23,5 cm en de holte 21 cm.

Het boegbeeld is een schrijlings zittende vrouwenfiguur die recht vooruit kijkt.
De spiegel is rijkelijk versierd en draagt een tweetal wapenschilden waarvan een met drie torens en een gouden sleutel (3). De bewapening bestaat uit 4 kanonnen op het achterdek (2 aan elke zijde) en 10 op het hoofddek (5 aan elke zijde).
De drie masten zijn elk verlengd met twee stengen.

Op de binnenkant van het luikdeksel staan de namen van de personen die de makette ooit herstelden of restaureerden. De tekst luidt :
1930. Door Emile ASAERT van Oostende.
1942. Door Louis BARRAT.
1958. Door Jules GONTHIER van Brugge.
1964 en 1982. Door -Kapitein-ter-Zee J.C. LIENART.

Uit een gesprek met de heer LIENART bleek dat hij het model in 1964 volledig gerestaureerd had en in 1982 enkele herstellingen had uitgevoerd. De herstelde schade was te wijten aan een val van het model bij het ophangen, na de terugkeer uit Parijs.
Bij deze gelegenheid veranderde hij de Franse vlag, die het schip voerde, in die van de Oostenrijkse Nederlanden en plaatste op het voorschip de Oostendse vlag.

Het tweede model dat er hangt, is een, als brik getuigd, tweemast koopvaardijschip.
De masten zijn voorzien van zeilen, maar zijn niet allen gespreid. Het voert 3 stagzeilen en 4 zeilen per mast (1 minder dan het normaal briktuig). Het voert geen kanonnen maar heeft 9 geschutspoorten per boord. De tuigage is 19de eeuws. Het boegbeeld, een zeemanskop met baard, werd waarschijnlijk later bijgevoegd of heeft een vroeger beeld vervangen. Het ziet er te nieuw uit. Het vaartuig voert een Zweedse vlag.
De lengte over alles is 83 cm (zonder boegspriet) 104,5 cm (met boegspriet). De grootste breedte 19 cm.
Er staat een gerokken rankmotief als versiering op de verschansing aan weerszijden van de boeg en de windveren.
Het model is als volgt geschilderd :
verschansing; zwart en wit,
romp (tot aan de waterlijn); zwart, wit, zwart,
bodem; groen.
Over de oorsprong is niets geweten. Het zou eertijds in het bezit zijn geweest van notaris VAN CAILLIE.

Het derde, hangende, model is een rudimentair gebouwde viermaster zonder zeilen. De bouw maakt een vrij amateuristische indruk.
De drie voorste masten zijn uitgerust met 2 stengen, de achterste mast is een paalmast. De 4 masten zijn voorzien van ra's om 3 zeilen per mast te voeren. Het schip heeft een ronde achtersteven.

Lengte over alles 86 cm (zonder boegspriet) 101,5 cm (met boegspreiet). Breedte over alles 17 cm. Holte 15,5 cm.
Op de verschansing van het voorschip en op de spiegel werd een tak met bladversiering aangebracht. Op de achtersteven werd een munt of penning met een, rechts kijkend, mannenhoofd genageld.
Over de oorsprong is verder niets geweten. Het zou eertijds ook in het bezit zijn geweest van notaris VAN CAILLIE.

In de hoek, rechts van een brandglas gewijd aan Sint Antonius staat het model van de zeilvissloep 0.169. Er hangt een tekst bij waarop het volgende te lezen is :

"Makette van de vissersboot "Ster der Zee" vergaan op 21 november 1936. Alleen de eigenaar van de boot, schipper VERSCHELDE Richard, werd gered. De drie overigen verdronken.
Later in 1960 is Richard VERSCHELDE verdronken op het Klein Strand, terwijl hij iemand het leven redde.
Dit scheepje is gemaakt door de kleinzoon COUCKE Edward Marcel".

Het vaartuig is een als kotter getuigde eenmaster (met gaffelzeil, gaffeltopzeil en drie stagzeilen).
Lengte over alles 59 cm (zonder boegspriet) 83,5 cm (met boegspriet). Grootste breedte 22 cm. Holte 16 cm.
De gebruikte kleuren zijn : verschansing en romp tot waterlijn; groen met een witte moustache. Onder de waterlijn; rood.

Rond het Sint Antonius altaar staan de volgende kleinere modellen.

Links van het altaar.

a. Een volmodel van een eenmastige zeilvissloep de 0.84 (het schip heeft een schroef, het roer is afgebroken). Op de boeg staat de naam van het vaartuig, EUROPA en het nummer O.84.
Het model heeft een grootzeil en een stagzeil. Ze zijn in blik bruingeschilderd. Op het grootzeil staat het nummer 0.84.
Lengte over alles 23,5 cm. Grootste breedte 6,8 cm. Holte 6 cm.
Gebruikte kleuren : Boord; rood. Moustache; groen. Romp: rood.
De vermoedelijke schenker is Eduard SALLIAU (1).
Waarschijnlijk had ook de vroegere uitbater van de "Gantois" Fernand DESMET iets met het schip te maken.

b. Een modelvissersschip, stoom of motor, O.152, in een driekantige fles.
Het scheepje heeft twee masten waartussen de antennen gespannen staan. Lengte van de fles : 25 cm. Hoogte : 7,5 cm.
Kleuren : Romp; zwart met witte streep. Moustache; wit. Scheepsbodem; rood. Masten; groen, wit en rood (van boven naar beneden). Opbouw; groen en oker.
Vermoedelijke naam en schenker : Jean-Marie en Joseph ASPESLAGH (1). De aangehaalde referte spreekt echter van 0.182.

Rechts van het altaar.

c. Een model van een vissersschip (stoom of motor) onder glas.
Het schip heeft twee masten die elk getuigd zijn met een zeil.
Volgens de aanduiding op het voorste zeil hebben we hier te doen met de 0.143.
Afmetingen van het glas : 34,5x27x10,5 cm.

Lengte over alles 26 cm. Grootste breedte 6 cm.
Het schip voert de Belgische vlag in de achtermast.
Kleur van de romp; zwart met witte lijn en witte moustache.
Over de eventuele schenker of eigenaar is tot nog toe niets geweten.

d. Een model van een zeilvissloep met drie masten (?) de 0.109, bevestigd op een plank. Rudimentair gemaakt.
Het schip voert vier bruine zeilen in papier. Scheepsnummer staat op de boeg en op het middenste zeil.
Lengte over alles 33 cm. Grootste breedte 8 cm.
Kleuren van de verschansing en de romp; zwart, onder de waterlijn; rood.
Op het schip stonden twee gekleurde paspoortfoto's van relatief jonge mannen. Enig familieverband ?
Volgens de referte zou het schip de Jacob van Maerlant zijn geweest en de eigenaar Louis DECRETON (1).

e. Volmodel van zeilvissloep met een mast. Met nummer 0.183 op het grootzeil. De mast heeft een steng en het schip voert een grootzeil (genre langbomer maar de giek ontbreekt) en een stagzeil. De zeilen zijn in papier. Staat op een plank. De naam komt op de boeg voor, maar is moeilijk te lezen SPILLIANT (?).
Lengte over alles 24 cm, met boegspriet 29 cm. Grootste breedte 4,5 cm.
Kleuren. Romp; zwart. Bodem; rood.
Heeft een lange boomkor aan boord (gebroken).

Centrum van het altaar.

f. Een model van een motorschip de Elisabeth-Gilberte 0.336.
Lengte over alles 40 cm. Grootste breedte 11 cm.
Het schip voert twee masten met een bazaanzeil aan achtermast.
De naam Elisabeth-Gilberte, Oostende komt voor op de ronde achtersteven. Op de voorsteven komt een tekening voor die een boegplank verbeeld waarop een gestrekte zeemeermin geschilderd is (4).
Het schip zou later de 0.210 geworden zijn (1).
Kleuren; zwart met witte lijn en groene moustache.

De heer Frans COOPMAN bezorgde me hierover volgende info. Gebouwd te Oostende in 1929 op de werf Wwe DENYE. Houten romp. Diesel Otto Deutz 150 pk. L.B.H. 20,03; 6,13; 2,85 m. Reder Weduwe CREKILLIE Jan.

Als laatste behandelen we het brandraam dat gewijd is aan Sint Antonius. Het geeft een geknielde Sint Antonius weer in aanbidding voor het kind Jezus op een wolk. Rechts van hem komt een lint voor met de tekst "Jesus zoon van de heilige moeder Maria ontferm u onser".
Iets lager staat de volgende tekst "Alwie den heiligen Antonius tot voorspreker heeft verkrijgt van god alle slach van weldaden".
In het onderste deel komt een eenmastige zeilsloep voor met een man staande aan de mast. Het schip heeft een grootzeil en een stagzeil. Op het grootzeil staat het scheepsnummer 0.92.
Links van het schip staat de aanduiding AD (anno domine) en rechts 1869 (waarschijnlijk het jaar van de schenking).
Het brandraam is onderaan rechts getekend S. COUCKE. Glasschilder. Brugge. 1869.

Daar op dit brandraam een visserschip met zijn nummer voorkomt doet dit vermoeden dat we hier te doen hebben met een maritieme ex-voto.
Het brandraam stond vroeger links van het altaar waar het niet tot zijn recht kwam vanwege een daar achter staande muur. In 1960 werd het, na restauratie, in het venster rechts van het altaar geplaatst waar het veel beter tot uiting komt.

Op basis van deze eerste gegevens kunnen we nu trachten meer te weten te komen over de oorspronkelijke bedoelingen van de personen die deze modellen hier deponeerden. Anderzijds zal deze opsomming die als een soort inventarisatie moet aanzien worden, bijdragen tot het behoud van de stukken. Dit is althans onze hoop.

Referenties.

1. J.P. FALISE in tijdschrift De Plate blz. 87/188. Beschrijving van het interieur van de Kapucijnenkerk.
2. MUSEE DE LA MARINE. Ex-voto marins dans le monde. Blz. 101. Paris. 1981.
3. J.C. LIENART. Persoonlijke nota's i.v.m. de restauratie.
4. J. VAN BEYLEN. Mededelingen Marineacademie. Boek XXII. blz. 149 e.v.

MERCEDEZ-BENZ EN OOSTENDE

Het automerk Mercedes-Benz heeft in het autoverleden van Oostende flink wat prestaties geleverd. Vanaf 1903 werden in onze stad reeds autorennen georganiseerd. Mercedes-Benz haalde hierop telkens de beste prestaties zoals we kunnen zien aan het volgende lijstje.

11 juni 1903	10 kilometers van Oostende	1e Prijs
12 juni 1903	5 kilometers van Oostende	1e Prijs
20 mei 1904	de kilometerrennen van Oostende	Wereldrekord
14 juli 1904	automobielweek van Oostende	1e en 2e Prijs
18 juli 1904	de mijlrennen van Oostende	1e en 2e Prijs
20 juli 1904	de kilometerrennen van Oostende	1e en 2e Prijs
15 juli 1907	Week van Oostende	1e en 2e Prijs
13-16 juli 1908	Week van Oostende	1e Prijs
12-16 juli 1909	Week van Oostende	1e Prijs en het Wereldrekord
14-16 juli 1910	Week van Oostende Circuit du Littoral	1ste Prijs
29-30 juli 1913	Automobielmeting Oostende	1ste Prijs
11-14 juli 1914	Oostendse automobielweek	1ste Prijs

Als afgevaardigde van de "Mercedes-Benz Club van Oostende", knoopte ik vorig jaar weer aan met de traditie en richtte in onze stad een manifestatie in voor oude Mercedes-Benz wagens.
Tussen de opgegeven data van de vroegere organisaties en die van de manifestatie van 1993 hebben er te Oostende nog automanifestaties plaats gevonden waarin Mercedes-Benz prijzen wegkaapte. Ik zou de leden van de Kring zeer dankbaar zijn moesten ze me de weg kunnen wijzen naar krantenknipsels, prentkaarten, foto's en dergelijke over deze manifestaties.

Roland PIERLOOT
Elisabethlaan 21
8400 Oostende

‡‡ DEMUYNCK.M.mvr.

0048/93 SCHOOLBOEK.8 schoolboeken.a.Schrijfboek spraakleer.b.Schrijfboek schoon schrift.c.Pin en Mien 4de deel 1967.d.Ken Europa 1956. e.Leesoefeningen 4de deel 1958.f.Leesoefeningen 5de deel 1955.2ex g.Leesoefeningen 6de deel 1958.h.Metriek stelsel.Barbion.z.j.

‡‡ DERYCKERE.J.

0033/93 VLAG.Handelaarsbond Kapellestraat.Tekst.Alles voor Allen.Met rijke Oostendse symboliek.Ontwerp:Robert Vanheste.Uitvoering F.Demeere.Ieper. 1950.375x235cm.

‡‡ DESCHACHT-BILLIOUW.

0330/93 PRENTKAARTEN.2 prentkaarten nbt Oostende.Geschreven en gedateerd 1915.Gemerkt a en b.

‡‡ DISKOTHEEK.

0043/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Una Commedia.Dirk Depauw.Gent.13/11-30/12/92. 88x59,5cm

‡‡ DREESEN.J.B.

0011/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches Tentoonstelling J.Charlier.PMMK. 1/10 tem 7/12/1992.65x40cm.Gemerkt a en b.
2 affiches Tentoonstelling D.Chihuly.PMMK.3/10 tem 7/12/1992 65x40cm.Gemerkt c en d.

0016/93 COMPUTERLIJST in boekvorm.Aanwinsten Inventaris De Plate in 1992. In totaal 425 nummers.Gesorteerd op a.nummer van inschrijving. b.volgens CODE.c.volgens BELANG.d.naar OORSPRONG.

0036/93 KRUISBEELD.Houten kruisbeeld met Christusfiguur in metaal.30x16,5.

0037/93 PORTEMONNAIE in zwart leer met druksluiting.10x7cm.

0044/93 AFFICHE OOSTENDE.a.Galabal op zee.Moeder Oostende.9/1/93.67,5x44,5 b.Kerstmis in de stad.32x48cm.

0060/93 FOTO.Ingekaderd.28,5x38,5cm.z.w.a.Motor Minesweepers van de Zeemacht in formatie.1947.b.AMC mijnenvegers in haven Oostende. gemerkt a+b.

0064/93 BROCHURE.Het Rijksarchief,een wetenschappelijke inrichting in nood.Brussel 1980.65 blz.

0081/93 AFFICHE OOSTENDE.2 stuks.a.Bal du Rat mort.Casino Oostende.6/3/93 50,5x34cm.b.Oostende Carnaval 93.5,6 en 7/3/93.60x40cm.

0082/93 POSTERS.3 posters met publiciteite voor Douwe Egberts koffie, nieuwe oogst 1993.60x40cm.Gemerkt a,b en c.

0090/93 FARDE Correspondentie De Plate 1992.471 nummers.

0188/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches abt verenigingsleven Oostende.
a.Bizar-Bizar.Ruilbeurs.Klein Amsterdam.Oostende.21.11.92.42x29.
b.Kalender KRO.van 3 tot 19/11/92.42x29.

0189/93 AFFICHE OOSTENDE.5 affiches abt activiteiten te Oostende.
a.Volksbond.Ruilbeurs.20/2/93.42x29,5cm.
b.Studio J.Ensor.Toneel.Vuur in de sneeuw.2/92.47x34cm.
c.Nut en Vermaak.Toneel.Jeugd.2/93.43x30cm.
d.Dr Moreauxschool.Groot kinder carnavalfeest.13/2/93.41,5x29,5.
e.Bizar-Bizar.Ruilbeurs.20/2/93.42x29,5cm.

0123/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Vlootdagen 1985.Zeebrugge.19-21/7/85.55x41cm.

0149/93 BOEK.10 geplakte jaargangen v/h personeelsblad Schuttevaar RMT.
a.1ste jg 1968-1969.11 nummers.
b.2de jg 1969-1970.12 nummers.
c.3de jg 1970-1971.12 nummers.
d.4de jg 1971-1972.12 nummers.
e.5de+ 6de jg 1972-1974.
f.7de jg,1974.
g.8ste jg,1975.
h.9de jg,1976.
i.10de jg,1977.
j.11de jg,1978.
k.12de jg,1979-80.
l.13de jg,1981.
m.14de jg,1982-83.
n.15de jg,1984-85.
o.16de jg,1980.

0157/93 BOEK.2 x3 jaargangen van het tijdschrift Leefmillieu.Gemerkt a+b.
a.Leefmillieu.jg.1981-82-83.
b.Leefmillieu.jg.1984-85-86.

0172/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches ivm actie SOS.Oostende.
a.Handen af van het Marie Joséplein.SOS.Oostende.64x44cm.
b.Geen beton op de Wellington.SOS.Oostende.64x44cm.

0173/93 AFFICHE N/OOSTENDE.2 affiche abt activiteiten buiten Oostende.
a.Vlaamse Kerkdagen Antwerpen.23-25/4/1993.40x61 cm.
b.Scutefeest.Blankenberge.20/5/93.42,5x29,5cm.3ex.

0217/93 AFFICHE N/OOSTENDE.5 affiches met activiteiten buiten Oostende.
a.DANS.Flamenco 28/4/93.Vlaamse Opera Antwerpen.59,5x45,5 cm.
b.TENTOONSTELLING.De orde van Malta in de Z.NED.12-18de e.A.R.
Brussel.12/9-15/5/93.44x27 cm.
c.SCHILDERKUNST.Paul Snoeck.Sint Niklaas.okt-dec 1991.69x50 cm.
d.BOEKENVEILING.24/4/1993.Brugge.50x40 cm.
e.TENTOONSTELLING.De orde van Malta in de Z.NED.12-18de e.
A.R.Brugge.24/6-17/9/93.44 x27 cm.

0219/93 AFFICHE OOSTENDE.Zeewijding Oostende 27/6/93.70x40 cm.

0230/93 AFFICHE N/OOSTENDE.2 affiches abt activiteiten buiten Oostende.
a.La sculpture Mosane du XIV siecle.Namur.27/3-6/6/93.60x40 cm.
b.De Post van Turn en Taxis.Brugge.2/4-11/6/93.44x30 cm. ▸

0325/93 BROCHURE.a.PROGRAMMA.Modelspoorclub van de Kust.12de WE.1993.

b.Oostende-Dover.Uurrooster en Tarieven.vanaf 26/9/93.
c.TIJDSCHRIFT.Nautica.Navyclub voor verzamelaars.sept93.

0344/93 PROGRAMMABROCHURE.Galaconcert ter gelegenheid van Koningsdag. 17/11/1993.Brugge.

0348/93 INFORMATIEBROCHURE.L'EAU.Le Soir.juni 1992.128 blz.

‡‡ DREESEN.M.A.mvr.
0155/93 SCHRIJFMACHINE.Een schrijfmachine merk CONTIN.Made in France.

‡‡ DRIESEN.A.
0029/93 TEKST+TEKENING+KAART.Stadhuis van Oostende 1711(volgens Bowens)

‡‡ FALISE.J.P.
0005/93 DIPLOMA.Religieus.Vereeniging der kinderen van Maria.Op naam van Germain Deckmijn.22/5/1927.Ingekaderd.

0224/93 CASSETTE.2 cassettes met opnamen van radioreportagesGolfbreker.
a.OPNAME Reportages,BRT2.Zomer 1990.17 gesprekken volgens lijst.
b.OPNAME.Reportages,BRT2.Zomer 1991.16 gesprekken volgens lijst.

‡‡ FIFTY-ONE CLUB.
0019/93 VAANTJE.D102 3.Oostende.Fifty-One Juniors Club.31,5x21cm.

‡‡ FRANCOIS.L.
0040/93 OVERDRUK.L.François.De Petitiebeweging in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden:balans van onderzoek.25 blz.

‡‡ GALEIN.J.
0188/93 BREVET van wedstrijdschutter 2de klasse op naam van A.GALEIN. Oostende 6/11/1909.43,5x31,5 cm.Ingekaderd.

‡‡ GEVAERT.F.
0054/93 PLAN.Plan (3 ex hand gekleurd) abt de thematentoonstelling "Oostende voor 80 jaar " 1ste trimester 93.61x42 cm.

0135/93 KALENDER in blik en plastiek.Oostende-Dover.34,5x24,5cm.

0136/93 BROCHURE.Jubileum-uitgave 50 jaar KVC De Zeemeeuw.1922-72.48 blz.

0137/93 PROGRAMMABROCHURE.Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen.Lucie en Lucienne.Kursaal Oostende.13/3/1993.

0138/93 REGISTER van de boeien voor de Vlaamse kust.Handschrift van R.Versluys,Schipper van de boeienlegger.

0153/93 DRUKWERK.Fotocopies van teksten.a.De maidentrip v/d"Prins Albert" b.Van Oostende naar Gent a/b van de maalboot"Prince Baudouin".

0215/93 FOTO.3 Kursaalfoto's zw 27,5x39,5 cm op karton geplakt.
a.Eerste Kursaal 1852-1977.

b.Tweede Kursaal.1878-1943.
c.Derde Kursaal.1953-???.

‡‡ GILISSEN DER ZEE.
0301/93 MEDAILLE. Gilissen der zee.

‡‡ GOETHAELS.
0072/93 PUBLICITEITSFOLDER.3 publiciteitsfolders mbt de "Prins Filip "
a.Prins Filip.b.Business on board.c.Hij liet op zich wachten.

0073/93 FOTO.3 z.w.foto's van klas leerlingen in de duinen.Gemerkt a,b+c.

0074/93 FOTO.4 foto's ivm Plechtige Kommunikanten.
a.Kommuniprentje met foto op naam van C.Hallemeesch.20/5/1971.
b.Groep kommuniekanten (meisjes)in processie met kaars.
c.Jonge Kommuniekant ,jongen.(voor WOII)
d.Jonge kommuniekante,meisje.(voor WOII).Foto Burvenich.
e.BIDPRENTJE met foto op naam G.J.SOBRY + 18/4/1955.

0075/93 FOTO.z.w.Groep heren rond de roulettetafel Casino Oostende.6/1/47

‡‡ GOMBEER.F.
0076/93 AFFICHE N/OOSTENDE.21ste Champion du monde Cadre 71/2.Januari 93.
Menen.63x44cm.

0085/93 AFFICHE OOSTENDE.4 affiches ivm met culturele activiteiten.
a.Jef van Parijs.Poezie.'t Kroegske.Oostende.15/1/93.42x30cm.
b.Kerstboomverbranding op Kleinstrand.9/1/93.41,5x29,5cm.
c.M.A.C.K.O.Noordstar.Oostende.9/2/93.28,5x84,5cm.
d.Elvis the Musical.Casino Oostende.7/2/93.59,5x84cm.

0086/93 AFFICHE N/OOSTENDE.4 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.Little Richard in Concert.Gent 13/3/93.60,5x40cm.Gemerkt a1+a2.
b.Huldetentoonstelling 30 Galerij De Vuyst.Lokeren.19/12-8/2/93.
60x42 cm.
c.Grote Bingo-avond.Vlasschaard Stene.5/2/93.43x63,5cm.

0140/93 AFFICHE PUBLICITEIT.Bellevue.De tijd is weer rijp voor kriek
primeur.90,5x30 cm.

0141/93 AFFICHE OOSTENDE.5 affiches mbt evenementen te Oostende.
a.WEDSTRIJD.Best juniorkok 1993.Thermae Hotel.26/3/93.49x32cm.
b.KARNAVAL.36ste Kindercimateirestoet.14/3/93.42x30 cm.
c.KUNSTTENTOONSTELLING.BAJ+.Il giardino delle delizie.PMMK.19/12
tot 8/3/93.68x48 cm.2 exemplaren gemerkt c1 en c2.
d.BAL.BALi RAT MORT.Casino Oostende.6/3/1993.50,5x34cm.
e.MODE GALA.Adolf Buylstraat.Thermae Hotel.12/3/93.60x30 cm.

0142/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Kunsttentoonstelling.E.Hopper.MSK.Brussel.
26/2-23/5/93.60x40 cm.

0183/93 AFFICHE OOSTENDE.3 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a 1 +2.Dansgroep v/h Rode Leger.Casino-Kursaal.9/5/93.62x41.2 ex.
b.Concertkalender Lente 93.Live in Den Artiest.69x42cm.

0187/93 AFFICHE N/OOSTENDE.De Belgische biersoorten.Hoge gisting.

Op karton geplakt.122x75 cm.L'Ecrivain Public.Bruxelles.

0192/93 AFFICHE OOSTENDE.4 affiches mbt activiteiten in Oostende.
a.Koningin Elisabeth.Laureatenconcert viool.Casino Kursaal.
19/6/93.42x58 cm.
b.20ste Snelheidswedstrijd van de Noordzee.Oostende.6/6/93.35x56.
c.Brigitte Nys.Galerij Vanremoortele.Oostende.16/4-16-5/93.64x36.
2 ex.c1+c2.

0193/93 AFFICHE N/OOSTENDE.4 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.Exposition COBRA Liege 93.9/4-31/5/93.42x30 cm.2 ex.a1+a2.
b.Rubens Cantoor.Rubenshuis.Antwerpen.15/5-27/6.2ex.b1+b2.

0220/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.DANS.Koor en dansgroep Rode Leger.Casino-Kursaal.9/5/93.61x41cm
b.SCHILDERKUNST.Corneille.PMMK.Oostende.20/3 tem 3/5/93.70x50 cm.

0221/93 AFFICHE N/OOSTENDE.2 affiches mbt activiteiten buiten Oostende.
a.VEILING.De Vuyst.Lokeren.15/5/93.68x45,5 cm.
b.SCHILDERKUNST.Lea Vanderstraeten.2 tot 22/4/93.Knokke.69,5x45,5

0332/93 AFFICHES OOSTENDE.7 affiches mbt activiteitein in Oostende.
a.MUSEUM.Noordzee aquarium.Oostende.47x29,5 cm.
b.TONEEL.La Comedie Crapule.Macbeth tralala.Oostende.85,5x60 cm.
12+13 november 1993.
c.VOETBAL voor verdraagzaamheid.ABVV.Oostende.26/9/93.62,5x30,5cm
d.VOORDRACHT.Aids.Oostende.24/9/93.50,5x41,5 cm.
e.VOGELPIK.7de vogelpiktornoooi.Oostende.31/5/1992.61,5x41,5 cm.
f.REVUE.25ste Oostendse Revue.CKO.November 1992.64x42 cm.
g.TONEEL.Busybody.De Coulisse.Oostende.Oktober 1993.49x29,5 cm.

0333/93 AFFICHE N/OOSTENDE.TONEEL.Schuldeisers.Het Manifest.okt/93.59x38.

0340/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Tentoonstelling "De arend en de zon".23/9 tot
19/12/93.Brussel.60x40,5 cm.2 ex.

GRAFI.BEDR.LAMMAING.

0185/93 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.Basketbal.Sunair BCO-Damme.3/3/93.42x30 cm.
b.Basketbal.Sunair BCO-Damme.20/3/93.42x30 cm.
c.Muziek.Bach Hohe-messe.St Jozaefskerk 25/3/93.50x31,5 cm.
d.Opening Taverne Half-Time.Mariakerke.12/3/93.
e.Voetbal KV Oostende.nov,dec,jan en feb93.63x45 cm.
f.Bingo.In de Vlasschaard.Stene.5/2/93.64x43 cm.

HALEWYCK.R.

0065/93 BROCHURE.Supplementen à l'Intermediaire des Généalogistes.
a.nr 135.Table Analytique pour les années 1961-1965.
b.nr 155.Table Analytique pour les années 1966-1970.
c.nr 188.Table Analytique pour les années 1971-1975.
d.nr 187.Liste des Patronymes contenus dans ... 1976.
e.nr 216.Inventaire des Genealogies.octobre 1981.

0066/93 BOEK.2 ingebonden verzamelingen van de " VVF KRANT" Brugge.
a.Boekdeel met 12de jg nr 10;13de jg nrs 1 tot 10 exept nr 9;
14de jg nrs 1 tot 10 (volledig);15de jg nrs 1 tot 11(volledig)
b.Boekdeel met de 16de jg nrs 1 tot 10 (volledig)

0077/93 BOEK.Reeks tijdschriften in boekvorm geplakt.
a.Roepsteen.Bredene.apri 1975 tot december 1981.
b.Roepsteen.Bredene.okt 1971 tot maart 1975.
c.'t Leiegouwtje.Mededelingsblad Roese Harelbeke.jan80 tot dec 83

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 21 mei t/m 23 mei

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

		VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
		A. VAN ISEGHEM IJzerstraat 1 8400 OOSTENDE	J.B. DREESEN Rode Kruisstraat 4 8400 OOSTENDE
		PENNINGMEESTER	REKENING
JAARGANG	23	J.P. FALISE	750-9109554-54
NUMMER	4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
MAAND	april 1994	8400 OOSTENDE	

IN DIT NUMMER

blz. 111 : **F. COOPMAN** : De vergeten zeestrijders 1914-1918 (5)

blz. 114 : **J.B. DREESEN** : Frans Devriendt, vader van de "internationale boekhandel".

blz. 120 : **R. VANCRAEYNEST** : Over de sluis van 's Heerwoutermansambacht bij het fort Albertus.

blz. 122 : **G. BILLIET** : Eric Dekuyper en Oostende.

blz. 126 : **E. SMISSAERT** : De "Oostende-Doverlijn" : overzicht van een aantal tijdschriftartikelen en brochures daaromtrent.

blz. 128 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.

blz. 132 : 3e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats vinden in de loop van de maand april.

A. De HEEMKUNDIGE DAG van het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE die doorgaat op zaterdag 23 april 1994 in het Heemmuseum DE PLATE te Oostende

   Voor het programma en de deelnemingsvoorwaarden verwijzen we naar het einde van onze eigen programma aankondiging.

B Een AVONDVOORDRACHT MET DOCUMENTATIEMATERIAAL

die doorgaat op

donderdag 28 april 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **DE OOSTENDSE HANDEL EN SCHEEPVAART OP CHINA (1715-1735)**

De spreker : de heer Karel **DEGRYSE**, Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte

De lezing van dhr. DEGRYSE handelt over de Chinavaart als belangrijke economische pijler van de Oostendse Compagnie. Hij zal ons wijzen op de belangrijke internationale rol die Oostende speelde in die ontluikende Chinahandel en het economisch succes ervan op basis van de theehandel. Daarnaast behandelt hij, buiten thee, de diverse andere handelswaren, zoals zijde en porselein, enz. Hij bespreekt de maritieme organisatie en de commerciële organisatie (in Kanton en in Oostende).

Dr. DEGRYSE is een, te Hooglede geboren, Westvlaming die in 1972 zijn diploma licenciaat geschiedenis haalde aan de RUG met de grootste onderscheiding. Zijn eindverhandeling was getiteld "De Oostendse Chinahandel (1718-1735).

In november 1985 haalde hij aan de RUG het diploma van Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte met de grootste onderscheiding. Zijn doctoraatsverhandeling handelde over "Antwerpse fortuinen in de 18de eeuw". Hij behaalde sedertdien verschillende wetenschappelijke onderscheidingen. Hij is lid van, onder meer, de Koninklijke Marine Academie van België, de Commissie voor Geschiedenis van de Koninklijke Academie van Overzeese Wetenschappen, het Wetenschappelijk Comité van de Kon. Vlaamse Academie voor Letteren, Wetenschappen en Schone Kunsten.

Hij doceert aan het Seminarie voor Koloniale en Overzeese Geschiedenis van de Universiteit van Gent. Als auteur publiceerde hij een drietal boeken en tientallen wetenschappelijke artikels in diverse tijdschriften. Hij is een veelgevraagd spreker.

Eens te meer brengt DE PLATE een door en door Oostends onderwerp dat ons weer wat nieuws brengt uit de geschiedenis van Oostende. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

C. In het kader van "KEN UW STAD" een wandelvoordracht op

zaterdag 16 april 1994 om 15 u.

voor eens studiebezoek aan de SINT ANNAKERK TE STENE

onder leiding van onze Oostendse kerkenkenner

de heer Jean Pierre **FALISE**, penningmeester van de Kring

De 17de eeuwse Sint Annakerk te Stene is de Oostendse kerk die nog best haar landelijk karakter bewaard heeft. Zij bezit een rijke verzameling bezienswaardigheden; waarin hoofdaltaar, predikstoel, biechtstoel, het O.L.Vrouw- en Sint Willibrordusaltaar en het orgel de bijzonderste blikvangers zijn. Daarnaast is er echter nog heel wat meer; een van oudsher gekend kruislievenheer, glasramen, schilderijen en beelden die stuk voor stuk meer verdienen dan een kortstondig zondagse-eucharistieblik.

Eens te meer zal Jean Pierre FALISE ons wegwijs maken doorheen deze merkwaardige verzameling.

Bijeenkomst aan de kerk om 14u45.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

LET OP : IN HET JAARPROGRAMMA STAAT DEZE WANDELVOORDRACHT GEPROGRAMMEERD OP **30 APRIL**.
WEGENS ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN MOEST ZE VERPLAATST WORDEN NAAR **16 APRIL**.

J.B. DREESEN

Hotel Belvédère Ostende

HEEMKUNDIGE DAG

van het
WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

op zaterdag 23 april 1994

in het Heemmuseum DE PLATE
Feest- en Kultuurpaleis, 1ste verdieping
Wapenplein, Oostende

PROGRAMMA

14 uur Ontvangst van de deelnemers in het Heemmuseum DE PLATE
Koffie
Welkomstwoord door de Gouwvoorzitter

14.30 uur Rondleiding in het Heemmuseum door J.B. Dreesen, sekretaris van De Plate

15.45 uur Toneelzaal, gelegen op dezelfde verdieping, enkele meters van het Heemmuseum
Voordracht: "**BEDEVAARTPLAATSEN VAN DE VLAAMSE VISSERS EN ZEELUI**"
door Walter Debrock, Dr. Klass. Fil.
Erevoorzitter van de Marie Academie
Erevoorzitter van de VUB

17 uur Museum van Schone Kunsten, 2de verdieping in het gebouw (Er is een lift)
Rondleiding in het Museum voor Schone Kunsten door Norbert Hostyn, Lic Kunstgeschiedenis
Conservator-Archivaris van de Stad Oostende

18 uur In het Heemmuseum receptie aangeboden door het Stadsbestuur

19 uur Restaurant BENNY, hoek Vlaanderenstraat en Langestraat

Feestmaaltijd

Tomatenroomsoep

Krabcocktail

Kalfssteak archiduc - frieten

IJsroom

Eén glas witte en twee glazen rode wijn

Parkeergelegenheid
Betalend: 1) de hele middenstad
2) Onder het Leopoldpark
Niet-betalend: in de omgeving van de Stedelijke Visserijschool John BAUWENS op het Hazegras. (Bij het binnenrijden van Oostende, op het Vuurkruisenplein, de eerste rechts inslaan)
Ongeveer 10 minuten lopen tot op het Wapenplein, waarvan het grootste deel op de Kapellestraat.

Deelnemingsbijdrage
950 frank 't hele programma, maaltijd inbegrepen
150 frank zonder maaltijd

De bijdragen moeten worden overgeschreven op **rek. 000-0158746-54 van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde voor 15 april 1994**, met vermelding "***Heemkundige Dag***". Aleen de overschrijving geldt als inschrijving.

DE VERGETEN ZEESTRIJDERS 1914-1918 (5)

door François **COOPMAN**

Eind 1916 waren de Duitse admiraals tot de conclusie gekomen dat alleen het voeren van een onbeperkte onderzeebootoorlog () tegen de handelsscheepvaart van de geallieerden en neutralen, Groot-Brittanië in zes maanden tijd op de knieën zou brengen (2). De Duitse rijkskanselier VON BETHMANN HOLLWEG daarin gesteund door de Duitse keizer Willem II, was steeds een tegenstander geweest van een onbeperkte onderzeebootoorlog. Hij was van oordeel dat de heftige reakties van de neutrale landen, inzonderheid de Verenigde Staten van Amerika, in het nadeel van Duitsland zouden uitvallen. De marine autoriteiten konden echter de Duitse keizer overtuigen van het welslagen van hun strategie en die besliste uiteindelijk, op 9 januari 1917, dat Duitsland zou overgaan tot het voeren van een onbeperkte onderzeebootoorlog en dit met ingang van 1 februari 1917. In drie maanden tijd werden er meer dan 800 vrachtschepen gekelderd terwijl er slechts een zestal onderzeeboten door de geallieerde marine gezonken werden (3).

In de loop van 1917 zou de Britse admiraliteit eindelijk gepaste maatregelen nemen om niet alleen de handelsvloot maar ook de visssersvloot te beschermen, doorslaggevend was het in voege brengen van het convooisysteem (4), doch eerst zou er nog één van onze stoomtrawlers door een U-boot tot zinken gebracht worden.

> Zeerapport der visscherstoomboot "Marcelle" 0.8 der haven van Oostende, tijdelijk gehecht aan Milford Haven, metende 87 zeetonnen, gezagvoerder August WITTROCK (5).

Op Maandag 29 Januari 1917 om 10,30 ’s morgens zijn wij Milford Haven uitgevaren naar onze visscherij Trevose Head (6), alles goed aan boord, de bemanning bestaat uit elf koppen.

Den 30 Januari, rond middag, met Trevose Head in het Z.O. 20 mijlen afstand, op 50,45 N.B. en 5,30 W.L., klaar weder, wind O.Z.O., middelmatige bries en zee met zwel, lagen wij aan de korre met onze stuurboord boel (7), den kop N.O., wanneer wij in het N.W. op ongeveer drie mijlen van ons een onderzeeër zagen uit het water rijzen, eerst in de vorm van een ton en naderhand kwam de romp boven.

Ik heb aanstonds bevolen de korre te winden. De visplanken waren eventjes tegen boord toen de onderzeeër een eerste schot afvuurde dat juist boven ons schip terecht kwam. Daarop gaf de stuurman een signaal met de fluit om te beduiden dat wij stopten, terwijl de Belgische vlag bijgezet werd en de boot buitengebracht.

Ik haaste mij naar de chartroom om de papieren te redden doch ik kon er niet aangeraken want het derde schot sloeg onze brug weg.

Binst dat wij onze boot te water brachten, die in het uitwerpen tegen dek erg beschadigd werd, bleef de onderzeeër ons maar gedurig beschieten, ons voor, midscheeps en achter genakende. Niettegenstaande dit alles bleef ons volk koelbloedig.

Wij namen plaats in onze boot, die veel water miek en zijn ten spoedigste mogelijk van ons schip weggeroeid. Dan is de onderzeeër rond ons schip komen varen, het gedurig beschietend. Het vaartuig stond in vuur voor, en één der bommen moet de ketel geraakt hebben die ontplofte.

Na een uur beschieten is ons schip met zijn achterste voor gezonken waarop de onderzeeër weg gemalen is boven water.

Wanneer wij hem uit het oog verloren, hebben wij ons zeiltje bijgezet, standvastig water uit onze boot scheppende.

Alzoo zijn wij tot vijf uur 's avonds voor de wind gelopen in de hoop een vaartuig te ontwaren tot dat wij opgenomen werden door de smack "The Sweet Heather" BR 308, waar wij goed verzorgd werden. Deze heeft daarna nog de bemanning van een andere smack aan boord genomen die insgelijks in den grond gstoken geweest was.

Hij heeft met ons zeil gezet naar Milford Haven en werd op 31 Januari om 2.30 uur 's middags door een patrolboot op sleep genomen die ons om 5.30 uur binnenbracht.

Zoals hooger vermeld zijn al de scheepspapieren met ons schip gezonken. Ik betreur slechts eene zaak en dit is dat wij geen kanon aan boord hadden, want in dit geval hadden wij al de tijd gehad om den onderzeeër in den grond te schieten vooraleer hij ooit de kans zou gehad hebben om ons te beschieten ! Dit had terzelfder tijd mijn schip gered en de zeevaart van een vreeselijke vijand bevrijd.

Gedaan te Milford Haven den 31 Januari 1917

De schipper

Gelet op de inhoud van de laatste paragraaf van het zeerapport, nam de Minister, verantwoordelijk voor de zeevisserij, op aandringen van de "Redersvereniging voor Belgische Zeevisscherij" kontakt op met de Britse Admiraliteit ten einde de Belgische stoomtrawlers te bewapenen.

Er zouden echter nog talrijke "paperassen" van doen zijn vooraleer de eerste stoomtreilers bewapend werden met een drieponder.

Nota's

1. Op 1 februari 1917 begonnen de Duitsers hun "uneingeschrankten" U-boot Krieg. De voornaamste kenmerken van deze zeeoorlogvoering bestond in het zonder onderzoek van de scheepspapieren, verder zelfs zonder voorafgaande aanhouding, het in de grond boren van vijandelijke handelsschepen en in de onvoldoende zorg voor de veiligheid der opvarenden van de gezonken schepen.
2. Admiraal JELLICOE, First Lord of the Admiralty, meende dat de U-boot campagne de ernstigste bedreiging vormde waaraan ooit de bevolking van Groot Brittanië had blootgestaan. "Zij (de Duitsers) zullen winnen wanneer wij aan deze zware verliezen geen eind weten te maken" schreef hij. In de Britse officiële geschiedschrijving staat te lezen "dat de redding of de ondergang van de Geallieerden had afgehangen van de uitkomst der U-boot campagne". De geschiedenis zou zich 25 jaar later

herhalen toen een strijd op leven en dood werd uitgevochten op de Atlantische Oceaan.

3. Volgens R.M. GRANT's "U-boots destroyed" werden in de loop van februari, maart en april de hiernavermelde U-boten door de Britse Marine gekelderd : UC-46, UC-39, UC-18, UC-43 en de U-85. De UC-32, UC-68 en de UC-30 werden accidenteel vernietigd door hun eigen mijnen !
4. Alhoewel het convooisysteem zeer effectief was geweest in de tijd van de zeilschepen weigerde de Britse Admiraliteit nu dit systeem toe te passen daar zij meende dat, onder "moderne" omstandigheden, het konvooisysteem niet aan haar doel zou beantwoorden. Onder druk van de toenmalige eerste minister LLOYD GEORGE vertrok op 10 mei 1917 een proefkonvooi van 16 schepen uit Gibraltar naar Engeland en kwam zonder verliezen aan. Naar aanleiding van dit resultaat werd het konvooisysteem nu ingesteld voor alle zeeverkeer.
5. Na het beeindigen van zijn zeemansloopbaan (volgens mijn bron was zijn laatste bevel de 0.87 Emmanuel, 1921-1923), trad hij in dienst bij de rederij "Pêcherie à Vapeur" als pakhuisman.
6. Kaap aan de westkust (Cornwall) van Engeland, 50°33' N - 5°02' W.
7. Vissersverzamelwoord voor het sleepnet en de planken die het net open houden.

Monsterrol van de O.83 "Marcelle"

NAAM	VADER	MOEDER	OUDERDOM	FUNCTIE	ADRES
WITTROCK Auguste	Pierre	BEUREN Sabine	°Oostende 42	schipper	7 George street
PIERRE Emile	Theodore	VANHOEK Clemence	°Oostende 38	stuurman	12 Hakin Point
PONJAERT Jean	Corneille	DEBRUYNE Marie	°Blankenberge 29	visscher	aan boord
DELEY Polydor	Charles	VANBESIEN Elisabeth	°Oostende 40	visscher	13 Albionstreet
ACKEN Edouard	Alphonse	RYCKEMAN Rosalie	°Oostende 38	visscher	Priory Cottage
JANSSONE Louis	Michel	LEFEVRE Melanie	°Oostende 51 (?)	visscher	13 Albionstreet
NEUTS Gustave	Michel	WITTROCK Adèle	°Oostende 16	jongen	7 George street
ENGELBRECHT Jules	Henri	PLATVOET Sophie	°Duinkerke 35	machinist	13 Mary Road
V.D AMEELE Jules	Charles	TILLIEZ Thérèse	°Staden 34	stoker	7 Point street
SOETE Jules	Auguste	VANHEE Louise	°Coudekercque 35	stoker	7 Hakin Point
PIERRE Emile	Emile	GERYL Marie	°Oostende 15	trimmer	12 Hakin Point

MENSEN VAN BIJ ONS

FRANS DEVRIENDT, VADER VAN DE "INTERNATIONALE BOEKHANDEL", EEN VOORBEELD VAN EEN OOSTENDSE "SELF MADE MAN"

door J.B. DREESEN

Op 26 april 1994 is het precies 100 jaar geleden dat, in het 19de eeuwse Oostende, Frans DEVRIENDT het levenslicht zag. Zijn geboorte gebeurde onder geen al te gelukkig gesternte. Zijn moeder was een maand voordien weduwe geworden en de boorling was zeer zwak en had constant zorgen nodig.

Gezien de omstandigheden was zijn moeder verplicht uit te gaan werken. Als telefoniste in een telegraafkantoor moest ze soms tot 14 uren per dag presteren wat haar ertoe verplichtte de kleine Frans toe te vertrouwen aan een voedstermoeder.

Vanaf zijn twee jaar zorgde zijn grootmoeder voor hem. De kleine Frans mankte echter. Een bijgeroepen geneesheer verklaarde dat hij aan een zwakte van het beenderengestel leed die echter zou beteren met opgroeien. Alle dokters en geneesmiddelen ten spijt verergerde zijn toestand. Vanaf zijn zesde jaar moest hij met een kruk lopen om zich voort te bewegen. Regelmatig leed hij aan pijnlijke abcessen die hem soms wekenlang aan zijn bed kluisterden.

Zwak van lichaam maar sterk van geest trok de kleine Frans, toen hij zeven jaar oud werd, naar de Albertschool, waar hij zich ontpopte tot een zeer begaafd leerling. Ondanks zijn regelmatige afwezigheden wegens ziekte, plaatste hij zich bij de examens steeds bij de drie beste leerlingen van de klas.

De behandeling van zijn gehavend benenstel duurde jaar in jaar uit voort. Wekelijks onderging hij een pijnlijke behandeling in het Burgerlijk Hospitaal die echter weinig of geen resultaten opleverde. Op zijn tiende levensjaar ging hij naar het Atheneum. Na 2 jaar, hij had juist de examens van de 5de achter de rug, viel hij zwaar ziek. Het duurde vijf jaar alvorens er beterschap kwam. Gedurende gans die tijd werd hij, met zijn benen in een plaasteren omhulsel, in een wagentje gevoerd, waarbij hij alleen het bovenlichaam en zijn armen kon bewegen.

Gedurende deze lange lijdensweg verslond Frans alles wat hij van boeken in zijn handen kon krijgen. Boeken werden zijn enigste en trouwste vrienden. Naast de, in die tijd, klassieke volksromans, verwerkte hij een massa wetenschappelijke litteratuur. Hij leerde muziek, speelde mandoline en later viool. Op zijn 18de jaar kon hij zich, voor zijn verplaatsingen, eindelijk zonder wagentje verhelpen.

Hij wilde een handel opzetten en vatte het plan op een boekenwinkel te beginnen. Zijn jarenlang verblijf in een wagentje hadden hem de liefde voor boeken bijgebracht en boeken zouden zijn verdere levensloop bepalen.

Zijn beginkapitaal was 500 fr die hij kreeg van zijn moeder. Hij huurde op de Weststraat (de tegenwoordige Adolf Buylstraat) een piepklein winkeltje met houten trappen, een dubbele ouderwetse deur en een uitstalraampje van een vierkante meter groot.

Hij betaalde daarvoor 100 fr huur per maand. Voor 75 fr kocht hij een toonbank, die dienst had gedaan in een patisserie; bestelde voor 100 fr hout en timmerde er eigenhandig een paar boekenrekken mee. Met de rest van het geld kocht hij een lot prentkaarten, een partij dikke Vlaamse romans van 3,25 fr 't stuk, uitgegeven door "Het Laatste Nieuws" en een partij muziekstukjes die toen aan 15 en 20 centiemen verkocht werden.

Op 12 oktober 1912 opende Frans Devriendt zijn winkeltje dat meomenteel, uiteraard veranderd en aangepast, nog altijd op dezelfde plaats staat. Op zijn krukken huppelde hij rond en met taaie volharding opende hij elke morgen om halfacht zijn winkel om meestal eerst 's avonds om 22 uur te sluiten. In het seizoen liepen zijn uren zelfs van 6 uur 's morgens tot middernacht.

Zijn eerste dag hadden hem 3,82 fr in kas gebracht. Niet veel, maar alle begin is moeilijk. De tweede dag waren zijn ontvangsten reeds gestegen tot 6,15 fr en zo ging het steeds maar in stijgende lijn. Het winkeltje kende succes. Heel wat mensen hadden medelijden en sympathie voor de nijvere jongen en hielden eraan hem te "handgiften". Zijn kliënteel steeg zienderogen.

Tussen zijn eerste en regelmatigste klanten rekende hij de later burgemeester en minister Adolf VAN GLABBEKE. Net als Frans Devriendt sukkelde hij met moeilijkheden aan zijn benen. Hij lag ook, met de benen geplaasterd, in een wagentje en zou daar nog vier jaar in rond gereden worden alvorens hij weer te been was.

Het boekenwinkeltje lag boven een bakkerswinkel waarin dag en nacht brood gebakken werd. Het gevolg hiervan was dat Frans gans de dag op een hete plankenvloer stond. Wilde hij niet verstikken dan moest hij permanent zijn dubbele deur open zetten. Dit had hij wel als voordeel dat de klanten meteen konden binnenvallen en dat hij in de winter geen verwarming hoefte te bekostigen. Ook had hij te kampen met enorme massa's kakkerlakken, die niet voor niets bakkertorren heten. 's Nachts bezetten zij in horden zijn winkel, maar overdag gingen ze schuil achter de boeken en dozen op de rekken waar ze dan opgeschrikt werden door de naar boeken speurende klanten. Maar Frans liet zich dit allemaal niet gelegen.

Het feit dat er in Oostende reeds 2 boek- en dagbladwinkels bestonden was een zware handicap. Die zakenlui waren er niet op uit om hun jonge concurrent ook maar een duimbreed toe te staan. Maar dat werd Frans Devriendt zijn eerste zorg niet. Hij adopteerde als lijfspreuk "Gaat Uw weg en ziet niet om" en bleef ijverig verkopen en contacten leggen.

Bij het begin van het seizoen in 1913 werd hij depothouder van enkele Franse kranten, die in Lille en Roubaix werden uitgegeven, en van "Het Volk" uit Gent. De andere kranten kreeg hij via "Blinde Pauwels" een krantenverkoper in het spoorwegstation, die niet al te best zag en daardoor aan zijn bijnaam kwam.

Zijn contacten begonnen vruchten af te werpen. Reeds vanaf het begin 1914 leverden de voornaamste kranten rechtstreeks aan hem;

Voor het seizoen van 1914 engageerde hij vier verkopers die, tot grote nijd van de andere krantenwinkels, zijn kranten rechtstreeks aan de man brachten.

Het begin van de eerste wereldoorlog had nare gevolgen voor zijn zaken. De zendingen buitenlandse kranten werden stopgezet. Dank zij zijn verkopers liet hij echter de Franse kranten terplaatse ophalen, zodat zijn bevoorrading voorlopig verzekerd bleef.

Nadat hij zijn winkeltje aan zijn moeder en zijn verloofde had toevertrouwd vertrok hij naar Londen, in een poging om regelmatig Engelse kranten te betrekken. Voorlopig stak echter de oorlogsdreiging stokken in zijn wielen, maar zijn contacten waren niet vruchteloos geweest want na de oorlog werd hij, via het vliegveld van Stene, de eerste en voornaamste invoerder van Engelse kranten.

Op zijn terugweg van Londen passeerde hij via Parijs, in een poging om contacten te leggen met enkele voorname Franse kranten. Hij kocht er meteen een paar honderd kaarten van Europa voor een prijsje en zeulde daarmee terug naar Oostende, waar hij ze in de eerstvolgende dagen met gemak aan de man bracht.

Het was hoog tijd dat hij terug was want enkele dagen later vielen de eerste Duitsers Oostende binnen.

Hij bleef "Het Volk" verkopen en begon zelfs met het uitgeven van een drietalige krant "De oorlog - La guerre - Der Krieg". Dit krantje werd gedrukt in de drukkerij van ELLEBOUDT maar moest daarvoor eerst de censuur van de Duitsers passeren. Het eerste nummer liep goed van stapel. In het tweede nummer knipten de Duitsers de helft van de krant weg. Frans Devriendt had er een reeks teksten uit een gesmokkelde "Rotterdamse Courant" in verwerkt. Hij had er echter niet op gelet dat een van de teksten handelde over de grote verliezen van de Duitsers aan de Ijzer. Zijn droom als uitgever eindigde met de betaling van de zetkosten zijnde de voor die tijd niet zo onaardige som van 32,5 fr.

Hij zette een handeltje op met een zekere Jan DE BOER, die wekelijks via Nederland honderden Franse en Engelse brieven en kranten binnensmokkelde. Frans Devriendt zorgde voor de bestelling van de brieven en de verkoop van de kranten. Maar zoals meer gebeurd in oorlogstijd werd hij aangeklaagd bij de Duitsers en door de Feldkommandantuur op 15 maart 1915 opgepikt. Hij werd ondervraagd, zijn winkel werd het onderste boven gezet maar de Duitsers vonden niets. Maar hij stond meteen op de zwarte lijst van de bezetter.

8 september 1915 werd, voor hem, een belangrijke dag want hij trad in het huwelijk met Gilberte LIEVENS, zijn teerbeminde. Een reden voor hem om nu nog harder te gaan werken. Buiten de gewone verkoop kocht en verkocht hij oude boeken, plakte zakken in alle formaten en stichtte een bibliotheek.

Zijn winkeltje draaide goed tot de Duitsers hem op 31 december 1915 alle verkoop van dag- en weekbladen ontnamen en hem de verkoop van Franse en Engelse boeken verboden. Hij verloor echter de moed niet. Gedurende de dag verzorgde hij zijn winkel met datgene wat hij nog mocht verkopen, lapte schoenen voor de mensen en verkocht erszats zeep, stroop en oude kleren. 's Avond speelde hij in een of ander café viool.

Zo sukkelde de jonge familie Devriendt de oorlogsjaren door. Een eerste kind, geboren in 1916, ontviel hen na een jaar. Het was een

De jonge Frans Devriendt als boekenwurm...

... en als muzikant

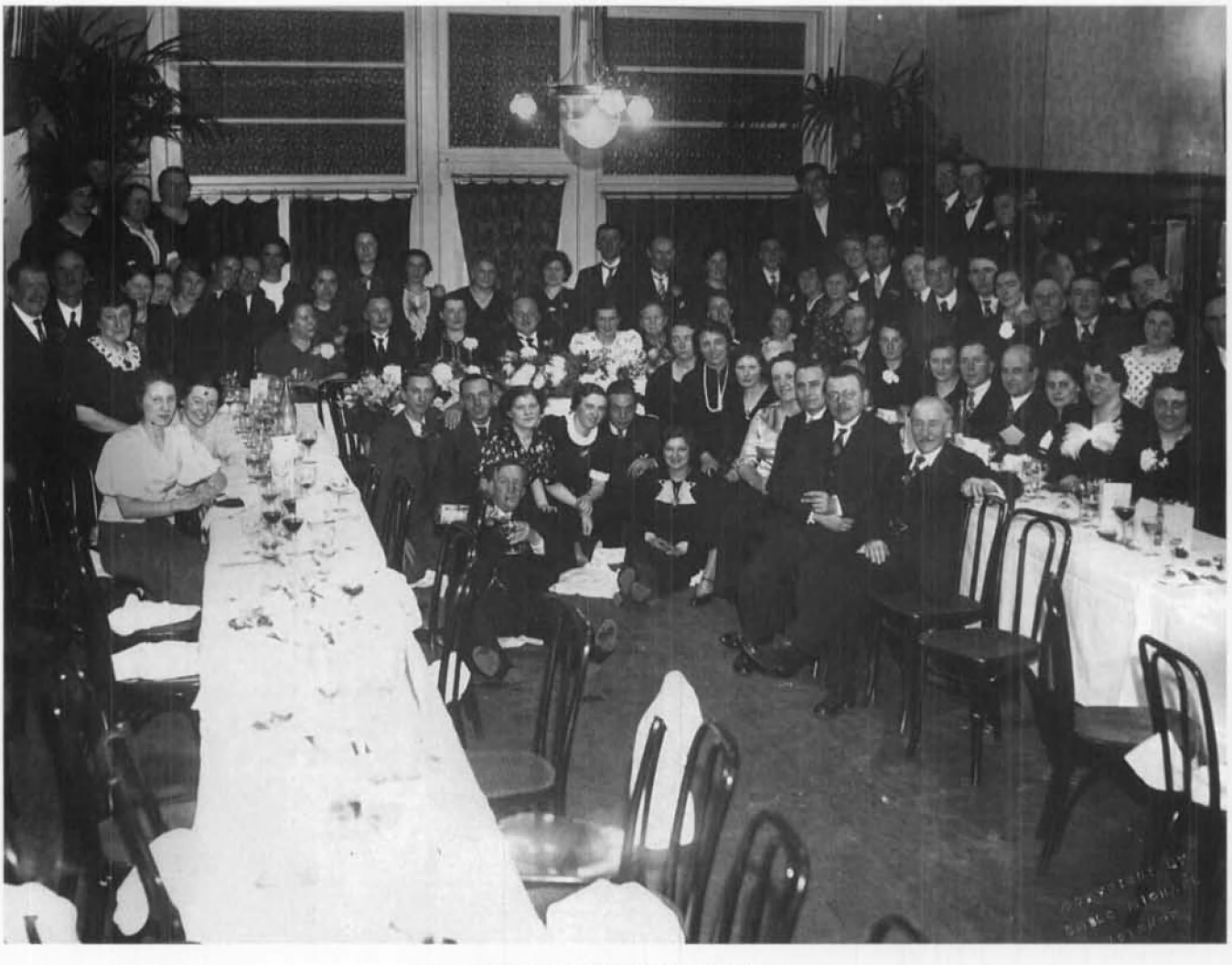
Frans Devriendt komt zijn kranten afhalen op het Vliegveld te Stene

De heer en evrouw Devriendt met hun verkopers or de winkel in de toenmalige Weststraat. 1924

Boekenweek in November 1935

Personeelsfeest in 1937

zware slag, maar nog voor het einde van de oorlog werd een tweede kleine geboren en meteen was de vreugde weer in huis.

Begin 1919 werd Frans Devriendt depothouder voor "La Nation Belge". Daarvoor moest hij echter zesmaal per dag naar het spoorwegstation trekken om de verschillende drukken op te halen.

Op 1 juni 1919 kocht hij, met een lening van 90 % het huis waarin hij zijn winkeltje had. Het werd de eerste pijler van de latere INTERNATIONALE BOEKHANDEL.

Om het allemaal te kunnen afbetalen volgden er zware jaren voor het jonge gezin. Frans Devriendt werd depothouder van een ganse reeks kranten. Hij engageerde hiervoor verschillende verkopers die de waar rechtstreeks aan de man brachten.

Hij en zijn vrouw stonden in voor de organisatie van het geheel. Hierbij hoorde niet alleen het in orde houden van de winkel, maar ook de verkoop, de bevoorrading en de boekhouding. Daarnaast richtte hij een atelier op voor de herstelling van vulpennen en schrijfmachines, herstellingen die hijzelf uitvoerde. Zijn argument was dat hij handenarbeid nodig had om af en toe zijn geest te laten rusten. Hij voegde er echter niet aan toe dat de vele uren werk het voor zijn gehandicapt lichaam nog veel moeilijker maakte.

Op 1 februari 1920 begon hij met de eerste uitbreiding van het zes maanden voordien aangekochte huis. De hoek werd ingenomen en de muur in de Hertstraat kreeg een groter uitstalraam. Ook de voorkant liet hij herbouwen. Met de veranderingen had zijn winkel nu 3 winkelramen. De vroegere bakkerij werd ingericht als stapelplaats voor zijn kranten.

Intussen verrijkte het gezin met een zoon wat de werkkracht van vader en moeder Devriendt nog vergrootte. De zaken bloeiden dat het een aard was. Winkelpersoneel en verkopers werden meegesleurd in het enthousiasme van de baas, die een waar voorbeeld van blakende werklust was.

Frans Devriendt begon toen aan een nog grotere expansie te denken. Hij stichtte bijhuizen; te Blankenberge (1921); Marie-Joséplein 11 (1922); De Haan (1922), Wenduine (1922) en Middelkerke (1923).

Ook na deze realisaties bleef de familie Devriendt niet bij de pakken zitten. Einde 1927 besloten ze hun huis in de Weststraat (Adolf Buylstraat) om te bouwen tot een moderne winkelinrichting. Er zat vaart in het project want met Pasen 1928 werd de nieuwe winkel, met vijf "étalages", geopend. Het was een model boek- en dagbladwinkel geworden.

Het was nog niet gedaan want op 1 mei 1928 kocht Frans Devriendt het huis Kapellestraat 65 en organiseerde zijn verdelingsdienst in een grote depot in de Vrijhavenstraat 29. De Internationale Boekhandel was, zoals hij bestond in 1928, een van de best ingerichte en georganiseerde zaken van het land. Frans Devriendt vond dat het nog beter kon want in 1929 verbouwde hij het huis Kapellestraat 65 tot een modern gebouw dat daarna als boek- en krantenwinkel uitgebaat werd.

Ondanks het vele werk wist Frans Devriendt zich ook nog nuttig te maken voor de Oostendse gemeenschap in het algemeen en voor de Oostendse handelsgemeenschap in het bijzonder. In 1929 werd hij voorzitter van de Oostendse Handelaarsbond. Door zijn enthousiasme en zijn dynamisme wist hij deze amechtige bond, die niet meer dan 60 leden telde, in twee jaar tijd uit te bouwen tot een bloeiende vereniging met 680 leden. Samen met zijn medewerkers richtte hij een reeks manifestaties en feesten in die jaren later nog het onderwerp van de gesprekken vormde. Zo richtte hij de eerste reuzenbraderijen in die een zeer groot succes kenden. Ook organiseerde hij jaarlijks een groot handelsfeest in de Kursaal dat zeer veel bijval genoot.

In 1930 werd hij voorzitter van de Oostendse zegelcooperative, een vereniging van handelaars die maandelijks rond de 300.000 zegeltjes verdeelde onder de Oostendse bevolking. Door zijn toedoen kregen de straten van de middenstad een sierverlichting tijdens het zomerseizoen. Handelaars in moeilijkheden met fiskus en sociale wetten konden bij hem voor advies terecht. En zo waren er veel zaken waar Frans Devriendt de hand in had.

Vanaf 1932 begon hij zich ook politiek te engageren. En op de gemeenteraadsverkiezingen van dat jaar werd hij met 899 voorkeurstemmen tot gemeenteraadslid verkozen. Voor hem een reden op zich nog meer in te zetten. Hij klaarde datzelfde jaar nog de netelige zaak van het "Palace d'Ostende" die de stad zwaar geldelijk verlies zou gekost hebben. Hij richtte drie opeenvolgende jaren glansvolle "Vlaamsche boekenweken" in, waarop de beste Vlaamse schrijvers voordrachten en lezingen gaven.

Op 1 november 1936 werd de familie Devriendt echter getroffen door een zwaar verlies. Hun enige zoon stierf op 17 jarige leeftijd. De familie werd hierdoor herleid tot een drie-eenheid, vader, moeder en dochter. De smart in het gezin was groot en een ogenblik dachten ze eraan zich uit de zaak terug te trekken, maar alras vonden ze weer de nodige afleiding in het werk.

Voor de tweede maal in 25 jaar stapelden zich oorlogswolken op aan de oostelijke horizont. Voorzichtigheidshalve pakte de familie Devriendt in wat hen nauw aan het hart lag. Hierbij behoorde ook het materiaal om vulpennen en schrijfmachienen te herstellen. Frans Devriendt ging er van uit dat waar ze ook terecht kwamen hij daarmij zijn brood kon verdienen. Hij kon het echter niet over zijn hart krijgen om; enerzijds zijn bloeiende zaak achter te laten; anderzijds zijn geliefde stad te verlaten. De familie Devriendt bleef in Oostende.

Hij gaf gehoor aan de oproep van burgemeester SERRUYS om op 19 mei 1940 mee aan te treden teneinde de gemeenteraad te herschikken en zo de moeilijke komende maanden te overbruggen. Een aanzienlijk deel van de verkozen gemeenteraadsleden was, net als zoveel andere Belgen, op de vlucht geslagen en de normale werking van de stadsdiensten kwam hierdoor in gevaar.

Frans Devriendt werd aangesteld tot schepen van Onderwijs, functie die hij met brio in zeer moeilijke omstandigheden zou vervullen tot hij in november 1941 door de Duitsers uit zijn functie ontzet werd.

Hoe het begon

Eerst ombouw

En wat het uiteindelijk werd

En de familie Devriendt die het waar maakte.

Als lid van de gemeenteraad op 19 mei 1940

De heer en mevrouw Devriendt
met dochter Gilberte en schoonzoon Charles Heilman in 1948

Op 28 mei 1940 werd zijn verdelingsdepot in de Vrijhavenstraat door Duitse brandbommen vernield. De inspanningen van vele jaren noeste arbeid gingen hierbij verloren. Ook een paar van zijn bijhuizen werden vernield.

De ganse oorlog bleven zijn zaken op een laag pitje branden. Juist genoeg om zijn personeel en verkopers aan het werk te houden. Aan alles komt een einde ook aan vier lange oorlogsjaren. Een met "antecedenten" als Frans Devriendt bleef niet bij de pakken zitten. Als een fenix zou hij na de oorlog weer uit de as verschijnen.

In december 1945 was zijn nieuwe verdeeldepot aan de Vlaanderenstraat 1 klaar voor gebruik. In de daaropvolgende maanden reorganiseerde hij zijn bedrijf met de bedoeling "De Internationale Boekhandel" uit te bouwen tot de mooiste en best ingerichte boekhandel van het land.

Hierbij kreeg hij hulp. Op 8 september 1948 trad zijn dochter Gilberte in het huwelijk met Charles HEILMAN, een dynamische jongeman met handelsgeest.

Vader Devriendt vertrouwde het jonge paar de winkels toe terwijl hij het beheer van de verdelingsdienst verzorgde. In een minimum van tijd werd de winkel in de Kapellestraat gemoderniseerd, deze in Wenduine werd in een nieuw kleedje gestoken en de Adolf Buylstraat 33 werd omgebouwd tot een van de modernste winkels in zijn genre. Het was de kroon op 40 jaar hard werken.

De zaak telde op dat ogenblik 28 bedienden en werklieden en liet aan 110 mensen toe er hun brood te verdienen. Vier vrachtwagens verzekerden de verdeling van de pers te Oostende en over de rest van de kust.

Het onbenullige winkeltje van 1912 had zich ondanks twee wereldoorlogen en een wereldcrisis zonder weerga omgevormd tot een parel aan de kroon van het Oostendse bedrijfsleven. Dit alles dank zij de wils- en werkkracht, het enthousiasme, het dynamisme en het handelsdoorzicht van het kleine jongetje dat tot zijn 18 jaar zwaar gehandicapt doorheen zijn jeugd sukkelde en zich nadien het grootste deel van zijn leven met krukken moest behelpen.

Frans Devriendt stierf op 26 mei 1960. Zijn vrouw Gilberte LIEVENS die hem een leven lang in alles had bijgestaan en even hard had meegewerkt overleefde hem tien jaar. Zij stierf op 9 december 1970.

Met Frans Devriendt ging een lichtend voorbeeld van echte Oostendse handelsgeest heen. Iemand die bewezen had dat een lichamelijke handicap geen beletsel kan en mag zijn om grootse projecten te verwezenlijken. De voorwaarde is echter dat men weet wat men wil, en voor hem zat die vervat in zijn spreuk "Ga Uw weg en zie niet om", en dat men aan de regels van wils- en werkkracht voldoet.

In deze tijd van economisch reces loont het dan toch de moeite om iemand als Frans Devriendt even in herinnering te brengen. Al was het maar om aan te tonen dat het verschil tussen slagen of niet slagen, zelfs in moeilijke tijden, besloten ligt in de mate van persoonlijke inzet van elke mens.

OVER DE SLUIS VAN 'S HEER WOUTERMANSAMBACHT BIJ HET FORT ALBERTUS

door Raymond **VANCRAEYNEST**

Over het beleg van Oostende (1601-1604) werd er veel geschreven en uitgegeven, maar ook veel gefantaseerd. Daarom is het belangrijk als men ergens een concreet gegeven kan aantreffen.

Zo'n gegeven is het verslag van een bezoek gebracht, tijdens het beleg op 16 maart 1602, door enkele experten (?) aan de sluis van 's Heer Woutermansambacht, gelegen naast het fort Albertus.

Allen, op één na, ondertekenden het verslag, wat er op wijst, zeker in die tijd, dat het mannen waren met een zekere opleiding. Zoals dat toen gebruikelijk was waren ze waarschijnlijk meester-timmerman of dijkbouwer. Zij heetten Loys THYERIN, F. DE CARRION, Rasin DE BETS, F. MARYSAEL, Amant BOENEDAELE, Gilles VAN ROSSEM en Laureyns KELLEWAERT.

Ter plaatse bekeken ze alles nauwkeurig en maakten een raming van de onkosten van de werken die moesten uitgevoerd worden.

Vooreerst bekeken ze de koker (1) die op de noordzijde van de sluis lag. Vroeger lag hij onder het zand, maar nu lag hij bloot. Ze oordeelden dat hij op het noordeinde met 36 voet (2) moest ingekort worden. Het hout dat daarvan kwam moest gebruikt worden om de rest van de koker die nog bleef liggen tot aan de nieuwe dijk, zowel langs weerskanten als langs boven te herstellen. Om de koker behoorlijk te verzekeren moesten 26 stukken van 12 voet gereed gemaakt worden om de oude slotbalk te verzekeren. Dat alles zou met ijzerwerk en nagels 180 gulden kosten.

Vervolgens wilden ze dat er geen schepen in de sluis kwamen die deze zouden beschadigen. Ze stelden voor dat er daartoe twee balken zouden gelegd worden, de ene voor de schofdeuren en de andere daarbuiten zuidwaarts, en dat er vóór die laatste drie palen zouden geheid worden om de schepen tegen te houden.

Overigens moest ook het amegat opgehoogd worden met planken van twee duim behoorlijk getengeld (3) ter hoogte van 3 voet. Deze kost werd samen met de nagels geschat op 50 gulden.

Bij verder nazicht werd bevonden dat er onder de zeedijk 12 balken gebroken waren die elke dag dreigden neer te vallen. Daarom moest die dijk afgegraven worden om daar 12 nieuwe balken te steken. Dit afgraven moest gebeuren over een lengte van 30 voet, beginnend op 13 voet noordwaarts van het voornoemde amegat en over de breedte van 30 voet "omme den amerslach". Ze raamden dat werk op 700 gulden, te weten : 300 gulden voor het timmerwerk en 400 gulden om de dijk af te graven en met nieuwe klei te herbouwen.

Tenslotte stelden ze vast dat er verscheidene zuigers (4) te zien waren langs beide zijden van het amegat. Ze meenden dat die moesten hersteld worden om verdere schade te voorkomen die daaruit kon voortvloeien en ze raamden dat werk op 150 gulden.

Wat kunnen we uit dat verslag leren ?

1. Zelfs tijdens het beleg viel niet alle zorg voor de dijken en de waterlozing in de omgeving van Oostende stil.

2. Naast het fort Albertus was er een sluis met ernaast en ten noorden ervan een koker.

3. De sluis diende (ook ?) voor de scheepvaart.

Nota's

(1) Koker : ondergrondse buis met lozing of inlating van water; "het water stroomt door een koker onder de dijk door"; zie Van Dale.

(2) Een Brugse voet is 27,4 cm en bevat 12 Brugse duim van elk 2,28 cm.

(3) Tengelen (tingelen in de tekst) is bespijkeren met nagels met grote koppen; zie Van Dale.

(4) Zuigers zijn plaatsen waar het water uit de bodem opborrelt.

P.S. Ik heb tevergeefs gezocht in gespecialiseerde werken naar de woorden : slotbalk, schofdeur, hamegat of amegat, amerslach. Ik heb vastgesteld dat het groot Middelnederlands woordenboek van Verwijs & Verdam schromelijk tekortschiet als het over termen gaat die in Vlaanderen in de waterbouwkunde gebruikt werden. Ook het Idioticon van L. De Bo en Loquela van G. Gezelle gaven geen uitkomst.

Bron : Stadsarchief Brugge, reeks nr. 126, brieven en akten 1513/1793. bundel 21, 1513/1559.

VRAAG

Vraag van Jean Pierre BROWN, Bibliothèque Municipale, Rue André Désilles, F - 35400 Saint-Malo (Tel. : 00-33-99409093).

De heer Brown doet opzoekingen over de zeerover Godefroy GOLLET DE LA MERVEILLE uit Saint-Malo.

In de zomer van 1715 verliet hij met zijn familie Saint-Malo en vestigde zich te Oostende, in dienst van de Oostenrijkse keizer. Hij rustte schepen uit voor Oost-Indie ("Les Indes").

De vraag is : wat is er geworden van GOLLET ? Zijn er afstammelingen ?

ERIC DEKUYPER EN OOSTENDE

door Germain BILLIET

De biografie -en familiale bijzonderheden over onze half-Oostendse auteur haal ik uit zijn boeken (hieronder vermeld), uit het artikel "Humor sprak met Eric Dekuyper" (Humo, 20 jan 1994), uit de registers van de burgerlijke stand alhier en uit gegevens mij verstrekt door mevr. A. SWEETLOVE-DEKUYPER.

Geboren in Etterbeek (1942) volgt E. Dekuyper, in Schaarbeek lager onderwijs eerst bij de Broeders van Liefde en het laatste jaar bij de jezuïeten. Daarna (sinds 1956) middelbaar onderwijs in Antwerpen, eveneens bij de jezuïeten. Na zijn humaniora studeerde hij in Brussel één jaar aan het I.A.D. (Institut des arts de diffision) en daarna aan het Ritcs (Rijksinstituut voor toneel en cultuurspreiding). Nadien liep hij nog college in Parijs en in Brussel (VUB). Hij was producer bij de BRT (1956-1977), docent filmtheorie (Univ. Nijmegen, 1978-1988). Nu woont hij al jaren in Nijmegen. Uit het interview (in Humo) spreekt een kwetsbare man, moeilijk in de omgang, ontgoocheld en levensmoe.

Van jongs af gefascineerd door moderne amusementsvormen publiceerde hij veel over film, opera, dans en de media. Hij maakte ook films.

In de literatuur debuteerde E. Dekuyper met autobiografische geschriften (alle uitgegeven bij Sun, Nijmegen) nl. Aan Zee. Fragmenten uit de kinderjaren (1988). De Hoed van Tante Jeannot. Taferelen uit de kinderjaren in Brussel (1989). Mowgli's Tranen (1990) en Grand Hôtel Solitude. Taferelen uit de adolescentiejaren '1991). De twee laatste titels zijn fijn symbolisch. Van hem verschenen nog, bij dezelfde uitgever : Een Tafel voor één. Reisberichten (1990). Dag Stoel naast de tafel. Kroniek van het dagelijkse (1991 - de titel is ontleend aan P. VAN OSTAEYEN). Ma, Weduwe-Veuve Dekuyper (1993 - fragmenten uit vroeger werk). Haast alle teksten waren eerder gepubliceerd in verscheidene tijdschriften.

In wat volgt verwijs ik naar die boeken met respectievelijk : Zee, Hoed, Tranen, Hotel, Tafel, Ma en Humo (het art. van 20.01.1994).

De roots van E. Dekuyper liggen in Oostende, zowel van moeders als van vaders kant. Zijn moeder, Julienne CORNELLIE (1903 - Wemmel 1990) had twee zusters : Jeanne-Marie = Tante Jeannot (1900 - Wemmel 1991) en Marie-Jeanne = Tante Mimi (1904 - Oostende 1973). Ze waren allen geboren en getogen in Oostende. Hun ouders Jozef CORNELLIE (1871-1944), een spoorwegbeambte en Johanna MAES (1880-1954) (beiden geboren in Vlissingen en gestorven in Schaarbeek) waren in Oostende getrouwd in 1898. Tijdens de eerste wereldoorlog verbleef de familie in Londen waar de jongste CORNELLIE, Louis, in 1916 geboren werd. Vader CORNELLIE moet na 1918 stationschef geweest zijn (cf. Hoed, p. 83). Daardoor had het gezin een trekkersbestaan gekend (cf. Zee, p. 69-70).

Na de oorlog trouwden de drie zusters (door hun moeder "de meiden" genoemd) met drie broers, de Oostendenaars De Kuyper (die in hun jeugd nog gevoetbald hadden bij "De Zwarte Leeuw", voorloper van wijlen de A.S.O.) (cf. Hoed, p. 190). Hun zuster Emma De Kuyper (1894-1979) winkeljuffrouw bij de Oostendse suikerbakker VANSEVENANT, was te oud om met de jongste CORNELLIE te trouwen "waardoor de schitterende familiesymmetrie niet voltooid werd" (cf. Hoed, p. 24). Tante Jeannot was getrouwd met nonkel Fons (Alfons Dekuyper, Mariakerke 1889, dus tien jaar vóór de inlijving bij Oostende - gestorven Oostende 1973 als ere-directeur Zeewezen). Tante Mimi met nonkel Frans (Oostende 1899 - Oostende 1972, als kassier-rekenplichtige). Julienne met Firmin, vader van onze auteur. Tussen de zusters bestond een hechte familieband zolang hun moeder (Bontje) leefde.

Firmin Dekuyper was geboren in Oostende op 11.11.1901 in een huis gelegen aan de Nieuwpoortsesteenweg, maar niet zoals zijn broer Frans in nr. 483 maar in nr. 565. De "Kuypers" waren dus eigenlijk Mariakerkenaars, zeker van moeders zijde. De vader Carolus Joannes Dekuyper, afkomstig uit Bredene (1863-Oostende 1916) kwam in 1888 in Mariakerke trouwen met Clara Justina MAERNOUDT (1860 - Grembergen 1934). Zij was zoals haar vader en haar grootvader geboren in Mariakerke.

Vóór 1940 hadden de ouders van onze auteur een bloeiende importzaak van Chinees en Japans aardewerk gerund, die te niet was gegaan (cf. Hoed, p. 81-82 en Tafel, p. 133). Eric kwam ter wereld in volle oorlog (02.09.1942) toen zijn vader met t.b.c; in het sanatorium Lemaire in Tombeek (Overijse) lag. Firmin Dekuyper stierf twee maanden na de geboorte van zijn jongste zoon. De auteur heeft dus zijn vader niet gekend en ook nooit met liefde over hem horen spreken (cf. Ma, p. 15, "zwakkeling, mislukkeling, gokker, dronkaard" en Humo "blij dat ik hem niet gekend heb").

De moeder - dapper, kordaat, leergierig, gastvrij - aan wie de auteur vele bladzijden vol bewondering en beheerste tederheid wijdt (cf. Tranen, p. 133 e.v. en Ma) bleef achter met vijf kinderen, nl. Robert (1923) (getrouwd met "KLEIN Annie, de enige bewuste Vlamingen van de clan", cf. Tranen, p. 65), Jan (1927 (die ging varen), Michel (1930) (getrouwd met Irma), Annie (1932) die trouwde met de Oostendenaar Freddy SWEETLOVE (cf. Zee, p. 68-71) en Eric zelf, de jongste.

Dat bijzonder begaafde vroegrijp excentriek jongetje, met een merkwaardig geheugen, groeide op in een matriarchale sfeer (zijn tantes waren ook zijn moeder) nl. de clan van de CORNELLIE's van wie Bontje de spil was. Na haar dood stortte de wereld in elkaar. Als homoseksueel en artiest kon hij niet harmoniëren met de clan. Er volgde een radicale breuk. Gedurende decennia had hij geen contact met de familieleden. Intussen hebben ze zich verzoend met het beeld dat hij van hen ophangt in zijn boeken (cf. Humo).

Het is niet mijn bedoeling het werk van E. Dekuyper hier te bespreken. Ik wens alleen te wijzen op het aandeel van Oostende in de herinnering van de alles registrerende auteur.

Onze verbrusselde Oostendenaar is als letterkundige een openbaring en een verrassing. Niet het minst als perfect tweetalige, opgegroeid in een verfranst milieu. "Geen echte Vlaming, want Brusselaar" (cf. Hotel, p. 54-55). "Die

tweetaligheid is niet leefbaar...ik wou Vlaming zijn om kosmopoliet te worden..." (cf. Humo).

Uit zijn geschriften komt E. Dekuyper naar voren als een intelligente gecompliceerde persoonlijkheid, uiterst gevoelig, met een intens psychisch leven. Een kritische, kieskeurige, sceptische geest. Die zich voortdurend verwondert, veel bewondert en veel afwijst. Met vlijmscherpe observatiezin voor zijn omgeving, voor elke milieu, voor wooninrichting, voor winkels en etalages, voor de banaalste dingen.

Al vroeg heeft hij een uitgesproken voorkeur voor de magie, de illusie, de suggestie van reclame, theater en film. In de "mistige jungle van de adolescentiejaren"" (cf. Tranen p. 23) is hij geobsedeerd door het naakte mannenlichaam. Zijn zinnelijkheid voedt zich aan alles, o.a. aan het mannenslipje. Nieuwsgierig speurend dwaalt hij door "het spooklandschap van de seksualiteit" (cf Tranen, p. 82) en ontwikkelt zich tot een heidense estheet, tot een levensgenieter, bereisd, met grote belezenheid, met voorliefde voor plastische kunst, met onbedwingbare belangstelling voor de filmwereld, met ongewone aandacht voor het alledaagse dat hij door zijn poëtisch talent als het ware sublimeert.

De meeste Oostendse reminiscenties komen voor in "Aan Zee". Als kind brengt E. Dekuyper de grote vakanties van de laatste jaren '40 en de eerste jaren '50 door in onze stad, met zijn moeder, met Tante Jeannot, met Bontje en een partij neefjes en nichtjes, een gezelschap dat Vlaams en Frans door elkaar spreekt. Ze huizen eerst in een appartement bij Petit Paris (waar zij alle dagen gekookte vis eten). Later verblijft hij alleen bij Tante Mimi in de Prinses Clementinasquare. De lange vakantie, dag voor dag doorgebracht op het strand (waar ze een cabine hebben) ervaart hij als een feest.

Vele hoekjes en instellingen van de stad (ook gebeurtenissen) worden op persoonlijke wijze gefocust. Vooral de "Avenue de la Reine" (in 't Frans natuurlijk : een Belgische verworvenheid). Die Koninginnelaan vindt hij "saai en vervelend" (cf. Zee, p. 29). Verder het Bloemenuurwerk, Het Witte Paard, Petit Nice, de Pôle Nord (cf. Hoed, p. 114), de boerentram (nl. de kusttram).

Nog later verblijft hij bij Tante Jeannot in ruime kamers "boven een stoffenzaak, recht tegenover de Sint-Jozefskerk (dus op de noordwestelijke hoek van de A. Pieters- en de Rogierlaan) waar hij Jozef BERDEN op het orgel hoorde spelen (cf. Hotel, p. 134). Hij vermeldt ook het stedelijk museum, de schouwburg, de kursaal (waaraan ook herinnerd wordt in Tafel, p. 143-144), de boekhandel Corman en Librairie Internationale, de stadsbibliotheek (op een étage van de stadsschouwburg, cf. Zee, p. 105). Die laatste drie duiken herhaaldelijk op (cf. Tranen, p. 111). Naar onze stadsbibliotheek gooit hij een kushandje : "...in de kleine stadsbibliotheken (ik hou het meest van die van Oostende) mag je de boeken uit de rekken nemen en doorbladen (cf. Tafel, p. 65).

Hij evoceert ook de Oostendse Koo (de S.E.O. zaliger met het populaire café) die zo gunstig contrasteert met de Brusselse Union économique die hij met accuratesse en vitriool beschrijft (cf. Tafel, p. 45-62).

Er is nog het Hôtel des Thermes ("het Oostendse Heilige der Heiligen", cf. Tranen, p. 112) waar Tante Mimi later (die weer in Oostende is gaan wonen) een krantenstalletje exploiteert en waar de auteur zijn vriendje Johnnu BREITENBACH (rijk, gehandicapt en ook filmfanaat) alle dagen opzoekt (cf. Tranen, p. 121 e.v. en Hotel, p. 114 e.v.). Verder herinnert de auteur zich de Chinese tentoonstellingen van de Paters van Scheut en de strandspelen van de krant Le Soir.

De meeste (oudere) Oostendenaars zullen zich ongetwijfeld interesseren voor die aantekeningen omdat ze het Oostende van ruim 40 jaar geleden met flitsen doen herleven.

In "Aan Zee" maakt de scherpzinnige auteur een onvriendelijke opmerking over de Oostendenaars, nadrukkelijk herhaald (p. 68 en 80) nl. "het uitpersen van de vrèmde tijdens de zomermaanden". Hij vergalopeert zich ook enkele keren. Zo noemt hij het ruiterstandbeeld van Leopold II (op de zeedijk) "Het Paard" (p. 15, 27 en 87), terwijl echte Oostendenaars daarmee het monument van Leopold I bedoelen. Aan "Petit Paris", meent E. Dekuyper; werd om een of andere reden een frivole naam gegeven (cf. Zee, p. 27). Aan een café met die naam dacht hij niet. "De koninklijke Stallen (Konginnelaan) zijn "in pseudo-Russiche stijl" opgetrokken (cf. Zee, p. 113). De Scandinavische motieven heeft E. Dekuyper niet opgemerkt.

Nogal komisch (voor een Oostendenaar) is de blunder op p. 66 : "...deze mensen woonden ergens buiten Oostende op het land in een dorpje, de "Butterpit" genaamd. Naar het schijnt kwam daar ook de beste boter van de kust vandaan". Die ketterij wordt herhaald in Hoed, p. 111/ "Butterpit" suggereert dat onze auteur wat Oostends kent maar dat is nogal gebrekkig. Dat blijkt uit stukjes dialoog o.a. Zee, p. 6 "je ruukt de zee al" ook op p. 15 en Hoed, p. 22 en 152.

Een raadsel voor mij (en anderen) is de opmerking in verband met het Thermenpaleis (cf. Tranen, p. 113) : "via een passage kon je onder het hotel door naar de achterkant...dat betekende een aanzienlijke bekorting van de weg naar het centrum...". Wie heeft ooit zo'n passage gekend ?

Toch moet men zich niet fel ergeren aan die onnauwkeurigheden. Eric Dekuyper is een originele boeiende auteur met een zeldzaam opmerkingsvermogen. Zijn trefzekere stijl, luchtig en elegant, is hier en daar gepimenteerd met gedempte humor.

INDEX 1993

Tradiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate - H. Serruyslaan 78/19 - Oostende" met vermelding "Index 1993".

Index 93 verschijnt in de loop van de maand april.

WIJLEN DE "OOSTENDE-DOVERLIJN" : OVERZICHT VAN EEN AANTAL TIJDSCHRIFTARTIKELEN EN BROCHURES DAAROMTRENT

Samenstelling : Emile **SMISSAERT**

Deze literatuurlijst werd strak in de hand gehouden en streeft géén volledigheid na; de referenties zijn alfabetisch per auteur geklasseerd.

- BERTRAND, Gaston : Le nouveau paquebot de la ligne Ostende-Douvres "Roi Léopold III", in : Marine, 56 (1956) nr. 8 (p. 9-13) en) (p. 7-19).

- IDEM : De pakketboot "Roi Léopold III" - juni 1956. Brussel : Fr. van Muysewinkel, 1956.

- ChARLIER, Jacques : L"Evolution récente des relations maritimes régulières entre Ostende et le Royaume-Uni, in : Revue belge de géographie (à Bruxeless), 1985.

- DAUWE, R. : Un siècle d'évolution des paquebots Ostende-Douvres (1846-1946), in : Mededelingen van de Marine Academie van België, dl. 3 (1940-1946), p. 211-231.

- DEBROCK, Walter : Haven - Oostende en Engelse aanwezigheid, in : De Plate, jrg. 13, 1984, p. 229-245.

- DECKER, J.M. : Petite histoire de nos Malles Ostende-Douvres, in : Neptunus, jrg. 31, 1984/85, p. 13-18.

- DENEUMOSTIER, M. et E. : Petit aperçu historique de la Ligne Ostende-Douvres : (brochure). Huy : Cercle philatélique "l'Epaulette", 1977.

- DUBOIS, A. : Notice sur la ligne Ostende-Douvres, in : Annales de l'association des ingénieurs sortis des écoles spéciales de Gand, 20, (?), nr. 2.

- FALISE, J.-P. : Een brok geschiedenis over de Oostendse mailboten, in : De Plate, 3, 1973-1974, nr. 4, p. 8-9.

- GEVAERT, Ferdinand : De kanaaldiensten, in : Neptunus, dl. 21, 1973-1974, nr. 5, p. 20-35.

- IDEM : De stranding van de "Princesse Marie-José, Oostende-Doverlijn (1937) vóór Duinkerke, in De Plate, 4, 1974-1975, nr. 7, p. 11-12.

- IDEM : Van kreekmonding tot verkeerscentrum (dl. 1 en 2), in : De Plate, nr. 20, 1991, (p. 325-332), en 21, 1992, p. 76-85.

- IDEM : Verkeerscentrum Oostende-Kaai (ca. 1991 e.v., partim : Oostende-Doverlijn), in : De Plate, 21, 1992, p. 76-85.

- IDEM : Het einde van een "era" : (einde van de bestemming "Western Docks", Dover, oktober 1992) in : De Plate, 22, 1993, p. 5-13.

- GOES, Joseph : De geschiedenis van de telegraafkantoren van Oostende, Oostende-Dover en hun stempels, in : Wefisstudie, (1990) nr. 54.

- HYFTE, Ivan van : Ex libris : "Pour notre marine et pour nos marins : perikelen met en op de pakketboten, in : De Plate, 16, 1987, p. 253-255.

- LIETARD, Edwin : "Oostende-Dover (1846-1946)" en "Havenwerken te Oostende (1898-1905)" : (medailles : brochure uitegeven n.a.v. de 3de Open Monumentendag, Oostende, 15-9-1991).

- MAJOR, Walter : Pakketbootstempels Oostende-Dover : (brochure) Oostende : 1982 (Wefisstudie; nr. 32).

- Une nouvelle malle belge, in : Le mouvement géographique, 1895, p. 249-250.

- Motor-ferry London-Istanbul Ostende-Dover 1936, S.1 : s.n. 1936.

- Notice historique sur le service des paquebots de l'état belge entre Ostende et Douvres. S.1. : s.n. 1931.

- ODOIE, H. : A popular highway tot the Continent : the Dover-Ostend route. Horsham, 1897.

- Ostende-Douvres : le nouveau service des malles belges, in : Le mouvement géographiques, 1893, p. 76-77.

- Palen en damplanken (gebruikt bij de bouw van de aanlegsteigers van de mailboten Oostende-Dover in het zeestation van Oostende : brochure). Bruxelles : Société belge des betons, 1945.

- PITMAN, Ruth : On "Dover Beach" : (on Matthew Arnold's poem), in Essays in Criticism (a quarterly journal), vol. 23, n° 2, april 1973, p. 109-136.

- PROGRAMMA van de eeuwfeesten van de maalbootdienst Oostende-Dover (1846-1946) = 500e verjaring van de stichting van de Oostendse zeehaven : brochure. Oostende : Comité van het Eeuwfeest, 1946.

- ROGIE, Henri : Evolutie van de R.M.T-kanaaltrafiek, in : Neptunus, 31, 1984, nr. 203, p. 40-41.

- SANDERS, A. : Vijf jaar R.M.T., maar 130 jaar Oostends bedrijf, in West-Vlaanderen werkt, 19, 1977, p. 10-17.

- IDEM : De haven van Oostende, partim : (...) Na de opening van de Kanaaltunnel, in : West-Vlaanderen werkt, 1991, nr. 5, p. 214-221, partim : p. 220-221.

- SPELLER, Leslie : Dover-Ostend, in Sea Breezes, oktober 1959, p. 236-256.

- VANDERSTOCKT, Raoul G.G. : Oostende-Dover, in : De Gazette van de filatelie, 1989, nr. 120, p. 10-15.

- VANHALST, H. : History of the Ostend-Dover Line, in : Contact, 1985, December.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin **LIETARD**

HOTELIERS - RESTAURATEURS 1928

Deze beroepsvereniging die tientallen hotel- en restaurantuitbaters groepeerde van Oostende en omstreken werd te Oostende gesticht op donderdag 21 november 1878 en kreeg bij haar stichting de benaming "Association des hôteliers - restaurateurs".

Deze maatschappij had tot doel een nauwe band te smeden tussen haar aangesloten leden en een uitwisseling van mogelijke klanten te waarborgen. Ook werd er gezamelijk allerlei grondstoffen voor de uitbating aan voordelige prijs aangekocht en de leden konden deze dan later bij de vereniging bestellen.

Dhr. Louis MARYSSAEL was de stichter van deze vereniging en hij zat als stichter-voorzitter de eerste vergadering voor op 22 november 1878 in het Café Germania te Oostende.

Dhr. MARYSSAEL bleef gedurende 50 jaar het voorzitterschap waarnemen en hij kreeg in 1928 een zilveren medaille als huldeblijk voor zijn pionierswerk.

MEDAILLE IN ZILVER Ø 30 mm MET VASTE RING

R. Gekroond wapenschild van Oostende met 2 sierrollen met een legende :
VILLE D'OSTENDE
ASSOCIATION DES HOTELIERS - RESTAURATEURS

V. Een parelrand met binnenin een tekst verdeeld over 4 lijnen :
HOMMAGE/ A/ LOUIS MARYSSAEL/ 1878-1928

ROYAL SPORT NAUTIQUE OSTENDE 1928

De Royal Sport Nautique Ostende werd gesticht te Oostende op 15 juni 1871.

Deze roeivereniging is tegenwoordig gelegen langs de vaart Oostende-Brugge, op het grondgebied Oostende op de hoek gevormd door het kanaal en de Molendorpkaai.

Hun vroeger oefengebied was gelegen langs het afleidingskanaal naar Brugge op de tegenwoordige spoorweglijn naar het binnenland.

De vroegere benaming was S.R.S.N.O. (Société Royale Sport Nautique Ostendaise) en in de volksmond spreekt men nog steeds van de Sport Nautique.

Tegenwoordig is haar naam K.R.N.S.O. (Koninklijke Roei en Nautisch Sport Oostende).

Vroeger werden er verschillende wedstrijden gehouden per jaar met nationaal en internationaal karakter. Ook andere clubs kwamen hier hun wedstrijden organiseren. Tegenwoordig wordt er nog enkel met Pinksteren een internationaal tornooi georganiseerd.

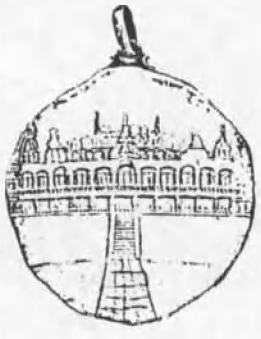
Ter gelegenheid van deze diverse wedstrijden werden er dan ook verschillende medailles geslagen.

De hieronder afgebeelde en beschreven medaille is deze die werd geslagen en geschonken gedurende de feestelijkheden en wedstrijden gehouden te Oostende in 1928.

MEDAILLE IN ZILVER Ø 33 mm MET RING

R. Zicht van de oude Kursaal van uit zee.

V. Een rondschrift : ROYAL SPORT NAUTIQUE. OSTENDE. 1928.
In het midden 2 lauwertakken en 2 gekruiste roeispanen, met in elke hoek een letter. R S N O

AUTO - TAXIS VERHUURDERS 1928

Deze maatschappij werd tot leven geroepen te Oostende en was de voorloper van de tegenwoordige "Taxibond" van onze stad.

Bij haar stichting kreeg deze vereniging de benaming "Verenigde Taximannen".

Het bestuur bestond uit de heren Julien DEKETELAERE, Louis PANESI, Emile WYBOUW en Emiel VANMOL. De erevoorzitter was de heer DESWAEF.

Op 6 mei 1928 werd er feest gevierd en dit ter gelegenheid van de officiële ontvangst op het stadhuis. Bij deze plechtigheid werd door burgemeester Eduard MOREAUX het vaandel van de kring overhandigd.

Na deze viering werd door het bestuur, aan alle leden een medaille geschonken om deze gebeurtenis te vereeuwigen.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven de boeg van een boot.

V. Een rondschrift :
INHULDIGING VAANDEL AUTO - TAIX VERHUURDERS
* 6 MEI 1928 *
Oude auto in het midden van het veld.

TERINGSLIJDERSBOND 1933

In 1924 werd deze bond gesticht te Oostende. Nationaal had men reeds een bond met de benaming "Oeuvre National Belge de Defense contre la Tuberculose". De bond had een dispensarium te Oostende.

Dit dispensarium was gelegen op de hoek van de Ed. Cavellstraat en de Leffingestraat in het gebouw gekend door de bevolking als "de morre" (het dodenhuisje).

Deze bond leverde prevenziezorg en verpleging aan de teringslijders van Oostende en omstreken.

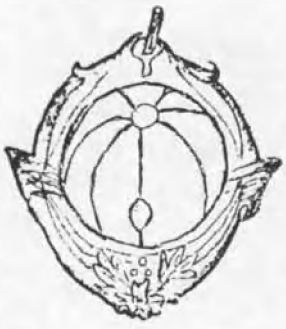
Op 21 mei 1933 werd er te Oostende een voetbalwedstrijd gehouden tussen de lokale en andere voetbalclubs met het doel de nodige financiële middelen in te zamelen voor de kas van het dispensarium.

Ter dezer gelegenheid werd er aan alle voetbalspelers van de diverse deelnemende clubs een bronzen medaille geschonken uit erkentelijkheid voor de ingezamelde gelden.

MEDAILLE IN BRONS Ø 38 mm MET VASTE RING

R. Rondom versieringen en onderaan bloemen en bladeren. In het midden een voetbal;

V. Rondom versieringen met onderaan bloemen en bladeren en in het midden een tekst verdeeld over 5 lijnen :
. DE TERINGLIJDERSBOND ./ OOSTENDE/ 21 MEI 1933/ UIT/ ERKENTELIJKHEID

OORLOGSVRIJWILLIGERS 1931

Deze vaderlandslievende vereniging groepeerde alle oorlogsvrijwilligers van de 1ste wereldoorlog van Oostende en de kuststreek.

Deze personen of hun weduwen kwamen verschillende keren per jaar samen om de gedachtenis aan hun gevallen strijdmakkers te herdenken.

Op 6 september 1931 was er een grote reuni te Oostende voor alle oorlogsvrijwilligers. Deze vergadering ging gepaard met een bloemenhulde aan de diverse monumenten, een optocht en een schouwing van de verschillende vaderlandslievende vaandels.

Ter dezer gelegenheid werd er ook een medaille geslagen.

MEDAILLE IN BRONS Ø 51 mm MET BOL EN RING

R. Gekroond wapenschild van België, omringd door de vaandels dit alles rustend op het affuit van een kanon.

V. Een tekst verdeeld over 7 lijnen :
OORLOGSVRIJWILLIGERS/ 1914 - 1918/ OOSTENDE - KUST/ * * * * */
VOLONTAIRES DE GUERRE/ OSTENDE - LITTORAL/ 6 SEPTEMBRE 1931

HERRLING.R.evr.

0013/93 SCHOTEL.Twee ovalen schotels gemerkt SEO.in wit porselein.
a.1 31,5x21,5cm.b.34x23cm.

0014/93 SOEPKOM in zware witte porselein,gemerkt SEO.met 2 leeuwenkoppen als handvatten.Ø 16cm.h 14cm.

0015/93 BRILLENKAST in metaal.Ouderwets model.15x5,5cm.Blauwe kleur.

0050/93 ZEEF in metaal met handvat.Ø 12cm.l.28,5cm.

0110/93 FOTO.5 zw foto's van groepjes personeel op een banket van de SEO.

0111/93 KRANTENKNIPSEL.4 krantenknipsels ivm eretekens bij de SEO.1/1976.

0112/93 KRANTENKNIPSEL.9 blz krantenknipsel mbt de herdenking A.Van Glabbeke op 15 september 1984.

0145/93 STRIJKIJZER.5 strijkijzers,3 gewone modellen,2 electrische.Gemerkt a,b,c,d en e.

0146/93 SOEPKOM in wit aardewerk gemerkt SEO met 2 oren in leeuwenkop. Ø 21 xh 17 cm.

0266/93 PATERNOSTERHOUDER in leer met Leeuw en Kroonversiering.

0267/93 SCHOENTREKKER in been .19 cm.

HOSTYN.N.

0055/93 KLEURENLITHO.Twee kleurenlitho,s. 44x60,5cm.a.Duinenkerkje te Mariakerke (copy schilderij Ensor).b.Ensor met bloemenhoed. (copy schilderij Ensor).Gemerkt a+b.

0239/93 BROCHURE.a.Jaarverslag PTO.1990.bl+2.Oostendse Culinaire (2ex). c.TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.De school voor het leven.Ieper.15/5 tot 15/9/93.

HUBRECHTSEN.F.

0022/93 AFFICHEN OOSTENDE.a.KRO.Kalender 15/9 tot 6/10/92.b.KRO.Kalender 3 tot 19/11/92.c.KRO.Kalender 1 tot 20 /12/92.d1+2.KRO.Kalender 15 tot 27/12/92.(2 ex).

0023/93 AFFICHEN N/OOSTENDE.Kerstmis in de stad.6 talen,3 onderwerpen. a1+2.Thema 1 (2ex).b.Thema 2.c.Thema 3.48x39cm.

0045/93 AF1.BAL.C2.11de Bal bal van de Burgemeester.16/1/93.Casino-Kursaal Oostende.42x30 cm.Gemerkt a.
AF1.VER.F41.Kalender KRO.2/1-1/2/93.Gemerkt b.
DRUKWERK.F41.TIJDSCHRIFT.De Brabantse Folklore.nr237.maart 1983. Gemerkt c.BROCHURE.Tentoonstellingsgidsen De Tinnen pot.Brussel.

d1.Het Huisraad.1974.d2.Philippus de Monte 1976.d3.Het hart van onze torens 1977.BROCHURE.Tentoonstellingsgidsen Kredietbank. e1.Volkse ontspanning 1980.Frans Vlaanderen in beeld 1981.Bergplaats F12.

0053/93 MISSIVE.Copy van Missive (tweetalig N+F).Misgaders de capitulatie van Oostende.6/7/1706.(Kriegsarchief Wien).

0069/93 AFFICHE OOSTENDE.C2.a.Willem Vermandere.Cenakel.Oostende. 28/1/93.
AFFICHE OOSTENDE.F41.b+c.Kalender K.R.O.2/1-1/2/93.19/1 -16/2.
AFFICHE OOSTENDE.C2.e.Bal du Rat Mort.Oostende.6/3/93.50,5x34cm.
AFFICHE ALGEMEEN.F41.d.Kerstmis in de Stad.48x32cm.

0070/93 BOEK.3 jaarboeken van de Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde.Vlaamse afdeling.
a.Jaarboek XXXI.1978.Brussel 159 blz.
b.Jaarboek XXXII.1979.Brussel.160 blz.
c.Jaarboek XXXIII.1980.Brussel.176 blz.

0103/93 GORDELRIEM en BEENSTUKKEN.zoals in gebruik bij de Belgische Strijdmacht na WO II.Gemerkt a en B1 en B2.

0104/93 FIETSPLATEN.8 fietsplaten Westvlaanderen.1982,1983,1984,1985, 2 x 1986 en 2 x 1987.Gemerkt a tem f.

0105/93 PRENTKAART.in kleur Ostende-Kursaal.19x13,5cm.

0106/93 TEKST en BRIEVEN.Copies van een tekst mbt Paster Pype uit de Duinengalm 11/6/1926 en 7 brieven uit een briefwisseling tussen A.Denys uit Roeselare en Paster Pype.9 blz.

0168/93 FLES met Ostend Thermaal water.Kroonkurk met NV Oostende Thermal. 1 literfles gvuld.

0169/93 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches en affichettes mbt activiteiten.
a.Tentoonstelling PMMK.Corneille.20/3-3/5/93.70x50cm.
b.Tentoonstelling PMMK.J.Willaert.20/3-3/5/93.70x50.
c.4 kalenders KRO.1-21feb,18/3-4/4,1-21/4 en 23/4-6/5.

0170/93 FIETSPLAATS.389664.1983.Westvlaanderen.

0171/93 UITTREKSEL uit de "Militaire Strafwetten".Tweetalig.

0271/93 PROGRAMMABROCHURE van het Casino Kursaal.2 stuks 20-6-89 en 11-9-90.

0272/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches Woody van Amen.26/6-27/9/93.PMMK. 76,5x47,5 cm. Gemerkt a en b.
1 affiche Programma Balkanactie van de Stad Oostende.30x42 cm. Gemerkt c.

0287/93 LOGBOEK.5 logboeken van Oostendse vissersschepen.
a.LOGBOEK O.18.Liliane.1980
b.LOGBOEK O.253.Lydie.1974-1975.
c.LOGBOEK O.284.Broeder Isidoor.1974.
d.LOGBOOK N.408.Speranza.1979.
e.LOGBOOK 0491.Viviane.1982.

0288/93 BOEK.I.Van Iseghem.Elements de Numismatique Ostendaise.Bruxelles

1983.127 blz. (fotocopie met slappe omslag.)

0289/93 OVERDRUK.uit Belgisch Tijdschrift voor Militaire Geschiedenis. XIX-6 juni 1972.Ostende à l'epoque Française.Travaux de defense et de cartografie.blz 495 tem 515.(copie in slappe omslag)

0290/93 AFFICHE OOSTENDE.3 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.Open monumentendag .Vlaanderen.12/9/93.60x40cm.
b1+2.Kalender Kulturele Raad Oostende.2/9-12/9 en 15/9-5/10/93.

0319/93 AFFICHE OOSTENDE.Zeevisserijonderwijs.Je bent jong en je vist wat 59x39 cm.

0341/93 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.HAPPENING. 11.11.11.actie.Oostende.13 en 14/11/93.49,5x33,5 cm.
b.PRIJS.Prijs Culturele Raad Oostende 1993.45x25 cm.
c.KALENDER K.R.O.1.1 tot 18/10.2.18/10 tot 5/11.3.5 tot 18/11.
4.15/11 tot 5/12/93.

0342/93 VERHANDELING.Marie-Claire Vandenhoeke.Heiligenvereing en volksdevotie in het dekenaat Oostende.KUL.1970.265 blz.

‡‡ HULPBETOON ZEEMACHT.
0042/93 AFFICHE OOSTENDE.Galabal Zeemacht.Casino-Kursaal.5/2/93.67,5x27,5.
4 ex gemerkt a,b,c,d.

‡‡ HUYS.J.
0182/93 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches betreffende activiteiten te Oostende.
a.Cinema Palace Ostende.16 tot 22/5/1947.50x30 cm.
b.Cinema Palace Ostende.3 tot 9 december 1948.50x30cm.
c.Cinema Palace Ostende.10 tot 16 december 1948.50x30 cm.
d.Cinema Palace Ostende.4 tot 10 februari 1949.50x30cm.
e.Cinema Palace Ostende.18 tot 24 maart 1949.50 x 30 cm.
f.Ostende.Concours Hippique 1948.Galeries Royales.50x30 cm.

‡‡ H.K.HET HOUTLAND.
0031/93 BOEK.Jaarboek 1992.Heemkring Het Houtland.Torhout.133 blz.Dinformaat.Slappe omslag.

‡‡ H.K.LICHTERVELDE.
0250/93 BOEK.9de Jaarboek van de Heemkundige Kring Karel Van de Poele te Lichtervelde. 1993.126 blz.

‡‡ IPPEL.S.
0143/93 REGISTER handgeschreven door dhr P.Verscheure.Histoire de la ville d'Ostende 1865-1914.192 blz.

0254/93 AFFICHE OOSTENDE.Carillonconcerten Oostende 1993.42x29,5 cm.

‡‡ JONCKHEERE.H.
0270/93 REGISTERdes praces verbaux de visite pour la chaudiere à vapeur de la buanderie de l' Hopital Civil.Met aantekeningen tot 1985.

KESTELOOT.O.
0310/93 FOTO ingekaderd.ZW.76x16 cm.Oostends politiekorps voor de Kiosk op het Wapenplein.

KOHLBACHER.J.
0051/93 FOTO.z.w.9x14cm.Dansorkest van 25 personen op het podium van Café Restaurant OSTENDE te Budapest.Voor WO2.Artistica foto Budapest, Erzsebet korut 2.

0292/93 PRENTKAARTEN.10 prentkaarten met betrekking tot Oostende .
a.Estacade.b.Basin de pecheurs.c.Souvenir d'Ostende.d.La plage.
e.La mer.f.Départ de l'amphibie.g.Krsaal.h.Theraen.i.Hippodrome
j.SS.Anversville.

LAMMAING DRUKKERIJ.
0119/93 AFFICHE OOSTENDE.5 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.Basket Sunair BCO - Bobcat Gent.26/9/92.41,5x29,5cm.
b.H.Hart.2de Parochiehappening.26/9/92.29,5x50 cm.
c.De Bolder.Tentoonstelling Henry Pat.6/9-4/10/92.42x59,5cm.
d.Paulusplein.7de Mosseldagen.7-21/7/92.42x59 cm.
e.11de Barrierefeesten.18 en 19/7/92.42,5x61,1 cm.

0120/93 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Gistel.Groepstentoonstelling VTB-VAB.41x59,5
b.Lombardsyde.Jaeckkreem.Zomer 92.30,5x42,5 cm.

LAURENT.R.
0049/93 BOEK.R.LAURENT.De Havens aan de kust en aan het Zwin.Brussel 1986 D/1986/053/17.160 blz.

LAUREYS.O.
0293/93 SIGARENBANDJE.2 sigarenbandjes Showorkest Leo Martin in 't Wit paard te Oostende.l 15 cm h.7 cm.

LAUWERS N.mvr.
0121/93 SIERTEGELS.a.KERAMIEK.10 Oostende WVS.Keignaerttrippers.7,5x7,5cm
b.ZEEFDRUKTEGEL.Koninklijk Werk IBIS met tekening William.9x19,5.
c.ZEEFDRUKTEGEL.Koninklijk Werk Ibis met tekening William.9x19,5.

LAUWERS.N.mvr.
0083/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches Galabal Zeemacht.Casino Kursaal Oostende.5/2/1993.67x28 cm.Gemerkt a+b.

0122/93 PLAKET in hout.a.Noordzeetocht.Oostende.Stormvogel.1983.10x15,5cm.
b.Noordzeetocht 1984.Stormvogels.Oostende.10x15,5 cm.

LECLUYSE.mvr.
0179/93 BREVET.6 brevetten voor eretekens en andere.
a.Ereteken v/d arbeid 1ste kl.E.Lecluyse.8/4/1967.Ingekaderd.
b.Hulde aan oudstrijder 1914-18.Naamloos.15/11/.70.Ingekaderd.
c.Gouden medaille der Kroonorde.E.Lacluyse.24/7/67.F12.

d.Waardering van de Provincie.Naamloos.15/11/80.C32.
e.S.R.des Sauveteurs.Medaille 2e classe.A.Daniels.14/6/1902.C32.
f.S.R.des Sauveteurs.Membre honoraire.A.Daniels.22/3/1900.C32.

0180/93 FOTO.Groepsfoto soldaten+officier met 2 mitralleurs.Ingekaderd.

0181/93 AFFICHE WO1.Les alliés de la grande guerre pour la civilisation.
1914-18.F.Gillot.Editeur.39x48 cm.Ingekaderd.

‡‡ LICHTERT.L.
0242/93 DRUKSTEMPEL.6 drukstempels met aanduiding van functie als
gerechtsdeurwaarder.3 M + 3 F.

‡‡ LIETARD.E.
0017/93 BOEK.4 brochures met betrekking van de Oostendse Numismatiek.
E.Lietard.Uitgave van de auteur.Eigen beheer.Din-formaat.Stencil
met ill.a.De auto op de medaille.b.La Wallonie d'Ostende.
c.Havenwerken te Oostende 1898-1905.d.Medailles Willem Tell.
Oostende.

‡‡ LOBIE.mvr.
0175/93 BANKBILJETTEN.8 duitse bankbiljetten van na WO1.1922 en 1923.
a.1 x Tausend mark.b.1 x Zwanzigtausend mark.c.1 x Eine million
mark.d.1 x Zehn Millionen mark.e.1 x Funfzig millionen mark.
f.1 x Funfhundert millionen mark.g.2 x Eintausend mark met over-
druk Eine milliarde mark.

0176/93 BRIEF.3 brieven en een omslag van Goossens Roger aan zijn vrouw
Deraeve Agnes uit de gevangenis en het concentratiekamp Bielefeld.
a.Brief van 5 mei 1944 uit Kriegswehrmachtgefangenis Antwerpen.
b.Brief van 2 juli 1944 uit KR Bielefeld.
c.Brief van 6 augustus 1944 uit KR Bielefeld.
d.Biefomslag uit die periode gericht aan Goossens van mvr Deraeve

‡‡ LOMBAERTS-ELBO.mvr.
0024/93 PENNING in verzilverd metaal.Ø 5cm.VK.Sancta Godeleva domini
Bertulphi Ghistellensis uxor.1045-1070.Met afbeelding van Sint
Godelieve.AK.Gekroond wapen Gistel met tekst .'t Schoonhof
Oeuvres cités des ouvrieres.Ghistelles Beaucourt.1897-1907.

0025/93 STEMPEL in metaal op houten blokje.5x3cm.Religeus onderwerp.
3 personen rond heilige met auriool.

0026/93 RELIGIEUSE MEDAILLES.5 stuks in diverse vormen.a.Notre Dame de
Lourdes Dostacker.ovaal.b.Notre Dame de Dostacker.Ovaal+rechthoek
c.Christusfiguur,tekst onleesbaar.d.Heilige met kruis in hand,
tekst onleesbaar.e.H.Maagd met kin,tekst onleesbaar.

0027/93 HEILIGENFIGUURTJES .3 heiligenfiguurtjes in metaal.a.OLVrouw
verguld in koker.b.OLVrouw in lood.2,5cm.c.OLVrouw met in kind.

‡‡ LUSTIGE TOPPERS.
0302/93 MEDAILLE.De Lustige Toppers.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 21 mei t/m 23 mei

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE
PENNINGMEESTER	**REKENING**
J.P. FALISE	750-9109554-54
H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	

JAARGANG	23
NUMMER	5
MAAND	mei 1994

IN DIT NUMMER

blz. 144 : **E. SMISSAERT** : Wilhelm II, Duits keizer, gefotografeerd te Oostende.

blz. 145 : **J.B. DREESEN** : August Van Iseghem - 75 jaar jong en 20 jaar voorzitter van de Oostendse Heemkring De Plate.

blz. 150 : **N. HOSTYN** : La chèvre folle... Kloppend artistiek hart van de "sixties" te Oostende.

blz. 155 : **R. TIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen.

blz. 159 : **J.G. DE BROUWERE** : Brood aan 0,46 Fr. het kilo... in 1858 !

blz. 160 : Bouwlijst scheepswerven van Seghers Oostende.

blz. 162 : **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (32)

blz. 166 : **M. BYN** : Maritieme souvenirs in kunst keramiek genaamd "Bords de Mer".

blz. 171 : 4e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

MEI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand mei 1994.

A. WANDELVOORDRACHT OP 18 MEI 1994

Een wandelvoordracht gaat door op

woensdag 18 mei 1994 om 15 uur

waarbij we, onder leiding van dhr. Ferdinand GEVAERT, bestuurslid van onze Kring, kennismaken met de

OUDE MILITAIRE VERSTERKINGEN AAN DE OOSTKANT VAN DE HAVEN

De haven van Oostende is als oorlogshaven tijdens de europese- en wereldoorlogen steeds van strategisch en taktisch belang geweest. Als uitvalsbasis voor aanvallen op schepen in de Noordzee, Kanaal en de Britse Oostkust, en als "invasiehaven" voor een landing op de Britse eilanden.

Daarom werd door de eeuwen heen door de opéénvolgende bezettende legers, of marines, op de westelijke en oostelijke flanken van de havengeul verdedigingswerken gebouwd uitgerust met talrijke vuurmonden van allerlei kaliber en aard, om aanvallen vanuit zee te bestrijden.

Dat de vrees voor een aanval vanuit zee niet denkbeeldig was wordt o.m. aangetoond door de aanval van Captain Home POPHAM (later Rear-Admiral- in 1798 en de Britse pogingen in 1918 om de Oostendse havengeul af te sluiten door middel van blokschepen.

Ten tijde van de Franse bezetting onder Napoleon werd een uitgebreid verdedigingssysteem opgezet met o.m. twee forten in duinen, respectievelijk ten westen en ten oosten van de havengeul.

Een halve eeuw later werd door het Belgisch leger de "Halve Maan" gebouwd ter verdediging van de haveningang en rede.

Door de Duitse bezetter werd in W.O.I een gans stelsel van artilleriebatterijen opgericht voor de nabije en verre verdediging van de Vlaamse banken, de Oostendse rede en havengeul en de aanliggende stranden. Ook tijdens W.O.II was dit het geval.

Na de oorlogen werden de stranden en duinen geruimd van de meeste van de militaire verdedigingswerken met uitzondering van een aantal constructies die door de Belgische strijdkrachten in gebruik werden genomen, of van nut werden beschouwd ingeval van oorlog of oorlogsdreiging.

Op de oostelijke flank van de Oostendse havengeul zijn nog talrijke militaire bouwwerken "bewaard" gebleven, zelfs één is wettelijke "beschermd" als monument.

Op woensdag 18 mei herontdekken we wat nog overblijft als getuigen van twee eeuwen militaire ingreep in ons natuurmilieu ten oosten van de Geule, van vuurleidingspost van de machtige "Batterie

Deutschland", (W.O.I.), over Fort Napoleon (Fort Imperial 1811-1914) en "Hundius (W.O.II) tot "De Halve Maan" (1861).

Ons bestuurslid de heer Ferdinand GEVAERT bouwde zich in de loop van jaren een stevige reputatie op met zijn kennis over alles dat verband houdt met het"in en rond" de Oostendse haven en dit doorheen de lange geschiedenis ervan.

Hij leidt ons vandaag doorheen deze merkwaardigheden en hun geschiedenis. Het wordt eens temeer een "must" waarop we U verwachten. Zoals steeds is de deelname vrij en kosteloos ook voor niet-leden.

Afspraak om 15.00 u stipt aan het voormalig Militair Hospitaal (Vuurtorenwijk). Er is ruime parkeergelegenheid, evenals een tram- en bushalte (lijn 4 en 9).

B. AVONDVOORDRACHT

Een avondvoordracht met dia's gaat door op

donderdag 26 mei om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **DE BELGISCHE ZEILOPLEIDINGSSCHEPEN (1880-1960)**

De spreker : de heer Freddy **PHILIPS**, free-lance journalist, medewerker aan diverse maritieme tijdschriften.

De heer Freddy PHILIPS is wat men zou kunnen noemen geobsedeerd door alles wat de scheepvaart en de zee betreft. Doordat hij in 1968 zijn legerdienst vervulde als reserve-officier bij de Zeemacht heeft hij steeds nauwe banden gehad en onderhouden met Oostende. Dat uit zich ook in zijn schrijversnaam waarvoor hij "Saint Bernard du Spuikom" koos. Onder deze naam oefent hij nog steeds diverse journalistieke en Public-Relations uit voor de Zeemacht, haar reserve-officieren en de reservedivisies.

Het onderwerp dat hij vanavond behandeld geeft ons een beeld van de Belgische zeeopleidingsschepen. Hij behandeld o.a; de Comte de Smet de Naeyer I en II, de l'Avenir en de ons zo nauw aan het hart liggende Mercator.

Hij werkte deze voordracht in 1991 uit in opdracht van de "Koninklijke Kring Georges Lecointe" in Brussel; een v.z.w. die sinds jaren de Belgische Maritieme propaganda tot hoofddoel heeft.

Een uitzonderlijke gelegenheid om eens een totaalbeeld te krijgen van wat de zeilopleidingsschepen voor ons land betekend hebben. Doordat ons stadsbeeld sedert 1964 beheerst wordt door het laatste schip in deze reeks, onze Mercator, mogen wij een dergelijke voordracht niet missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort en wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

JUNI - ACTIVITEITEN

A. STUDIEREIS NAAR DOORNIK (TOURNAI) OP ZONDAG 5 JUNI 1994

Doornik is voor onze streken, van in de vroegste tijden, van uitzonderlijk belang geweest. In de Middeleeuwen behoorden we tot het Bisdom Doornik. Dat wil dus zeggen dat de stichting van al de parochies van onze streek, dus ook de kust, van Doornik zijn uitgegaan.

Doornik wordt beschouwd als de oudste stad van België. Sinds haar prille ontstaan (reeds omstreeks 50 v.Chr. bevond zich hier een landelijk domein), is het culturele en architecturale patrimonium van de stad voortdurend groter geworden.

Tijdens de Merovingische periode was Doornik een koninklijke stad. In de loop van de tijden werd ze geregeerd door diverse regimes (Frans, Engels, Hollands, Oostenrijks).

De stad heeft daar zowel economisch (wol, steen en lakenindustrie) als artistiek (architectuur, beeldhouwkunst, schilderkunst) veel voordeel uitgehaald. Dank zij dit rijke verleden is Doornik vandaag een oord met veel boeiende facetten.

Doornik herbergt niet alleen een indrukwekkende kathedraal met vijf torens maar heeft ook het oudste belfort van Noord-Europa. Niet minder dan 6 musea is deze unieke stad rijk. Iedereen komt hier aan zijn trekken : de liefhebber van archeologie, decoratieve kunsten, wapens en militaire geschiedenis, schone kunsten, folklore, natuur, tapijt en stoffenkunst...

Wij moeten ons uiteraard beperken.

Wij vertrekken op zondag 5 juni 1994 om 08u30 stipt vanop het Canadaplein, recht over het Gerechtshof.

We trekken in één ruk (60 tot 75 minuten) door tot Doornik waar we eerst even van een kop koffie genieten.

Na de koffie worden wij opgevangen in het centrum voor Toerisme waar we een korte videofilm over Doornik bekijken. Deze film van ongeveer 8 minuten wordt ons op 16 schermen geprojecteerd.

Onmiddellijk daarna brengen wij een geleid bezoek aan de Kathedraal en de schatkamer. Na dit bezoek schepen we weer in op onze bus en worden de stad rondgereden met uitvoerige uitleg in het Nederlands.

Omstreeks 12u30-1300u is het tijd om de inwendige mens te versterken. Wij doen dat in het restaurant LE CHATEAU DE CARTES. We schuiven onze voeten onder tafel voor de volgende menu :

Aperitief aangeboden door de Kring

Salade Tournaisienne, Terrine du Chef

Cuisse de lapin à la Tournaisienne, pommes au four

Bavarois aux fruits

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Omstreeks 14u30 (1500u) trekken we de baan op voor een geleid bezoek aan het Folklore museum (dat zich over twee verdiepingen uitstrekt en een prachtige en gevarieerde collectie huist).

Omstreeks 1700u verpozen we even in een lokale instelling met een streekbiertje en kunnen we nog even napraten over de voorbije dag.

Rond 18u30 gaan we terug de baan op, Oostendewaarts, waar we traditiegetrouw klokslag 20 u aankomen.

Inschrijven voor deze reis kan door 1.100 fr (elfhonderd francs) per persoon te storten op postrekening 000-0507753-55

Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4
8400 Oostende

met vermelding "De Platereis 5 juni 94 met X personen". In deze prijs zijn begrepen, de autocar, de koffie bij aankomst, het middagmaal, het streekbier en de toegangen tot de kathedraal en schatkamer, het Folkloremuseum en de stadsrondrit telkens met gids (in het Nederlands).

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 30 mei 1994. Er zijn maximum 54 plaatsen. Wie eerst komt, eerst maalt. Dus zorg dat je erbij bent. Meegaande verzorgen we een reisbrochure die een aangename herinnering zal blijven aan deze uitstap.

Uw reisleider J.B. DREESEN

B. WANDELVOORDRACHT

Deze wandelvoordracht gaat door op

zaterdag 11 juni 1994 om 10u30

in het Museum voor Schone Kunsten van de Stad Oostende, Feest- en Cultuurpaleis 2de verdieping.

Onder leiding van de heer Norbert HOSTYN, stadsconservator-archivaris en effectief lid van onze Kring gaan we er de

RETROSPECTIEVE JULIUS COLLEN-TURNER

bezoeken.

Julius COLLEN-TURNER werd op 20/08/1881 te Schievelbein (Pommeren) geboren. Een tijdlang was hij turn- en schermleraar in de Militaire school te Berlijn waar hij de bijnaam "der Turner" kreeg. Vandaar zijn tweede naam TURNER. Als een Duitse jood, was hij in de vroege dertiger jaren, ten tijde van het opkomend nazisme en jodenhaat, verplicht Duitsland te verlaten. Hij zocht veiliger oorden op en daar zijn moeder van Oostendse afkomst was kwam hij te Oostende terecht.

Om wille van zijn Duits en Jood zijn werd hij tijdens de tweede wereldoorlog in een Frans kamp geinterneerd. Hij bracht het er echter levend van af en kwam na de oorlog terug naar Oostende.

Julius COLLEN-TURNER was zowel schilder als etser en heeft uit zijn Oostendse periode zeer veel en mooi werk nagelaten. Hij is dan ook buitengewoon goed vertegenwoordigd in ons Museum van Schone Kunsten.

De heer Norbert HOSTYN is er in zijn, nooit aflatend speurwerk naar werken van minder gekende Oostendse schilders, in gelukt een bijzonder fraaie selectie uit het werk van COLLEN-TURNER ter beschikking te krijgen voor deze tentoonstelling.

Eens te meer hebben we dan ook weer het voorrecht deze prachtige tentoonstelling, onder leiding van de heer HOSTYN, te mogen bezoeken.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

Verzameling voor de ingang van het museum voor Schone Kunsten om 10u15. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

WILHELM II, Duits keizer, gefotografeerd te Oostende (augustus 1890?)

In elk geval een zeldzame momentopname : de Duitse keizer Willem II tijdens het binnen varen of na afloop van een bezoek aan Oostende, vermoedelijk een tiental of twintigtal jaren vooraleer Wereldoorlog II aan de orde was. Daar prijkt hij, aan boord van de keizerlijke raderboot, die de naam "Hohenzollern" droeg, in uniform saluerend en met de hand aan de degen links op de brug, terwijl de scheepsschouwen met mate rook uitwalmen.

De legende, afgedrukt onder de opname, vermeldt, letterlijk geciteerd : "Vertrek van de keizerlijke raderboot van de Duitse keizer Willem II uit Oostende. Naar een glasnegatief van (de Gentenaar) Arnold VANDER HAEGHEN, 1901. Verzameling Museum voor Volkskunde Gent. Repro Georges ANTHEUNIS" (einde citaat).

Dit curiosum komt voor in het tekstboek dat de tentoonstelling "Focus op fotografie" begeleidde en de titel meekreeg : "Fotografie te Gent, van 1839 tot 1940" (Brussel : Gemeentekrediet, 1987); op p. 109 onderaan.

Maar voornoemde foto dateren, oei. Wel reikt de cumulatieve index van "De Plate" (1971-1991 : samensteller : N. HOSTYN) een artikel van Ivan VAN HYFTE aan : "De Duitse keizer Willem op bezoek te Oostende, augustus 1890" (De Plate, 1981, p. 45) en ik ben er dankbaar om, mede om het feit dat, hoewel beknopt, het een lezenswaardige én informatieve notitie is, en dat nog blijft. Maar, ik geef toe, mijn kennis terzake schiet tekort om het tijdskader nauwkeurig af te bakenen en dat is jammer, want het betreft één der groten der aarde die voet aan wel gezet heeft, toen Oostende nog "in volle fleur", was, tijdens de "Belle Epoque".

Emile SMISSAERT

AUGUST VAN ISEGHEM - 75 JAAR JONG
EN 20 JAAR VOORZITTER VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING DE PLATE

Op 10 april 1994 is onze voorzitter, de heer August VAN ISEGHEM (Gust voor de vrienden) 75 jaar geworden.

Bij het verschijnen van deze bijdrage is het, op een maand na, 20 jaar geleden dat hij verkozen werd tot voorzitter van onze Kring. Daar we in november ons 40-jarig bestaan vieren wil dit meteen zeggen dat August VAN ISEGHEM al iets langer voorzitter is dan zijn voorganger, wijlen Ernest DE TAEYE, dat is geweest.

August VAN ISEGHEM stamt uit één van de oude Oostendse families van De Van Iseghem's. Zijn betoverovergrootvader André-Jean VAN ISEGHEM (1736-1815) was burgemeester van Oostende van 1788 tot 1795 en van 1805 tot 1813. Vader Edmond VAN ISEGHEM (1873-1945) was notaris.

Ondanks het feit dat August VAN ISEGHEM een rasechte Oostendenaar is werd hij in DINARD (Frankrijk) geboren. Hoe zat dat in zijn werk.

Zoals zoveel Oostendenaars was de familie VAN ISEGHEM, bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog, naar Engeland gevlucht. Een zuster van Edmond VAN ISEGHEM was onder gelijkaardige omstandigheden in Dinard terecht gekomen. Zij maakte in een schrijven haar broer attent op het feit dat de notaris van Dinard, gemobiliseerd zijnde, een vervanger zocht. Dit was voor vader VAN ISEGHEM een uitstekende gelegenheid om zijn beroep te blijven uitoefenen.

Hij vroeg, kreeg de post en kwam met vrouw en 4 kinderen over naar Frankrijk. Hij bleef er tot 1920, jaar dat de oorspronkelijke titularis, die heelhuids uit de oorlog was gekomen, terug naar zijn haardstede mocht om er zijn vooroorlogse taak weer op te nemen. Dit was de reden waarom August te Dinard ter wereld kwam en niet in Oostende. Hij was een nakomertje want hij werd 7 jaar na de jongste van zijn zusters geboren. Door hem werd die tak van de Van Iseghems echter van uitsterven behoed.

Terug in Oostende startte August VAN ISEGHEM zijn schoolse jaren in de "Nunnenschool" in de Kaaistraat. Daar had hij een andere gekende Oostendenaar als klasgenoot, Daniël FARASYN.

Hun onderwijzeres was Zuster Marie-Ignace, een buitengewoon mens en een prima leerkracht. Zij slaagde erin een 1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar samen te nemen in één klas en ondanks de massa en de verscheidenheid een goede kwaliteit af te leveren. De leerlingen van Zuster Marie-Ignace mochten zonder uitzondering van het 4de naar het 6de overstappen.

August deed daarna een jaar Klein College en stapte toen over naar het Groot College waar hij de 7de en 6de Latijnse deed. Door omstandigheden moest hij echter op internaat. Hij werd van school veranderd en ging naar het Sint Barbara-instituut te Sint-Amandsberg Gent bij de Broeders van de Christelijke scholen. Hier beëindigde hij in 1937 zijn moderne humaniora. Van daar trok hij naar de Universiteit van Leuven. Hij deed er zijn eerste kandidatuur Wetenschappen, begon in 1939 aan zijn tweede

kandidatuur die echter onderbroken werd door de tweede wereldoorlog.

De vijandelijkheden joegen hem van Leuven naar Oostende, waar hij, als verwelkoming, op het nippertje ontsnapte aan het bombardement op de Istanboel.

Hij gaf gevolg aan de oproep van de regering en samen met vele tienduizende andere Belgen, tussen 16 en 35 jaar, trok hij zuidwaarts, voor de Duitse invasie uit.

Na een lange lijdensweg over Nantes naar Toulouse werden ze geïntegreerd in, wat met een weidse naam, het "Centre de Recrutement de l'Armee Belge" werd genoemd, afgekort CRAB. De deelnemers aan deze vorm van recrutering werden dan ook CRABS genoemd. Hun militaire opleiding beperkte zich tot wat excerceren met borstels en veel honger lijden.

Ondanks het feit dat het een militaire organisatie was konden, op een gegeven ogenblik, de meeste van de CRABS terug huiswaarts keren. Met typisch Belgische ingeniositeit had men de organisatie aan de Duitsers voorgesteld als het "Centre de Refuge d'Aide aux Belges".

Einde augustus 1940 is August terug in Oostende. Door de vernieling van een groot deel van Oostende besloot vader VAN ISEGHEM met zijn familie te verhuizen naar Ukkel. August die ondervoed en verzwakt uit Frankrijk was teruggekeerd, viel in de herfst van 40 ziek aan een pleuritis die hem 4 maanden bedlegerig maakte. Nog steeds ingeschreven aan de Universiteit van Leuven was het schooljaar echter reeds te ver gevorderd alvorens hij volledig hersteld was.

De rest van de oorlog werd voor hem, de familie VAN ISEGHEM en zoveel andere Belgen een kwestie van overleven.

Op zijn Belgisch, uitgerust met alle mogelijke "scheinen" en identificatiestukken, deed August minstens eenmaal per week de "navette" naar de kuststreek met als voornaamste doel de bijkomende ravitaillering van de familie in Ukkel te verzorgen. Hij ontliep zoveel mogelijk de controles, ontsnapte regelmatig aan beschietingen en bombardementen, werd opgeroepen door de "Werbestelle" voor verplichte arbeid in Duitsland, maar kon op basis van dubbele identiteitsbewijzen, een van Ukkel en het andere van Oostende, de boot afhouden. Uitgaande van de regel dat "de wereld aan de durvers behoort" vond hij op deze manier de mogelijkheid om vier lange oorlogsjaren zonder teveel kleerscheuren te overleven.

In 1944, onmiddellijk na de bevrijding, keerde hij met de fiets over Kortrijk terug naar Oostende.

Hij wilde zich engageren als oorlogsvrijwilliger, maar was net iets te laat. Behorende tot een van de niet opgeroepen oorlogsklassen kreeg hij een oproepingsbevel, om als milicien, het vaderland te dienen van mei 1945 tot mei 1946. Hij werd soldaat in de 5de Kompagnie van het 48ste Bataljon Fuseliers.

Voor zijn eerste opleiding "lag" August, drie maanden, in Sint Niklaas. Daarna trok het Bataljon naar Leopoldsburg om er, in 4

maanden, de kroon op het opleidingswerk te zetten. De rest van zijn militaire dienst sleet hij in Brasschaat.

Grootvader Edmond VAN ISEGHEM was in leven verzekeringsagent geweest. Op gezegende leeftijd had hij zijn zaak overgelaten aan enen "Nonkel" VAN REETH, een familielid. Toen deze laatste op zijn beurt de pensioenleeftijd bereikte stelde hij August VAN ISEGHEM voor zijn "portefeuille" over te nemen. Die zag er brood in. Er werd beslist over de overdrachtsom en August werd verzekeringsagent. Ongeveer in dezelfde periode nam hij een andere belangrijke beslissing, hij huwde met mejuffer Marie-Louise DECEUNINCK. Het jonge paar ging wonen op de Torhoutsesteenweg 169, boven apotheker QUAGHEBEUR.

Zijn beginjaren in het verzekeringswezen gingen niet over rozen. Daar zijn klanten verspreid woonden over het arrondissement Oostende moest hij continue de baan op, per fiets uiteraard want een auto kon er nog niet van af. Het werd allemaal confortabeler toen hij na een tijd met, voor de helft, geleend geld zijn eerste Volkswagentje kon aanschaffen. Geleidelijk begon hij, zoals het een goed zakenman betaamt, de zaak uit te bouwen met de bedoeling van verzekeringsagent over te stappen naar verzekeringsmakelaar.

Op voorstel van schoonvader DECEUNINCK, die hen een steuntje wilde geven, huurde het jonge gezin het appartement op de 2de verdieping van diens woning in de Stockholmstraat. Met de jaren zakten ze naar de eerste verdieping om uiteindelijk te eindigen op het gelijkvloers.

Het gezin groeide mettertijd aan en werd, net als bij August zijn vader bedacht met vier dochters. De verwachte zoon bleef echter weg zodat met August deze Van Iseghemtak, met een generatie vertraging, gedoemd is uit te sterven.

Dank zij de inzet van August, hierin bijgestaan door Marie-Louise die veel van het bureauwerk voor haar rekening nam, floreerden de zaken. Toch vond August in de late veertigerjaren nog de tijd om op te treden in de twee eerste na-oorlogse Oostendse Revues. Dr. Jan DAEMS voerde toentertijd de regie en Jan PIERS, later burgemeester en minister, speelde ook toen al zijn rol.

August VAN ISEGHEM is altijd een zeer sociaal bewust mens geweest. Reeds zeer vroeg zette hij zich in voor het Sint Vincentius a Paulo Genootschap van Oostende. Van dit genootschap is hij nog steeds voorzitter.

Hij realiseerde zich dat er in het Genootschap een gebrek was aan kennis van de sociale wetgeving. Statutair kon dit echter niet opgevangen worden. Samen met enkele anderen stond hij toen aan de wieg voor de oprichting van het "Sociaal Centrum Oostende" Deze organisatie startte met een basissom die hen geleend werd door het voornoemde Sint Vincentiusgenootschap.

Het "Sociaal Centrum" wordt momenteel geleid door mevrouw DE LANGHE. August VAN ISEGHEM en zijn echtgenote mevrouw Marie Louise DECEUNINCK behoren tot het zeer actieve bestuur van dit centrum. De oorspronkelijke doelstellingen worden uitstekend gerealiseerd want buiten de materiële en financiële hulp aan de behoeftigen van onze stad zorgen 3 maatschappelijke werksters voor het sociaal advies en begeleiding van deze groep hulpbehoevenden.

Een ander terrein waarop August zich zeer actief inzette was het "Vredeseilanden" project van Pater PIRE. Dit initiatief startte, voor Oostende, in 1963 met een zolderopruiming die 800.000 Fr opbracht. 25 jaar lang kon men onze voorzitter, aan Delhaize en op andere plaatsen in stad, zijn steentje zien bijdragen tot het Pater Pire-initiatief. Met als hogere doelstelling "het helpen en eerbiedigen van de medemens" was hem, gedurende al die jaren, geen enkele inspanning te veel.

Ook op het terrein van de Oostendse serviceclubs maakte August zich verdienstelijk. Als medestichter van de "Ronde Tafel" was hij in deze vereniging actief tot hij de van kracht zijnde ouderdomsgrens van 40 jaar bereikte. Hierna werd hij, in 1964 onder het Peterschap van de heren Jan DAEMS en Adhemar GERARD, opgenomen in de Rotary Oostende. In 1978-79 nam hij van deze serviceclub het voorzitterschap waar. Als lid van Rotary Oostende was hij medestichter van de tweede Rotary-afdeling in Oostende "Rotary Oostende-Terstreep".

Buiten zijn werk, zijn huisgezin, zijn belangstelling voor de sociale sector en op andere terreinen heeft August VAN ISEGHEM steeds een zeer levendige belangstelling gehad voor zijn geliefd Oostende en voor alles wat betrekking heeft tot Oostende als Heem. Zijn kennis van de stad, haar mensen en toestanden is dan ook bijna legendarisch te noemen. Een woord, een naam is meestal al voldoende om bij hem een gedachtenassociatie op te roepen die hem in staat stelt in een "mum" van tijd een massa informatie over het onderwerp te debiteren.

Voor de Heemkring blijft hij dan ook een betrouwbare informant in verband met Oostendse gebeurtenissen en feiten.

Als gewoon lid volgde hij de ontwikkeling van Heemkring De Plate op de voet.

Regelmatig schonk hij de Kring voorwerpen voor de verzameling en was, en is, steeds aanwezig op de activiteiten van de Kring. Hij was goed bevriend met Ary SLEEKS die hij kende uit zijn verzekeringsactiviteiten. Ondanks zijn belangstelling en actieve medewerking aan de Heemkunde ging hij in de eerste jaren nooit in op de vraag om een bestuursfunctie waar te nemen. Hij was van ordeel dat er voldoende bekwame mensen in het bestuur zaten.

Dat veranderde toen Ary SLEEKS stierf en kort daarna de eerste secretaris van de Kring, dhr. LAFORCE, zijn ontslag aanbood. August stelde toen zijn diensten ter beschikking en werd opgenomen in de raad van beheer. Toen in het begin van de 70er jaren, op de statutaire vergaderingen, gepleit werd voor de publicatie van een tijdschrift kreeg dit voorstel zijn volle steun.

In 1973 maakte de Kring een dieptepunt door. Door het ontslag van de secretaris en de penningmeester werden de activiteiten van de Kring herleid tot een minimum.

1974 bracht een heropbloei. De functie van secretaris en penningmeester werden weer opgenomen en bij het overlijden van wijlen Ernest DE TAEYE, medestichter en eerste voorzitter van De Plate, nam August VAN ISEGHEM het roer in handen.

Sedertdien zijn 20 jaar voorbijgegaan.

Van de traditionele 200 leden groeide de Kring aan tot 475 leden. Het tijdschrift dat een schichtig begin kende, groeide dank zij de inzet van velen, uit tot een gerenomeerd blad dat maandelijks 30 bladzijden gewaardeerde bijdragen over Oostende en de kuststreek brengt. De 20 eerste jaargangen worden geruggesteund door een inhoudstafel, tot nog toe een alleenstaand initiatief in het Vlaamse Heemlandschap. Klokvaste jaarprogramma's vol activiteiten zorgen voor een permanant persoonlijk contact met de Oostendse leefwereld. Het Heemmuseum krijgt, ondanks zijn beperktheid in ruimte, binnen- en buitenlandse waardering.

De Heemkring De Plate stond, in de voorbije 20 jaar, als Heemschut aan de basis van een reeks initiatieven tot het behoud van het Oostends patrimonium. We hoeven slechts te denken aan de acties voor het behoud van de Galerijen, het Bosje, de Watertoren, het Station, het Ernest Feysplein. Hierbij werd telkens door onze Kring de impuls gegeven.

Het is echter niet altijd koek en ei in een vereniging. Er zijn zo van die, later als anecdoten vertelde, gebeurtenissen die het leven van een voorzitter kunnen vergallen.

Zo denk ik aan die keer dat de organisatie van een feestmaaltijd die in volle vertrouwen werd overgelaten aan een paar bestuursleden. Op het gesteld middaguur bleek niets klaar te staan omdat de mondelinge afspraak gemaakt was voor een avondmaal.

En die keer, bij de organisatie van een Heemdag te Oostende, toen het drijvend restaurant - het oud Westhinderlichtschip - onder onze voeten wegzonk terwijl de deelnemers aan onze bijeenkomst aan wal stapten.

Of die keer dat we op studiereis naar Frans-Vlaanderen, ter hoogte van Hondschoote, door de Franse douane terug over de grens werden gezet na betaling van een fikse boete.

Volgens de Franse douane waren we in overtreding omdat we de grens hadden overschreden op een voor autocars niet toegelaten grenspost. We mochten er terug in via Duinkerke, maar die dag hebben we de traditionele aperitief van de Kring niet gehad.

Maar ondanks dat alle kan de pret niet op.

August VAN ISEGHEM 75 en 20 jaar voorzitter van De Plate, blijft, attent, het roer van De Plate in handen houden.

Wij hopen dat hij dat nog vele jaren zal doen en wensen hem van harte geluk bij deze dubbele verjaardag.

J.B. DREESEN

LA CHEVRE FOLLE... ...KLOPPEND ARTISTIEK HART VAN DE "SIXTIES" TE OOSTENDE

door Norbert **HOSTYN**

Kerkstraat, 50... Het huis dat de hoek vormt met de Sint-Paulusstraat, de Kerkstraat en de Prins-Boudewijnstraat staat er tegenwoordig erg verkommerd bij : de facade volledig verborgen achter smakeloze publiciteitspanelen... Te wachten of afbraak ? ? of misschien op een verlichte geest die het pand wat in eer hersteld en er een nieuwe toekomst aan geeft ? ? ?

In de zestiger jaren was het hier wel anders. We kunnen zonder overdrijven stellen dat hier het hart van het progressieve artistieke Oostende klopte. Het pand heette toen "La chèvre folle" ("de dolle geit") en werd gerund door ene Alain DEPIERE.

In 1959 besloot DEPIERE van dit pand een kunstkroeg te maken : bar en galerij inéén. Het werd de trekpleister van jonge kunstenaars en kunstliefhebbers en dito ouderen maar jong van hart.

DEPIERE was zelf ook kunstenaar : hij had tekenen en beeldhouwen gestudeerd aan de Brusselse Academie en maakte ceramiek in Vallauris alvorens in Oostende te verzeilen.

Naar de normen van die tijd kunnen we de "Chèvre"-sfeer als erg gemoedelijk en nonconformistisch omschrijven. Hier klopte de legendarische geest van "mei '68" al jaren voor datum. Er was de moderne kunst, er was de muziek ("life" zowel als de collectie jazz-phonoplaten van DEPIERE), en men kon er ook terecht voor een hapje. Aan de gevel ging een smeedijzeren geitekop als blikvanger.

De "Chèvre" was dé trefplaats voor een gemoedelijke, pint-vergoten babbel tussen progressieve beeldende kunstenaars, schrijvers, musici, intellectuelen.

Bijna symbolisch vallen de activiteiten van "La Chèvre folle" samen met het gehele woelige decennium.

Tot slot een overzicht van tentoonstellingen en enkele andere activiteiten in de "Chèvre". Meteen hebt U de naam van de kunstenaars die tot het milieu van de "Chèvre" behoorden. We herkennen de namen van stadsgenoten als Maurice BOEL, Willy BOSSCHEM, Gustaaf SOREL, Etienne ELIAS, Yves BILLET, Yves RHAYÉ, Gerard HOLMENS, Charles DRYBERGH en Denise VERSTAPPEN.

1960

WALJÉ

1961

Jacques MATTON
Claude VALOIS
Lise OUDOIRE

Marcel VERDREN
Marie-Claude HAAS
Piere BOGAERT
Daniel ROMMEL
Groepstentoonstelling : BOEL, CARCAN, HENDRICKX, LISMONDE, J.M. STREBELLE en VAN THIENEN
Roger FRÉZIN

1962

Willy BOSSCHEM
Maria ROCLORE (F)
M. VAN WALLEGHEM
Jo DUSTIN
Gustaaf SOREL
Amand VEREECKE
Jacqueline HOTTON
Yves DENDAL
Jean MILO
Albert TERKEN
MARCEL VERDREN
Guy LACOMBE
VANLERBERGH
G. KULCHE

Vernissage Amand VEREECKE (1962)

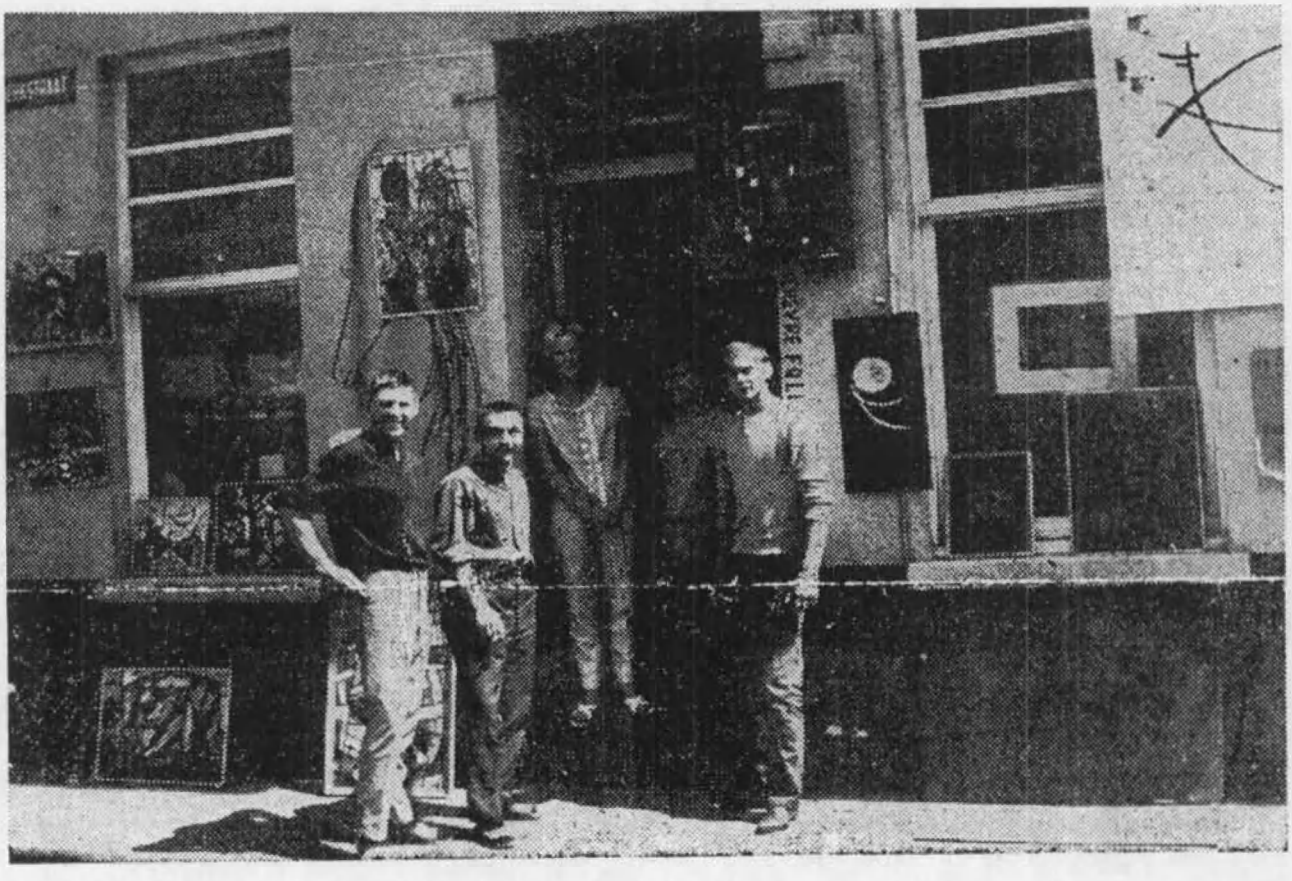
1963

Maurice BOEL
LISMONDE
Marcel VERDREN
Urbain HERREGODTS
Roger BAERT
Groepstentoonstelling : APPEL, Lars BO, BRYEN, CORNEILLE, FOIRINI, FRIELAENDER, LE MOAL, MELS, PIZA, PRASSINDS, SINGIER, SUGAI, ZAO-WOU-KI.
Groepstentoonstelling : BAERT, BOEL, BOSSCHEM, BURSSENS, DEPIERE, ELIAS, GEROEN, HERREGODTS, HOED, LANDUYT, LISMONDE, MENSELSON, MICHIELS, MILO, PANNEK, PATRIS, SOREL, SLABBINCK, SERVAIS, VAN BELLEGHEM, VAN THIENEN, VONCK, VERDREN en WILLEQUET
Paul VAN THIENEN

Yves BILLET
Marcel MICHIELS
"Jazz-Pohez"
Ie-Painting : Happening met de kunstenaars Jan DIELS, Kari BERT, Redgy DERGELOO, Frank VAN CALSTER, Tony ROMBOUTS, Frans NEELS, Adriaan PEEL, Dirk CLAUS, Hubert DECLEER (29.06.1963).

1964

Yves BILLET
Piere BOGAERT
CRIVELLARO
ZANGS
Yves RHAYÉ
Roger WOUTERS
Guy BULCKE
Margo MAECKELBERGHE
Roger SOMVILLE
19.12.1964 : vernissage tentoonstelling "Oosters reisdagboek" van Hubert DECLEER (miniaturen, gouaches, kalligrafieën) en Frans NEELS (fotos) met poësieavond (lezen voor uit hun werk : Marcel BOOGAERTS, Dirk CLAUS, Redgy DERGELOO, Ivo KENDAL, KINSKY, Tony ROMBOUTS) en gitaar (Tony GÉRARD).

1965

Stanislas DEFIZE
SZABO
LUCA : "Beelden van Oostende"
M. VAN WALLEGHEM
Gil COWLEY

Jacques JAUNIAUX
Paul VAN THIENEN
3 april : gitaarrecital met Tony GÉRARD, "De" Johan, Yves RHAYÉ, Michel VEREECKE en William BROTHERS (blues, flamenco, chansons, work-songs, spirituals, piratenliederen, irish songs)

1966

Constant LAMBRECHT
Pol LEFEVRE

1967

KINSKY
Karol BWINSKI
Alain DEPIERE

1968

Claude ESTANG
Denise VERSTAPPEN

19?? (jaartal niet gekend)

Marc VOSCH
Juul CLAEYS
Georges DURIEUX en Georges MEURANT
Kerstsalon "5 Oostendse kunstenaars" '(BILLET, BOEL, DRYBERGH, HOLMENS? VAN TUERENHOUT)
Hanns STUDER (graveur)
Tekeningen van LISMONDE, SOMVILLE, VAN THIENEN, VAN TUERENHOUT, BOEL en BAERT
Charles BNINSKI
Ivan
François VAN KESSEL

Galerist Alain DEPIERE (2de van links)

Ambiance in "La Chèvre Folle" : de 3 mannen rechts zijn Maurice BOEL, Frank EDEBAU en staande kunstverslaggever Jan GUILLEMIN (foto S.A.O).

P.S. Wat zou er van de metalen geitekop geworden zijn ? Nà het sluiten van het kunstcafé hebben we ze nog weten hangen in een "folkcafé" op de Noordkant van de Brabantstraat (sinds ca. 4 jaar gesloopt).

BRONNEN : Oostende Sted. Musea, Bibliotheek, Documentatiemap "Chèvre Folle" (bevat persknipsels, vnl. uit lokale weekbladen)
Oostende, Sted. Bibliotheek, Documentatiemap "Chèvre Folle" (bevat uitnodigingskaartjes tot de tentoonstellingen).

GEDENKSTENEN EN -PLATEN

door Roger **TIMMERMANS**

Hieronder de teksten die te lezen staan op gedenkstenen en -platen. We oordeelden het nuttig deze teksten volledig op te nemen daar deze onderhevig zijn aan verwering (steen N.S.Y.C.), of verwaarlozing (steen in Kursaal), of (tijdelijke) verwijdering (Montgommery-zuiltje) of afbraak voor nieuwbouw.
Sommige van deze teksten zijn reeds verschenen in "De Plate".

KERKSTRAAT 46

Hier leefde en werkte
Gustaaf Sorel
Kunstschilder
1905-1981

(zie De Plate 85/9, 10, 11)

LANGESTRAAT 26B

Geboortehuis 1860
James Ensor 1949
Rotary Ter Streep

(zie De Plate 90/247 LXI)

LANGESTRAAT 116

Hier leefde
Constant Permeke
1921-1925
Rotary Club Oostende

(zie De Plate 87/119 XLI)

SINT PAULUSSTRAAT 10

Geboortehuis
Karel Jonckheere
Letterkundige
09/04/1906
Gift Oostendse Persclub V.Z.W. 13/03/1987

VLAANDERENSTRAAT 27 - Ensor Museum

Les Amis du Peintre
Baron James Ensor
à l'occasion de son
75e anniversaire

(zie De Plate 90/247 LIX)

VLAANDERENSTRAAT 31 (hoek van Iseghemlaan)

Ici vecut
James Ensor
de 1875 à 1916

(zie De Plate 90/247 LIX

VLAANDERENSTRAAT 6 (zaak Bouvy, herenkleding)

This house was built
in 1902 and renovated in
1986 by G. Van Wassenhove
Ghent

VISSERSKAAI

Dit zuiltje werd opgericht ter
herinnering aan de eerste landingsschepen
die op 25-9-44 in dit dok manschappen
en materiaal ontscheepten ter bevrijding
van ons land.
Dit dok werd op 3 april 1948 herdoopt in
Montgomery-dok
(zie De Plate 87/116, 117, 119)

KAAIMUUR TEGENOVER OOSTSTRAAT

Ter ere van de
Belgische Commando eenheid
Italie 1943-44 Yougoslavie 1944
Walcheren 1944
Uit de haven van Oostende vertrokken op 1 november 1944
ter bevrijding van het eiland Walcheren
Ingehuldigd door Burgemeeste Goekint op 20 april 1985
(zie De Plate 87/12)

CLUBHUIS NORTH SEA YACHT CLUB (bij staketsel)

Steen met, door verwering, onleesbare tekst.

SCHIPPERSSTRAAT

De Gelukkige Haard

Op 19 mei 1987 werd deze eerste steen van het complex Visserskwartier gelegd door de gemeenschapsministers P. Akkermans en J. Pede.
in aanwezigheid van
J. GOEKINT, Burgemeester van Oostende
W. D'Have, voorzitter en H. Desmet, Directeur-Generaal van de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting,
R. Bonnel, R. Makelberge, J.M. Pauwelijn, F. Bourgois, M. Quaeghebeur, G. Daniels, J. Christiaens, D. Vermeesch, Schepenen van de Stad Oostende.
J. Vandenabeele, Stadssecretaris,
S. Caestecker, voorzitter, A. Vandenabeele, Ondervoorzitter, A.C. Ampe, Directeur-Zaakvoerder,
R. Bekkens, F. Dupuis, M. Ferier, A. Goddemaer, F. Helders, A. Inghelbrecht, A. Laridon, A. Rodenbach, bestuurders en H. Beirens, Commissaris N.M.H., van de c.v. De Gelukkige Haard,
H.J. Ampe en S.Mc Cann, Architecten
Itab en Strego, Ingenieursbureau's
E.G.T.A. contractors, aannemer.

DE PEPERBUSSE

De eerste steen van
deze toren werd gelegd
den 20 juli 1478
door E.H. Jan Lammaert, Pastoor
der nieuwe kerk die daags te
voren ingewijd was geweest door
Z.E.H. Giles Baerdemaeker, Bisschop
van Sarepta en Suffragant van het
Bisdom Doornijk en door den Burgemeester
Cornelius Mervoet.
Hij werd door het vuur gedeeltelijk
vernield den 19 juni 1712 en
in 1729 herbouwd. Den 14 Oogst 1896
brandde de kerk gedeeltelijk af,
maar de toren bleef ongedeerd.
(zie De Plate, Maart 1974 blz
9-10 en 83/75 V)

FEESTPALEIS - Ingang linkermuur

Dit stedelijk feest- en Kultuurpaleis
werd ingewijd ter gelegenheid van de
jumelage van de steden Monaco en Oostende
door hun doorluchtige hoogheden
de vorst Rainier III en de vorstin van Monaco
waren de eerste bezoekers
25 juni 1958
A. Van Glabbeke, burgemeester zijnde; E. Vroome, J.
Piers, M. Quaeghebeur, K. Dehouck, F. Van Caillie,
schepenen. M. Surmont, stadssecretaris

FEESTPALEIS - koer rechtermuur

Op deze plaats waar vroeger het in mei 1940
door oorlogsfeiten vernield Stadhuis stond,
werd op 13 februari 1956, de eerste steen
van dit Feestpaleis gelegd door
Zijne Excellentie de Heer Omer Vanaudenhove,
Minister van Openbare Weren en van Wederopbouw
bijgestaan door de Heren
Volksvertegenwoordiger Adolf Van Glabbeke
Burgemeester der Stad Oostende
Jan Piers, Maurice Quaeghebeur, Kamiel Dehouck, Frans
Van Caillie Schepenen; en
Michel Surmont, Stadssecretaris.
Architecten : Luc Vierin en Bernard Christaens.
Aannemer : Amedec Cottijn

WITTE NONNENSTRAAT 37 - oud schoolgebouw

S.P.Q.O
Stadsmeisjesschool
Tot vorming van den geest
Tot welvaart van het volk

SINT PETRUS EN PAULUSKERK - links van hoofdingang

+ Leone XIII summo pontifice
Leopoldo II rege belgarum
G.J. Waffelaere XXII episcopo brugensi
Comite Desmet de Naeyer primario Ministro regis
Van Den Heuvel ministro justitiae : Comite d'Ursel
procurante flandriam occidentalem : Decanniere
parocho decano : A. Pieters burgimagistro civitatis
hunc lapidem in commemorationem posuerunt
rex atque regina die V augusti anni MCMI
Praesentibus : H. Liebaert. A. Van Imschoot. D. Fermon.
G. Cnudde. Scabanis : A. Van Iseghem. Secretario

SINT PETRUS EN PAULUSKERK - rechts van hoofdingang

H. Desmet. Preaside consilii
A. Vanderheyde. Praeside burelli
E. Van Caillie. A. Haman. C. Schramme.
G. Van Der Heyde. L. Verbeeck. E. Schottey.
P. Bouckaert. Consilariis fabricae
Architecto L. De la Censerie.
Brgensi. Const. G. et. F. Vanophem

PEPERBUSSE - Kant Vagevuur

Gespreid over de zes arduinen kolommen is er nog een jaartal te lezen :
AN 1766 NO

PEPERBUSSE

In de muur tussen "Vagevuur" en "Ecce Homo" is een kruis ingemetseld met practisch onleesbare tekst.

KURSAAL - Muur kant westhelling

Het eerste kursaalgebouw opgericht
in 1875 door architect A. Naert werd
verbouwd in 1905 door arch. A. Chambon.
Vernield in 1942 werd het in 1950
herbouwd door architect Leon Stynen.
De burgemeester H. Serruys, De schepenen
E. Vroome, H. Edebau, L. Vandendriessche,
R. De Kinder. De secretaris M. Surmont.
(tekst, door verwering, moeilijk leesbaar)

KURSAAL - zaaltje voor tikettenverkoop
(hoorde vroeger bij de grote inkomhal)

De 20 juni 1953 werd dit kursaalgebouw in
gewijd in tegenwoordigheid van de heer
burgemeester A. Van Glabbeke - schepenen
E. Vroome - J. Piers - M. Quaeghebeur - K. Dehouck
Stadssecretaris M. Surmont - Architect
Leon Stynen en de heer M. Boddewijn voorzitter
van de ondernemingsfirma Dumon en Van Der Vin.
(moeilijk leesbare tekst wegens talrijk ontbrekende letters)

BROOD AAN 0,46 FR. HET KILO.... IN 1858 !

door J.G. DE BROUWERE

Wij weten allen hoe de prijs van het brood wordt vastgelegd : dat gebeurt centraal, door de Regering. En wel zo, dat de Minister van Economische Zaken samen met de bakkers de kwestie bespreekt. Na akkoord maakt de minister de prijs bekend, die min of meer goedswils door de bakkers werd aanvaard, en door hem goedgevonden.

Honderdvijftig jaar geleden gebeurde dat lokaal. Het Schepencollege en de bakkers bespraken samen de broodprijs, en wanneer een akkoord bereikt was, werd de overeengekomen prijs op het stadhuis aangeplakt. Die prijs gold meestal één week.

Een voorbeeld : op donderdag 21/01/1858 publiceert (1) de Feuille d'Ostende de prijs van het brood voor de lopende week :

> PRIX DU PAIN A OSTENDE
> Il résulte du tableau affiché à l'hôtel de ville en exécution du règlement communal du 2 décembre 1854 que les débitants de pain s'engagent à vendre pendant la semaine du 18 au 24 janv. 1858, le kilogramme de
>
> | | | | |
> |---|---|---|---|
> | Pain blanc | de | 46 à 40 | centimens |
> | Demi-blanc | de | 40 à 36 | " |
> | Quart-blanc | de | 30 à 39 | " |
> | De ménage | de | 28 à 25 | " |

Die prijzen waren allerminst vast. Zo publiceert diezelfde Feuille d'Ostende op zondag 21/03/1858 de prijzen van de week

wit brood	46 à 39	centiemen
half wit	38 à 36	"
kwart wit	30 à 39	"
menage	28 à 24	"

Wijst dat op een opwaarding van het brood, of op zeer grote devaluatie van de frank ? Bedenk dat we nu 36,-- frank betalen voor een wit brood van 400 gram.... (2)

---

(1) Zonder er veel belang aan te hechten : op de laatste blz., onderaan rechts, achteraan de betalende reclames.

(2) Ik weet echter niet wat de aanduiding 1/2 en 1/4 wit brood inhoudt. Wellicht weet een lezer van De Plate het ? Gaarne vernomen.

SOORT VAARTUIG	EIGENAAR REDER	NAAM SCHIP	BOUWJAAR	CONSTRUC.	Nr. SCHIP	AFMETINGEN LOA	BREEDTE: LLL	O	SP	HOLTE	DIEPGANG	TONNEMAAT BRT	NET	INHOUDEN BRANDST.	WATER	OLIE	VISRUIM	MOTOR MERK	TYPE	PK	OMW.
Tankschip	Purfina-Oostende		1935	C-30																	
Trawler	Deroo Albert - Zeebrugge	Roi Leopold	1936	C-31	0.350	27,4						94,7	30,9					Carels		200	
Trawler	Franse Reder - Dieppe	Pierre Pocholle	1937	C-32		32,25	30	6,4	25	3,6								Deutz		375	
Trawler	Franse Reder - Dieppe		1940	C-33																	
Trawler	De Macker H.	Heideroosje	1955		Z.561	17,4	14,5	4,4	8	2,6	2,6	34,65	10,54	8.000	800	400	165	ABC	3MDV	150	
Trawler	Rederij Seghers	Johny	1960	C-32	0.333	38,75	33,5	6,4	65	4,2	4,2	209,07	84,56	60.000	7.000	980	160	MWM	TRH3485	800	375
Trawler	Rederij Seghers	Anita	1962	C-33	0.334	39,5	33,5	6,4	65	4,2	4,2	209,07	85,24	70.000	9.000	1.200	160	GM	8-71	4x210	
Tankschip	Esso Oostende	Clairy	1963	C-34		19		4,4	2	1,75	1,5							Bedford		50	
Trawler	Verleene Engel en Lucie Oostende	Koningin.Engelen	1963	C-35	0.369	27	23	6,4	25	3,2	2,6	96,37	41,06	23.000	3.000	500	70	Bolnes	5L	250	430
Trawler	Cattoor H. - Waege Zeebrugge	Judith	1963	C-36	Z.431	28	24	6,4	25	3,2	2,6	102.68	38,72	25.000	3.000	600	70	Industrie	6DL	330	500
Trawler	Vercoutter Marcel-Bogaert - Nieuwpoort	Andre-Jeannine	1963	C-37	N.720	22	18	6,4		3	2,2	63,96	19,33	12.000	6.000	600	40	Bolnes	4L	200	430
Trawler	Le Bluy G. - Vanneuville Oostende	Normauwill	1964	C-38	0.114	28	24	6,4	25	3,2	2,6	101,96	37,95	25.000	3.000	600	70	ABC	6MDX	375	600
Hektrawler	Red. Polaris - Brussel	Victor Seghers	1965	C-39	0.164	28	24	6,4	6	3,7	2,9	162,43	84,97	47.000	7.000	500	85	ABC	6MDX	375	600
Trawler	Decreton-Calcoen De Panne	Johan	1965	C-41	N.738	22	18	5,4	8	3,1	2,4	67,36	19,84	12.000	2.000	600	40	Bolnes	4L	200	430
Trawler	Rededrij Vigo - Oostende	Peter Luc	1966	C-43	0.232	28	24	6,4	25	3,2	2,6	105,75	37,95	25.000	3.000	600	70	ABC	6MDX	375	600
Trawler	Van Lul-Vanderhaeghen Oostende	Caesar	1967	C-44	0.182	35	30,5	6,4	25	3,4	2,7	155,74	68,67	42.900	4.500	2.000	160	MWM	TBD 440	810	900
Trawler	Lebluy G. - Vanneuville Oostende	Lucali	1967	C-45	0.274	28	24	6,4	25	3,4	3	121,25	46,53	32.000	3.500	600	80	ABC	6MDX	375	600
Trawler	Vercouter - Bogaert Nieuwpoort	Marlu	1968	C-46	N.719	25	21	6,4	2	3,8	2,9	86,59	30,2	25.000	3.000	600	65	Bolnes	6L	300	430
Trawler	Coggne - Christiaen Oostende	Marie-Paul	1968	C-47	0.243	28	24	6,4	25	3,2	2,7	102,34	30,72	27.000	3.500	600	70	ABC	6MDX	425	700

Trawler	Deckmyn - Cloet Oostende	Krisjean-Henson	1969	C-48	0.206	28	24	6,5	25	3,2	2,7	101,02	30,72	27.000	3.500	600	70	ABC	6MDX	375	600
Trawler	Vermander - Van Acker Nieuwpoort	Lucky	1969	C-49	N.736	22	18	5,5	8	3,1	2,4	69,29	19,84	12.000	2.000	600	40	ABC	3MDXS	300	700
Trawler	Red. Verbos Oostende	Maria-Duyne	1970	C-50	0.135	28	24	6,5	25	3,2	2,7	100,42	30,71	27.000	3.500	600	70	ABC	6MDX	375	600
Hektrawler	Red. Harry - Marina Oostende	Harry-Marina	1970	C-51	0.211	14,6	11,7	4,5	2	2,3	1,7	27,73	8,57	3.240	380		21	GM Storck	6-71	145	1.800
Boomkotter	N. Van Duyn Katwijk - Nederland	Rose-Marie	1971	C-52	KW.34	33	29	7,5	5	4,1	3,15	206,43	74,62	66.000	18.500	2.000	135	Werkspoor Storck	FBHD	1.015	750
Boomkotter	N. Van Duyn Katwijk - Nederland	Pelikaan	1972	C-53	KW.88	33	29	7,5	5	4,1	3,2	207,00	75,25	58.000	18.500	1.500	135	Werkspoor Storck	FBHD	1.015	750
Boomkotter	N. Van Duyn Katwijk - Nederland	Hans	1973	C-54	KW.189	33	29	7,5	5	4,1	3,25	207,74	74,65	57.000	18.500	1.500	135	Werkspoor Storck	FBHD	1.230	800
Boomkotter	N. Van Duyn Katwijk - Nederland	Jacob-Mary	1974	C-55	KW.117	35,3	30,8	7,5	5	4,1	3,25	226,77	83,29	82.000	25.000	1.500	135	Werkspoor	FBHD	1.310	850
Boomkotter	N. Van Duyn Katwijk - Nederland	Maarten	1974	C-56	KW.105	35,3	30,8	7,5	5	4,1	3,25			82.000	24.000	1.500	150	Deutz	SBV 6M 545	1.320	500
Ponton	J.P. Knight Rochester - Engeland	Kingsgate	1975	C-58		40		12,8	8	2,75		345									
Sleepboot	J.P. Knight Rochester - Engeland	Kintore	1977	C-59		35	30,8	10,5		4,7	3,7	345		200.000				Wichmann	6AX	2 x 1980	
Boomkotter	Red. Versluys - Decuyper Oostende	Stormvogel	1982	C-61	0.51	30,43	26,5	7,5	8	4,17	3,6	197,56		100.000	14.000	1.500	140	ABC	6MDXC	900	750
Boomkotter	Rederij Seabird Zeebrugge	Barentzee	1983	C-62	Z.121	30,43	26,5	7,5	8	4,17	3,6	222		90.000	25.000	1.500	140	ABC	6MDXC	900	750
Boomkotter	Rederij Nelson Zeebrugge	Nelson	1984	C-63	Z.66	30,43	26,5	7,5	8	4,17	3,6	224		90.000	35.000	1.500	140	ABC	6MDXC	900	750
Boomkotter	Rederij Jami - Oostende	Fighter	1985	C-64	0.124	32,23	28,3	7,5	8	4,17	3,6	259		100.000	34.000	1.500	140	ABC	8MDCX	1.200	750
Hekvisser	Rederij Wilmar Oostende	Wilmar	1988	C-65	0.154	26	22,5	7,5	6	4	3,65	207		50.000	31.000	2.200	90	Catter-pillar	3508 TA	705	1.200
Boomkotter	Vantorre Stanley Oostende	Op Hoop van zegen	1990	C-68	Z.98	33,58	29,6	7,5	8	4,17	4			100.000	50.000	1.500	160	Werkspoor	6PG240	810	760

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (32)

door Aimé **SMISSAERT** (+)

Na een jaar onderbreking (het laatste artikel in de reeks verscheen in het mei-nummer 1993) zetten wij het verhaal van Aimé SMISSAERT over Oostende in Wereldoorlog I verder.

Ter herinnering. Deze feitenfeuilleton werd vanaf 1920 afgedrukt in het Oostendse weekblad "De Duinengalm". Aimé SMISSAERT (1876-1926) heeft bij het schrijven bijstand gekregen van enkele toegewijde medewerkers en informanten. De teksten zijn dus in ruime mate gezamelijk werk maar dan wel onder supervisie en eindredactie van Aimé SMISSAERT.

Aimé SMISSAERT is de grootvader van ons geacht bestuurslid Emiel SMISSAERT.

In ons tijdschrift verscheen de eerste aflevering in het april-nummer 1989.

De redactie

Zondag 20e December. -

ZEVENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 10 1/2 ure vliegen verscheidene vliegtuigen der Bondgenoten over de stad en over Mariakerke en Middelkerke. Daar laten zij kleine bommen vallen. Vruchteloos wordt op hen geschoten.

Ruim 8.000 man voor 't meerendeel toehoorende aan de 169e, 203e, 204e en 20e regimenten pinhelmen en aan het 15e Seebataljon, trekken Middelkerkewaarts op. Zij hebben mitraljeuzen en eenige koeien mede en worden opgevolgd door een aantal bevoorradingskarren.

's Avonds krioelt het letterlijk in onze straten van duitsche soldaten, meest vestingvoetvolk (waarvan de kleederdracht goed gelijkt op die onzer grenadiers).

't Getal binnengebrachte gekwetsten wordt zoo groot dat de duitschers bezit nemen van het Pensionnaat van het Koninklijk Atheneum om er eene ambulancie in te richten.

Deze morgen werden op het kerkhof, de lijken van een Fransch officier en van 12 duitschers ter aarde besteld. De Fransche officier werd begraven op het perk aan de Oostendenaars voorbestemd.

Deze namiddag werd het volgend bericht, in 't Vl., Fr. en duitsch opgesteld, uitgeplakt :

BERICHT

Priester Arthur BEYAERT van Brugge heeft op leugenachtige wijze den duitschen keizer, de duitsche officieren en de duitsche soldaten gelasterd en beleedigd; hij is uit dien hoofde door het veldkrijgsgerecht, den 8 December 1914 tot 3 jaar gevangzitting veroordeeld.

(get) von Schröder
Admiral

Rond 1 ure van den namiddag staken de duitschers eene villa van Raversyde in brand. Van uit stad kon men duidelijk de vlammen zien.

Deze namiddag om 3 1/2 ure, concert op de Markt. Zeer veel piepjonge soldaten luisteren toe, alsook eenige duitsche "boy-scouts", gastjes van 13, 14 jaar.

Deze noen hebben de duitschers uit den vijver van het Leopoldspark drie prachtige officiersabels gehaald.

Maandag 21e December. -

ACHTENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gedurende den ganschen nacht, kwamen afgeloste troepen met karren enz. van de kanten van Middelkerke en Leffinghe af.

Rond 11 ure komt een volle tram met gekwetsten van Middelkerke af. De kinderen van het Sanatorium van Dr DELCROIX, in het O.L.V. College gehuisvest, moesten deze morgen het College verlaten en werden met den trein naar Brussel gebracht.

Van heden af mogen geen soldaten meer op den Zeedijk; de officieren allen hebben vrijen toegang mits zij voorzien zijn van eene toelating der Kommandantur.

Heden morgen op de markt, bitter weinig beweging : de groenselboerinnen durven schier naar stad niet meer komen. De Oudenburgenaars werden langs den weg tegengehouden en slechts met groote moeite doorgelaten, nadat men hen wel op 't hert had gedrukt dat ze Donderdag niet meer door mochten; ook van Middelkerke durven de boerinnen niet veel meer komen - het zit daar ver van pluis met de bevolking en, volgens een Middelkerkenaar ons verklaarde, mag men er zich aan verwachten dat binnen korte dagen alwie vluchten kan de gemeente verlaten zal. Ziehier overigens wat hij ons vertelde :

"Sedert een 10 tal dagen schieten de kanonnen van Nieupoort weer op Middelkerke. Dinsdag en Woensdag waren het de schepen die schoten, doch meest in 't land. Op zeker oogenblik nochtans werd uit zee geschoten op de *Villa Emilie*, waar de duitsche plaatsbevelhebber verblijft. Ze werd werd niet getroffen, doch wel de bakkerij van den h. Louis PROOT, in dewelke een 6 tal bommen vielen. Ik weet niet of er nog elders schade werd aangericht, want het is streng verboden op den Zeedijk te gaan en met groote moeite mogen wij zand halen naar de duinen. Sedert de schepen op de *Villa Emilie* schoten, hebben de duitschers de hotels en villas van den Zeedijk verlaten en huizen ze nu wederom in 't dorp en bij den boer. Donderdag schoten de kanonnen van Nieupoort op eene duitsche batterij te Middelkerke opgesteld. Eene bom trof het hofstedeken van Casimir BOYDENS, hovenier en doodde er vijf personen : de duinwachter van Westende en zijne twee kinderen, die daar eene schuilplaats hadden gezocht, Hendrik BOYDENS, broeder van Casimir en de meid, Marguerite PYLYSER. Eene zuster der meid werd de bil afgerukt. 't Gevaar was zoo groot dat de duitschers het gedeelte Westwaarts van Middelkerke tusschen den Krokodiel en de hofstede van Pieter MORTIER, hebben doen ontruimen. De slijk speelt leelijke perten aan de duitschers : zoo moesten ze verleden week 3

hunner pletmachienen aanleggen om 2 kanonnen uit te halen, die meer dan een meter diep in de modder staken !"

Deze morgen liep men in stad rond met tamelijk schoone schulletjes in de Visscherskaai gevischt.

HET LUNA PARK IN BRAND

Deze namiddag, een 20 tal minuten voor 3 ure, zagen voorbijgangers rook opstijgen uit de gebouwen van het *Luna Park*, dat deze zomer diende tot *Tentoonstelling van alle sporten*, en nu, sedert de duitschers hier baas spelen, dient tot depot van napthe en benzine, peerdestal, bergplaats van stoor en peerdesmis. Korte oogenblikken nadien sloegen vlammen uit het houten gebouw, en min dan een kwart uur later viel het dak met donderend geraas in. De pompiers, intusschentijd verwittigd, waren zeer rap ter plaats, - en daar ons pompierskorps slechts het geraamte van een pompierskorps meer is (twee man en een brigadier-mecanien) - hielpen duitsche soldaten mede aan 't blusschen. Zij spanden alle pogingen in om de villas der Koninginnelaan, palende aan het *Luna Park*, te vrijwaren en gelukten daar ten deele in; slechts twee der villas werden beschadigd, en dan nog meest door het water. Het torentje der villa palende aan het *Luna Park*, werd ten deele vernield.

Ondertusschen liet men de naphte en de benzine branden, daar er toch geen middel bestond om iets te redden uit den vuurpoel; van tijd tot tijd werden knallen gehoord als vuurschoten : 't waren kardoezen die door den eenen of den anderen duitscher in 't *Luna Park* vergeten waren.

Rond 5 ure van den avond doofden de vlammen langzamerhand uit, en rond 6 ure was alles gedaan. Van het *Luna Park* bleef niets dan het ijzeren geraamte, gansch gekromd en verwrongen over.

Gansch Oostende was deze namiddag te been om de brand te zien - ook vele duitschers keken nieuwsgierig toe.

De oorzaak van den brand is onbekend. Volgens in loop zijnde geruchten zou hij te wijten zijn aan de onvoorzichtigheid van een bewaker die aan een duitsche soldaat wilde bewijzen dat het poeder eene kardoes niet kon ontvlammen. De duitscher wilde hem nadoen, doch eene ontploffing greep plaats : de duitscher werd erg in 't gelaat verbrand, en de vlammen deelden zich aan het in den grond liggende stroo mede. Bewaker en duitscher zouden in 't gevang gestoken zijn. - Tot daar 't gene verteld wordt !

* * *

Heden kregen de drukkers van stad het bezoek van eenen policieagent die hen mededeeling deed van het verbod welkdanige plakkaten ook uit te plakken, zonder voorafgaandelijke toelating der Kommandantur.

* * *

Vandaag ontmoetten wij E.H. Pastor van Westende, die ons zijn wedervaren vertelde. (Zal later te pas komen).

Deze namiddag vernamen wij ook nieuws van E.H. LOOTENS, pastor van Westkerke. De Zondag voor de aankomst der duitschers te Westkerke had hij zijne parochianen tot de kalmte aangemaand. Toen de duitschers het dorp binnentraden, ging iemand den E.H. Pastoor beschuldigen bij de duitsche overheden. Den aard der beschuldigingen kennen wij niet, doch wat wij weten is dat zij haren oorsprong vond in de hatelijke politiek. Het huis van E.H. LOOTENS werd van onder tot boven onderzocht en de duitschers vonden eindelijk in de lade van een lessenaar een oud verroest revolver. Zulks was genoeg om den achtbaren geestelijke te doen aanhouden; hij mocht van geluk spreken dat men in zijn huis geene kardoezen vond, anders had men hem door het hoofd geschoten. Na vele uitleggingen wilde men wel aan zijn onschuld gelooven, doch daar men wist dat hij eenigszins begoederd is, sloeg men hem met eene boet van verscheidene duizende frank. Deze boet tot nu toe nog niet betaald zijnde, zou volgens onze zegsman, de E.H. Pastor van Westkerke nog altijd door de duitschers gevangen worden gehouden.

* * *

Uit vertrouwbare bron vernemen wij dat de duitsche, en ook de Belgische en Fransche gekwetsten niet op voorbeeldige wijze door de duitsche krijgsgeneesheren worden behandeld. Zoo werd ons op stellige wijze verzekerd dat ruim 50 gekwetsten, die gedurende eene week der verloopene maand in het militair hospitaal onzer stad, het tijdelijke met het eeuwige wisselden, er zeker 40 den doodendans zouden ontsprongen zijn, waren zij beter door de *Herrn Dokter* verzorgd geworden.

Algemeen wordt den lof verkondigd van de wijze waarop het eerste verband gelegd wordt, doch eenmaal in het hospitaal veranderen de zaken. Zoo was er een Fransch soldaat, die een kogel in den bil had gekregen. De wonde was op voortreffelijke wijze verbonden geworden, doch toen hij een drietal dagen in het militair hospitaal lag, begon hij te klagen van steeken in den bil. Zuster LOUISA, van het hospitaal, verwittigde de duitsche geneesheer, deze schokschouderde eventjes en liet den lijder liggen : 3 dagen nadien was de arme jongen aan den tetanos bezweken !

De duitsche geneesheeren klagen dat er, onder de duitsche zieken, zooveel geslachtszieken waargenomen worden. Men is verplicht geweest in het Koninklijk Atheneum eene bijzondere ziekenzaal in te richten !

* * *

De *Goedkoope Restaurant* van den *Helder* (aan 35 centiemen het noenmaal), moest heden geopend worden.

De *Helder* bleef eventwel toe, volgens de eenen, bij gebrek aan elektriciteit, volgens de anderen, doordat de duitschers zich meester hadden gemaakt van al de levensmiddels, in den *Helder* samengebracht, met het oog op de uitbating der Restauratie.

(wordt vervolgd)

MARITIEME SOUVENIRS IN KUNSTKERAMIEK GENAAMD "BORDS DE MER"

door Marcel **BYN**

Deze beeldjes trokken jaren geleden reeds mijn aandacht, eerst in het Ensor Museum, later in het Heemmuseum De Plate. Het was vooral de expressie die deze beeldjes en beelden uitstraalden die mij fescineerde. In enkele jaren heb ik een mooie verzameling opgebouwd door het veelvuldig zoeken op markten en bij antiek handelaars en brocanteurs. Telkens vroeg ik mij af van waar deze beeldjes afkomstig waren. Op mijn navraag bij veel brocanteurs naar de herkomst luidde hun antwoord, uit Frankrijk. De ene zei, uit Boulogne, de andere uit de nabij gelegen gemeente Wimereux.

Ik schreef naar deze plaatsen en telkens kwam er een negatief antwoord.

Enige tijd geleden was er in het veilingshuis De Wit in Oostende een formidabele collectie van deze beeldjes te koop. Ik had aanstonds een vermoeden van wie deze collectie afkomstig was; nl. een eminent verzamelaar en restauranthouder uit Oostende. De man was zo goed geweest een facsimile uit een tijdschrift aan iedere koper te laten geworden waardoor we meteen wisten van waar deze beeldjes afkomstig waren. Ik heb onmiddellijk naar al deze gemeenten geschreven en een ervan bracht een antwoord op mijn vraag, nl. het stadje L'ISLE ADAM, nabij Parijs.

Het was dhr. FOURNIER die zo vriendelijk was mij een hele verzameling dokumentatie te zenden, waar ik nu zo vrij ben deze zo goed mogelijk te vertalen.

L'ISLE-ADAM EN DE KERAMIEK

De meeste mensen uit L'Isle Adam weten niet veel van de voorgeschiendenis van hun stadje op gebied van de keramische kunst.

Het is slechts sedert 1990 dat enkele mensen begonnen te ijveren om dit weer in het daglicht te plaatsen. Dit dank zij enkele oudere werklieden die zich herinnerden wat hun ouders hun vertelden.

De geschiedenis zou beginnen in Villenauxe-la-Grande lez Aube, waar een zekere MAUGER zich vestigde.

Het land is rijk aan rode klei maar de nodige kaolin (porselein aarde) nodig voor de witheid in het porselein moest uit Bretagne komen of uit Limousin. De brandstof was hout of kolen die eveneens van elders moest komen. Waarom MAUGER een porseleinfabriek stichtte en geen aardewerk (faiencerie) zal men wel nooit te weten komen. Een kataloog van MAUGER Fils en PEZE, daterende uit 1889, beschrijft de fabrikatie van een voor toen ongewone produktie van porselein als volgt : "Wij hebben in onze magazijnen alle soorten Onzelievevrouwbeelden, tabakspotten, een grote keus wijwatervaten, inktpotten, bustes van beroemde personages enz.". Het merendeel van deze beelden waren van biscuit gebakken maar niet geémailleerd, wat het voordeel had dat de sculpturen beter in detail uitkwamen. De zaken gingen zo goed dat MAUGER & Fils & PEZE

Sansetau

besloten hun produktie op te drijven en een nieuwe fabriek te stichten in L'Isle Adam. Dit gebeurde op het einde van de eeuw. En nu valt de naam HANNE (en niet HAMM zoals vermeld in een vorige bijdrage)

Alphons HANNE was de naam van de produktieleider van de nieuwe fabriek die tevens modellenmaker was. Hij vestigde de nieuwe fabriek in de rue de Pontoise. Ze fabrikeerden niet alleen hun gekend gamma maar ook beeldjes in terre cuitte. Ze ontwierpen een kollektie die bestemd was om in de badplaatsen te worden verkocht. Zij stelden kleine visserfiguurtjes voor en tafereeltjes uit het maritieme en het vissers leven.

Ze werden verkocht in hun natuurlijke rode kleur of in patina kleuren met de hand geschilderd. De kollektie telde meer dan 200 ontwerpen en achteraf ging men over tot de produktie van grotere beelden.

Het is in die periode dat de beeldhouwer GULUCHE voor Alphons HANNE kwam werken en zijn kollektie "Les Bords de Mer" ontwierp. Men mag aannemen dat de meeste stukken van de hand van GULUCHE afkomstig waren.

WIE WAS GULUCHE ?

Jean-Marie GULUCHE geboren in 1850 kwam zich in 1880 in L'Isle-Adam vestigen om er te werken voor A. HANNE als sculpteur. Hij maakte een groot aantal ontwerpen die hij "Bords de Mer" noemde. Dit deed hem vooral denken aan zijn geboortestreek Bretagne. Zijn voornaamste werken, welke allen een gevoelige expressie van het harde zeemansleven zijn, waren : "Terug van de visvangst", 70 cm en 35 cm groot, "Vier dagen en nog niets", "Ongerustheid", "De schipbreukelingen" (les naufragés), "Tijdens de storm", "En détresse" (in nood), "Le sauveteur" met boei.

Hij vervaardigde meer dan 50 figuren, niet alleen vissers maar ook landbouwers, beroemde figuren en vooral "Mignon" een lyrische figuur uit de opera, een monumentaal werk van 70 cm hoogte.

Alphonse HANNE ontwierp ook en zijn stukken zijn met zijn naam getekend. Als produktieleider nam hij later het bedrijf van zijn oude bazen over. Hij stopte de fabrikatie van heiligen beelden, wijwatervaatjes en andere figuurtjes, maar deed uitgebreid verder met de kollektie van "Bord de Mer" alsook andere thema's in terre cuitte. Zo ziet men op alle stukken gemaakt door A. HANNE en GULUCHE dat deze van hun handtekening voorzien zijn.

De stukken voorzien van de handtekening A. HANNE zijn van voor 1908 daar hij vroegtijdig stierf, 52 jaar oud. Hij liet een bedrijf met 50 werkloze arbeiders achter. Een ervan een zekere Maurice LEPOIVRE, die het beroep van modelleur, pottenbakker en keramist goed kende zal een overnemer zoeken in 1914. De nieuwe bazen zijn FONTAINE en DURIEUX. LEPOIVRE zal in het bedrijf als meestergast 30 jaar lang blijven werken. De kollektie "Bords de Mer" zal de merknaam A. HANNE blijven dragen. In 1940 wordt de fabriek vernietigd tijdens een Duits bombardement.

In 1920, bij een grote crisis, verlaat een groot deel van de werklieden het bedrijf en stichten zelf een corporatie en maken modellen gelijkend op deze van A. HANNE met de merknaam "Céramique d'Art I.A.".

DE FABRIQUE

1) F. Tessier et Cie, qui a repris, en 1919, la maison Mauger.
2) Tilgès, autre fabrique de Villenauxe.
3) Autre marque où Tilgès est associé à Tacquet ou Jacquet.
4) A. Hanne : la marque la plus célèbre dans le domaine des souvenirs de bord de mer.
5) S'agit-il d'un successeur éphémère ? Nous ne connaissons que deux pièces portant cette marque.
6) Fontaine et Durieux, eux aussi successeurs de Hanne... qui eut Durieux pour représentant.
7) Moynet semble avoir succédé à Fontaine et Durieux avant de s'associer à Mabilat.
8) Cette marque figure sur des pièces numérotées 4 000 et suivantes et signifie : « Anciens Etablissements Fontaine et Durieux ».
9) Variante de la précédente, M.C. sont-elles les initiales de Chevallier, qui s'associera avec Lepoivre ?
10) Ce cachet figure sur une pièce qui porte également la marque de A. Hanne.
11) Marques de la Céramique d'Art figurant en creux sur les pièces.
On trouve, à l'Isle-Adam, sur des pièces très anciennes, une simple signature : A. Biet.

Ze maken niet alleen de gekende vissersfiguren maar ook dieren en familiale tafereeltjes. Een ander bedrijf is MOYNET.

Na 1940 is alle bedrijvigheid van beeldjes verdwenen.

Het vroegere moederhuis van MAUGER & PEZE in Villenauxe-la-grande-Aube is nu MAUGER en LETU. In 1919 werd het bedrijf gerund door een andere familie van ceramisten nl. Felix TESSIER. Hij doet verder met faience, heilige beelden en decoratie stukken.

Dit voor zover ik geinformeerd ben. Er waren nog andere bedrijven en de heer FOURNIER en zijn vrienden doen verdere zoektochten over deze keramische bedrijvigheid in hun L'Isle-Adam.

Nog een woordje over de fabrikatie. De kunstenaars maakten een model, waarvan ze een originele moule maakten in plaatser. Daarvan maakten ze een moule in bakaarde die na afwerking werd gebakken. Vervolgens werd daar een werkmoule van gemaakt in plaaster en met behulp van deze kon men een 100-tal beeldjes moduleren. Nadien moest men een nieuwe moule maken. De rode klei-aarde werd er met

de hand in gedrukt. Voor de grote modellen en groepen werden verschillende delen gemoduleerd en nadien samengebracht, geretoucheerd, gedroogd en gebakken. Nadien werden ze met de hand geschilderd en gepatineerd. Vanaf 1930 gebruikte men een nieuwe techniek door in gemetaliseerde vormen vloeibare aarde van wit-roze kleur te gieten. Dit symsteem dekte de kosten door de vlugge modelering.

De nummers die op de stukken voorkomen vragen nog veel opheldering. Men maakte series. Die droegen een referentienummer dat verwees naar het nummer van een catalogus. Er waren produktienummers, vooral bij de latere gegoten stukken. Hierbij vindt U een lijst van merken aangebracht op de beeldjes

De grote stukken zijn fascinerend door hun expressie en het verzamelen waard vooral voor wie van de zee houdt en van het vissersvolk.

Er waren veel kunstenaars maar de voornaamste waren A. HANNE en LE GULUCHE, verder namen als BOURDEAU, CARTIER, FOUCHER, VERNAY, TREMAU, CICARELLI.

Ter inlichting : het museum van L'Isle-Adam "Louis Senlecq" is geopend alle dagen, uitgezonderd de maandag en de dinsdag.

<u>Bronnen</u>

- Monsieur Fournier, dokter veearts en hulp conservator.
- Musée Louis Senlecq de L'Isle-Adam, conservator Monsieur Frederik Chappey.
- Gazette de L'Hotel Drouot, veilingshuis.
- Monsieur Michel Bloit, verzamelaar.
- Magazine "Vivre en Val d'Oise".

** MAES.L.
0304/93 SOUVENIRDOOSJE met 2 eretekens.Een op naam L.MAES.Sauveteur de Belgique.Tweede is van militaire aard.

** MAES.S.mvr.
0010/93 BOEK.China (ivm porselein).WS.Smith.ISBN.1.854 35 3187.

0107/93 BOEK.A.THYS.Europees sieraardewerk.PT.Graphics.Beveren-Waes.1991. 220 blz.Slappe omslag.

0269/93 BORD plat gemerkt SEO in wit porselein met fijne bruine boord. Ø 23,5 cm.

** MAJOR.W.
0004/93 AFFICHE OOSTENDE.Jeugdtehuis De Kim.Open deur.20-22/11/1992. 44x30,5 cm.

0139/93 AFFICHE N.OOSTENDE.Verkleinde reproductie van de kleuraffiche Plages Belges-Belgische badsteden.La Lithographie artistique Bruges.42x29,5cm.

0318/93 AFFICHE OOSTENDE. Tentoonstelling 12de Treinweekend van Oostende. 59x32 cm.

** MICHIELS.A.
0349/93 BROCHURE.Historische aantekeningen.O.L.Vrouw ter Duinen.Maria-kerke.Oostende 1961.12 blz.

** MISSIAEN.A.
0321/93 BREVET.Nijverheidsereteken 2de klasse Missiaen E.8/4/1947.

0324/93 PORTRETHOUDER in steen zoals gebruikt op kerkhof.21x25 cm.

** MISSIAEN.R.
0347/93 PUBLICITEITSBROCHURE.Graf en herdenkingsstenen.Steinmetz und steinbildhauer.nr1.Jan64.Munchen.

** MISSIEAN.A.
0322/93 DRUKWERK.Diverse items drukwerk ivm activiteiten Oostende.
a.PROGRAMMA.Turngala KOT Noordzee.10/5/1980.
b.OOSTENDSE REVUE.13de Oostendse Revue 1980.nov 80.
c.PROGRAMMA.Sunair BCO 1985-86.
d.KRANT.De Zeewacht.Speciale Editie.12/12/91.
e.VERKIEZINGSFOLDER.Oostende uw stad.CVP.10/10/80.2ex.
f.KALENDER.1991.N.I.O.O.en O.
g.KRANT.Uit in Oostende.augustus 1987.
h.KRANTENKNIPSELS.a.M.ANTHONY 8 en 9.b.

** MOERMAN.H.
0194/93 BROCHURE.33 brochures abt tot de Oostendse Revue 1968-1995.

a.Oostendse Revue 1968.Wad hemme nu ? 2 ex.
b.Oostendse Revue 1969.Moa gie nie! 2 ex.
c.Oostendse Revue 1970.Je Ku't er in ! 1 ex.
d.Oostendse Revue 1972.Ewè da'k zegge ! 2 ex.
e.Oostendse Revue 1973.Oetje maatje ! 2 ex.
f.Oostendse Revue 1974.Gif moa Sjette ! 2ex.
g.Oostendse Revue 1975.Mo kiekt e kè doa ! 2ex.
h.Oostendse Revue 1976.Awè Godtsjeetsje ! 2ex.
i.Oostendse Revue 1977.Is 't were van dadde ? 2 ex.
j.Oostendse Revue 1978.Vergit da moa ! 2 ex.
k.Oostendse Revue 1979.Tsjak uut-tsjak in ! 2ex.
l.Oostendse Revue 1980.Gart je van splenters ! 2ex.
m.Oostendse Revue 1981.'t Is doa da 't jukt ! 2ex.
n.Oostendse Revue 1982.Loat moa gletsen ! 2 ex.
o.Oostendse Revue 1983.Med haakn en oogn ! 2 ex.
p.Oostendse Revue 1984.Je mag nie begunnen,weie ! 2ex.
q.Oostendse Revue 1985.Teegn wie zeg je't ! 2 ex.

0195/93 LIED.12 liedjes op losse bladen en 3 notenteksten.Handschrift.
a.Een wonder van een schoonmama.Aan mijn vriend Jerome Depoorter
L.Reynaert Oostende maart 54 en april 1954.2 ex.
b.Zij tjoereld wat.Tekst L.Reynaerts.Muziek G.Dosaer.2 ex.
c.De Heilige stad (the holy city).15/7/47.
d.Dat is mijn Marianna.Met vriendschap opgedragen aan J.Depoorter
e.De Alpenbewoner.
f.Vaar mijn bootje.Muziek van Leo Vanhoof.
g.Marjan die tjoereld wat.
h.Ons nieuw Stadhuis
i.Ons Mikie Mauke.
j.Partituurtje van "Suzanne en Stiene."
k.Partituurtje van" Schoolkinderen"
m.Partituurtje van " Toen heeft ze mij verlaten."
n.Liedjes lijst van " Kermis aan de Kaaie" 1ste en 2de bedrijf.

0196/93 LIEDERBUNDEL.3 handgeschreven liedjes bundels.
a."Vogelenzaad " Opperette door L.Reynaerts met 9 liedjes.
b."Vaders Naamdag" en 12 andere liedjes.
c.Schrijfboekje met "Anti-Duitse liederen" geheimzinnig vervaardigd in de oorlogsjaren 40-44 door Leonard Reynarts.11 liedjes.

0197/93 TONEEL."Op je gemaksjes weye" Oostendse revue in 2 bedrijven.
Handgeschreven teksten in twee schoolcahiers.Gemerkt a +b.

0198/93 AFFICHES OOSTENDE.70 affiches van de Oostendse Revue.
a.Oostendse Revue 1971.J'et zitten.50x30cm.1 ex.
b.Oostendse Revue 1973.Oetje maatje.36,5x57 cm.2 ex + 8 ex PM.
c.Oostendse Revue 1974.Gif no sjette.56x35,5 cm.2 ex.
d.Oostendse Revue 1975.Mo kiekt e kè doa.46x25 cm.2 ex + 1ex PM.
e.Oostendse Revue 1976.Awè Godtsjeetsje.56x33 cm.2 ex + 2 ex PM.
f.Oostendse Revue 1977.Is 't were van dadde.56x31.2 ex + 2ex PM.
g.Oostendse Revue 1978.Vergit da moa.63x30 cm.2 ex + 3 ex PM.
h.Oostendse Revue 1979.Tsjak uut-Stjak in.63x44cm.2 ex+10ex PM.
i.Oostendse Revue 1981.' t Is doa da 't jukt.64,5x31.2 ex+2 ex PM.
j.Oostendse Revue 1980.Gart je van Spenters.41,5x28,5.2 ex+4ex PM.
k.Oostendse Revue 1982.Loat moa gletsen.56,5x31,5 cm.2ex+1exPM.
l.Oostendse Revue 1983.Med haakn en oogn...60x40cm.1 ex.
m.Oostendse Revue 1984.Je mag nie begunnen weie.40x30.2ex+9exPM.
n.Oostendse Revue 1985.Teegn wie n zeg je't.56x38 cm.2 ex.

o.Oostendse Revue 1986.Gie mag klapn ,gie.40x30cm.2 ex.

** MUSIN.H.
0329/93 KRANT.1 ex van La Feuille d'Ostende van 1 mei 1898.

** NEPTUNUS.VZW.
0252/93 AFFICHE N.OOSTENDE.Vlootdagen Marinebasis Zeebrugge.16,17 en 18 juli 1993.62x43.3 ex gemerkt a 1,2 en 3.
idem in affichette.2 ex gemerkt b1+2.
idem in affichette.Tweetalig.2 ex gemerkt c1+2.

0255/93 AFFICHE OOSTENDE.a.Galaconcert.Muziek van de Zeemacht.9/7/93.42x 30 cm.b.Lees Neptunus.Maritiem Tijdschrift.38x28 cm.

0284/93 FOTO ingekaderd.Koning Boudewijn en Koningin Fabiola in galakledij foto 40x30 cm en kader 60x51 cm.

** NN.
0101/93 SIERSCHOTEL in geglazuurd aardewerk.Ø 58cm.Versiering met bloemen en vogels.

0225/93 KRANT.Sport Elevage.24-25/4/1969.

0281/93 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches mbt tentoonstelling SPACE 86 te Oostende.Oostendse Hallen.11/7-5/10/86 (na verlenging).
a.100x62 cm.2 ex.b.66x48 cm.3 ex.c.47x31 cm.

0282/93 KRANTENKNIPSEL.39 fotocopies van krantenknipsels met betrekking tot de tentoonstelling SPACE 86 te Oostende.

0306/93 AARDEWERK.2 porseleinen beelden gepolycromeerd.Gemerkt SND 1991.
a.Christusfiguur zijn hart tonende.H 51 cm.Basis 8kantig Ø 14 cm.
b.OLVrouwfiguur haar hart tonende.H 51 cm.Basis 8kantig Ø 14 cm.

0307/93 TAS EN ONDERTAS.6 tassen en 6 ondertassen.Konisch met oor. Bloemmotief.Merk BOCH Made in belgium.Tas Ø 8 cm.Ondertas Ø 15,3 cm.
Gemerkt a tem f.

** NOTERMAN.G.Mvr.
0309/93 UITNODIGING tot verkleed en gemaskerd bal.K.M.Hoop in de Toekomst op 27 maart 1892.

** NOTERMAN.G.mvr.
0191/93 DRUKWERK.8 items in brochurevorm of klein drukwerk mbt Oostende.
a.BROCHURE.100 jaar Koninklijk Atheneum 1 Oostende.1882-1982.
b.BROCHURE.Jubilerende paren Oostende 1966-1968.
c.VERKIEZINGSBROCHURE.Oostendse Burgemeesters door de tijden heen
d.VERKIEZINGSBROCHURE.Onze burgemeester Jan Piers.
e.VERKIEZINGSZICHTKAART.A.Laridon.10/10/82.
f.VERKIEZINGSZICHTKAART.Jan Felix.z.d.2 ex.
g.INFORMATIEFOLDER.USS SKATE (SSN 578).

0207/93 FOTO.27 foto's van diverse grootte mbt Oostende.
a.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Avondlijk zicht op strand en dijk.

b1.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Afbraak van het postgebouw.
b2.FOTO.zw.17,5x12,5 cm.Foto Luc.Afbraak van het postgebouw.
b3.FOTO.zw.17,5x12,5 cm.Foto Luc.Afbraak van het postgebouw.
c.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.1ste steen legging Royal Palace.
d1.FOTO.zw.40x30 cm.Generaal Montgomery.
d2.FOTO.zw.24x18 cm.Foto Luc.Genraal Montgomery.
e1.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Bezoek Prins Karel.
e2.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Overhandiging Standaard Zeemacht door Prins Karel.
f.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Bezoek Koning Leopold aan Zeemacht.
g.FOTO.zw.40x30 cm.FOTO Luc.Terrein Kursaal in 1945.
h.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Eerste Zeewijding na WO2.
i.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Zicht op North Sea jachtclub.
j.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Zicht op Zeedijk en Kursaal.
k.FOTO.zw.30x24 cm.Foto Luc.Zicht op gebouw IMBO achterzijde.
l.FOTO.zw.40x30 cm.Foto Luc.Van benne naar pangel.Deelvis.
m.FOTO.zw.40x30 cm.Foto van gravure.Zicht op Cercle du Phare.
n.FOTO.zw.40x30 cm.Foto van gravure.Zicht op Cercle du Phare.
o1.FOTO.Gekleurd.40x30 cm.Foto Luc.Buitenvarende mailboot Prins Albert.
o2.FOTO.Gekleurd.40x30 cm.Foto Luc.Buitenvarende mailboot.
o3.FOTO.Gekleurd.40x30 cm.Foto Luc.Buitenvarende mailboot.Roi Leopold III.
o4.FOTO.Gekleurd.25x30 cm.Foto Luc.Mailboot op zee.
p.FOTO.zw.50x60 cm.Foto Luc.Koninklijke Villa.
q.FOTO.zw.40 x50cm.Foto Luc.Wedrennen op de Hippodroom.
r1,2,3,4.FOTO.zw.7x9 cm.4 zichten kursaal,Leopoldlaan,Strand en Hippodroom.
Albert.

0208/93 FOTOGRAFISCHE REPRODUCTIE van menu " Feestmaal aangeboden door de Persclub van de Kust aan zijnouderdomsdeken Maurice Antony op zaterdag 29 september 1951 in de Cardinal Oostende.18x24 cm.

0209/93 PENNEN.Twee doosjes metalen pennen van het klassiek model en een oude pennestok,Gemerkt a,b en c.

0212/93 ROERSTOK zoals gebruikelijk voor Rodenbachbier.l.1,5 cm.

0213/93 DOOSOPENER oud model met houten steel.l 14,5 cm.

0214/93 FOTOLITHO.2 fotolitho s van schilderijen met maritiem onderwerp.
a.Schepen tussen de rotsen bij zware zee.40x30 cm.
b.Schepen in haven.40x30 cm.

0218/92 FOTOLITHO.3 fotolitho's van gekende schilderwerken.zw.55x44 cm.
a.kermesse Flamande par Teniers.Maison E.Thill.Bruxelles 1950.
b.Les lingères par O.Brekelenkam.Maison E.Thill.Bxl.1950.
c.Les plaisirs de l'Hiver par A.Van der Neer.E.Thill.1951.
d.Le duo par Teniers.E.Thill.1951.

0222/93 CLICHES.72 dozen clichés van wijlen haar echtgenoot Foto LUC.
1.Doos 1.glas.1945-46.23 glazen clichés volgens lijst.
2.Doos 2.glas.1946 tot 50.25 glazen clichés volgens lijst.
3.Doos 3.glas.1947 tot 51.20 glazen clichés volgens lijst.
4.Doos 4.glas.1946.13 clichés in glas volgens lijst.
5.Doos 5.glas.1945.10 clichés in glas volgens lijst.
6.Doos 6.glas.1950.6 clichés in glas,3 gewone clichés volg.lijst.
7.Doos 7.glas.z.j.48 clichés in glas,2 gewone clichés volg.lijst.
8.Doos 1.Leica.1954.20 rollen clichés in doosjes volgens lijst

9.Doos 2.Leica.1954-60.17 rollen clichés in doosjes volg.lijst.
10.Doos 0.gewone film.1946.6 rollen clichés volgens lijst.
11.Doos 1/12.gewone film.1947.12 rollen clichés volgens lijst.
12.Doos 2/12.Gewone film.1947-48.12 rollen clichés volgens lijst.
13.Doos 3/12.Gewone film.1948.12 rollen clichés volgens lijst.
14.Doos 4/12.Gewone film.1949.12 rollen clichés volgens lijst.
15.Doos 5/12.Gewone film.1949-50.12 rollen clichés volgens lijst.
16.Doos 6/12.Gewone film.1950-51.12 rollen clichés volgens lijst.
17.Doos 7/12.Gewone film.1951.12 rollen clichés volgens lijst.
18.Doos 8/11.Gewone film.1951.11 rollen clichés volgens lijst.
19.Doos 9/12.Gewone film.1951-52.12 rollen clichés volgens lijst.
20.Doos 10/12.Gewone film.1952.12 rollen clichés volgens lijst.
21.Doos 11/10.Gewone film.1952-53.10 rollen clichés volgens lijst.
22.Doos 12/12.Gewone film.1953.12 rollen clichés volgens lijst.
23.Doos 13/10.Gewone film.1953.10 rollen clichés volgens lijst.
24.Doos 14/12.Gewone film.1953.12 rollen clichés volgens lijst.
25.Doos 15/12.Gewone film.1954.12 rollen clichés volgens lijst.
26.Doos 16/12.Gewone film.1954.12 rollen clichés volgens lijst.
27.Doos 17/12.Gewone film.1954.12 rollen clichés volgens lijst.
28.Doos 18/11.Gewone film.1954.11 rollen clichés volgens lijst.
29.Doos 19/12.Gewone film.1954.12 rollen clichés volgens lijst.
30.Doos 20/12.Gewone film.1954.12 rollen clichés volgens lijst.
31.Doos 21/12.Gewone film 1955.12 rollen clichés volgens lijst.
32.Doos 22/12.Gewone film 1955.12 rollen clichés volgens lijst.
33.Doos 23/12.Gewone film 1955.12 rollen clichés volgens lijst.
34.Doos 24/12.Gewone film 1955.12 rollen clichés volgens lijst.
35.Doos 25/12.Gewone film 1956.12 rollen clichés volgens lijst.
36.Doos 26/12.Gewone film 1956.12 rollen clichés volgens lijst.
37.Doos 27/12.Gewone film 1957.12 rollen clichés volgens lijst.
38.Doos 28/11.Gewone film 1957.11 rollen clichés volgens lijst.
39.Doos 29/10.Gewone film 1957.10 rollen clichés volgens lijst.
40.Doos 30/12.Gewone film 1957.12 rollen clichés volgens lijst.
41.Doos 31/12.Gewone film 1958.12 rollen clichés volgens lijst.
42.Doos 32/12.Gewone film 1958.12 rollen clichés volgens lijst.
43.Doos 33/9.Gewone film 1958.9 rollen clichés volgens lijst.
44.Doos 34/12.Gewone film 1958.12 rollen clichés volgens lijst.
45.Doos 35/12.Gewone film 1959.12 rollen clichés volgens lijst.
46.Doos 36/11.Gewone film 1959.11 rollen clichés volgens lijst.
47.Doos 37/11.Gewone film 1959.11 rollen clichés volgens lijst.
48.Doos 38/12.Gewone film 1959/60.12 rollen clichés v/lijst.
49.Doos 39/12.Gewone film 1960.12 rollen clichés volgens lijst.
50.Doos 40/12.Gewone film 1960.12 rollen clichés volgens lijst.
51.Doos 41/12.Gewone film 1960.12 rollen clichés volgens lijst.
52.Doos 42/12.Gewone film 1961.12 rollen clichés volgens lijst.
53.Doos 43/12.Gewone film 1961.12 rollen clichés volgens lijst.
54.Doos 44/12.Gewone film 1961.12 rollen clichés volgens lijst.
55.Doos 45/12.Gewone film 1962.12 rollen clichés volgens lijst.
56.Doos 46/12.Gewone film 1962.10 rollen clichés volgens lijst.
57.Doos 47/12.Gewone film 1962.12 rollen clichés volgens lijst.
58.Doos 48/11.Gewone film 1962.11 rollen clichés volgens lijst.
59.Doos 49/11.Gewone film 1963.11 rollen clichés volgens lijst.
60.Doos 50/12.Gewone film 1963.12 rollen clichés volgens lijst.
61.Doos 51/12.Gewone film 1963/64.12 rollen clichés volgens lijst
62.Doos 52/12.Gewone film 1964.12 rollen clichés volgens lijst.
63.Doos 53/12.Gewone film 1964/65.12 rollen clichés volgens lijst
64.Doos 54/12.Gewone film 1965.12 rollen clichés volgens lijst.
65.Doos 55/12.Gewone film 1965.12 rollen clichés volgens lijst.
66.Doos 56/12.Gewone film 1965/66.12 rollen clichés volgens lijst
67.Doos 57/12.Gewone film 1966.12 rollen clichés volgens lijst.

68.Doos 58/12.Gewone film 1967.12 rollen clichés volgens lijst.
69.Doos 59/12.Gewone film 1967.12 rollen clichés volgens lijst.
70.Doos 60/11.Gewone film 1968/69.11 rollen clichés volgens lijst
71.Doos 61/12.Gewone film 1970/71.12 rollen clichés volgens lijst
72.Doos 62/10.Gewone film z.j.10 rollen allerlei losse clichés.

NOTERMAN.mvr.

0206/93 SCHOTEL.6 schotels in porselein van het huishoudtype.
a.GROTE OVALEN SCHOTEL " Boch La Louviere".Wit,met blauwe golf en puntversiering.46x34cm.
b.OVALEN SCHOTEL " Boch La Louviere ".Wit,geribt met blauw versiering.35,5 x 27 cm.
c.OVALEN SCHOTEL "Keramis.Made in Belgium ".Wit, met rozenversiering.34 x 24,5 cm.
d.OVALE SCHOTEL."Chaville.France".Wit,met blauw-okeren bloem-en streepversiering.37x26,5 cm.
e.RONDE SCHOTEL."Chaville.France".Wit,met blauw-okeren bloem-en streepversiering.Ø 28 cm.
f.RONDE SCHOTEL."Boch La Louviere ".Wit,geribt met bloemenversiering.Ø 32,5 cm.

OOSTDUINKERKE.

0253/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Oostduinkerke.44ste Garnaalfeest.19-20/6/93. 84x60 cm.

OUVRY.R.

0124/93 FOTO afdruk op papier.Zicht op Geul,Vlaggestok en Genaverbrug vanaf Oostelijke Estacade.42x26cm.J.Daveluye Ostende.

POTTIER.J.

0316/93 FOTO.Fotomontage Voor recht en Vrijheid.18x24 cm.Ingekaderd.

PRIEM.J.

0178/93 BOEK.8 boeken met betrekking tot duitse concentratiekampen WO2.
a." We have not forgotten" Warsawa 1962.267 blz.
b." Pour la liberté " .Lille 1972.192 blz.
c." Nazi hel SS " Amsterdam z.j.111 zonder opgave bladzijdenr.
d.R.Lambrechts " Wir Musemmanner" Kortrijk 1946.221 blz.
e.F.De Schrijver." Als mens geboren" Antwerpen 1952.177 blz.
f.M.Rodion"Nieuws van het oostelijk front"Rotterdam.z.d.304 blz.
g.E.Kogon"De SS-Staat ".Amsterdam 1976.406 blz.
h.P.Aziz."Les Medecins de la mort"Geneve 1975.276 blz.

REULENS.J.

0291/93 PRENTKAARTEN.Boekje met 7 prentkaarten van Oostende.Uitgave NELS Gedrukt Tempère Ostende.Kursaal,Klein strand,Zwaailboot,Hoofdkerk, Gaanderijen en Station.Gemerkt a tem g.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 21 mei t/m 23 mei

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

		PENNINGMEESTER	REKENING
JAARGANG	23	J.P. FALISE	750-9109554-54
NUMMER	6 - 8	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
MAAND	augustus 1994	8400 OOSTENDE	

IN DIT NUMMER

blz. 181 : E. **SMISSAERT** : Het eerste zee-aquarium te Oostende. Een terugblik (1894 - tot 1914)

HET EERSTE ZEE-AQUARIUM TE OOSTENDE

een terugblik (1894 - tot 1914)

research en tekst : Emile SMISSAERT, lic. geschiedenis

Gaarne gedenk ik de uren doorgebracht in het "Algemeen Rijksarchief" en de "Koninklijke Bibliotheek" te Brussel. Dank voor de inzet en het degelijk werk van de "Fotografische Dienst" aldaar.
En met waardering voor de fotografische kunde van de heer V. PRINZIE, medecollega van de Oostendse Stadsbibliotheek

"Hoe geruststellend is de gedachte dat slechts MENSEN - zoals jij, zoals ik - en niet wezens van een hogere noch lagere orde, de geschiedenis maken, beleven, schrijven..... en beschrijven !"

Het heeft enig zoeken en tasten gekost om de meest geschikte invalshoek te vinden teneinde deze historiek van ruim twintig jaren - vanaf haar ontstaan, in 1894 (juist honderd jaren geleden) tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (1914) - te omvatten en op een aantrekkelijke wijze voor de lezer(es) van nu (1994) voor te stellen.

Een artikel van einde 1896, gepubliceerd in het Brusselse tijdschrift "Pêche et pisciculture", is een goede bron en introductie.

De titel, "*Het aquarium te Oostende*", penseelt het onderwerp waarover de schrijver zijn lezers wil onderhouden. Wij omschrijven in vertaling beknopt de inhoud.

> "(...) Ik heb, tijdens mijn verblijf te Oostende, de gelegenheid te baat genomen om meerdere malen het zee-aquarium, dat aldaar reeds drie jaren bestaat, te bezoeken".

En hij gaat verder : dit Oostendse zee-aquarium is geen officiële instelling, maar opgericht en uitgebaat door toedoen van mensen uit de privé-wereld.

Aan het hoofd van het handsvol stichters en eigenaars van het aquarium stond een zekere Edouard LANSZWEERT die een apotheker op rust was en overleden is in april 1906. Naar verluid was deze mens op zijn manier reeds jarenlang in de ban van de onderzeese dierenwereld; hij ging door voor een verdienstelijk kenner van de weekdieren en het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Brussel stelde zijn collecties op prijs.

Een tweede figuur die naar voren treedt, is de fotograaf F. LE BON, die het beheer van het aquarium op een efficiënte en praktische manier waarnam. En dit verdient onderstreept te worden en er nader op in gegaan te worden.

Immers tot dan toe was het stichten, openhouden en beheren van een zgn. "zee-aquarium" riskant te noemen !

Voorheen waren reeds twee gelijkaardige experimenten te Antwerpen uitgeprobeerd geworden onder bescherming en onder de auspiciën van de regering en weer eens bleek hoe moeilijk het was om een degelijk aquarium op te starten. Hier en in het buitenland. Ondanks de medewerkeing van eminente geleerden, in weerwil van de lessen en de opgedane ervaringen door anderen....

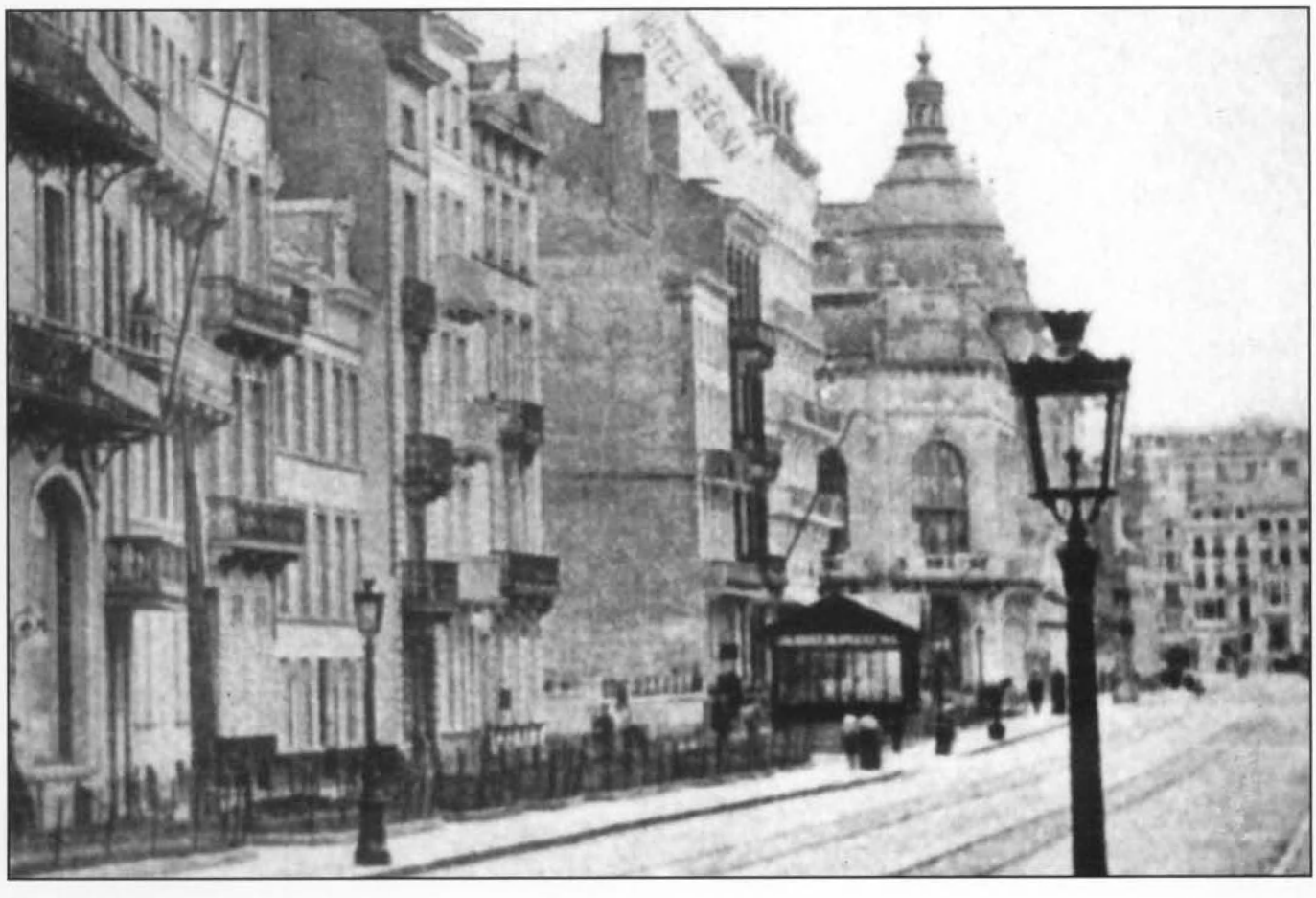
Telkens kwamen dezelfde fenomenen terug : lege reservoirs, waar de vissen vanaf hun aankomst ter plaatse vlug, al te snel kwijnden en ter ziele gingen. En alle beproefde inspanningen en opgebrachte inzet, al het hiertoe bestede geld bleven zonder nut voor de wetenschap. Bijna steeds waren verscheidene jaren nodig om het eerste resultaat maar onmisbaar sukses te bereiken : de vissen in leven houden !

Waar anderen haperden, mislukten of dienden te herbeginnen, lukte Oostende, om zo te zeggen vanaf de eerste dag van haar stichting, einde juni 1894. Een wonder ? Ho néén, maar het resultaat van veel voorbereidend studiewerk, van elders in het buitenland, één na één soortgelijke zeeaquaria bij wijze van

DE PLATE

De Van Iseghemlaan met op de achtergrond het chalet dat de ingang vormt tot het ondergronds aquarium.

Detail van bovenstaande foto.

studiereis op te zoeken en ter plaatse allerlei vóór- en tegen qua methodiek en manieren van uitbating af te wegen.

De ligging van het aquarium te Oostende was gunstig, op enkele tientallen meters van de zee, op de hoek van de Van Iseghemlaan en de Louisastraat, en vlakbij het atelier van fotograaf F. LE BON.

Een hoekige, donker houten châlet werd boven de ingang naar het ondergronds gelegen aquarium aangebracht, te midden van kleine tuintjes die de "Boulevard Van Iseghem" tooien en omzomen. Deze kleine kiosk is zichtbaar én vanaf het Kursaal, én vanaf de oude vuurtoren én vanaf de Dijkhelling van de Vlaanderenstraat. Een goed gekozen, centrale en geschikte ligging, héél dichtbij de dijk en de zee. Een attractie waar niet naast gekeken kan worden, behorende tot het eigenste eigen wat een badstad bieden kan.

Benadrukken wij nogmaals : het gaat hier om sousterrains. Dát staat vast. Maar de bronnen over herkomst en oppervlakte bieden geen eensluidend antwoord.

Volgens één zegsbron (einde 1896) bedroeg de totale oppervlakte ongeveer 600 m², met 40 meters façade aan de kant van de Van Iseghemlaan en de Louisastraat.

Een andere klok luidt dan weer wat bescheidener en maakt gewag van "(...) stevig gewelfde sousterrains, die dateerden nog vanuit het Hollands tijdvak (1815-1830) en die als kazematten dienst gedaan hadden voor de artillerie; alles samen ca. 490 m², met 25 meter gevel langs de Van Iseghemlaan en 17 meter langs de Louisastraat. Deze koele, onderaardse ruimten waren in 1893 in onbruik en dáár is het dan, dat LANSZWEERT, LE BON en electro-ingenieur COBBAERT besloten het eerste Oostendse "Zee-aquarium" , op eigen kosten en op eigen risico, uit te baten.

Dat het aquarium ondergronds gelegen was, werkte in het voordeel. Zeevissen vrezen en mijden als het kan, extreme temperaturen en zij zijn bovendien zeer gevoelig voor al te bruuske warmtewijzigingen. Een troef en een meevaller tegelijk was de omstandigheid dat aldus het daglicht vanuit de hoogte neerkwam op de vissen, zoals dat het geval is in de natuur en in open zee.Vergeet het niet, het betreft een "aquarium met zeevissen", en deze soort is nog het moeilijkst in leven te houden en te doen floreren.

Om zeevissen in gevangenschap in leven en welzijn te behouden is het onontbeerlijk, dat de voorraad zuurstof zeer regelmatig aangevuld en vernieuwd wordt. En aan deze voorwaarde werd in het eerste Oostendse zee-aquarium op voortreffelijke wijze voldaan. Er was een degelijk verluchtingssysteem voorhanden dat dag en nacht in werking was - in beweging gebracht door een machine, door pompen en door een watertoren - en goed functioneerde vanaf het prille begin (midden 1894 !). Alles gecompleteerd door een filtersysteem dat het water de helderheid van kristal schonk en deed bewaren.

Het kan geen kwaad nog even de pioniers en de pioniersjaren in herinnering te brengen.

In de loop van 1893 vormde zich een sociëteit (het aantal mensen dat daarin metterdaad betrokken was, is mij niet bekend), maar de voornaamste geldschieter en doordrijver was de apotheker-op-rust, de heer Edouard LANSZWEERT, die in zijn vrije tijd een "amateur-viskundige" (ichtyoloog) was. Benevens de fotograaf F. LE BON en de electro-ingenieur G. COBBAERT. Begin 1894 kreeg het gewenste en geplande "zee-aquarium" een vaste structuur.

In feite waren er vier sous-terrains voorhanden, waarvan er in 1894 reeds twee in gereedheid van werking kwamen, gevolgd het jaar daarop (in 1895) door de overige twee. Er waren zes waterreservoirs aanwezig, met een capaciteit van 250 kubieke meter en die zorgden voor de watertoevoer van een twintigtal visbakken, zowel - zo staat er te lezen ! - voor zeewater- als voor zoetwatervissen. Wat meer is : het aantal kubieke meter zeewater zou in de volgende jaren nog uitgebreid worden.

De voor die tijd meest geavanceerde techniek werd aangekocht en aangewend. De installatie (om het water voortdurend te verversen, te filteren en van zuurstof te voorzien) werd aangedreven door middel van een "ACME"-gasmotor, een stel druk- en zuigpompen en d.m.v. een nog maar pas bestaande model-luchtpomp, dat hen aangeraden en aangeprezen was door het "Musée d'histoire naturelle" te Parijs.

Om het geheel wat meer te stofferen en aanlokkelijker te maken, kwam E. LANSZWEERT op de gedachte om zijn grote verzameling schelpen en andere maritieme snuisterijen te kijk te stellen in het kleine museum dat bij het aquarium behoorde.

En een andere associé, F. LE BON, van het organiserende trio liet zich evenmin onbetuigd. Via de Antillen (waar hij zakenbelangen had) liet F. LE BON exotische zeedieren en -planten overbrengen. U leest goed : wij zijn zeer goed ingelicht over vele "ditjes-en-datjes" maar, o jeetje, hadden wij nu maar de beschikking over wat meer iconografisch materiaal !

Einde juni 1894 waren de werkzaamheden voltooid, het geheel kon op 30 juni aan personaliteiten en pers voorgesteld worden en, de dag daarop, op 1 juli 1894 begon men aan het eerste zomerseizoen. Het initiatief werd zowel door de plaatselijke bevolking (toen ruim 25.000 zielen) als door het Oostendse magistraat goed onthaald en, om de vele kosten te helpen delgen, kende de Stad Oostende een jaarlijkse subsidie van 2.500 fr. toe. Vanaf 1900 kwam ook de Staat over de brug met een jaarlijkse toelage van 1.000 fr. En het is precies deze bundel, die nu nog bewaard is die ons, af en toe tot in de kleinste details en met een stevige garantie van authenticiteit, inlicht over het wel en wee van dit aquarium, tot 1913, via het jaarlijks rapport over de werkzaamheden, uitgaven, toekomstplannen, etc.

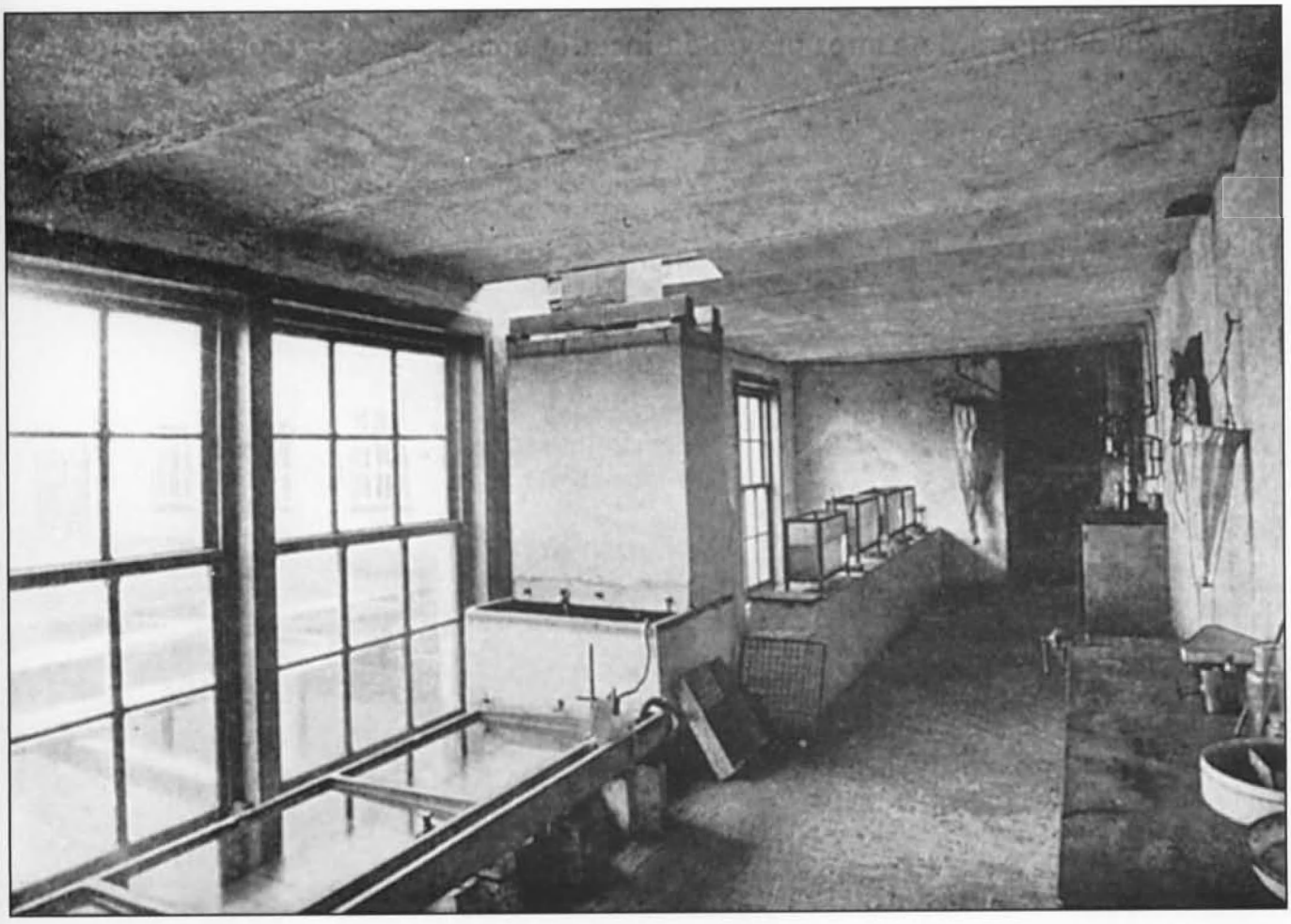
Toekomstplannen. Ja, zeker, Een nog groter aquarium, met nog meer bezoekers. Maar tegelijkertijd koesterde "men" een tweede ambitie...

Vanaf het begin lag het in hun bedoeling, ik citeer GILSON "(...) van groot nut te zijn voor de universiteiten en wetenschappelijke instellingen, te weten : door hen te bevoorraden

DE PLATE

Het eerste mariene station in 1842 te Oostende geopend door P.-J. Van Beneden.

Het mariene laboratorium van Oostende. De filterinstallaties en de aquaria.

in zeedieren voor de demonstraties (in de lessen) en de werkzaamheden in de laboratoria" (einde citaat).

Einde 1898 vraagt het Oostendse zee-aquarium een jaarlijkse subsidiëring, door de Staat toe te kennen en te betalen, aan. En blijft, immer weer, aandringen bij het Rijk om tevens "het" Belgisch "Station zoölogique" te worden, weliswaar erkend en gefinancierd door de Overheid !

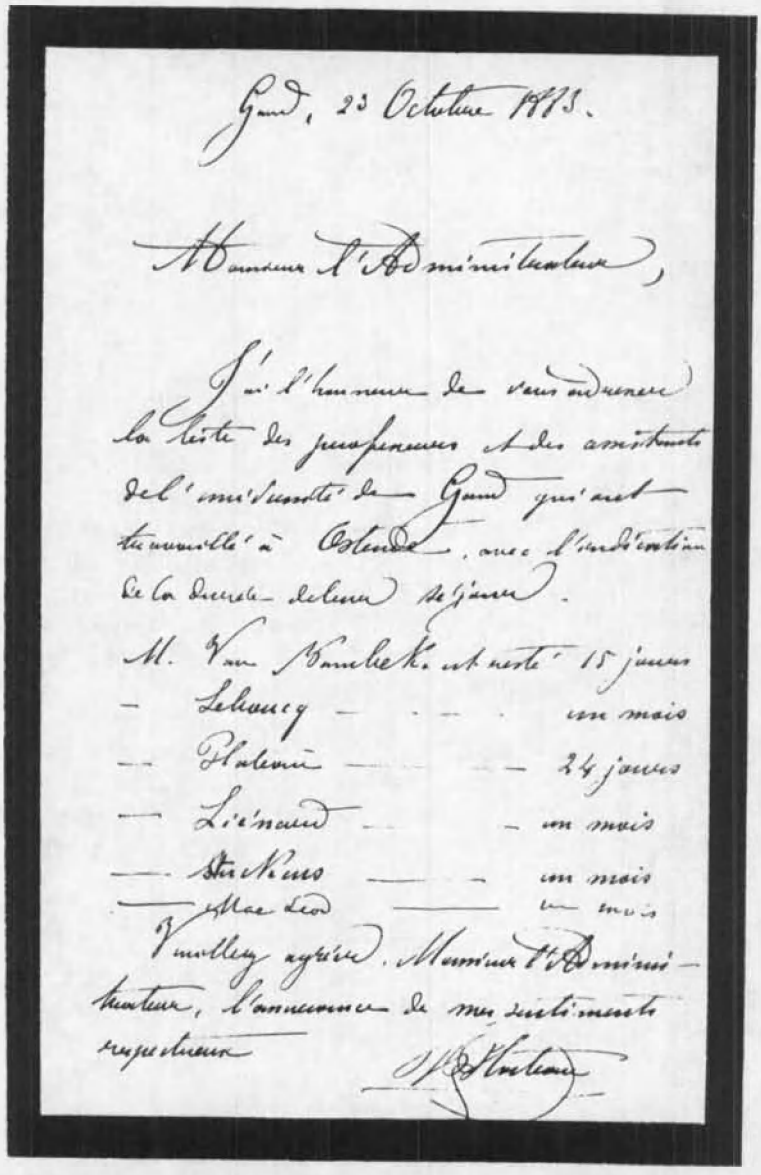
Had E. LANSZWEERT niet, einde februari - begin maart 1900, neergeschreven dat : "(...) Het aquarium van Oostende gesticht en gebouwd werd uit zuiver wetenschappelijk oogmerk, met de wens dat België later voorzien zou kunnen worden van een "model"-zeebiologisch onderzoeksstation. Maar daartoe is geld nodig (...) Etc.". Een bekend refrein bij menig kabinet van ministers te Brussel, veel gezongen maar weinig en achterdochtig aanhoord...

De vraag naar een zgn. eigen, Belgische "station zoölogique" bestond reeds vroeger. In 1843 installeerde de Leuvense hoogleraar Pierre-Joseph VAN BENEDEN (1809-1894) te Oostende, op eigen initiatief en op eigen kosten, het allereerste Westeuropese, zij het qua allure een zeer bescheiden te noemen "Laboratorium van mariene (=zee) dierkunde". Het was gelegen dichtbij (of in) een oesterputgebouw dat, volgens een betrouwbare zegsbron, inmiddels al lang niet meer bestaat want dit terrein werd verzwolgen bij de aanleg van het "Zeewezen"-dok, gelegen aan de oostkant van de Oostendse haven.

Een aantal, in hun tijd vermaarde buitenlandse biologen stelden aktief belang in dat waar P.-J. VAN BENEDEN studie van maakte en dit laboratorium heeft ruim 30 jaren goede diensten bewezen, aldus wordt algemeen erkend. Maar wannéér, wààrom en op welke wijze een einde gesteld werd aan dit verdienstelijk te noemen wetenschappelijk werk, waaruit een aantal publikaties voortvloeiden, is niet te achterhalen en overgeleverd. Schalks wordt ergens vermeld, dat P.-J. Van Benedens portret, als oude man en grijsaard, doet denken aan het beeld dat kunstenaars, en niet van de minste, voorbehouden hebben aan de beeltenis van "God de Vader"...

Een sprong in de tijd dient gemaakt te worden en wij belanden in 1883, toen een tweede poging, ditmaal uitgaande van officiële zijde, gewaagd werd om te Oostende opnieuw een "Station maritime" in te planten. Het initiatief ging gezamelijk uit van twee rijksuniversiteiten die ons land bezat : Gent én Luik. Archivalia bevestigen ons nog, dat zij het opzet koesterden een liefst bestendig (althans tijdens het zomerseizoen) laboratorium voor de studie van zeefauna op staatskosten te laten oprichten, equiperen en onderhouden. En inderdaad, een klein paviljoen, gelegen aan de nu ook verdwenen "Leopoldsluis" (1859-1863), werd in 1883 voor de vorsers van het binnenland gratis door de regering ter beschikking gesteld, mits een aantal beperkende voorwaarden waar wij nu niet op ingaan. Och, stel je er maar niet te veel van voor en ook voor de geleerden moet het als een "koude douche" overgekomen zijn : twee kamers (gelijkvloers en eerste verdieping), afmetingen : 5 X 4 meter (!) in een aldaar reeds bestaand paviljoen. Een kort verslag hiervan diste de toen nog zeer jonge, pas later vermaarde geleerde Julius MAC LEOD (geboren te Oostende) op in het tijdschrift "Natura" (1883), want ook hij

mocht aan de werkzaamheden deelnemen in opdracht van de Rijksuniversiteit Gent. Het bleef bij een één-seizoen-experiment, en meer werd het niet. Schulden en financiële redenen of rivaliteiten, die alle verdere ontwikkeling voor de toekomst hinderden of voortijdig een "halt" toeriepen ? Wij blijven het antwoord schuldig...

Gand, 23 Octobre 1883.

Monsieur l'Administrateur,

J'ai l'honneur de vous adresser la liste des pensionnaires et des amateurs de l'université de Gand qui ont séjourné à Ostende, avec l'indication de la durée de leur séjour.

M. Van Kerkhoven est resté 15 jours
— Lebacq — — — un mois
— Plateau — — — 24 jours
— Liénard — — — un mois
— Stecknus — — — un mois
— Mac Leod — — — un mois

Veuillez agréer, Monsieur l'Administrateur, l'assurance de mes sentiments respectueux

J. B. Gilson

Familienaam en tijdsduur van hen die te Oostende verbleven in 1883 (Archief Universiteit Gent)

Nummer drie, Prof. Gustave GILSON (1859-1944), heeft het mettertijd wél weten wààr te maken. Maar het heeft tientallen jaren proberen-en-herbeginnen gekost, veel figuurlijk zweet en koppig volhouden van de man en zijn medestanders gevergd ! Het is ook geen banale figuur te noemen, die GILSON. Professor in de biologie te Leuven gedurende 59 (!) jaren, levenslang en tot de laatste snik. Vanaf 1909 tot 1924, de leeftijdsgrens, gecombineerd met het direkteurschap van het "Koninklijk Museum voor Natuurgeschiedenis van België" te Brussel. Belgisch afgevaardigde en aktief medewerker, onafgebroken sedert 1903, van de "Internationale Raad voor de Exploratie van de Zee". Een fameus "curriculum", zeg wel.

Rond de eeuwwisseling is hij beginnen zich in te zetten, met een verbetenheid en een werkkracht die nu nog indruk maken, om te Oostende een door de regering op te richten of toch minstens te bekostigen, volwaardig "Station zoölogique" zien te verrijzen en functioneren. Veelvuldig maakte hij gebruik van zijn goede contacten in de administratieve hoge kringen te Brussel en elders om steeds maar weer erop te hameren dat België hierin het voorbeeld van het buitenland diende te volgen. Wat hij vóór 1914 metterdaad bereikt heeft, is ons nog verre van duidelijk en als vaststaand te beschouwen. Even wierp het eerste Oostendse zee-aquarium, gelegen hoek Van Iseghemlaan en Louisastraat, zich op als kandidaat hiervoor, tevergeefs, hoewel ook daar G. GILSON een ferme vinger in de pap te brokkelen had. En, eigenaardig feit dat nog niet in te passen valt in wat wij gerust een "puzzel" mogen noemen, er komen foto's voor in Gilsons geschiedenis van het "Natuurhistorisch Museum" te Brussel (1914) die er zwart op wit op wijzen dat GILSON in een oesterput van "STICHERT, STRACKE & Co" over een klein laboratorium met aquaria beschikt heeft. Volledigheidshalve diende ook deze troef in zijn kaartspel vermeld.

Maar keren wij wat terug in de tijd, naar begin februari 1898, toen het offensief om jaarlijkse subsidiëring door het Rijk ingezet werd bij de bevoegde Minister te Brussel.

En laat vóór en tegen, met inzet en tegenzet, ten tonele gebracht op hoog niveau hier stapvoets uiteengezet worden.

Beginnen wij met een gezamenlijk schrijven van zes Gentse universiteitsprofessoren in de biologie d.d. 19 februari 1898 (de heren PLATEAU, VAN BAMBEKE, LEBOUCQ, J. MAC LEOD, LAHOUNE en HEYMANS). Zij steunen de aanvraag tot subsidiëring door de Staat van het aquarium van Oostende.

Argumenten :

- Alle Europese landen (Nederland inbegrepen) bezitten een wetenschappelijke instelling aan de kust;
- België telt 4 universiteiten alsmede een niet onaanzienlijk te noemen kuststrook;
- Voor wetenschappelijk onderzoek dienen de vorsers nog steeds naar het buitenland te reizen, wat toch ook allerlei te vergoeden onkosten met zich meebrengt;
- Het is in deze omstandigheden evenmin mogelijk te beschikken over nog levende zeedieren om aldus de praktische lessen voor de studenten naar behoren te doceren.

Het Bestuur van het aquarium te Oostende is van oordeel dat zij, mits financiële steun, in grote mate tegemoet kan komen aan dit euvel en mankementen.

Meer bepaald door, voor een zacht prijsje, zelf in te staan voor aanvoer van verse planten en dieren én door enkele lokalen (weliswaar kleine maar voldoeningschenkend !) ter plaatse ter beschikking te stellen van het natuurwetenschappelijk personeel.

De eigenlijke bedoeling van het Bestuur van het Oostendse aquarium kwam hierop neer (en zij hebben steeds, waar of

geen waar, volgehouden : vanaf de stichting) : dat het Oostendse zee-aquarium, mettertijd en mits financiële steun van stad en staat, een nieuwe vorm aannam en van museum zou evolueren naar de status van "*STATION ZOOLOGIQUE*" !

Boud gesproken en ver, misschien al te ver gesprongen. Te Brussel dacht men er ook het hunne van en men wenste, gelet de vele mogelijke inplicaties en complicaties van allerlei aard, zeker niet over één nacht ijs te wandelen. Na te gaan was o.m. of dat aquarium van Oostende nu reeds op een voldoende wetenschappelijke basis steunt en beroep kan doen, in die mate dat aan een latere rationele uitbouw, verantwoord en met gerust gemoed, kan gedacht worden, - zodat onvoorziene, nefaste en betreurenswaardige gevolgen voorkomen en vermeden kunnen worden ? Bovendien zou dit ons prestige in het buitenland schade kunnen berokkenen. En, eens deze subsidie, toch toegekend werd, kan aan de dan opgenomen verplichtingen nog tijdig, liefst zonder verwikkelingen allerhande, een "halt" toegeroepen worden ? Zeker in te calculeren, mocht de regering er toch toe besluiten eerlang zélf, te Oostende of elders aan de kust, een eigen "Station zoölogique" op te richten ?

Advies wordt, in opdracht van de Minister, door voornoemde administratie ingewonnen bij de Direkteur en aan de Raad van Bestuur van het "Koninklijk Museum voor Natuurwetenschappen" te Brussel. En tevens wordt om de mening, de opgedane ervaringen, de wenselijkheid ook, etc., van gelijkaardige, reeds geruime tijd gevestigde "Stations zoölogiques" gevraagd. Hoe én in welke zin deze voornoemde instellingen stelling namen, viel niet te achterhalen want, bij mijn weten althans, is geen enkel dokument nog ter inzage. Behoudens in de archieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, rond halfmei 1898 ?

Het antwoord van E. DUPONT, de toenmalige Direkteur van het Brusselse museum (maar met het einde van zijn loopbaan aldaar in zicht) draalde niet. Zijn stellingname is goed doordacht, genuanceerd waar nodig en, al bij al, vrij gunstig t.o.v. de subsidieaanvraag. Mits, van regeringswege, beveiligende begrenzingen ingebouwd en duidelijke voorwaarden gesteld en opgelegd worden.

Daarop volgt, korte tijd nadien, de standpuntbepaling van de Raad van Bestuur, ingelijks van voornoemd Brussels museum.

Zij neemt evenmin a priori een afwijzende houding aan. Maar maant de Minister, dat vooraf twee factoren dienen opgehelderd te worden ten einde misverstanden en daaruit voortvloeiende ontstemming uit te sluiten. Wij citeren :

> "Maar om hun intenties te kunnen taxeren, dienen wij te weten te komen van welke <u>aard</u> deze voorgespiegelde veranderingen zijn alsook de <u>omvang</u> der werken, zodat aan het beoogde effekt : garanties bieden dat er een echt nuttige basis geboden wordt voor werkelijk wetenschappelijke studies en eraan voldaan wordt"

Wat venijn zit in de staart en misschien neemt men dit Oostendse zee-aquarium niet erg "au sérieux"; hoogstens als propagandamaker voor wat de natuurwetenschappen te bieden hebben

voor het grote publiek, en dat is voor subsidiëring door de regering reeds voldoende... (Brief d.d. 9-6-1898).

De Minister voelde aan, dat uitstel van beslissing voorlopig de aangewezen houding was en bracht de Raad van Bestuur van het aquarium hiervan op de hoogte (Brief d.d. 23-8-1898).

Op 1 juli 1899, na één jaar dralen, kwam er opnieuw schot in de zaak en werd het dossier te Brussel weer ter hand genomen.

Aan de Bestuurscommissie van het aquarium werd om nadere uitleg gevraagd en garanties vereist, met redenen omkleed.

Verbazend vlug werd de Administratie te Brussel op de hoogte gebracht, dat men te Oostende voornemens was :

1) de installaties te vergroten onder de vloer van de Van Iseghemlaan (toelating van stadswege is reeds toegekend).
2) het installeren op het gelijkvloers van vier gescheiden laboratoria met toebehoren.
3) het oprichten van een speciaal museum voor de kust (de basis hiervoor bestaat reeds).

De Bestuurscommissie laat duidelijk verstaan, dat de uit te voeren werkzaamheden niet alleen zullen afhangen van het eigen patrimonium maar ook van wat Staat en Stad financieel zullen inbrengen ! (Brief d.d. 3-7-1899) (figuur 2).

Een tweede zet, insgelijks op 1 juli 1899, vanuit Brussel, was de mening vragen van Prof. GILSON, die pas op 21 december 1899 (was hij tot dan op studiereis ?) een zeer uitvoerig en uitgesponnen antwoord (6 bladzijden !), de vele pro- en cantra's afwegend, bezorgde.

Beperken we ons tot de essentie en de conclusies. Ja, meent GILSON, mij lijkt het wenselijk in te gaan op de voorstellen van LANSZWEERT, LE BON & Co, - mits rekening te houden met volgende factoren. Onder meer : op voorwaarde dat het Oostends laboratorium bewust op kleine schaal gepland wordt en hieraan strikt de hand gehouden wordt. En inmiddels afwachten hoé het uitdraaien zal met het te huur gestelde Franse "station zoölogique" te Wimereux (Pas-de Calais), op vrij korte afstand van de Belgische kust gelegen en waar Belgische geleerden gul ontvangen werden en graag vertoefden.

Iets later - wij schrijven einde februari - begin maart 1900 - betuigt E. LANSZWEERT nogmaals dat "(...) het aquarium van Oostende gesticht en gebouwd werd uit zuiver wetenschappelijk oogmerk, met de wens dat België later voorzien zou kunnen worden van een "model"-zeebiologisch onderzoeksstation".

Maar om deze bedoeling in daden te kunnen omzetten is geld nodig, én vanwege Stad, én vanwege de Staat (elk 1.500 fr.). Mocht dit bedrag toegekend worden, zal, op een aantal nog overeen te komen dagen, vrije toegang verleend worden aan alle scholen, zonder uitzondering en zonder enig onderscheid.

Aquarium d'Ostende.

Ostende, le 31 Juillet 1899

Réponse 2-8-99

ENTRÉ le 1er Août 1899
JUIL 1899
ENREGISTRÉ le 1
N° 565

Monsieur le Ministre,

En réponse à votre honorée lettre du 1er cr^t, Adm^on de l'Enseignement Supérieur etc, N° 565, nous avons l'honneur de vous faire savoir que notre programme d'extension de l'Aquarium comporte

1. Agrandissement des installations actuelles, en les étendant sur le Boulevard Van Iseghem, conformément à une autorisation déjà obtenue de l'Administration Communale d'Ostende;
2. Installation au rez-de-chaussée de quatre Laboratoires destinés de recherches zoologiques, munis de toutes les installations nécessaires ; —
3. Création d'un Musée Spécial pour la côte (zoologie marine, botanique marine, malacologie). Les bases de ce Musée existent déjà.

Ces développements seront effectués graduellement en proportion de nos ressources & de l'intervention pécuniaire de l'Etat & de la Ville d'Ostende.

Nous espérons qu'une prompte solution interviendra, de manière à nous permettre de rouvrir notre Etablissement.

Veuillez agréer Monsieur le Ministre, l'assurance de ma considération distinguée

Le Directeur de l'Aquarium

F. LeBoy

Monsieur
Monsieur le Ministre
de l'Intérieur & de l'Instruction Publique
Bruxelles.

LANSZWEERT doet er nog een schep bovenop. Indien de Staat een tweede subsidie van ditmaal 3.500 fr.(dus samen : 5.000 fr.) jaarlijks besteden wil, belooft hij in te staan niet alleen voor een volledig uigerust laboratorium, maar tevens voor het gratis bezorgen van alle gewenste dieren en planten (uitgezonderd de vervoerkosten).

De Administratie had ook de voorzorg genomen om beide rijksuniversiteiten (Luik en Gent) te polsen en om een uitspraak in deze zaak verzocht.

Beide rijksuniversiteiten namen, met enige motivering, een weigerende houding aan : zij vonden dit ongeloofwaardig, in de praktijk niet te realiseren én onaanvaardbaar (Luik, 9-3-1900 en Gent, 11-4-1900).

Om uit de impasse te geraken, achtte men het te Brussel opportuun af te wachten tot er een definitieve oplossing zou komen qua het huren van een gelijkaardig "Station" te Wimereux (28-4-1900). Enkele maanden later gaf de minister van Binnenlandse Zaken en het Openbaar Onderwijs te kennen, dat hij de zienswijze van beide rijksuniversiteiten bijtrad en afziet van subsidiëring door zijn diensten (11 juli 1900).

Wél was hij, zo bleek uit een schrijven van einde november 1900 dan toch, bereid tot het toekennen van een subsidie van 10500 fr, *bij wijze van aanmoediging*, maar op voorwaarde dat telkenjare een gunstig rapport van de werkzaamheden aldaar kan voorgelegd worden. Wie wordt tot verslaggever aangeduid ? Prof. Dr. G. GILSON (!), sedert 1899 insgelijks Direkteur van het "Koninklijk Museum voor Natuurwetenschappen" te Brussel !

Bijdehand als hij was, had hij vlug doorzien dat hij dat aquarium best kon gebruiken voor zijn doeleinden, op korte en op lange termijn. Het valt niet te bewijzen - hoe zou het heden nog kunnen ! - maar wij zijn niet ver van de waarheid, mogen wij aannemen, dat GILSON - én door zijn relaties én door het prestige van zijn ambten én door zijn gewiekstheid - de zaak heeft weten (laten wij het zo noemen) "in der minne" te schikken.

Er was nu orde op zaken gesteld : weliswaar hadden de uitbaters van het aquarium hun slag niet thuis gehaald (een subsidie van de Staat ter <u>aanmoediging</u>), maar géén sprake van erkenning, laat staan uitbreiding tot een "<u>Station zoölogique</u>", al ware het maar van derde, zeer bescheiden categorie. Wat meer is, en dat zal wel niet aan de aandacht van de subsidieverleners ontsnapt zijn : sedert 1899 en ook in 1900 was het aquarium te Oostende (gedeeltelijk of geheel, dat konden wij niet achterhalen) gesloten !... Vandaar de juichkreet in het rapport voor 1901 : "(...) De werking van de Instelling is voorspoedig verlopen, en wij mogen zeggen, dat de heropening met vreugde onthaald werd door de Oostendse bevolking en de vreemde kolonie (= toeristen)". Vooral de grote verscheidenheid in het aantal vissen trok de aandacht van de bezoekers. Op 3 maanden telde men 14.124 betalende personen, alsook een aanzienlijk aantal niet betalende. Tel daarbij nog ruim 3.000 leerlingen van 20 scholen, allen met gratis ingang en onder begeleiding van een gids (volgens LANSZWEERT zonder precedent in Europa's steden met aquaria !). Toegangsprijs : 20 centiemen (wat schappelijk is) (figuur 3).

Annexe 3.

Aquarium Maritime
D'OSTENDE

Ostende, le 23 Septembre 1901.

Entrées Gratuites en faveur de l'Enseignement.

Liste des Ecoles qui ont visité l'Aquarium d'Ostende en 19

Dates		Ville	Ecole	Classe	Nombre	Professeurs
1	Juillet	Ostende	Athénée Royal	5e & 4e P	5	Hellebuyck
6	"	"	Ecole Commle 2 Fi	5e Année	40	Van Cuyck
6	"	"	do 2 Fi	4e "	48	Castelyn
6	"	"	do 3 Fi	4e "	35	Vandeputte
6	"	Bruxelles	Ecole Commun.	1e Classe	10	Tock
8	"	Ostende	" garcons 4	1e 2e Div.	45	Dyckman
8	"	Bruxelles	" 4	1e Div.	31	Hamelryck
9	"	Ostende	" payante	1e Année	49	Vercruysse
10	"	"	" "	2e & 3e "	98	do
10	"	"	" 3e Phare	Div. Sup & Inf.	90	Vanlenberg
10	"	Malines	Ecole Moy: Etat	3e Année	18	Le Mondt
11	"	Ostende	Inst. Commle Dem: Fi.	Toutes	250	De Cloedt
11	"	"	Ecole garcons 3	2e 3e 4e ann:	75	Béun
12	"	"	" " 4	3e 4e class	80	Demaeckere
12	"	"	" commle 3	3 cl: prim:	110	Cardon
12	"	"	" " 4	1e année 2e dg	51	Birlouet
13	"	Bruxelles	" " 12	6e année	37	Dierick (?)
14	"	Molenbeeck	" " 5	Div: Supér:	35	Coppens
15	"	Lille (Nord)	Relig: Franciscaine	1e Divn	20	Ste Marie Léon
15	"	do	do	do	14	Ste Marie Béat
16	"	Hondschoote (Nord)	—	—	4	Damelincourt
16	"	Ostende	Ecole 4	2 cl: Supér:	120	De Bode
16	"	"	Pensionnat St Joseph	—	28	Sr Walburg
				à reporter	1293	

			Report	1293	
Juillet	Thourout	Ec: St Vincent de P.	Cl. flamande	53	Sœur Madeleine
"	Ostende	Ecole Comm.le 4	1e + 2e Années	115	Dekeyser
"	Nieuport	Ec: Moy: Etat filles	Sect: moy:	24	Delcourt
"	Ostende Maria K.	Ec: 5	2 Div: Sup.	30	Roose
"	Ostende	Ec: grat: 2	2e cl.	58	Demaeseker
"	"	Ec: garç: 2	1e Division	38	Tabary
"	"	do	2e "	65	De Cock
"	"	Ec: Comm: 4	6e cl.	61	Hellebuyck
"	"	Ec: filles 4	4 cl:	70	Dysermok
"	Elverdinghe	Kneehtenschool	1e afd:	22	Tamboryn
"	Ostende	Ecole comm: pay.	cl. sup.	18	De Loor
"	"	Betal: Jongens:	5e afd.	34	Vanhille
"	"	Sœurs de St Joseph	Cl: ménag: et ouvroir	51	Van Keirsbilck
"	"	Ec: prim. Subs. St Joseph	7 prem: cl:	350	do
"	"	" " lib. "	4 " "	103	do
"	Tourcoing	" " filles	Div: Supér.	34	Tirlot
"	Ostende	Ec: comm: pay:	4e année	45	Paradis
Août	Reckem	Ec: municipale	1e cl.	18	Duhom (?)
"	Louvain	orphel: Jeun: Fill:	div.	24	Boels
"	Bruxelles	Ecole N° 13	1e 2e Div	43	Martin
"	Ostende	Sœurs de St Joseph	1e 2e 3e cl:	150	Sœur Caroline
"	"	Vije Jongenschool	2 cl: Sup.	90	Vanrynek
"	"	Ecol: prim: Subs: Phare	1e 2e 3e cl:	124	Vermeersch
"	Fleurus	Ecole Moy: Etat	—	40	Bastin
"	Loth	Ecole Soc.té de Loth	3e degré	13	Vanoteate
"	Malines	Institut.on Royale	—	35	Hatry
"	Furnes	Ecole Moyenne	3e cl:	2	Roose
"	Maria Kerke	Pension: Jeunes Gens	—	25	Damencourt
"	Quaregnon	Ec: Comm.le	Div: Supér.	22	Brichart
S.-plbre	Attiches	Patronnage	—	11	Sr Ste Marie
"	Tournai	Ecol: Communale	Colonie Scol:	22	Passage
"	Quiévrain	" primaire	—	36	Huberland
"	Quaregnon	" "	Div: Supér	23	Nazet
			Total	3142	

Prof. GILSON bood aan de bevoegde Minister een lovend en goedkeurend rapport aan en stipte o.m. aan dat "(...) de Regering er, bij gelegenheid, goed zal aan doen melding te maken van deze financiële ondersteuning te midden van de efficiënte maatregelen die zij genomen heeft ten bate van het volksonderwijs" (8-11-1901).

De dag daarop kreeg de Minister via een nota melding van het feit, dat er blijkbaar definitief afgezien werd van het nabijgelegen "Station Zoölogique" te Wimereux (Pas-de-Calais).

In 1902 gingen er geruchten rond, dat de Staat er ernstig aandacht om binnenkort een eigen maritiem laboratorium te bouwen te Oostende.

Daarenboven deed de toen befaamde en rijke hotelier, A. STRACKE (1846-1935) de regering het voorstel om, in het hotel dat hij van plan was op te richten in Mariakerke, zowel een openbaar aquarium in te richten alsook werklokalen voor natuurkundigen !

Zelfs de Minister van Financiën ging te rade bij Prof. GILSON die, in een uitvoerig rapport (9 bladzijden !) de motieven en argumentatie van STRACKE ontzenuwde en resoluut bij zijn standpunt bleef dat de belangen van de Staat het best gediend zouden worden door LE BON & Co., - zonder al te grote kosten en met weinig risico's wat de veiligheid betreft (rapport, 10 sept 1902; copie overgemaakt aan de Minister van Binnenlandse Zaken op 2 maart 1903).

Nemen wij nu het "rapport voor 1902", uitgaande van het Bestuur van het aquarium, onder de loupe. Bericht wordt, dat een inspanning geleverd werd om de verzameling nog uit te breiden en de reservoirs te vergroten (wat nogal grote kosten met zich meebracht), zodat een grote afdeling tot stand kwam om onderdak te geven aan amfibieën, en voornamelijk aan zeehonden.

Op 23 februari 1903 brengt LANSZWEERT en zijn equipe opnieuw het idee van een "Station zoölogique" te berde bij de Minister, wat al eerder in september 1902 opgerakeld was. Men betuigt hem andermaal alle steun, inlichtingen, etc., - mocht hij deze "belangrijke" zaak opnieuw ter studie en ter hand nemen...

Uit het rapport van 30 september 1903, lichten wij volgende passus :

> "(...) Wij zijn van oordeel dat, wij er geslaagd zijn een definitieve oplossing te vinden om alle soorten vissen van onze streek in gevangenschap te kunnen doen wennen aan het klimaat en hen in uitstekende conditie te behouden. Wij duchten geen enkele misrekening in dat opzicht, gelet op onze langdurige ervaring"

De rest van de brief laat zich raden : alweer wordt de Minister aangepord om nu het dossier, "Station zoölogique" terug ter hand te nemen !... Maar de Minister blijft deze schuit, vol kruit en munitie, op een veilige afstand van zich afhouden.

GILSON wordt ingeschakeld, of schakelt zichzelf in - met zo'n type weet men nooit goed hoe de vork aan de steel zit - om LANSZWEERT een lintje te bezorgen, en welk één : in de "Orde van

Leopold", asjeblief. "Naar het schijnt, is er werkelijk sprake van een vergetelheid; de geste zou gunstig onthaald worden te Oostende; dezelfde mening zijn aalmoezenier Paster PYPE en volksvertegenwoordiger HAMMAN toegedaan; (...) en, in uw eigen voordeel, Mijnheer de Minister, zou de regering er goed aan doen deze vergetelheid zo vlug mogelijk te herstellen". O vanitas, vanitatis (brief 15-2-1905).

TRAVAUX

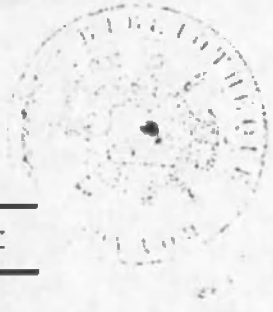
DE

LA STATION DE RECHERCHES

RELATIVES

A LA PÊCHE MARITIME

A OSTENDE.

FASCICULE II

OSTENDE
Imprimerie, G. BOTS, Boulevard du Midi, 13.
1905

In het voorjaar van 1906 overleed de heer Edouard LANSZWEERT (16-4-1906)...

In zijn jaarrapport d.d. 21 maart 1907 laat G. GILSON niet na de doen weten "(...) dat in afwezigheid van een 'Station Zoölogique' de dierkundigen gelukkig zijn er een lokaal aan te treffen (het eigen rapport van Oostende schrijft : zeer bescheiden maar praktisch) om hun onderzoekingen te verrichten".

Een jaar later (14 april 1908) wordt melding gemaakt van een nieuwigheid voor die tijd : "(...) Verscheidene Belgische, Franse en Amerikaanse professoren hebben foto's in magnesium (des photographies au magnésium) ten einde aan hun leerlingen een exact beeld weer te geven van de onderzeese naar het leven afgebeelde wereld.

(...) Verschillende universiteitsprofessoren en ook andere geleerden hebben voor hun studies kunnen gebruik maken van het kleine laboratorium dat wij nu reeds enkele jaren geleden, ingericht hebben, onder wie Prof. GILSON de meest regelmatige bezoeker was. Mettertijd is dit labo te klein geworden om de geleerden naar behoren hun werkzaamheden te laten verrichten. Daarom heeft onze Direkteur, de heer F. LE BON, op eigen kosten een nieuw en ruimer laboratorium laten bouwen dat gratis en in exclusiviteit ter beschikking gesteld wordt van de professoren in de natuurwetenschappen. Daarenboven werd een klein werklokaal ingericht, een idee van Prof. GILSON, waar men de levende vissen zal kunnen fotograferen op nieuwe gevoelige platen die de natuurlijke kleuren met zich meebrengen in het tonen van de collecties van het museum.
(...) Met het oog hierop is de heer LE BON momenteel te Monaco, waar hij zich zal laten op de hoogte brengen van de verbeteringen die aangebracht werden aan het oceanografisch museum aldaar. Voor het ogenblik, (schrijft hijzelf), heeft de kleurenfotografie geen geheimen meer voor hem".

Zodra het seizoen beëindigd is (einde september - begin oktober) wordt zo vlug mogelijk het eigen verslag van het aquarium naar Brussel verzonden. De maand daarop, als hij tenminste thuis is, arriveert het verslag van GILSON te Brussel. Bijna telkens op het einde van december wordt het hiervoor nodige Koninklijk Besluit ondertekend en de... uitbetaling (voor het vorig jaar) gebeurt pas einde mei, met direkt daarop de bedankingsbrief van belanghebbende aan de "excellente" minister !

In 1909 was de benaming van het Ministerie omgezet in "Ministère des Sciences et des Arts"; de benaming van de bevoegde administratie bleef wel dezelfde, alsmede het refertenummer van het Oostendse aquarium aldaar : nr. 565. De gehele bundel berust nu nog in het Algemeen Rijksarchief te Brussel, Fonds Hoger Onderwijs, nr. 303.

Intussen, 1908, waren de openingsmaanden opgevoerd tot vijf of zes; in elk geval : er staat te lezen : de Mai à Octobre 1908. Het aantal scholen was verdubbeld, van ca. 20 tot 42, zowel Belgische als buitenlandse; zoals voorheen : gratis toegang zonder enig onderscheid en steeds een gids die de nodige uitleg aan elke groep verzorgt.

In de loop van 1908 werd verder gewerkt, met medewerking van Prof. GILSON, aan de kleurenfotografie van de levende dieren, met als doel bij te dragen tot een betere visualisatie van de collecties van het "Koninklijk Belgisch Museum voor Natuurwetenschappen" te Brussel. Medewerking werd verleend om het gedrag van de paling te ontraadselen("études sur la mystérieuse reproduction et transformation des anguilles").

Met voldoening konden de direktieleden van het aquarium op hun aktief schrijven, einde oktober 1909, dat ruim 21.000 personen en 59 scholen (1.560 leerlingen) genoten van de aanblik der collecties. Meer nog, de installaties waren dermate van kwaliteit, dat men de industriëlen der oesterbanken er kon op wijzen welke de beste manier van handelen is om de kreeften en langousten hun volle vitaliteit te laten behouden.

Niet enkel beroepsvorsers maar ook jongeren en amateur-belangstellenden werden, welwillend en gratis, toegang verleend en, waar nodig en nuttig, werden hen faciliteiten en een behulpzame hand verleend. U merkt : "service", een vriendelijk-beleefd onthaal, zonder enige discriminatie of favoritisme, deskundige begeleiding en uitleg, - elementaire maar o zo noodzakelijke vereisten om een zaak te "runnen", werden nauwlettend toegepast en droegen stuk voor stuk bij tot het sukses van het aquarium. De mensen voelden zich welkom, waren tevreden, en de mond-aan-mond reclame zal wel de beste duw-in-de-rug voorwaarts gegeven hebben. Bij elk jaarlijks rapport werd nooit nagelaten een dozijn originele specimens, ter plaatse in het aquarium door bezoekers neergepend (hun bevindingen, desiderata, suggesties, waardering), in bijlage mee te sturen (figuur 5).

Prof. GILSON, in zijn synthesewerk "Le musée d'histoire naturelle moderne" (1914), bracht summier de privé-collecties in België ter sprake, die aan de werking van het grote natuurhistorisch museum te Brussel hun medewerking verleenden. Naast het zee-aquarium te Oostende, waren er nog vier andere instanties die voor bevoorrading instonden. Het gemeentelijk museum te Spa en het biologisch Station te Overmeire (provincie Oost-Vlaanderen) vermelden wij, zonder er nader op in te gaan.

Resten nog enerzijds het aquarium te Brussel, onder leiding van de heren Baronnen A. en C. GOFFINET; aan de toelevering van allerlei varianten van levende vissen heeft het Oostendse aquarium, naar eigen zeggen, gratis een belangrijke bijdrage geleverd (rapport, oktober 1910). Anderzijds had G. GILSON het nog over een vijfde ondersteuningspunt, eveneens te Oostende, en wij gebruiken de Franse benaming : "La station de recherches relatives à la pêche", gevestigd in de Vrije Vissersschool te Oostende. GILSON onderschrijft het als een "(...) très curieux Musée maritime", voorzien van een scheikundig en biologisch opzoekingslaboratorium, door E.H. Henri PYPE, zijn stichter en aalmoezenier van de Marine, als medewerker ter beschikking gesteld aan het "Koninklijk Museum" te Brussel (o.c., p. 207). Uit betrouwbare bron dateert de stichting in 1898 en eindigt, althans volgens bewaarde archivalia, in 1914 (figuur 6).

Pas in 1909 komt dit Museum te berde in het "Jaarrapport 1909" van het Oostends aquarium : toen was te Oostende, zo staat er te lezen, een "practisch Museum voor de opleiding van de

AQUARIUM D'OSTENDE

Entrées gratuites
EN FAVEUR DE
L'ENSEIGNEMENT

Kostelooze Toegang
TEN VOORDEELE
DER SCHOLEN

Nom de l'Etablissement
Naam der School
Villa Johanna Colonie Scolaire
à Middelkerke

Classe ou Division
Klas of Afdeeling
Classes de 5e et 6e ann. écoles primaires

Ville et Province
Stad en Provincie
Bruxelles - Brabant et Anvers

Nombre de Visiteurs
Getal Bezoekers
45

Observations
Bemerkingen
Nos Colons ont visité avec un très vif intérêt l'aquarium et se sont rappelées avec plaisir les leçons reçues à l'école en voyant de leur élément les poissons dont il leur avait été parlé

Ostende le 31 août 1912.

Signature et qualité
Handteeken en hoedanigheid
L'institutrice
Demaeseneer

Aquarium d'Ostende.

Entrées Gratuites
EN FAVEUR DE
L'ENSEIGNEMENT.

Kostelooze Toegang
TEN VOORDEELE
DER SCHOLEN.

Nom de l'Etablissement
Naam der School | Vaarschool der Visschersmeisjes

Classe ou Division
Klas of Afdeeling |

Ville et Province
Stad en Provincie | Oostende

Nombre de Visiteurs
Getal Bezoekers | 80

Observations
Bemerkingen | Zeer blij met hunne bezoek

Ostende, 30 Aug. 1897.

Signature et qualité
Handteeken en hoedanigheid | H Fys

Ostende, Dewulf, Imp. et lith. de la Cour. — 862

vissers en reders" bijgekomen en het zee-aquarium heeft bijgedragen tot de vorming van de collecties (Bron : 29-10-1909).

Het seizoen van 1910 viel, qua bezoekersaantallen, minder goed uit. Even een randbemerking : geopend in 1894, beleefde het zee-aquarium toen zijn zeventiende bestaansjaar !

Minder bezoek. Niet omdat er sleet kwam binnenin de organisatie, néén, het waren twee externe omstandigheden die het bezoek afremden, trouwens in alle Belgische badplaatsen. Vooreerst de "Wereldtentoonstelling 1910" te Brussel én, rampzalig voor het toerisme, de afschaffing van een groot aantal "trains de plaisir".

Niettemin en door de ogen van ons, mensen die thans het fin-de-siècle van de jaren 1990 beleven, werden lang geen onaardige resultaten behaald : 15.906 betalende bezoekers; 62 scholen (samen goed voor ca. 1.950 leerlingen, maar dan niet-betalend). Tja, niet kwaad, zou ik zeggen. Mensen een museum laten bezoeken, hen dat doen smaken, gevoelens van tevredenheid uitlokken en hen dat laten voortvertellen, liefst in gunstige zin - het is altijd een hele klus geweest : vroeger, nu en in de toekomst. Het is "cultuur" aanbieden, en de opbrengst, het "geestelijk saldo" valt per slot van rekening niet, nooit, nergens ook maar te becijferen ! Maar het "effekt" laat zich "voelen" !

De winterperiode 1910-1911 werd benut om nogmaals de lokalen te verfraaien (Bron : 8-12-1910). Een tijdssprong werd uitgeprobeerd : open voor het publiek van 15 april tot en met 15 oktober; een tijdsspanne van 6 opeenvolgende maanden en toch maar 16.503 betalende bezoekers, hoewel 61 scholen (2.130 leerlingen) het museum binnentraden.

De zomer van 1911 was zeer zonnig en de soms laaiende hitte ware noodlottig geweest voor de zeevissen (afkomstig zowel uit de Noordzee als uit naburige zeeën) indien de koelinstallaties het begeven hadden. Ja, hun deugdelijkheid was op de proef gesteld door uitzonderlijke weersomstandigheden en naar wens goed doorstaan, - maar toch moeizaam en met veel onkosten. Aldus de direktie.

Tot op heden hadden wij het nog niet over de bevoorrading van levende vissen aan het zee-aquarium. Pas in het "rapport 1911" is er voor het eerst sprake, dat hiervoor aan de Oostendse vissers belangrijke subsidies verleend werden (Bron : 30-10-1911).

Zes maanden open voor het publiek : het zee-aquarium had al vaak staaltjes gegeven van haar nut, én voor het volksonderwijs én voor de zuivere wetenschapper. Prof. GILSON, immer een stuwende motor, ziet reeds verder vooruit en vergalopeert zich, zoals later bleek.

Wij lichten een passus uit zijn jaarlijks verslag d.d. 18 november 1911, gericht aan de Minister van de Wetenschappen en de Kunsten :

> "(...) Volgend voorstel, *wel te verstaan ten persoonlijke titel en zonder voorkennis van de Direktie*, wens ik U voor te leggen : wilt U navraag doen of er voor haar geen

mogelijkheid bestaat om het aquarium gedurende de winterperiode open te houden ?".

Als je zo de documenten doorpluist en herleest, doet men de nare indruk op, dat GILSON een moeilijk tevreden te stellen en lastig-in-de-omgang mens was. Het algemeen belang voorwendend, maar eigenbaat lag steeds binnen handbereik. Hoor hem argumenteren en pleiten ! :

"(...) Dat zou tal van voordelen opleveren. Onder meer : het zou de definitieve acclimatisatie toelaten van vissoorten die een lange levensduur kennen en die, eens ze zich gewend hebben aan gevangenschap, een grotere afmeting kunnen aannemen dan hun soortgenoten die men vangt. Tijdens de winter zou het onderhoud van het Zee-aquarium verwarmingskosten met zich meebrengen : het installeren van de apparatuur en het verbruik van kolen".

En de leperd gooit nu wat aas uit in de hoop dat de Grote-Snoek-te-Brussel bijten zal :

"(...) Maar indien de Staat nu eens tussenkwam door de jaarlijkse subsidie te verhogen van 1.500 tot 2.000 fr.? Misschien dat de Direktie dan zal besluiten tot het openstellen het ganse jaar door (...)"

Inderdaad, de Minister speelt, letterlijk dan nog, de vraag door aan het Directiecomité van het Aquarium te Oostende. Had GILSON dan zo'n invloed, ook in regerings- en departementskringen ? (Brief 5-1-1912). Of wilde "men", ervan af zijn ? Kijk, pas op 15 oktober 1912, 10 maanden later, beschikken wij over een dokument, waarin, uitvoerig en openlijk, uiteengezet wordt wat het resultaat is van wat intussen ondernomen werd om de openingsuren van het aquarium in grote mate uit te breiden.

Redelijkerwijze ligt het voor de hand, dat ondertussen overleg gepleegd was, diverse interventies binnen en buiten Oostende geschiedden, - kortom, dat gepeild en gezocht werd of zo'n stap, - die allerlei consequenties inhield, haalbaar was.

Het jaarlijks "Rapport 1912" maakt het voor ons wat begrijpelijker. Het zomerseizoen strekte zich over zes maanden uit, en aangestipt werd, dat er een "gevoelige daling" (sic) was in het aantal betalende bezoekers (16000; in 1911 : 16503); steeds meer direkties en onderwijzend personeel waren van oordeel, dat het zee-aquarium zeer gunstige mogelijkheden te bieden had om de leerlingen de zeefauna, zichtbaar in haar natuurlijk milieu, te leren kennen. Dat jaar 1912 kreeg het bezoek van 96 scholen, zowel binnen- als buitenlandse, te verwerken, met afgerond ruim 1.600 leerlingen ! Onweerlegbaar was het zee-aquarium in de loop der jaren uitgegroeid tot een gegeerde, in haar waarde en nut erkende pedagodische trekpleister ! Men stond in voor wat nu nog "volksontwikkeling" genoemd wordt.

En dan maakte de Direktie, in weloverwogen termen, haar houding en besluit kenbaar aan de Overheid. Het is een schrijven dat alle aandacht wekt en verdient.

"(...) Alle aspecten in het vraagstuk van de openstelling gedurende het jaar door werden door ons afgewogen; voor het ogenblik is het de financiële factor die ons stremt (...).

Wij maken geen winst en gedurende de winter zou er (vooreerst) een werkman nodig zijn, (bovendien) komt het overpompen van zeewater op 6,- fr. per dag en het water dient gehouden te worden op een temperatuur van 15 à 16 graden. Oostende is een dode stad gedurende de winter en van enig geldelijk gewin maken, is geen sprake.

Indien wij de gelijkaardige instellingen (aquaria) van Brussel en Antwerpen qua financies hadden kunnen overhalen, dan zou men aan de heer Minister een voorstel kunnen voorleggen. Het zou ons verheugen mochten wij onze vitaliteit kunnen aantonen, maar tot op heden ontbreken ons de benodigde 1.500 fr. om zuinig de winterperiode door te komen. Het is jammer, maar het comité is niet rijk genoeg om zich te wagen aan een dergelijke som !

Wij zullen de mogelijkheden, die zich aanbieden om gedurende het ganse jaar het aquarium open te stellen, blijven zoeken".

Nu volgt een passus die, bij gebrek aan nu niet meer te achterhalen achtergrondsinformatie, onduidelijk in haar betekenis overkomt. Wij citeren :

"Het comité geeft haar pogingen niet op, vooral indien Prof. GILSON, voor zijn opzoekingen of werkzaamheden qua zee-hygiëne, grote en deugdelijke installaties nodig heeft".

Laatstgenoemde klaagt, in een brief van 12 december 1912, het feit aan dat "de Stad Oostende deze instellingen niet (te lezen als : niet langer meer (?)) subsidiëert", (nochtans) één van de voornaamste attracties in het ernstige genre die zij heeft.

GILSON vervolgt, dat hij de direktie van Oostende "aangeraden" heeft "om bij de aquaria van Antwerpen en van Brussel belangstelling op te wekken in hun wijze van uitbating en waardoor Oostende een waardevolle bijdrage kan leveren. Maar tot op heden is men onderling niet tot overeenstemming gekomen".

GILSON krabbelt dan achteruit; het proefballonetje dat hij opgelaten had, bleek slechts een zeepbel te zijn,, en in zijn verslag neemt hij gas terug :

"(...) Ik ben niet (meer) de mening toegedaan om de verdere uitbetaling van de subsidie door de Staat afhankelijk te maken van de openstelling van het aquarium, (ook) in de winterperiode".

Toch kan GILSON het niet nalaten om de Minister erop te wijzen, dat hij tenminste "de wens" (sic) uitdrukken zal, opdat het geschiede "in een nabije toekomst" (sic).

"(...) Deze wens, zonder een dreiging in te houden, zou misschien van aard zijn om de Direktie ertoe te bewegen om de nodige geldmiddelen te zoeken voor de vermeerdering van

de uitgaven. Ja zelfs om de Stad Oostende ertoe te bewegen tussen te komen met een stedelijke subsidie ? Dat zou in de kaart spelen van hen, die ijveren voor het inrichten van een winterseizoen" (Brief, 12 dec 1912).

Onverklaarbaar voor ons die enkel via dokumenten een terugblik kunnen werpen op wat "voltooid verleden tijd" is, is enerzijds het uiterst beknopt "Rapport voor 1913", een allegaartje van algemeenheden, en het al even kortgehouden supervisie rapport van G. GILSON. Eigenaardig en, voor ons althans, onverklaarbaar.

Toch deze passus van GILSON :

"(...) Ik zal eraan toevoegen, dat de heer LE BON zoals altijd een zeer gastvrije en gedienstige houding aangenomen heeft t.o.v. de op doorreis zijnde natuurkundigen en dat hij hen dikwijls behulpzaam geweest is om hen te bevoorraden in zeedieren die zij nodig hadden, -(en) aldus, in zekere mate, de leemte die het niet-bestaan van enige biologisch station of laboratorium te Oostende, goedmaakt en verhelpt" (Brief, 5 december 1913) (figuur 7).

Hier eindigen de tot ons gekomen papieren uit de bundel "Zee-aquarium te Oostende". In augustus 1914 was de internationale toestand dermate verslecht, dat vier jaren lang de kanonnen bulderden op het oude kontinent Europa. En er kwam onherroepelijk een einde aan wat later genoemd werd : "La Belle Epoque" (ca. 1880-1914).

Het oorlogsgeweld van 1914-1918 bracht met zich mee dat te Oostende, zoals elders veelal het geval was, vrijwel alles geweldadig teniet was gebracht. Kijk, toen heeft GILSON die in zijn opzet van een "Station zoÖlogique" door dik en dun is blijven geloven, zich van zijn beste zijde laten zien en gelden, doorgevochten en niet versaagd. Strijdvaardig en van geen wijken willen weten, heeft hij (alleen of toch met hulp van enkelen, gissen wij), na ruim zeven à acht jaren aandringen en diplomatisch manoeuvreren, "Brussel" ertoe weten te bewegen om uiteindelijk in 1927 te Oostende het zogenoemde "Zeewetenschappelijk Instituut" (Z.W.I.) een echte kans te geven en operationeel te maken. Een Instituut waarvan GILSON de eerste direkteur was (inmiddels was zijn taak in het Natuurhistorisch Museum te Brussel door pensionering ten einde) en dat, tien jaren later, in 1937 bij Koninklijk Besluit erkend werd als een "Instelling van Openbaar Nut".

En weer kwam een Wereldoorlog alles dwarsbomen en lamleggen. In hoeverre het "Zeewetenschappelijk Instituut" de oorlogsjaren en de jaren nadien, hoewel geteisterd maar in welke mate (?), doorstaan heeft en verder de haar opgedragen taken verricht heeft, is niet geweten. Maar droevig om melden is, dat, na een activiteit van veertig jaren, dit "Zeewetenschappelijk Instituut" in 1967, bij gebrek aan voldoende financiering, haar deuren diende te sluiten. En er was geen ontkomen aan, want dat immer terugkerend en tergend-nijpend geldgebrek was er reeds vóór 1940, toen GILSON nog officiëel de teugels in handen had en hijzelf heeft er heel wat zorgen en kommer om gehad want zijn troetelkind beleefde tal van hoogten en laagten. Is het ver, té ver gezocht, dat de oprichting van een "Rijksstation voor zeevisserij" (in 1962 ?) wel een flinke stoot gegeven zal hebben

(ADMINISTRATION
DE
L'ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR,
DES
SCIENCES ET DES LETTRES)

1 ANNEXE

[5 décembre 1913]

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de répondre à la lettre datée du 6 novembre dernier, n° 563, par laquelle vous voulez bien me demander mon avis au sujet de la demande de renouvellement de subside que vous a adressée M.Lebon, pour l'aquarium d'Ostende - demande à laquelle est joint un rapport.

J'ai pris connaissance de ce rapport.

En outre, j'ai pu me renseigner personnellement sur la condition de l'aquarium que j'ai visité fréquem-ment pendant l'été.

J'ajouterai que M. Lebon s'est montré, comme tou-jours, très hospitalier et serviable pour les natura-listes de passage à Ostende et qu'il les a souvent aidés à se procurer les animaux marins dont ils avaient besoin, - suppléant ainsi, dans une certaine mesure, à l'absence de toute station biologique ou laboratoire à Ostende.

En conclusion, je crois pouvoir émettre l'avis que l'aquarium d'Ostende est loin d'avoir démérité et qu'il y a tout lieu de renouveler le subside qui lui a été alloué jusqu'ici.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'expres-sion de mes sentiments respectueux.

Le Directeur,

G. Gilson

aan het opdoeken van het "Zeewetenschappelijk Instituut" - oude formule ?

En nog was de idee"zeewetenschappelijk onderzoek" niet definitief in de vergeethoek beland. De provincie West-Vlaanderen kwam een helpende, reddende, vooral daadwerkelijk-steunende hand bieden, omdat men haar had kunnen overtuigen dat véél werk gepresteerd was in de voorbije tientallen jaren, maar de onderzoeksopdracht was niet voltooid, nu en later niet !... En ja, aldus kwam er een "Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek" (I.Z.W.O.) in 1971. Onder de wijze en beschuttende beheersformule van een Vereniging zonder Winstoogmerk (V.Z.W.) leidt dit Instituut een weliswaar stil bestaan, zonder poeha, maar er wordt gewerkt en aan vorsing gedaan. De enkele met name vermelde pioniers en de nog veel groter in aantal ongenoemde zwoegers voor dit "zeewetenschappelijk onderzoek"-idee hebben alle redenen om tevreden te zijn met wat nu is en functioneert. Want, herinner u, méér dan een eeuw lang bleef het steeds grosso modo bij een oningewilligde wensdroom, die maar geen gestalte kon krijgen.

Quid alii ? De familie LE BON verbleef, gedurende de Eerste Wereldoorlog, ononderbroken in Frankrijk; hun eigendommen hadden zij onbeheerd achtergelaten. Volgens de herinneringen van de heer André VANDENAUWEELE (1) zijn het aquarium en de lichtbakken door bombardementen geteisterd en beschadigd geworden.

Door het speurderwerk van conservator Norbert HOSTYN (2) wisten wij, dat het aquarium na 1914-1918, verhuurd werd aan het "Dierkundig Genootschap te Antwerpen", en te Oostende niet alleen als attractie maar ook als vissendepot voor de Dierentuin te Antwerpen fungeerde (3).

En dit is bevestigd door Roland BAETENS die de opdracht kreeg om "150 jaar geschiedenis van de Antwerpse Zoo" te boek te stellen (4). Hij vermeldt bondig, wat al te summier, dat - ik citeer - :

> "(...) Toen de Zoo de beschikking kreeg over een (eigen) aquarium, hij voor een nieuwe uitdaging stond. Voor de bevoorrading van zeevis uit de Noordzee en de Atlantische Oceaan exploiteerde de 'Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde te Antwerpen' na de Eerste Wereldoorlog een klein aquarium aan de Van Iseghemlaan te Oostende. De aangevoerde levende vis kon daar aangebracht worden in afwachting dat de dierentuin er nodig had. In de zomer was dit aquarium open voor het publiek.
>
> De kosten wogen echter niet op tegen de voordelen en in 1928 ging het dicht. Commandant BULTINCK speelde een voorname rol in deze voorziening, terwijl dank zij de marine onze kustwacht ook al eens de netten uitwierp ten behoeve van de Zoo".

Wat volgt, tussen ca. 1930 en 1945, dáár zijn nagenoeg geen gegevens voorhanden. In 1930 liet LE BON winkels en woningen bouwen op de tuin van het eigendom, gelegen op de hoek van de Louisastraat en de Van Iseghemlaan.

Het einde kwam in 1945 : er bestond voortaan géén aquarium meer, noch attracties. Alles "Gone with the wind, destroyed by war !".

En opnieuw heeft iemand, de heer André VANDENAUWEELE, schriftelijke herinneringen nagelaten van wat ééns was... en van wat er in de plaats kwam (5).

Bovenaan de glooiing van de zeedijk, ter hoogte van de Louisahelling, was, nog niet zo lang geleden, de buis te zien waar doorhéén het water uit de zee gepompt werd voor de bevoorrading in eigen, echt, vers zeewater.

En ook over het perceel grond rept hij, als ver familielid, in voornoemd artikel.

Na de Tweede Wereldoorlog was LE BON, ergens te Cannes aan de Azurenkust gaan wonen en hij is er trouwens vrij snel overleden. En zijn fotostudio had hij verhuurd aan een zekere Alphonse VILAIN.

Langs de straatzijde werden een reeks winkels gebouwd (...), vier in totaal.

Nog later werd het ganse complex verkocht, afgebroken en vervangen door een appartementsgebouw : Residentie "Montfleuri", Van Iseghemlaan nr 34-36.

Tot op heden is hier geen verandering meer in gekomen...

---

(1) "De Plate", 1983, p. 190-191.

(2) N. Hostyn, Le Bon. Dl 1, in "De Plate", 1980, p. 93 en 95.

(3) Archief De Plate : volgens een autobiografische notitie van F. Le Bon zelf en bewaard in het Heemmuseum.

(4) Roland Baetens, De roep van het paradijs : 150 jaar Antwerpse Zoo (Tielt : Lannoo, 1993), p. 181 en 243.
Archief KMDA, 1.1.3., notulen : 7 november 1921, 29 juli en 8 oktober 1923, 6 augustus 1928.

(5) "De Plate", 1983, p. 190-191.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG	23
NUMMER	9
MAAND	september 1994

IN DIT NUMMER

blz. 212 : L. **DEWULF** : Over het ontstaan van de christelijke mutualiteit en de volksbond te Oostende - een sociaal verhaal (deel 1).

blz. 220 : I. **VAN HYFTE** : 10 juli 1794 : Leve de vrijheid !

blz. 222 : R. **TIMMERMANS** : Gedenkstenen en platen (2).

blz. 223 : R. **OUVRY** : De familie Van Iseghem en de koninklijke jacht club van Oostende.

blz. 225 : J.B. **DREESEN** : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (IX) - 36ste Begin. Sinte Cathelyne noordt oost (1).

blz. 229 : 5e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

SEPTEMBER- EN OKTOBERACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten.

SEPTEMBERACTIVITEIT. Avondvoordracht

Op donderdag 29 september om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F.Oostende, Dr. Colensstraat 6. avondvoordracht met als

Onderwerp : **120 JAAR ZUSTERKENS DER ARMEN (1886-1986)**
De geschiedenis van het Pontongesticht te Oostende

De spreker : de heer Ivan **VAN HYFTE**, leraar geschiedenis aan het Sint Jozefinstituut te Torhout

Ons geacht lid, dhr. Ivan VAN HYFTE, is, zoals hij het zelf zegt "lichtjes gepassioneerd door alles wat met de petite histoire en grote geschiedenis van Oostende te maken heeft". Hij publiceert regelmatig losse bijdragen in ons tijdschrift en in de Ostendianareeks. Momenteel werkt hij aan een publicatie over "Petites Soeurs des Pauvres" Oostende vestiging.

Toen op 15 september 1986 3 "zusterkens der Armen" met hun Provinciale Overste en haar secretaresse het Pontontehuis aan de Nachtegalenlaan achter zich lieten, eindigde vóór de bakstenen muren een geschiedenis van 120 jaar zelfverloochening en toewijding.

In de historiografie van onze stad is bitter weinig terug te vinden van deze Bretoense congregatie die in Oostende haar 99ste rustoord had.

Sommigen onder ons zien hun nog vertoeven bij het zwart "boevenwagentje" op de groentenmarkt of bij hun privé-chauffeur van een personenauto. Altijd vlug, zwijgzaam, ingetogen, bedelen...

Op 11 april 1866 komen per trein 5 zusters toe, nadat de pastoor van de Hazegraskerk een brief had geschreven naar het moederhuis "La Tour Saint Joseph" in Bretagne. In de Lijndraaierstraat nr. 20 openen ze een armenhuisje dat al snel te klein raakt. Op zaterdag 5 februari 1869 komt een eind aan 2 jaar zoeken. Brouwer Armand TERMOTE verkoopt hen 3 aan elkaar grenzende panden gelegen aan de Noordstraat (de Van Iseghemlaan, de Christinastraat en de Hertstraat).

Op het eind van de 19de eeuw geraken ze ingepalmd door allerlei excentrieke ontspanningsgelegenheden en zoeken een alternatief. Eerst verkoopt Edouard JEAN hen 2 percelen grond aan het huidige Sint Catharinaplein maar na heel wat polemieken gaat het project niet door.

Meer dan 20 jaar laat de bouw van een nog groter rusthuis op zich wachten tot, op 11 november 1922 de houthandelaren SNAUWAERT hen een perceel van 10.789 m² verkopen. Van dan af krijgt "'t Ponton" feitelijk gestalte...

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Ieder Oostendenaar heeft de Zusterkens der Armen en het Pontongesticht gekend. Het is dan ook een must er de "Petite histoire" van te vernemen. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid.

OKTOBERAKTIVITEIT. Namiddagvoordracht.

Wij brengen een namiddagvoordracht met dia's op

woensdag 12 oktober 1994 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **WALRAVERSYDE, EEN VERDWENEN MIDDELEEUWS VISSERSDORP**

De spreker : de heer Marnix **PIETERS**. Licenciaat Geschiedenis (Oudste tijden) RUG. Licenciaat Bodemkunde RUG.

De heer Marnix PIETERS (geboren te Gent, woonachtig te Aalst) was van 1989 tot 1991 wetenschappelijk medewerker aan de opgravingen aan het Louvre te Parijs. Vanaf 1992 is hij wetenschappelijk medewerker van het Instituut van het Archeologisch Patrimonium verantwoordelijk voor het archelogisch onderzoek naar het verlaten middeleeuws vissersdorp WALRAVERSYDE.

De heer PIETERS is, niet alleen, de man van de daad in verband met de verre geschiedenis van het ons aller gekende Walraversyde maar deze namiddag is hij ook de man van het woord en het beeld.

Gedurende een uur zal met lichtbeelden een overzicht gebracht worden van de voornaamste opgravingsresultaten te Raversijde van de opgravingscampagne 1992-1994.

Naast gegevens over Romeinse veenuitbating, zal vooral aandacht besteed worden aan de laatmiddeleeuwse bewoningskern van Walraversyde. De volgende aspecten zullen aan bod komen : de indeling van ruimte (percelen, perceelsgrachten, oriëntering), de aard, het uitzicht en de verscheidenheid van de opgegraven gebouwen, de kwantiteit en de kwaliteit van de nutsvoorzieningen (riolering, waterputten, afvalputten). Het overvloedige vondstenmateriaal, waarvan een selectie zal getoond worden, omvat vooral ceramiek, metaal en steen. Deze vondsten geven een goed inzicht in het materiële leefcomfort van de toenmalige bewoners en verschaffen o.a. informatie over de handel en de visserij.

Het dierlijk bot, waaronder enorm veel vis, vormt een apart verhaal. Het consumptieafval geeft een mooi inzicht in de vleesconsumptie, de vis levert een schat aan gegevens op over de laat-middeleeuwse visserij langs de Vlaamse kust.

Als U wilt weten hoever het nu staat met de opgravingen in Raversijde dan moogt U deze namiddag niet missen. Beeld en woord zullen U boeien.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

OVER HET ONTSTAAN VAN DE CHRISTELIJKE MUTUALITEIT EN DE VOLKSBOND TE OOSTENDE

EEN SOCIAAL VERHAAL (deel 1)

door Lionel **DEWULF**

Op 19 februari 1994 vierde de Oostendse afdeling van de Christelijke Mutualiteiten 100 jaar aanwezigheid en werking. (1)

Oostendenaars die lid zijn van de plaatselijke CM herinneren zich de naam "Broederliefde-Vrouwenkrans" die op hun lidboekje gedrukt stond. Deze mutualiteit was het resultaat van de samensmelting in 1929 van de Maatschappij van Onderlinge Bijstand "Spaarzaamheid en Broederliefde", opgericht in 1896 en de zogenaamde vrouwenmutualiteit "Vrouwenkrans", opgericht in 1910.

Toch zijn de eerste wortels terug te vinden in 1894 of zelfs vroeger. Dat jaar was trouwens belangrijk voor Oostende op politiek en sociaal-economisch gebied. In die periode werd het zaad gestrooid van wat vandaag die grote boom is met vele vertakkingen : namelijk de Katholieke Volksbond.

Ofschoon het archief door oorlogsbombardement en de overstroming in 1953 (!) is vernietigd, heb ik een poging gedaan om het verhaal te schrijven van de stichting en de sociale, en onvermijdelijk ook de politieke achtergronden. Een sociaal verhaal !

De Belle Epoque in aantocht

Oostende was tot midden der 19e eeuw een rustig provinciestadje, dat voornamelijk leefde van zijn visserij.

De eerste treinverbinding met Brussel kwam tot stand in september 1837 en in maart 1846 voer het eerste Belgische schip de haven van Oostende uit met bestemming Dover (het was een stoomschip met hulpzeilen en kon 50 passagiers aan boord nemen). Oostende telde in 1850 ongeveer 15.000 inwoners.

Het is een gemeenplaats te zeggen dat Koning Leopold II van Oostende de "Koningin der Badsteden" heeft gemaakt. Het is vanaf 1891 dat Koning Leopold de taak om Oostende een nieuw gezicht te geven toevertrouwde aan de Franse architect LAINE.

De stad moet een reusachtige bouwwerf geweest zijn. De bevolking van Oostende was tussen 1880 (19.897 inwoners) en 1906 (41.846 inwoners) meer dan verdubbeld.

Het aantal huizen dat aan de grondbelasting onderworpen was bedroeg 273 in 1880; in 1900 waren het reeds 5.268. Het kon niet anders dan dat deze stijging voor het grootste deel te wijten was aan inwijking (2).

De uitbreiding van het spoor, post en zeewezen zorgde voor tewerkstelling en nieuwe burgers.

Het Kursaal en de bloei van het strandleven (dank zij de ontdekte heilzame werking van de zeebaden) bracht een nieuwe industrie tot stand : het toerisme. Het was de tijd "Belle Epoque" genaamd.

Rond de eeuwwisseling wemelde de stad van Russische grootvorsten, Habsburgse edellieden en van alwie wilde behoren tot "le beau monde" van die tijd. Ook de sjah van Perzië was in Oostende een opvallend bezoeker in 1900. De Oostendse oester, luisterrijk beschreven in het werk van TOLSTOI was wereldvermaard.

Bereikte de Oostende "Belle Epoque" een hoogtepunt, dan zakte de menselijke ellende en armoede in een dieptepunt. De verfraaiing van de stad eiste afbraak en onteigeningen. De huisvesting was voor de armen en werklozen erbarmelijk. Er heerste ondervoeding en gebrek aan hygiëne was de oorzaak van besmettelijke en soms dodelijke ziekten. Het alcoholisme vierde hoogtij. Er waren in 1890 in Oostende officieel 319 cafés, in werkelijkheid meer dan het dubbel. De kindersterfte lag er twee keer hoger dan elders in het land, en ook het hoge cijfer van de buitenechtelijke geboorten in Oostende : 9 % en lag twee tot driemaal hoger dan in de overige kustgemeenten (3).

Welke initiatieven werden genomen om de ergste noden op te vangen van de behoeftigen ?

Er was de openbare armenzorg (Bureel van Liefdadigheid) die viel onder de bevoegdheid van de gemeente. Doch het (liberale) stadsbestuur had andere prioriteiten. En de arme leverde geen stem op (cijnskiesrecht).

De private armenzorg was omvangrijker dan de openbare, en was vooral gebaseerd op 19e eeuws paternalisme. Vooruitstrevende liberale of vrijdenkersbewegingen, zoals de Cercle Ceacilia, Société Litéraire, Onder Ons, de Liberale Vrijschutters.... enz, hadden als bijkomstig doel de liefdadigheid te beoefenen door het organiseren van festiviteiten.

Bij de katholieken steunde het principe op de christelijke plicht van naastenliefde waarvan de leiding berustte bij de geestelijkheid die daarin werd bijgestaan door zeer talrijke vrijwilligers uit de burgerij.

Sociale werken

Zo zag het Sint-Vincentius a Paulo-genootschap de oplossing van de sociale kwestie in de morele en materiële hulpverlening (steungeld of giften in natura) aan de arbeidersgezinnen.

Werken der armen, patronaten en zondagscholen moesten tegemoetkomen aan de onmondigheid en hulpeloosheid der arbeiders.

De socialisten, in Oostende actief sedert 1885, maar voor de Eerste Wereldoorlog nooit echt doorgebroken begonnen een coöperatieve broodbakkerij De Toekomst o.l.v. vader DE WULF in de Zuidboulevard (4).

In 1892 werd te Oostende ook de S.E.O. gesticht, een coöperatieve van staatsambtenaren die gezamelijk kolen aankocht (5).

De door hen genoemde "clericale" inmenging in de sociale werken en verenigingen waren voor de socialisten een doorn in het oog. In een pamflet eind 1894 verspreid in Oostende werd een oproep gedaan om zich niet te laten vangen aan katholieke verenigingen zoals : Karel de Goede genootschap, de Gemeenzaamheid voor jongelingen, 't Zal wel gaan, Prins Boudewijnskring, Sint-Franciscusmannenbond (6). Met deze laatste vereniging werd bedoeld : de Aartsbroederschap van de Heilige Franciscus-Xaverius die in 1890 in heel het land nagenoeg 100.000 leden telde en als eerste georganiseerde arbeidersbeweging in België beschouwd werd.

Ofschoon de Xaverianen de werknemers groepeerden (de Cistjes) met het oog op hun zedelijke verheffing (godsdienstige conferenties, toneel- en muziekgroeperingen, enz.) waren zij op sommige plaatsen de eerste kernen van coöperatieve gilden van arbeiders en patroons of de spreekbuis van de eerste plaatselijke christelijke mutualiteiten (7).

Ook in Oostende was er een Xaveriuskring en het lokaal bevond zich in de Albertstraat nr. 7 (huidige Euphrosina Beernaertstraat) dat later werd overgenomen door het Onze Lieve Vrouwecollege voor de uitbating van een lagere school (8).

In 1896 werd immers grond aangekocht in de Constantinopelstraat (nu Ieperstraat) waar een nieuw gebouw werd opgetrokken en heden nog te zien is (thans is dit een pakhuis van een loodgieter). In de topgevel prijkt nog steeds het beeld van Sint-Franciscus-Xaverius.

Het lokaal werd tijdens het interbellum gebruikt als Soldatenkring en nadien als toneel- en parochiezaal. Vanaf 1957 was er de parochiale Astridbibliotheek gevestigd tot de verhuis naar de Gentstraat in 1982 (9).

Gelet op de nieuwe urbanisatie extra-muros werd de Sint-Jozefsparochie opgericht bij KB van 14 januari 1889. E.H. VERHAEGHE was de eerste pastoor en E.H. Remi ROORYCK was de eerste onderpastoor. De Xaverianen zouden op de Sint-Jozefsparochie lange tijd actief blijven.

Terwijl alles mooier en uitgebreid wordt te Oostende gaat de zeevisserij, die nochtans de belangrijkste nijverheid van de stad is geweest, achteruit. Waar de pas verkozen priester DAENS in het parlement, 100 jaar geleden, uitroept dat het een schande is dat een (Aalsters) fabrieksarbeider slechts 8 à 10 frank per week verdient, moeten we vaststellen dat een visser bij ons na 10 tot 12 dagen varen op zee, ook niet meer dan tussen 5 en 10 frank netto verdiend heeft (10).

De Vissersopstand

De vissers hadden meestal kroostrijke gezinnen en woonden in huurwoningen dikwijks 3 tot 4 verdiepingen hoog. Families van 10-12 personen betrokken niet zelden twee kamers. Kinderen van 6 tot 10 jaar gingen reeds mee met vader. Er bestond weinig hygiëne. Er was slechts 1 toilet per gebouw, het drinkwater moest gehaald worden aan de dichtsbijgelegen fontein tegen een kleine vergoeding (5 centiemenen voor 2 emmers). Het vuil water moest terug naar beneden gebracht worden en op de straat weggegooid. De verlichting gebeurde met een petroleumlamp (11).

Met dit schamel bestaan was het niet te verwonderen dat de vissersgroep de minst benijdenswaardige en meest explosieve bevolkingsgroep vormde. Zeventien maanden na de straatrevoluties in Wallonië (maart 1886 te Charleroi en Luik) en die aanleiding was voor de eerste schuchtere sociale wetten (12), kwamen de Oostendse vissers in opstand (13).

De Engelse schepen kwamen in Oostende hun vis lossen en konden deze sneller en gemakkelijker verkopen. De Engelse vissersvloot was inderdaad beter en solieder uitgerust dan de Belgische, die daarenboven nog dit nadeel had, dat zij ten gevolge van bepaalde overeenkomsten verder van Oostende moest opereren dan de Engelse. Hierdoor kon deze laatste haar lading vroeger op de Belgische markt brengen en aldus de duurste prijzen bekomen.

Bij het lossen van een Engels schip op dinsdag 23 augustus 1887 kwam het tot een eerste uitbarsting. Ondanks de aanwezigheid van de Burgerwacht bleef de lading aan boord en moest het schip onverrichter zake vertrekken.

Toen de volgende dag een nieuwe poging werd ondernomen door een Engels schip, kwam het tot een schietpartij, waarbij twee vissers gedood werden en zes andere gekwetst (twee zouden nog aan de gevolgen overlijden). Het leger werd zelfs ontboden.

Uiteindelijk kwam de rust weer. Er volgde wel een proces waar 110 beschuldigden werden opgeroepen.

Iemand die een beslissende rol speelde om de gemoederen tot bedaren te brengen was de onderpastoor van de SS Petrus en Paulusparochie E.H. Hendrik PYPE, of Paster PYPE. Hij had de lijkrede uitgesproken op de begrafenis en beloofde maatregelen. In 1888 richtte hij in samenwerking met de Broeders van Liefde een vrije vissersschool op waar de jongeren de vissersstiel zouden leren, maar ook lezen en schrijven. Hij zal ook de Vrije Vissersgilde "'t Zal Wel Gaan" oprichten, een soort visserscoöperatieve (14).

Paster PYPE was in zeker opzicht de Oostendse priester DAENS. Nu nog wordt hij in oude vissersfamilies geëerd en jaarlijks wordt een bloemenhulde gehouden op zijn graf. Paster PYPE behoorde tot de "Westvlaamse school".

De Westvlaamse school

We kunnen bij het bestuderen van de Christelijke sociale beweging in West-Vlaanderen onmogelijk voorbijgaan aan de zogenaamde "Westvlaamse school". De term "Westvlaamse school" werd voor het eerst gebruikt door pater Dr. S.H. SCHOLL (15). Daarmee duidde hij de groep progessieve, democratisch gezinde en sociaal geëngageerde priesters aan, die in het bisdom Brugge rond de eeuwwisseling de christelijke arbeidersbeweging op gang brachten, geleid en gestimuleerd hebben.

De "leermeesters" van de Westvlaamse school waren deken Edward DE GRYSE uit Kortrijk en priester Achiel LAUWERS uit Roeselare. Zij putten vanaf 1891 hun doctrine uit de "goed gelezen en begrepen" pauselijke encycliek "Rerum Novarum" en waren tevens verwant met het Westvlaams radicaal flamingantisme van de studenten- en oudstudentenbeweging (16).

Edward DE GRYSE (Roeselare 1848 - Kortrijk 1909) was doctor in de godgeleerdheid en professor in de wijsbegeerte van het Klein Seminarie te Roeselare van 1874 tot 1884 en maakte er aldus de studentenrebellie of "groote stooringhe" mee in 1875 (Paster PYPE zat op dit ogenblik in het Groot Seminarie (afd. filosofie) te Roeselare (16 bis).

Poësieleraar Hugo VERRIEST was te Roeselare de grondlegger van de Blauwvoeterie. In juli 1875 kwam het tot een open conflict met superior DELBAR toen de poësieklas, die het eindejaarsfeest organiseerde, twee Vlaamse liederen wilde zingen op tekst van Albrecht RODENBACH, en geen enkel Frans lied.

Deze (kleine) studentenrevolte geraakte bekend als de "groote stooringhe" en was de aanzet van een Vlaamse sociale beweging van studenten, priesters en universitairen, gegroepeerd rond het tijdschrift "De Vlaamsche Vlagge" (17).

Ook in Oostende werd aan het Onze Lieve Vrouwecollege op 1 november 1891 een studentenbond gesticht onder de benaming "Sint-Pietersgilde". De gekozen naam scheen eerder te wijzen naar het godsdienstig karakter van de bond dan naar de Vlaamse strekking en dus meer aanvaardbaar voor het achterdochte establishment (18). Een van de stichtende leden was de latere politicus (en raadsman van Broederliefde) Hendrik BAELS (19).

De activiteiten van de gilde waren van godsdienstige aard (met cultivering van de Vlaamse heiligen) maar hadden ook politieke, maatschappelijke en culturele vorming van de "aanstaande leiders van het volk" op het oog.

Er werd later ook buiten het college vergaderd en o.a. in de lokalen van de toenmalige Volksbond. Op een van de conferenties werd "student" Karel GOETGHEBEUR (20) ontdekt door de toenmalige proost E.H. COLENS. Na zijn humaniorastudies in 1910 zou K. GOETGHEBEUR trouwens de eerste vrijgestelde worden van de Volksbond en verbondsecretaris van de Christelijke Mutualiteiten.

De invloed van Rerum Novarum

Als reactie op de onlusten in 1886 en 87 (stakingen en verwoesting fabrieken in Wallonië) organiseerden de Belgische katholieken de sociale congressen van Luik, waar zij zich uitspraken voor klassensamenwerking en sociale verzoening. Het door hen geprezen corporatisme kreeg concreet vorm in werkmanskringen en gildebewegingen. Deze waren gemengde beroepsorganisaties bestaande uit werkgevers en werknemers uit vooral ambachtelijke sectoren.

De in 1891 opgerichte Belgische Volksbond fungeerde als overkoepelend orgaan van deze verenigingen en nam de verdediging op zich van de politieke en maatschappelijke volksbelangen (21).

Paus Leo XIII heeft de encycliek "Rerum Novarum" openbaar gemaakt op 15 mei 1891. De kerk stelt een uitgewerkt en officieel denkpatroon voor i.v.m. de sociale problemen en de middelen om ze te verhelpen.

Overeenkomstig de uitnodiging van de hogere geestelijkheid werd op 25 november 1891 een Comité van sociale werken opgericht van het arrondissement Oostende, onafhankelijk van de Cercle Catholique

(toenmalige katholieke partij) en enige verantwoordelijke voor zijn beslissingen.

Op het einde van 1893 bestond dit Comité (soms federatie genoemd) van sociale werken uit :

- Z.E.H. DECANNIERE, deken van Oostende
- VAN DER HEYDE, advokaat en voorzitter
- E.H. LANSSEN, pastoor van Leffinge (leermeester van Rodenbach)
- Lucien DUPONT, advokaat en secretaris (schoonvader van Mr. Leo PORTA)
- Edward VLIETINCK, advokaat en schrijver van het Davidsfonds
- Jules CARBON, advokaat, voorzitter sprekersbond (25).

Op zijn algemene vergadering van 23 januari 1894 wordt door genoemd Comité van sociale werken een 15 puntenprogramma opgesteld.

Hierin worden eisen geformuleerd zoals minimumloon, regeling arbeidsduur, nachtarbeid, kinder- en vrouwenarbeid. Tevens worden initiatieven van de staat verwacht bij armoedebestrijding en (geldelijke) tussenkomst van spaarkassen, ziekenbeurzen en pensioenkassen (24).

Deze vergadering mag historisch genoemd worden. Hij brak met het vroeger katholiek paternalisme terwijl beroep werd gedaan op georganiseerde solidariteit. Ook werd het argwaan tegen overheidsinterventie overwonnen. Structuren moesten geschapen worden om de materiële noden te lenigen.

Deze vergadering werd gehouden in de Broederszaal in de Constantinopelstraat, thans Ieperstraat. Naast het huidige Welzijnshuis "De Biekorf" stond in de toenmalige Stockholmstraat (thans Dr. L. Colensstraat) het klooster van de Broeders van Liefde met daarachter de schoolgebouwen met de toegang tot de school en vergaderzaal (25).

Het is dus merkwaardig te noemen dat de start van de gecoördineerde sociale katholieke werken zich situeert op de plaats waar vandaag zich de zetel en het zenuwcentrum bevindt van het Verbond der Christelijke Mutualiteiten, met zijn ziekenkassen, pensioendiensten, volksleningen, medico-sociale diensten, voorhuwelijkssparen, Jeugd en Gezondheid, seniorenservice en maatschappelijk werk.

---

(1) N.a.v. het 80-jarig bestaan van het verbond C.M. verscheen een gedenkboek "Het Verbond der Christelijke Mutualiteiten van de arrondissementen Oostende-Veurne-Diksmuide 1903-1983" door Fred VANDENBUSSCHE - Middelkerke 1983.

(2) Over de uitbreiding van Oostende : zie pentekening van Ch. DE BRUGARDAN uit 1880 in boek "Struktuurplanning te Oostende" uitgave Groep Planning 1988.

(3) Karel VAN ISACKER : Mijn land in de kering 1830-1980, deel I, blz. 194. De Nederlandse Boekhandel, 4e druk 1983.

(4) Op 6 juni 1885 werd een meeting gehouden in het pakhuis van "Vader DE WULF" in de Zuidboulevard. Bij de eerste algemene verkiezingen van 1894 was Ed. ANSEELE de enige Vlaamse socialist die werd verkozen, en dan nog te Luik ! Zie boek "Recht door zee"; bijdragen tot de geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging in het arrondissement Oostende-Veurne-Diksmuide van o.m. Walter DEBROCK, Stefaan MEEUWS en Emiel SMISSAERT. Een uitgave van de SP-federatie, 1990.

(5) cfr. licenciaatsthesis Olivia SIMOEN : S.E.O., Spaarzaamheid Economie Oostende, Neutrale Coöperatieve van het Rijkspersoneel (RUG 1993).

(6) Feuille d'Ostende dd 31.12.1894.

(7) K. ROTSAERT : de "Cistjes" in West-Vlaanderen en daarbuiten in Biekorf, Westvlaams archief voor Geschiedenis, Archeologie, Taal- en Volkskunde, 1984 blz. 46 e.v.

(8) Zie foto in album van A. VAN CAILLIE : "Oostende in Beeld", deel 1 (1983) nr. 185.

(9) Over de stichting van de Astridbibliotheek : zie "God blijft glimlachen" of de Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende 1889-1989 door Raymond HOUWEN, Yvan VAN HYFTE, Paul DEHEM, Oostende 1989, blz. 92 e.v.

(10) J.H. KLAUSING "Over de zeevisserij tussen eeuwwisseling en Wereldoorlog" in Ostendiana I, V.V.F. Oostende 1971, blz 92 e.v.

(11) Roger DECLEER in "Honderd jaar Vrije Visserijschool Paster Pype", 1988, blz. 7.

(12) Wet tot oprichting van de Nijverheids- en Arbeidsraad en wet van reglementering van de uitbetaling van lonen - beide van 16.08.1887 - en wet tot reglementering van vrouwen- en kinderarbeid van 13.12.1889.

(13) S.H. SCHOLL : "150 jaar Katholieke arbeidersbeweging in België", Brussel 1965, blz. 212.

(14) D. DECUYPERE : "Hendrik Pype, Vader van de Vissers" in Ostendiana VI, V.V.F. Oostende 1993, blz. 149 e.v. (voor foto's zie : Het Oostende van toen, o.c. blz. 109 en 110).

(15) S.H. SCHOLL : "Geschiedenis van de arbeidersbeweging in West-Vlaanderen", Brussel 1953, blz. 111-165.

(16) Koen ROTSAERT : "Het Daensisme in West-Vlaanderen". Genootschap voor geschiedenis Brugge 1989, blz. 65 en 70.

(16 bis) Deken DE GRYSE stichtte in 1891 De Gilde te Kortrijk. Het blad De Klauwaert suggereerde in oktober 1894 om hem als provinciaal senator naar het parlement te sturen (cfr. K. ROTSAERT, o.c. blz. 71).

(17) Over het incident zie "Alfons VAN HEE" door Karel M. DE LILLE, Ieper 1963, blz. 54.

(18) Raymond VANCRAEYNEST en Alfons DE GROEVE in "De geschiedenis van het Onze-Lieve-Vrouwecollege 1842-1992" Oostende 1992, blz. 76 en 90.

(19) Hendrik BAELS (1878-1951) werd in 1911 verkozen tot gemeenteraadslid en met hem deden in 1912 de katholieken voor de eerste maal hun intrede in de Oostendse gemeenteraad. Hij was van 1921 tot 1926 schepen. In 1920 werd hij lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Hij was van 1926 tot 1931 Minister van (achtereenvolgens) Landbouw, Openbare Werken en Binnenlandse Zaken. In 1933 werd hij Gouverneur van West-Vlaanderen. In het begin van zijn carrière maakte hij deel uit van het Bestuur van de Burgersgilde. Later van de Volksbond waarvan hij ook Voorzitter werd. Zie foto bij de inhuldiging van het nieuw Katholiek Volkshuis in het boek "Bisdom Brugge 1559-1984" o.l.v. Michel CLOET uitgegeven door het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde. Brugge 1984, blz. 504. H. BAELS zou als jong advokaat tot 1920 de bestuursvergaderingen van Broederliefde bijwonen als raadsman. Hij is tenslotte de auteur van het ontroerend visserslied dat gezongen wordt op Tweede Paasdag en op de Zeewijding.

(20) Karel GOETGHEBEUR (1889-1973) wordt in 1910 aangeworven door Proost L. COLENS en wordt eerste vrijgestelde en verbondsecretaris van de mutualiteit, en vanaf 1920 van het pas opgerichte A.C.W. Op 27.03.1913 wordt hij bestuurslid van de M.O.B. spaarzaamheid en Broederliefde. Later wordt hij arrondissementeel voorzitter van het A.C.W. en blijft dit tot 1963. Hij was provincieraadslid van 1921 tot 1932 en volksvertegenwoordiger voor Oostende-Veurne-Diksmuide van 1933 (als opvolger van H. BAELS die goeverneur werd) tot 1958. Hij was tevens in de gemeenteraad van 1921 tot 1964.

(21) "Honderd jaar christelijke vakbeweging 1886-1986". Een uitgave van het A.C.V. i.s.m. het Kadoc-Leuven.

(22) Zie foto's deken DECANNIERE en VAN DER HEYDE in fotoboek "Het Oostende van toen" door Eduard an Marcel VANALDERWEIRELDT 1988, blz. 27.

(23) Zoals in Brugge in 1891 werden elders in West-Vlaanderen "Sprekersbonden" opgericht. Sprekers of voordrachtgevers werden naar alle gemeenten uitgezonden. Zij moesten een dam opwerpen tegen het opkomend socialisme. Daartoe werd een katholiek sociaal programma verdedigd met o.a. minimumloon, hulp aan zieke of werkongeschikte arbeiders en andere objectieven die niet door alle katholieke partijbonzen onderschreven werden. De sprekersbonden waren beïnvloed door het radicaliseringsproces onder de Vlaamse intelectuelen (Blauwvoetbeweging aan colleges en universiteit). Cfr. K. ROTSAERT : "Het Daensisme in West-Vlaanderen" o.c. blz. 59.

(24) Feuille d'Ostende dd. 01.02.1894.

(25) Zie foto's in album van André VAN CAILLIE "Oostende in Beeld", deel 1 (1983) nr. 67 en deel 3 (1987) nr. 155.

10 JULI 1794 : LEVE DE VRIJHEID !

door Ivan **VAN HYFTE**

Dit jaar is het precies 200 jaar geleden dat deze (al te vaak) onbezonnen en weinig doordachte opwelling te horen was op onze Grote Markt.

Voor een tweede maal hadden Franse revolutionairen de "Arbre de la Liberté" plechtig geplant in aanwezigheid van hun plaatscommandant AUBREE.

Bezetting en vrijheid liggen soms dicht bij elkaar, maar of de Oostendenaars deze "bevrijdende" bezettingsmacht apprecieerden, is zeer de vraag. Zij lagen wellicht meer wakker van het logies (de zoveelste al !) van de 15.000 republikeinse soldaten en alles er op en er aan, dan van de fraseologie van "égalité, liberté, fraternité".

Nog even al het vreemd bezoek met elk zijn boodschap op een rijtje

- 23 augustus 1745 : Fransen beschieten de stad zodanig dat "de Logt in Vuer en Vlamme scheen te wezen" en bezetten ze tot 1748...
- februari 1749 : Oostenrijkse troepen nemen bezit van de stad...
- 11 januari 1790 : de Republiek van de Verenigde Belgische Staten wordt onafhankelijk. Vrijheid, maar van korte duur...
- na de slag van Jemappes (6 november 1792) verlaat het Oostenrijks garnizoen de stad...
- 17 november 1792 : Burgemeester VAN ISEGHEM kijkt onbegrijpend toe hoe de frygische muts aan een Franse vrijheidsboom prijkt...
- 30 maart 1793 : na de nederlaag bij Neerwinden vertrekt de Franse bezetting door de Westpoort...
- 4 april 1793 : ridder DE WAPENAER neemt Oostende in bezit in naam van de Oostenrijkse keizer. De Franse vrijheidsboom smeult na in het vuur...
- 13 oktober 1793 : de Fransen staan voor Nieuwpoort. Doorgebroken dijken drijven hen terug...
- 30 juni 1794 : voor hun vertrek gooien de Oostenrijkers hun munitie in het water.
- 3 juli 1794 : Le jour de gloire est arrivée... 15.000 Fransen worden bij burgers ondergebracht.
- 10 juli 1794 : "Vive la Republique Française" klinkt het op het tweede boom-feest.. Het schaamteloos ruineren kan beginnen...

* * *

Amper 50 jaar na de feiten schrijft J.N. PASQUINI zijn bekende "Histoire de la ville d'Ostende et du port" (1842). De eindeloze opeisingen, tot 1800, vermeldt hij in maar eventjes 3 blz. voetnoten (p. 295, 296, 297).

Vergeten wij hierbij niet dat de 10.000 Oostendse zielen al meer dan 103.000 gulden in de Oostenrijkse schatkist hadden gedeponeerd om de oorlog mee te helpen voortzetten (op. cit. p. 295). Ook is de hiernavolgende opsomming de eenmalige "contribution militaire" van 1794 - meer dan 100.000 florijnen - NIET inbegrepen.

In 1794 alleen al wordt arm Oostende met meer dan 20 buitensporige dagen bedacht wanneer niet enkel maritieme commissarissen (wat de gewoonte was) maar ook agenten van het landleger even maar grondig op bezoek kwamen.

- 3 juli 1794 : een verrekijker en alle Ferraris-kaarten voor hun generaal MOREAU.
- 5 juli : de betrokken handelaars en winkeliers moeten al het koper, ijzer, lood, tin, zwavel, salpeter, potas, talk en leder inleveren.
- 9 juli : elke dag 18.000 ponden brood voor het garnizoen.
- 15 juli : 280 koperen waterketels.
- 18 juli : de krijgscommissaris eist alle steenkool op.
- 21 juli : binnen de 24 uur moeten 1.200 pond kaarsen beschikbaar liggen, 6.000 pond kaas, 10 ton lijnzaadolie, 400 pond rijst, 130 vaten brandewijn, 108 kisten tabak, 54 kisten zeep; benevens rode wijn ook nog buffelleder, olijfolie, papier en huiden (mijn opsomming is verre van volledig).
- 23 juli : 120.000 ponden meelsuiker.
- 30 juli : alle lantaarnijzers en 30 vaten brandewijn.
- 4 augustus : brood en bier voor de Franse vloot.
- 8 augustus : 10.000 paar schoenen, evenveel kousen en slobkousen; hemden, laken, zeildoek voor tenten, leder van damhert, hoeden en laarzen.
- 9 augustus : 40.000 pond rijst.
- 13 augustus : 28 vaten jenever.
- 16 augustus : verbanden en speldnagels (pointes de Paris).
- 18 augustus : het tolrecht op de Torhouse Steenweg is voor de Franse staatskas.
- 19 augustus : een 80-tal verschillende artikels o.a. schilderborstels, timmermansgerei, cederhout, balen katoen, 60.000 pond Virgina-tabak enz.
- 24 augustus : 70 paar schoenen, 50 paar kousen, 50 hemden en duizend pond rijst voor de vloot.
- 25 augustus : alles wat in de magazijnen was aan sloten; het materiaal van geweermakers en kuipers; alle scheepsborstels, zagen, ijzeren koffers, schapevellen...
- 3 september : 6.000 pond kaas.
- 22 september : alle verrekijkers.
- 26 oktober : voor het militair hospitaal : ondermeer gember, opium, gom, scamonium, ether en kamfer.

Wie had durven weigeren onder doodsbedreiging of aanzien te worden als vijand van de Republiek ? Toen Oostende in ditzelfde rampjaar 250.000 pond als aandeel in een nationale lening moest betalen, circuleerde een gedurfde protestbrief. Resultaat ? Elke ondertekenaar kreeg er 10.000 pond bovenop.

* * *

"Les Droits de l'homme et du citoyen", "le Comité du Salut Public", "Weg met de schimmen van het despotisme", de retoriek van de Marseillaise-tekst... we kennen dit soort vocabularium ondertussen wel vanuit een of andere Franse Revolutie-les en weten beter. Vrijheid ? een jubel-woord dat niet altijd bejubeld werd !

GEDENKSTENEN EN -PLATEN (2)

door Roger **TIMMERMANS**

Volgende tekst is te lezen op de info-kolom voor het Toerismebureau - Monacoplein

GEMEENSCHAPSMINISTER HUGO WECKX

OPENDE DIT TOERISMEBUREAU

OP 5 SEPTEMBER 1992

ontwerp

ARCHITECT ROLAND VANDECASTEELE

opdracht

STADSBESTUUR OOSTENDE

J. Goekint - Burgemeester

J. Christiaens - R. Makelberge - M. Quaeghebeur - F. Bourgeois - R. Six - D. Vermeesch - R. Van Laer - E. Vercruysse-Haeghebaert
schepenen

J. Vandenabeele - stadssecretaris

* * *

Vertaling van de latijnse tekst op de twee gedenkstenen, links en rechts van de hoofdingang van de SS Petrus en Pauluskerk.

Onder het pontificaat van Leo XIII, het koningschap van Leopold II, toen G.J. Waffelaert de 22e bisschop van Brugge was, graaf de Smet de Naeyer eerste minister van de koning, Van den Heuvel minister van justitie, Graaf d'Ursel goeverneur van West-Vlaanderen, onder pastoor-deken Decannière, burgemeester A. Pieters, werd deze steen gelegd door de koning en de koningin op 5 augustus 1901, in tegenwoordigheid van H. Liebaert, A. Van Imschoot, D. Fermon, G. Cnudde schepenen. A. Van Iseghem sekretaris.

H. Desmet, A. Vanderheyde, E. Van Caillie, C. Schramme, G. Van Der Heyde, L. Verbeeck, E. Schottey, P. Bouckaert leden van de kerkfabriek

Architect L. De La Censerie

DE FAMILIE VAN ISEGHEM EN DE KONINKLIJKE JACHT CLUB VAN OOSTENDE

door Robert **OUVRY**

Dat de familie VAN ISEGHEM in nauw verband leefde met de zee duld geen betoog. Reeds in 1741 lag Josse VAN ISEGHEM aan de oorsprong van de visserij op de Ijslandse kusten. Na hem trokken honderden Oostendse ijslandvaarders naar het Noorden voor hun maandenlange campagnes. Hij zelf trad in dienst van keizerin Maria-Thérésia als luitenant op de kotter LE FERME, gewapend met 20 kanonnen, en later op een ander oorlogsschip de CESAR-AUGUSTE. Eindelijk kwam hij terecht op de kanonneerboten 1, 2 en 3 in Trieste waar hij op 28 jarige leeftijd overleed.

Zijn kleinzoon Liévin Josse VAN ISEGHEM kreeg van keizer Jozef II het bevel over de brigantijn LE LOUIS, die in 1784 poogde de Hollandse blokkade van de Schelde te doorbreken, gekend onder de naam van "Guerre de la Marmite" (1).

Toen op 16 april 1846 onze "Cercle des Régates" gesticht werd, kwam daar onmiddellijk een VAN ISEGHEM bij te pas. Het betrof Jean Joseph VAN ISEGHEM, die aan het hoofd stond van een handelszaak die toen reeds meer dan een eeuw in Oostende gevestigd was. Onze Jean Joseph was voorzitter van de Handelsrechtbank en van de Handelskamer, consul van Nederland en Denemarken en Ridder in de Leopoldsorde sedert 16 mei 1846.

Jean Joseph was stichtend lid van onze Zeevaartschool op 12 juli 1846 en bleef er aktief als lid van de raad van bestuur (2).

Hij was de zoon en kleinzoon van André Jean. Het was zijn grootvader, eveneens André Jean, die het klaarspeelde "burgemeester" te zijn van Oostende, onder het Oostenrijks regime van 24 mei 1788 tot 20 juni 1794 en "maire" onder het Frans regime van 25 april 1805 tot 24 juli 1814. Hij werd vereerd met het ere-legioen door keizer Bonaparte in 1811 (3).

De "Cercle des Régates" werd herdoopt in "Yacht Club d'Ostende" in 1853 onder voorzitterschap van Auguste VALCKE. Daar in Oostende meer aandacht werd besteed aan de afbraak van de vestingen en wederopbouw van de stad, werden de subsidies voor zeilwedstrijden afgeschaft in 1871. De "Yacht Club d'Ostende" ging steun zoeken bij de "Sport Nautique d'Ostende" waarvan Jean Ignace VAN ISEGHEM ere-voorzitter werd.

In 1878 werden opnieuw zeilwedstrijden gehouden en onze "Yacht Club d'Ostende" kon weer zelfstandig bestaan. Jean Ignace VAN ISEGHEM werd voorzitter van onze club.

Jean Ignace VAN ISEGHEM fungeerde als burgemeester van Oostende van 1864 tot 1882 en was zoals het moet ook voorzitter van de Handelsrechtbank en consul van Nederland (4).

De genaamde Charles VAN ISEGHEM werd bestuurslid van de "Yacht Club d'Ostende" van 1871 tot 1901 en was bijzonder aktief bij het inrichten van onze zeilwedstrijden. Hij was voorzitter van de

"Société Littéraire" die altijd nauw verband hield met de "Yacht Club d'Ostende" en zelfs lange jaren hun lokalen deelden. Hij was schepen in Oostende van 1865 tot 1874 (5).

De oudste zoon van Charles, Paul Henri bracht het tot Eerste Voorzitter bij het Hof van Cassatie te Brussel. Hij kwam zich inschrijven in de "Yacht Club d'Ostende" op 1 juli 1906 en was volgens onze archieven woonachtig in de Florencestraat te Brussel.

Volgens l'Echo d'Ostende van 29 mei 1921 heeft hij de titel van baron geweigerd van minister VANDEVELDE, maar men vindt hem terug als vicomte toen hij in Elsene woonde in de Guillaume Stocqstraat, 2 (6).

De tweede zoon van Charles, Alphonse Léopold VAN ISEGHEM schreef zich op 31 juli 1903 in als lid van de "Yacht Club d'Ostende". Hij was dokter in de rechten, reder, bankier, handelaar en gemeentesecretaris van Oostende van 1882 tot 1906. Het was waarschijnlijk een familieplaag, hij was ook rechter op de Handelsrechtbank. Zijn naam werd "VAN ISEGHEM van AELTERT".

Alphonse VAN ISEGHEM was voorzitter van de "Société d'Etudes Coloniales" en in de "Yacht Club d'Ostende" tot ere-lid benoemd in 1908. Hij was gedelegeerde commissaris van de sektie van de "Yacht Club d'Ostende" in Blankenberge. In 1910 mocht onze club de titel dragen van "Royal Yacht Club d'Ostende" en Alphonse VAN ISEGHEM komt nog altijd voor op onze ledenlijsten in 1931 als ere-lid (7).

De derde zoon van Charles, Louis VAN ISEGHEM kwam de rangen van de "Yacht Club d'Ostende" vervoegen op 5 juli 1904. Louis was voorzitter van de afdeling landbouw van de Kamer van Koophandel, burgemeester van Snaaskerke en provinciaal raadslid (8).

Op 1 december 1904 kwam André VAN ISEGHEM in de "Yacht Club d'Ostende". Onze archieven geven enkel als woonplaats Steenweg op Waver 204 in Brussel (9).

Uit wat overblijft van onze archieven van tussen de twee wereldoorlogen kunnen wij nog een Roland VAN ISEGHEM terugvinden die zich inschreef op 21 juni 1937 en een L. VAN ISEGHEM, wonende Nieuwpoortsesteenweg 629 die eigenaar was van de bulb kiel jacht POLLY WOLLY en ingeschreven in de "Royal Yacht Club d'Ostende" op 2 juni 1937. Het zou kunnen Léon VAN ISEGHEM zijn, zoon van Alphonse Léopold, die bij Buitenlandse Zaken carrière maakte.

Vermits onze jachtclub waarschijnlijk niet kan leven zonder een VAN ISEGHEM, hebben wij steeds, sedert enkele jaren, Brigitte VAN ISEGHEM in onze rangen.

Bronnen

(1) "La Belgique Maritime et Coloniale" van 17 juli 1921.
(2) VAN ISEGHEM Jean Joseph was zoon van André Jean, geboren te Oostende op 10 april 1784, echtgenoot van Jeanne DE CONINCK en wonende Karnemelkstraat (thans Christinastraat) 34 te Oostende. Zie "Feuille d'Ostende" van 3 en 7 februari 1856. Hij overleed te Oostende op 30 januari 1856 (V.V.F. Oostende).
(3) De Plate 1989, blz. 172.

(4) "De geschiedenis van Oostende" door V. FOUTRY, en "Echo d'Ostende" van 1 juni 1871. Jean Ignace werd geboren in Oostende op 6 februari 1816 en overleed er op 17 februari 1882 (V.V.F. Oostende).
(5) Charles VAN ISEGHEM woonde in de Kapellestraat 84. "Annuaire du Yacht Club d'Ostende" van 1903 en "Echo d'Ostende" van 8 februari 1900, 26 juli 1896, 25 juli 1897 en 30 juli 1901.
(6) Paul Henri Charles VAN ISEGHEM werd geboren te Oostende op 19 november 1851 en overleed in Elsene op 30 augustus 1940 (V.V.F. Oostende en "Annuaire du Yacht Club d'Ostende" van 1908.
(7) Alphonse Léopold Marie VAN ISEGHEM werd geboren in Oostende op 15 juli 1856 en woonde Jozef II straat 49 ("Annuaire du Yacht Club d'Ostende" van 1908). Hij was echtgenoot van Sarah SMET en is overleden te Oostende op 16 maart 1937.
(8) "Annuarie du Yacht Club d'Ostende" van 1908 en "Echo d'Ostende" van 5 en 17 januari 1904.

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (IX) - 36ste BEGIN
Sinte Cathelyne noordt oost (1)

door J.B. **DREESEN**

Wij naderen de stad Oostende. Met de kerk van Sinte Cathelyne-West als uitgangspunt ligt dit begin in de noordoostelijke richting. Teneinde het stuk te situeren namen we de omschrijving ervan even onder de loep (2).

"Beghinnende oostwaert over vanden laetsten voors(eid)e sticke, oostwaert ende noordwaert over den voors(eid)e OOSTENSCHEN WATERGANCK tusschen den NIEUWEN OOSTENDSCHEN WATERGANCK jeghens den DYCKWECH ende jeghens tlaetste voors(eid)e beloop ande zuudts(yd)e, den OUDEN OOSTENSCHE WATERGANCK en(de) den DYCKERSGRACHT jeghens den ZEEDYCK en(de) de DUNE al an de noordtsyde, metten westhen(de) anden OUDEN WATERGANCK, metten oosthende anden HEERWECH en(de) es tbeloop daer C(hrist)offel V(er)helst inne wuent".

Laat ons dit begin eerst situeren op een hedendaagse kaart.

De zuidzijde werd gevormd door "de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG tegen de DIJKWEG" (deze Nieuwe Oostendse Watergang werd in 1445 gegraven om Oostende een nieuwe verbinding te geven met het hinterland. De vroegere "Oude Oostendse Watergang", van 1285, was door het aanleggen van de dijk van het Brugse Vrije op het einde van de 14de eeuw van de Oostendse haven afgesloten en van geen nut meer voor de scheepvaart naar dat hinterland). De Nieuwe Oostendse Watergang lag ten zuiden van de huidige Nieuwpoortsesteenweg en de Alfons Pieterslaan maar noordelijker dan de latere Sint Katharinakreek. De DIJKWEG, ook wel Nieuwe Dijkweg of Zuidweg genaamd, was de weg die komende van Wilskerke doorheen Sint Catherina-West naar Bredene liep. Van Sint Catherine-West tot ten zuiden van de stad Oostende liep de Dijkweg naast de Nieuwe Oostendse Watergang. Waarschijnlijk deed hij op dat gedeelte ook dienst als JAAGPAD.

De oostzijde van het 36ste begin werd gevormd door de HEERWEG. Deze heerweg, ook wel de WEST KEINJAERTWEG genoemd, situeerde zich ter hoogte van de huidige Rogierlaan en de Kemmelbergstraat. Zuidelijk liep hij dan verder over de Edith Cavellstraat tot aan zijn junctie met de Oost Keinjaertweg (3).

De noordzijde van het begin werd gevormd door "de ZEEDIJK (hier de dijk van het Brugse Vrije), de DIJKERSGRACHT (de waterafvoergracht van de zeedijk) en de DUINEN en iets verder door de OUDE OOSTENSE WATERGANG". Het eerste deel, vanaf een punt Kemmelbergstraat-Koningstraat, kunnen we situeren ten zuiden van de huidige ZEEDIJK tot een punt ten zuiden van het PALACE HOTEL complex. Vanaf hier volgde de grenslijn "de Oude Oostendse Watergang" die in een richting liep naar een punt ter halverhoogte van de Northlaan om ten oosten daarvan af te draaien naar een punt Vredestraat-Landbouwersstraat. Dit laatste stuk vormde de westelijke grens van het begin. Zuidoostelijk liep die grens dan verder tot aan de kruising van de Spaarzaamheidstraat en de Dr. Verhaeghestraat om verder met de Nieuwe Oostendse Watergang de zuidergrens van het begin te vormen. Het bijgaand kaartje verduidelijkt de toestand.

De totale oppervlakte van het 36ste begin was ongeveer 176 gemeten wat overeenstemt met de 79 ha die men vindt bij het natrekken van de hiervoor opgegeven grenzen op een huidige kaart.

Een eerste vaststelling, bij de lectuur van de beschrijving van dit 36ste begin, is dat onze voorouders in 1559 reeds in hoge mate aan roofbouw hadden gedaan. Heel de zuid en westkant van het begin was "neder, pitted en uutgedarinckt lant". Men had er in ruime mate turf gestoken, het was "uitgeturfd". De oost en noordkant waren niet beter af want die waren, in grote mate, "uutgetegelt" d.w.z. uitgebakken. Er moeten verschillende steenbakkerijen gestaan hebben want op 3 percelen is er spraak van "wijlent de THEGELRIE" of "daer de THEGELRIECLAMP (hoop bakstenen) gestaan heeft".

De oogst aan toponiemen is dan ook niet groot.

Op de zuidergrens, dus langs de Nieuwe Watergang, komen geen noemenswaardige toponiemen voor.

Op de oostgrens, dus langs de Heerweg, is er, tegen de Nieuwe Waterweg, een vermelding van "wijlent een hofstee".

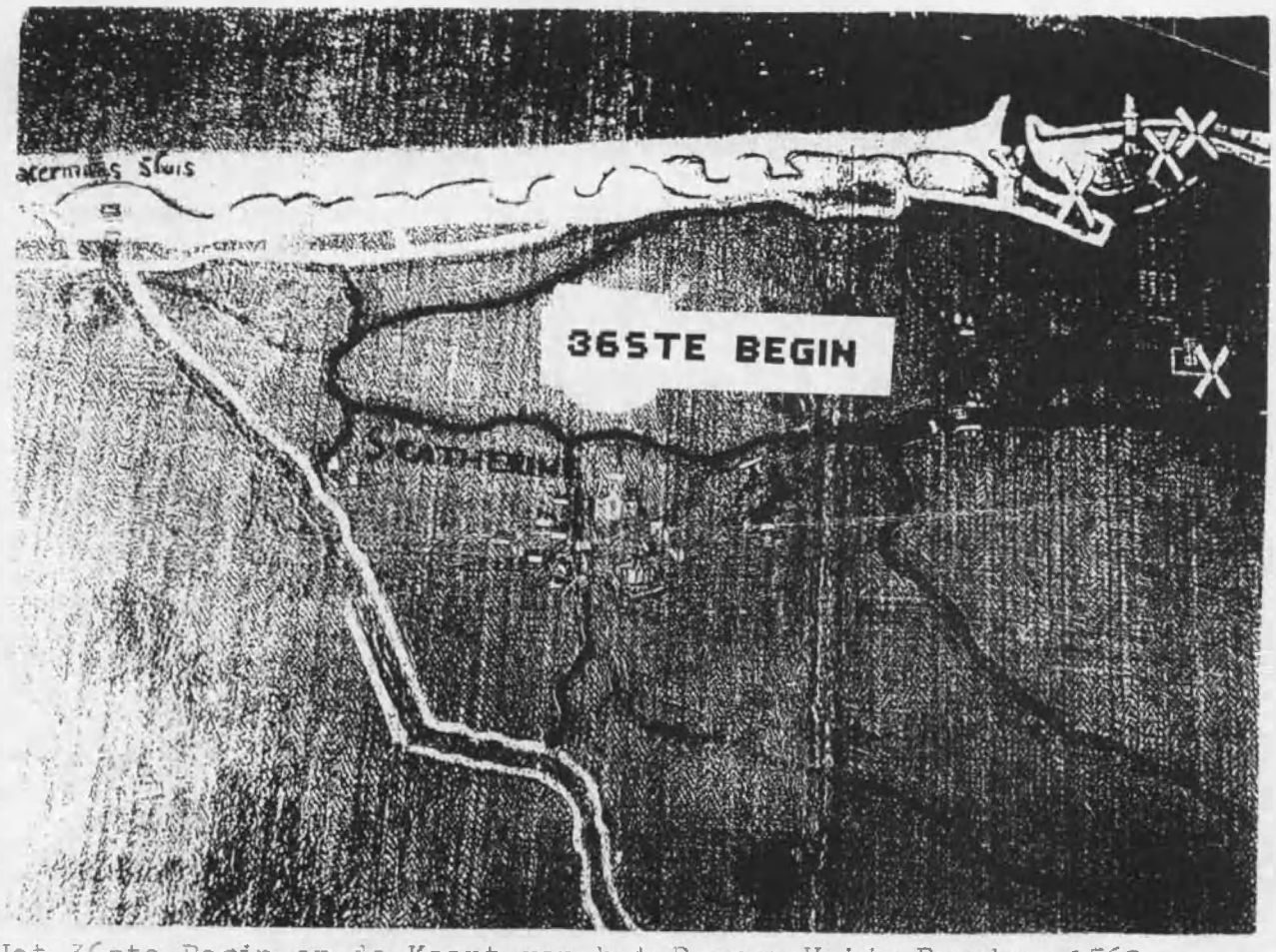
Tegen de dijkgracht

TEGELRIESTUK ...an de slaghen van den dyck ende an den dyckergracht een stuk gheheel uutgethegelt dictum THEGELRIESTICK...
Dit toponiem werd reeds vroeger besproken.

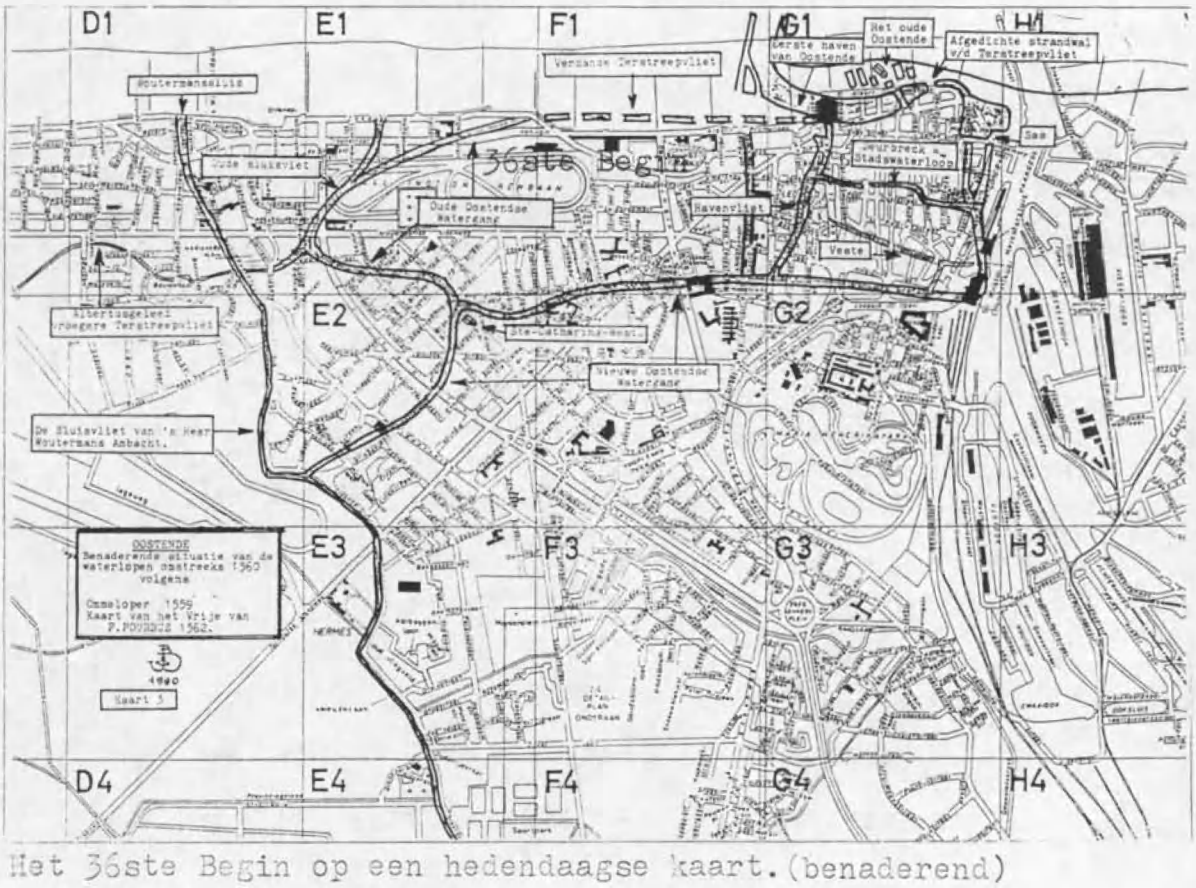
Op de noordgrens ontmoeten we de volgende toponiemen.

HET LAMMERGRAS...twee strynghen...ende heet TLAMMERGARS...
Waarschijnlijk gebruikt als schapenweide.

Iets meer naar het westen een verlaten hofstede...met wylent een hofstede opt zuudtende...

Het 36ste Begin op de Kaart van het Brugse Vrije.Pourbus 1562.

Het 36ste Begin op een hedendaagse kaart.(benaderend)

Terhoogte van het punt waar de Oude Oostendse Watergang doodloopt tegen de dijk en de dijkgracht krijgen we dan een van de twee bewoonde hoeven in het begin.

... daeran de hofstede daer Gillis VERELS wuendt ter halver messinghe ghelyck de grachte...

en op een volgend perceel

...daer de OOSTSCHUERE en het HOVENCOT op staet...

De tweede hoeve is deze van ...vidua et libri Gregoris HOOST... (4).
zij ligt westelijk en binnenwaarts van de hofstede van Verhelst want zij heeft een ...geheele UUTWECHE ... naar den dijkgracht.

Op de hoek van de noord en westgrens hebben we het

SPEYESTUK .:.metter westsijde ende noordtende anden waterganck ende heet SPEJESTICK... (5).

Waarschijnlijk lag hier de speye van de Oude Oostendse Watergang en de Oude Sluisvliet.

We zijn meteen rond.

Alhoewel de oogst niet groot is zijn er toch een paar belangrijke toponiemen die we reeds in vroegere bijdragen behandelden.
Namelijk : De Nieuwe Oostendse Watergang
De Oude Oostendse Watergang
De Dijkweg
Het Tegelriestuk

Nieuw zijn echter, het Lammergras, het Speyestuk en de Heerweg.

Ook kregen we, eens te meer, een idee van de spreiding van de hofsteden in dit gebied alsook van de mate van uitturven en uitbakken van de gronden in de onmiddellijke omgeving van de stad Oostende.

Bronnen en aanvullingen

1. R.A. Brugge. Fonds Jonckheere nr. 1290.
2. R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 36ste Begin. 1559.
3. E. Vlietinck. Het Oude Oostende, blz. 146 en 159.
4. vidua et libri = weduwe en kinderen.
5. speye = schutsluis waarin vaartuigen van een watergang naar een andere kunnen versast worden.

BIJ DE FOTOBLADZIJDE

DE BEVRIJDING VAN OOSTENDE

OP 8 SEPTEMBER 1944

OP DE ALFONS PIETERSLAAN

(FOTO'S S.A.O.)

** REUNBROUCK.R.

0228/93 BREVETTEN.6 militaire brevetten op naam van LECLUYSE.Emile.
a.29/2/1972.Herinneringsmedaille regering Albert I.
b.18/9/1951.Herinneringsmedaille N.U.O.B.(Bezettingsleger).
c.6/10/1919.Herinneringsmedaille Oorlog 1914-1918.
d.20/10/1919.Gedenkteeken der Zegepraal.
e.23/9/1951.Nationaal Verbond der Veteranen van Albert I.
f.1914-18.Hulde van het dankbare Vaderland. (Ingekaderd)

0229/93 KLEURLITHO.Le derniers retranchements.Naar schilderij P.Grolleron
58 x40 cm.

** RYS.C.mvr.

0189/93 FOTO van RIJS Eduard als soldaat van het 1ste...? (Grootvader
van mvr Rys C.) 42x33 cm.Ingekaderd.

0190/93 IDENTITEITSBEWIJZEN.6 identiteitsbewijzen op divers namen.
a.Mobilisatiezakboekje op naam Smissaert.Oscar.1910.
b.Mobilisatiezakboekje op naam Smissaert.Oscar.1911.
c.1914-18 spaarboekje op naam Smissaert.Oscar.31/21.1921.
d.Vuurkaart 1914-18 op naam Smissaert Oscar.
e.Zeemansboekje op naam van Robart Louis Henri.1877 tem 1911.
f.Geleibrief op naam Roban Gustaaf Louis.9 juni 1945.

** SEGHERS.J.

0094/93 HERINNERINGSPLAKKET.31 plaketten ivm de tewaterlating van vissers
schepen gebouwd op de Werf van Seghers,Oostende tussen 1960-1990
a.Johnny.15/10/60.
b.Anita.21/2/62.
c.Clairy.20/6/62.
d.Koningin der Engelen.18/10.62.
e.Judith.27/4/63.
f.N.720.Andr(-Jeanine.1/12/63.
g.O.114.Normauwil.11/4/64.
h.My-Alecandra.20/7/64.
i.N.738.Johan.20/2/1965.
j.O.164.Victor Seghers.28/2/65.
k.O.232.Luc-Peter.21/5/66.
l.O.182.Caesar.15/10/66.
m.O.274.Lucali.22/4/67.
n.N.719.Marlu.4/11/67.
o.O.243.Marie-Paul.27/4/68.
p.O.206.Krisjean-Henson.6/2/69.
q.N.736.Lucky.30/6/69.
r.O.135.Maria-Duyne.7/2/70.
s.O.211.Harry-Marina.23/6/71.
t.KW.34.Rose-Marie.10/6/72.
u.KW.88.Pelikaan.21/2/73.
v.KW.189.Hans.30/8/73.
w.KW.117.Harry-Jacob.23/2/74.
x.KW.105.Maarten.14/9/74.

y.Kingsgate.Rochester.16/75.
z.Kintor.Rochester.7/3/77.
aa.O.51.Stormvogel.2/12/82.
bb.Z.121.Barentszee.25/8/83.
cc.Z.66.Nelson.27/9/84.
dd.O.124.Fighter.22/8/85.
ee.Z.98.Op hoop van zegen.1/12/90.

0095/93 FOTO.21x15 cm.ingekaderd 30x36.Victor Seghers stichter van de scheepswerf Seghers te Oostende.

0096/93 VLAG.Rood en zwart op wit veld.Schip,paswerkerssleutel en tekst SEGHERS.

0097/93 HALFMODEL in hout van de O.164.Victor Seghers.140x29x17cm.

** SERPIETERS.G.

0186/93 MAATSCHAPPIJBORD.2 maatschappijborden " Bolders Oostende 1856 " met groene rand en tekening.O 24 cm.Queen's Ware London.2 ex.

** SINT GERMANA.

0114/93 TABERNAKEL in marmer.65x44x29cm.met frontversiering.Met sleutel.

0115/93 BEELD van het H.Hart.Met koperen plaat " Aan Zuster Antoinette In dankbare herinnering vanwege weesjes en oud-leerlingen 1895-1945.In gips gepolycromeerd.h 1,4 m voetstuk 28x28 cm.

** SMISSAERT.E.

0108/93 AFFICHE OOSTENDE.2 ex Affiche.Thematentoonstelling.Zeewetenschappelijk onderzoek te Oostende.20/2 tot 15/5/93.42,5x29,5cm.

0147/93 BROCHUREN.6 toeristische brochuren mbt bezoeken in Vlaanderen. 6 brochures met betrekking tot activiteiten voor scholen.

0148/93 BOEK.Overzicht lopend onderzoek nieuwste geschiedenis.Brussel 92.

0177/93 BOEK.Diverse auteurs."Belgische militaire geschiedenis aan de hand van documenten.(1830-1990).216 blz.Uitgave Militaire School.

0231/93 AFFICHE OOSTENDE.Zeewetenschappelijk ondserzoek te Oostende. 20/2-15/5/93.42x30 cm.

0257/93 AFFICHE OOSTENDE.4 affiches mbt de verkoop van "Alles voor ruiter en paard ".Au drapeau Belge.Adolf Buylstraat 18.Oostende.
a.Tous por le cavalier et le cheval.81x56,5.Ontwerp CANBERG.
b.Alles voor ruiter en paard.84x59,5.Ontwerp DUMBERG.
c.Alles voor ruiter en paard.59x42,5.Ontwerp OGRA.
d.Tous pour le cavalier et le cheval.59x42,5.Ontwerp DUMBERG.
AFFICHE OOSTENDE.1 affiche mbt inschrijving Stedelijke Kunst-Academy.Schooljaar 1993-94.56x33 cm.Gemerkt e.

0277/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches mbt activiteiten Oostende.
a.MONUMENTEN.Openmonumentendag Oostende.12/9/93.60x40 cm.
b.ONDERWIJS.Je bent jong en je vist wat.Visserijonderwijs.59x39cm
c.MUZIEK.The original Gipsy Orchestra.CKO.28/8/93.61,5x 40,5 cm.
d.SCHILDERKUNST.Georges Beraef.Den Artiest.Oostende.13/8-30/9/93

43x30 cm.
e.VUURWERK.El foc del mar.Leopoldpark.Oostende.13/8/93.65x40 cm.
f.KUNSTSMEDERIJ.Roger Pintens.Feestpaleis.Oostende.sep93.60x40cm.
g.ZANG.Johnny Logan e.a.CKO.29/8/93.59,5x41,5 cm.
h.SHOW.The Polish Army.CKO.27/8/93.61x40 cm.
i.Schilderkunst.Magritte.PMMK.30/6-30/8/93.101x71 cm.

0278/93 AFFICHE NIET OOSTENDE.5 affiches mbt activiteiten buiten Oostende
a.SHOW.Showburg.Brugge 7-15/8/93.60x38 cm.
b.SCHILDERKUNST.Andr(Paquet.Nautica.Knokke.6/8-12/9/93.60x40 cm.
c.ZEILEN.Saiol a cat vanuit Nieuwpoort.Channel sailing.40x30 cm.
d.SCHILDERKUNST.Made in Belgium.Brugge.29/7-31/8/93.41x20 cm.
e.SCHILDERKUNST.J.Miro-S.Dali.Brugge.4/6-28/9/93.41x20 cm.

0317/93 AFFICHE OOSTENDE.4 affichettes mbt activiteiten in Oostende.
a.RUILBEURS.Rozenhof 3/10/93.21x30 cm.
b.HAPPENING.Parochie Cenakel 25/9/93.30x42 cm.
c.VOORDRACHT.Ada Deprez.J.F.Willems.Benny Restaurant.42x30 cm.
d.DIAVOORDRACHT.Obekin.Wa,deling door Oud Oostende.42x30 cm.

0343/93 AFFICHE N/OOSTENDE.a.TENTOONSTELLING.De zigeuners in de Nederlanden.A.Rijksarchief Brussel.45x30 cm.b.BEURS.2de Internationale Antiquarenbeurs in Vlaanderen.10/11/12/12/93.Mechelen.50x30 cm.

** SOREL.L.
0125/93 BEELDHOUWWERK.Hoofd en schouders van G.SOREL.Plaaster.Gemerkt aan binnenkant FA.(een van zijn leerlingen).Bruin gekleurd.h.50cm.

0126/93 BEELDHOUWWERK.Halfverheven aangezicht.Oude Visser.Getekend G.Sorel.Plaaster.24x16,5x7cm.

0127/93 TEKENING.Van dhr en mevrouw August Lombaert-Van Hoecke en dochter Yvonne Lombaert(de latere mvr Gustaaf Sorel)Getekend o.r.e Boucher.C.1918.534@537.58,5x48,5 ingekaderd.

0128/93 FOTO.Klasfoto van een Oostendse school.Circa 1900.Een van de 11 is Louis Lombaert(*30/1/1892) grootvader langs moederszijde van Louis Sorel,zoon van Gustaaf Sorel.

0129/93 GROEPSFOTO.Familiefoto met dhr en mvr Louis Lombaert-Van Haecke en dochter Yvonne(later echtgenote Gustaaf Sorel).35x25cm.

0130/93 GROEPSFOTO.Familiefoto eerste links mvr Auguste Lombaerde-Van Haecke,echtgenote Louis Lombaerde grootouders Sorel.L.34x25cm

0131/93 DIPLOMA.2 diploma's op naam van Louis Lombaerde-Van Haecke.
a.Oudstrijder 1914-18.Toegekend 4/10/1958.Sint Gillis Brussel.
b.50 jaar huwelijk.Toegekend op 9/11/1963.St Gillis Brussel.

0132/93 EERSTE COMMUNIE SOUVENIR.op naam Pauline Van Loeye 26/4/1903. Ixelles.

0133/93 BREVET.4 brevetten op naam van Lombaert.L.(grootvader Sorel.L.)
a.Medaille de la Victoire.1/9/1919.
b.Medaille Commemorative 14-18.27/10/22.
c.Hulde van het dankbaar Vaderland aan.
d.Burgerlijke Medaille 3de klasse.2/6/1937.

** STANDAERT.R.
0020/93 FOTO.5 zichten van Oostende.a.zw.Steense Dijk richting gesloopte Hamiltonhoeve 10x15.b.zw.Merecator in tweede dok zonder jachten. omstreeks 1960.12,5x18.c.zw.Petit Paris omstreeks 1960.12,5x18. d.zw.Ingang Kursaal vanaf Leopoldlaan.12,5x18.e.Tramstation aan Zeestation voor de nieuwbouw.12,5x18.

** STEDELIJK ONDERWIJS.
0047/93 OPSTEL.33 opstellen "Naar het museum".3de jaarsleerlingen.

** TAXIBOND OOSTENDE.
0299/93 MEDAILLE met bol en ring.Taxibond Oostende.

** TER CEURE.HK.
0093/93 JAARBOEK.Ter Ceure.Bredene.1992.160 blz+ledenlijst.

** VALKENBORG.J.mvr.
0265/93 PORTEMONNAIE in leer.10,5x6,5 cm.

** VAN DUYVENBODEN.D.
0261/93 GEDENKENIS.Zoete herinnering aan de schoonste dag van mijn leven Papier op triplex in drieluik.33x18 cm.

0262/93 KRUISBEELD in koper op koperen (halve) voet.h.22,5 cm.

** VAN HAVERBEKE.E.A.
0226/93 SCHRIJFMACHINE.Azertyklavier.Merk WOODSTOCK.

FOTO

De foto verschenen in het meinummer 1994 van "De Plate" tussen blz. 146 en 147 werd genomen naar aanleiding van de 90ste verjaardag van de heer Désiré VAN DUYVENBODEN, die gedurende ettelijke jaren instond voor het openhouden van het Museum.

Op 9 februari 1993 overhandigde het Bestuur van de Heemkring hem een ets van Gust MICHIELS.

Op de foto herkent men op de 1ste rij van l. naar r. de heren J.B. DREESEN, secretaris, Désiré VAN DUYVENBODEN en Gilbert VERMEERSCH, bestuurslid. Op de 2e rij van l. naar r. de heren August VAN ISEGHEM, voorzitter, Omer VILAIN, ondervoorzitter en J.P. FALISE, penningmeester.

De heer VAN DUYVENBODEN overleed begin juli 1993.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 15 juni t/m 18 september (gesloten elke dinsdag)

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG	23
NUMMER	10
MAAND	october 1994

IN DIT NUMMER

blz. 238 : **L. DEWULF** : Over het ontstaan van de christelijke mutualiteit en de volksbond te Oostende - een sociaal verhaal (slot).

blz. 245 : **J.G. DE BROUWERE** : De tweede kursaal.

blz. 246 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (6).

blz. 249 : **A. SWYNGEDAUW** : Ostendiana.

blz. 250 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (33)

blz. 256 : 6e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

OKTOBER- EN NOVEMBERACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen op de volgende activiteiten.

OKTOBERACTIVITEIT. Avondvoordracht

Door omstandigheden werd de voordracht van de heer HOSTYN naar december verplaatst. U krijgt in de plaats de voordracht die oorspronkelijk in december voorzien was.

Wij brengen U een avondvoordracht met dia's en muzikale omlijsting

op donderdag 27 oktober 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **ZEEMANSLIEDEREN**

De spreker : de heer J.B. **DREESEN**, lid van de redactie van het maritiem tijdschrift Neptunus.

Er was een tijd dat de zeeman zong. Hij zong als hij mee in de gangspil liep om het anker aan boord te hieuwen, bij het werk aan dek en in de mast, bij het pompen, in de luttele ogenblikken waarover hij beschikte tussen wacht en slaap.

Hij zong niet alleen om het zware werk aan te kunnen, maar ook om zichzelf en zijn scheepsmaat moed te geven in de dagenlang aangehouden inspanningen bij een storm en ontij.

Hij zong om de eentonigheid van zijn bestaan op te fleuren, om zijn heimwee naar huis, streek en volk te verbergen en om zijn hunker naar liefde en genegenheid te compenseren.

Hij zong bij het roeien, bij het laden en lossen, om zijn koersen en sterren te onthouden en bij zoveel andere gelegenheden.

Maar de zeeman verleerde het zingen. Het begon met de opkomst van de stoomvaart. Het leven aan boord werd minder hard. Er was geen stimulans meer nodig voor een gezamelijke inspanning, de stoommachine deed het zware werk. De reizen werden korter.

En dan kwam de radio. eerst met een luidspreker aan dek en in de logiesten. Dat was handig voor het omroepen van orders. Daarna zette de telegrafist, op verloren ogenblikken, wat muziek op de lijn, daar had iedereen iets aan. Geleidelijk ontwikkelde het zich tot een systeem "Music while you work" noemde het toen.

En toen kwam de transistor. Die beantwoordde volledig aan de menselijke drang naar individualiteit. Iedere Janmaat sleurt nu dag en nacht zijn transistor mee, zet die ergens in de naaste omgeving "klem", stemt af op de soort muziek die hem het beste ligt en gaat dan eerst aan de job.

En onze Zeemansliederen, die vroeger van man tot man werden overgegeven gingen verloren. Niet allen want volkskundigen en musicologen, gewapend met een bandopnemer, kamden de hoeken van de wereld uit om wat nog overbleef op schrift of band te stellen.

U krijgt vanavond een overzicht van wat er in de Maritieme Folklore onder de noemer Zeemansliederen gecatalogeerd staat. Als U meer wilt weten, over de oorsprong van de zeemansliederen die U regelmatig nog via radio of koren kunt beluisteren dan moogt U deze avond niet missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Wij verwachten U stellig. Men zegge het voort.

NOVEMBERACTIVITEIT. Namiddagvoordracht

Wij brengen U een vertelvoordracht op

woensdag 9 november 1994 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat, 6.

Het onderwerp : **VISSERSLEVEN IN DE TWEEDE WERELDOORLOG**

De spreker : de heer André **VAN CRAEYNEST**. Vijftig jaar zeemansleven als matroos, motorist, stuurman, schipper en leraar aan de Nieuwpoortse visserijschool.

In 1940 vluchtte het gezin VAN CRAEYNEST, zoals vele andere vissersfamilies, naar Engeland. Van 1940 tot 1942 stelde zoon André zijn vakkennis ter beschikking van de visserij waarna hij naar de koopvaardij trok. Van 1942 tot 1945 deed hij dienst bij de Britse koopvaardij waar hij betrokken was bij de konvooien tussen de U.S.A. en Great Britain op de stormachtige en aartsgevaarlijke Noord-Atlantische Oceaan.

Vanmiddag vertelt hij ons over zijn wedervaren in die 5 lange jaren waarin hij als een eenvoudig visser en zeeman zijn steentje bijdroeg tot wat uiteindelijk de overwinning op Nazi-Duitsland werd.

Geen "story" van militaire acties, maar feiten gegrepen uit het leven van een zeeman die gedurende 5 lange jaren zijn leven veil had voor de zaak van de Geallieerden.

In het afgelopen jaar werden we, via televisie, radio en persmedia, overstelpt met beelden en woorden over de landing in Normandië en de daarop volgende bevrijding van Europa. Het is echter ook wel interessant de minder gekende aspecten van 5 jaar Wereldoorlog 2 te horen vertellen. En vertellen kan André VAN CRAEYNEST.

Zoals steeds een namiddag die U niet moogt missen. De toegang is vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

OVER HET ONTSTAAN VAN DE CHRISTELIJKE MUTUALITEIT EN DE VOLKSBOND TE OOSTENDE

EEN SOCIAAL VERHAAL (slot)

door Lionel **DEWULF**

De maatschappijen van Onderlinge Bijstand

De mutualiteit of de maatschappij van onderlinge bijstand (M.O.B.) zoals deze werd genoemd, had een eeuw terug een andere inhoud dan vandaag en het begrip "ziekterisico" een veel somberder lading dan nu.

Voor de arbeider die na 13 uur zwaar werk 1 frank loon verdiende, was de grootste bekommernis zijn kinderen op het einde van de week nog wat eten te kunnen geven. Van hem kon niet verwacht worden dat hij nog wat aan de kant legde voor slechte tijden. Viel hij ziek, dan had zijn gezin niet meer de minste middelen van bestaan. In het beste geval sprongen de buren of een paar werkmakkers bij. Maar zij konden met hun schamel loon niet voldoende steun bieden.

Toch lag precies deze wederzijdse hulp aan de oorsprong van de 19e eeuwse ziekenkassen. Men noemde ze "Maatschappijen van Onderlinge Bijstand" ("Sociétés mutualistes") (1).

Het moet - alle verhoudingen in acht genomen - even aanlokkelijk geweest zijn een M.O.B. op te richten als vandaag een V.Z.W. Men richt een V.Z.W. op en na enkele jaren hoort men er niets meer van. Zo bestonden rond de eeuwwisseling in de stad Brugge alleen al een 50-tal maatschappijen van onderlinge bijstand die een uitgesproken katholiek karakter hadden (2).

Ook in Oostende duikt in 1887 de naam op van de "Werkmansbond" en in 1891 "De Jonge Werklieden", beiden van katholieke inspiratie (3). Ook in de schoot van de Prins Boudewijnskring en het Karel de Goede Genootschap, waarvan hoger sprake in het socialistisch pamflet, fungeerde een bond van onderlinge bijstand. De laatste stond onder leiding van de sociaalvoelende dokter SNOECK, die trouwens door Broederliefde als dokter zou "aangenomen" worden.

Merkwaardig is dat in Oostende slechts 2 M.O.B. erkend werden, nl. de M.O.B. van de ambtenaren van de stad Oostende (erkend bij K.B. van 29-11-1864 verschenen in B.S. van 5-12-1865) en "De Werklieden" (K.B. van 16-5-1883 in B.S. 20-5-1883).

Op 3 april werd namelijk een wet uitgevaardigd die voor de maatschappijen rechtspersoonlijkheid voorzag. De wettelijke erkenning hield voor de ziekenfondsen administratieve voordelen in, en bood meer mogelijkheden voor het verwerven van inkomsten.

Daartoe moesten de maatschappijen hun doel en werking nauwkeurig in statuten vastleggen. Maar de staat en de gemeentelijke overheid eisten in ruil toezicht op de rekeningen, de leden en het bestuur. De meeste maatschappijen stonden wantrouwig tegenover deze controle en vroegen geen wettelijke erkenning aan.

Het 15 puntenprogramma van het Comité van Sociale Werken bleef niet zonder gevolg.

De pastoor van Stene, E.H. Lodewijk LAWAISSE neemt in 1894 een (nieuw) initiatief om in zijn parochie (lees : gemeente) een officiële M.O.B. op te richten.

En Paster PYPE richt in 1894 liefst 3 maatschappijen op :

- een verzekering tegen ongevallen op zee
- een spaarkas
- een pensioenkas

Zowel de M.O.B. "Troost in Nood" van Stene als de pensioenkas van Paster PYPE zullen aansluiting zoeken bij het naderhand in 1903 opgerichte Verbond der Katholieke Maatschappijen van Onderlinge Bijstand en Lijfrentekassen van het arrondissement Oostende.

In de "Gazette van Brugge en der Provincie West-Vlaenderen" dd. 11-4-84 was reeds een oproep verschenen aan de leden van de burgerij om "erelid" te worden van de maatschappijen van onderlinge bijstand, omdat de werklieden het kennelijk niet alleen aan konden (zij zagen niet altijd het nut er van in, en wanneer ze werk hadden, waren er problemen met de regelmatige bijdragen, wanbeheer ten gevolge van ongeschooldheid, enz.).

Dat was wel een nieuw geluid. Tot dan was de M.O.B. meestal beperkt gebleven tot voornamelijk ambachtslieden, en handarbeiders van een wijk, een fabriek of eenzelfde beroepstak.

De ereleden spelen hun rol in de ontwikkeling van de maatschappijen van onderlinge bijstand. Vaak stellen sociale werkers, advokaten, priesters, notarissen, geneesheren, en op de buiten de kasteelheren, zich aan het hoofd van een Onderlinge Bijstand.

In hetzelfde jaar 1894 was ook op 23 juni een nieuwe wet tot stand gekomen die staatssubsidies voorzag voor mutualiteiten die rechtspersoonlijkheid aanvraagden. De remmende overheidscontrole die in de wet van 1851 ingebouwd was, werd opgeheven (4). Zelfstandig beheer zonder officiële inmenging werd verzekerd. Maar ook de geestesgesteldheid was veranderd : "La prévoyance et non la bienfaisance sera désormais la base de l'oeuvre de la mutualité".

Ook in Oostende waren de gunstige voorwaarden voorhanden om een maatschappij van onderlinge bijstand van christelijke inspiratie te laten erkennen door de overheid. Toch moesten er zich eerst een paar politieke schokken voordoen. Daarom een kleine uitwijding over een boeiende episode in onze lokale polieke geschiedenis.

Katholieke doorbraak in de politiek

In 1894 werden er voor het eerst parlementaire verkiezingen gehouden volgens het algemeen meervoudig stemrecht (cfr. Daensverkiezing).

In Oostende hadden de liberalen de verkiezingen gewonnen in 1892 zowel voor Kamer en Senaat. De katholieken hadden geen enkel mandaat (ook niet in de gemeenteraad of provincieraad wat het kanton Oostende betreft).

De katholieken zagen een kans met de nieuwe kieswet hun stemmenaantal op te drijven vooral op het platteland, waar ze de meeste aanhang kenden. Er werd gewikt en gewogen. In die tijd was de invloed van de clerus bij de opstelling van de katholieke lijsten zeer groot.

E.H. Victor LANSSEN, toen coadjutor van de Deken, kreeg in 1878 van Bisschop FAICT de opdracht het centraal kieskomitee te Oostende en de plaatselijke comités in elke gemeente van het arrondissement te hervormen. Nadat hij in 1891 tot pastoor van Leffinge was benoemd, bleef hij zijn politieke opdracht uitoefenen.

Hij stelde Jules CARBON voor, een 27-jarige advokaat en voorzitter van de Sprekersbond als lijstaanvoerder voor de Kamer, maar hij weigerde. Na 2 maanden aandringen aanvaardde hij kandidaat te zijn onder uitdrukkelijk beding te streven naar een oplossing van de sociale kwestie, niet in het wilde weg, maar met medewerking van de staat en steun van de Kerk, en voor alles door middel van beroepsorganisaties (5).

De katholieken haalden een ruime meerderheid (64 %). Jules CARBON werd met klank verkozen. Geen enkele liberale kandidaat werd verkozen. Dit was de aanleiding voor de liberalen om arbeiders aan te trekken en het Werkersverbond "Help U Zelf" (later mutualiteit) op te richten (6).

In 1895 waren er tussentijdse verkiezingen na de dood van de beloftevolle en amper 28-jarige volksvertegenwoordiger Jules CARBON.

Omdat de Daensisten opkwamen met Hector PLANCQAERT besloot de Cercle Catholique haar kopman, de uiterst conservatieve DEROO te vervangen door Paul CARBON, broer van de overleden volksvertegenwoordiger die even in de gunst van het volk stond.

De verkiezingsuitslag van 28 juli 1895 was een succes voor de Oostendse Daensisten : zij behaalden in het kanton Oostende 21,8 % van de stemmen, de liberalen 24,8 %, de socialisten 17 % en de katholieken 36,3 % (7). De socialisten waren voor de eerste maal opgekomen en haalden samen met de Daensisten méér stemmen dan de katholieken.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van november 1895 leden de katholieken opnieuw een nederlaag. En dat was voor historicus pater SCHOLL de aanleiding om de Volksbond op te richten.

De Volksbond

Op 15 maart 1896 hebben 12 mensen de Volksbond gesticht in café "'t Bronzen Peerd" bij CREPIN in de Weststraat nr. 50 (nu A. Buylstraat), lokaal van de Cercle Catholique, dat 1 jaar later zou aangekocht worden door Albert BOUCHERY (8).

Bij het inhuldigingsfeest van 12 april waren er reeds 125 leden. Voorzitter werd Leonard SPILLIAERT (die samen met o.a. Aimé SMISSAERT het initiatief genomen had). Leonard was de vader van de kunstschilder Leon SPILLIAERT en zelf haarkapper, parfumier en leverancier van het Hof. Aimé was de vader van Emiel SMISSAERT, drukker en bestendig afgevaardigde.

Een jaar later was de vereniging al zo sterk dat zij het lokaal "Rhetorica", de oude zetel van de Entente der liberale verenigingen in pacht kon nemen (9).

De Volksbond had een dubbel doel : enerzijds de kleine burgers en arbeiders opstellen tegen het politieke monopolie van de conservatieve burgerij en anderzijds verhinderen dat de arbeiders naar het socialisme overgingen (Het gevaar van het Daensisme was geweken, nu de christen democraten werden opgevangen in de schoot van de Volksbond en er geen prominente Oostendenaars op de lijsten stonden).

De Volksbond overkoepelde zowel studiekringen als vermaakafdelingen zoals toneelgroepen (De Zeesterre), als turngroep (Willen is Kunnen dat uit een "knokploeg" is ontstaan), vakverenigingen als mutualiteit (10).

Onder de stichters van de Volksbond werden tevens de oprichters gevonden van de Maatschappij van Onderlinge Bijstand wiens erkenning zou aangevraagd worden en in wier schoot tenslotte alle gelovige werknemers zich zouden (moeten) aansluiten. Het waren opnieuw handelaars en kleine patroons die de nieuwe maatschappij oprichtten. Het voorlopig bestuur van de M.O.B. die de naam droeg "Spaarzaamheid en Broederliefde" zou in november 1896 in een algemene vergadering bevestigd worden, waarop eveneens de statuten werden goedgekeurd. Deze historische vergadering ging andermaal door in de Broederschool in de Constantinopelstraat (11), precies de plaats waar de uitbetalingslokalen van de hedendaagse Broederliefde zullen gevestigd worden.

Het dagelijks bestuur zag er de eerste jaren als volgt uit - althans volgens de nota's van Karel GOETGHEBEUR die het vernomen heeft van de pioniers zelf

- Karel DUBOIS, Voorzitter
- Leonard SPILLIAERT, ondervoorzitter (12)
- Alfons ELLEBOUDT, schrijver (13)
- Pieter VANDEWEGHE, penningmeester (14)
- E.H. Remi ROORYCK, proost (15)

Alhoewel in principe alleen werknemers tot een bepaalde leeftijd konden toetreden, moeten wij de arbeiders met een loupe zoeken in het bestuur. De adviserende geneesheer (avant la lettre) werd dokter SNOECK.

De M.O.B. Spaarzaamheid en Broederliefde zou bij K.B. van 14-2-1897 erkend worden (B.S. 3-3-1897). In de Nederlandse tekst staat verkeerdelijk 1896 vermeld.

Op 3 november 1902 wordt dan "Het Verbond der Katholieke Maatschappijen van Onderlingen Bijstand en Lijfrentekassen van het Arrondissement Oostende en Aanpalende Gemeenten" opgericht en bekrachtigd bij K.B. van 20 februari 1903. De statuten vermelden dat de zetel van het verbond gevestigd is te Oostende, in het lokaal van "den Katholieken Volksbond", Christinastraat (16).

De Volksbond groeide ook uit tot een politieke macht en het kwam herhaaldelijk tot spanningen met de conservatieve Cercle Catholique. Met het oog op de wetgevende verkiezingen van 1906 kwam het tot een krachtmeting.

Om orde op zaken te stellen, benoemde de bisschop WAFFELAERT, onder druk van Minister van Staat Charles WOESTE, Louis COLENS, zoon van de franstalige bourgeoisie en onderpastoor van SS Petrus en Paulusparochie tot eerste officiële proost. De progressieve maar ook frivole SPILLIAERT moest zich terugtrekken als lijstaanvoerder van de Katholieken en J. VAN DER HEYDE zou de kopman worden en ook verkozen worden (17).

Proost COLENS zou zich meer en meer als een echte bestuurder van Maatschappelijke Werken laten gelden, zoals trouwens zijn officiële titel luidde. Met hart en ziel zou hij zich inwerken, zoveel mogelijk werknemers in het bestuur betrekken en begrip opbrengen voor de Vlaamse zaak. Hij lanceerde de leuze : Voor het Volk en Door het Volk.

Bij zijn benoeming in 1922 tot geestelijke raadgever van het nationale A.C.W. zou hij in de betrokken kringen te Brussel onthaald worden als een "travaillist" (18). WOESTE had zich duidelijk misrekend.

In 1910 werd zoals gezegd Karel GOETGHEBEUR aangeworven en kwam een algemeen secretariaat tot stand.

In 1913 verhuisde de organisatie naar de nieuwe lokalen, gebouwd door de zorgen van deken CAMERLYNCK in de Stockholmstraat (thans Dr. L. Colensstraat). Tijdens de eerste wereldoorlog werd dit gebouw herschapen in een volkskeuken waar dagelijks 1.000 à 1.200 noenmalen werden verstrekt.

Broederliefde adopteert en fusioneert

Op de bestuursvergadering van 19 april 1914 wordt beslist dat de leden van de Onderlinge Bijstand van Stene mogen overkomen naar Broederliefde zonder 6 maanden te moeten wachten om van de voordelen te kunnen genieten. Ook zouden de inwoners van Zandvoorde die wensen lid te worden aanvaard kunnen worden. Daartoe wordt een bureel geopend op de Conterdam bij bestuurslid en bode (toen knape genoemd) August STEMGEE. Later zou ook het Sas Slijkens deel uitmaken van het werkveld van Broederliefe.

Intussen was op 18-12-1910 een M.O.B. voor vrouwen opgericht en volgens de heer SMISSAERT, afgevaardigde van het Ministerie van Nijverheid en Arbeid was dit de eerste van het land (in werkelijkheid was er al een opgericht in Gent). Eerst werd als benaming van de vereniging "Troost in Nood" voorgesteld, maar aangezien deze naam al elders werd gebruikt, werd "Vrouwenkrans" voorgesteld. De nieuwe voorzitster werd mevrouw weduwe STRUMANE, die op 21-7-1912 werd opgevolgd door Juffrouw Bertha TRATSAERT.

In de schoot van "Vrouwenkrans" werd in 1920 het prachtig werk "Moeder en Kinderwelzijn" tot stand gebracht alsook een eigen kliniek.

In 1929 worden beide mutualiteiten samengesmolten tot Broederliefde-Vrouwenkrans (en bekrachtigd bij K.B. van 16-6-1930). Voorzitter Edw. VIGNE en Bertha TRATSAERT treden aanvankelijk beiden op als voorzitter. Vanaf 29-6-1937 tekent Juffr. TRATSAERT uitsluitend de verslagen. Zij wordt ook Verbondsvoorzitter en oefent een plaatselijk politiek mandaat uit (19).

Huldiging van de pioniers van Broederliefde bij het 60-jarig bestaan in 1956-1957.

De eerste vrijgestelde secretaresse Juff Madeleine Coster in de bloemetjes gezet, n.a.v. opening nieuwe lokalen in 1974

Op 5 december 1913 werd het duizendste lid genoteerd en 20 jaar later, in 1933 werd het 10.000ste lid gevierd (20). Op 31 december 1993 telt de Oostendse CM Broederliefde-Vrouwenkrans 32.639 leden of 45,96 % van de Oostendse bevolking.

Met de samengesmolten mutualiteit Broederliefde-Vrouwenkrans wordt een nieuw dik hoofdstuk geschreven in de geschiedenis van de Christelijke Mutualiteit met namen als klokken, zoals de proosten EGGERMONT (1924-37), Sylveer GRYSPEERDT (1937-53), Frans CATRYSSE (1953-61), Joris DE JAEGER (1961-72) en Paul MORE (1972-82). Verder de voorzitter Arthur VERMAUT (1953-72) en de secretarissen Madeleine COSTERS, Albert ARNOUT en Robert VANDENHOEKE. Maar dit hoofdstuk is voor een andere keer.

Tot zover dit verhaal van de eerste sporen van de Christelijke mutualiteitswerken te Oostende. Inderdaad een sociaal verhaal dat(als uitgesteld gevolg van Rerum Novarum, te Oostende in 1894 begint, met een door de geestelijkheid goedgekeurd en aangemoedig actieprogramma, het ontstaan van 2 kassen die zullen opgaan in het Verbond CM, en de verkiezing van de eerste echte "Christen Democraat" in het Parlement : Jules CARBON.

---

(1) Patricia QUAGHEBEUR : "De Maatschappijen van Onderlinge Bijstand" in "Onder Ons" maandblad van "Ziekenzorg", maart 1986, blz. 20 e.v.

(2) cfr boek "Bisdom Brugge 1559-1984" blz. 511. Op 31-12-1982 (!) waren er in West-Vlaanderen 37 erkende mutualiteiten aldus Charles CAMBIER in "Le livre des bons ouvriers. Manuel des prévoyance ou moyens d'améliorer la condition des classes laborieuses". Gand 1886.
Anderzijds merkt VANDEVELDE op : nergens is het aantal mutualisten zo groot als te Brugge nl. 139 per duizend terwijl het landsgemiddelde slechts 23 per duizend is. Cfr. E. VANDEVELDE "Les associations professionnels d'artisans et ouvriers". Brussel 1891 blz. 81.

(3) Zie Feuille d'Ostende Van 11-11-1888 p. 3 a en van 8-10-1891 p. 3 a.

(4) De wet van 1894 was een mijlpaal. Door haar technische vereisten spoorde zij de mutualiteiten aan zich beter in te richten. Door de beloofde milddadigheden zette zij de tot dusver individualistische arbeiders aan zich te verenigen. Zij koesterde geen achterdocht meer zoals de wet van 1851. Zij stelde geen enkele politieke voorwaarde en verzekerde het meest volledig zelfstandig beheer zonder enige officiële inmenging. Zij sluit de willekeur uit, want zij verplichtte de regering de wettelijke erkenning te verlenen, zo de verzoekende maatschappij de voorschriften van de wet naleefde.
Zij verleende een ruime rechtsbevoegdheid en hield rekening met het meest uitgebreid mutualistisch arbeidsveld (cfr. R. REZSOHAZY : "Geschiedenis van de kristeljke mutualistische beweging in België". Antwerpen 1957 p. 118).

(5) Feuille d'Ostende dd. 30-9-1894.

(6) Zie W. MAEREVOET : "De politieke evolutie in het arr. Oostende (1830-1914)" in "Ostendiana". Uitgave V.V.F. Oostende 1972 blz. 77.

(7) K. ROTSAERT : "Het Daensisme in het arrondissement Oostende" in "Biekorf" 1984, blz. 343.

(8) "Albert BOUCHERY (1858-1941)" door Jean-Marie BEKAERT in "De Plate" 1994, blz. 9.

(9) Gazette van Brugge dd. 22-5-1897 blz. 2. Later wordt het een café-restaurant, zie fotoalbum A. VAN CAILLIE, "Oud Oostende in Beeld", deel 4 (1989) nr. 87.

(10) "De Volksbond te Oostende" door Dr. S. SCHOLL in : "De geschiedenis van de arbeidersbeweging in West-Vlaanderen (1875-1914)" o. c. blz. 209.

(11) Feuille d'Ostende 7-11-1896 p. 2 en Duinengalm 7-11-1896 p. 2.

(12) Over de kwartierstaat SPILLIAERT zie R. DEWULF-HEUS in "De Vlaamse Stam" 1973, blz. 135.

(13) Het betreft hier kennelijk ELLEBOUDT Alfons junior (1864-1948) stichter en uitgever van De Zeewacht in 1894 en later katholiek gemeenteraadslid en schepen. De Zeewacht was in de beginjaren De Volksbond genegen want het blad droeg als ondertitel : volksgezind weekblad voor burger en werkman.
Foto van de gouden bruiloft Alf. ELLEBOUDT-MOULAERT in "70 jaar Jan Piers (1920-1990)". Fotoalbum van de Oostendse Persclub 1990.
Zie de kwartierstaat ELLEBOUDT door E. VAN HAVERBEKE in "Ostendiana II", Jaarboek V.V.F. (1975) blz. 148.

(14) VANDEWEGHE Pieter was een handelaar in grondstoffen en aannemer. Na enkele maanden zou hij voorzitter worden tot in 1913, toen hij burgemeester van Stene geworden was. Als penningmeester werd hij opgevolgd door de heer SEYS en later de heer LESCRAUWAET, handelaar in stoven.
Op 2 maart 1913 wordt de heer VANDEWEGHE opgevolgd door de heer CLAEYS, tot dan schrijver. Op 4 januari 1920 wordt hij opgevolgd door de heer LESCRAUWAET die tevens hoofdman van de Volksbond was. (Deze laatste wordt ook beschouwd als de stichter-peetvader van W.I.K.). Op 16 november 1920 wordt Ed. VIGNE voorzitter, zelf opgevolgd door B. TRATSAERT.

(15) E.H. Remi ROORYCK was de eerste onderpastoor van de nieuwe Sint-Jozefsparochie. Hij was een flinke boerenzoon uit Hoogstade doch een geheelonthouder en zou spoedig opgevolgd worden door E.H. Emiel MARCOU, onderpastoor van de SS Petrus en Pauluskerk.

(16) Zie Fred VANDENBUSSCHE : "Het Verbond der Christelijke Mut." o.c. blz. 38.

(17) K. ROTSAERT : "Het Daensisme in West-Vlaanderen" o.c. blz. 94.

(18) Jaak BREPOELS :"Wat zoudt gij zonder 't werkvolk zijn ? Anderhalve eeuw arbeiderstrijd in België". Uitgeverij Kritak 1988, blz. 126.

(19) Juff. TRATSAERT, gemeenteraadslid van 1921 tot 1958, maakte als eerste vrouwelijke politica deel uit van het Oostends Schepencollege in 1953 (als raadslid met de meeste anciënniteit) tot dan een exclusieve mannenzaak. Zie fotoboek 70 Jaar Jan Piers.

(20) De Zeewacht van 27 mei 1933.

DE TWEEDE KURSAAL

Er is tegenwoordig veel spraak van een kursaal in de toekomst. Over de toekomst van die kursaal weet ik omzeggens niets. Maar over de vorige kursaals daarentegen, weet ik nu en dan wel een ietsje : ik leer dat allemaal wanneer ik in het familiearchief aan het grasduinen ben.

Toen in 1878 de nieuwe kursaal ingehuldigd werd, gebeurde dat vanzelfsprekend met het houden van een banket, van een groots banket in de kursaallokalen zelf. Eén der genodigden was Jacques-Jean DE SORGHER, directeur van de Berg van Barmhartigheid (in het Oostends de woeker genaamd) en secretaris van het Bureau de Bienfaisance (1).

Het plaatskaartje werd bewaard (2). Het is een bristol, 113 mm breed en 62 mm hoog, geleverd door het huis DAVELUY. Op de achterkant is er een (nu sterk vergeelde) foto van de maquette van het nieuwe kursaal gelijmd. Onder het fotootje drukte DAVELUY "Nouveau Kursaal d'Ostende", - foto en tekst in een dunne rode omlijsting

J.G. DE BROUWERE

(1) Hij was er alleen bij : zijn vrouw was op 01-02-1878 overleden. Over hem en zijn vrouw zie : Onze kwartierstaat; Charles DE SORGHER in "Ostendiana VI" (1993), blz. 159-181.
(2) Het kaartje werd, lijk toen gebruikelijk was, middels twee punten zegellak geplakt in een album-met-blauwe-bladen.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (5)

door Norbert HOSTYN

52. Enzio CUCOVAZ

Kunstschilder uit het amateurscircuit.

Deelname aan de zevende biënnale voor Amateurschilders te Oostende, 1989 (Tevewest-Ebes) met : - Ijzervlechten

Woonde in 1989 : Nieuwpoortsesteenweg 631.

53. Freddy D'ANNEEL

° Oostende, 1929.

Kunstschilder-beeldhouwer; opleiding van de Academie te Brussel (bij J. RANSY, F. DEBONNAIRES en G. VERHASSELT); voornamelijk naaktfiguren en religieuze thematiek; was lesgever aan de Ecole d'Arts Plastiques et Visuels te Ukkel; woonde tot 188 te Terhulpen, nu in de Westhoek.

Musea : M.S.K. Oostende

Lit. : N. HOSTYN, Catalogus beeldhouwwerken, Oostende (M.S.K.), 1988.

54. Germaine DE BAENST

Kunstschilder uit het amateurscircuit; aquarellen. Deelname aan de 5de Biënnale voor Amateurschilders "TEVEO" 1985 met 3 stillevens

Deelname aan de 7de Biënnale voor Amateurschilders, 1989 (Tevewest-Ebes) met - maalboot in Oostende
- maalboot in Oostende
- Brugge

Adres : Kaaistraat, 3.

55. Staf DEBLEECKER

° Oostende, 1923

Kunstschilder; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie bij Marcel Maurice BOEL (1948-1950); realistische marines in pasteltechniek.

56. François DEBROCK

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Scheepsramp
- Herstellingswerken

Woonde in 1985 : Oostendse Haardstraat, 37.

57. Eddy DE BUF

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - De lokvogel.
Werkt in surrealistische stijl.

Woonde in 1985 : Stuiverstraat, 68.

58. Marie-José DE CAVEL

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Ogen en niet zien
- Vluchten kan niet meer
- Schim

Woonde in 1985 : Zeedijk 138.

59. Daniël DECLERCO

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Voornamelijk marines.

60. Adrienne DE CLIPPEL

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders, 1989 (Tevewest-Ebes) met :
- Andalousisch Paard

Woonde in 1989 : Dahlialaan, 57.

61. Joris DECOMBEL

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Edelvrouw
- Slot ter Mote
- Zicht op Oud Gistel

Woonde in 1985 : Torhoutsesteenweg, 623.

62. Jan DECONYNCK

° Veurne, 1963.

Kunstschilder; opleiding aan het Sint-Lukasinstituut te Gent (1981-1982) en aan de K.A.S.K. te Gent (1982-85).

Musea : M.S.K. Oostende

Lit. : - Galerie William Wauters te gast, Antwerpen (I.C.C.), 1990.
- Jan Deconynck (tentoonstellingscat.), Graz (Galerie E. Lendl, 1990.

63. James DE CONINCK

° Oostende, 1962.

Kunstschilder-graficus; opleiding aan het Sint-Lukasinstituut te Schaarbeek bij Luc VERSTRAETE en R. VERWIMP (grafiek).
Laureaat wedstrijd "Teveo", 1985. Nonfiguratief

Lit. : James De Coninck (tentoonstellingscat.), Brussel (Art Gallery Boycott), s.d.

64. Yves DEGRIECK

° Oostende, 1951.

Beeldhouwer; steenhouwer van beroep en autodidact als beeldhouwer; nonfiguratief beeldhouwwerk.

Individuele tentoonstelling in de Galerij "Manga", 1992.

65. Ingrid DEHAENE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Zebrapad
- Potten en Pannen

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders, 1989 (Tevewest-Ebes) met - Meeuwen aan zee
- Poedel
- Hond aan zee. Winter

Woonde in 1989 : E. Beernaertstraat, 75.

66. Vic DEKEERSGIETER

° Gent, 1930.

Kunstschilder; leerling aan de Kon. Academie voor Schone Kunsten te Gent (sierkunsten, binnenhuisontwerpen, xylogravure en etsen); was in 1947 prijswinnaar van de affichewedstrijd voor het Marshallplan; woont en werkt te Oostende.

Lit. : Groepstentoonstelling (tentoonstellingscat.) Oostende (Galerij Poseidon), s.d.

67. Irma DE KETELAERE

Kunstschilder, individuele tentoonstelling in de Galerij "De Ketelaere" (Kaaistraat, 1993).

Pseudoniem : Ina CLIFFORD.

68. Myriam DEKEYSER

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Banana
- Jeans

Woonde in 1985 : Vinkenstraat, 29.

69. Eric DE KEIVITH

Beeldhouwer. Leerling Kunstacademie Oostende.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAUW
m.m.v. E. SMISSAERT

DEVENT, Georges
Heist aan zee : de mémoires van een badstad (1860-heden).

HOSTYN, Norbert
Museum voor Schone Kunsten, Oostende : aanwinsten 1993 (katalogus).

JAARBOEK
Jaarboek havens van Zeebrugge en Oostende : 1993-1994.

LEGRAND, Francine-Claire
Ensor, naargeestig en charmant : " een andere Ensor" (na ca. 1900).

MAJOR, Walter
Het vliegvelt te Stene-Oostende (1920-1945) : een geschiedenis in documenten.

GROENE
De "Groene 62" : landschapsverkenning langs de spoorwegbedding Oostende-Torhout.

LIETARD, Edwin
De auto op de Oostendse medailles.

LIETARD, Edwin
Federatie "Ex-Onderofficieren Belgisch Leger", Sectie Oostende (stichtingsdatum 1-11-1887) : medailles.

BOWENS, Jacobus
Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende / bewerking in hedendaags Nederlands en chronologisch heringedeeld : Albert G.R. DRIESSEN.

IPPEL, Simon
Verhalen rond de Oostendse beiaarden : (1653-heden).

TRICOT, Xavier
James Ensor : catalogue raisonné des peintures (1875-1941).

VANCRAEYNEST, Raymond
Onze-Lieve-Vrouwecollege, Oostende (1842-1992) : college der Oratorianen (1653-1796) en Onze-Lieve-Vrouwecollege (1842-1992).

VILAIN, Omer
Kalender 1993 : thema "Oostendse haveninrichtingen".

ANDERSEN, Arthur
Oostende : micropolis aan zee : een stratigisch denk- en aktiemodel voor de ontwikkeling van het stadsgewest Oostende : rapport.

CATALOGUS
James Ensor "Radierungen" : katalog der Ausstellung von 122 Radierungen (etsen) : Kunsthalle Bremen, 3.11.1992 bis 3.1.193.

door Aimé SMISSAERT (+)

Dinsdag 22e December. -

NEGENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden nogmaals geen concert op de Groote Markt, doch in de plaats, 's namiddags van 2 1/2 tot 3 1/2 ure, concert op den koer van het Burgerlijk Hospitaal, en tevens, gansch den dag, kanongebulder in 't zuiden.

Rond 8 ure komt van den kant van den Thouroutschesteenweg een troep van ruim 200 personen van Sint Pieterscapelle en Slype af, de eene met peerd en kar, de andere met stootkar, met huisraad en levensmiddelen beladen. De sukkelaars, omringd door duitsche soldaten, waarvan er enkele zijn die uit medelijden kleine kinders dragen, worden langs de A. Pieterslaan naar de statie gebracht, voor dewelke zij samengeperkt als een troep vee, gedurende meer dan 3 uren het vertrek van den trein naar Brugge moeten afwachten.

Rond 10 1/2 ure komt eene tweede troep af van rond de 100. Onmogelijk van die menschen veel te weet te komen : van zoohaast men eenige sekonden met hen spreekt wordt men door de duitsche schildwachten achteruit gestooten. Wij slagen er nochtans in, te vernemen dat de bevolking van St Pieterscapelle, de menschen wonende tusschen die gemeente en omtrent tot halverwege Zevecote, alsook een groot gedeelte der Slypenaren deze nacht om 1 ure van de duitschers bevel kregen hunne woningen te ontruimen en onder duitsch geleide naar Oostende op te trekken.

Deze morgen werd wederom een tram vol met hout Middelkerkewaarts opgestuurd.

Rond 1 ure komt nog een troep vluchtelingen uit Slype af; evenals deze van deze morgen worden zij met den trein opgestuurd.

Heden werd de *Volkskeuken* in den *Katholieken Volksbond* geopend. Eenieder kan 's morgens tusschen 7 en 8 ure aan den prijs van 5 centiemen een liter koffie bekomen. Van 11 tot 1 ure kan men daar noenmalen aan 15 ctm. if 25 ctm. per hoofd. Voor 15 ctm. bekomt men eene telloor lekkere soep, eene groote telloor aardappelen (patates frites) en een groot glas bier; voor 25 ctm. bekomt men daarbij eene schoone portie vleesch, bifsteak, saucissen of ander vleesch, volgens den dag.

* * *

Volgende plakbrief in de 3 talen werd heden uitgevaardigd :

BERICHT

In betrekking met de afkondiging van Zijne Excellentie den Krijgs-Gouverneur von Kramsta, van 19 November ll. beveel ik dat al de leden der Burgerwacht, Oostende bewonende, zelfs deze die aan den oorlog geen deel genomen hebben, zich zullen aanbieden ten stadhuize, Militiezaal, Kerkstraat, te weten : diegenen wier naam begint met ene der letters A en met M, op Maandag 28 December 1914, en diegene wier naam begint met eene der letters N tot Z, op Dinsdag 29 December 1914. De uren waarop men zich moet aanbieden,

zijn van 10 uur 's morgens tot 1 uur namiddag, en van 3 tot 5 namiddag (Duitsche tijd).

Brugge, den 22 December 1914.

De Kreis-Chef van Brugge
Graaf von Schwerin
Luitenant-Kolonel

* * *

Door toedoen van den Middenstandsbond van Oostende, werd heden volgend verzoekschrift tot de hh. Burgemeester, Schepenen en Gemeenteraadsleden, gestuurd :

MIDDENSTANDSBOND
Oostende

22 december 1914

Geachte Heeren,

De ondergeteekenden, Voorzitter en Schrijver van den Middenstandsbond van Oostende (Bond ter verdediging der belangen van den Kleinen Burger) nemen de eerbiedige vrijheid U-Ed. het volgende voor oogen te leggen.

Onder de standen der samenleving die het diepst door den tegenwoordigen oorlog getroffen worden, dient wel de Kleine Burger vermeld. Immers, het seizoen van 1914 mislukte totaal, een groot deel der klienteel ontvluchte de stad, de prijs der levensmiddelen is merkelijk gerezen en langs den andere kant, zijn de bronnen van inkomsten van de drie vierden verminderd en, voor velen, totaal uitgedroogd. Wordt er geene spoedige hulp verleend aan de Kleine Burgerij, deze zal onvermijdelijk te laste van de stad vallen.

Door bemiddeling der stad werd het Onderstandskomiteit voor Noodlijdenden in 't leven geroepen; de stad schenkt voorschotten aan de Staatsagenten - twee doeltreffende maatregelen om den nijpenden nood eenigszins te lenigen. Ongelukkiglijk kunnen de kleine burgers er geen nut uit trekken. Een ingeboren gevoel van eigenweerde, overigens, belet hen de hand uit te steken, en zulks des te meer daar velen, om niet te zeggen allen, fier het hoofd zouden mogen verheffen, bestond voor hen het krediet of een gedeelte van het krediet dat zij zelve mogen moeten toestaan. Schier alle kleine burgers bezitten, bovendien, min of meer waarborgen.

In vele Belgische steden zijn kredietinstellingen open gebleven - en kunnen de kleine burgers daar hulp vinden. Te Oostende bestaat niets dergelijks - en de stad zou haar werk van tegemoetkoming aan de bevolking volledigen, kon zij hare hulp verleenen tot het stichten, zooals te Gent eener hulpbank, die, mits degelijke waarborgenn, aan de kleine burgers zekere te bepalen voorschotten zou doen.

Er mag niet uit het oog verloren worden dat moest de kleine Burgerij over eenig geld beschikken, de kleine handel weldra herleven zal.

De ondergeteekenden, gezien den dringenden nood der kleine Burgerij, bidden U-Ed. bovenstaande kwestie zoo spoedig mogelijk te willen onderzoeken en bieden U intusschen, geachte Heeren, de verzekering hunner hoogachting.

De Schrijver,
A. SMISSAERT

De Voorzitter
G. CLAEYS-ISEBAERT
128, A. Pieterslaan

* * *

De Oostendse Drukkers kregen heden vanwege het Gemeentebestuur volgende medeling, die wij uit het Duits vertalen :

Keizerlijke
duitsche Kommandantuur
Oostende

Boek n° 918.
Oostende, den 22 December 1914

Aan de drukkerijen moet schriftelijk medegeeld worden dat op ieder druksel den naam van den drukker zichtbaar moet zijn en dat geene druksels openbaar mogen gemaakt worden, zonder goedkeuring der duitsche Kommandantur.

(g) Bittinger,
Kapiteinluitenant
en Plaatsbevelhebber

Aan den Heer Burgemeester der Stad Oostende

* * *

De duitschers hebben deze morgen bezit genomen van het Koninklijk Atheneum, kant der St Peterburgstraat, waar tot hiertoe het Centraal bureel voor Noodlijdenden gevestigd was. Dit bureel is berplaats geworden naar het oud koninklijk paleis der Langestraat.

De duitschers hebben zich meester gemaakt van de kolen, aardappelen, enz. die in het Atheneum gereed lagen om aan de noodlijdenden uitgedeeld te worden.

* * *

Met oneindig veel moeite is men er in gelukt tot hiertoe 1.000 matrassen te vinden (het *Hotel Splendid* alleen leverde voor 136.000 fr. matrassen). Terwijl deze morgen de bediende, met de inzameling belast, bezig is met verslag te geven in het kabinet van M. LIEBAERT, komt er een nieuw bevel toe, ditmaal van admiraal VON SCHRODER : tegen deze morgen noen moet die kerel 2.000 matrassen te zijner beschikking hebben.

Nog een nieuw bevel : tegen 1 ure moet de stad 50 aardewerkers leveren met piek en spade.

Rond 1 ure staan de 50 man, vertrekkensgereed in de Kerkstraat, doch toen zij vernemen dat er kwestie is de duitscher te dienen te Middelkerke, poetsten schier allen de plaat. De overblijvende 9 hadden geerne dit voorbeeld gevolgd, doch zij werden te goed door de duitschers bewaakt en moesten plaats nemen in een tram.

Seffens wordt de stad verwittigd dat zij nieuwe mannen te leveren heeft tegen morgen 9 ure, of anders 300 fr. boet per uur vertraging.

Woensdag 23e December. -

ZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Zooals de vorige dagen, "halen en brengen" van soldaten, krijgsvoorraad, kanonnen en levensmiddelen. Ook van tijd tot tijd, aankomst van gekwetsten.

De duitschers sturen de Belgische gevangenen terug die tengevolge van gebrekkelijkheid onmogelijk de wapens nog kunnen opnemen. Zoo werden hier twee Oostendenaars teruggestuurd : de genaamde Desiré VAN DEILE, wonende op het H. Hertkwartier en de genaamde DEMAN, zoon van een overleden sergeant van het 3e linie, die, bij Tienen, een kogel in het hoofd kreeg en zoo erg aan de oogen werd getroffen, dat men voor zijn gezicht vreest.

De aardewerkers, gister door de stad, op opeisching der duitschers, geleverd, kwamen deze morgen niet op : de duitschers hadden hen gedwongen, in en rond eene hofstede, dichtbij Middelkerke gelegen, aardwerken uit te voeren

* * *

ONTRUIMING DER A. PIETERSLAAN

Deze namiddag rond 3 ure, kregen opeens de bewoners der huizen van de Alfons Pieterslaan, vanwege de policie aanzegging dat zij binnen twee uren hunne woonsten moesten ontuimen. Men kan denken welke opschudding die maatregel bijbracht ! Oprecht bedroevend en pijnlijk was het om zien, hoe de bewoners deze schoone straat zicht haastten om hunne kostbaarheden, spiegels, uurwerken, schouwgarnituren, matrassen en desgevallen, hunne koopwaren in veiligheid te brengen. Twee, drie zieke personen werden op stootkarren weggebracht. Inmiddels stonden de duitsche soldaten reeds aan vele deuren en prangden de bewoners haast te maken. Er waren eenige lofweerdige uitzonderingen : hier en daar waren er soldaten die medehielpen aan de verhuizing.

Edelmoedige burgers wedieverden om de aldus uit hunne huizen gejogen ongelukkigen te herbergen.

De verhuizing duurde een paar uren, in vele huizen zaten reeds soldaten, toen rond 6 urehet bericht toekwam dat elkeen terug mocht komen.

Om 6 ure, dank zij de weinige gaslantaars op de A. Pieterslaan, heerschte op die laan schier volledige duisternis : in zulke voorwaarden de reeds in zekerheid gebrachte voorwerpen terugbrengen, scheen iets onmogelijks, en toch, gedurende de ruim drie kwart uurs die nog overbleven, vooraleer, volgens duitsch bevel, niemand meer op straat verschijnen mag, betrokken velen hunne huizen, door hen een paar uren voordien verlaten.

De maatregel genomen tegen de bewoners der A. Pieterslaan had het volk, langs dien kant, in dichte massas doen toestromen. Allerhande vertelselkens deden de ronde : volgens de eenen waren de bewoners beticht van spioneering; volgens anderen, was men 30.000 man duitsche hulptroepen te verwachten, die op de A. Pieterslaan moesten geherbergd worden; volgens nog anderen waren de Bondgenoten op verscheidene punten doorgebroken, ja ze waren reeds bij Mariakerke, en zouden 's avonds een aanval wagen op Oostende; de duitschers zouden zich verschansen in de huizen der A. Pieterslaan en van daar uit, de oprukkende bondgenoten beschieten. Wat eenigzins door velen die veronderstelling deelen deed, was het feit dat rond 4 1/2 ure, ruim 200 mannen en jongelingen van Middelkerke, door duitschers opgeleid, naar stad afkwamen en langs de A. Pieterslaan in 't midden der stad werden

gebracht. De geruchten van doorbraak der bondgenoten, waren, zoo vertelde men, door die menschen rondgestrooid geworden.

De waarheid lag daar niet. Ziehier wat aanleiding gegeven had tot de ontruiming der A. Pieterslaan :

Gister waren duitschers, van huis tot huis, in die laan gegaan om te vragen over hoeveel bedden men kon beschikken om desgevallend, duitsche soldaten te herbergen. Er werd gerekend op 400 bedden. Was 't nu onwil of tegenzin, of ook werkelijkheid, toch werden er op gansch de laan slechts ruim 240 bedden, ter beschikking van de duitschers, gevonden !

De duitschers, daarover woedend, deden hun beklag aan de Kommandantur. Deze besloot deze middag tot de ontruiming der laan, zulks als voorbeeld voor de Oostendenaars. Dank zij de tusschenkomst van zekere personen oordeelden de duitsche overheden de onderstane angst als genoegzame straf en trokken zij het bevel van ontruiming in.

't Zelfde, of liever daaromtrent hetzelfde was te Middelkerke voorgevallen. De duitschers konden maar niet begrijpen hoe de Bondgenoten zoo spoedig op de hoogte gebracht werden van de bewegingen der duitschers in en om Middelkerke. In ieder persoon die zij ontmoetten verdachten zij een spioen - en, volgens zij zelf verhaalden, in kuipen of tonnen telefoonliniën gevonden hebbende, bevolen zij aan gansch de mannelijke bevolking van Middelkerke, meer dan 12 jaar oud, het grondgebied der gemeente te verlaten. De gemeenteraad, de geestelijkheid, de geneesheren en de apothekers alleen, mochten blijven; al de andere inwoners werden onder duitsch geleide, naar Oostende gebracht.

Terwijl de bewoners der A. Pieterslaan in duizenden haasten hunne meubelen en kostbaarheden vluchtten, stonden duitsche officieren te grijslachen en gaf het muziek der mariniers een concert op de Markt !

Nog eens, "deutsche Cultur" !!

* * *

De duitschers zijn thans bezig met de pannen van het dak van het nieuw militair hospitaal af te breken.

De bewoners van den Vuurtorenwijk, die ieder oogenblik vrezen hunne huizen beschoten te zien, verhuizen in massa.

Sedert een paar dagen loopen in stad een groot getal kerels, met een soort baanstroopersgezicht, aan den arm een witte band dragend met de letters F.S.D. Duitsche soldaten vertellen dat die gasten, uit de duitsche gevangenissen losgelaten, belast zijn met allerhande werken (maken en vullen van grachten, opwerken van bolwerken, enz). Andere beweren echter dat zij vrije soldaten zijn. Wat er ook van zij, zij zijn aan eene strenge tucht onderworpen en mogen in geene herbergen gevonden worden tusschen 7 en 10 u van den morgend en 1 en 4 ure van den namiddag. De Oostendse bevolking heeft ze reeds eenen naam gegeven : *Freie Spitzbuben Division* (vrije spitsboevendivisie); ook worden ze *fijne, slimme dieven* genoemd.

Heden werden de matrassen en de sargiën uitgehaald, o.a. in 2 ontuchthuizen der Kortestraat en in het socialistisch volkshotel "De Zon", Kristinastraat, waar, tot hiertoe vrij van alle bezoek van vluchtelingen, Belgische soldaten of duitschers hadden verbleven.

Deze laatste dagen hebben de duitschers bezit genomen van een groot getal onbewoonde huizen.

Het Bevoorradingskomiteit krijgt bericht dat er bloem of meel uit Holland is verzonden en alhier binnen kort zal aankomen. Het besluit daarop slechts 5 t.h. in plaats van 10 t.h. sukrioen te mengelen met de terwe. Men heeft ieder dag 53 zakken terwe noodig.

De stad moest tegen heden morgen werklieden leveren aan de duitschers om zekere werken uit te voeren te Middelkerke. Daar aan dien eisch niet werd voldaan, krijgt de stad 1.800 fr. boet. Een soldaat komt naar het stadhuis om MM. DEVRIESE en VERHAEGHE in hechtenis te nemen : zij waren er niet.

MM. LIEBAERT, VERDEYEN en THONE gingen daarop naar de Kommandantur. Voor alle antwoord zegde BITTINGER hen dat "de duitschers het recht hadden die opeischingen te doen" - en die heeren mochten terugkeeren.

(wordt vervolgd)

LIDGELD 1995

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1995 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :		400 Fr
Steunend lid :		500 Fr
Beschermend lid :	vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "LA BELLE EPOQUE TE OOSTENDE" gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd

Maar een extra steuntje kunnen we wel gebruiken

Daarom.....
wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

** VAN HOECK.J.

0154/93 MUNTEN.Verzameling 43 munten van diverse landen.
a.1x10FF.1965.Verzilverd.b.1x5FF.1964.Verzilverd.c.1x1 en 1x10
N.Kronen.d.2x1 Z.Kroon.e.1x2 D.Kroon.f.1x50 S.pesetas.g.1x2,5
Ned.gulden.h.1x2 en 1x10.G.drachmen.i.2x Brit.half crown.j.1 x 1
Brit.florin.k.2 x 2 Brit.schillings.l.8 x 1 Brit.schillings.
m.5 x Brit.sixpence.n.2 x Brit.threepence.o.2 x 50 Brit.pence.
p.1 x 20 Brit.pence.q.1 x 10 Brit.newpence.r.1 x 5 Brit.newpence.
s.1 x 2 Brit.pence.t.3 x 1 Brit.penny.u.4 x 0,5 Brit.penny.
v.1 x 1 Brit.farthing.

0156/93 BOEK.H.PIRENNE.Geschiedenis van Belgie.4 delen.Gemerkt a1 tem a4.
a1.Deel 1;a2.Deel 2;a3.Deel 3;a4.Deel 4.
BOEK.H.PIRENNE.Geschiedenis van Europa.4 delen.Gemerkt b1 tem b4.
b1.Deel 1;b2.Deel 2;b3.Deel 3;b4.Deel 4.
BOEK.Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen (1972-1974)5 delen
gemerkt c1 tem c5.c1.Deel 1 AA/BY.c2.Deel 2 CA/FIJ.c3.Deel 3 GA/KW
c4.Deel 4 LA/RA.c5.Deel 5 RE/ZW.
BOEK.Gemeenten van Belgie.1980.4 delen.Gemerkt d1 tem d4.
d1.Deel1.Vlaanderen A-MIC.
d2.Deel2.Vlaanderen MID-Z-Brussel.
d3.Deel3.Wallonie A-LIE.
d4.Deel4.Wallonie LIG-Z.
BOEK.ALgemene Winkler Prins.11 delen.Gemerkt e1 tem e11.
e1.deel1.A-BENA.e2.Deel2.BENC-COMO.e3.deel3.COMP-EZZO.
e4.deel4.F-HART.e5.deel5.HARU-KARV.e6.deel6.KARW-MAAN.
e7.deel7.MAAN-OVAR.e8.deel8.OVAT-SCHEI.e9.deel9.SCHEL-TRAN.
e10.deel10.TRAP-ZIJZW.e11.deel supplement.
BOEK.Beroemde musea van de wereld.12 delen gemerkt f1 tem f12.
f1.Louvre Parijs.Spectrum 1969.f2.Rijksmuseum Amsterdam.1970.
f3.Nationaal Museum Tokio.1969.f4.Museum Fine Arts Boston.1970.
f5.Kunsthistorisch Museum Wenen.1970.f6.Egyptisch museum Cairo.1970.
f7.Brtitish Museum London.1969.f8.National Galery Museum Washington
1969.f9.Uffizi Florence.1970.f10.Prado Madrid.1969.f11.Vaticaanse
Musea Roma.f12.Oude Pinatotheek Munchen.1970.
BOEK.Geschiedenis van de Lage Landen.4 delen gemerkt g1 tem g4.
g1.Deel1.Prehistorie-Romeinse tijd-Middeleeuwen.
g2.Deel2.Bourgondische tijd -12jarig bestand.
g3.Deel3.Einde Tachtigjarige oorlog-Patriottentijd.
g4.Deel4.Inval der Fransen -20ste eeuw.
BOEK.Winkler Prins.Boek van het Jaar.20 delen gemerkt h1 tem h20.
h1.Uitgave 1962.h2.Uitgave 1963.h3.Uitgave 1964.h4.Uitgave 1965.
h5.Uitgave 1966.h6.Uitgave 1967.h7.Uitgave 1968.h8.Uitgave 1969.
h9.Winkler Prins Jaarboek 1970.h10.Winkler Prins Jaarboek 1971.
h11.Winkler Prins Jaarboek 1972.h12.Winkler Prins Jaarboek 1973.
h13.Winkler Prins Jaarboek 1974.h14.Winkler Prins Jaarboek 1975.
h15.Winkler Prins Jaarboek 1976.h16.Winkler Prins Jaarboek 1977.
h17.Encyclopedisch Jaarboek 1978.h18.Winkler Prins Encyclopedisch
Jaarboek 1979.h19.Grote Winkler Prins Jaarboek 1980.
h20.Winkler Prins Encyclopedisch Jaarboek 1981.
BOEK.Geschiedenis van het Belgisch Leger.2 delen gemerkt i1+i2.
i1.Deel 1.van 1830 tot 1919.i2.Deel 2.Van 1920 tot heden.
BOEK.gemerkt j.La belle epoque de la cavelerie Belge.

BOEK.gemerkt k.Allmayer-Beck/Lessing.Die K(u)K Armee 1848-1914.
BOEK.R.Huyghe.l'Art et l'Homme.Larouse.3delen gemerkt l1 tem 13.
l 1.Deel 1.1 2.Deel 2.1 3.Deel 3.
BOEK.Gemerkt m.J.Van Remoortere.Brugge-Bruges.Meddens.139 blz.
BOEK.Gemerkt.n.Onze Lage Landen.De bewoners vanaf de ijstijd tot
heden.M en P boeken.Weert.320 blz.
BOEK.Gemerkt o.Prof.Scheibers.Die volker der Erde.Deel 2.
Frankrijk-Belgie.Fackelverlag.Brugg.318 blz.
BOEK.Gemerkt p.F.Verleyen.Vlaanderen vandaag..Lannoo.255 blz.
BOEK.Gemerkt q.Benelux.Deutsche Buch Gemeinschaft.200 blz.
TIJDSCHRIFT.Sire.Uitgave Gazet van Antwerpen.10 ex.gem.r1 tem r10.
r1.nr1 sep90.r2.oct90.r3.nov90.r4.dec90.r5.jan91.r6.feb91.
r7.maa91.r8.apr91.r9.mei91.r10.juni91.
TIJDSCHRIFT.Atlas.9 nummers gemerkt s1 tem s9.
s1.mei75.s2.jan76.s3.feb76.s4.juli76.s5.jan77.s6.mei77.s7.juli77.
s8.sep77.s9.nov77.
BOEK.39 werken verband houdende met de geschiedenis.t1 tem t36.
t1.Au temps de Leopold I.Sineco 165 blz.
t2.Secrets of the Gotha.Chapman.391 blz.
t3.Lambin.Quand le bord devenait Fran\ais.Fayard.336 blz.
t4.Glyn.The Megalyth builders of Western Europe.Penguin.155blz.
t5.Grimal.Het klassieke Italie.Aula.335 blz.
t6.Van Koeningswald.Speurtocht in de Preshistorie.Prisma 191 blz.
t7.Clarck.Algemene prehistorie.Aula.281 blz.
t8.E.Debock.De Nederlanden.Vlaamse Pockets.4 delen.
t8a.Deel 1.Vl.P nr100.t8b.nr101.t8c.nr102.t8d.nr103.
t9.Elsevier wonderen van de oudheid.184 blz.
t10.Elsevier Encyclopedie v/d archeologie.240 blz.
t11.Gabrieli.Mohamed en de grote arabische veroveringen.Meulenhof
253 blz.
t12.Clarck.De vroegste geschiedenis v/d samenleving.Aula.252 blz.
t13.F.Heer.Balans der Middeleeuwen.Meulenhof.327 blz.
t14.Woodbury.De Ijstijd.Prisma.187 blz.
t15.Mc Elwee.History of England.204 blz.
t16.De Vries.Primitieve kunst,vroeger en nu.Elsevier.249 blz.
t17.Bronkhorst.De geschiedenis van Israel.DBB.175 blz.
t18.Watson.Het oude China.Phoenix.183 blz.
t19.Childe.l'Europe prehistorique.Payot.186 blz.
t20.Barrow.De Romeinen en de westerse beschaving.Prisma.192 blz.
t21.Allegro.The Dead Sea scrolls.Penguin.206 blz.
t22.Welter.Geschiedenis van Rusland.DBB.446 blz.
t23.Klok.Archeologie en monument.Fibula.119 blz.
t24.De Vries.Op bezoek bij het verleden.Servire.103 blz.
t25.De Vries.De aarde onthult haar geheim.Servire.103 blz.
t26.Tingey.The north of France.159 blz.
t27.Stille.Kreta en Mykene.Phoenix.135 blz.
t28.Kuhn.Leven en kunst in de IJstijd.Phoenix.160 blz.
t29.Hutchinson.Prehistorie Creta.Pelican.373 blz.
t30.Harding.Archeologie in Jordain.Aula.239 blz.
t31.Kenyon.Archeologie i/h Heilig land.Aula.342 blz.

0156/93 BOEK.t32.Van Houtte.Bruges.Essai d'histoire urbain.Votre pass(.
136 blz.
t33.Verhulst.Histoire du paysage rural en Flandre.Notre passe.
158 blz.
t34.Linton.De boom der beschaving.Elsevier.254 blz.
t35.Kitto.The Greeks.Pelican.256 blz.
t36.Balsberghe.Het republikeinse Rome.Vlaamse pockets.130 blz.
BOEK.6 Biografisch getinte werken.Gemerkt u1 tem u6.

u1.Van Isacker.Vijftig aan de wand.Orion.119 blz.
u2.Theys.Kroniek van een dagjesman.Vlaamse Pockets.197.181 blz.
u3.Adriaens.Ann Christy.145 blz.
u4.Sabbe.Maurits Sabbe.Standaard.128 blz.
u5.Borre.Frans van Isacker.Orion.52 blz.
u6.Bonneure.Marcel Mattys.70 blz.
BOEK.10 werken met militaire inslag.Gemerkt v1 tem v10.
v1.Lloyd.The British seaman.Palade.287 blz.
v2.Barnett.Britain and her army.Penguin.529 blz.
v3.Feldt.The Coast-watchers.Bantam.269 blz.
v4.Reynolds.Gunboat 655.NEL.192 blz.
v5.Warner.The Navy.Pelican.217 blz.
v6.Montagu.Beyond topsecret U.Corgi.189 blz.
v7.Woodward.Tirpitz.NEL.173 blz.
v8.Du Roy.La guerre des Belges.Seuil.237 blz.
v9.De Belgische Landmacht in beeld.Zaltbommel.z.n.
v10.HMS Belfast.31 blz.
BOEK.15 werken met betrekking tot Brugge.Gemerkt.w1 tem w15
w1.Bruges.Uitgave Museum.Tekst +illustraties.
w2.Dusauchoit.Brugge.Portret van een stad.121 blz.
w3.Diverse auteurs.Brugse gevelgids.Brugge 1982.212 blz.
w4.A.Van Houtte.Brugge vroeger en nu.Fibula.116 blz.
w5.Waege.Brugge luctor.54 blz +ill.
w6.J.Penninck.Het Memlingmuseum e/h St Janshospitaal.56 blz.
W7.J.Penninck.Brugse Godshuizen.47 blz.
w8.Y.Van den Berghe.Brugge i/d revolutietijd.1770-94.1978.194blz
w9.Brugge.Herwonnen schoonheid.Lannoo.302 blz.
w10.Brugge die schonste.Brugge.Illustraties.
w11.Zo was Brugge.De Vries.1973.124 blz.
w12.Kadastraal plan van Brugge doorPC.Popp.13 blz.
w13.Brugge 74.Brochure.45 blz.
w14.Brugge zeehaven.Viertalig.64 blz.
w15.Tijdschrift Vlaanderen.Brugge.1975.63 blz.
BOEK en TIJDSCHRIFT.20 boeken en tijdschriften over
algemene onderwerpen.Gemerkt x1 tem x15.
x1.Meintjes.The Voortrekkers.Corgi.333 blz.
x2.Brugmans.Denkend aan Europa.Lannoo.252 blz.
x3.Wilmars.Diagnose Brussel.Standaard.132 blz.
x4.Fonteyne.De Walen.Lannoo.166 blz.
x5.De keien van de Wetstraat.Davidsfonds.275 blz.
x6.Elgklou.Koninklijke minnaars en minnaressen.
x7.Vandeweghe.Als de tijd van toen.Oostende 1950-60.Tekst+ill.
x8.Een stad op weg naar de 21ste eeuw.Brugse burgemeesters.111blz
x9.Tentoonstellingsgids 600 jaar Brugse stadhuizen.1376-1976.86bl
x10.Brugge.De Vroente.50 blz.
x11.Tijdschrift.Reportage.4 ex.jun79,apr80,okt80,apr82.a,b,c,en d.
x12.Tijdschrift.De Kern.4ex.sep62,jan65,jun65,nov65.a,b,c en d.
x13.Tijdschrift.Spiegel Historiael.jan70.
x14.Tijdschrift Septentrion.3/83.
x15.Tijdschrift.The national Geographic Magazine.2 ex.may55,jun58
gemerkt a en b.

** VAN HOOREN.Y.mvr.
0223/93 AFFICHE OOSTENDE.15 affiches mbt activiteiten te Oostende.
a.MUZIEK.Staatsopera BRNO.Casino-Kursaal.Oostende 9/1/93.60x40cm.
b.OPENDEURDAG.John Bauwensschool.29/5/93.61x38 cm.
c.MODEGALA.Thermae Palace Hotel.12/3/93.60x30 cm.
d.MUZIEK.Ingeborg.Feest-enCultuurpaleis.20/2/93.86x40 cm.

e.DIVERSEN.China.Amnesty International.12-28/3/93.50x37 cm.
f.MUZIEK.Passieconcert.Duinenkerje.278/3/93.
g.TONEEL.Nacht Moeder.Studio James Ensor.mei 1993.42x30 cm.
h.TONEEL.Dag lieve grauwe wereld.Middenschool1.28-29/5/93.42x30cm
i.BESTE JUNIOR KOK 1993.Thermae Palace Hotel.26/3/93.49x32 cm.
j.RUILBEURS.Bizar-Bizar.Klein Amsterdam.15/5/93.42x29,5 cm.
k.TONEEL.Doe het zelf neushoorn.VKTTR-BELGACOM.19-20/3/93.42,5x30
l.VOORDRACHT.Griekenland.Volkshogeschool.maart 93.42x29,5 cm.
m.DIAMONTAGE.Bali.Volkshogeschool.29/3/93.42x29,5 cm.
n.MUZIEK.Slotconcert.Fonds Georges Maes.27/3/93.43x23 cm.
o.MUZIEK.Russische muziekavond.Fonds Georges Maes.23/1/93.43x23,5

** VAN ISEGHEM.A.
0079/93 TIJDSCHRIFT.Winterhulp.september 1942.nr 9.40 blz.

0118/93 AFFICHE OOSTENDE.Rotary Oostende actie " Plant een boom red het Bosje.Herwaardering Maria-Hendrikapark.42x30cm.4 ex a,b,c en d.

0174/93 AFFICHE OOSTENDE.Oostends talent.Feest-enCultuurpaleis.Oostende. 30/4/93.17,5x45cm.

0184/93 VINGERHOED met busje gevuld met garen en naalden.Ville de Londres Ostende.5,5 cm.

0211/93 FLES.Wijnfles Bergerac 1991 appel.contr.Met tekening Prins Filip.

0245/93 TONEELKIJKER.8 cm.

0246/93 CHRISTUSFIGUUR in brons (2 ex).a.17,5 cm.b.12,5 cm.

0251/93 BOEK.De Orde van Malta in de Zuidelijke Nederlanden.(12de-18de e) Brussel 1993.78 blz.Tentoonstellingscatalogus.

0286/93 NOTARISACTEN.5 notarisacten ivm verkoop/pacht gronden Westkerke.
a.Anno 1761.Gifte van huis en grond te Westkerke.P.Van Thournout.
b.4 messidor.Verkoop van grond te Westkerke.F.Vantornhout.
c.22/8/1827.Verkoop onroerende goederen Westkerke.C.Stekelorum.
d.22/4/1839.Pacht van grond te Westkerke.H.Van Thiegem.
e.20/6/1861.Pacht van hofstede en grond.Westkerke.P.Vandamme.

0323/93 BROCHURE.Een reeks brochures mbt Oostende.
a.PROGRAMMA.Rotary International 1923-1993.Galaconcert.16/10/93.
b.PROGRAMMA.Open Monumentendag Vlaanderen 12/9/93.
c.PUBLICITEITSBROCHURE.Daikin Oostende.

0336/93 BROCHURE.Armistice.Supplement Libre Belgique.9/11/93.

0339/93 WEEKBLAD.Trends.19de jg.nr 44/93.met Streekdossier Oostende.

0345/93 INFORMATIEBROCHURE.Compass.The Continent via Dover-Ostend.Winter 93-94.

0346/93 PROPAGANDABROCHURE.Oostendse Culinaire.J.E.K.Oostende 1993.

** VAN MASSENHOVE.F.
0247/93 MEDAILLE.O 4 cm. European Federation of Sea Anglers.

** VANDEKERCKHOVE.M.

0116/93 BEWIJS van vaart op sleper "Zeehond" van 7/11/1940 tot sept 1945 onder Belgische vlag voor rekening van Liverpool-Glasgow Salvage Association.

0117/93 BEWIJS van oorlogsvaart aan boord van de sleper " Zeehond " van november 1940 tot september 1945 op naam van Vandekerckhove.M. in dienst van Liverpool-Glasgow Salvage Association.

** VANDERMEULEN.mvr

0238/93 FOTO.21 foto's ivm activiteiten in Oostende.
a.Groepsbijeenkomstin Kursaal.Antony Ostende 30628-35.(a/glas)
b.Optreden in Kursaal.Antony Ostende 10832-3.(a/glas).
c.Militair aantreden voor Koninklijke Villa.Antony 190731-13(glas)
d.Groepsbijeenkomst in Kursaal.Antony.Ostende.30935-1.(a/glas).
e.Gemengde groep voor winkelstand.Antony Ostende.190632-9(a/glas)
f.Kursaal.Groep dames op voorgrond.Antony Ostende10832-2.
g.Groepsbijeenkomst in Kursaal.Antony Ostende 30935-2.
h.Groep met Albert en Elisabeth op podium.AntonyOstende.190731-12
i.Koning Albert voor microfoon Radio Demeester.18x24 cm.
j.Koning Albert en Kon.Familie+ dhr Moreaux.18x24cm.
k.Koning Albert en Prinses Clementine e.a.18x24 cm.
l.Plechtigheid met Engelse vlaggen.18x24 cm.
m.Plechtigheid met priesters.Antony 10734-7.18x24 cm.
n.Binnenvarend oorlogsschip.18x24 cm.
o1+2.5 personen aan verwoest stadsdeel.mei 40.18x24.2ex.
p.Verwoest stadsdeel.mei 40.13X18 cm.
q.Verwoeste huizen.mei 40.13x18 cm.
r.Plechtigheid op Estacade.Antony Ostende.30628-05.8x12 cm.
s.Plectigheid Monument Leopold II.Antony Ostende.19731-11.9x13cm.
t.Plechtigheid aan Hotel Panier d'Or.9x12 cm.
s.Estacade Oostende.8x11 cm.

** VANDERMEULEN.mvr.

0199/93 KERKSTOEL.2 kerkstoelen (klassiek model) met zittingen in gedraaid en verwerkt stro. Gemerkt a +b.

0200/93 FOTO van Commissaris Druyf van Oostende (grootvader van schenkster) in galakledij.74x59cm.Ingekaderd.

0201/93 FOTO.Groep personeelsleden van " Au bon March(d' Ostende " aanzittende aan een banket met orkest op podium in achtergrond. 16,5 x22 cm.

0202/93 PENTEKENING in bruine inkt van Hugo Verriest door Alfons Blomme. Getekend onder rechts " Hugo Verriest Ingoyghem Alfons Blomme oogst 1921 "35x27,7 cm .Licht beschadigd.Op tekenpapier.

** VERBANCK.R.

0285/93 KAART van Oostende ingekaderd.circa 1725 te Amsterdam door R+J. Ottens.Kopergravure.H 0,405.B.0,485.nr 322 in VERBOUWE.

** VERBEEKE.I.mvr.
0080/93 AFFICHE OOSTENDE.a.Willem Vermandere Cenakel.28/1/1993.42,5x29,5.
b.Verkleed Cinateirebal Oostende.30/1/93.42x29,5 cm.

** VERBIEST.mvr.
0134/93 BIERKRUIK.Twee bierkruiken op naam Oude Luchthaven Oostende.
gemerkt a en b.h 18cm.0 10 cm.

** VERKEMPINCK.
0099/93 PRENTKAART.8 prentkaarten met zichten van het Panorama van de
slag aan de IJzer door.A.Bastien.Gemerkt a tem h.
PRENTKAART.4 prentkaarten met zichten van het groot kanon van
Leugenboom te Moere.Gemerkt i tem m.
PRENTKAART.3 prentkaarten van het museum te Zeebrugge.gemerkt
n,o en p.

** VERKNOCKE.R.
0276/93 KRANTENBLADZIJDEN.Een reeks krantenbladzijden ,voornamelijk HLN
en Het Volk,mbt Oostende en de kuststreek strekkende over 1991-
1992-1993.

0331/93 BOEK.Aleks Deseine.Raversijde 12914-1918.Batterij Aachen.Provincie
West-Vlaanderen.z.j.60 blz z.nr.4-talig.Waterschade r-bovenhoek.

** VERLONJE.W.
0248/93 AFFICHETE op karton geplakt.Reklame voor tabaksprodukten.(2 ex)
a.Erinmore,pipe tobacco.b.Drum.

** VERMEERSCH.G.
0003/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Westvlaamse Molendagen.9/8 en 13/9/92.Werk-
groep Westvlaamse molens.

0030/93 COPY van Chapter IX van " The childrens story of the war "by Sir
Edward Parrot.Londen.1916.ivm het laatste jacht dat uit Oostende
vertrok bij het binnenvallen van de Duitsers in 1914.

0057/93 POSTER.Publiciteitsposter op karton.Ostende.30x48cm.

0058/93 AFFICHE.a.Kalender KRO.19/1 tot 6/2/93.b.Kalender 3/3 tot 17/3/92
c.Damiaanactie.d.Hulp voor Roemeense kinderen.e.Kom op tegen
kanker.f.6de Geschiedkundsige boekenbeurs Gent 1992.g.Solarium
Oostende.h.Krant.openmonumentendag 15/9/1991.

0063/93 BROCHURE.Veiligheid en Preventie.1990.Brandweerverbroedering
Oostende.80 blz.Oostende 1990.

0144/93 AFFICHE OOSTENDE.2 kalenders K.R.O.15/2-6/3/93.2 ex.42x29,5cm.

0243/93 SCHOTELTJE in zilver.O 7,4 cm met wapen Oostende en initialen
G.d.L. (merk Wiskeman).

0244/93 SCHOENTREKKER in metaal.Maison Louis Huysseune-Maes.Oostende.

0260/93 PIJP.KLassiek model.Merk Ropp Six 828.

0264/93 DRAAGTEKEN.3 draagtekens Oostende boodschapper gekroond met
wapen Oostende.10,5 x 6,5 cm. a.nr 322.b.nr 336.c.356.

0268/93 DRAAGTEKEN.2 draagtekens Autobewaker Oostende.9x3 cm.
a.nr 1.b.nr 12.

0305/93 KLOKVORMIG DOOSJE in belvorm met gramafoonnaalden.Edison Bell.
H 5,5 cm.Bodem.5x3,5 cm.

0334/93 AFFICHE.5 affiches mbt activiteiten in Oostende.
a.VOORDRACHT.Jan de Clerck.Obekin Oostende.16/11/93.41,5x29,5.2ex
b.ROMMELMARKT.Volksbond.20/11/93.42x30 cm.
c.UNICEF.Verkoop wenskaarten.Oostende.1993.41,5x30 cm.
d.KALENDER KRO.5 tot 18/11/93.42x29,5 cm.

0335/93 BROCHURE.6de Veiligheidsbrochure 1993.Brandweer Oostende.2 ex.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

		VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
		A. VAN ISEGHEM IJzerstraat 1 8400 OOSTENDE	J.B. DREESEN Rode Kruisstraat 4 8400 OOSTENDE
		PENNINGMEESTER	REKENING
JAARGANG	23	J.P. FALISE	750-9109554-54
NUMMER	11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
MAAND	november 1994	8400 OOSTENDE	

IN DIT NUMMER

blz. 269 : **J.B. DREESEN** : De Oostendse Heemkring De Plate 40 jaar jong.

blz. 271 : **I. VAN HYFTE** : De koning der koningen te gast bij...de koningin der badsteden. Het eerste sjah-bezoek aan Oostende op 11 augustus 1900.

blz. 278.: **L. FRANÇOIS** : De petitiebeweging in het arrondissement Oostende 1828-1830.

blz. 281 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse kunstenaars in Oostende (6).

blz. 286 : 7e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

NOVEMBER I - ACTIVITEIT. Namiddagvoordracht

Wij brengen onze leden en andere belangstellenden in herinnering dat de november I - activiteit, die reeds in ons vorig tijdschrift werd aangekondigd, doorgaat op

woensdag 9 november 1994 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende.

Het onderwerp : HET VISSERSLEVEN GEDURENDE DE TWEEDE WERELDOORLOG.

De spreker : de heer André VAN CRAEYNEST uit Nieuwpoort.

Wij rekenen op uw aanwezigheid.

----------oo----------

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de twee volgende activiteiten die doorgaan in de loop van de maand november.

NOVEMBER II - ACTIVITEIT. Avondvoordracht

Een avondvoordracht met dia's op

donderdag 24 november 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **OOSTENDE EN DE ORIENTEXPRESS**

De spreker : de heer Emile **SMISSAERT**. Licencitaat Geschiedenis en Bestuurslid van de Plate

Oostende en de Orientexpress dekt, als titel, een bredere lading d.w.z. de internationale treinverbindingen die eertijds uit Oostende vertrokken. Daarin waren begrepen :

- De NORD-EXPRESS naar Berlijn en verder naar Sint-Petersburg met aftakkingen naar Warchau en Moskou.
- de prestigieuse maar nog altijd befaamde ORIENTEXPRESS die nu al sedert 110 jaren vanuit Oostende over Keulen, Wenen naar Istanboel trekt en die in feite de London-Istanboel is.

Voor eenmaal is het niet de geschiedenis van de mailboten maar hun landinwaarts verlengstuk, de spoorweg, dat behandeld wordt.

De gegevens voor deze voordracht werden verzameld uit diverse nationale en internationale publicaties over het spoor, alsook uit archiefstukken van de bibliotheek en het archief van de N.M.B.S. nabij het Zuidstation te Brussel.

Het onderwerp kwam even ter sprake in het thema Transport van de Openmonumentendag 1994 in september laatstleden. Het openstellen, bij deze gelegenheid, van de plaatselijke Wagon Lits-afdeling Oostende kende heel wat bijval en de publieke opkomst was zeer groot.

Het onderwerp, van vanavond, is sedert vele jaren nauw met Oostende verweven maar toch is er weinig over geweten. Een uitstekende gelegenheid om Uw kennis terzake te verruimen.
Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Wij hopen U op deze avond talrijk te mogen begroeten. Men zegge het voort.

NOVEMBER III - ACTIVITEIT. Viering 40-jarig bestaan van onze Oostendse Heemkring DE PLATE

Wij hebben de eer en het genoegen al onze leden uit te nodigen tot de plechtige viering van het 40-jarig bestaan van onze KRING.

Deze viering gaat door op

zaterdag 26 november 1994

in de Lusterzaal van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende.

PROGRAMMA

10 uur. Ontvangst van de genodigden in de Lusterzaal van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende.

10u15. ACADEMISCHE ZITTING

- Welkomswoord door de heer August VAN ISEGHEM, voorzitter.

- Lezing: "OOSTENDS BEWUSTZIJN.
HAVEN EN CULTUUR OP WEG NAAR DE 21ste EEUW"

door Professor Dr. Georges ALLAERT
van de Rijksuniversiteit van Gent

- Huldiging van enkele verdienstelijke leden.

Deze Academische zitting wordt opgeluisterd met het optreden van het koor TONADA TONADISSIMO onder leiding van Mevrouw Aimé THONON.

- Omstreeks 12 uur verplaatsing naar het Heemmuseum DE PLATE.

- Plechtige opening van de galerij

"OOSTENDE IN DE TWEE WERELDOORLOGEN"
en naamgeving van deze galerij
door de heer Julien GOEKINT, Burgemeester van de Stad Oostende.

- Aperitief aangeboden door het Stadsbestuur van Oostende.

13u15. BANKET

in hotel BURLINGTON, hoek Kapellestraat- Vindictivelaan.

MENU

Aperitief

Gemarineerde zalm met dillekruid

Zeetongreepjes met safraansaus
Koninginneaardappelen

Dessertbord :
chocolademousse, bavarois, ijs en fruit

Koffie en versnaperingen

Aangepaste wijnen

Prijs van het banket 1200 Fr per persoon

Inschrijvingen gebeuren door overschrijving op het rekeningnummer

000-0788241-19
De Plate
Oostende

met vermelding "Deelname banket x personen op 26/11/1994" en dit voor maandag 21 november.

De toegang tot de Academische zitting en de plechtige opening van de de nieuwe Galerij in het Museum is vrij en kosteloos. Het banket is uiteraard betalend.

Wij rekenen op Uw zeer talrijke opkomst opdat Uw Kring er een echt feestlijke dag van kan maken.

Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

BEZOEKT DE THEMA TENTOONSTELLING

IN ONS HEEMMUSEUM

OOSTENDE WERELDOORLOG II.

HERINNERINGEN AAN MOEILIJKE EN MOOIE DAGEN

EEN FOTO- EN DOCUMENTATIETENTOONSTELLING

UITNODIGING

Vanwege de **Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht - Bredene** ontvingen wij de hiernavolgende uitnodiging tot hun 6de Volkszangfeest, dat wij warm aanbevelen.

Op donderdag 10 november organiseert de rederijkerskamer **'t Vermurselt Herte**, een "kamer" van de Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht, samen met **Ocarina**, het blokfluitenensemble van het **Jeugdmuziekatelier** en met de medewerking van **Marnixring Oostende-Kustland**, in de **Caproen** in Bredene-Sas, haar zesde Volkszangfeest.

Op het programma staan o.m. een aantal liederen die door de Tonadakoren van mevrouw A. Thonon i.s.m. de Confrerie op CD/cassette werden gezet.
De CD/cassette "Ostendsche Ploaten - Folkloristische liederen uit de Oostendse regio" wordt op 3 december voorgesteld aan het publiek, in het Feest- en Cultuurpaleis in Oostende.

Aanvang om 20u, deuren open om 19u30. Gratis toegang.

Uiteraard zijn alle leden van de Oostendse Heemkring De Plate hartelijk welkom.

DE OOSTENDSE HEEMKRING DE PLATE 40 JAAR JONG

Op zaterdag 26 november 1994 vieren wij het 40-jarig bestaan van onze Kring. Een niet onaardige tijdspanne. Veel verenigingen houden het zo lang niet vol en sterven na een generatie weg. Ons museum hangt vol met vlaggen van dergelijke verenigingen.

40 jaar geleden, om juist te zijn op 24 november 1954, kwamen enkele enthousiaste Oostendenaars bij elkaar om de boorling, die zij "De Plate" noemen, boven het doopvont te houden. Sedertdien is het kind uitgegroeid tot de volwassenheid. Het ging niet zonder moeite. 40 jaar lang, jaarlijks, een volwaardig activiteitenprogramma aan de man brengen; sedert 31 jaar een Heemmuseum open en in standhouden; 23 jaar, jaarlijks, 300 bladzijden verantwoorde teksten van en over Oostende uitgeven; op regelmatige tijdstippen tussenkomen voor het Oostendse Heemschut, dat alles komt niet vanzelf, drukt zwaar op een vereniging en vraagt veel bateloze inzet van weinigen.

Bij vele vereningen wordt bij een dergelijke viering achterom gekeken. Dat kan en dat mag maar, achter je kijken moet je enkel doen als je de intentie hebt om die richting uit te gaan.

40 jaar is meestal het keerpunt in het leven van de mens. Men begint aan zijn tweede helft. Dit geldt ook voor een vereniging. Het is dan ook een geschikt ogenblik om even vooruit te kijken. Vooruitkijken om zeker te zijn dat de Kring het ook nog de volgende 40 jaar zal blijven doen. Vooruitkijken omdat er in ons Oostends heem nog zoveel te doen is.

Indien wij dat voor de komende 40 jaar garant willen stellen moeten wij, eerst en vooral, zorgen voor de opvolging. Dit probleem stelt zich bij alle verenigingen. Een eerste vraag hierbij is of we er niet aan moeten denken om in de schoot van De Plate een jongerengroep op te richten. Meteen horen we stemmen opgaan dat Heemkunde enkel interesse krijgt vanaf een bepaalde, niet te jonge, leeftijd. In hoeverre dit met de werkelijkheid strookt werd tot nog toe niet onderzocht. We kennen echter, in Westvlaanderen, minstens een Heemkring die een goed werkende jongerenafdeling heeft (Wibilinga uit Wevelgem) en waarschijnlijk zijn er in heel Vlaanderen nog van die kringen.

Een ander punt waar we ons, nog meer dan in het verleden, naartoe moeten richten is de Heemschut. In de afgelopen 20 jaar hebben wij ons bij verschillende gelegenheden, van Koninklijke Galerijen tot gevelreeks Ernest Feysplein, ingezet om gebouwen of monumenten uit de afbraakwoede te halen. Op dat gebied is nog niet alles gedaan en zouden we nog veel constructief werk kunnen doen. Niet alleen monumenten en gebouwen zijn het beschermen waard maar alles dat ons leefmilieu verfraait en aangenamer maakt.

Oostende heeft geen stadsarcheoloog, andere steden in Westvlaanderen wel. Dat is een spijtige toestand want dit wil zeggen dat de Oostendse ondergrond een gesloten boek blijft. Officieel heeft men in Oostende nog nooit iets opgedolven. Er was wel de boot van Oostende, maar die heeft men na 3 dagen laten dichtbetonnen. Het is alsof de Oostendse ondergrond archeologisch de meest onvruchtbare is in gans Vlaanderen. Elke maand worden er in onze stad enkele bouwputten geopend, maar zelden of nooit raakt

bekend wat er in die put te zien is. Ook daar ligt voor de heemkring een ruim arbeidsveld open.

In de Oostendse geschiedenis zijn er, net als in onze sterrenhemel, een reeks zwarte gaten. Over de Oostendse Compagnie zijn wij ruim geinformeerd maar over Oostende Vrijhaven weten we zeer weinig. De informatie over Oostende tijdens de Brabantse revolutie, in de Franse tijd en in de tijd van het Verenigd Koninkrijk is zeer beperkt. De oudste geschiedenis van Oostende zit vol met gaten bij gebrek aan ernstig bronnenonderzoek. Zelfs Oostende in de tweede wereldoorlog is alles behalve een sluitend geheel. Ook hier is, in de komende jaren, nog aardig wat werk in de winkel voor onze Heemkring.

Regelmatig komen er in onze stad of in de onmiddellijke omgeving nieuwe gebouwen, bedrijven, instellingen, organisaties of verenigingen bij. Voor onze Heemkring is een mooie taak weggelegd om hierover, in de kortste tijd, een gepaste en wetenschappelijk verantwoorde beschrijving op te maken en die in ons tijdschrift te publiceren.
Ook moeten wij oog en oor hebben voor de verdwijnende zaken. Als eerstdaags, om een van de vele voorbeelden te noemen, bv. op onze kust het vissersonderwijs geherstructureerd wordt is het goed daarover een bijdrage te verwerken in ons tijdschrift. Dit zal toekomstige vorsers veel tijd besparen bij hun opzoekingen.

Professor W. DEBROCk zei ooit dat het grootste probleem, van de geschiedschrijving in deze tijd, is te weten wat er ooit gepubliceerd werd over een bepaald onderwerp. Een volledige bibliografie van alles dat ooit over Oostende en het kustgebied verscheen zou een van onze eerste prioriteiten moeten worden.

In diezelfde gedachtengang zou ook een trefwoordenregister van de voornaamste boeken over Oostende, wij denken aan Vlietinck, Bowens, Pasquini, de Ostendiana's e.a. een mooie realisatie zijn in de komende jaren.

Ook de veranderende gebruiken en gewoonten in onze hedendaagse samenleving zouden, nauwkeurig moeten onderzocht, genoteerd en gepubliceerd worden.

Een plaag in de interpretatie van onze lokale geschiedenis zijn de vele fouten ontstaan door compilatie, verkeerd lezen, klakkeloos overnemen wat geschreven, gedrukt of verteld wordt, onvoldoende archiefonderzoek, enz. Ook hier is een mooie taak voor de Heemkring weggelegd om door nauwkeurige voorlichting die onjuistheden weg te werken.

Waarom het Stadsbestuur, bij het aannemen van nieuwe straatnamen, de lijst voor onderzoek voorlegt aan de Algemene Vergadering van de Culturele Raad is ons een raadsel. Weinig of geen van de geconsulteerde verenigingen hebben enige historische "background" of zelfs maar interesse voor het onderwerp. Het ware dan ook logisch dat de Heemkring zich voor die taak inzet.

Voorlopig sluiten wij hiermee af. Het wordt anders van het goede teveel. Er moet ons ook nog wat tijd overblijven om dat 40-jarig bestaan te vieren. U viert toch mee nietwaar.

J.D. DREESEN

DE KONING DER KONINGEN TE GAST BIJ....DE KONINGIN DER BADSTEDEN
- HET EERSTE SJAH-BEZOEK AAN OOSTENDE OP 11 AUGUSTUS 1900 -

door Ivan **VAN HYFTE**

Deze nogal pompeuze titel voor de sprookjesvorst is zowat 2.500 jaar oud toen Xerxes, Cambyses en andere Darius over een omvangrijk imperium in het nabije Oosten heersten.

"Le Roi des Rois" schrijft Le Carillon wiens reporter wij een 14-tal dagen meevolgen met het bezoek dat vele jaren in Oostende tot de verbeelding is blijven spreken. Hopelijk is de journalistieke vrijheid van de man zoveel mogelijk journalistieke geloofwaardigheid.

* * *

Zaterdag 11 augustus. 9.50 u. Uit het station van Parijs rolt een bijzonder treinstel met aan boord MOUZZAFER-ED-DINE. Bij zijn omvangrijke entourage horen ook de Groot Vizier MIRZA ASHGAR KHAN en de Minister van Openbare Werken MOHADES-EL MAMALEK. Om 15.21 u wordt in het station van Menen een massa volk door politie en gendarmes op afstand gehouden want de sjah ruilt de koninklijke trein voor die van Leopold II en dit onder het spelen van de Perzische hymne.

In Oostende zelf zaten ze ondertussen ook niet stil. Langs de route naar het Royal Palace Hotel staan reusachtige masten, spiraalvormig versierd met dennen en veelkleurige trofeeën. Boven de hoofdstraten hangen schilden in Perziche kleuren waarop zowel de zon als de leeuw prijkt. Twee immense triomfbogen verbinden de Kapelle- met de Weststraat. Heel wat inwoners hebben hun huizen bevlagd. De vlaggen en wimpels spreken een kosmopolitische taal. Al vanaf 16 u komt een uitgelaten massa nieuwsgierigen in beweging.

17 u stipt. In het zwart gekleed met een "redingote" aan stapt gewichtig een zichtbaar vermoeide vorst met zijn suite uit op het perron. De harmonie van het 3e linieregiment speelt Salam en daarna het Perzisch nationaal lied. Generaal DENYS, bevelhebber voor de beide Vlaanderen, provinciecommandant GAUCHIN, gouverneur baron RUZETTE, burgemeester PIETERS en zijn schepenen CNUDDE, FERMON, LIEBAERT en VAN IMSCHOOT verwelkomen hem en begeleiden hem naar een salon, speciaal gereserveerd. Schitterende bloementuilen van het huis Henri SMIS-VALCKE worden door de dames geoffreerd.

Daarna stapt hij in een landau die de consul-generaal van Perzië in Antwerpen hem ter beschikking heeft gesteld. Een stoet voertuigen, gesloten door 2 eskadrons gidsen en rijkswachters rijdt door de Kapellestraat, over het Wapenplein door de Weststraat en de Koningstraat. Na 15 minuten ziet hij de Perzische vlag wapperen op de 2 torens van de hoofdvleugel van het Palace. In een stofwolk duikt de omvangrijke groep door de ingang met in hun zog het voertuig van de sjah dat in de tuinen verdwijnt. Door die "coup de vent" is de nieuwsgierige massa er aan voor zijn moeite.

Dir. STEINSCHNEIDER en sekret. FABRIS ontvangen en begeleiden hem naar zijn appartementen waar hij kennis maakt met een gehele verdieping die voor hem speciaal is afgehuurd. Even later ontvangt hij vanop een divan de officiële personaliteiten die al een tijdje hun opwachting maakten.

Onze journalist mocht ook even een indiscrete blik werpen op de volledig afgezonderde en goed bewaakte etage. Een antichambre in empire-stijl, een luxueuze en komfortabele slaapkamer, een fumoir in oosterse stijl met opvallende Smyrna-tapijten. De sfeer van duizend en één nacht is hier voelbaar aanwezig. Het gerucht liep al rond dat 14 prinsessen die avond gearriveerd waren...

Verder een salon de réception in Louis XIV-stijl, met piano. Tenslotte een badkamer met voor die tijd "des engins les plus perfectionnés servant aux ablutions". Een privé-telefoon is ook ter beschikking.

Eenmaal de receptie ten einde neemt de vermoeide MOUZZAFER er een uurtje van tussenuit want voor het avondmaal dat volgt, wil hij uitvoerig zijn tijd nemen. De meest excellente, gechambreerde wijnen worden al uit de kelder gehaald want op het menu staat :

- Potage Ambassadeur
- Truite meunière à la chevalière
- Selle de Behague à la Renaissance
- Ramiers d'Afrique en cocotte
- Coeur de Romaine
- Petits pois à la francaise
- Aubergines au gratin
- Poires Condé
- Fruits et Bombes glacés

Komt het water U ook niet in de mond ?

Zijn ministers souperen apart bij gangen die ook mogen gezien worden :

- Croute au pot
- Filet de Barbue Mornay
- Timbale Financière
- Quartier de Paulliac rôti - Salade
- Pilaf à la Turque
- Petits pois à la francaise
- Biscuits Marguerite
- Desserts

Zoiets vertaal je best niet !...

De nacht valt in en buiten hoor je niks dan doffe, welgemeten passen van schildwachten. Aan de ingang wordt een bloemenkorf in de vorm van een schip afgegeven. De Société française de Bienfaisance had zich een andere ontmoeting voorgesteld. Hoelang zou de fleuriste aan de Van Iseghemlaan, Sarah MEY, niet aan het stuk gewerkt hebben ? Mensen van de Crèche Louise Marie kunnen evenmin een boeket anjelieren en orchideeën persoonlijk overhandigen...

Zondag 12 augustus. De tweede dag op het programma is duidelijk minder zwaar : Oostendse sight-seeing. Begeleid door politie op de

fiets en rijkswacht in burger gaat het door het idyllische Maria-Hendrikpark. Burgemeester PIETERS mag naast de keizerlijke gast plaatsnemen maar verkiest per fiets aan zijn zijde te rijden.

Men keert terug over de rustige Avenue de la Reine want de sjah wil de dijk op. Hij wordt er warm toegejuicht door een menigte Oostendenaren en de buitenlandse kolonie.

Maandag 13 augustus. De paardewedrennen moeten hem ter ore gekomen zijn. Met een gevolg van 7 landaus trekt hij richting koninklijke tribunes waar politiecommisaris TILKENS en zijn manschappen alles in het werk stellen opdat hij ongestoord zijn verrekijker kan bovenhalen. In de Prix Neptune klaart zijn gezicht op wanneer zijn 2 paarden in de winnende volgorde arriveren : 475 F levert hem het gokje op. HIj houdt er enkel 5 F van over want de rest vloeit af naar het personeel van het hippodroom. Na de Steeple Cheese begeeft hij zich onder de massa. "Vive le sjah de Perse" is niet uit de lucht.

Dinsdag 14 augustus. De Cercle Equestre d'Ostende organiseert een gymkhana. President Max VALCKE is in zijn nopjes als hij zijn eregast enkele hippische stunts laat zien. Snelle ruiters ontzadelen hun paard, geven een boeket aan een dame en met het zadel in de hand rennen ze om het eerst naar de aankomstlijn. Prix des Cowboys. Of wat dacht je anders ? Anderen springen van hun paard, trekken een nachtkleed aan, zetten een Pierrot-muts op en met kandelaar in de hand stuiven ze terug. Nog andere ruiters komen aan te paard en moeten op een ezel terug. Dit wekt nogal hilariteit op de tribunes en dit voor een... Grand Prix d'Ostende. Vóór hij om 17.00 u verwacht wordt op het Koninklijk Chalet bij prinses CLEMENTINE, brengen alle cavaliers een triple hurrah als afscheidssaluut aan de vorst.

Woensdag 15 augustus. Om 10.00 u verlaat hij het Palace Hotel voor een frisse wandeling op de dijk. Er kan zelfs een ritje vanaf met een stoom-automobiel. Achteraf bestelt hij bij de vertegenwoordiger van de constructeur verscheidene Stanley-modellen voor persoonlijk gebruik. Leden van zijn gevolg doen het hem na. Op zijn tocht ontmoet hij ook de weeskinderen van het Vincentius en pensionaires van het Sanatorium. De twee weldadigheidsinstellingen moeten onder elkaar 2.000 F verdelen.

In de namiddag wacht hem een nieuwe Oostendse attractie : de Tir aux Pigeons. Hij krijgt er een "fusil de précision" aangeboden waarmee hij meerdere vogels neerhaalt. Alzo laat je toch niet je schutterstalent zien, denkt hij. Twee vogels in een kooitje tegelijk loslaten en met succes neerknallen. Algemeen applaus ! Ook dit vindt hij beneden zijn Perzische waardigheid. Vijf frank-stukken worden opgegooid en met een "précision remarquable" zijn de dames in alle staten. Ze krijgen daarenboven de stukken als souvenir.

's Avonds heeft de koningin (der Badsteden) nog troeven achter de hand : haar riant Kursaal met dirigent RINSKOPF. De Burgemeester ontvangt een elitair gezelschap in de koninklijke loge maar zit er toch wat nerveus bij. Kursaalabonnees klimmen onbeleefd op de stoelen om de hoge gasten te bekijken "comme des bêtes curieux". Schepen FERMON laat vlug de neutrale zone ontruimen en zaalwachters manen aan neer te zitten. De sjah zal zich wel een incognito-bezoek anders hebben voorgesteld. De solozang van Madame

KUTSCHERRA strijkt alle plooien effen en de vorst geeft zelf het signaal aan om te applaudisseren.

Donderdag 16 augustus. Halfzes. Een ongewoon uur om de sjah in de Gare Maritime aan te treffen. Ook hotelier Auguste STRACKE is al vroeg uit de veren. Aan boord van de luxueuze Princesse Clémentine biedt hij de hoge gast een prachtig kussen met erop echte bloemen aan. "Dieu protège le Sjah" staat erop te lezen. De Perzische vlag wappert in de Oostendse zeebries. Amper 25 minuten - "il est un peu dérangé par le mouvement du navire" - vertoeft de vorst op het water.

Terug in zijn Palace staan 2 Vincentius-weeskindjes ongeduldig met een briefje in de hand om hem te bedanken. Hij tilt ze op en drukt ze tegen zijn wang. De begeleidende dames Amélie en Marie VAN ISEGHEM glunderen...

's Avonds is er in zijn "eigen" Grand Palace Hotel een soirée dansante gepland. Om kwart vóór tien -komt hij in grandeur naar beneden en betreedt de balzaal waarna hij een militaire groet brengt. Bij het voorbijgaan brengen alle dames een "révérence" die hij beantwoordt met een plechtige buiging. Bij het orkest staat voor hem een canapé klaar. Een Turk, "coiffé du fez rouge", komt naar hem toe. Het is GHAZI MOUKTAR PACHA, de bekende generaal uit de Russich-Turkse oorlog. Ze praten rustig en familiair met elkaar.

Het dansen herbegint, nu nog geanimeerder dan daarnet. Dames wedijveren met elkaar in elegantie en exotische toiletten. De ongekroonde Europese elite is er : de prinses KARAGEORGEVITCH (uit Parijs), mademoiselle KOUSNETZOFF en haar familie (uit Moskou), de Weense gravin SZFARNAY-HADIK, barones P.V. JANSKY (uit Munchen), mademoiselle Caroline ELY (uit New York), om het bij enkele namen te laten. Ook de AGA KHAN loopt in de kijker. Om elf uur trekt de sjah zich terug in zijn appartementen. Blijkbaar heeft hij het hier naar zijn zin want nog dezelfde avond wordt beslist zijn verblijf te verlengen tot de vierentwintigste...

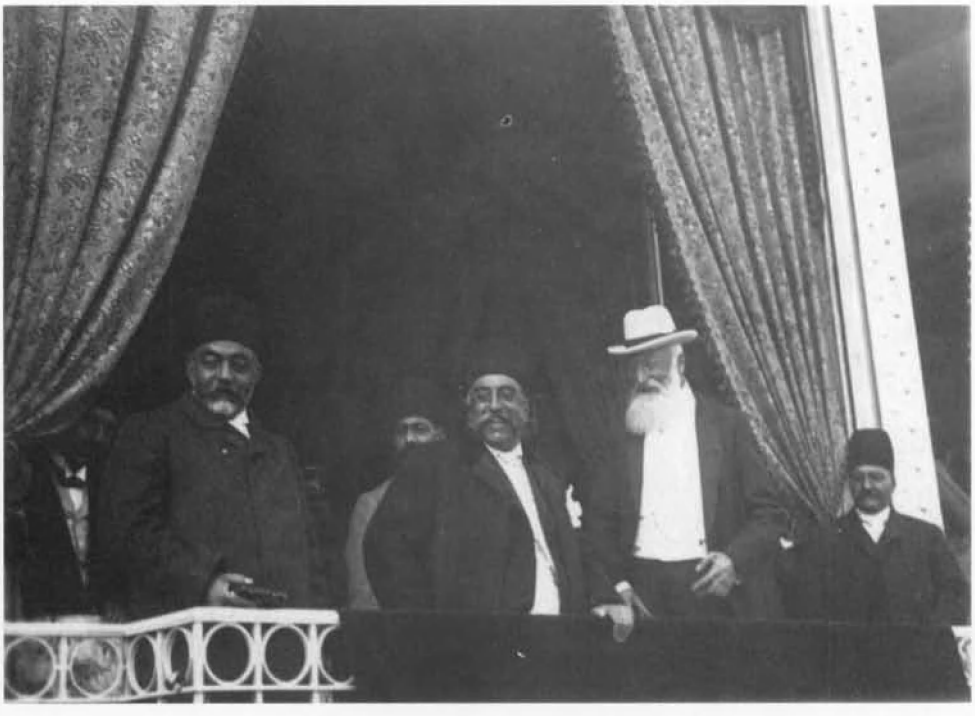
Vrijdag 17 augustus. De Koningin de Badsteden is zelf gastvrouwe. 's Middags wordt een diner aangeboden vanwege het stadsbestuur. Binnen in het stadhuis, op de eretrap die naar de feestzaal leidt, vormt een cordon schutters van de Burgerwacht een erehaag. Even later zit de sjah in de balzaal die voor de gelegenheid grandioos verlicht is met honderden elektrische lampjes, aan tafel. Restaurateur van het Kursaal, P. DECLERCQ staat voor de gewichtigste taak uit zijn gastronomische carrière. Voor zijn 64 couverts heeft hij uit zijn wijnkelder een Graves 1884, een Chateau Larose 1872 en een Romanée Conty 1871 opgediept.

De vele militaire en burgerlijke dignitarissen houden gewichtig de menu-kaart voor zit uit :
- Huîtres royales d'Ostende
- Suprême de soles à la Welkyrie
- Noisettes de pré-salé Rachel
- Pointes d'asperges à la crême
- Petites poulettes des Champs
- Salade Impériale
- Glace en surprise
- Fruits - Dessert
- Café - Liqueurs

DE SJAH VAN PERZIE TE OOSTENDE

Sjah Mouzafer-Ed-Dine met zijn ministrieel gevolg op de zeedijk (1905).

Koning Leopold II met de Sjah in de koninklijke tribune op de Wellingtonrenbaan (1902).

Tijdens het banket staat de Burgerwacht onbeweeglijk en tactvol rond de tafel van de sjah. En dit voor een vrijwilligerskorps ! Hiervoor krijgen ze achteraf champagne aangeboden van hun burgemeester... Het dessert is aan de gang en plots staat die op. "Je bois à la santé de Sa Majesté impériale le Sjah et je le remercie de son visite à Ostende". Op zijn beurt heft de Perzische vorst het glas en wenst de afwezige Leopold II alle gezondheid toe.

Alvorens terug te keren naar zijn hotel vertoont hij zich nog even op het balkon aan de massa wachtenden die op het Wapenplein zelfs de kiosk hebben ingenomen...

Zaterdag 18 augustus. La Fête des fleurs. Bloemencorso. Longchamps fleuri. Hoogdag van de Oostendse bloemisten die deze jaarlijkse traditie letterlijk in de bloemen zetten. Henri SMIS-VALCKE en Sarah MEY zijn "maisons de tout premier ordre". Extra werklui worden voor talrijke bestellingen aangeworven. Het sjah-bezoek geeft aan het toeristisch evenement een extra dimensie.

Schitterend weer die dag. De zon glinstert in de zee en kroont de golven met zilver schuim. Alle straten die naar de dijk lopen, zijn afgesloten. Rijkswacht en politie missen autoriteit om de mensenzee in toom te houden. Op de promenade zijn kiosken voorbehouden aan de jury, de harmonie Euterpe, de muziekkapel van het 3e Linie-Regiment en de filharmonie. Over het huis NYSSEN is een tribune opgeslagen voor de sjah en zijn ministers.

De corso begint. Drie rijen stoelen vergapen zich aan een dubbele rij versierde voertuigen die nauwelijks te herkennen zijn door de orchideeën, witte rozen, margrieten, gele dahlia's, viooltjes, mimosa's, hortensia's en roze gladiolen. De Côte d'Azur in Oostende ! De stadbeiaard is hoorbaar. De zeebries laat nu en dan het roze en groene stof van confetti opwaaien, die kinderen samen rapen en opgooien in dwarrelende wolkjes. De Cercle Equestre vormt een stoet op zich zelf. Een roze wagen wordt bekroond. De sjah overhandigt zelf een rozentuil aan "une des plus délicieuses mondaines fréquentant annuellement notre plage".

Ceremoniele koetsen houden halt vóór de tribune. Onder een regen van geparfumeerde bloemen en hoerah-geroep stapt de hoge bezoeker in. Hij heeft foto's laten nemen van het feeëriek spektakel.

In welke collectie of archief in Teheran (of elders) zouden die zich nu bevinden ?...

Zondag 19 augustus. Elf uur. Vóór het Palace Hotel staat de wapen-lobby present. Twee vertegenwoordigers van F.N. Herstal (bij Luik) maken op de dijk hun opwachting. Nu en dan kijken ze naar de vloedlijn. Op het vlakke strand liggen verspreide flessen met citroenen erop. De succesvolle schutter van de Tir aux pigeons komt er aan. Hij test een Mauser en een Albini-geweer. De citroenen moeten er aan geloven. De journalist voegt er niet aan toe of de bestelling doorgaat...

Wat kunnen Brugge en Perzie in hemelsnaam met elkaar gemeen hebben. Toen de Belgische minister in Teheran, baron d'ERP, er enkele jaren terug zijn dochter aan de sjah voorstelde, maakte het meisje indruk. Groot was de verbazing toen de Pers vernam dat ze later in een Brugs klooster was ingetreden. Hij moest haar terug

zien ! Vandaag spoort hij naar het Venetie van het Noorden. Op weg naar het Sint Janshospitaal hoort hij vanuit de Steenstraat de voor hem ongewone klank van het Belfort. 94 jaar vóór de grote Memlinc-tentoonstelling brengt hij hulde aan de Duitse Bruggeling en de meesterwerken van de Vlaamse schilderschool. Het bezoek is kort want hij wil Mademoiselle d'ERP ontmoeten. In de tuin van het St. Vincentius à Paulo klooster staan weesjes netjes op een rij. De kloosterlinge wijkt niet van moederoverste en begroet haar onverwachte gast; Hoogstverbaasd kijkt ze op als ze verneemt, via een tolk, dat ze 2.000 F in ontvangst moet nemen...

Hij wil nog religieuzen zien en trekt naar het Begijnhof. Even later vindt hij de Lac d'Amour (Minnewater) het meest pittoreske van Brugge. De prestigieuze schouw van het Brugse Vrije kan er nog net bij want gouverneur RUZETTE wil hem met samovar en champagne in zijn salons ontvangen. Zijn echtgenote vindt het fijn een langdurig gesprek met hem te hebben.

Maandag 20 augustus. De directie van het Palace Hotel heeft vernomen dat zijn beroemdste gast een kennis is van "fêtes pyrotechniques" en organiseert een spetterend vuurwerk. Het opnieuw talrijk opgekomen publiek kan zijn ogen niet geloven bij het zien van somptueuze luxe alom. Salons zijn elektrisch verlicht en met Perzische vlaggen versierd. De grote tuin is één bloementapijt. Opeens davert de grond. Aanhoudend geknal en geknetter in de inktzwarte hemel. Boven de angstige menigte klimmen lange gouden vuurpijlen die in vele kleuren uiteenspatten. Molentjes en watervalletjes spuwen een zilveren regen. De lucht zit vol serpenten, smaragden en robijnen als het sluitstuk er aankomt : de "bouquet diabliquement magnifique".

Daarna galabal. Het orkest zit te midden lover. Er boven hangt een portret van de sjah, geschilderd door Emile WAUTHIER. Rechts van deze estrade is een keizerlijke tribune getimmerd met er op een troon. Stoelen wachten op ministriële eregenodigden. De nationale hymne weerklinkt als de man zijn intrede maakt. Als een oosters monarch overschouwt hij met genoegen de koppels die vóór hem defileren en graag opnieuw voorbij flaneren. Onze kroniekschrijver noteert maar liefst 81 namen uit dit uitgesproken elitair clubje dat hier elkaar rendez-vous geeft voor het zoveelste bal.

Dinsdag 21 augustus. De sjah neemt een snipperdag. Na het laatavondprogramma van gisteren beslist hij vanmorgen zijn hotel niet te verlaten. Hij dejeuneert, zoals gewoonlijk, 's middags maar een dijkwandeling is voor hem een must.

Na het tafelen gaat al zijn aandacht naar vrouwen die tot aan hun heupen in het zeewater ploegen. Het zijn visserinnen die een groot vierkant steeknet voor zich uitduwen. Tussen twee on-realistische werelden ligt het brede strand...

In de namiddag toert hij met zijn entourage rond in het Maria Hendriapark. Jammer voor de ongeduldige kinderen die in de rotonde van het Kursaal op hem zitten wachten voor hun verkleed kinderbal. Boerinnetjes, alsaciennes, mandarijnen, wit-zijden pierrots en pierrettes en zeelui krijgen enkel een hand van de Perzische eerste minister. De kleine Josephine Baker had zo graag "le prince SHAHrmant" gezien...

Woensdag 22 augustus. Half negen 's avonds. Place d'Armes doet zijn naam alle eer aan want wapens, troepen en gala-uniformen moeten die avond een spektakel opvoeren, "le plus beau que nous ayons jamais vu" (het zoveelste al !). Veertien muziekkorpsen en zevenhonderd vijftig soldaten met daartussen achthonderd toortsen Bengaals vuur, driehonderd fakkels en honderd Japanse lantaarns vormen één formatie vóór het Casino.

Plots, vóór iedereen beseft wat er gaande is, ontsteken de soldaten samen alle vuren. Oogverblindend ! Tromgeroffel, klaroen- en trompetgeschal geven rillingen. Salamen, de Perzische hymne klinkt opnieuw bekend in de oren. De stoet zet zich in beweging en verdwijnt in de Louisastraat, richting Zeedijk. In de Vlaanderenstraat rennen nieuwsgierigen en troepen samen voor grenadiers, karabiniers, lansiers... De optocht met fakkellicht is er opnieuw : één lange file veelkleurige en glinsterende uniformen, klaar voor hun defilé. Harmonieën en fanfares voeren om beurten nummertjes op.

Terwijl de stoet richting Koninklijk Chalet trekt - waar prinses CLEMENTINE hoog vanuit haar appartementen ook de taptoe meemaakt - grijpt een gala-bal plaats in de sprookjesachtige balzaal van het Casino. MOUZZAFER vraagt burgemeester PIETERS of hij alle aanwezige dames aan hem wil voorstellen. Die zit er enigszins mee verveeld en legt hem diplomatiek uit dat hij niet al die vrouwen persoonlijk kent. Om toch aan zijn wens te voldoen vraagt hij of ze zich met zijn allen willen opstellen over heel de zaal. Coup d'oeil unique : langzaam passeert vóór hen de sjah. Het orkest Pietro LANCIANI nodigt uit ten dans...

Donderdag 23 augustus. De geplande terug reis nadert maar de dagelijkse wandelkuur op de dijk wil hij voor niks missen. Aan de poorten van het Chalet ontmoet hij Leopold II die verrassend genoeg nog niet zo vaak in het stuk is voorgekomen. Van het intiem onderonsje is niets bekend. 's Namiddags is er al een tegenbezoek. Vermoedelijk is over de onderscheidingen in de Orde van de Leeuw en de Zon van Perzie gepraat. Meer dan 40 vooraanstaanden komen voor de groene band in aanmerking.

Om 16 uur rijdt hij, voorafgegaan door een peloton rijkswachters te paard naar het uiteinde van het westerstaketsel. Een uurtje later is hij terug thuis.

's Avonds biedt prins AGA KHAN een banket van 60 couverts aan ministers en gevolg van de sjah. Opnieuw "toilettes superbes". Jammer voor hen want de vorst is niet aanwezig.

Vrijdag 24 augustus. In zijn royaal appartement maakt zijne Keizerlijke Hoogheid zich in galakostuum op. De edelsteen op het Khola-hoofddeksel is een blikvanger. Zijn omgeving, "en grande uniforme", heeft alle goud, zilver en decoraties bovengehaald. Het afscheid met de directie en personeel is hartelijk.

Om half twee, aan het station, betuigt het schepencollege aan zijn meestbesproken gast voor het laatst alle eer. Die drukt zijn tevredenheid uit over zijn langdurig verblijf. Precies om 13.52 u rolt de trein zachtjes het station uit.

Eén zaak stond toen al vast : de Koningin (der Badsteden) wilde hij en zou hij terugzien....

DE PETITIEBEWEGING IN HET ARRONDISSEMENT OOSTENDE 1828 - 1830

door Prof. Dr. Luc **FRANÇOIS** (1)

Het recht tot petitioneren was in de Grondwet van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden ingeschreven in artikel 161. Het was bedoeld als een legale correctie op het politieke systeem : de Franse Revolutie had immers geleerd dat geweldadige vormen van oppositie, zoals burgelijke ongehoorzaamheid, relletjes, opstanden en staatsgrepen meer waren dan theoretische hypotheses. Het petitioneren gaf de burger dus enerzijds de mogelijkheid zijn mening te uiten, maar anderzijds kon het een gedeelte van eventuele politieke ontevredenheid ventileren.

Het insturen van petities naar de politieke autoriteiten was geen nieuwigheid in 1815. Ook in het Ancien Régime werd regelmatig naar de pen gegrepen om de centrale overheid rechtstreeks op de hoogte te brengen van vermeend onrecht. Tussen 1815 en 1828 werden er eveneens vrij regelmatig petities naar de Tweede Kamer gestuurd.

De petitiebeweging in het algemeen

Eén van de vormen waarlangs de groeiende ontevredenheid over het beleid van koning Willem I werd geuit, was het massale gebruik dat van het petitierecht werd gemaakt vanaf 1828. In twee golven (najaar 1828 tot voorjaar 1829 en najaar 1829 tot voorjaar 1830) werden duizenden brieven naar de Staten-Generaal gestuurd. Deze documenten bestaan uit twee goed te onderscheiden gedeelten : eerst worden de "grieven" opgesomd (vrij snel maakt men daarbij gebruik van stereotiepe formuleringen) en daarna volgt een lijst met handtekeningen van personen die deze grieven onderschrijven. Er werd geklaagd over de belastingsdruk, over het gebrek aan persvrijheid, over het onderwijsbeleid van de regering en - in veel mindere mate - over het gebrek aan taalvrijheid.

Het beeld dat tot heden over deze petitiebeweging stand houdt, is door de tijdgenoten zelf in het leven geroepen. De voorstanders beweerden dat de toenmalige elites massaal gehoor gaven aan de oproep de petities te ondertekenen en dat er vele tienduizenden handtekeningen (40.000 à 65.000 in de eerste golf; 300.000 à 360.000 in de tweede golf) werden verzameld. De tegenstanders beweerden dat de clerus en het lokale establishment de gewone man onder druk zetten; dat ook vrouwen, kinderen en bejaarden tekenden om het aantal kunstmatig op te drijven en dat het grote aantal kruisjes op de petitielijsten zou bewijzen dat vele analfabete ondertekenaars niet goed wisten waar ze zich akkoord mee verklaarden.

Uit het onderzoek dat tot heden werd uitgevoerd (2), blijkt dat de petitiebeweging geen eenduidig verloop kende. De snelheid waarmee het fenomeen zich verspreidde, het totale aantal handtekeningen en de regionale verdeling over de reeds bestudeerde provincies, laten een zeer grillig verloop zien. De verklaring voor een dergelijk grootschalig fenomeen moet dan ook op diverse niveaus worden gezocht. Enerzijds is er de invloed van notoire voor- of tegenstanders; anderzijds kan er een zekere organisatievorm niet worden ontkend : zijn de regionale

verschillen verklaarbaar aan de hand van de grenzen van parochies, dekenijen, kantons, arrondissementen ? De sociaal-economische verschillen van de ene regio ten opzichte van de andere spelen ook mee : was er sprake van proto-industrie, waren het pachters of eigenaars die ondertekenden, had de regio voor- of nadeel ondervonden van het beleid van Willem I (of van zijn voorgangers) ? Wellicht moet de verklaring voor (de afwezigheid van) het succes van de petitiebeweging gezocht worden in een kluster van factoren : toevaligge omstandigheden, ingesteldheid van de lokale politici en van de clerus (opgeleid voor of na het concordaat van 1801), bodemstructuren, materiële welstand, sociale status en oude feodale grenzen.

De petitiebeweging in het Oostendse

Het arrondissement Oostende telde op 1 januari 1830 28 gemeenten, met een totale bevolking van 37.850 inwoners (waarvan 11.622 in Oostende zelf). In tegenstelling tot de overige arrondissementen van de provincie West-Vlaanderen werd er opvallend weinig gepetitioneerd. Het beschikbare bronnenmateriaal laat de volgende cijfers zien :

		eerste golf	tweede golf
gemeente	inwoners	handtekeningen	handtekeningen
Bekegem	464	-	126
Eernegem	2.449	103	206
Ichtegem	3.590	-	144
Mannekensvere	372	4	-
Schore	513	4	-
St-P-Kapelle	218	-	50
Vlissegem	754	-	45
Westkerke	1.054	-	79
Oostende	11.622	-	1

In 19 van de 28 gemeenten werd noch in de eerste golf, noch in de tweede golf gepetioneerd. De petities van Mannekensvere en Schore uit de eerste golf en van Oostende uit de tweede golf kunnen in het kader van dit onderzoek terzijde worden geschoven : het kleine aantal ondertekenaars wijst erop dat het hier "normale" petities betreft, die wellicht volledig los staan van de "golven" die door de politieke oppositie werden gelanceerd.

We stellen dus vast - in verhouding tot de rest van het arrondissement Oostende - de petities succes kenden in een aaneengesloten groep gemeenten : Eernegem (eerste en tweede golf), Bekegem, Ichtegem en Westkerke (tweede golf). Deze concentratie van gemeenten strekte zich trouwens ook uit tot de aangrenzende gemeenten van het arrondissement Brugge. Vlissegem sloot, wat petionereergedrag betreft, ook meer aan bij de aangrenzende gemeenten van het arrondissement Brugge en Sint-Pieterskapelle bij deze van het arrondissement Diksmuide.

Het arrondissement Oostende is in dat opzicht perfect vergelijkbaar met de meerderheid van de kustgemeenten, die quasi alle opvallen door grote afzijdigheid in deze operaties, terwijl het "binnenland" van West-Vlaanderen eerder het voortouw in de beweging had genomen. Het verschil met het arrondissement Roeselare bijvoorbeeld is hier zeer extreem.

De enige petitie van betekenis uit het arrondissement Oostende kwam vrij laat tot stand (maart 1829). Op het ogenblik dat de lijst in Eernegem werd ondertekend, was de beweging in zijn geheel al over haar hoogtepunt heen. Een andere merkwaardigheid van de petities in het arrondissement Oostende betrof het aantal kruisjes, gezet door analfabete ondertekenaars. Het onderzoek voor de drie genoemde Vlaamse provincies leert dat - in tegenstelling met wat traditioneel wordt beweerd - er slechts 0,5 à 1 % kruisjes op de petities voorkomen. In het arrondissement Oostende loopt dit aantal echter op tot 11 %.

Eén van de merkwaardige vaststellingen van het fenomeen "petitiebeweging" in het algemeen is de opvallend grote deelname van het platteland. Normaliter zijn oppositie en verzetsbewegingen eerder stedelijke verschijnselen. Ook op dit punt wijkt het arrondissement Oostende af van het normale patroon : de plattelandsgemeenten rond Oostende blijven immers ook afzijdig.

Voor andere arrondissementen, waar overvloedig werd gepetitioneerd, kunnen nog bijkomende interessante vragen worden geformuleerd : woonden de petitionarissen geconcentreerd in hun gemeente of waren ze eerder inwoners die veraf en geïsoleerd leefden ? Behoorden de ondertekenaars tot uiteenlopende leeftijdscategorieën ? Welke was de beroepenstructuur van de ondertekenaars ? Volgde men overal de ordewoorden op om enkel de gezinshoofden te laten ondertekenen ? Komen alle lokale notabelen op de petities voor en, zo niet, waarin onderscheidt de ene groep zich van de andere ?

Voor het arrondissement Oostende moet echter eerst nog een andere vraag dringend worden gesteld, en wel deze naar de volledigheid van het bronnenmateriaal. Het archief in Den Haag, waar de originele petities worden bewaard, laat niet toe te veronderstellen dat er grote en systematische hiaten zouden zijn. Toch is het niet uitgesloten dat bepaalde petities verloren gegaan zouden zijn of dat ze op een verkeerde plaats zouden zijn ondergebracht : wist de bevoegde ambtenaar steeds precies tot welk arrondissement of tot welke provincie een zekere gemeente behoorde? Toch lijkt het zo dat er voor het arrondissement Oostende eerder in de richting van "alternatieve" bronnen moet worden gezocht : correspondentie van en met de toenmalige gouverneur en - vooral - de pers, ook op landelijk niveau.

Pas wanneer een exhaustief onderzoek naar bijkomende informatie niets zou opleveren, zou het interessant worden hypotheses te formuleren omtrent de verklaring voor de kalmte in het arrondissement Oostende : genoot de streek meer dan elders van het economische beleid van de overheid ? Was de invloed van de kerk op de burger minder groot dan elders of was de greep van de burgerlijke overheden er precies groter ? Hoe aantrekkelijk deze veronderstellingen ook zijn, het is voorlopig te vroeg om ze bevestigend of ontkennend te beantwoorden.

---

(1) Prof. Dr. Luc FRANÇOIS is professor aan de Universiteit van Gent, Faculteit van de Letteren en Wijsbegeerte, Vakgroep Nieuwste Geschiedenis.

(2) L. WATERSCHOOT, E. VAN BETSBRUGGE en K. BOLSSENS onderzochten, in het kader van hun licenciaatsverhandeling die ze onder mijn leiding maakten in de Vakgroep Nieuwste Geschiedenis van de Universiteit Gent, de petitiebeweging in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Antwerpen. De gedeeltelijke en voorlopige resultaten van dit onderzoek zijn gebundeld in : L. FRANÇOIS, "De petitiebeweging in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden : balans van het onderzoek" in : C.A. TAMSE en E. WITTE (eds), Staats- en Natievorming in Willem I's Koninkrijk (1815-1830), Baarn-Brussel, Bosch & Keuning - Vubpress, 1992, pp. 122-170. Een exemplaar van dit rapport bevindt zich in de bibliotheek van "De Plate".

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (6)

door Norbert **HOSTYN**

70. Natasja DELANGHE

° Aarschot, 1973

Kunstschilderes; gedeeltelijke opleiding aan de Academie te Oostende, verder autodidact; symbolische figuratieve taferelen waarin vooral de negatieve kanten van de actuele westerse jongerencultuur verzinnebeeld worden.

Deelname en 2de laureaat van de zevende biënnale voor Amateurschilders te Oostende 1989 "Tevewest-Ebes" met :

- de wanhoop der eenzaamheid
- Armaggadon
- Tears in the darkness.

Individuele tentoonstelling in Galerij De Ketelaere, Oostende, 1992.

Adres : Van Iseghemlaan, 123.

71. Jan DE LEE

° Oostende, 1932.

Kunstschilder-beeldhouwer-graficus.

Studies aan het Hoger Sint-Lukasinstituut te Gent; gewezen lesgever aan de Stedelijke Kunstacademie Oostende; chefdecorateur van het Casino te Knokke; grafieker en publiciteitsontwerper bij "Publiart" te Brussel; monumentale wandschilderingen in de kazerne te Arlon.

In zijn schilderijen behandelt hij figuren (meestal visserspersonnages), dieren (vaak vissen) en platen op decoratieve wijze.

Musea : M.S.K. Oostende.

72. Gilberte DELEGER

° Oostende, 1923.

Kunstschilderes-grafica; studies aan de Academies van Gent en Brussel (Brugge voor grafiek); lid van de groep "Lumen Numen".

Nonfiguratief werk waarbij kleur en licht een grote rol speelt.

73. Geo DELEU

Kunschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met : - Branding"
- Zondsondergang
- Bloemstuk

Woonde in 1985 : Leopold II laan 5.

74. Maria DELSARD

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", met : - Stilleven met pot
- Brood
- Broedende vogel

Woonde in 1989 : Westlaan, 91,

75. Pierre DE MAEYER

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met : - Landschap
- Landschap
- Bloemen

Woonde in 1985 : Leopold I plein, 2.

76. Jacky DEMAEYER

° Oostende, 1938.

Kunstschilder-beeldhouwer; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie te Oostende en verder autodidact.

In zijn sculpturen assembleert hij bewerkte houtplanken en houtblokken tot vertikaliserende structuren met allusies op vruchtbaarheid, geboorte en groei. Auteur van het monument "Levensboom" op de begraafplaats Stuiverstraat te Oostende (1976).

Musea : M.S.K. Oostende.

Lit. : F. EDEBAU en M. VAN JOLE, Jacky De Maeyer, 1981.
Beelden '88, De Haan, 1988.
N. HOSTYN, Catalogus Beeldhouwwerken, Oostende (M.S.K.) 1988; Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992.

77. Noël DEMAN

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurscilders "Teveo", 1985 met - Sint-Arnoldus
- Clown in verdriet
- Modern brein

Woonde in 1985 : Brugstraat, 5.

78. Guy DEMARETS

° Sint-Jans-Molenbeek, 1928.

Opleiding aan de Academie te Brugge bij Jules FONTEYNE, Lionel POUPAERT en Luc DEJAEGHER; marines en landschappen; woont en werkt te Oostende.

78. Lucien DEMEESTER

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Moeder en kind
- Mijmerend
- Fluitspeler

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met - Helm van een Samurai
- Zadel van een Samurai
- Helm van een Samurai

Woonde in 1985 : Nijverheidstraat, 62.

79. Georges DEMEU

° Zwevezele, 1930.

Kunstschilder-graficus-beeldhouwer; opleiding aan de Academie te Brugge.

In zijn schilderijen en beelden uit de jaren '70 en '80 vertrok hij van de vormen van het menselijk lichaam die hij uit hun verband haalde en als aparte modules verwerkte in abstraherende composities. Zijn recent werk staat volledig in het teken van het natuurbeleven, een gegeven dat hij ook schilderkunstig uitwerkt op sokkel-vormige schilderijen waarvan hij de 4 zijkanten en de bovenzijde met één doorlopend motief bedekt.

Musea : M.S.K. Oostende.

Lit. : Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992.

80. Wilfried DEMOOR

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met twee werken getiteld "Vissersleed".

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met - Garnaalvisser
- Herstel garnaalnet
- Zonder titel

Woonde in 1989 : Rogierlaan, 61.

81. Georges DEPOORTER

Kunstschilder. Verdere gegevens ontbreken.

82. Edouard DEPREZ

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Sint Petrus & Pauluskerk
- Kasteel van Laarne
- Rozehoedkaai

Woonde in 1985 : Mariakerkelaan, 193.

83. Michel DE ROECK

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Het houten paard
- De denkende vrouw
- De naakte eenvoud

Woonde in 1989 : Albert I Wandeling, 54.

84. DEVILLERS

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Mijn turner
- Body en Soul
- Sometimes reality dreams

Woonde in 1985 : Zeedijk, 173.

85. Tone DEVISSCHER

° Oostende, 1952.

Kunstschilder, werkzaam vanaf ca. 1979; opleiding aan de Academies van Oostende en Koksijde.

86. Roland DEVOLDER

° Oostende, 1938.

Kunstschilder-graficus-beeldhouwer. Opleiding aan de Academie te Gent. Vermelding "Jeune Peinture Belge" 1972, brons in de "Europaprijs voor Schilderkunst van de Stad Oostende", 1973; lesgever aan de Stedelijke Kunstacademie te Oostende.

Uitgebreid picturaal en grafisch oeuvre in de sfeer van het magisch realisme. Zijn werken zijn bevolkt met typische, grootogige, ietwat wereldvreemde figuren : frêle meisjes, vrouwen, ouderlingen, fantasiewezens...

Musea : M.S.K. Oostende

Lit. : R. LARIDON, De teken- en etskunst Roland Devolder. R. LARIDON, Roland Devolder, in : Terre d'Europe, 57, dec. 1979.

F. BONNEURE, Roland Devolder, akteur voor zijn spiegelbeeld, in "De Standaard, 27/28 dec 1986.
Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus) Oostende-Maastricht, 1992.

87. Steven DEVOLDER

(pseud. : KRAPLACK)

° Oostende, 1966

Kunstschilder-graficus. Zoon van Roland DEVOLDER. Studies aan de Kunsthumaniora Sint-Lucas te Gent (Plastische Kunsten) en aan het Hoger Instituut voor Beeldende Kunsten Sint-Lucas te Gent (Vrije Grafiek).

Zowel figuratieve (personen, interieurs) als non-figuratieve schilderkunst en grafiek.

Musea : M.S.K. Oostende

Lit. : Kunst-Kontakt, 168, 11, 6, Oostende (Galerij De Peperbusse), 1989.
Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostend-Maastricht, 1992.

88. René DEVRIENDT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met - Godshuisjes te Brugge
- Hoeve in de Kempen
- Boten aan de kaai

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met : - In het bos
- Zomer in de schorre
- Zomerlandschap

Woonde in 1985 : Steense Dijk, 274.

89. Yolande DEVROE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met

- Oostends tropisch luistergenot
- Oud
- Modern

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes" met : - Bearded Collie
- Bearded Collie

Woonde in 1985 : Hoopstraat, 14.

** VERMEESCH.D.

0008/93 GLAS IN LOOD kadertje met naam Oostende en enkele typische zichten van Oostende.26x21 cm.

0032/93 CLICHE.29 clich{'s betreffende foto's ivm Oostende.
1.Afbeelding Francis Veere met tekst.
2.Afbeelding driemaster uit 18 de eeuw met blinde.
3.Afbeelding van man met snor,sik en plooitjeskraag.
4.Afbeelding stoet bezoek Sha van Perzie.
5.Afbeelding Sha van Perzie in Hippodroom.
6.Afbeelding van huis De Preekstoel genoemd.
7.Afbeelding groep personen met manden vis op platte wagen.
8.Afbeelding van een Caf{ Flora.
9.Afbeelding ouderwets interieur met open haard.
10.Afbeelding eerstgeklasseerden van Militaire raid 1902.
11.Afbeelding Oostendse reuzen in optocht.
12.Afbeelding van oudst gekende zegel van Oostende.
13.Afbeelding gebouw hoek Capucienenstraat en Brabantstraat(Bank)
14.Afbeelding Kapelletje Vissemarkt.(nu in museum).
15.Afbeelding Ingangsdeur beschermd gebouw Kerkstraat 10.
16.Afbeelding Het vagevuur aan de Peperbusse.
17.Afbeelding beeld naast Vagevuur Peperbusse.
18.Afbeelding van Groentemarkt.
19.Afbeelding van praalwagen in stoet voor WO1.
20.Afbeelding van staande heer met handkoffer op stoel.
21.Afbeelding woning (hofstee) vermoed.Nieuwpoortse steenweg.
22.Afbeelding van oude zegel. ? .
23.Afbeelding opliggende schepen in derde Bassin.
24.Afbeelding gouverneur Oostende tijdens beleg. ? .
25.Afbeelding Tjannie Carbon.
26.Afbeelding Mietje Krutje.
27.Afbeelding Vioolspeler.
28.Afbeelding groep personen.
29.AFbeelding kolenvervoerder Meulenaore.

0052/93 CLICHE.22 clich{'s betreffende foto's ivm Oostende.
a.Engelse publiciteit ivm Oostende.A.
b.Engelse publiciteit ivm Oostende.B.
c.Engelse publiciteit ivm Oostende.C.
d.Wedrennen op Hippodroom.A.
e.Wedrennen op Hippodroom.B.
f.Wedrennen op Hippodroom.C.
g.Zicht Kursaal en strand.A.
h.Zicht Kursaal en strand.B.
i.Zicht Kursaal en strand.C.
j.Zicht Kursaal en strand.D. a tem j in doos 1.
k.Zicht Kursaal en strand.E.
l.Zicht Kursaal en zeedijk.Luchtfoto.
m.Zicht Strand en zeedijk.
n.Zicht Kursaal en badinstellingen.
o.Zicht strandspel.
p.Zicht zijmuur Peperbus en torens Hoofdkerk.
q.Zicht interieur en staande man.

r.Zicht bloemenuurwerk.
s.Zicht interieur restaurant.
t.Zicht Kursaal,badinstellingen en zeedijk.
u.James Ensor schildert.
v.Duinenkerkje te Mariakerke.

0061/93 CLICHE.52 clich{'s mbt Oostendse onderwerpen .Gemerkt a tem zz.
a.Zicht op strand en zee.A.
b.Zicht op zee vanaf zeedijk met meeuwen.
c.Rij paaltjes op strand.
d.Strandredder geeft signaal.
e.Aanrollende zee.
f.Binnenzicht kursaal.Inkomhal.
g.Schilderijententoonstelling in Kursaal.
h.Binnezicht Kursaal trap naar Ambassdeurszaal.
i.Zijkant Kursaal.
j.Ingang Kursaal.
k.Voorkant Kursaal.
l.Luchtfoto Zee,Zeedijk en stad.
m.Stemmingsbeeld met visser aan havenkant.
n.Netten breien.
o.Netten breien op de kade.
p.Schip op de slipway.
q.Kusttram.
r.Treinwagen Wagon Lits.
s.Zicht op gebouw Luchthaven.
t.Binnenvarende mailboot.
u.Mailboot langs de kade met klaarstaande auto's.
v.Voorhaven.
w.Zicht op pakketbotenkaai.
x.Thermen Palace Hotel.
y.Zicht op haven.Afdruk van oude gravure.
z.Zicht op Hippodroom.
aa.Vislossers aan het werk 1.
bb.Vislossers aan het werk 2.
cc.Vis uitgelegd voor de verkoop.
dd.Oude visser breit netten.
ee.Waterbehandeling in de Thermen.
ff.Oefenkamer in de Thermen.
gg.Vrouw op rustbed in de Thermen.
hh.Josephine Baker.
ii.Lichttoren op het Oosters staketsel.
jj.Beeldhouwwerk Dansende vrouw.
kk.Tenniscourt van de Ostend Tennis Club.
ll.Tennisspeler.
mm.Carmen Miranda.
nn.Moulondji.
oo.Zwemster aan trap.
pp.Roeiwedstrijd.
qq.Nieuw aangelegde dubbele baansvakweg.
rr.Groep honden in het Maria-Hendrikapark.
ss.Kabbelend water aan de oever met bos op achtergrond.
tt.Slijkerige voorgrond met grote waterplas.
uu.Aanrollende golven.
vv.Mannenfiguur met grote neus.
ww.Hazel Scott.
xx.Bal du Rat mort.
yy.Binnenzicht restaurant Kursaal.
zz.Achteraanzicht van de St.Janskerk.

0062/93 CLICHE.26 clich{'s van onderwerpen mbt tot Oostende.Gemerkt a-z.
a.4 clich{'s.Gekleurd zicht op Kursaal,Strand en Badinstellingen.
b.3 clich{'s.Gekleurd zicht op groep dames in badpak.
c.Zicht Leeszaal Kursaal.
d.Zicht op een kruisnet.
e.Vooraanzicht Thermae .
f.Zicht op podium van een theater.
g.Wandelaars op Zeedijk bij storm.
h.Lichttoren op Oosterstaketsel.
i.Zicht op hoofdgebouw Ostend Golf Club.
j.Zicht op monumentaal gebouw met vlaggen versierd.
k.Zeilwedstrijden in zee voor het Kursaal.
l.Copy van oude gravure Zicht op de haven van Oostende.
m.Zicht op Kursaal en strand.
n.Ostend congress city.
o.Clich{ met 3 foto's Golf,Tennis en Tennisspeler.
p.Foto met tekst " De Nieuwe vismijn van Oostende ".
q.Zeilend jacht onder spinakker.
r.Voorschip Mercator met stuk Vindictivelaan.Getekend.
s.Zicht op restaurantzaal.
t.Drie stukken "Oostende " te gebruiken als pass-partout.
u.Vooraanzicht Kursaal.
v.Zicht dak Kursaal.
w.Zicht Hal Kursaal.
x.Zicht aanrollende golven.
y.Zicht aanrollende golven.
z.Zicht brekende golven.

0078/93 CLICHE.71 clich{s met onderwerpen mbt Oostende.Gemerkt a tem sss
a.ROY.Koning Leopold zittende op stoel op de Zeedijk.nr 9517.
b.ROY.Koning Leopold tussen de strandcabines.nr9507.
c.ROY.Koning Albert en Koningin Elisabeth op bezoek.nr9509.
d.ROY.Koningin Elisabeth op bezoek.nr9516
e.ROY.Koningin Astrid op strand.nr9508 B.
f.ROY.Koning Boudewijn op bezoek aan schip .nr 9521.
g.ROY.Koning en Koningin op bezoek bij ouder koppel.nr9512.
h.ROY.Koning en Koningin aan boord schip Zeemacht.nr 9509.
i.ROY.Koningin kust klein kind.nr9501.
j.ROY.Koning en Koningin op bezoek aan Kursaal.
k.ROY.Koningin spreekt met kinderen.nr 9502.
l.ROY.Koningin onderhoudt zich met kinderen.nr9522.
m.ROY.Koning en Koningin in open wagen tussen publiek.nr9523.
n.ROY.Koning op bezoek in de vismijn.
o.ROY.Prins en prinses van Monaco op bezoek.nr9515.
p.ROY.Prins en Prinses van Monaco begroeten kind.nr9514.
q.ROY.Prins en Prinses van Monaco op wandel in stad.nr9513.
r.ROY.Sha van Perzie op bezoek.nr 3001.
s.ROY.Prins Bernard op bezoek.nr 9510.
t.HIS.Afdruk oudstgekende zegel van Oostende.nr 9100.
u.HIS.Afdruk kaart van Oostende door J.Van Deventer.nr 8500.
v.HIS.Afdruk kaart van Oostende tijdens het beleg 1601-04.nr8700.
w.HIS.Afdruk prent intrede Albrecht en Isabella 1604.nr 8701.
x.HIS.Afdruk kaart Oostende tijdens beleg 1706.nr 8702.
y.HIS.Afdruk prent beleg Oostende 1706.nr 8703.
z.HIS.Afdruk prent zicht haven Oostende 18de eeuw.nr8706.
aa.HIS.Afdruk prent zicht haven Oostende vol schepen.nr 8707.
bb.HIS.Afdruk prent zicht haveningang Hollandse tijd.nr 8708.

cc.HIS.Afdruk prent zicht op eerste station Oostende.nr8710.
dd.HIS.Afdruk prent zicht op strand 19de eeuw.nr8712.
ee.HIS.Afdruk foto zicht op strand eeuwwisseling.nr 1101.
ff.HIS.Afdruk foto zicht op strand eeuwisseling.nr 1102.
gg.HIS.Foto WOII bunker op terrein Kursaal.nr 3200.
hh.HIS.WOII gebombardeerd huis.nr9518.
ii.MON.Vooraanzicht Stadhuis.nr3000.
jj.MON.Vooraanzicht Residentie Palacehotel.nr 4709.
kk.MON.Vooraanzicht Koninklijke Villa.nr4707.
ll.MON.Vooraanzicht Feest-en Cultuurpaleis.nr4708.
mm.MON.Vooraanzicht Technische School Station.nr 4706.
nn.MON.Vooraanzicht stuk van H.Serruysziekenhuis.nr4704.
oo.MON.Vooraanzicht ontworpen gebouw.?.nr4702.
pp.MON.Vooraanzicht ontworpen hoogbouw.?.nr4701.
qq.MON.Vooraanzicht Kursaal Zeekant.nr 3201.
rr.MON.Vooraanzicht ontworpen gebouw.nr 4705 A.
ss.MON.Rij sociale woningen.nr 4400.
tt.STR.Zicht op Kursaal en Badinstellingen.nr 1100.
uu.YAC.Zicht op North Sea Jachtclub.nr 1300.
vv.HIP.Zicht op Wellington Hippodroom.nr 5900.
ww.NEC.Zicht op begraafplaats met kruis.nr4001.
xx.REL.Zicht op kerkelijke plechtigheid.Zeewijding.nr 7000
yy.FOL.De reuzen van Oostende.nr7200.
zz.PER.Oostendse gemeenteraad in zitting.nr 3003.
aaa.PER.Burgemeester Piers en andere notabelen.nr9506.
bbb.PER.Burgemeester Van Glabbeke en notabelen.nr9511.
ccc.PER.Burgemeester Piers en Schepencollege.nr4000.
ddd.PER.Burgemeester Piers en groep bezoekers.nr9505.
eee.PER.Bloemneerlegging door kinderen.
fff.PER.Burgemeester Serruys en twee officieren.nr9520.
ggg.PER.Groep heren.nr9519.
hhh.PER.Groep heren aan tafel.nr4703.
iii.HIP.Zicht op de renbaan van de Hippodroom.nr5901.
jjj.ROY.Koningin Astrid en anderen op het strand.nr9508.
kkk.HIS.Afdruk van 18de eeuwse prent.zicht op Oostende;nr8705.
lll.PUB.Publiciteitsafdruk voor Oostende.Engels.nr 8600+8601.
mmm.PUB.Publiciteitscartouche.nr4705B.
nnn.PUB.Publiciteitsband met kroon.nr 9102.
ooo.SPE.Plan van interieur Soprtcentrum Koninginnelaan.nr6400A+B.
ppp.PUB.Publiciteitscartouche Oostende 1000.nr9101.
qqq.PUB.Publiciteitscartouche met vierkante ruimte.nr 8708B.
rrr.YAC.Zeilende jachten in de Geul.
sss.VIS.Klaar voor de verkoop in de Vismijn.

0088/93 FOTO.34 omslagen met telkens meerdere foto's ivm Oostende.
a.Varia.8 zw foto's.7x 17,5x13cm.1x 18x24.
b.Mercator.Alleen. 3 zw foto's.2x 12,5x18 en 1x 18x24 cm.
c.Parken.5 zw foto's .3x 12,5x18 en 2x 18x24 cm.
d.Kursaal 1. 3 zw foto's.18x24 cm.
e.Kursaal 2. 5 zw foto's.18x24 cm.
f.Kursaal 3. 3 zw foto's.18x24 cm.
g.Vliegveld. 2 zw foto's.1x 12,5x18 cm.1x 18x24 cm.
h.Museum. 3 zw foto's.12,5x18 cm.
i.De Hoevenroute. 1zw foto. 12,5x18 cm.
j.Duinen. 1 zw foto.18x24 cm.
k.Oostende vroeger. 4 zw foto's.1x 18x24 cm.3x 12,5x18 cm.
m.Folklore.4 zw foto's.12,5x18 cm.
n.Kerken. 8 zw foto's.6x 12,5x18 cm.2x 18x24 cm.
o.Renbaan 1. 4 zw foto's.3x 12,5x18 cm.1x 18x24 cm.

p.Renbaan 2. 3 zw foto's.3x 18x24 cm.
q.Gebouwen,beelden en monumenten 1.4zw foto's.3x 12,5x18;&x18x24.
r.Gebouwen,beelden en monumenten 2. 1 zw foto. 12,5x18 cm.
s.Strand en dijk 1. 6 zw foto's.6x 12,5x18 cm.
t.Strand en dijk 2. 7 zw foto's.6x 12,5x18 cm.1x 18x24 cm.
u.Strand en dijk 3. 4 zw foto's.1x 12,5x18 cm.3x 18x24 cm.
v.Strand en dijk 4. 4 zw foto's.3x 18x24 cm.1x 9x24 cm.
w.Strand en Dijk 5. 4 zw foto's.3x 18x24 cm.1x 13x12,5 cm.
x.Luchtfoto's en stadsgezichten 1. 2 zw foto's.2x 9x12,5cm.
y.Luchtfoto's en stadsgezichten 2. 5 zw foto's.2x 12,5x18 cm.
2x 18x24 cm.1x 9x24 cm.
z.Luchtfoto's en stadsgezichten 3. 8 zw foto's.12,5x18 cm.
aa.Jachthaven en jachten 1. 5 zw foto's.3x 12,5x18.2x 18x24 cm.
bb.Jachthaven en jachten 2. 6 zw foto's.4x 12,5x18.2x 18x24 cm.
cc.Jachthaven en jachten 3. 5 zw foto's.12,5x18 cm.
dd.Vissershaven en visserij 1.7 zw foto's. 12,5x18 cm.
ee.Vissershaven en visserij 2.7 zw foto's.6x 12,5x18.1x 18x24 cm.
ff.Vissershaven en visserij 3.3 zw foto's.12,5x18 cm.
gg.Oostende-Doverlijn.3 zw foto's.2x 18x24 cm.1x 9x24 cm.
hh.De zee.2 zw foto's.12,5x18 cm.
ii.Stedelijk zwembad.2 zw foto's.12,5x18 cm.

0089/93 DIA.31 dia's met verschillende onderwerpen.a.6 dia's beelden van show Brasil.b.2 dia's Bal Rat mort.c.2 dia's verkleede groepen. d.2 dia's zicht Leopoldpark.e.2 dia's binnenzicht pubs.f.2 dia's strandscenes.g.4 dia's van cruiser Benelux.h.2 dia's zicht kasteel Boulogne en Watermolen.i.4 dia's hotels.j.3 dia's hotel-kamers.k.1 dia divers.
DIA 6x6cm.l.5 dia's Hotel Groenweelde.m.2 dia's verkleed bal.
n.1 dia Reuzen en verkleede groep.o.1 dia piscine.

0091/93 CLICHE OFF-SET.104 Offset clich(s Oostendse onderwerpen.a tem zzzz
A.1001.Strandscene.Jongetje trekt garnaalnet.
b.1002.Strandscene.Spelend jongetje met emmertje.
c.1003.Strandscene.Groep ruiters in het water.
d.1005.Strandscene.Moeder met kind aan hand.
e.1006.Kaaiscene.Transacties aan de Trap.
f.1007.Strandscene.Aanlopende golven naar Klein strand.
g.1008.Strandscene.Jong meisje met kind op hard zand.
h.1009.Strandscene.Jongetje met emmer zoekt schelpen.
i.1010.Strandscene.Twee jonge dames op golfbreker.
j.1011.Strandscene.Klein meisje met platiek vlotje.
k.1101.Strandscene.Tentzeilen en ligstoelen op het strand.
m.1102.Strandscene.Twee moeders en drie kinderen.
n.1103.Strandscene.Zicht op badinstellingen,strand en Kursaal.
o.1104.Strandscene.Zicht op badinstellingen,strand en Kursaal.
p.1105.Strandscene.Twee pratende dames en kind op achtergrond.
q.1107.Strandscene.Kinderen op glijbaan.
r.1109.Strandscene.De redder waakt.
s.1111.Strandscene.Zicht op strand vanaf zeedijk.
t.1112.Strandscene.Petanque spelende mannen.
u.1113.Strandscene.Zonnescherm en fotograferende man.
v.1114.Strandscene.Zonnescherm en liggend koppel.
w.1116.Strandscene.Zicht op een deel van het zacht strand.
x.1117.Strandscene.Speelplein De Dolfijnen.
y.1118.Strandscene.Zicht op zeedijk en strand oostwaarts.
z.1119.Strandscene.Zicht op zeedijk en strand westwaarts.
aa.1120.Strandscene.Zicht op strand,Kursaal en Eurogebouw.
bb.1121.Strandscene.Fortenbouw.

cc.1122.Strandscene.Bikini's met de vleet.
dd.1125.Strandscene.Familie beschermd door het strandzeiltje.
ee.1126.Stadszicht.Bloemenuurwerk.
ff.1202.Zeedijk.Koppel op bank.
gg.1301.Jachting.North sea jachtclub.
hh.1304.Jachting.North sea jachtclub.
ii.1305.Jachting.North sea jachtclub.
jj.1307.Haven.Zeilschepen.
kk.1308.Jachting.North sea jachtclub.
ll.1309.Jachting.North sea jachtclub.
mm.1310.Jachting.Zicht op North sea jachtclub.
nn.1311.Jachting.Zicht op Mercatordok.
oo.1312.Jachting.Zicht op Ryco jachtclub.
pp.1313.Jachting.Zicht op North sea jachtclub.
qq.1351.Jachting.Zicht op Mercatordok.
rr.1402.Jachting.Jacht meert af.
ss.1403.Jachting.Jacht onder zeil.
tt.1404.Jachting.Buitenvarende draken.
uu.1405.Jachting.Kleinzeilerij op de Spuikom.
vv.1501.Haven.Buitenvarende mailboot.
ww.1502.Haven.Buitenvarende mailboot.
xx.1503.Haven.Buitenvarende mailboot.
yy.1601.Visserij.Lossen van de vangst.
zz.1602.Visserij.Gekookte garnaal.
aaa.1603.Visserij.Werkzaamheden aan dek.
bbb.1604.Visserij.Werkzaamheden aan dek.
ccc.1605.Visserij.Stemmingsbeel aan wal,aan boord.
ddd.1606.Visserij.Vissersschepen in de haven.
eee.1607.Visserij.Lossen van de vis.
fff.1608.Wapenschild+Stad Oostende (tekst).
ggg.1701.Visserij.Verkoop van visprodukten.
hhh.1702.Visserij.Droogvis.
iii.1703.Kursaal.Binnenzicht.
jjj.1704.Visserij.Droogvis.
kkk.1801.Haven.Mercator.
lll.1901.Toerisme.Vissen op de Estacade.
mmm.2001.Toerisme.Zicht op camping.
nnn.2002.Toerisme.Wandelen in de duinen.
ooo.2101.Vliegveld.Kijken naar vliegtuigen.
ppp.2102.Vliegveld.Vliegtuigen aan de grond.
qqq.2103.Vliegveld.Vliegtuig en controletoren.
rrr.3101.Stadszichten.Interieur Stedelijk Zwembad.
sss.3102.Stadszichten.Thermen.
ttt.3203.Stadszichten.Monacoplein.
uuu.3204.Stadszichten.Vooraanzicht Casino-Kursaal.
vvv.3207.Stadszichten.Vooraanzicht Casino-Kursaal.
www.3301.Opvoeringen.Dansende groep.
xxx.3302.Opvoeringen.Flamencodansers.
yyy.3303.Opvoeringen.Dansend koppel.
zzz.3304.Opvoeringen.Zanger op podium.
aaaa.3305.Opvoeringen.Dansende groep.
bbbb.3401.Gastronomie.Banket.
cccc.3402.Gastronomie.Zeevruchten.
dddd.3403.Gastronomie.Zeevruchten.
eeee.3406.Gastronomie.Met z'n vieren aan tafel.
ffff.3407.Gatsronomie.Publunch.
gggg.3502.Kunst.Moderne kunst.
hhhh.3503.Kunst.Dame met waaier.
iiii.3501.Kunst Ensor met de hoed.

jjjj.3504.Kunst Museumbezoek.
kkkk.3505.Kunst.Interieur met schilderij.
llll.3601.Ensor.Interieur met poppen.
mmmm.3602.Ensor.Poppen aan tafel.
nnnn.3603.Ensor.Schilderij en pop.
oooo.3604.Ensor.Buste.
pppp.3605.Ensor.Interieur.
qqqq.3901.Stadszicht.Duinenkerkje.
rrrr.3902.Stadszicht.Duinenkerkje.
ssss.3904.Gastronomie.Zeevruchten.
tttt.3911.Stadszicht.Kerk Stene.
uuuu.3951.Stadszicht.Kerk Stene.
vvvv.4001.Stadszicht.Monument Zeelieden.
wwww.4002.Stadszicht.De Zee.
xxxx.4003.Stadszicht.De Zee.
yyyy.4004.Stadszicht.Zittend meisje.
zzzz.1201.Stadszicht.Terrassen Wapenplein.

0092/93 CLICHE OFF-SET.100 clich{'s off-set mbt Oostende.Gemerkt item100.
1.4102.Personalia.Oude jachtman met pijp.
2.4201.Stadszicht.Kapellestraat.
3.4202.Stadszicht.Stedelijk zwembad.Zonneweide.
4.4203.Stadszicht.J.Ensor galerij.
5.4302.Strandzicht.Kind dat uitkijkt.
6.4504.Stadszicht.Vuurwerk.
7.4505.Stadszicht.Langestraat.
8.4506.Stadszicht.A.Pieterslaan.
9.5001.Stadszicht.Beeld van de Ommegang.
10.5002.Stadszicht.Brug in Leopoldpark.
11.5003.Stadszicht.Bootjevaren in het Leopoldpark.
12.5101.Stadszicht.Bloemenuurwerk en anderen.
13.5102.Stadszicht.Bloemenuurwerk.
14.5104.Stadszicht.Bloemenuurwerk 's avonds.
15.5106.Stadszicht.Wandelen in het Leopoldpark.
16.5201.Stadszicht Kinderen op de Kwik-kwak.
17.5203.Stadszicht.Wandelen in het Maria-Hendrikapark.
18.5205.Stadszicht.Kinderen op de Kwik-Kwak.
19.5206.Stadszicht.Koninginnehof.
20.5600.Visserij.Spekkevissers.
21.5601.Tekst.OOSTENDE.
22.5701.Sport.Golf.
23.5702.Sport.Golf.
24.5703.Sport.Golfterrein.
25.5704.Sport.Clubhuis golf.
26.5901.Hippodroom.Wedrennen.
27.5902A.Hippodroom.Volk op de renbaan.
28.5902B.Hippodroom.Volk op de renbaan.
29.5906.Hippodroom.Bij de bookmakers.
30.5907.Hippodroom.Renwedstrijd.
31.5908.Hippodroom.Renwedstrijd.
32.5909.Hippodroom.In de bocht.
33.6201.Tennis.Wedstrijd.
34.6202.Tennis.Wedstrijd.
35.6203.Tennis.Wedstrijd.
36.7001.Zeewijding.
37.7102.Reuzenkop.
38.7103.Carnavalfiguur.
39.7104.Gillis van de zee.
40.8450.Plan.Verbinding met omliggende landen.

41.8451.Plan.Afstanden met omliggende landen.
42.8452.Plan.Afstanden naar hoofdsteden.
43.8554.Plan Oostende.
44.8557.Plan Oostende 1600.
45.8653.Tekening jachthaven.
46.8651.Tekening Strandcabines.
47.8652.Tekening strand.
48.8654.Tekening vliegveld.
49.8655.Tekening vliegtuig.
50.8656.Tekening Thermale bron.
51.8657.Tekening gastronomie.
52.8658.Tekening.souper met candlelight.
53.8659.Tekening.Tentoonstelling.
54.8660.Tekening speelplein.
55.8661.Tekening Ontspannen.
56.8662.Tekening zwembad.
57.8663.Tekening lijnvissers.
58.8664.Tekening paardenrennen.
59.8665.Tekening haveningang.
60.8666.Tekening waterski.
61.8667.Tekening wandeling.
62.8668.Tekening zomerprogramma.
63.8669.Tekening fietstocht.
64.8671.Tekening.Uitzicht op zee.
65.8672.Tekening.Hondehokken.
66.8673.Tekening.Parkeeplaats.
67.8674.Tekening.Verkeer.
68.8675.Tekening.Strand,haven en trein.
69.8676.Tekening.Oostende,Belgie.
70.8677.Tekening.Oostende,Belgique.
71.8678.Tekening.Oostende,Belgien.
72.8679.Tekening.Oostende,Belgium.
73.8680.Tekening.Toeristische gids.
74.8681.Tekening.Guide touristique.
75.8682.Tekening.Stadtfuhrer.
76.8683.Tekening.Touristic guide.
77.9101A.Spelende kinderen.
78.9101B.Van Biervliet.
79.9104.Wapenschild Oostende.
80.9151.Wapenschild Oostende.
81.9202.Oostende.Tekst.
82.9203.Ostende.Tekst.
83.9204A.Tekst ivm Oostende.
84.9204B.Oostende.Diverse zichten.
85.9205.Oostende.Tekst.
86.9206.Oostende.Hoofding.
87.9301.Koetsier.
88.9402.Baadster.
89.9901.Zicht Brugge.
90.9105.Stadswapen Oostende.
91.9201A.Oostende.Hoofding.
92.9201B.Oostende.Hoofding en diverse zichten.
93.9203.Titelblad in zonnevorm met zichten.
94.9204.Mercator jachthaven.
95.9205.Frontcover hotelgids 1981.
96.9206.Tekst.Oostende.
97.9207.Mercator dok.
98.9208.Kaart met tekst.Verbinding met Engeland.
99.9209.Wervingsfolder Strand en Eurocenter omslag.

100.9210.Mensen op de zeedijk.

0098/93 WAPENSCHILD van Oostende ,in gietijzer,33x31 cm.3 ex gemerkt gemerkt a.goudkleur.b.zilverkleur.c.bronskleur.

** VILAIN.O.

0007/93 KERAMIEK.Rode bloem in hand.Kenteken Socialistische Partij. 32x27cm.

0312/93 GLAS.Pint met oor gemerkt FORST.b.Pint met oor gemerkt Perle Caulier.c.Pint met oor gemerkt Erstes Kulenbache.d.Pint metn oor gemerkt Dortmunter DAB.e.Tulpenglas Dikke Mathile (met barst) .

** VRIENDEN J.DE CLERCK

0350/93 FOTO.Van schilderij Jan De Clerck." Na Regen,lage tij"41x28,5 cm .

** VVF.OOSTENDE.

0102/93 STENCILEERMACHINE.Gestetner 230.nr57283.Met plastieke overtrek.

0227/93 FOTOCOPIEMACHINE.Dry photo-copier 211.Merk 3M.

0283/93 WEEGSCHAAL.Ouderwetse medische weegschaal in gietijzer en koper. h 133 cm.b 50 cm.

** V.O.B.O.W.

0041/93 AFFICHE N/OOSTENDE.Tentoonstelling.Balans van 15 jaar VOBOW.opgravingen in West-vlaanderen.Werken-Kortemark.11/9 tem 11/10/92. 40x60cm.

** WHISTMAATSCHAP.AIGLE

0300/93 MEDAILLE Whistmaatschappij Aigle.

** WYNS.B.

0249/93 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches Oostende Gastvrij.50x21 cm.

** ZEEMACHT.

0059/93 HANDLOOD met gemerkte lijn.Standaard model.Geschonken door Kapitein-ter-Zee G.Knockaert.Kdt Logistieke Groepering Zeemacht.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

— elke zaterdag

- van 29 oktober t/m 6 november (gesloten 1 november)

- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994
1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

LIDGELD 1995

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1995 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid :	vanaf 1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 27 october) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "LA BELLE EPOQUE TE OOSTENDE " gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd

Maar een extra steuntje kunnen we wel gebruiken

Daarom....
Wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 23
NUMMER 12
MAAND december 1994

IN DIT NUMMER

blz. 299 : J. **VERHAEGHE** : 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796 (1e deel).

blz. 307 : D. **FARASYN** : Het eerste park Leopold.

blz. 311 : E. **SMISSAERT** : Over de "vlieger".

blz. 312 : J.B. **DREESEN** : Zonnewijzers in West-Vlaanderen IV. De Haan en Gistel.

blz. 315 : J.G. **DE BROUWERE** : Het altaar herschilderen.

blz. 318 : E. **SMISSAERT** : Heist-aan-Zee : een cyclus gedichten.

blz. 319 : J.P. **FALISE** : Oostendse marine-officieren gestorven voor het vaderland tijdens de eerste wereldoorlog.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1994

- elke zaterdag
- van 24 december t/m 8 januari 1995 (gesloten 25 december 1994 1 en 3 januari 1995)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

DECEMBERACTIVITEIT. Avondvoordracht met dia's en video

De Oostendse Heemkring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die doorgaat op

donderdag 22 december 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **OOSTENDE OP LITHOGRAFIE**

De spreker : de heer Norbert **HOSTYN**, Licenciaat in de Kunstgeschiedenis. Stadsconservator-archivaris van de Stad Oostende.

Alhoewel er geen "exacte" datum op te plakken valt, wordt dit jaar toch het twee eeuwen bestaan van de lithografie (steendruk) gevierd. Op diverse plaatsen wereldwijd werden tentoonstellingen gehouden die door hun aard eerder het kennerspubliek dan de grote massa aantrokken.

Uitgevonden door Aloïs SENEFELDER, groeide deze toen revolutionaire druktechniek met haar talloze mogelijkheden in enkele jaren uit tot het geliefkoosde drukprocédé van de 19de eeuw, zowel voor zakelijk drukwerk als voor reproducties van beeldmateriaal en als medium voor een zelfstandige grafische kunstvorm.

Een groot gedeelte van de 19de eeuwse lithografische productie betrof topografisch beeldmateriaal van landschappen, steden en dorpen. Zo ook Oostende. Tot op vandaag de dag zijn deze prenten geliefkoosde verzamelobjecten van heemkundigen en mensen die kortweg gewoon van hun stad houden. De ene groep zien ze als tijdsdocument, de tweede groep begeren ze meer om de louter decoratieve kwaliteiten.

Aan de hand van een diareeks maken we kennis met "Oostende op lithografie" : een verkenning door de vele 19de eeuwse lithografische prenten met Oostende als onderwerp.

Een onderwerp dat het merendeel van onze leden kan bekoren, want wie koestert er in Oostende geen lithografische reproductie van onze geliefkoosde stad. Iedereen is welkom en zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos.

J.B. DREESEN

Hiermee beeindigen we ons Activiteitenprogramma 1994.
We wensen al onze leden en hun familie een PRETTIG KERSTFEEST en een GELUKKIG NIEUWJAAR en zien nu reeds uit naar U aller aanwezigheid op onze Activiteitenprogramma 1995.

Het Bestuur

150 JAAR OOSTENDSE HERBERGEN EN BROUWERIJEN 1645 - 1796 (1e deel)

door Julien **VERHAEGHE**

den ADMIRAAL RODNEY

Wordt éénmaal vermeld in 1784, werd uitgebaat door "Mrs FOX".

den ADMIRAAL VAN VLAANDEREN gelegen langs, of dicht bij, de kaai

Wordt voor de eerste maal vermeld in 1703 in een proces over een vechtpartij, werd toen uitgebaat door Philip PIETERS en zijn echtgenote Agnes SENSIER.
Ook vermeld in 1706 (ruzie met gekwetsten) en in 1730 (proces over een diefstal en poligamie).
Opnieuw vermeld in 1741, was toen uitgebaat door J° Catharina COLLAR die vervolgd werd wegens het ontduiken van de wijnaccijnzen.
Voor de laatste maal vermeld in 1747 in een proces over echtelijk krakeel; als ligging werd toen opgegeven "recht over de herberg het Coninginneken, en dicht bij het Schippershuis.

ALBERTUS gelegen op de kaai

Wordt éénmaal vermeld in 1774 in een proces over diefstal. Werd toen uitgebaat door Philip DE VOS.

de AMERIKAANSE FLAG

Wordt éénmaal vermeld in 1795, zonder melding van ligging of uitbater.

den ANCKER (brouwerij)

Wordt éénmaal vermeld in 1689 in een proces over de ontduiking van de bieraccijnzen. Brouwer was toen Sr Guilliame PORRET.

den APPEL

Wordt voor de eerste maal vermeld in 1658 in een proces over een vechtpartij met dodelijke afloop.
Wordt in hetzelfde jaar weer vermeld toen de uitbater, Jacques VAN DEN BUSSCHE zijn echtgenote Florence JOOS op straat met een mes in de keel gestoken had. Jacques had zijn vrouw thuis betrapt tijdens een slippertje in de slaapkamer met dokter DE CLERCQ. De vrouw was de straat opgevlucht om zich veilig te stellen bij de pastoor.
Opnieuw vermeld in 1679 in een proces over diefstal, en in 1681 in een proces over de ontduiking van de bieraccijnzen met grote ruzie, waarbij Hendrik INGELBRECHT, brouwer in "de Werelt" met bier had gesmeten naar Lieven IMPENS, officier van de baljuw.
Nog vermeld in 1736 in een proces over diefstal.

den ARENT (ook genoemd "*den GOUDEN ARENT*") gelegen in de Weststraat. (brouwerij)

Voor het eerst vermeld in 1677, brouwer was toen Sr Jan PORRET de jonge (ook zijn vader Jan PORRET d'oude was brouwer).

Vermeld in 1680, werd toen uitgebaat door de weduwe van Willem WILLEMS, een rijke en welgestelde vrouw. WILLEMS had de brouwerij gekocht van Jan PORRET de jonge, die nu opgegeven werd als winkelier.
Nogmaals vermeld als brouwerij in 1688.

BACHUS

Voor het eerst vermeld in 1711 in een proces over dronkenschap, herbergierster was dan Adriana CALLIE, echtgenote Joannes ZEGHERS.
Opnieuw vermeld in een moordproces in 1781, herbergier was dan Carolus BENS.

de BASSEVILLE VAN DUINKERKEN gelegen "nevens" de Kaaipoort

Vermeld in 1782 in een proces over diefstal van suiker; herbergier was Pieter DANIS en zijn echtgenote Adriana DE RIJCKE.

den BEER (herberg)

Voor het eerst vermeld in 1651 in een proces over een duel met dodelijke afloop (de winnaar werd aangehouden, veroordeeld en onthoofd op de Grote Markt). Herbergier was toen Jan DE VOS en zijn echtgenote Elisabeth GEERSSENS.
Vermeld in een proces over valsmunterij, en in 1701 in een proces over inbreuk op het monopolie van het ambacht der schoenmakers.
Vermeld in 1789 als "huis van debauche" in een proces over diefstal. De dader werd op de Grote Markt gegeseld "tot den bloede" en voor 15 jaar verbannen uit Vlaanderen. Herbergier was dan Francis BLANCKAERT en zijn echtgenote Petronella MELLEE.

den BEER (brouwerij)

Voor het eerst vermeld in 1679 in een proces over burenruzie, brouwer was dan Sr Balthasar VIGNAULX.
Ook in 1688 in een proces over het niet betalen van de bieraccijnzen, brouwer was dan Sr Jacobus VANDE VOORDE.
In 1701 was er opnieuw een proces over het niet betalen van de bieraccijnzen, brouwer was dan Sr Joannes VIGNAULX.
In 1728 is een der brouwersknechten, genaamd Joannes SNIJER, van een stelling in een kuip kokend water gevallen, en, zoals blijkt uit het P.V. van lijkschouwing, overleden aan zijn brandwonden.
In 1729 wordt de brouwerij nogmaals vermeld in een proces, ingespannen door twee chirurgijns tegen een onbevoegde, over het al dan niet verstrekken van medicijnen.

de BEHOUDEN REIJSE

Voor het eerst vermeld in 1706 in een proces over een vechtpartij.
In 1713 is er in deze herberg een dronkemansruzie geweest tussen twee soldaten van het garnizoen; een van hen heeft met het gevest van zijn sabel alle ruiten stukgeslagen. Dienstmeid was toen Marie PUIJS.

la BELLE BOURBONOISE

Was in 1789 een "huijs van prostitutie en debauche" gehouden door Felix BLODT en zijn echtgenote Isabella CALLENS. Jan MECHELE, die in deze herberg een jeneverke dronk, had partij getrokken voor Marie DURANT, een der "lichte vrouwpersonen" van het

etablissement, door Isabella CALLENS geslagen werd. Beide uitbaters hadden daarop Jan MECHELE zodanig afgeranseld dat hij zwaar gekwetst werd.
Beiden werden, na veroordeling, gebonden aan een paal vòòr het stadhuis, tot den bloede gegeseld en daarna voor 10 jaar uit Vlaanderen verbannen.

den BELLEVIDERE gelegen dicht bij de Grote Markt (niet in de Kapucijnenstraat)

Voor het eerst vermeld in 1679 in een proces over een vechtpartij.
In 1683 was in dezelfde herberg krakeel over het bollen in de boltra, herbergier was toen Philippe DE CLERCK.
In 1684 werd er de verkoping gehouden van de buit van de Oostendse kapers, herbergier was toen Jan DE COSTER.
In 1692 was in deze herberg een vechtpartij tussen Mr Carel BORM en Sr Anthone CLOU.
Wordt in 1704 nogmaals vermeld in een proces over een dronkemansruzie met gekwetsten; uit dit proces blijkt dat in deze herberg het "Gildthof van de Busse" gevestigd was.

BEULENS

Vermeld in 1769, herbergier was toen Jan PRIEM.

den BINNENLANDER

In 1650 vermeld in een proces over het mishandelen van de luitenant-baljuw door Frans DYSER.

het BLAUW ANKER

Was in 1786 een bordeel gehouden door de Engelse miss PREYS (PRICE) met verschillende Vlaamse en Engelse "ontuchtige jonge dochters" Enkele meisjes werden veroordeeld tot het afsnijden van het hoofdhaar en verbanning, andere tot twee dagen "te water en te broode" in de gevangenis en verbanning. Miss PRICE werd verbannen.

den BOOMGAERT (ook hostellerie) gelegen dicht bij de Oude (= Grote) Markt

Voor het eerst vermeld in 1649 in een proces over een diefstal in het stadhuis.
In 1686 hield Jacob GRIJSON deze herberg open.
Wordt in 1692 genoemd in een proces over een vechtpartij met messen, in 1714 in een proces over smaad aan het Schepencollege, in 1715 in een proces over beledigingen en vechten, en in 1725 in een proces over echtelijke twist en slagen.
In 1728 is Jan TARTARD als "hostellier in den Boomgaert" betrokken in een proces wegens wanbetaling.
Wordt in 1743 vermeld in een proces over gewelddaden door een Engels soldaat van het garnizoen.
Wordt in 1753 vermeld als zijnde "op" de Grote Markt, was dan bewoond door Frans VAN DRIESSCHE.

de BOOTSGHESELLEN MAELTIJDT gelegen in de Langestraat

Wordt voor het eerst vermeld in 1651 in een proces over de moord door onbekenden op Pieter POTIJS.

Wordt aangehaald in 1654 in een proces over de moord op Pieter JANSSENS.

de BORGHERS CANTINE gelegen in de Kattestraat

Wordt voor het eerst vermeld in 1648 in een proces over de moord op Jan VANDER HELST door Pieter SANSSENS.
Vermeld in 1649 bij het proces over de diefstal in het stadhuis. Herbergier was toen Jan WEYNAERT.
Vermeld in 1650 in een proces over de moord op Balthasar VICTORIN; Jan WEYNAERT was nog herbergier.

BOURGOINEN gelegen dicht bij de Nieuwe Markt, in de Kaaistraat

Wordt voor het eerst vermeld in 1678 in een proces over de moord op Ignatius DE WITTE door Hendrik JOOS (werd doodgestoken in deze herberg).
In 1681 was Jacobus JANSSENS er herbergier.
In 1691 was Olivier VERSCHEURE pachter, en is in deze herberg het pakhuis van de kamer van Rethorica.
Wordt vermeld in januari 1696 in een proces over de moord op Pieter SCHAEVE door Engelse soldaten.

het BOURGOINS CRUIJS

Wordt eenmaal vermeld in 1764 in een proces over aanranding der eerbaarheid, herbergier was toen Michiel VANDE KEERE.

den BRABANTSCHEN VOS gelegen bij de Kaaipoort

Wordt eenmaal vermeld in 1751 in een proces over diefstal, herbergierster was toen Marie HEYNDRIKSEN, weduwe Adriaen DOBBELAERE.

BRUGGHE

Wordt eenmaal vermeld in 1706 in een proces over een vechtpartij met messen.

het BRUGSCHE VRIJE

In 1703 greep in deze herberg de verkoping plaas van de buit van de Oostendse kaperschepen. Herbergier was toen Jan VERHULST.
Wordt vermeld in 1712 in een proces over misbruik van vertrouwen.
Vanaf 1723 vermeld onder de naam "het Nieuwe Brugsche Vrije" in een proces over verduistering; herbergier en hostellier was toen John COLLINS.
Vermeld in 1734 in een proces over ontduiking van de bieraccijnzen; herbergier was toen Joannes DE MULDER.

het CASTEEL VAN DOUVER

Voor de eerste maal vermeld in 1760 in een proces over een vechtpartij, herbergier was toen Pierre VIGNON.
Vermeld in 1782 in een zaak van verkoop van verdovende middelen.
Vermeld in 1784 in een proces over zakkenrollen.

de CAVETTE

Uit de processen-verbaal van de verkopingen van de buit van de Oostendse kaperschepen blijkt dat deze herberg gelegen was op de kaai, niet ver van de loodskamer.
In 1684 was de weduwe van Jacques VLIEGHE herbergierster, in 1694 J° Marianne VLIEGHE, in 1697 Maillard NAESSENS, in 1698 de weduwe van Carel WYBO, in 1699 Michiel WILLEMS en in 1702 opnieuw J° Marianne VLIEGHE.
In 1713 wordt deze herberg vermeld in een proces over een vechtpartij. Wordt vermeld in 1775 in een proces over een vechtpartij tussen de bemanningen van twee loodssloepen.
Wordt vermeld in 1782 in een proces over een gestolen scheepslading.

den CENDT

Wordt eenmaal vermeld in 1654 in een proces over de moord op Pieter JANSSENS.

het CLEYN SCHIPPERSHUIJS

Wordt eenmaal vermeld in 1692 in een proces over eerroof.

de CHASSE ROYALE

Wordt eenmaal vermeld in 1763, herbergier was toen Joannes VAN MIDDELEM.

den CLEYNEN BEER

Wordt eenmaal vermeld in 1710 wegens het frauderen in de bieraccijnzen; herbergierster was toen Adriana CALLIE, echtgenote van Joannes ZEGHERS (hielden in 1711 de herberg BACHUS).

le COCQ HARDI

Wordt eenmaal vermeld in 1778 in een proces wegens schelden, vechten en beledigingen, herbergier was toen Michiel TERRYN.

le COEUR PERCÉ

Wordt eenmaal vermeld in 1705 in een proces over dronkemansruzie.

den CONINCK VAN DENEMARKEN

Wordt voor het eerst vermeld in 1693 in een proces over een herbergruzie, herbergier was toen Cornelis LAUREYS.
Opnieuw vermeld in 1735 in een proces over zedenschennis.

den CONINCK VAN POLEN

Vermeld in 1693 i.v.m. diefstallen in de parochiekerk en de Kapucijnenkerk.

den CONINCK VAN SPANJE

Voor het eerst vermeld in 1710 wegens fraude in de bieraccijnzen door de herbergier Pieter FEYTS.

Vermeld in 1745 in betrekking met een betwisting over het verhuren van een stal.
Vermeld in 1760 in een proces over verkrachting van de meid Francisca VANDE BEGGINS; herbergier was toen Jacobus DE CORTE.

den CONINCK VAN SWEDEN gelegen bij de Kaaipoort

Wordt voor de eerste maal vermeld in 1701 in een proces over zedenschennis, poging tot verkrachting van de dienstmeid en bedreiging van de herbergierster Judoca WIESSOCX.
Wordt nogmaals vermeld in 1720 in een proces over diefstal.

het CONINGHINNEKEN

Wordt voor het eerst vermeld in 1706 in een proces over een vechtpartij met messen en gekwetsten in de herberg.
Wordt nogmaals vermeld in 1747 in verband met een echtelijke ruzie.

den COUR IMPERIALE

Voor het eerst vermeld in 1778 in een proces over een vechtpartij.
Vermeld als hostellerie in 1779 in een proces over het ronselen van emigranten naar Amerika.

de CROONE gelegen in de Kaaistraat

Voor de eerste maal vermeld in 1650 in een proces over de moord op Jan HUGESSEN.
Vermeld in 1654 in een proces over het kwetsen van Jan FAES door Jacques VLIEGHE.
In 1669 was het pand bewoond door Sr Rogier BAUWENS.
Wordt vermeld in 1692 in een proces over het stelen van vaatjes boter. In 1750 werd er een kruik brandewijn gestolen uit deze herberg; herbergier was toen Pieter MOENTACK.
Nogmaals vermeld in 1760 in een proces over verkrachting.

den DOLPHIJN gelegen bij de Kaaipoort

Voor het eerst vermeld in 1689 in een proces over een vechtpartij met gekwetsten. Vermeld in 1735 in een proces over aanranding der eerbaarheid op de herbergierster Isabella SAGHERMAN, echtgenote Toussaint GODTMAER.

de DRAECKE

Vermeld in 1655 in een proces over een herbergruzie.

de DRIE BELLEN

Vermeld in 1695 in verband met een messengevecht.

de DRIE BROUWERS

Voor het eerst vermeld in 1710 wegens fraude in de bieraccijzen, herbergier was toen Jacob SCHINCKEL.
Vermeld in 1713 in een proces over het "qualijck gedragh" van Catto MOENTJENS. Vermeld in 1742 in een proces over diefstal; herbergierster was een zekere Christine, echtgenote ROSSET.
Vermeld in 1744 in verband met een diefstal door Engelse soldaten.

de DROE CONINGHEN gelegen in de Lijnbaanstraat

Vermeld in 1715 in een proces over een vechtpartij met gekwetsten.

de DRIE MATROOSEN gelegen bij de Westpoort

Voor de eerste maal vermeld in 1760 in een proces over verkrachting. Vermeld in 1783 in een proces over diefstal.

de DRIE MOLEKENS

Vermeld in 1730 in een proces over diefstal; herbergier was toen Pieter COOLMAN.

de DRIE SLEUTELS gelegen naast het huis van de pastoor

Voor het eerst vermeld in 1645 in een proces over diefstallen; herbergierster was toen een zekere Christine.
Vermeld in 1677 in een proces over aangeslagen wijn; herbergierster was toen de weduwe van Cornelis RITSEGER.
Vermeld in 1695 in een proces over diefstal; herbergierster was toen Marie CORNELIS, echtgenote van Norbert OUTTERMAN.
Vermeld in 1710 wegens het ontduiken van de bieraccijnzen; herbergier was toen Mattheus GALLEN.

de DRIE SWAENTJES gelegen in de Kattestraat

Voor het eerst vermeld in 1686 in een proces over belediging van het Schepencollege.
Vermeld in 1688 in een proces over een te houden tweegevecht.
Het pand werd in 1711 door Joannes ANDRIES verkocht aan Jacobus DE MEY. Vermeld in 1727 in een proces over een vechtpartij.
Vermeld in 1731 in een zaak waarbij grenadiers geld gekregen hadden om pensionaris GRIJSPERRE een rammeling te geven.
Vemeld in 1754 in een proces over slagen en verwondingen; herbergier was dan Jan Frans DUTRIEU.

de DRIE VISKENS gelegen bij de Oostmolenwal

Vermeld in 1678 in verband met een gepland tweegevecht.

de DRIE VISSCHERS

Vermeld in 1763 in een proces over een messteek gegeven door vader (de herbergier) Melchior GROENVIJNCK aan zijn zoon Frans.

den DUC DE LORRAINE

Voor het eerst vermeld in 1760 in een proces over een vechtpartij; herbergierster was toen Marie LACROIX, echtgenote Jan MAERTENS.
Vermeld in 1782 in een proces over een vechtpartij.

den ENGEL gelegen in de Sint-Franciscusstraat, recht over het Schippershuis.

Voor het eerst vermeld in 1677 in een proces over de verkoop van borstels.
Vermeld in 1694 in een proces over "frauduleus leven".

In 1719 werd in deze herberg de bemanning aangeworven van de Oost-Indiëvaarder "De Keyserinne", kapitein Jan WILLEMSEN, voor een reis naar Moka.
Nog vermeld in 1752.

den FEIJTECOCK gelegen in de Sint-Franciscusstraat

Voor het eerst vermeld in 1766 in een proces over overspel; herbergierster was dan Joanna ALBRECHT, echtgenote van Pieter VIGNON.
Vermeld in 1780 in een proces over het geven van giftige medicijn aan een zieke door een scheepskapitein uit Danzig. In dit jaar was deze herberg ook gekend als "*het HOLLANDS SCHIPPERSHUIS*"; herbergier was toen Gaspar VROU.

de FONTEIJNE gelegen bij de Kaaipoort

Eenmaal vermeld in 1710 in een proces over het niet betalen van vertier, uitbaters waren toen Andries PULINGH en zijn echtgenote Catharina DE WULF.

in het FORT VAN HOLLANT

Eenmaal vermeld in 1710 in een proces over een gevecht tussen burgers en officieren van het garnizoen.

de FORTUIJNE (brouwerij)

Eenmaal vermeld in 1687 in een zaak van ontduiking van de bieraccijnzen, brouwer was toen Sr Lucas VLIEGHE.

de FORTUIJNE (herberg) was gelegen bij de Kaaipoort

Voor het eerst vermeld in 1681 in een proces over een vechtpartij; herbergier was toen Jan GIJS.
Vermeld in 1786 in een proces over diefstal, herbergier was toen Jan NOORDMAN.

de GALLIJE gelegen in de Langestraat

Vermeld in een proces van 1648 over een vechtpartij met dodelijke afloop.

den GLOYENDEN OVEN gelegen in de Langestraat

Voor het eerst vermeld in 1710 wegens ontduiking van de bieraccijnzen; herbergier was toen Michiel WILLEMS.
Vermeld in 1734 in een proces over diefstal.
Vermeld in 1750 in een proces over diefstal; herbergierster was toen Petronella VANDEN BROUCKE, echtgenote Joannes BLOMME.
Vermeld in 1774 toen een verongelukt meisje er dood binnengedragen werd.
Vermeld in 1791 in het proces-verbaal van lijkschouwing van een gestorven Jood.

(wordt vervolgd)

HET EERSTE PARK LEOPOLD

door Daniël **FARASYN**

In de voormiddag van zaterdag 27 augustus ll. werden de nieuwe gebouwen van de Groendienst van Oostende ingehuldigd. In de namiddag van 14 tot 18 u. kon het publiek de gebouwen en serres bezoeken. Aan het hele gebeuren werd te weinig ruchtbaarheid gegeven tot ongenoegen van vele mensen die door een bezoek te brengen aan het eindelijk vernieuwde complex hun waardering hadden willen betonen voor de goede zorgen door de Groendienst besteed aan de rijke verscheidenheid aan bomen, struiken en bloemen alom in de stad aangeplant.

Van deze gelegenheid wil ik gebruik maken om over het allereerste ontstaan van openbare parken in onze stad even uit te weiden. Bij velen ligt het vastgeankerd dat de "Hof" of het Leopoldpark tussen de K. Janssenslaan, de H. Serruyslaan, de E. Beernaertstraat en de Spilliaertstraat het eerste park van Oostende was. Ik moet ze teleurstellen. Het eerste park lag aan de westkant van het Hazegras, meer bepaald op de westzijde van de Polderstraat, nu Hazegrasstraat en van de Nieuwe Markt, nu Delhaizegebouw. Dit park strekte zich uit vanaf de westelijke helft van de Leopold III-laan in het noorden tot aan de parking tussen de Melinda en de Bauwensschool in hét zuiden. Op de westzijde van het park lag destijds een arm van de Ste Catherinekreek, die na het uitgraven van de handelskommen was aangelegd om het overtollige water uit de Ste Catherinepolder via de Amerikaanse kreek naar de geul af te leiden. Op de westkant van deze arm lag het driehoekig "Scheepsmaekers eiland" bezuiden de derde bassin.

Dit eerste park bestond zeker in 1829. Dit hebben wij kunnen afleiden uit een bericht verschenen in de "Gazette van de Provincie West-Vlaanderen en der stad Brugge" dd. 28-12-1829. Hierin biedt Aug. CLAEYS zijn herberg met danszaal en billardkamer uit ter hand te pachten aan "face maekende op de Stadswandelhof". Enkele jaren later zal A. CLAEYS zijn herberg uitbreiden tot het "Hotel d'Allemagne".

Hoe deze stadswandelhof tot stand kwam is ons niet bekend. Zeker is dat het Stadsbestuur er zorgde voor de aanplanting van bomen, vooral sparren en voor de aanleg van wandelpaden. Dit wellicht ten behoeve van de zomertoeristen, die wel omwille van de baden naar Oostende kwamen maar ook naar wat groen verlangden, dat in andere toeristenoorden, zoals Spa, veelvuldig voorkwam.

Na de zomer 1831 wenste het Stadsbestuur de zorgen voor de "Jardin Publique" aan anderen dan aan eigen personeel over te dragen. De gemeenteraad van 19 september 1831 besliste de uitbating van het park voor de duur van negen jaren vanaf 1 mei 1832 gratis in handen te geven van Jacq. WARRINIER, mits een reeks voorwaarden vastgelegd in een akte afgesloten voor notaris RYCX op 5 maart 1832 (1).

WARRINIER had er natuurlijk voor te zorgen dat de hof en de paden netjes werden gehouden, dat het park voor eenieder toegankelijk was tussen zonsopgang en zonsondergang. Kinderen beneden de 15 jaar werden er niet toegelaten tenzij zij door

ouders of vrienden waren vergezeld. WARRINIER nam het op zich een "levende doornhaege" rond het park aan te planten. Wel was het aan de stad toegelaten uit dit park de nodige plantsoenen te halen tot het beplanten "den terrein voor het huys van den heer Pastoor, de St. Josephstraat en de Cappellestraat".

Deze clausule wijst erop dat de stad niet alleen voor het goede beheer van het park wou zorgen maar toen reeds wou bijdragen tot de aanplanting van kleinere groenzones om het aanschijn van de stad op te fleuren.

WARRINIER was ook verplicht in dit park een paviljoen op te trekken waarin hij dranken mocht verkopen aan een zelfde prijs die aangerekend werd in het "Oud Schippershuis" op de westkant gelegen van Kapellestraat en de Keizerskaai, nu Vindictivelaan, en een cent meer dan in de herberg van A. CLAEYS. Om de nieuwe uitbater wat financiële steun te geven schonk de stad hem een éénmalige toelage van 200 fl. Alle opgelegde werken moesten voor 1 mei 1833 voltooid zijn.

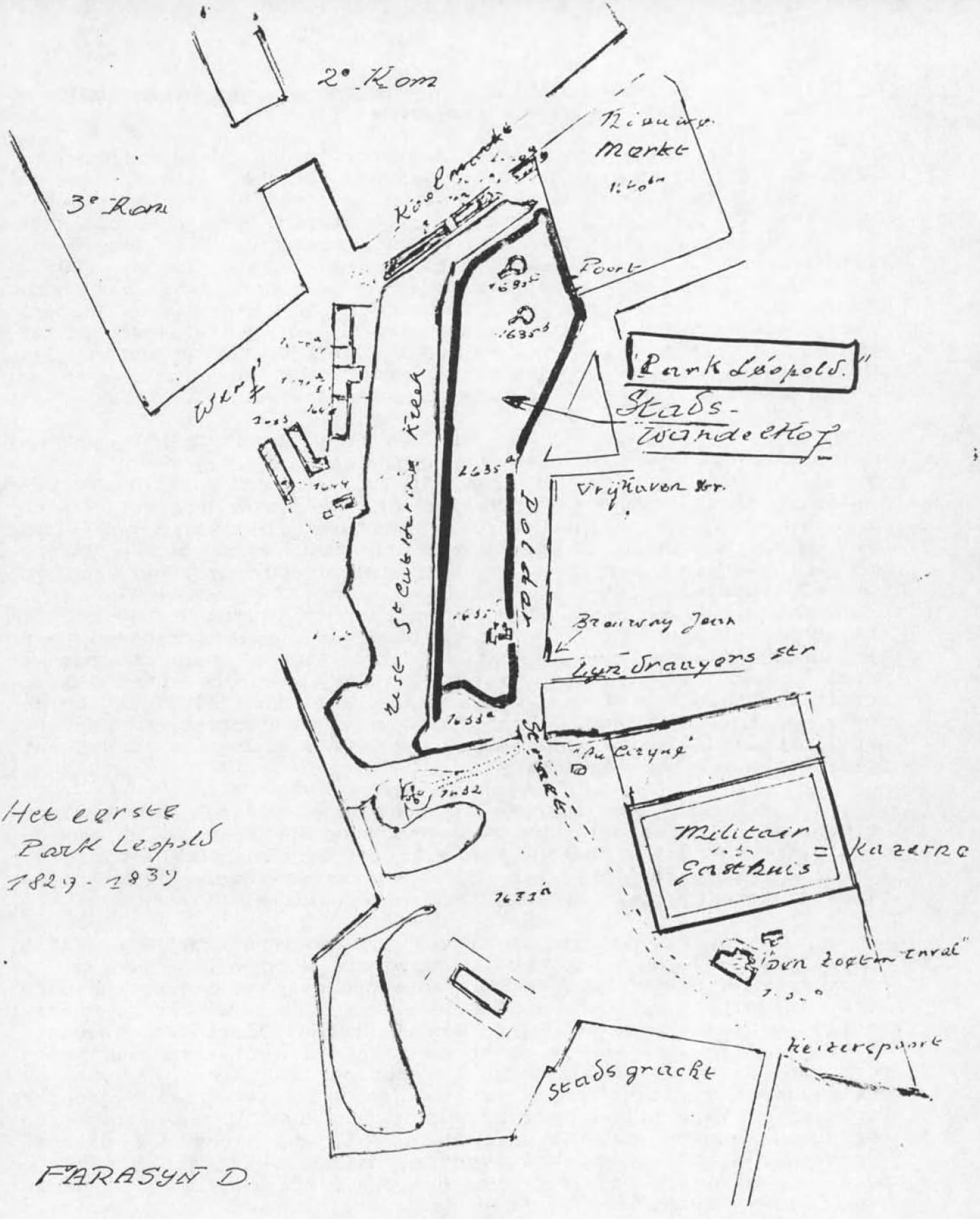
Pas was de stadswandelhof aan WARRINIER overgedragen of er werd een naam aan het park gegeven. In de "Feuille d'Annonces" van 10 mei 1832 werd de benaming "Parc Léopold" gelanceerd, benaming, die gretig door de bevolking werd aanvaard.

Voor de uitbouw van zijn park deed WARRINIER een beroep op de welwillendheid van de bevolking aan wie hij vroeg allerlei planten aan te brengen die in afzonderlijke plantsoenen zouden worden aangelegd. Blijkbaar werd deze oproep gul beantwoord.

WARRINIER bouwde niet één maar twee paviljoenen. Een eerste achthoekig bakstenen paviljoen met strodak bedekt, het "klein paviljoen" rechtover de toegangspoort van het park op de Z.W. hoek van de Nieuwe Markt en de kruising met de Brigantijnenstraat. Een tweede gelijkaardig maar wat ruimer paviljoen met dakpannen bedekt, het "groot paviljoen" genaamd zette hij op een 30 m. benoorden het eerste. Aan beide gebouwen voegde hij nog een aantal "chambrettes" toe. Op het zuidelijk uiteinde van het park, ter hoogte van de Lijndraaiersstraat ten slotte plaatste hij nog een derde gebouw (2).

Naar de "Feuille d'Annonces" dd. 3 september 1833 kon WARRINIER een groots bal in het park inrichten. Allerhande feestelijkheden grepen er plaats. In het blad van 23 juni 1836 kon hij het geachte publiek melden dat hij gedurende het badseizoen zelfs twee bals per week zou organiseren. Blijkbaar was de uitbating van het Léopoldpark voor hem een succes. Wanneer het op het strand of langsheen de dijk te koel of te winderig was trokken toeristen of mensen uit de Oostendse burgerij naar de beschutte, stille, groene oase van het Léopoldpark. Ook buiten het badseizoen brachten openbare verkopingen die er werden gehouden koop- en kijklustigen naar de paviljoenen van het park.

Om het hoofd te bieden aan de vele kosten die de uitbating van het park met zich meebrachten ontleenden Jacq. WARRINIER "cabaretier et jardinier" en de schrijnwerker Pr. POTTIER op 29 januari 1835 de som van 1.000 fl. van de rijke brouwer Gabriël JEAN, som binnen de 5 jaar terug te betalen aan 5 %, met als borg alle gebouwen, die op het park voorkwamen. Als bijkomende voorwaarde hadden beiden alle bieren te betrekken uit

Het eerste
Park Leopold
1829 - 1839

FARASYN D.

de brouwerij van JEAN, die gelegen was op de hoek van de Polder- en Lijndraaiersstraat (3).

De bijval die WARRINIER kende brachten ook anderen op het idee in dit vroeger verlaten gedeelte van het Hazegras enkele herbergen op te richten rond de kazerne van het Militair Gasthuis. Zo bekwam G. JEAN op 9 juni 1833 de toelating om op de oostkant van de Polderstraat ten N.W. van de kazerne op militair domein een bakstenen gebouw op te trekken dat als herberg zou fungeren. Op 1 juli 1835 liet hij deze herberg "Au Cirque" over aan Hub. CRANSHOFF (4). Deze zette op zijn beurt in 1837 een houten herberg "Den Zoeten Inval" op tussen de kazerne en de Keizerspoort of Koninklijke poort. Hier bediende Jan JANSSONE de tapkranen (5). Vermits deze nieuwe herbergen veelal door militairen werden bezocht vormden deze geen directe concurrentie voor WARRINIER.

Tijdens deze jaren was men te Oostende dolblij met de plannen voor de aanleg van een spoorwegnet waarbij de stad als westelijk terminus zou fungeren. In de wet van 1 mei 1834 was impliciet voorzien dat het station binnen in de nog met wallen omsloten stad zou gebouwd worden. Aanvankelijk maakte WARRINIER zich weinig zorgen om de plaats waar het station zou komen. Immers tot 1837 bestond het plan om het station te plaatsen aan het eerste handelsdok aan de oesterput van VAN DER HEYDE (6). Oostendse handelskringen en ook militairen vonden deze locatie echter weinig geschikt. Van hoger hand werd dus uitgekeken naar een andere plaats om het station "intra muros" aan te leggen. Omdat precies in het Z.W. van het Hazegras grote oppervlakten weinig behuisde terreinen lagen viel de keuze in 1838 algauw op de zone waarin het Léopoldpark lag en de vijverresten van de aangrenzende Ste Catherinekreek, die in 1834 door de stad van het polderbestuur waren afgekocht.

WARRINIER besefte dat spoedig een einde zou gesteld worden aan de concessie die hij verkregen had, en begon aan de liquidatie van de uitrusting van zijn paviljoenen. Zo liet hij op 23 april 1838 weten dat uit ter hand te koop was "eenen goede billiard met alle zijn toebehoorten en doppel spel bylen".

Na heel wat palaberen werden eind 1838 twee belangrijke conventies gesloten. Een eerste conventie werd afgesloten op 22 november 1838 tussen burgemeester en schepenen van de stad en dhr. NOEL, inspecteur van Bruggen en Wegen en directeur van de werken voor de aanleg van de spoorlijn Gent-Oostende. Hierin werd bepaald dat de stad gratis aan de staat zou afstaan alle terreinen nodig voor de uitbouw van spoor en station en hierbij voor de onteigening zou zorg dragen van de gebouwen die op deze gronden voorkwamen. Verder zou de stad het tweede dok laten uitbaggeren tot op de diepte van het eerste dok en de aarde die hiervan voorkwam plaatsen op de kaai van het tweede dok. Deze aarde kon benut worden om de vijver te dempen. Ten slotte moest de stad een brug leggen tussen het tweede en derde dok. De staat zou de aanleg van het spoor en van het station voor zijn rekening nemen. Een tweede conventie gesloten met Lt. Kolonel CORDEMANS op 17 december 1838 zorgde voor de toegangsweg doorheen de wallen. Het geheel werd op 29 december 1838 door de Gemeenteraad en bij K.B. van 20 maart 1839 goedgekeurd (7).

De opruiming van het Léopoldpark werd in ijl tempo doorgevoerd. Op 28 februari 1839 meldde de "Feuille d'Annonces"

dat alle bomen "en taille" verkocht zullen worden. Op 6 juni 1839 werden de onteigeningen doorgevoerd "pour cause d'utilité publique". Dit goldt voor twee molens, de resten van de Ste Catherinekreek, het Léopoldpark en een vijftal huisjes en magazijnen op de zuidkant van het tweede handelsdok, toentertijd de Koolmarkt genoemd. Dit alles werd door de stad aan de staat overgedragen. Op 29 augustus 1839 werd in het Oostends blad de verkoop voor afbraak aangekondigd van alle gebouwen die in het park stonden. Op 5 september lezen wij het bericht dat de laatste resten van het park nl. de arduinen toegangspoort met gesculpteerde deuren te koop worden aangeboden.

Aldus werd een einde gesteld aan het tienjarig bestaan van het eerste Léopoldpark dat wijken moest voor de aanleg van het tweede voorlopig station, dat op 1 december 1839 door de minister van Openbare Werken feestelijk werd ingehuldigd (8).

Jacq. WARRINIER ging zich vestigen in de "Jardin de Plaisance" in de St. Franciscusstraat, gebouwencomplex dat hij voor 1.100 fr. per jaar huurde van Jos. DELSART "Maître de la Poste aux chevaux et Directeur de la Messagerie" (9).

Bronnen

(1) R.A.B. Reg. en Dom. Oostende, Bundel 53, pg. 67.
Not. Oostende, Van Caillie 1945, 301, 27.
(2) Prov. kadaster Brugge, Oostende 1836, schets 27.
(3) R.A.B., Not. Oostende, V.C. 1945, akte 975.
(4) R.A.B., Not. Oostende, V.C. 1945, akte 1.131.
(5) R.A.B., Not. Oostende, V.C. 1945, akte 1.389.
(6) Gazette van West-Vlaanderen, 17 mei 1837.
Journal de Bruges, 4 juli 1837.
(7) Mon. Belge, 1839, nr. 82.
(8) F. GEVAERT, "Van kreekmonding tot verkeerscentrum", De Plate, Jg. 21.
Mon. Belge, 1839, nr. 337.
(9) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 1945, 10, nr. 2.002.

OVER DE "VLIEGER"

Eén der seizoentroeven van Oostende is de vliegerwedstrijd, een strandspel telkenjare ingericht tijdens een weekend in juli. De "vlieger" fascineert zijn "bestuurder" en de toeschouwers. Het is een loepzuivere overwinning op de zwaartekracht.

Wanneer de wind speels zoeft in fraaiogende, kleurige constructies, voelen wij als het ware zelf het touw klemmen en rukken in onze vuist : een heerlijke sensatie.

Wil je meer weten, dan is het boek "Fantastische vliegers zelf bouwen en oplaten" van de Duitser Volfgang Schimmelpfennig een aanrader (2de dr. ; de Bilt : Uitg. Cantecleer, 1991, 80 p. : vele ill. ISBN 90-213-0439-2).

Emile **SMISSAERT**

ZONNEWIJZERS IN WESTVLAANDEREN IV. DE HAAN EN GISTEL

door J.B. **DREESEN**

Ter inleiding : Torenuurwerken versus zonnewijzers (1) (2)

Over de historische ontwikkeling van de openbare tijdsaanwijzing bestaan er nogal wat misvattingen. Zo werd aangenomen dat het torenuurwerk langzamerhand de zonnewijzer aan de kerkmuur is gaan verdringen toen het, door HUYGENS' uitvinding in 1656 (3), nauwkeuriger kon gaan lopen.

Verder zou men voor die tijd "niet op een half uur gekeken hebben" omdat men geen behoefte had aan een fijne tijdsindeling en die ook niet ter algemener beschikking stond.

Ook in dit domein bracht archiefonderzoek een beter inzicht in de evolutie van de openbare tijdsaanwijzing. Torenuurwerken met uurslag, halfuurslag en zelfs kwartierslag waren een eeuw vroeger dan de zonnewijzers, vrij algemeen, op kerktorens en stadhuizen aanwezig.

De uurwerkmakerskunst dateert van voor HUYGENS tijd. De waterklok is de voorloper van het raderuurwerk, omdat men al vroeg het uitstromen van het water koppelde aan een samenstel van raderen. Daarmee werd niet alleen een tijdsaanwijzer gedreven maar, in een aantal gevallen, ook een aantal mechaniekjes die de mensen in verbazing brachten. Berichten over zulke ingewikkelde toestellen komen tot ons uit de klassieke bronnen, zo arabische als westerse. De overgang van waterklok naar raderuurwerk was niet zo groot. Het raderuurwerk werd aangedreven door een gewicht of een gespannen veer (ca. 1375) en de gang werd geregeld door mechanismen die men voortdurend verbeterde. Betreffende het raderuurwerk hebben we houvast aan de volgende feiten : sedert 1220 kent men in Keulen een Uhrmachergrasse (een uurwerkmakersstraat). Deze naam zou eventueel ook op het maken van mechanieken voor waterklokken kunnen slaan. Het raderuurwerk was in 1271 in Parijs niet gekend. De vroegste berichten die vrijwel zeker op het raderuurwerk slaan duiken ca. 1300 op en na 1350 vinden we in vele archieven aantekeningen betreffende de aankoop, reparatie of onderhoud van raderuurwerken voor kerken en stadhuizen.

In zeer korte tijd wordt het slagwerk ingevoerd en laat men op de hele uren, de halve uren en kwartieren een mechanisch schouwspel opvoeren (drie koningen rijden een rondetje, de dood met zeis en zandloper treedt te voorschijn of dichter bij ons komt het mannetje van Sluis ons het uur kond maken). Ook breidt men de uurwerken uit tot astronomische kunstuurwerken (de vroegst gekende in 1354 in Munster en Straatsburg) waarvan er in het Europa van de 15de eeuw veel meer de openbare gebouwen versierden dan nu.

De conclusie is dat reeds voor 1400 elke stad in West-Europa zijn torenklok had en iedere burger kon die kwart over tien horen slaan, juist zoals dat nu nog het geval is. Maar was er dan ook een zonnewijzer aan de gevel van de kerk ? Dat gaan we even na.

De middeleeuwse muurzonnewijzer was, voornamelijk, een zuidwijzer met een horizontale stijl. Het was een copie van de horizontale

zonnewijzers met een gnonoom, een rechtopstaande wijzer. Deze zonnewijzer, die alleen op de evenaar de tijd exact kan aangeven, geeft in onze streken alleen maar een juiste aanduiding op het ware middaguur. Er bestonden nog wel andere soorten zonnerwijzers maar die waren niet geschikt als (verticale) muurzonnewijzer.

De moderne zonnewijzer heeft een poolgerichte stijl (Polus). De uitvinding ervan gebeurde niet in de oudheid omdat men er toen geen praktisch nut aan had. De uitvinder en het jaar van uitvinding zijn niet gekend. De eerst gekende verhandeling over de moderne zonnewijzer dateert echter uit 1431 (en is van de hand van enen Nicolaus VAN HEYBACH uit Erfurt. Ze werd in Neurenberg gepubliceerd).

De kennis verspreidde zich snel over West-Europa en in 1475 was de moderne zonnewijzer algemeen bekend, hoewel exemplaren van voor 1475 zeldzaam zijn.

Algauw vindt men in de verhandelingen aanwijzingen voor het construeren van verticale zuidzonnewijzers op wijkende muren en op verschillende vlakken van de kubus. De conclusie is dat de moderne muurzonnewijzer zo ongeveer in 1450 in gebruik kwam, dat is een eeuw na de invoering van de torenuurwerken. Blijft de vraag : wat moest men met zo'n ding aan de gevel van een kerk, als daarboven een uurwerk de tijd aangaf ook als de zon niet scheen ?

Het torenuurwerk heeft allereerst ertoe bijgedragen dat ongelijke uren vervangen werden door gelijke voor de burgerlijke tijdsopgave. Maar torenuurwerken hadden aanvankelijk niet zo'n gelijkmatige gang, dat ze lange tijd gelijk liepen met de zonnetijd. Dit verbeterde eerst na de uitvinding van Christiaen HUYGENS. Voor het bijstellen van de torenklok had men zondermeer een zonnewijzer nodig. De middeleeuwse zonnewijzer kon daarvoor alleen gebruikt worden op het tijdstip van de zonneculminatie dus op het zonnemiddaguur. Als de zon op dat ogenblik achter de wolken zat moest men wachten tot de volgende middag.

De moderne zonnewijzer maakte het mogelijk het torenuurwerk op elk willekeurig uur, dat er zon was, bij te stellen. De functie van de moderne zonnewijzer was dus wel belangrijk maar niet om er de tijd op af te lezen. Dat kon je eenvoudiger op het torenuurwerk. Deze situatie heeft lang geduurd. In Munchen bv. is het bekend, dat op het einde van de 18de eeuw de torenklok van de Frauenkirche gelijk gezet werd met de zonnewijzer uit 1514 en dat de andere openbare klokken van Munchen zich regelden naar de torenklok van de Frauenkirche.

Tot daar deze aanloop tot onze bijdrage van vandaag die het moet hebben van 4 zonnewijzers uit de omgeving van Oostende.

Onze eerste verkenning gaat naar De Haan.

DE HAAN. 1. Villa Zonnewijzer, Rembrandtlaan 11 (dit is de straat die evenwijdig loopt met de Koninklijke baan, richting Blankenberge, 200 meter voorbij de verkeerslichten. Met een beetje goede wil kun je de zonnewijzer zien vanop de baan). Een verticale oostafwijkende poolstijlzonnewijzer uit 1925. Ontwerp en de realisatie is waarschijnlijk van de architect Valentin VAERWIJK uit Gent. Hij ontwierp praktisch al de villa's (meest met een typische gevelversiering) in die straat.

De zonnewijzer is voorzien van een latijnse spreuk : HORAS NON NUMERO NISI SERENAS (vrij vertaald : DE UREN WORDEN NIET GETELD BEHALVE WANNEER HET HELDER IS) en de aanduiding ANNO 1925.

DE HAAN 2. Op de meer westelijk gerichte gevel van Villa Zonnewijzer in de G. Carlierlaan. Een verticale westafwijkende poolstijlzonnewijzer van een gelijkaardige opzet als De Haan 1 en waarschijnlijk uit het zelfde jaar. Hij is voorzien van de latijnse spreuk SINE SOLE SILEO (vrij vertaald : ZONDER ZON ZWIJG IK).

In de voortuin staat nog een stenen kolom waarop vroeger, te oordelen aan de gaten die in het bovenvlak van het stuk voorkomen, een inmiddels verdwenen, horizontale zonnewijzer moet gestaan hebben. Drie zonnewijzers voor één huis, dit zal meteen wel de reden zijn waarom de villa ZONNEWIJZER noemt.

Binst dat U toch in De Haan bent bekijk dan ook even in de Orteliuslaan een prachtige in de gevel ingewerkte windroos met de volgende engelse tekst : YE AULD WIND DIAL (vrij vertaald : GIJ OUDE WINDROOS). Ook hier was de architect Valentin VAERWIJK.

We gaan over naar de andere kant van Oostende waar we in Gistel twee zonnewijzers noteerden.

GISTEL 1. Mosselstraat nr. 29 op de tuinmuur van het huis van onze geachte Plate-leden, de heer en mevrouw TITECA-VAN ELSLANDER, hangt een verticale zuidpoolstijlzonnewijzer. Het is een stuk in gepolychromeerde ceramiek afkomstig uit het zuiden van Frankrijk. Er staat tenandere de volgende aanduiding op "Cadran solaire Artissime 26110 Nyons".

GISTEL 2. Mosselstraat nr. 31 in de tuin van het huis van de heer en mevrouw BEELAERT (oud-kommandant van het Militair Hospitaal te Oostende) staat een horizontale zuidpoolstijlzonnewijzer. De koperen plaat met wijzer staat op een zandstenen voetstuk, die spijtig genoeg gebroken is. Op de wijzerplaat staat het jaartal 1730 en op het voetstuk staat de volgende latijnse tekst SEMPER AMICIS HORA ABI NON MORATUR HORA IN AMBULA LUCE. Voorlopig waag ik me nog niet aan de vertaling van de tekst.

Bronnen en gegevens

(1) ZINNER Ernst. Astronomische instrumenten. Munchen 1967.
(2) De Zonnewijzerkring. Bulletin 10. Blz. 431 en volgende.
(3) Christiaen HUYGHENS. Nederlans wis-, natuur- en sterrekundige. Geb. 14/4/1629 - gest. 8/6/1695. Stelde de golftheorie van het licht op, vond het slingeruurwerk uit, ontdekte een van de wachters en de ring van Saturnus en schreef een eerste wetenschappelijk werk over de kansrekening.

Noot

Bij vergissing werd de foto van de zonnewijzer Mosselstraat 29, Gistel, het onderste boven afgedrukt. Gelieve ons hiervoor te verontschuldigen.

ZONNEWIJZERS IN WEST-VLAANDEREN IV
In de omgeving van Oostende, De Haan en Gistel.

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type.
G. Carlierlaan, De Haan

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type.
Rembrandlaan, De Haan

Als toemaatje
een zeer mooie windroos.
Orteliuslaan 8, De Haan

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type.
Mosselstraat nr. 29, Gistel

Poolstijlzonnewijzer
van het horizontale type.
Mosselstraat nr. 31, Gistel

Foto's: J.B. Dreesen

HET ALTAAR HERSCHILDEREN

door J.G. DE BROUWERE

De "Neringhe der Vrye Winckeliers" van Oostende had, - lijk alle neringen en ambachten, - een heilige schutspatroon, en deze was Sint Nicolaas. Welke Sint Nicolaas dat was, weet ik niet. Alleszins was het ofwel dé Sinter Klaas, ofwel de Heilige Nicolaus van Tolentino. Waarschijnlijk wel deze laatste, die over gans West-Europa vereerd werd, terwijl de eerste als schutspatroon van de slagers aanzien werd. De Vrye Winckeliers hadden natuurlijk ook een altaar in de parochiekerk, gewijd aan hun schutspatroon. Dat altaar stond allicht tegen een van de buitenmuren (N. of Z.). Dat authaer was uit hout vervaardigd, en allicht in de XVIIde eeuw in barokstijl opgericht. Er was een groot schilderij met vergulde lijst, zeker met de afbeelding van de heilige schutspatroon van de nering, en aan beide zijden ervan stonden twee kolommen met kapitelen. Die kolommen waren in marmer geschilderd, wijl de kapitelen verguld waren. De rest van het altaar was ook beschilderd, en we mogen aannemen dat het zwart en wit was, lijk schier alle barokaltaren.

In de jaren 1750 was het altaar der Vrije Winkeliers al wat oud geworden (ik schat zo ongeveer één eeuw) en de verf zowel als het verguldsel was afgeschilferd. De Vrije Winkeliers konden dat niet langer dulden : het was tenslotte een erezaak. Onder leiding van deken Anthoine FLANDRIN en zijn zorgers Anthoine LANERIS en Franciscus MENEGHEER (1) werd besloten tot het schilderen marberen ende vergulden (van) den authaer van Sinte Nicolais staende ter parochiale kercke, en dat werk te laten uitvoeren door een Brugse meester-schilder : Philippus AGEYTS. Deze AGEYTS werd door de eedt van de Nering (d.i. de deken en de zorgers) gecontacteerd. Midden maart 1756 kwamen ze tenslotte alle vier (eed plus meester-schilder) bij notaris Philippus RYCX d'oude samen, om een kontrakt op te maken, met de overeengekomen voorwaarden erin.

Eerst werd overeengekomen, dat het werk tegen een vergoeding van 18 lb gr ct (2) zou worden uitgevoerd. Waar iedereen mee akkoord ging. Maar toen dicteerde de opdrachtgevers hun eisen : AGEYTS zal het altaar beschilderen so ende gelyck denselven jeghenwoordigh geschildert, gemarmert ende vergult is, mits wel te verstaan, dat AGEYTS alles levert wat daarbij van pas komt, inbegrepen de stellinghe, - en dit binnen de tydt van veerthien oft uyteerlyck sesthien werckende daeghen. Tot nogtoe geen wanklank. Maar de deken dicteerde verder dat, mocht AGEYTS niet binnen termijn klaar komen, - op wat pretext soude mogehn wesen, - dan laat de Nering het werk door een ander afmaken, wel te verstaan op AGEYT's kosten. En nu protesteerde de meester-schilder zéér heftig, want hij ging helemaal niet meer akkoord. Er kwam zelfs ruzie, en het duurde wel enkele dagen vooraleer Nering en meester-schilder het eens werden. Misschien duurde het wel een hele week vooraleer de in zijn eer gekrenkte Bruggeling en de veeleisende Oostendenaren op zaterdag 27 maart 1756 naar het kantoor van notaris RYCX d'oude terugkeerden.

Op die zaterdag was er een andere klerk op het kantoor van de notaris werkend, maar hij schreef toch op hetzelfde blad (papier was wel zéér duur in de XVIIIde eeuw, en het was een blad op zegel

N. Testimonium

1756

Vier S.

Comparerden Coorman philippo Ryop d'oudenotaris &
in persoonen Heirs Anthoine-flanderin, Anthoine Sauerin Ende franciscus Meneghem Heghenwoordighe dekken Ende Leedt van de Neeringhe der Orye Winckeliers binnen deser Stede, deweleke comparanten in hunne Voornoemde qualiteyt hebben bekendt Ende beleden wel ende deughdelyck bestaedt te hebben aen philippus Ageyts Schilder van Synnen Style Ende woonachtigh binnen de Stadt Outrycghe, denweleken ten dezen mede comparerende jnwelcken bekendt & wel ende deughdelyck aenghenomen te hebben, te schilderen, marberen Ende vergulden den autheer van Sinete nicolais Staende ter parochiale Kercke deser Stede, soo Ende gelyck den selven Heghenwoordigh geschildert, gemarbert Ende vergulcts, voor Ende uits de somme van achthien ponden groten Vlaemsch Courandt ghelaedt, blyvende ten laste van den voornoemden philippus Ageyts de Schilderighe Ende leveringhe tot schilderen, marberen Ende vergulden van den selven autheer voorsz, Ende dat binnen den tydt van vier eenvolgende daeghen, te beginnen op den 2e Sedendate deser opteyne jk cas den voornoemden philippus Ageyts jn faute Staende te blyven van syn Voorschreven aenghenomen Verck te

binnen deser Stadt Oorengelimitteerdentijdt
te Coltrechten opwat pretext het Sonde
moghen weesen, de drij leste Comparanten
het selve sullen vermoghen, Wynenforte
te doen Coltrechten door soodanighen
persoon Ludepersonen als sij sullen
geraedigh Oordeen, endedat sij niet en
sullen ghehouden Neven hemroven
het gonne hij daeraen sal hebben gerocht
Ende gelevert jets te betrachten: Waarop de
Comparanten geconvenieert, dat den tweeden
Comparant ons den Notaris sal mogen
mederen volgens sijn goedt dunken ende
naer den eysch van het werck, ende in het
regaert van het vergonden dat hij sulcks
moeten doen volgen dat de eerste Comparan-
ten zen heeren sullen ordonneeren. en de
zen Wij Sen, Notaris in eerden desen 27.—
maerte 1756.

Antonie Flanderen
als Deelen
1756

Ingepresent
Joannes Cobyn
1756

antgoud Landt

A: G: Ryck
1756:

Franciscus Attenghien

Quod Attestor
D. Ryck Not. pub.
oude
1756
27.
3.

van 5s.) datgene wat de comparanten geconveniert hadden. AGEYTS had eigenlijk gewonnen, want hij sal moghen marberen volgens syn goedtdunken ende naer den hees van het werck. Goedschiks of kwaadschiks ging nu iedereen akkoord, en ondertekenden de akte, die de notaris voor waar verklaarde (3) met de traditionele woorden "qoud attestor".

AGEYTS mocht beginnen schilderen, echter zonder tijd te verliezen.

BRON

Brugger, Rijksarchief. Notariële archieven. Fonds Van Caillie. Depot 1940, register nr. 37A, akte nr. 76.

---

(1) Anthone FLANDRIN f^{s} Andries fs Andries, winkelier, te Oostende ca. 1701 geboren en in 1737 met de één jaar jongere Joanna VAREE gehuwd, voert in officiële documenten het predicaat "Sieur". Hij verschijnt 4 maal als getuige in burgerlijke zaken, en eenmaal als partij.
Anthone LANERIS heeft de handtekening van een oude man. Toevallig zijn kort na mijn verhaaltje twee Anthones LANERIS overleden. De ene op 06 juni 1760, was vrijgezel; de andere was gehuwd met Anna Maria PIETERS, en stierf op 02 october 1763. Hij was deken van de Nering der Vrije Winkeliers in 1753. Toen hij op 06 juli 1753 aangerand werd door enkele soldaten onder leiding van een officier, werd hij gered dank zij de tussenkomst van Sieur Carel ANNOYE fs Caroli, ook winkelier.
Franciscus MENGHEER, gestorven 11 october 1759 echtgenoot van Domicella Francisca RYCX, was ca; 1701 geboren. Hij komt éénmaal voor als getuige in "civile" zaken en ook éénmaal in "criminele" proces.
Zie de zéér goede indexen bij Julien VERHAEGHE. Civile zaken Schepenbank van de stad Oostende. III (1715-1765) en IV (1766-1795). Oostende, VVF, 1990 en ook Informatien en sentencen crimineel voor de Schepenbank van de stad Oostende. III (1729-1772) en IV (1773-1796). Oostende, s.d. (ca. 1990).

(2) Zie : P. VANDE WALLE. Oude maten, gewichten en muntstelsels in Vlaanderen, Brabant en Limburg. Oostende, VVF, 1984, blz. 66.

(3) Merk dat de notariële akten van het Ancien Régime niet dezelfde waarde hadden als de huidige notariële akten; het belangrijkste, m.i. is dat ze niet uitvoerbaar waren.

HEIST-AAN-ZEE : EEN CYCLUS GEDICHTEN

In de dichtbundel "Egyptisch zwart", te Leuven uitgegeven in 1993 in opdracht van de zgn. "Leuvense schrijveraktie" (en opgenomen in haar "Leuvense cahiers, nederlandse reeks, nr. 132), komt een cyclus van zeven gedichten voor, onder de noemer : "Heist-aan-Zee : de waterscheiding".
Op zich eerder te bestempelen als een curiosum, maar vermeldenswaard : immers, ons tijdschrift kan bogen op tal van wetenswaardigheden en ééntje bij voor de toekomst is altijd welkom in de goed gevulde kolommen !

Emile **SMISSAERT**

OOSTENDSE MARINE-OFFICIEREN GESTORVEN VOOR HET VADERLAND TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG

In Polaris, tijdschrift van de vereniging der reserve officieren van de Zeemacht, verscheen onlangs, van de hand van A. BILLIET, een lijst met namen van Marine-Officieren die tijdens W.O.I op zee hun leven lieten.

Bij het uitbreken van W.O.I was de toestand zo dat er in België geen zeestrijdkracht meer was. De Koninklijke Marine was inderdaad in 1862 afgeschaft.

Door die toestand was onze koopvaardij er toe genoopt bepaalde taken uit te voeren zoals troepentransport, evacuatie van vluchtelingen, bevoorrading en ontmijning, die in andere landen toevertrouwd werden aan oorlogsschepen of geëscorteerde koopvaardijschepen.

Een aantal Belgen vocht op zee bij de Franse Marine, of aan boord van schepen van de Royal Navy, maar het grootste aantal aan boord van onze koopvaardijschepen.

Hieronder volgt een lijst van officieren van de koopvaardij, geboren te Oostende en gestorven tijdens W.O.I.

- **BAELE, A. D. N.**, geboren in 1874, kapitein ter lange omvaart sedert 1904, commandant van het stoomschip CLAIRE, getorpedeerd in de middellandse zee op 12 juli 1917. Het vaartuig verdween in enkele seconden, samen met 25 officieren, bemanningsleden en passagiers.

- **DEBROCK, J. E.**, geboren in 1882, kapitein van het Belgisch stoomschip ANTIGOON tot in 1915, vervolgens bevelhebber van het stoomschip MENAPIER, dat vernietigd werd door een U-boot ter hoogte van Margate (UK) in 1915. Het schip zonk in minder dan 30 seconden. Naast de bevelvoerder, zijn echtgenote en dochter werden ook de eerste luitenant, de eerste werktuigkundige en 10 bemanningsleden meegesleurd in de diepte.

- **DE PAUW, E. H. C.**, geboren in 1892, eerste luitenant a/b GASCONIER, vernietigd door een onderzeese mijn in de Noordzee in augustus 1918. De bemanning had plaats kunnen nemen in twee reddingssloepen. Door een laatste explosie werd één van de reddingssloepen getroffen en vijf van de zes opvarenden, onder wie officier DE PAUW, verdwenen ogenblikkelijk. De derde officier werd door de andere sloep opgepikt al zwemmend met één arm, de andere arm was door de explosie afgerukt.

- **DUBOIS, C. L.**, geboren in 1876, kapitein ter lange omvaart, bevelvoerder van de NERVIER die vernietigd werd op 12 oktober 1917.

- **FONTAINE, D. J.**, geboren in 1889, derde officier a/b SYRIE, getorpedeerd in december 1917 op weg naar Rotterdam.

- **HUBERT, E. V.**, geboren in 1880, derde officier a/b van het Belgisch stoomschip HAELEN. Dit schip werd op 18 maart 1917 in de Noordzee beschoten door een onderzeeër. Dit schip maakte nochtans deel uit van de Commission for Relief in Belgium en bezat een

Duitse vrijgeleide. Na het eerste schot werd het schip stilgelegd, nochtans bleef de onderzeeër verder vuren. De kapitein gaf bevel de sloepen te water te laten. De onderzeeër vuurde steeds heviger en de projectielen ontploften boven de hoofden van de bemanning die de sloepen bedienden. Op het ogenblik dat de bakboord-sloep het water bereikte en de bemanning aan boord wilde gaan sloeg een obus in op het schip en vernietigde het landingsvaartuig samen met de HUBERT en vier bemanningsleden.

De Commission for Relief in Belgium werd op 22 oktober 1914, op initiatief van de Amerikaanse zakenman Herbert HOOVER (de V.S. was neutraal tot april 1917), te Londen opgericht. De commissie had tot doel de bevoorrading van de Belgische bevolking te verzekeren in samenwerking met het Nationaal Hulp- en Voedingscomité dat eind augustus 1914 tot stand kwam door toedoen van de Belgische industriëlen Ernest SOLVAY, E. FRANCQUI van de Société Générale en D. HEINEMANN van de Sofinaholding. Dit NHVC, waarvan het uitvoerend comité strikt in handen bleef van een bankierselite, zou - tot ongenoegen van de Duitse bezetter - een zeer autonome rol gaan spelen die ook veel verder reikte dan direkte hulpverleningsprogramma's.

- **VERBARRE, M.**, geboren in 1887, werktuigkundige a/b EGYPTE, die verging op 20 januari 1917.

- **VERMEIRE, J. A.**, geboren in 1885, eerste officier a/b SYRIE, vergaan met dit schip in december 1917.

- **VROOME, G. A.**, geboren in 1894, luitenant a/b KELTIER, getorpedeerd op 28 september 1918. Deze officier was in 1917 ontsnapt bij de torpedering van het stoomschip INDUTIOMARE.

- **ZONNEKEYN, F. P.**, geboren in 1888, tweede werktuigkundige a/b EGYPTE, getorpedeerd in 1917 zonder spoor na te laten, samen met 26 officieren en bemanningsleden.

J.P FALISE

VEILING 1995

Op donderdag 26 januari gaat voor de 23ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom. Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vinden dan zal bij de teruggave van deze 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

LIDGELD 1995

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1995 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid :	vanaf 1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 25 november) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalder aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "LA BELLE EPOQUE TE OOSTENDE" gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd
Maar een extra steuntje kunnen we wel gebruiken

Daarom...
Wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

Oostendse Heemkring

DE PLATE

--+--

STUDIEREIS

zondag 5 juni 1993

Vandaag wippen wij even over de grens van Westvlaanderen,voor een bezoek aan Doornik.Vlaanderen heeft zeer oude banden met deze stad die gedurende twee perioden deel uitmaakte van het Graafschap.

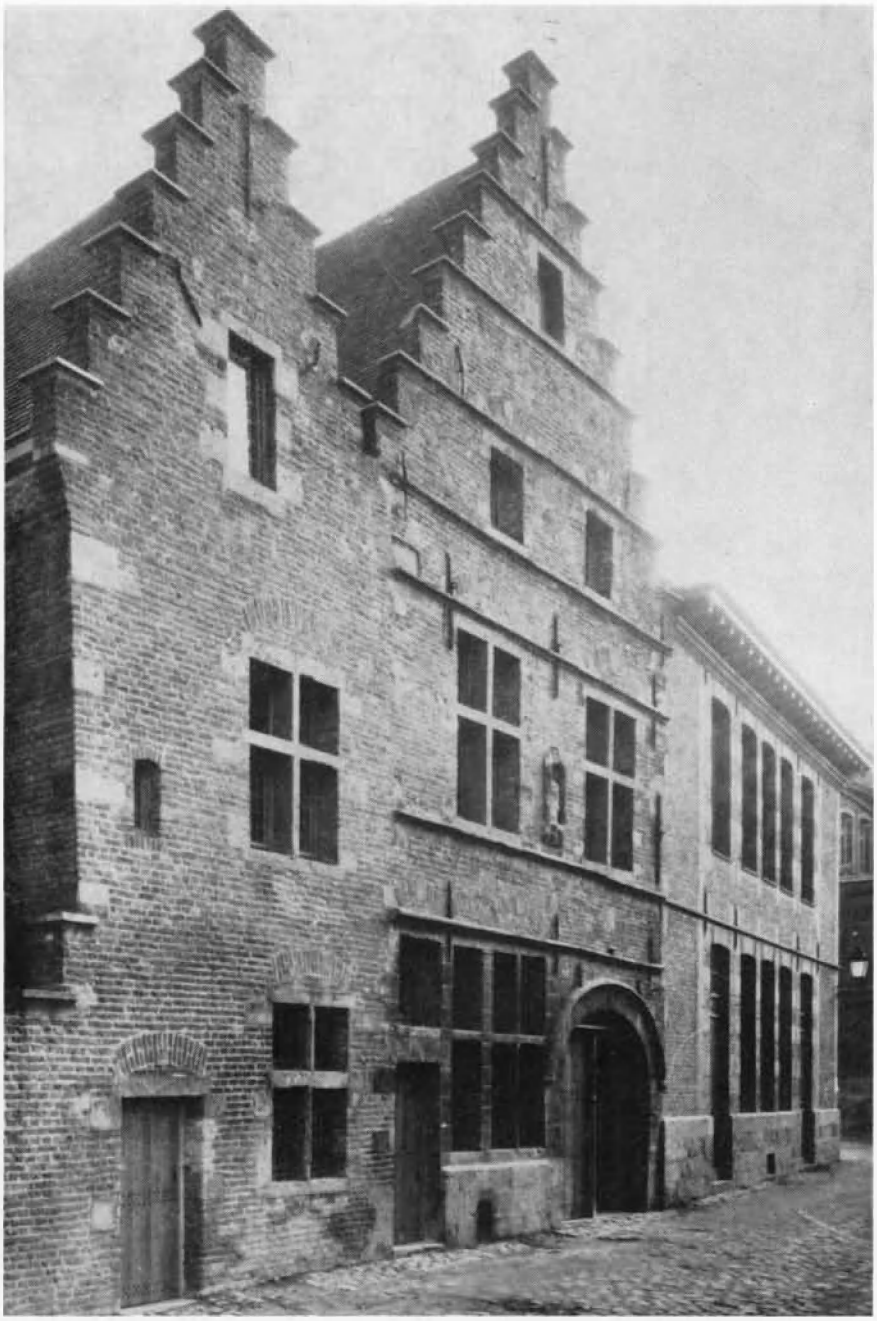
Wij wensen U
een prettige en gezellige
dag toe.

LA MAISON TOURNAISIENNE
MUSEE DU FOLKLORE DE TOURNAI

NAISSANCE ET RENAISSANCE DE LA MAISON TOURNAISIENNE

Créée à l'initiative de Walter Ravez, la Maison Tournaisienne ouvrit pour la première fois ses portes au public en mai 1930. La date est significative car, comme l'a écrit Walter Ravez lui-même : « La célébration du centenaire de l'Indépendance nationale réchauffa le sentiment régionaliste, si vivace en Belgique, et la pensée fervente qui nous reportait tous vers les documents de la Révolution de 1830 et évoquait la gloire de nos ancêtres nous rapprocha en même temps de tout ce qui rappelait leur vie simple et pleine de bon sens » [1]. Mais l'idée d'une Maison Tournaisienne, tout entière consacrée à la tradition et à la vie populaire, hantait depuis longtemps l'esprit de celui qui allait être la cheville ouvrière de sa réalisation. C'est en effet la visite des musées régionaux français, et plus particulièrement celle du Musée Alsacien de Strasbourg, qui amena Walter Ravez à envisager la création d'un musée similaire à Tournai [2]. Ses inlassables efforts, l'aide de son ami Jules Messiaen, la compréhension et l'appui de la municipalité et de la population, lui permirent de réaliser son rêve : la ville mit à la disposition du musée deux maisons anciennes situées au Réduit des Sions; toutes les classes de la population contribuèrent à la constitution et à l'enrichissement des collections. Elles le firent si bien que les locaux devinrent vite trop étroits et, dès 1936, un agrandissement fut réalisé. L'espace disponible fut doublé, le nombre de salles passant de sept à quatorze.

Survint la tourmente de 1940 et, avec elle, les bombardements qui pendant plusieurs jours éprouvè-

Vue extérieure de la Maison Tournaisienne. Photo J. Messiaen, Tournai.

1 W. RAVEZ, *Tournai, Cité Royale*, Paris-Bruxelles, L'Eglantine, 1934, p. 247.
2 W. RAVEZ, *Comment s'est constitué le Musée du Folklore de Tournai et ce qu'il représente*, Annales du Cercle Royal Archéologique d'Ath et de la région, 1939, Tome XXV, pp. 146-147.

rent cruellement la ville. A l'exception des façades, le musée fut anéanti, ses collections réduites en cendres.

Dès juillet 1940, Walter Ravez et Jules Messiaen, dans une même volonté de résurrection, se remirent à la besogne et leur foi provoqua des miracles. Malgré leurs deux mille maisons détruites, leurs trésors d'art réduits à néant, leurs souvenirs perdus à jamais, les Tournaisiens apportèrent par centaines, par milliers, objets et documents et les deux fondateurs, aidés de concours spontanés, purent en quelques années, reconstituer les collections et prévoir leur mise en place dans des locaux agrandis dont Walter Ravez jeta les plans. Hélas, la mort, en le frappant brutalement en 1946, lui ravit l'immense joie de rouvrir la Maison.

Ce fut Florian Monnier, son successeur, toujours secondé par Jules Messiaen et aidé par un groupe d'amis dévoués, qui agença les vingt nouvelles salles. Celles-ci furent ouvertes au public le Vendredi Saint de l'année 1950. Alphonse Tassier succéda à Florian Monnier en 1952 et exerça les fonctions de conservateur jusqu'en 1956. Depuis, c'est M. Vormezeele qui assure la direction du musée; celui-ci s'est étendu en occupant la cave du bâtiment principal et a encore enrichi ses collections. L'agencement de celles-ci nous amène à parler de la conception du musée et des objets qui le garnissent. C'est à ce propos que Walter Ravez remarquait très justement que « tandis que l'archéologue se sera penché sur des dates, que le conservateur du musée des beaux-arts aura recherché l'œuvre d'art, le folkloriste aura réuni les menus objets, les simples choses du passé qui n'ont pour toute valeur — mais combien précieuse — que leur âme et qui, nous fixant sur la vie matérielle, intellectuelle et morale de la région, constituent une émouvante leçon de choses »[3].

De tels objets étant rassemblés, encore faut-il savoir comment les disposer. Walter Ravez a cherché à multiplier, dans la limite où les locaux le permettaient, les reconstitutions d'intérieurs : un estaminet, une cuisine de ferme, une épicerie, un atelier de maréchal ferrant ne font que rendre plus parlante la leçon de choses qu'apportent les objets en eux-mêmes. La Maison Tournaisienne mérite ainsi pleinement son nom, ce nom que Walter Ravez préférait à tout autre : « J'avoue, disait-il, n'avoir pas une grande sympathie pour cette appellation : *Musée de Folklore*, mot étranger, barbare et sec, fort peu compréhensif pour le peuple et généralement écorché par lui. Combien plus expressif, plus savoureux et plus intime ce titre : *Musée de la vie populaire* ou *Musée de la tradition*; je leur préfère encore la *Maison*, qui résume si bien l'idée de sanctuaire où l'on conserve avec ferveur les manifestations de la vie familiale [4]. A mon sens, ajoutait-il, l'immeuble joue un rôle considérable. Un musée exclusivement folklorique ne doit pas être installé dans un édifice moderne s'étalant orgueilleusement au milieu d'une grand'place. Il faut devoir chercher pour le découvrir, s'engager dans quelques ruelles compliquées » [5]. Ce quartier discret et pittoresque, Walter Ravez l'a trouvé dans l'ensemble formé par la place de Nédonchel, la rue Massenet et le Réduit des Sions, à deux pas de la Grand'Place.

LE RÉDUIT DES SIONS

On ne pouvait imaginer une localisation plus significative pour un musée consacré à la vie populaire : ce quartier a connu jusqu'à la fin du siècle dernier les vestiges de l'ancien collège des Hibernois, installé vers 1620 pour assurer l'instruction des jeunes Irlandais, les « fondations » des hospices et l'un des derniers refuges du théâtre des « Poriginelles », les marionnettes tournaisiennes.

Le Réduit des Sions, où se trouve l'entrée du musée, doit son nom à la présence autrefois en cet endroit du couvent de Notre-Dame de Sion dont les religieuses suivaient la règle de Saint-Augustin. Elles avaient été instituées par un prêtre tournaisien nommé Jacques Bosquillon et établies d'abord à la rue des Filles-Dieu. Elles s'installèrent en 1609 au Réduit des Sions et y demeurèrent jusqu'à la Révolution, époque à laquelle elles furent dispersées [6]. Les humbles Sœurs quittèrent le « Réduit », les enfants abandonnèrent le Collège des Hibernois et, au début du XIXe siècle, de pauvres ménages s'installèrent dans les restes misérables de ces constructions que nul n'avait eu le souci d'entretenir; puis, un jour, des brèches d'assainissement furent creusées dans la cour encombrée de charrettes à bras et de gosses déguenillés [7]. La trouée a abouti, en 1905, à la création

3 *Id.*, p. 146.
4 *Id.*, p. 147.
5 *Id.*, p. 148.
6 E.-J. SOIL de MORIAME, *L'habitation Tournaisienne du XIe au XVIIIe siècle*, 1re partie, Architecture des façades. Tournai, Casterman, 1904, p. 427.
7 W. RAVEZ, *Tournai, Cité Royale*, *op. cit.*, p. 102.

Extrait du plan en relief de Tournai levé en 1701. Dans le fond, la cathédrale; au centre, la Grand'Place avec l'église Saint-Quentin sur le côté gauche et le beffroi à l'autre extrémité; sur le côté inférieur de la Grand'Place, la Halle aux Draps avec le perron donnant sur la place de Nédonchel. Au premier plan, à gauche, l'église des Dominicains et, à l'extrême droite, la rue Saint-Martin; entre les deux, le quadrilatère du couvent de Notre-Dame de Sion. La rue Massenet a été tracée plus tard, de la place de Nédonchel à la rue Saint-Martin. La ruelle reliant le couvent à la Grand'Place existe toujours et c'est là que se trouve la Maison Tournaisienne.
Arch. Phot. Paris.

de la rue Massenet qui procura enfin à ce quartier une issue vers la rue Saint-Martin. On abattit les « fondations », datant des XVIe et XVIIe siècles. Deux maisons à pignons restèrent debout, pantelantes, rongées par les intempéries, mais fidèles vestiges de l'architecture espagnole du XVIIe siècle; la disposition de leurs façades les désignait parmi les plus pittoresques du genre en Belgique [8]. Comme elles menaçaient ruine, rien n'ayant été fait pour les protéger, on pria leurs locataires de les évacuer en 1917. L'intervention de la Société Historique et du Syndicat d'Initiative les sauvèrent in extremis de la démolition. Sept ans plus tard, on répara les toitures et la ville décida de restaurer les deux immeubles afin d'y installer la Maison Tournaisienne. Il s'agit de deux maisons de style espagnol, dit aussi « Renaissance tournaisienne ». La façade de la plus grande des deux, où se trouve la porte d'accès du musée, comprend au rez-de-chaussée une grande porte, surmontée d'un arc en anse de panier, avec larmier, une fenêtre à croisillon, une petite fenêtre à un seul jour, et une porte à linteau droit, surmontée d'une lucarne carrée. Toute cette partie de la façade est en pierres, dont l'emploi est justifié par l'étroitesse des trumeaux; au contraire, tout le reste de la façade est en briques, à l'exception des cordons larmiers et des cordons qui continuent les linteaux, les appuis et les traverses des fenêtres. Quelques pierres isolées renforcent les pieds droits des fenêtres et les angles de la façade. Le pignon se termine en escaliers, avec lesquels se combinent les cordons larmiers. Une niche avec statuette de Notre-Dame, de style renaissance, occupe le centre de la façade, et deux cartouches, dont un avec la date 1677, se voient sous les fenêtres du premier étage [9]. L'autre maison est de même époque et de même style, mais beaucoup plus simple. Elle n'a, au rez-de-chaussée, qu'une simple fenêtre et une petite porte; aux

8 *Id.*, pp. 102-103.
9 E.-J. SOIL de MORIAME, *op. cit.*, p. 260.

étages une seule fenêtre. Comme sa voisine, elle est terminée par un pignon en escaliers [10].

Lors de l'agrandissement du musée en 1936, on a reconstruit, à côté des deux maisons de style espagnol, une reconstitution assez fidèle des « fondations pour vieilles filles » qui existaient encore à la fin du siècle dernier mais dont le manque d'entretien consacra peu à peu la ruine [11]. Il s'agit d'un immeuble de style Louis XIV, dit tournaisien, à la construction duquel on a employé le maximum de vieux matériaux [12]. La façade présente deux hautes portes surmontées chacune d'une pierre provenant d'une ancienne fondation. Au-dessus de la porte de droite, nous lisons « HOSPICES CIVILS — Fondation créée par — Jehan HARMARE — pour sept veuves — 1510 », tandis qu'au-dessus de la porte de gauche apparaît la mention « HOSPICES CIVILS — Fondation créée par — Marie-Anne PRESIN — pour quatre filles — 1690 ». Marie-Anne Presin, fille de Michel et de Marguerite du Chambge, avait donné par testament du 31 mai 1690, « sa maison gisant au Rodhuit, près des religieuses de Sion, à quatre honnêtes filles, vivant en célibat, pour leur servir de demeure »; le révérend Père Recteur des Jésuites devait désigner les bénéficiaires et leur prescrire les fonctions jugées par lui « les plus propres pour la gloire de Dieu ». La seule charge imposée aux quatre filles par l'acte testamentaire était qu'elles fassent dire tous les ans une messe pour le repos de l'âme de la fondatrice. Cette fondation a subsisté jusqu'à la fin du siècle dernier [13].

Les bombardements de mai 1940 éprouvèrent durement le musée mais les façades des trois immeubles restèrent heureusement debout. Celles des deux maisons de style espagnol n'en sont devenues que plus précieuses : elles sont en effet les seules de ce style qui aient survécu à la destruction. Derrière les vénérables façades, des locaux spacieux et bien adaptés aux nécessités du musée ont été reconstruits sur une surface doublée, tout en respectant cependant le style d'époque.

LA VISITE DE LA MAISON TOURNAISIENNE

Les « Hurlus »

Dès le porche d'entrée, le visiteur est accueilli par cinq statues de communiers qui semblent monter une garde vigilante sur le musée. Il s'agit de reproductions des statues d'angle du beffroi, que les Tournaisiens appellent les *Hurlus*. Ce nom est employé probablement depuis la fin du XVIIe siècle mais son origine est incertaine : les uns le prennent dans le sens de *hurleur*, d'autres le rapprochant de *hurluberlu* ou de *hurelu*, ébouriffé, ou encore du sobriquet de *hurlus* dont le peuple affublait les bandes de réformés, en Flandre française, dans le dernier tiers du XVIe siècle [14]. Les figures primitives, qui existaient vraisemblablement depuis la fin du XIIIe siècle, avaient été descendues de leur piédestal vers 1800. Elles furent remplacées en 1861 par des statues représentant les chefs des quatre anciens serments de Tournai : le Joueur de Glaive, le Canonnier, l'Archer et l'Arbalétrier. Ce sont les maquettes présentées par les artistes, Frison pour les deux premières et Dutrieux pour les deux dernières, qui s'alignent à gauche dans l'entrée de la Maison Tournaisienne. Elles font face à une reproduction des *Hurlus* actuels. En 1937, en effet, il fallut descendre les statues créées par Frison et Dutrieux parce qu'elles se dégradaient au point que des morceaux en tombaient régulièrement sur les passants [15]. Elles furent remplacées, après la guerre, par quatre statues d'un modèle unique, reproduction d'un communier qui se trouve à Baltimore.

L'estaminet

Passé le porche, nous nous trouvons de suite en pleine atmosphère : c'est l'estaminet avec sa salle pavée de carreaux rouges, ses murs blanchis, sa grande cheminée, les vieilles poutres de son plafond. A une table, un fermier en sarrau a l'air tellement vivant que nous sommes tentés de le saluer. Derrière le comptoir, le patron attend le consommateur au milieu de ses pintes, de ses bouteilles, de ses verres de toutes sortes. En face du comptoir, nous voyons un piano mécanique construit à Bruxelles par Nicolas Rossi. Il est décoré de miroirs et présente une vue du lac Léman avec le château de Chillon; c'était cela l'exotisme d'autrefois. Bien entendu, les murs sont garnis d'affiches. L'une d'elles rappelle que « Crédit est mort » tandis qu'une autre représente « l'enterrement de Crédit tué par les mauvais payeurs » : c'est aussi un

10 *Ibidem*.
11 W. RAVEZ, *Le Folklore de Tournai et du Tournaisis*, Tournai-Paris, Casterman, 1949, p. 488.
12 W. RAVEZ, *Comment s'est constitué le Musée du Folklore..., op. cit.*, p. 148.
13 A. DELANNOY, *Notice historique des divers hospices de la ville de Tournai*, Tournai, Casterman, 1880, pp. 212-213.
14 R. MEURANT, *Les figures du beffroi de Tournai*, Bulletin trimestriel du Crédit Communal de Belgique, n° 56, avril 1961, p. 85.
15 F. MONNIER, *Les « Hurlus »*, L'Avenir du Tournaisis du 13 août 1948.

calendrier de l'année 1903. Remarquons encore, sur une table, un *brasier de cabaret* dont les braises servaient à allumer les pipes.

Un coin de l'estaminet est occupé par un *jeu de fer*, jeu spécifiquement tournaisien et qui a connu une vogue extraordinaire dans la cité des cinq clochers. Nous voyons une longue table étroite de trois mètres de longueur sur cinquante centimètres de largeur, posée sur quatre pieds. La hauteur est sensiblement la même que celle du billard, le joueur y prenant d'ailleurs la même position et faisant aussi usage d'une queue. La table proprement dite est garnie à l'une des extrémités d'un pont et de cinq *broques* (broches) en cuivre. C'est entre ces dernières que les *fers* vont s'insinuer, les concurrents cherchant à arriver le plus près possible de la dernière broche, qui est *l'étaque*. On n'y arrivera avec succès qu'en donnant au *palet*, à l'aide de la queue, un certain « effet » qui lui imprimera un mouvement de rotation et lui permettra d'éviter les obstacles placés sur son passage : broches et palets semés en cours de route. Disons encore que pour faciliter la course du fer, la table, en bois très lisse, est saupoudrée de sable fin, ou mieux, de poussière de marbre. On joue à un contre un, et jusqu'à quatre contre quatre, les fers étant au nombre de huit. Les joueurs d'un même camp jouent aussi longtemps qu'ils n'ont pas repris l'avantage en substituant leur fer à celui qui est le plus près de l'étaque. On comprend donc que la partie favorisée usera de certaines tactiques et cherchera notamment, en cas de danger ou pour garantir ses avantages, à embarrasser le passage des adversaires [16]. Il y avait aussi le jeu de fer à la *platine*; la table était dégarnie des broches et le but du jeu était alors de toucher des pièces de métal (les platines) représentant un nombre variable de points.

Le balotil. Photo J. Messiaen, Tournai.

Les jeux d'autrefois

Les souvenirs d'autres jeux remplissent aussi une salle voisine. Le *jeu de boules* tournaisien se jouait avec des *bois* ayant la forme d'une roue pleine et épaisse; il pouvait être *carreaulé*, le but étant de se rapprocher le plus près possible d'une plume, ou *à la platine*, le jeu consistant alors, comme au jeu de fer, à toucher des pièces de métal.

De grosses fléchettes plantées dans un tronc d'arbre évoquent le *jeu de javelot*. Ce dernier comprend une partie ferrée, de seize centimètres de longueur, à la pointe effilée; l'autre extrémité est garnie de fortes plumes d'oies. La cible, constituée par une grosse souche de peuplier, était située à six ou sept mètres du *pas*.

D'autres pièces nous rappellent que le *jeu de crosse* fut pratiqué

16 W. RAVEZ, *Le Folklore de Tournai...*, *op. cit.*, p. 134.

autrefois à Tournai. Ce jeu est l'ancêtre du golf moderne mais il présente une caractéristique inverse : alors qu'au golf on change de crosse selon le coup à donner, le *jeu de crosse* se joue avec une seule crosse et des *soules* de dimensions différentes.

Nous voyons encore dans cette salle un jeu de quilles, d'anciens jeux de hasard qui n'ont rien de spécifiquement tournaisien et des souvenirs des tirs à l'arc et à l'arbalète. Les tireurs tournaisiens rivalisaient autrefois avec les meilleurs champions de Flandre et du Nord de la France et l'histoire de Tournai a conservé le souvenir des fêtes fastueuses du Grand Serment des Arbalétriers, notamment en 1394 et 1455 [17].

Le balotil

La salle voisine reconstitue l'intérieur d'un *balotil*. Cet artisan tire son nom de ce qu'il fabriquait *des bas à l'outil*; il confectionnait aussi d'autres objets en tricot. Parmi les métiers à domicile à Tournai, celui de balotil fut sans conteste le plus important et le plus prospère mais, victime de la mécanisation, il s'éteignit vers 1870. Les balotils habitaient de petites maisons aux volets verts, aux rideaux à carreaux blancs et rouges, aux fenêtres invariablement ornées de géraniums. C'est cet intérieur plein d'intimité qui a été reconstitué à la Maison Tournaisienne. Nous y voyons le balotil penché sur l'outil — le seul existant encore — dont l'éclairage ne manquait pas d'ingéniosité : la maigre flamme d'un crachet était amplifiée par un *globe à lumière*, boule de verre remplie d'eau provoquant un effet de loupe et augmentant ainsi la lumière.

Les métiers disparus

Retraversant le porche d'entrée nous pénétrons dans une vaste salle consacrée à l'outillage de métiers qui, tout comme celui du balotil, sont pour la plupart disparus.

Un imposant métier à tisser nous rappelle que jusqu'en 1914, on comptait dans le Tournaisis d'assez nombreux journaliers qui travaillaient le lin à domicile pendant l'hiver. Ils possédaient chez eux un métier à tisser la toile et faisaient rouir dans les prés deux fois par an.

Nous voyons aussi dans cette salle l'outillage complet d'un sabotier; le nombre et la diversité des outils permettent de comprendre combien ce métier rustique et compliqué exigeait d'habileté. Un peu plus loin, c'est un tonnelier qui est au travail avec l'outillage qui fut celui des ateliers Sabbe, « maison fondée en 1858 par Henri Sabbe ». D'autres outils se rapportent aux activités des scieurs de long, des bouchers etc. Nous remarquons aussi les pittoresques accessoires d'un barbier à domicile et un matériel pour couper le tabac, rappelant la culture de cette plante dans le nord du Tournaisis.

L'agriculture n'est pas oubliée et, à côté des accessoires de la ferme, nous voyons, venant de Villers-Saint-Amand, un authentique moulin à chien; l'engin consiste en une roue verticale qui était actionnée par un chien courant à l'intérieur. Divers documents évoquent également le *maugré* qui se manifesta avec une extrême violence dans le Tournaisis jusqu'au début du XXe siècle. Le *mauvais gré* ou *haine de cense*, communément appelé *maugré* dans la région, prenait sa source dans des survivances de l'ancien droit seigneurial qui enseignait que si le paysan appartenait à la terre, on ne pouvait pas non plus l'en chasser. Une manifestation du *maugré* était la suivante : à la fin d'un bail, le propriétaire voulait augmenter le fermage, mettant le locataire dans l'alternative de s'exécuter ou de partir; le fermier quittait sa terre de *mauvais gré* et une vengeance s'exerçait sur le propriétaire; elle était le fait des voisins ou amis de la victime de l'expulsion, parfois même de toute une communauté. Le propriétaire ne pouvait trouver aucun nouveau locataire si ce n'est parfois un étranger qui était aussitôt menacé et faisait l'objet de représailles s'il ne se laissait pas intimider. Le mauvais gré se manifestait aussi en matière de vente ou de location d'immeubles, dans les ventes publiques sur saisie etc. Il a, en fait, parfois survécu jusqu'à nos jours dans les ventes publiques [18].

Une petite salle contiguë à la salle des métiers contient une cuisine de ferme. La fermière occupée à moudre le café semble attendre le retour de son mari pour le repas. On y remarque notamment un *car à ménache*, curieux vaisselier où les assiettes sont rangées verticalement dans de petits compartiments, des *coderlats* (ustensiles en cuivre) et, sur la table, le *teleot* à lait battu à même lequel, jadis, chacun prélevait sa ration.

Une autre petite pièce contient l'atelier du maréchal ferrant. Le feu rougeoye dans le fourneau devant lequel se tient l'artisan prêt au travail et tenant en main la commande du grand soufflet de forge. L'atelier contient un outillage complet dont la provenance est attestée par une plaque

17 *Id.*, p. 129.
18 Le *maugré* fait l'objet d'un chapitre de l'ouvrage de W. RAVEZ, *Le Folklore de Tournai...*, *op. cit.*, chap. XXI (Folklore paysan : le maugré), pp. 467-483.

La cuisine de ferme. Photo Studio Delmotte, Tournai.

qui se trouve près de l'entrée : « Maréchalerie Carrosserie Industrielle — Vve Ant. Henry et fils — Diplômé maître maréchal ferrant de l'école centrale de l'Etat ».

Souvenirs de la vie de la Cité

Une autre grande salle du rez-de-chaussée, la *salle de la Cité*, constitue dans une certaine mesure le prolongement de la section précédente. Nous y voyons des souvenirs des métiers, de l'administration communale et des activités économiques qui firent le renom de Tournai.

Dès l'entrée de la salle, nous apercevons une copie de la lettre que Jeanne d'Arc, le 25 juin 1429, adressa de sa prison aux « gentils loyaulx Franchois de la ville de Tournay » pour solliciter quelques écus d'or afin de les « employer en ses nécessités ».

Dans les vitrines et sur les murs s'étalent les souvenirs de la période française, de la période hollandaise et des premières années de la Belgique indépendante : affiches, règlements, publications officielles, documents administratifs et judiciaires voisinent avec des collections de médailles et de sceaux frappés à Tournai, d'assignats et de monnaies communales émises par les communes du Tournaisis pendant la guerre de 14-18. N'oublions pas non plus de mentionner un uniforme de bourgmestre et divers souvenirs du collège et du conseil communal ainsi que les impressionnants menus des banquets offerts à l'occasion des visites royales. Les activités économiques sont évoquées par d'anciennes patentes, des actes de constitution de sociétés, une collection de cartes publicitaires (souvent fort joliment décorées) des anciennes firmes tournaisiennes. A côté de tous ces documents, il y a aussi des objets pittoresques : la cloche qui fut probablement celle d'un marchand de poisson, les crécelles des marchands de moules, les plaques de cuivre qui identifiaient les titulaires de diverses professions : commissionnaires de la gare, mesureur et peseur officiel, sergent-messier chargé de surveiller les récoltes. Notre attention est également attirée par des sondes pour les sacs de denrées : elles servaient à percer les sacs et à

prélever un échantillon de leur contenu à des fins de vérification fiscale.

Les métiers d'art

Le métier des étainiers dont le plus vieux règlement remonte à 1325, figure parmi les plus anciens dont parlent les archives. Il comprenait les potiers d'étain, qui coulaient les pièces au moule, et les batteurs d'étain qui les frappaient sur des blocs de cuivre ou de marbre formant matrice. Les étains de Tournai portaient des marques spéciales, poinçons des maîtres fondeurs et poinçons de la ville; ils portaient encore d'autres marques qui indiquaient leur qualité (grande, moyenne et petite rose). Du XIIIe au XVIIIe siècle, 140 potiers et batteurs d'étain travaillèrent à Tournai. A la fin du XVIIIe siècle, Michel Boisacq fut un des plus fameux potiers d'étain de l'époque.

Cette production est illustrée à la Maison Tournaisienne par des assiettes, des cafetières, pichets, théières et moutardiers ainsi que par des pièces que l'on rencontre plus rarement en étain : calices, ciboires et coquetiers, de même qu'une *bouillotte longue*, un pot de chambre et une écritoire.

Le musée fait également une large place à la porcelaine. En 1740, François Carpentier établit une manufacture de faïence à Tournai; un nouveau venu la lui racheta : François-Joseph Peterinck, né à Lille le 4 octobre 1719. Ce dernier obtint en 1751 un octroi de l'impératrice Marie-Thérèse par lequel il lui était accordé le monopole de la fabrication de fine porcelaine dans les Pays-Bas pour une durée de trente ans. Par décret du 7 août 1752, il obtint pour sa fabrique le titre de manufacture impériale et royale et le droit de placer sur sa porte

Panneau du bureau des contributions sous le régime hollandais. Photo Delmotte.

les armes de l'impératrice. En 1770, période la plus brillante de son existence, la manufacture comptait quelque 400 ouvriers. Les successeurs de Peterinck négligèrent la porcelaine de luxe pour se consacrer à la faïence et aussi, plus tard, à la majolique. Au début du XIXe siècle, la fabrique passa, par mariage, à la famille de Bettignies qui la céda en 1850 aux Boch. Ceux-ci y ont fabriqué la porcelaine et la faïence jusqu'en 1891.

Une grande vitrine est consacrée à la production de cette manufacture : collection de porcelaines au décor *à la chenille*, *à la guirlande*, *au gland*, *à la mouche* ou *ronda*, mais toujours uniformément bleu. Une chocolatière, des assiettes des sociétés d'arbalétriers et d'archers retiendront particulièrement notre attention, de même que des pièces en faïence du service de la Garde Civique. Un service portant la mention « Ernest Leman, Tournai » nous prouve que les riches bourgeois avaient aussi leur service « personnalisé ».

La manufacture est encore évoquée par des majoliques, des moules à majoliques et par un fragment d'une feuille de salaires d'ouvriers datant de 1763.

Si le nom de Tournai est lié à la porcelaine, il l'est encore plus au tapis. En 1786, Piat le Febvre acquit l'ancien couvent des Clarisses, y installa de vastes ateliers et y développa la production de tapis de pied au point qu'en peu de temps ils furent connus sur tous les marchés d'Europe. La période française fut celle du plus grand développement de la manu-

facture. Napoléon lui confia la commande de tapis destinés à l'ameublement des palais impériaux et notamment le fameux tapis dit de la Légion d'Honneur. La fabrique comptait à cette époque 5.000 ouvriers et exportait ses produits jusqu'en Amérique. Les guerres de l'Empire entraînèrent le déclin de la manufacture qui ne connut jamais plus la même prospérité. Le musée présente divers souvenirs de cet établissement et notamment des modèles de dessins. Dans une vitrine voisine, une autre activité importante est également évoquée, celle des imprimeries tournaisiennes Desclée de Brouwer et surtout Casterman, grande maison d'édition fondée en 1780.

Médecine et pharmacie

L'art de la médecine et de la pharmacie fait l'objet d'une section où sont rassemblés les vases, pots et mortiers de la pharmacie de l'ancien Hôpital Notre-Dame. On peut y voir notamment un mortier datant de 1665 et portant l'inscription « A l'usance de Louis Bourgeois, chirurgien à Tournai ». Une collection d'instruments chirurgicaux voisine avec une série de clystères en étain de toutes dimensions. Relevons encore, dans cette section, la présence d'un petit four de chimiste qui servait autrefois à la fabrication des comprimés pharmaceutiques.

La noblesse tournaisienne

Quittant la *salle de la Cité*, nous entrons dans la *salle du folklore nobiliaire*. Ici sont rassemblés les souvenirs des familles nobles du Tournaisis. A côté d'une collection d'ex-libris, s'étale un brevet d'officier des zouaves pontificaux délivré à Rome, le 30 août 1860, à un Clément de Saint-Marcq. Dans une vitrine proche, nous voyons notamment une pipe aux armes de la même famille. Le buste et l'habit de cérémonie du vicomte du Bus (1780-1849), de même que divers souvenirs des Indes néerlandaises, rappellent l'extraordinaire carrière de ce Tournaisien qui fut adjoint au maire sous le régime français et devint, sous le régime hollandais, commissaire général des Indes orientales néerlandaises et Ministre d'Etat des Pays-Bas.

Hoverlant de Beauwelaere (1758-1840) a bien mérité, lui aussi, la place qui lui a été faite puisqu'il est l'auteur d'une *Histoire de Tournai* qui ne compte pas moins de 117 volumes. Cet ouvrage monumental figure dans la bibliothèque du bureau du conservateur. Son intérêt est plus folklorique qu'historique car sa valeur scientifique n'est pas tellement certaine!

On ne peut non plus évoquer la noblesse du Tournaisis sans faire une place à Christine de Lalaing, princesse d'Espinoy, la Jeanne Hachette tournaisienne. La tradition veut que la femme du gouverneur de la ville ait joué, en l'absence de son mari, un rôle important dans le siège que Tournai soutint en 1581 contre les Espagnols de Farnèse [19].

Les usages funéraires des familles nobles sont illustrés par des *obiits*, plaques de bois en forme de losange portant les armes du défunt; on les plaçait sur la façade de la mortuaire et à l'église devant le catafalque; au cours du convoi, ils étaient portés par un membre de la domesticité en livrée [20]. Nous voyons d'ailleurs deux mannequins ainsi vêtus.

On notera, parmi les *obiits*, la présence, inexpliquée, de celui de la reine Louise-Marie, daté du 11 octobre 1850.

Piété et dévotion

Une *chapelle* complète a été reconstituée à la Maison Tournaisienne. Sa provenance reste inconnue malgré les recherches dont elle a fait l'objet. Quoi qu'il en soit, elle suscite le recueillement tant elle est saisissante de réalisme avec son autel, ses candélabres, ses chaises alignées face au chœur. Une religieuse est en prière tandis que le bedeau semble surveiller les trésors d'art qui l'entourent. Une vitrine contient les plus précieux : ornements religieux, livres de prières et missels enluminés.

Une vitrine est aussi consacrée aux pèlerinages de la région. Drapelets et souvenirs rappellent notamment le culte particulièrement fervent de Notre-Dame de Bon-Secours.

Nous quittons le rez-de-chaussée, non sans avoir jeté un regard ému aux souvenirs de la vie et de l'œuvre de Walter Ravez et au monument qui perpétue la mémoire du fondateur de la Maison Tournaisienne. Un escalier de bois, finement sculpté, nous permet de gagner le premier étage. Cet escalier provient d'un ancien hôtel particulier, celui de Maître Frison, autrefois situé rue de l'Hôpital Notre-Dame.

Artisans et marchands

En haut de l'escalier, c'est un personnage tournaisien fort connu de la fin du siècle dernier qui nous accueille : « Madame Cucu », vendeuse de primeurs et de fruits confits, se trouve derrière son *établi*, tout comme autrefois au

19 W. RAVEZ, *Tournai, Cité Royale*, *op. cit.*, p. 193.
20 W. RAVEZ, *Le Folklore de Tournai...*, *op. cit.*, p. 33.

Madame Cucu, vendeuse de primeurs et de fruits confits. Photo Studio Delmotte, Tournai.

coin du Pont-à-Pont, alors *Peont à Peommes*, où elle présentait ses *batéons d'cérises à ein gros sou* aux gamins qui sortaient de l'école [21]. Il y avait toujours exactement dix cerises, fixées le long d'un bâtonnet de bois blanc [22].

Non loin de là, le *tour du pipier* nous rappelle que dès 1639, la fabrication de pipes prit naissance à Tournai; cette industrie, en rapport avec la poterie et la faïencerie, exista jusqu'à la fin du XVIIIe siècle. Dans une vitrine voisine, quelques pipes en terre portent d'ailleurs des marques tournaisiennes. Parmi des boîtes à priser, des blagues à tabac et autres boîtes à cigares, nous apercevons une curieuse canne dont la crosse constitue un étui à pipe.

Une autre vitrine contient des souvenirs de la confiserie et de la pâtisserie et plus particulièrement des spécialités locales : les *moustachols*, minuscules rondelles placées sur une face et alignées sur des feuilles de papier; les *moques*, petits gâteaux à l'anis, distribués au moment des communions; les *parapluies*, friandises fixées au bout d'un bâtonnet; les *placards*, vieilles cartes à jouer dont on relevait les bords pour y couler un sirop de cassonade.

La pâtisserie est représentée par la tarte au *risse* (riz) et la tarte à *trelles*, tarte aux fruits décorée de bâtonnets de pâte qui se croisent pour former des losanges; tout ce qui garnit la pâte (riz, crème, fruits) s'appelle *condoèfe*.

Les *craqu'lins* sont des couques en forme de huit qui étaient très demandées à la Saint-Martin. Ce jour-là, en effet, les enfants fabriquaient une épée de bois et se rendaient chez leur parrain qui enfilait les délicieux *craqu'lins* sur l'*épée de Saint-Martin*.

Ustensiles pour le ménage et l'éclairage

Une vitrine contient divers ustensiles tels que des *chaufferettes* qui servaient à l'église ou au marché, des *fers à tuyauter* les bonnets (à braises ou à rougir), des casse-sucre dont certains sont combinés avec des casse-noisettes. Nous voyons aussi une bouteille attrape-mouches et quelques pintes jaugées, c'est-à-dire munies d'un morceau de plomb dans le verre pour indiquer la mesure. Un peu plus loin, nous voyons une collection d'instruments d'éclairage et notamment des lampes à l'huile et quinquets. Plus intéressante encore est une *boîte à brulin*, boîte métallique contenant de l'amadou que l'on enflammait avec un silex.

Dans la même vitrine, une planche et un sabot, portant chacun une chandelle, évoquent une ancienne coutume qui a disparu vers 1870 : il était autrefois d'usage, à Tournai, dans les ateliers de serrurerie, de ne travailler à la lumière artificielle que jusqu'au soir du Mercredi Saint. Ce jour-là, à la sortie de l'atelier, les ouvriers enlevaient la chandelle qui les éclairait et, la plaçant allumée sur une planchette ou dans un sabot, la mettaient à l'Escaut et l'abandonnaient au fil de l'eau.

Souvenirs militaires

La Maison Tournaisienne fait une large place aux souvenirs militaires et patriotiques. De nombreux mannequins présentent les rutilants uniformes qui constituent l'élément le plus spectaculaire de cette section.

21 *Id.*, p. 271.
22 W. RAVEZ, *Tournai, Cité Royale*, *op. cit.*, p. 146.

A tout seigneur, tout honneur : c'est par la Garde Civique que nous ouvrirons le tir. Une grande vitrine est consacrée aux souvenirs de cette institution qui fut si populaire avant 1914 et qui constituait un incontestable facteur d'animation de nos villes. Nous y voyons des règlements, des photos d'officiers, des prix de tir et, bien entendu, des menus de banquets. Mais il y a aussi le drapeau des Artilleurs volontaires et surtout les uniformes des officiers et hommes de troupe des trois armes que comportait la Garde Civique tournaisienne : les Artilleurs, les Chasseurs-Eclaireurs et les Gardes à cheval dont les couleurs, vert et amarante, rappellent celles des Guides.

Ailleurs, un *garde de ville* de la première moitié du XIXe siècle voisine avec les représentants des *Milices citoyennes* instituées en 1830-1831.

Les régiments qui furent en garnison à Tournai n'ont pas été oubliés : casques, épaulettes, photos et documents rappellent le 1er régiment de Chasseurs à cheval, le 1er régiment de Cuirassiers, le 4e régiment de Lanciers (qui succéda au précédent) et le 11e régiment d'Artillerie. Mais le régiment tournaisien par excellence est le 3e Chasseurs à pied. Créé le 30 mars 1831, ce régiment fut en garnison à Tournai de 1877 à 1940. Parmi d'autres souvenirs émouvants, deux drapeaux méritent particulièrement de retenir l'attention. Le fanion tricolore du régiment, portant en son milieu les armes de la ville de Tournai, avait été offert par les commerçants tournaisiens. En 1940, un officier allemand le trouva à la caserne et l'envoya chez lui. Il mourut en Russie et sa veuve se remaria avec un autre officier qui a restitué le fanion à la ville de Tournai. Plus récemment, la fraternelle du régiment a remis son drapeau au musée au cours d'une cérémonie à laquelle assistaient tous les anciens. Ce drapeau porte les noms d'Anvers, Beerst-Bloote et Yser-Moorslede, glorieux souvenirs de la campagne de 1914-1918.

Plus loin, documents et affiches évoquent les événements de 1830 et rappellent que plus de 200 volontaires tournaisiens, répartis en trois compagnies, ont combattu en septembre 1830 contre l'armée hollandaise. C'était aussi un Tournaisien, A. Gaudry, qui était à la tête de la légion belge venue de Paris.

Enfin, nous ne pouvons quitter le *compartiment militaire* du musée sans parler du tirage au sort. Un conscrit à la coiffure enrubannée actionne symboliquement un tambour tricolore; aux alentours, nous voyons un autre

Le tirage au sort. Photo Studio Delmotte, Tournai.

modèle de tambour et divers documents, notamment une série de numéros, des bons... comme des mauvais!

Le carnaval

Tournai a connu autrefois un carnaval qui n'avait pas le prestige de ceux de Binche ou de Malmédy mais où l'on ne s'amusait certainement pas moins. La *salle du carnaval* fait revivre quelques-uns des personnages des sociétés carnavalesques : le *pêcheur napolitain*; le *cartelette*, muni d'un tonneau à harengs sur lequel il frappait avec une baguette; le *pêcheur*, portant une blouse blanche de peintre et un chapeau de paille et tenant au bout de sa ligne un morceau de pain ou de betterave enduit de sirop; les enfants devaient attraper l'hameçon sans utiliser les mains pour avoir le droit de le lécher ou de mordre un morceau et de gagner ainsi un sou. Il y avait aussi des *sauvages*, au costume fait de petits morceaux de tissus de couleurs diverses; ils rappellent, en moins luxueux, un des personnages du carnaval binchois. Mais carnaval, c'est aussi la musique et les chansons. Dans un coin de la salle, nous voyons un *orchestrophone* Limonaire et un des murs est garni de textes de chansons que distribuaient les sociétés, *Sociétés des Mal Mariés*, *Société du Coq bon bec*, *Compagnons brasseurs réunis* et bien d'autres. Carnaval, c'est aussi la lumière : la salle est décorée de guirlandes faites de verres d'illumination à blocs de suif.

Et puis, carnaval c'est aussi la gastronomie des rues : nous voyons dans le fond de la salle la pittoresque *baraque à frites* de « Titée » puis de Louis Spinette; elle fut, pendant des dizaines d'années, placée au pied du beffroi.

La vie de tous les jours

Une salle rassemble les témoins de la vie de tous les jours. Nous y voyons des *alloires*, servant à apprendre à marcher aux enfants; des souvenirs d'école tels que

La salle du carnaval.

Photo Studio Delmotte, Tournai.

médailles, diplômes et livres de prix, des claquoirs qui servaient à appeler les élèves ou à scander leurs exercices, une boîte d'écolier, en bois, qui contenait livres et cahiers et servait aussi de support pour écrire en l'absence de pupitres; de nombreuses vitrines sont également consacrées aux ouvrages de dames et à la mode. Un certain nombre de types caractéristiques sont représentés dans cette salle : un *communiant de Sainte-Magrite*, du milieu du XIXe siècle; des *Montifauts*, vieillards de l'hôpital Saint-François qui exerçaient les fonctions de porteurs de morts; des *collets verts* et *châles verts*, garçons et filles placés par le Bureau de bienfaisance en apprentissage ou à l'Ecole des Arts et Métiers, plus tard Ecole Industrielle. Nous voyons aussi deux personnages du siècle dernier qui furent particulièrement populaires : Catoire et Louis XVIII. François Catoire (1830-1891) était le crieur quasi-officiel qui annonçait aux carrefours les pertes d'objets et les ventes publiques; armé de son bassin de bronze sur lequel il frappait trois ou quatre coups, il rassemblait le public et clamait de toute la force de ses poumons : « on fait assavoir qu'il y a z'une belle vente... ». C'est lui aussi qui, le jour de *minque*, criait « *Marééaute* » (marée haute) afin d'avertir les habitants que le poisson était arrivé sur le marché. Catoire se déplaçait toujours au milieu d'une joyeuse marmaille dont il était la tête de turc [23].

Xavier-Joseph Delhaie (1795-1866), dit *Louis XVIII*, était raccommodeur de faïences et de porcelaines. Il mesurait à peine un mètre mais il savait se faire respecter. Il était d'ailleurs colérique et autoritaire et la légende rapporte que quand il rentrait chez lui de mauvaise humeur, il grimpait sur une table, appelait son épouse et se sentait alors « de taille » à lui infliger une sévère correction.

Le cloître : charité et vie religieuse

Le *cloître* n'est pas exactement une salle mais plutôt un ensemble de petites reconstitutions se rapportant à la vie religieuse et à la charité.

Du mobilier et des objets authentiques ont permis de reconstituer quelques aspects de la vie des Sœurs Clarisses : l'humble cellule, le réfectoire garni d'un matériel rustique, la Sœur derrière la grille du parloir, toutes scènes dont le visiteur se détache ému. La charité est notamment évoquée par un type tournaisien qui fut l'objet de bien des railleries : le *collet rouge*, pensionnaire de l'atelier de charité créé en 1825 à l'hôpital Notre-Dame; son accoutrement ridicule et son chapeau de cuir bouilli n'étaient pas de nature à rendre un peu de dignité au malheureux qui bénéficiait ainsi de la charité publique.

Une reconstitution particulièrement intéressante est celle du tour des enfants trouvés. Le décret impérial du 19 janvier 1811 ordonnait aux hospices civils, chargés de recevoir les enfants trouvés, d'établir un tour. Celui de Tournai fut d'abord placé rue Saint-Martin, près du porche de l'Hôtel de Ville où logeait un agent de police qui enregistrait les dépôts. En 1820, le tour fut transféré à l'hôpital Notre-Dame où il fonctionna pendant 15 ans. La mère, que des raisons diverses amenaient à abandonner son enfant, sonnait à la porte de l'établissement; le tour pivotait et présentait le côté ouvert du cylindre où l'enfant était placé; un nouveau coup de cordon annonçait que l'opération était terminée et le tour pivotait de nouveau. La mère laissait parfois sur l'enfant un signe de reconnaissance de nature à lui permettre de l'identifier et de se le faire remettre en cas de retour à meilleure fortune ou à une meilleure conception de ses devoirs. Ce signe pouvait être la moitié d'une carte à jouer, d'une image pieuse, d'un bout d'étoffe etc. La mère gardait l'autre morceau comme preuve.

De 1820 à 1836, il y eut 1.226 enfants déposés au tour de Tournai. Après sa suppression, les dépôts au tour de Lille augmentèrent d'un septième.

Près de la reconstitution du tour, les murs sont garnis par une série d'actes de naissance d'enfants trouvés; le signe de reconnaissance est joint au document. Notons encore que le nom patronymique choisi par l'officier d'état civil était souvent en rapport avec l'aspect de l'enfant ou avec les circonstances de son abandon : Malette, Tranquille, Griffon, Pousset, Blondin etc.

L'art populaire

La *salle de l'art populaire* présente des souvenirs de l'imagerie populaire tournaisienne, notamment les affiches-calendriers éditées annuellement par Casterman pour annoncer la parution de ses almanachs. Nous voyons des ouvrages réalisés avec des cheveux ou avec des lamelles de papier doré sur tranche (au grand dam des bibliophiles!), des *billets* pour tirer les Rois, des épis tressés qui se pendaient dans les fermes pour la protection des récoltes. Trois objets méritent de retenir plus particulièrement l'at-

[23] W. RAVEZ, *Le Folklore de Tournai...*, *op. cit.*, pp. 269-270.

Le tour des enfants trouvés, avec la sœur de charité et la pupille de l'orphelinat.
Photo Studio Delmotte, Tournai.

tention : une remarquable canne sculptée, une boîte en clous de girofle qu'un militaire en garnison aux Indes néerlandaises envoya à sa promise et enfin un *soyeux*. Le *soyeux* (« celui qui parle trop ») est un petit personnage en métal, muni d'une longue scie. Il était placé dans les cafés où, d'une simple chiquenaude, on pouvait lui faire accomplir un mouvement de va-et-vient imitant le geste du scieur : c'était le moyen de faire comprendre à un client que son bavardage devenait *sciant*. Le *soyeux* correspond donc au *zageman* des Flandres [24].

La vie des sociétés

La *salle des sociétés* présente divers souvenirs des sociétés tournaisiennes : affiches, règlements, médailles, photos, menus de banquets évoquent les sociétés musicales, artistiques, sportives et intellectuelles de même que les sociétés d'archers et d'arbalétriers ainsi que la Société Royale d'Horticulture et d'Agriculture, fondée en 1818 par le grand homme d'Etat tournaisien Barthélémy du Mortier. Remarquons aussi la bannière bleue aux armes de Tournai d'un Cercle de Propagande Anticléricale (1894). Les sociétés étaient nombreuses à Tournai, les unes étaient sérieuses, d'autres moins. Mais les unes comme les autres eurent souvent une activité philanthropique non négligeable. Ainsi, lors de la crise alimentaire de 1853-1854, les *Orphéonistes*, que l'on traitait volontiers de *potieaux d'cabaret*, distribuèrent 120.000 kg de pommes de terre aux indigents.

La salle des sociétés contient aussi la reproduction, en miniature, des géants de Tournai :

— la Reine Tournay, qui représente la ville;
— Lethalde et Engelbert, les croisés qui, selon la légende, entrèrent les premiers à Jérusalem;
— Christine de Lalaing, qui défendit la ville contre Farnèse;
— Childéric, symbole de la dynastie mérovingienne qui fit de Tournai sa capitale;
— Louis XIV, qui rendit la ville à la France.

Il y a aussi les géants du pavé :

— le Châle vert, une *pourvue* du Bureau de bienfaisance;
— Saragosse, le collet rouge qui alla du tour des enfants trouvés à l'hospice;
— « Louis XVIII », le nain qu'un contraste ironique a hissé à la taille des géants.

La cuisine du savetier

La dernière salle du premier étage est la *cuisine du savetier*, ainsi appelée parce que cette reconstitution d'intérieur contient l'établi et l'outillage d'un savetier. On y voit les divers meubles et objets que l'on pouvait trouver dans une cuisine du siècle dernier. On remarquera surtout un berceau à

24 Cf. R. HAESERYN, *Le musée du folklore au Kinderen-Alijnshospice à Gand*, Bulletin trimestriel du Crédit Communal, n° 109, juillet 1974, pp. 170-171.

bascule et, dans la vaste cheminée, un poêle de Louvain.

Un tournoi resté fameux

Seule ville belge dans ce cas, Tournai fut anglaise de 1513 à 1519. Henri VIII fit son entrée à Tournai le 25 septembre 1513 et y rencontra, trois jours plus tard, l'empereur Maximilien et Marguerite d'Autriche. Le 11 octobre, il organisa, en leur honneur, un grand tournoi précédé d'un cortège fastueux. Ces festivités furent reconstituées en 1913, à l'occasion de leur quatrième centenaire. Nous voyons, sur le palier du premier étage, quelques souvenirs de cet événement : une grande affiche annonçant les fêtes des 13, 14, 20 et 21 juillet 1913, un groupe de personnages en costumes du XVIe siècle, le programme des manifestations.

La presse locale

Un escalier clair et moderne nous amène au palier du second étage où sont rassemblés les spécimens des journaux locaux du siècle dernier. Ils furent très nombreux mais beaucoup n'eurent qu'une existence plus ou moins éphémère [25]. La *Feuille de Tournai* fit cependant preuve d'une longévité remarquable. Fondée en 1804, elle ne disparut qu'en 1883; elle était au départ une sorte de bulletin notarial mais les nouvelles y prirent de plus en plus de place. Neutre sous le régime impérial, la *Feuille de Tournai* se montra modérément libérale à la fin du régime hollandais et elle le resta jusqu'en 1879. Elle fut alors rachetée par un groupe de catholiques et elle disparut quatre ans plus tard [26].

La bibliothèque de la Maison Tournaisienne possède l'unique collection quasi complète de la *Feuille de Tournai*.

Affiche et souvenirs de la reconstitution, en 1913, du tournoi organisé par Henri VIII en 1513. Photo Studio Delmotte, Tournai.

L'épicerie de jadis

La plus petite salle du second étage contient la reconstitution d'une authentique épicerie de jadis avec son comptoir où figurent en bonne place une balance et un grand moulin, avec ses rayons chargés de boîtes et de pots. Le long d'un des murs, s'étalent les bacs et les sacs contenant les produits vendus en vrac. Remarquons encore les petits cerfs-volants de papier accrochés à une poutre du plafond.

La vie artistique

La *salle de la musique* présente

[25] J. LECLERCQ-PAULISSEN, *Contribution à l'histoire de la presse tournaisienne depuis ses origines jusqu'en 1914*, Cahiers du Centre interuniversitaire d'Histoire contemporaine, n° 6, 1958.
[26] L. BERTELSON, *La presse d'information, tableau chronologique des journaux belges*, Bruxelles, Institut pour Journalistes de Belgique, s.d. (1974), p. 24.

L'épicerie de jadis. Photo Studio Delmotte, Tournai.

une collection d'instruments de musique, des programmes de concerts et des partitions. Un *symphonion*, grande boîte à musique de café ou de salon, mérite de retenir notre attention : construit vers 1870, il fonctionne encore aujourd'hui à la perfection. Arrêtons-nous aussi devant les souvenirs des artistes qui valurent aux Tournaisiens le surnom de « rossignols de l'Europe ». Citons Jean Noté (1858-1922), célèbre baryton de l'Opéra de Paris, ainsi que les chansonniers Le Ray et Delmée. Adolphe Le Ray (1810-1887) écrivit en 1844 une amusante satire où il raconte avec force détails comment Jésus est passé par Tournai. Adolphe Delmée (1820-1891) s'est rendu immortel en créant, en 1860, la fameuse chanson « Les Tournaisiens sont là ». Celle-ci rapporte que jamais roi de France n'osa commencer une bataille sans avoir une certitude absolue quant à la présence du contingent tournaisien. Bien que le Tournaisien soit volontiers quelque peu Marseillais, l'histoire a cependant un point de départ véridique : à Buironfosse, en 1339, le roi de France Philippe de Valois était opposé aux forces réunies de l'Angleterre et de la Flandre. Un millier de Tournaisiens rejoignirent à marche forcée l'armée française qui, ainsi renforcée, était de taille à lutter avec l'adversaire. Le roi, ravi de l'arrivée des renforts, s'écria que puisque les Tournaisiens étaient arrivés on pouvait commencer la bataille. Le musée possède le buste d'Adolphe Delmée, œuvre de Guillaume Charlier; Jean Noté l'avait offert à sa ville natale en 1899.

Les marionnettes tournaisiennes, les *poriginelles*, sont également évoquées dans la salle de la musique. Dès le XVIIIe siècle, les *Consaux* (magistrats municipaux) donnèrent des autorisations à des marionnettistes ambulants et il semble qu'une scène permanente exista dès le début du XIXe siècle. De 1850 à 1890, les Jorio, venus de Savoie, remportèrent un grand succès en montrant leurs marionnettes au Réduit des Sions. C'est ce théâtre des Jorio que nous voyons, avec la reconstitution d'une scène typique. Tout à côté, un guignol rappelle que ce théâtre avait également des adeptes à Tournai.

Pendant et peu après la dernière guerre, l'abbé Suys a essayé de ressusciter un théâtre de marionnettes dans le quartier de *Sainte-Magrite*; son entreprise n'a pas rencontré le succès qu'elle méritait et le théâtre de marionnettes de *Sainte-Magrite* se trouve lui aussi au musée.

La *salle des artistes* contient de nombreuses œuvres de peintres

tournaisiens représentant surtout des coins du vieux Tournai et des personnages qui eurent leur heure de célébrité. Nous y voyons aussi des photos et cartes postales anciennes.

Une troisième salle est consacrée à l'art mais il s'agit cette fois de l'art littéraire. Georges Rodenbach (1855-1898) est en effet né à Tournai; son père était vérificateur des poids et mesures et avait épousé une Tournaisienne. Le futur auteur de *Bruges la Morte* quitta très tôt sa ville natale : il était âgé de quatre mois lorsque son père fut affecté ailleurs. Les meubles, objets et livres exposés dans le petit salon de la Maison Tournaisienne ont appartenu au poète et ils ont été donnés à la ville par son fils Constantin. La pendulette Empire a, paraît-il, sonné l'heure de la naissance de Georges Rodenbach et celle de sa mort.

Souvenirs du vieux Tournai

Une vaste salle rassemble des maquettes de monuments et de sites tournaisiens qui, pour la plupart, sont aujourd'hui disparus. Relevons notamment une très intéressante reconstitution du cours de l'Escaut à Tournai, tel qu'il se présentait en 1622 du *Ponts des Trous* aux *Arcs des Chauffours*.

C'est aussi dans cette salle que se trouve la plus grosse pièce exposée au musée : la reproduction du plan en relief de la ville de Tournai levé en 1701 par des ingénieurs militaires français sur l'ordre de Louis XIV. Cette copie a été exécutée pour la Maison Tournaisienne d'après l'original qui est conservé au Musée des Plans-Reliefs de l'Hôtel des Invalides à Paris.

Réminiscences tournaisiennes

Nous quittons le second étage mais la visite n'est pas pour autant terminée. Il nous reste encore à voir la cave où sont enfouis quelques souvenirs du Tournai d'autrefois. C'est ici que sont les pompiers avec leurs uniformes de différentes époques mais toujours colorés; dans une proche vitrine, nous pouvons admirer une collection de casques qui furent portés dans les communes de la région. Voici aussi le *roctier*, rude ouvrier du bassin carrier d'Antoing. Dans une pénombre pleine de charme et d'intimité nous voyons des jeux

Les pompiers en uniformes de différentes époques. Photo Studio Delmotte, Tournai.

d'enfants, des lanternes magiques, des images d'Epinal, de vieux vélos. Ce n'est pas sans un serrement de cœur que nous contemplons les photos des coins à jamais disparus et les anciennes plaques de rues qui ont changé de dénomination. Si l'on comprend que la rue de Cologne soit devenue un jour la rue de l'Yser, comment ne regretterions-nous pas la *Montagne des Récollets*, la *Rue de la Croix d'Or*, la *Rue Traversière* et bien d'autres. Il faut certes honorer la mémoire des grands hommes qui disparaissent ou commémorer les événements de l'histoire récente; mais il y a pour cela des quartiers neufs ou des rues au nom banal.

Tout est affaire de mesure

Une grande partie de la cave est consacrée à la section des *poids et mesures*. Les poids, ce sont parfois des boulets convertis à un usage pacifique; la mesure, c'est aussi celle du temps, illustrée par l'horloger au travail. Et le temps qui ne peut être mesuré, c'est l'éternité, évoquée par l'éternel symbole que représente ici le coq du clocher de l'église Saint-Omer de Kain.

Quelques mots en guise de conclusion

La visite de la Maison Tournaisienne est ainsi terminée. Elle ne fut malgré tout qu'un rapide survol des collections d'un des plus riches musées de folklore de notre pays. Il faut se rendre sur place pour s'imprégner de l'esprit qui anime la *Maison* et fait d'elle, bien plus qu'un musée, le conservatoire vivant des traditions de toute une région. Walter Ravez l'a dit : « Un musée de folklore n'est ni une nécropole, ni une morgue »[27]. Tout objet n'est en lui-même qu'une chose inerte; le fait de placer près de lui des documents qui l'évoquent et un personnage qui l'a utilisé, voilà qui lui fait prendre vie. « Ainsi, ajoutait le fondateur de la Maison Tournaisienne, il faut chercher à éduquer et à éveiller l'attention des jeunes générations sur un passé qui, faute de connaissances, les laisse souvent indifférentes. Il faut que les collections reconstitutives de la vie de nos ancêtres s'animent par des rubriques claires, qui les rendent d'autant plus compréhensives que nous nous éloignons davantage du temps auquel elles se rattachent; alors, elles représenteront la perpétuation vivante de l'originalité régionale[28]. »

Louis MALVOZ.

La Maison Tournaisienne est ouverte, du 1er avril au 30 septembre, tous les jours de 10 à 12 h et de 14 à 18 h; du 1er octobre au 31 mars, les dimanches et jours de fêtes de 10 à 12 h 30 et de 14 h 30 à 17 h 30. L'entrée est gratuite; des visites guidées peuvent être demandées deux semaines à l'avance au Bureau du Tourisme, Grand'Place, Tournai.

27 W. RAVEZ, *Comment s'est constitué le Musée du Folklore...*, *op. cit.*, p. 152.
28 *Ibidem*.

Oostendse Heemkring
DE PLATE
--+--

Wij kozen dit jaar voor een bezoek aan Doornik omdat deze stad het bakermat was van de kustparochies.Wij behoorden,tot aan de herschikking van de bisdommen in de 16de eeuw bij bisdom Doornik.Spijtig genoeg werd Doornik in mei 1940 zwaar gebombardeerd en ging het grootste deel van het bisschoppelijk archief verloren.Ondanks het feit dat we er niet meer terecht kunnen voor ons oudste archief blijft het een boeiende stad die een bezoek meer dan waard is.

Na een vlugge rit over de autostrade,in de beste omstandigheden halen we het binnen het uur,stoppen we ter hoogte van het toerismebureau.Na een kop koffie gaan we even de voornaamste bezienswaardigheden van Doornik bekijken op een videofilm die op 16 schermen geprojecteerd wordt.

Wij brengen een bezoek aan de Kathedraal en de schatkamer onder leiding van een lokale ,Nederlands-sprekende,gids waarna we met de car een bezoek brengen doorheen de stad.

Voor ons middagmaal komen we terecht in het Chateau des Cartes,een wat weidse naam voor een oud ,maar mooi ,herenhuis.We opteerden voor een typische Doornikse menu.

In de namiddag trekken we dan naar het Folkloremuseum waar we meteen een vergelijking kunnen maken met ons eigen museum.

We besluiten de dag met een streek-biertje in een typische Doornikse instelling.

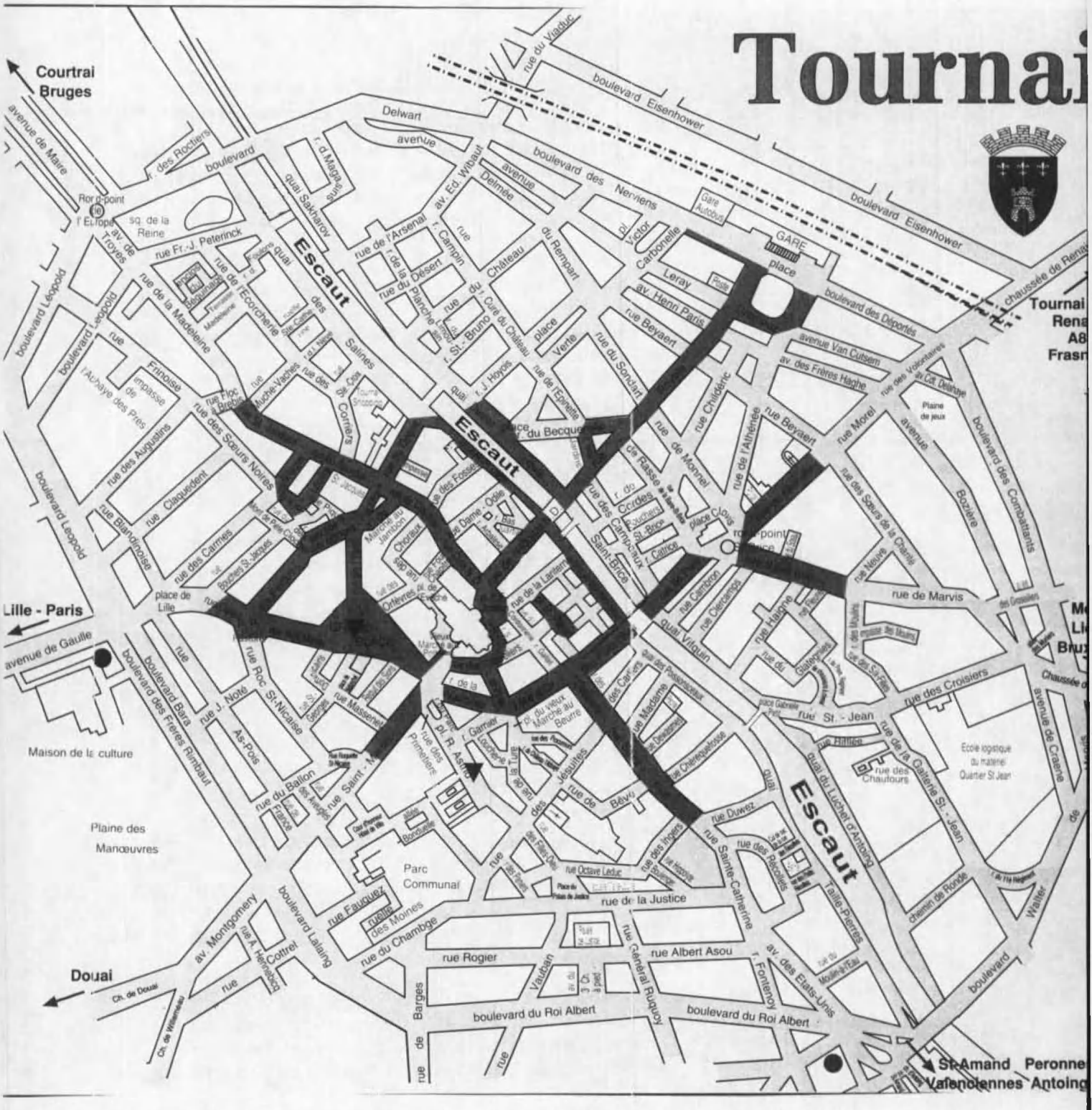
Teneinde U een idee te geven wat er in Doornik allemaal te zien is bundelden we de uitvoerige documentatie over deze stad .Dit heeft als voordeel dat bij een eventueel gelegenheidsbezoek U meteen weet waar naartoe.De rijkdom aan bezienswaardigheden die Doornik bezit op één dag afwerken is niet doenlijk.Het zou van het goede teveel zijn.U kunt de vandaag opgedane kennis en ervaringen best uitdiepen bij een later bezoek.

We zitten dit jaar in het jaar van de vieringen.We huldigden onze voorzitter die 75 werd en 20 jaar voorzitterschap erop had zitten.In november vieren we het 40-jarig bestaan van de onze Kring.En straks drinkt Uw dienaar een extra pint op het feit dat dit de 20ste studiereis is die hij voor de Kring organiseerde.Proost.

Wij nodigen U nu reeds uit voor het geleid bezoek aan de "Julius Collen-Turner" tentoonstelling, activiteit die doorgaat op zaterdag 11 juni om 10u30 in het Museum voor Schone Kunsten van onze Stad.De heer Hostyn verzorgt deze rondleiding.Hiermee besluiten wij onze voorzomeractiviteiten.

Wij wensen U allen een aangename zomer-tijd en prettige,zonnige vacanties.

J.B.Dreesen.

PARKEERPLAN :

- ■ Parkeerautomaat
- □ Gratis parkeren (*als toegelaten*)
- ● - Bus parking
- ▼ - Uitstappen (bus voor toeristen)
  Instappen
- ▨ Parking station 60' max.

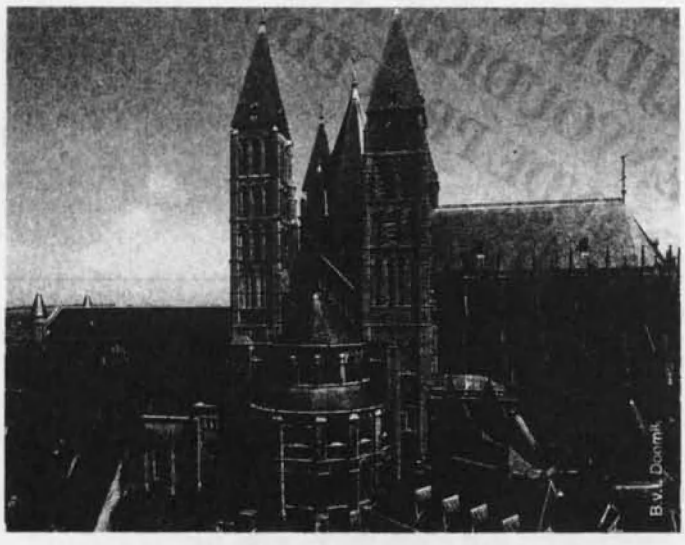
Doornik

In het westen van Henegouwen, niet ver van de Franse grens, ligt Doornik, dat wordt beschouwd als de oudste stad van België.
Het historische verleden en het hedendaagse toeristische aanbod zijn overweldigend.
Wij nemen u mee voor een tocht door de "stad van de vijf klokketorens" die u langs een aantal gebouwen en musea voert, waarin 2.000 jaar kunst en geschiedenis zijn samengebundeld.

Koninklijke stad

Sinds haar prille ontstaan (al om streeks 50 voor Christus bevond zich hier een landelijk domein), is het culturele en architecturale patrimonium van de stad voortdurend groter geworden.
Tijdens de merovingische periode was Doornik een koninklijke stad. In de loop der tijden werd ze geregeerd door diverse regimes (Frans, Engels, Hollands, Oostenrijks).
De stad heeft daar zowel economisch (wol-, steen-, lakenindustrie) als artistiek (architectuur, beeldhouwkunst, schilderkunst) veel profijt uit gehaald.
Dankzij dit rijke verleden is Doornik vandaag een oord met vele boeiende facetten.
Een tocht langs de vele schatten kan zowel te voet als per koets, met het toeristische treintje, met een plezierboot of per taxi. Onvermijdelijk geraakt de bezoeker in de ban van de charmante kasseistraten en de architecturale pronk van de vele monumenten.

Centrum van kunst en geschiedenis

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal

Vijf klokketorens

Eén van de meest intrigerende monumenten is de O-L-Vrouwekathedraal, waarvan het indrukwekkende schip en de torens ver boven de huizen uitsteken. Deze basiliek is niet alleen één van de mooiste Belgische monumenten, maar ook het meest originele. Het dateert van de 12de eeuw en werd oorspronkelijk in romaanse stijl opgetrokken. Naderhand werd het voortdurend veranderd. Eeuwenlang volgden de architecten elkaar op, zodat de kathedraal vandaag een harmonieuze samensmelting van romaanse en gotische stijlen weerspiegelt.

Het belfort

Wie verzot is op geschiedenis en oude stenen, zal snel zijn hart verpanden aan het belfort, dat wordt beschouwd als het oudste exemplaar in de noordelijke helft van Europa.
Deze 72 meter hoge toren werd gebouwd op het eind van de 12de eeuw, toen Philippe-Auguste de stad het recht toekende om een klok te hebben als bewijs van haar vrijheid en onafhankelijkheid.
Vandaag is de toren met zijn edele en elegante vormgeving nog altijd een toeristische trekpleister.

Musea

Doornik kan niet alleen prat gaan op zijn architecturaal patrimonium, maar ook op de vele museumschatten. Van de nevelen der prehistorie tot de folklore van de 19de eeuw, van de tapijtweefkunst of het porselein tot de ruwe schoonheid van wapens en wapenuitrustingen, van een doek van Manet tot een verzameling vlinders: je vindt het hier allemaal. Iedereen komt aan zijn trekken: de liefhebber van archeologie, decoratieve kunsten, wapens en militaire geschiedenis, schone kunsten, folklore, natuur, tapijt- en stoffenkunst...
Van 20 juni tot 30 september gaat in Doornik , dat in de 15e en 16e eeuw één van de belangrijkste centra was, de niet te missen driejaarlijkse internationale tapijttentoonstelling door.

Tot uw dienst

De streek rond Doornik aanvaardt duidelijk haar Europese roeping. Doornik alias de "fleuron van Henegouwen" verdient voluit haar reputatie als kunststad, met aanzienlijke culturele, historische en architecturale rijkdommen.
De toeristische diensten van de stad stellen alles in het werk opdat de bezoeker ten volle van zijn verblijf zou kunnen genieten.
Of u de stad nu bezoekt voor twee uur of voor twee dagen, de toeristische dienst kan u altijd helpen bij het uitstippelen van uw traject. ■

Het klooster v.h. gemeentehuis

DIENST VOOR TOERISME

Vieux Marché aux Poteries 14
7500 TOURNAI
Tel. : 069/22 20 45
Fax : 069/ 21 62 21

DE ONZE LIEVE VROUWE KATHEDRAAL VAN DOORNIK

Boven de daken van Doornik zien we de vijf torens en het indrukwekkende gebouw van de kathedraal verrijzen.

Of we er nu naar kijken in de straten van de stad of vanuit de omgeving van Doornik, de omvang en waardigheid van het bouwwerk, wekken bewondering.

De doornikse basiliek is ongetwijfeld één van de mooiste en origineelste monumenten van België.

Maar om het uitzonderlijke karakter van dit gebouw te begrijpen is het nuttig de geschiedenis ervan even te schetsen.

Het ontstaan van de kathedraal is aan het merovingische vorstenhuis te danken. Als Clovis zich in Parijs gaat vestigen krijgt Doornik een graaf-bisschop. En als de vorsten de stad verlaten, wordt Eleutherius door koning Clovis aangesteld als geestelijk en wereldlijk leider over de stad.

In de nabijheid van het paleis wordt de eerste kathedraal gebouwd, waarschijnlijk op de overblijfselen van een heidense tempel.

Drie eeuwen later werd deze kerk door een karolingische basiliek vervangen en toegewijd aan de Maagd Maria.

In de 11e eeuw brandt die tweede kathedraal af en wordt in de 12e eeuw afgebroken om plaats te maken voor deze prachtige romaanse basiliek, die tot op heden nog gedeeltelijk behouden is gebleven.

Het schip, waarvan de stijl en het ritme ons naar de grote romaanse bouwkunde verwijzen, wordt in de eerste helft van de 12e eeuw opgetrokken. De bouwmeesters worden door Engeland en Normandië geïnspireerd.
Het schip bestaat uit vier verdiepingen : een gelijkvloers met pijlers versierd met zuilen die prachtige kapitelen dragen; een galerij op de eerste verdieping steunt de muren van de middenbeuk, dan een blind triforium en daarboven de vensterverdieping die het gewelf verlicht.
Het houten plafond wordt in de 18e eeuw door het huidige gewelf vervangen.

Rond 1247 bouwen andere architekten dan de dwarsbeuk en het koor.
Hiervan bestaat alleen nog de dwarsbeuk, het koor wordt later door het huidige gotische koor vervangen.
Op de dwarsbeuk staan vier torens met in het midden de lantaarntoren; vijf torens die de kathedraal bekronen.

De zijarmen van de dwarsbeuk bestaan uit drie vakken : het eerste krijgt een gewelf zoals de lantaarntoren een tijdje na de dood van bisschop Eleutherius (+ 1203). Hogerop is de bouw ervan te vergelijken met het schip.
Het tweede vak met een tongewelf is versierd met torens die hun vroegere, pittoreske namen hebben behouden, Brunin en Beiaard aan de noordkant, Pontois en Wijnstok aan de zuidkant.
Het derde vak met een cirkelvormige apsis maakt de dwarsbeuk tot een groots geheel. Ook hier vindt men de indeling in vier verdiepingen terug, echter met nieuwe architekturale invloeden.

Op de begane grond een rij hoge, stevige zuilen, de eerste verdieping behoudt de galerij, dan een blind triforium en tot slot de vensters die zich tussen de ribben van een halve koepel bevinden.

In de 12e eeuw denkt men aan het bouwen van een nieuwe kathedraal. Het romaanse koor wordt afgebroken en nog tijdens het leven van bisschop Walter de Marvis (1219-1251) vervangen door een gotisch koor.
Wegens geldgebrek blijven de andere delen van het romaanse bouwwerk gespaard. Het gotische koor, evenlang als het schip, volgt de bouwtrant van Amiens en Soissons.

Het bestaat uit zeven traveeën plus de traveeën van de koorafsluiting. Het koor bestaat uit drie verdiepingen : de spitsbogen van het gelijkvloers steunen op bundelpilaren; een triforium, verlicht door gebrandschilderde ramen die geplaatst zijn in een vierpas in de buiten muur; de laatste verdieping bestaat uit negentien grote vensters.

Om een kathedraal goed te begrijpen is het niet voldoende alleen het stenen gebouw te bestuderen; maar men moet ook de rol die het in het leven van de mensen van vroeger en nu speelde, leren kenen.

De kathedraal is eerst en vooral de hoofdkerk van het bisdom. Tegenwoordig strekt het bisdom Doornik zich uit over de provincie Henegouwen.
Duizend jaar lang, vanaf de zesde eeuw omvat het bisdom het grootste gedeelte van het graafschap Vlaanderen. Om die reden hoeft men dus niet verwonderd te staan over de pracht en praal van de doornikse basiliek.

Vlaanderen was in de XI,XII,XIII eeuw één van de rijkste vorstendommen van het Westen, en de graven namen een belangrijke plaats in in de groep der leenheren van de franse koning.
De kerken die tussen Schelde en Noordzee gebouwd werden zijn meestal ontstaan uit deze kerk, waar de bisschopszetel stond.
Regelmatig kwamen hier de beheerders van dit grote gebied samen.
Bij die gelegenheid kwamen rond de opvolger van de H. Eleutherius de aartsdiakens van Brugge, Gent en Doornik samen, als mede de twaalf dekens van het bisdom en de abten van grote kloosters zoals de St.-Amandus van Elnone, St.-Maarten van Doornik, St.-Pieter en St.-Bavo van Gent.

Naast een administratief centrum is de kathedraal ook een verzamelpunt voor het bisdom. Als in 1090 de pest uitbreekt, komt de grote processie tot stand, waar een massa gelovigen uit het bisdom de H. Maagd, die in de kathedraal vereerd wordt onder de naam van O.L. Vrouw van de zieken, de bruine Lieve Vrouw of ook nog O.L. Vroouw van Vlaanderen, aanroepen.

Vanaf dat ogenblik en het duurt al eeuwen, komen de Christenen uit Vlaanderen op pelgrimstocht naar de bischopsstad.

Het hele jaar door volgen parochies, broederschappen, gilden, magistraten, prinsen en soms koningen elkaar op bij het beeld van de Madonna in de apsiskapel.

Op de bedevaartsdagen van september verdringen de mensen elkaar in de grote kerk. Gent stuurt een groep die bestaat uit duizenden gelovigen. Deze begeleiden magistraten in gezelschap van de graaf of diens plaatsvervangen, die de patrones van de kathedraal en het bisdom officieel komen huldigen.

Dan trekken op 14 september, Kruisverheffing, twee processies rond de stad. Een derde stoet begeleidt 's morgens op dezelfde dag, de belangrijke relikwieën die de kathedraal bezit en de diakens die in alle uithoeken van de stad het begin van de 4 evangelies voorlezen.
Het hele bisdom neemt dan aan de processie deel, evenals aan de jaarmarkt die tegelijkertijd wordt gehouden.

Het domkapittel is niet alleen bekend door zijn lange geschiedenis, maar ook door de opdracht die het te vervullen heeft.
Als de kathedraal afgebouwd is, bestaat het kapittel al vier eeuwen.
Het is samengesteld uit 42 kanunniken, die door 12 vicarissen en een vijftigtal kapelaans worden bijgestaan.
Het kapittel is verantwoordelijk voor de godsdienstoefening in de kathedraal.
Deken over vijftien doornikse parochies en randgemeenten en belast met de geestelijke leiding van meer dan 80 parochies, heeft het domkapittel ook materiële en financiële belangen en verplichtingen voor méér dan 100 parochies.
Veel getuigenissen i.v.m. deze eervolle taak, kunnen we vandaag nog in de kathedraal zien.
Het verleden wordt verteld aan wie het maar wil in de portalen vol beeldbouwwerk, in de brandgeschilderde ramen van de dwarsbeuk en door de edelsmeedkunst, en ook in de oude dokumenten van de archieven.
Heel wat instellingen zijn ondertussen verdwenen, veel musea vandaag waren vroeger paleizen.
Voor de mensen van nu, is de kathedraal er nog altijd. De één vindt er geestelijke waarden, waarop onze beschaving werd gegrondvest; de ander een huis vol vrede voor het binnengaan in het Koningrijk.
Het is wonderlijk, dat het voorrecht dat een merovingische graaf, bisschop Eleutherius 14 eeuwen geleden ontving, nog altijd voortduurt.

De schatkamer

De relikwieschrijnen van O.L. Vrouw en St.-Eleutherius werden in het begin van de 12e eeuw vervaardigd.Toch behoren ze nog tot de romaanse kunst.

Het eerste schrijn is in 1205 ontworpen door Nicolas de Verdun, die in Doornik overleed. Het tweede schrijn, vervaardigd in 1247, komt uit het atelier tussen Samber en Maas, waar Hugo de Walcourt, bijgenaamd d'Oignies aan 't hoofd stond.
Hugo d'Oignies was leerling van Nicolas de Verdun.
Kannunik Warichez vestigt de aandacht op het feit dat het doornikse schrijn qua techniek beter is dan de werken van Hugo en de geleerde archivaris van de kathedraal vraagt zich dan ook af of dit schrijn niet door doornikse kunstenaars, leerlingen van die school in het Maasbekken, werd uitgevoerd.

De duitse kunstcriticus Creutz, zegt dat hier de romaanse beeldbouwkunst op een hoogtepunt is gekomen, zelfs al voorbijgestreefd is dat het als een voorloper van de gotische stijl kan beschouwd worden, want de spitsboog is al te zien in de drie-lobbige bogen.

Andere bezienswaardigheden zijn : het bijzantijnse kruis (VI E), een merovingisch relikwiekoffertje in ivoor en hout dat in het O.L. Vrouwschrijn werd teruggevonden, een wandtapijt geweven in Arras (1402).

Het Belfort

TOURNAI

Het Belfort van Doornik is ongetwijfeld het oudste van België en van Noord-Europa. Het werd gebouwd op de plaats van een toren van de eerste ringmuur aan de top van een grote, gelijkzijdige driehoek, die door de Grote Markt gevormd wordt. Het Belfort is in drie verdiepingen verdeeld en is 72 meter hoog.

De vierkante toren wordt aan de hoeken met vier schoormuren door vier veelhoekige torentjes versterkt. Deze torentjes hebben kleine piramidale klokketorens. Een galerij, waar een borstwering omheen loopt, scheidt de toren van de slanke en lichte klokketoren. Deze klokketoren heeft vier spitsen (die met goudkleurige banieren versierd zijn) en er staat een koperen draak bovenop.

Het terras geeft ons de mogelijkheid over de huizen en de gebouwen heen het weidse panorama van het platteland te bewonderen. Boven dit panorama steekt dan weer de Mont St.Aubert uit.

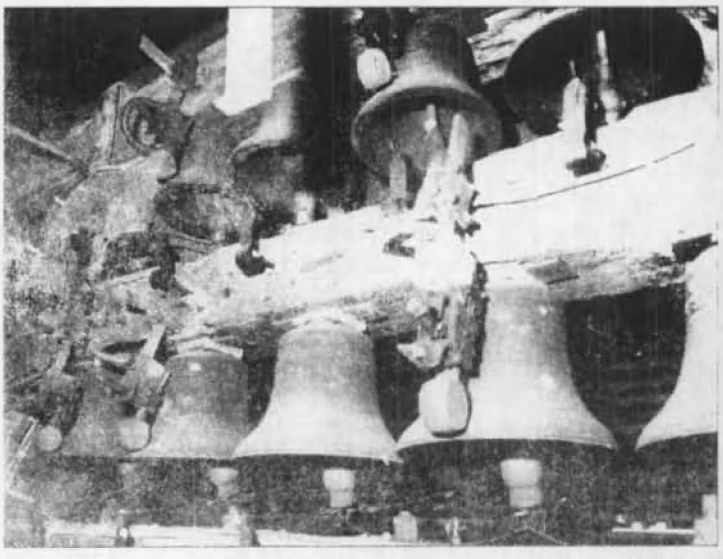
Het Belfort, gerestaureerd in het midden van de 19de eeuw, zal nog lang tegen de aanvallen van de tijd kunnen standhouden, hoewel vuur en bliksem al schade aan de stenen toren veroorzaakt hebben.

Het Belfort werd op het einde van de 12de eeuw gebouwd, toen Philippe-Auguste aan de stad de vergunning gaf een klok te bezitten. De klok was aldus het symbool en het concrete bewijs van de verworven onafhankelijkheid en vrijheden. Vanaf de 13de en 14de eeuw kreeg het Belfort het prachtige, elegante aanzien, dat de toerist vandaag nog kan bewonderen.

De klokketoren vormt de hoogste verdieping en bevat een ruimte voor de 43 klokken. Maar wie in deze donkere ruimte, waarin af en toe lichtstralen uit elk schietgat naar binnen vallen, nooit de 256 wenteltraptreden van het Belfort beklommen heeft, met zijn koude ruimtes die door gotische vensters verlicht worden en door massieve deuren met vele grendels gesloten, en die tot in 1827 als gevangenis dienst deden, heeft een van de belangrijkste bezienswaardigheden van Doornik gezien.

het oudste belfort van België

een deel van de schatkamer

Praktische inlichtingen :

Openingsuren : 10-12 - 14-17.30

Gesloten op dinsdag, 1.1, braderie (in september), 11.11 en 25.12.

Toegangsprijs : 20 BF (individuelen)
10 BF (groepen)

Inlichtingen : Centre de Tourisme
14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI.

tel. : (069) 22.20.95 - fax : (069) 21.02.21

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme.
Beiaardconcerten.

Niet toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore,
Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

Het Folklore museum

TOURNAI

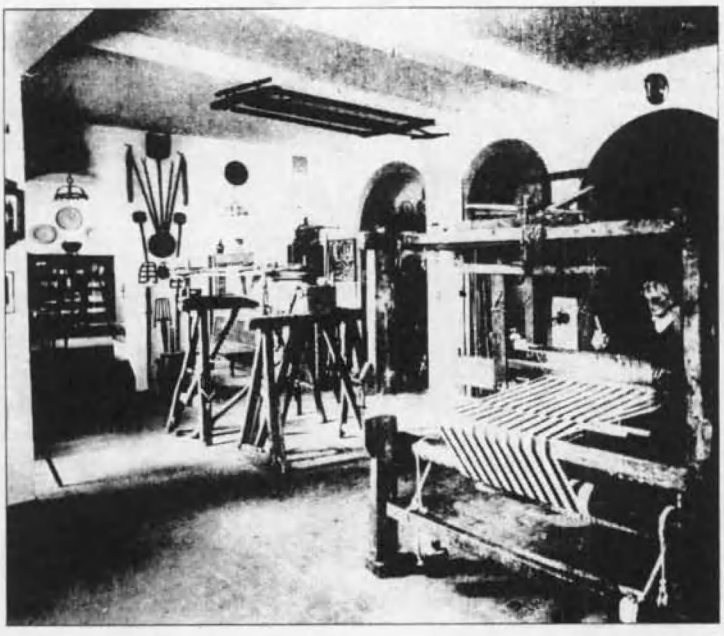
Twee schilderachtige panden uit het eind van de 17e eeuw, niet ver van de Grote Markt, vormen het decor van het Folklore Museum, een ware schatkamer van herinneringen aan de stad die de echte Tournaisiens daarom ook liever aanduiden als "Doorniks Huis".

Dit in 1930 geopend museum tracht het leven van vroeger te Doornik en omgeving te doen herleven.

De bezoeker treft een aantal zalen aan, waarin oude ambachten worden uitgebeeld zoals de werkplaats van de "balotil" (breide thuis kousen en sjaals) de schoenlapper, de wever, het stamcafé met gezelschapsspelen, het interieur van een boerderij, de werkplaats van de kuiper, de hoefsmid, enz.

Voorts wordt er aandacht besteed aan porselein van Doornik, aardewerk, boekdrukkunst, artsenij, aan zeden en gebruiken volgens jaargetijde, aan de ontwikkeling in de kleding voor man en vrouw, zowel in burgerlijke als militaire kringen.

Ook zijn er documenten uitgestald die voor een goed begrip van de geschiedenis van de stad belangrijk zijn : getrouwe weergave van verdwenen monumenten en stadsgezichten en vooral de reproductie van de maquette van Doornik in de 17de eeuw uitgevoerd in opdracht van Koning Lodewijk de 14de.

een ware schatkamer van herinneringen aan de stad

het typische stamcafé

Praktische inlichtingen :

Conservator : Lucien JARDEZ

Adres : Réduit des Sions - B-7500 TOURNAI (Tél. (0)69/22.40.69)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12.

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI (tel. (0)69/22.20.45 - fax : (0)69/21.62.21)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme. Video.

Niet toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore,
Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

Het oudheidkundig museum

TOURNAI

In 1889 werd dit museum in de Lakenhal geopend, het werd verwoest in 1940 en op 19 oktober 1953 ondergebracht in de Rue des Carmes nr. 8, in de lokalen van de vroegere Bank van Lening, die in 1622 was gebouwd door de architect Wenceslas COEBERGER.

Afdeling van het Quartair : Voorhistorie en Vroegste historie

Beslaat een periode van twee miljoen jaar en gaat over de oorsprong van de mens, zijn leefmilieu. Didaktische uitstalramen en maquettes geven een overzicht van de verschillende etappes in de menselijke ontwikkeling : het zich eigen maken van nieuwe technieken, van vuursteenbewerking, het ontstaan van de landbouw en de verschijning van de eerste gebakken potten, de ontdekking van het metaal, waardoor meer doeltreffende wapens konden worden gemaakt.

Naast de lokale en omliggende nijverheid (Moustérien uit Grandglise, nederzettingen van Brunehaut, Orcq en Marquain) komen ook enkele zeer opmerkelijke buitenlandse stukken voor : vuistbijlen van Afrikaanse oorsprong, series stenen uit het Franse aurignacienne en perigordienne tijdperk, vuurstenen dolken van Grand-Pressigny.

Tenslotte kunt u in twee vitrines een unieke verzameling gouden en zilveren Keltische muntstukken bewonderen.

Gallo-Romeinse afdeling

De tentoongestelde verzamelingen komen hoofdzakelijk uit recente opgravingen van de grote Gallo-Romeinse begraafplaats van de Grote Markt tot de Rue Perdue, eerder ontdekte documenten werden in 1940 verwoest.

De getoonde potten vormen een rijk geheel, van het dagelijkse eetgerei tot aan de luxe terra sigillata.

De glasverzameling is niet groot, door de breekbaarheid, maar er zijn enkele zeer fraaie exemplaren aanwezig, met name een glazen zuigflesje uit de 4e eeuw, waarvan de grote kwaliteit in uitvoering afsteekt tegen de eenvoud van hetzelfde voorwerp in steen.

Sieraden, (waaronder prachtige intaglio's) kleine voorwerpen van git, schrijftabletten, een planetaire vaas, een uitrusting metalen gebruiksvoorwerpen enz. vervolledigen deze voorstelling van het dagelijks leven in de Gallo-Romeinse tijd.

Twee unieke documenten vormen de toppers van deze afdeling en van het museum : een waterput, gemaakt van een boomstam (1e, 2e eeuw) en de beroemde loden sarcofaag (4e eeuw) met rijk decor, die in een opmerkelijk goede staat van conservering werd opgegraven.

Merovingische afdeling

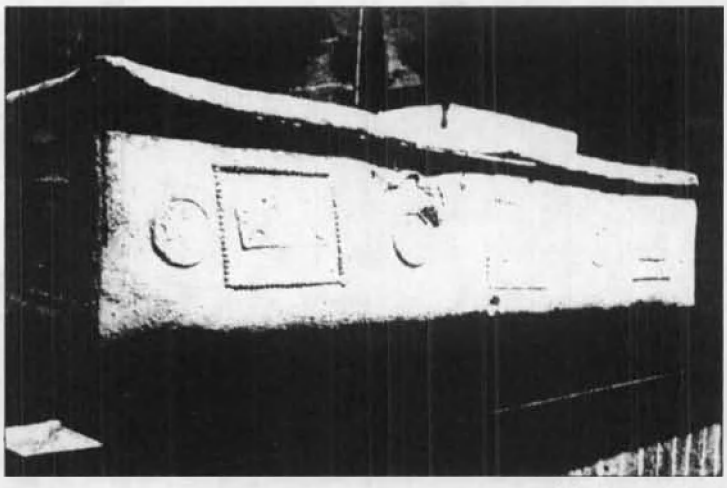
Ondanks het ontbreken van documenten uit de in 1653 opgedolven grafschat van Koning Childerik, is de tamelijk recente Merovingische afdeling geweldig interessant.

De tentoongestelde voorwerpen zijn afkomstig van twee grafsteden : een in het Stadhuispark en een van de St. Brixiuswijk, rondom de plaats, waar Koning Childerik begraven lag.

Het getoonde materiaal is klassiek voor de 6e en 7e eeuw : wapens, potten, glaswerk, sieraden enz.

In de buurt van de St. Brixiuskerk is een uitzonderlijke ontdekking gedaan : nl. drie graven met paardegeraamtes, hoogstwaarschijnlijk geofferd ten tijde van de begrafenis van Childerik. Het zijn er zeer veel (minstens 20) terwijl de bekende gevallen een aantal van niet meer dan 5 opleveren.

De begraafplaats van het park heeft de resten blootgelegd van het Germaanse Garnizoen, dat aan het eind van de 4e eeuw belast was met de verdediging van Doornik.

de beroemde loden sarkofaag

Het is een uitzonderlijke archeologische vondst, die de overgang van de Romeinse Tijd naar de Middeleeuwen zichtbaar maakt.

Ook moet worden opgemerkt, de brief van Lodewijk de XIVe, aangaande de grafschat van Childerik en een ouder geschrift van de H. Remigius aan Clovis ter gelegenheid van het overlijden van zijn vader Childeric.

zilveren en gouden keltische muntstukken

Fotoreprodukties geven een indruk van de rijkdom van het koningsgraf.

Panelen langs de wand geven een overzicht van de tragische gebeurtenissen tijdens de grote Volksverhuizing en de invasies van de Barbaren in 407, van de veroveringen van Clovis en het ontstaan van zijn Frankisch Rijk, oorsprong van het huidige Frankrijk.

In een geblindeerde kast zijn enkele sieraden uit die periode ondergebracht, een tijd waarin de edelsmeedkunst hoge toppen bereikte.

Praktische inlichtingen :

Conservator : Dr. Jean VLAEMINCK

Adres : 8, rue des Carmes - B-7500 TOURNAI (Tel. 0069/22.16.72)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries B-7500 TOURNAI (tel. 0069/22.20.15 - fax : 0069/21.62.21)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme, Video.

Verdieping gelijkvloers toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea : Oudheidkunde, Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis, Schone Kunsten, Folklore, Natuur-historie, Tapijtweef- en textielkunst.

Het museum voor Schone Kunsten

TOURNAI

Dit museum, ontsproten aan het creatief genie van de grote Belgische Jugendstilarchitekt, Victor HORTA, is op 17 juni 1928 officieel in gebruik genomen.

Het gebouw is speciaal ontworpen om er de zeer rijke verzameling te tonen, die de Brusselse kunstliefhebber Henri VAN CUTSEM bij zijn dood in 1904 aan Doornik heeft vermaakt.

Het gebouw alleen al is een bezoek waard, zo origineel is de opzet van de zalen die rondom een centrale veelhoekige hal zijn gegroepeerd.

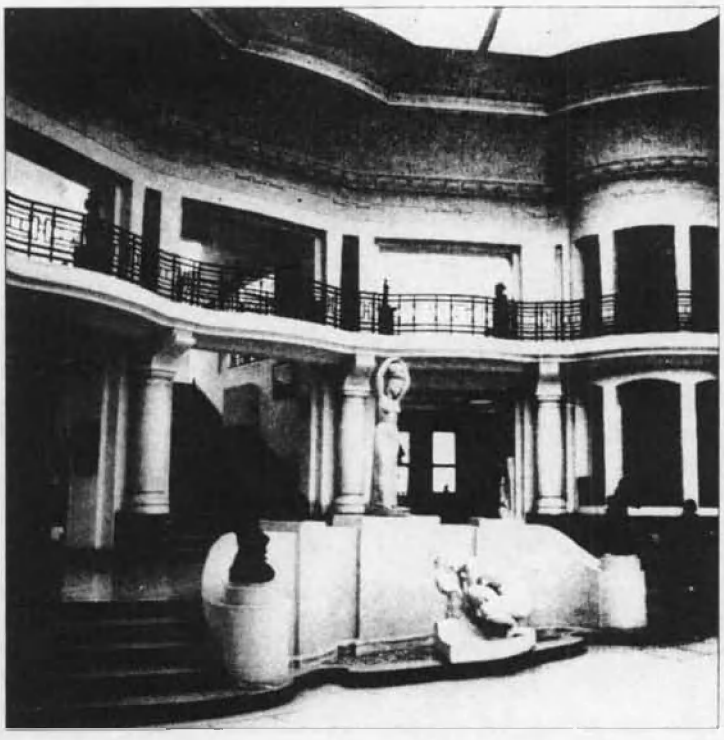
De verzameling bestaat uit talrijke oude schilderijen afkomstig uit het legaat van VAN CUTSEM alsmede uit aankopen, schenkingen, bewaargevingen en nalatenschappen en het geeft de bezoeker een interessant overzicht van de geschiedenis van de schilderkunst van de 15e eeuw tot heden.

Onder de belangrijkste werken zien we behalve enkele primitieven (R. CAMPIN, R. VAN DER WEYDEN, J. GOSSART, BRUEGEL, ...) ook meesters uit de 17e en 18e eeuwen, zoals SNIJDERS, RUBENS, JORDAENS, WATTEAU en PIAT-SAUVAGE.

Door de aanwezigheid van de impressionisten (MANET, MONET, SEURAT, VAN GOGH, ENSOR) wordt het een museum van internationale allure.

Aan de schilders afkomstig uit Doornik (GALLAIT, PION, DUMOULIN, LEROY, GRARD) wordt een speciale plaats toebedacht.

Een didaktische afdeling stelt foto-reprodukties voor van het verzamelde werk dat wordt toegeschreven aan Rogier DE LE PASTURE (VAN DER WEYDEN) op ware grootte van de oorspronkelijke kunstwerken.

het museum werd door Victor Horta ontworpen

Edouard MANET
Argenteuil

Praktische inlichtingen :

Conservator : Baron Serge LE BAILLY de TILLEGHEM

Adres : Enclos St-Martin - B-7500 TOURNAI
(Tél. (0) 69/22.20.43)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12.

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI (tel. (0) 69/22.20.45 fax : (0) 69/21.62.21)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme.

Toegangelijk voor gehandicapten. Video.

GALLAIT - Vol. 14 Musea Nostra : te koop in het museum.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore, Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

Het museum voor wapens en militaïre geschiedenis

TOURNAI

Doornik is de enige Belgische stad, die ooit door de Engelsen bezet is geweest. Koning Hendrik de 8e van Engeland nam in 1513 de stad in en verliet deze weer in 1518. De slechte behandeling die zijn troepen te verduren hadden van de bevolking van Doornik, noopte Hendrik de 8e tot het bouwen van een vesting, waarvan nu nog slechts de hoektoren, "Dikke Toren", "Engelse Toren" of "Hendrik de 8e Toren", genaamd, bestaat.

In 1930 staat de Dienst voor Domeinen na vele administratieve verwikkelingen de toren af aan de stad Doornik, die er een wapenmuseum in vestigt.

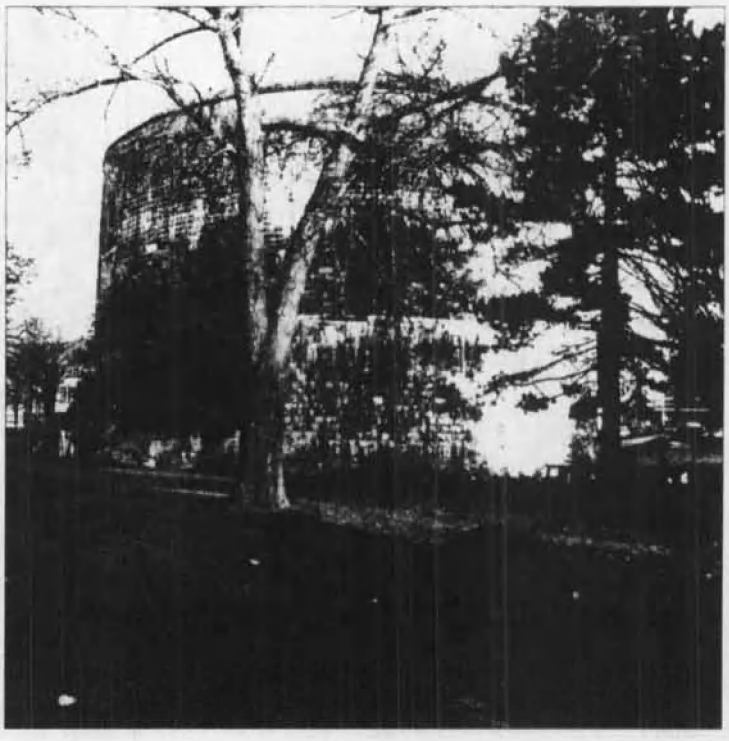
Tegenwoordig kan het "Museum voor Wapens en militaire Geschiedenis" van Doornik de bezoekers een rijke selectie aan wapens en voorwerpen van militaire en burgerlijke oorsprong aanbieden.

Men kan er o.m. bewonderen :

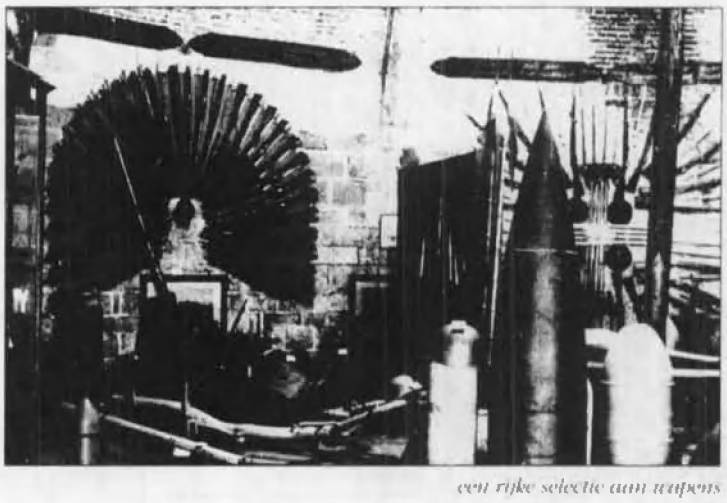
- enkele honderden schouder- en vuistwapens,
- militaire hoofddeksels,
- een rijke verzameling blanke wapens,
- donderbussen en kanonnen,
- talrijke decoraties en herinneringen aan het Verzet,
- mannequins gekleed in uniformen van verschillende nationaliteiten.

Veel vaderlandse vlaggen sieren de binnenmuur van de Museumzaal.

Gelet op het thema, dat er wordt behandeld, vormt het Museum voor Wapens en Militaire Geschiedenis van Doornik voor de Ouderen een herinnering aan hun belevenissen en voor de Jongeren een waardevolle geschiedenisles.

de "Hendrik de 8e Toren"

een rijke selectie aan wapens

Praktische inlichtingen :

Conservator : René PITOT

Adres : rue du Rempart - B 7500 TOURNAI (Tél. (0)69/22.38.78)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12.

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI (tel. (0)69/22.20.45 - fax : (0)69/21.62.21.)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme. Video.

Niet toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore,
Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

Het museum voor tapijtweefkunst en textielkunst TOURNAI

In juni 1990 opengesteld en ondergebracht in een voormalig herenhuis in neo-klassieke stijl van de hand van de talentvolle architect Bruno RENARD.

Dit nieuwe museum omvat niet enkel een tentoonstellingsruimte maar ook een werkplaats waar tapijtwevers en -weefsters hun werk uitvoeren en wandtapijten herstellen. Tevens bevindt zich er een onderzoekscentrum voor de textielkunst.

Doornik is namelijk altijd een plaats bij uitstek geweest voor de tapijtweefkunst. Deze kende haar grootste bloei in de 15e eeuw. In die tijd werkten meer dan 200 wevers in de werkplaats van de stad, waarvan de produktie naar alle landen van Europa werd uitgevoerd.

Pronkstuk van het museum vormen ongetwijfeld de tapijten uit de 15e en 16e eeuw.

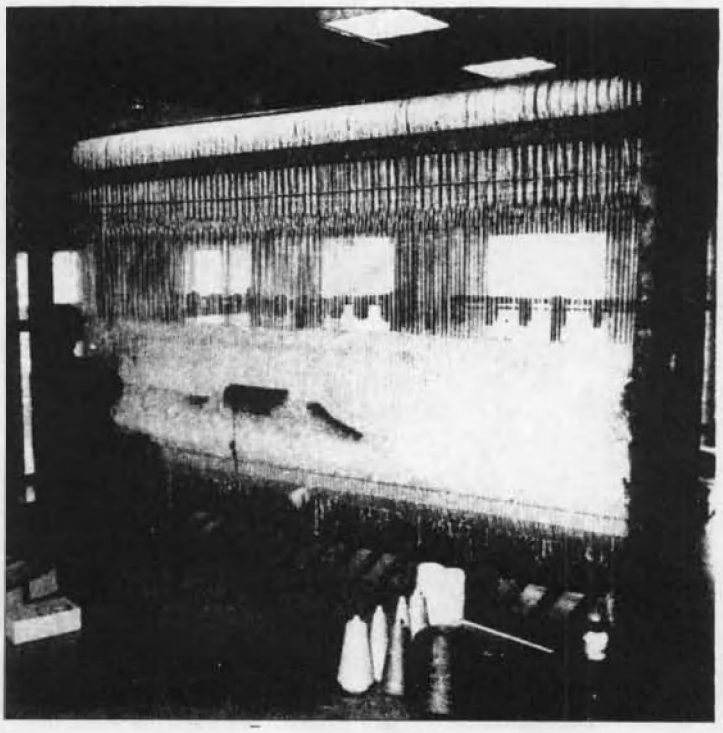
Deze tapijten met hun schitterende kleuren en rijke stoffen komen er prachtig tot hun recht door de veelbewogen en soms onontwarbare verhalen, die zich erop afspelen.

De personages met hun expressieve gezichten illustreren de verfijning van een tijdperk door hun rijke uitrusting en brokaatkleelij of hun fonkelende harnassen.

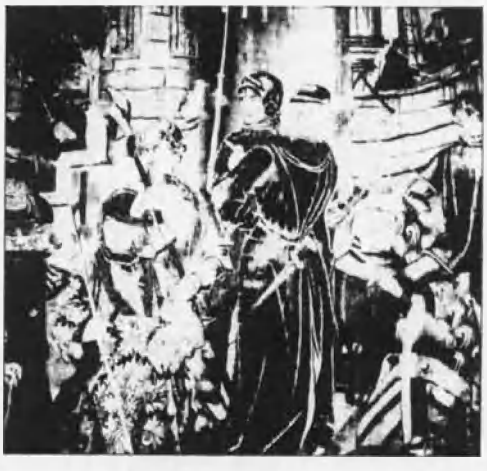
Na een lange periode van verval herleeft de weefkunst in Doornik in de 20e eeuw. Deze heropleving zou uitmonden in de openstelling van dit "levende " museum, dat uitsluitend is gewijd aan de oude en de moderne weefkunst.

Het museum ruimt namelijk ook veel plaats in voor de vernieuwing van de weefkunst, vanaf de eerste kunstwerken van de groep "Forces Murales" in de jaren 40, tot aan de werken van de laatste tien jaar.

U komt er werken van de beste kunstenaars tegen, waardoor de veranderingen en verschillende stromingen van de eigentijdse weefkunst worden geïllustreerd.

een "levend" museum

in de 15e eeuw kende de tapijtweefkunst haar grootste bloei

Praktische inlichtingen :

Conservator : Norbert GADENNE

Adres : Place Reine Astrid - 7500 TOURNAI

(Tel. (0)69/23.42.85)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12.

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI (tel. (0)69/22.20.45 - fax : (0)69/21.62.21.)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme.

Video.

Tijdelijke exposities.

Werkplaatsen voor restauratie en weven van wandtapijten.

Toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore,
Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

Het Natuur-Historisch museum

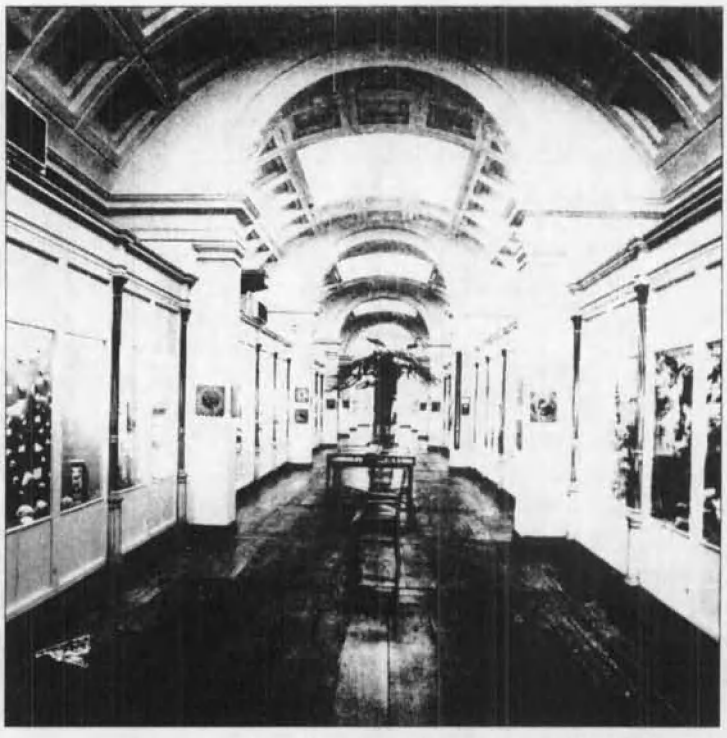
TOURNAI

Gesticht in 1828 door liefhebbers van wetenschappen, die overtuigd waren van het belang van de dierverzamelingen en in 1839 definitief in zijn huidige behuizing ondergebracht in de cour van het stadhuis in een galerij en een vierkante zaal, ontworpen door architect Bruno RENARD.

Het neo-klassieke interieur, met een sobere en elegante architektuur, kenmerkend voor de musea van de 19e eeuw, is zorgvuldig behouden gebleven en verplaatst de bezoeker in de sfeer van de "Natuurhistorische Kabinetten" van de vorige eeuw. De opstelling in rijen van de diersoorten, die men toen graag zag, heeft nu plaats gemaakt voor een moderne, leerzame presentatie. De hoofdgalerij stelt een tentoonstelling van de dierenwereld voor, waarin rijke verzamelingen uit alle werelddelen een ruime plaats wordt toebedeeld aan de gewervelde dieren, vooral aan vogels en zoogdieren.

De vierkante zaal beherbergt diorama's waar vier typische milieu's van de omgeving van Doornik zijn uitgebeeld : de moerasgronden van de Schelde, de kalksteengroeven, het Henegouwse platteland en het bos van Bonsecours. Andere biotopen betreffen België en sommige delen van Europa. De diorama's van de Antarctica, van de Sahara, de Afrikaanse savanne en het Equatoriale Woud van Azië vervolledigen de verzameling van bedreigde natuurgebieden van de planeet.

Het bezoek eindigt bij het vivarium, waar men reptielen, kikvorsachtigen, vissen, spinnen en levende insecten kan observeren.

de sobere en elegante neo-klassieke architektuur

de hoofdgalerij stelt een tentoonstelling van de dierenwereld voor

Praktische inlichtingen :

Conservator : Philippe BRUNIN

Adres : cour d'honneur de l'Hôtel de Ville, B-7500 TOURNAI (tel. (0)69/23.39.39)

Openingstijden : 10/12 - 14/17.30

Gesloten op : dinsdag, 1/1, braderie (september), 11/11 en 25/12.

Toegangsprijs : 50 BF – Groepen : 40 BF – Studenten : 20 BF – Paspoort 7 musea : 200 BF.

Inlichtingen : Centre de Tourisme - 14, Vieux Marché aux Poteries - B-7500 TOURNAI (tel. (0)69/22.20.45 - fax : (0)69/21.62.21)

Rondleidingen op aanvraag op Centre de Tourisme. Video.

Bezoeken voor visueel gehandicapten.

Auto-gids voor de dioramazaal.

Gids in boekvorm te koop bij de ingang van het museum - Tijdelijke tentoonstellingen.

Toegangelijk voor gehandicapten.

Ontdek onze musea :
Oudheidkunde,
Decoratieve Kunst, Wapens en militaire Geschiedenis,
Schone Kunsten,
Folklore,
Natuur-historie,
Tapijtweef- en textielkunst.

STAD VAN DOORNIK.

HET PORSELEIN VAN DOORNIK.

Nadat ze het uit het Oosten ingevoerde porselein hadden gekend, wilden de Europeanen deze stof op hun beurt fabriceren.

In Duitsland was Scheikundige Johann Friedrich Böttiger de eerste die deze techniek beheerste. Nochtans, in Italië en dan in Frankrijk, leidden de onderzoekingen op een verschillend resultaat vanwege zijn samenstelling en de kooktemperaturen. Het is wat we het zachte porselein noemen.

Het harde porselein of echte porselein wordt uit porseleinaarde en veldspaat gemaakt. Als het tot hoge temperaturen wordt verwarmd, neemt dit mengsel een doorschijnend aspect.

Het Europese porselein wordt uit een mengsel van mergelaarde en een glasachtig frit gemaakt; dat frit wordt door de reactie in de oven (fusie) van een basis (soda of potas) met een kiezelaarde (zand) verkregen. Het zachte porselein is soepeler dan het echte porselein, zijn glazuur kan door een stalenblad worden gestreept. De kleuren, die op de zachte-porseleinvoorwerpen worden opgelegd, smelten gelijktijdig met het glazuur, wat een zekere diffusie van de kleuren in het glazuur veroorzaakt en de tekening een wazig aspect geeft, dat de schoonheid ervan is. Het zachte porselein, vanwege een minder grote verglazuring, is geen goede warmtegeleider en geeft integendeel een warmere indruk dan het harde porselein.

Het porselein van Doornik is zacht porselein. Om het te fabriceren, gebruikte men aarden uit Bruyelle, Granglise en Chimay.

In 1750 vraagt F. CARPENTIER de stad de vergunning om een plateel-fabriek te kunnen oprichten. Het volgende jaar doet hij zijn fabriek aan François-Joseph PETERINCK over. Deze werd te Lille in 1719 geboren, had in de Franse legers gediend en had zich dan als handelaar te Aat gevestigd.

PETERINCK was een ondernemende man; hij neemt de plateelfabriek over en voegt er een zachte-porseleinfabriek aan toe met de medewerking van Franse technici : de DUBOIS-broeders. Dezen hadden in de fabriek van Vincennes gewerkt en waren langs St-Amand en Valenciennes gekomen.

Claude BORNE, aardewerkfabrikant van Rouen, kwam dan voor PETERINCK werken. Deze kreeg van de regering van de Oostenrijkse Nederlanden het monopolie van de porseleinfabricage en van enkele andere produkten voor dertig jaren.

In 1752 werd zijn fabriek, die op de quai des Salines was gevestigd, Manufacture Impériale et Royale en hij is bevoegd een onderscheiden merkteken te kiezen. De gebruikte merktekens zijn de Toren en de Zwaarden maar de goederen werden doorgaans niet gemerkt.

In 1752 hield de fabriek er rond 40 mensen op na en meer dan 400 in 1774. Ondanks haar omvang was de financiële toestand van de fabriek betrekkelijk goed en rendabel en de regeringssubsidies bleven symbolisch. (N.B. het Torenmerkteken werd tussen 1755 en 1775 gebruikt en het Zwaardenmerkteken slechts na 1770.)

Naast de porselein- en de plateelfabricage (deze = 80% van de omzet) hield PETERINCK zich bezig met andere activiteiten zoals de bevloering van de wegen, het bouwen van huizen, de herstelling van gebouwen (Sint-Brixiuskerk). Hij stierf te Doornik in 1799.

De fabriek hield aan en kende haar grootste ontplooiing onder het Keizerrijk. Na 1815 was haar bestaan meer moeilijk en in 1850 werd ze door BOCH Frères gekocht. Een tweede fabriek, die door de zoon van PETERINCK werd opgericht, werd in 1890 gesloten. Ze was vooral in de majolicafabricage gespecialiseerd.

Onder de voorname artistieke medewerkers van PETERINCK melden we de DUBOIS-broeders (Robert en Gillesà). Ze werkten in verschillende porseleinfabrieken (Saint-Cloud, Chantilly, Mennecy, Vincennes). Ze brachten te Doornik hun technische medewerking en misschien de invloed van het Duitse porselein door Strasbourg, die bij 't zien van de eerste stukken kan worden gevoeld.

Gedurende dit eerste tijdperk van de fabriek geeft een beroemde aardewerkfabrikant, Claude BORNE, zijn medewerking. Hij heeft zich door zijn verblijven in de fabrieken van Rouen en Nevers gespecialiseerd.

François DE LA MUSSELLERIE was de eerste schilder van de fabriek in 1771.

Joseph DUVIVIER werkte in de fabriek van 1769 tot 1771. Deze kunstenaar had reeds in Engeland (CHELSEA) gewerkt voordat hij naar Doornik kwam. Hij was in het schilderen van vogels met ingebeelde kleuren gespecialiseerd.

Men heeft hem ook de in rosecamee geschilderde porseleinen te danken. Hij moest de samenstelling van het porseleinleem volgens de recepten, die hij in Engeland had gekend, gedeeltelijk veranderen. Antoine GYLLIS werkte in de fabriek rond de jaren 1756 tot 1764 : (beeldhouwer gevormd in de universiteit van Valenciennes).

Joseph MAYER begon in de fabriek rond 1744. Hij was de uitvoerder van de zeer beroemde stel van de duc d'Orléans. Hij was ook in de houtimitatieversieringen gespecialiseerd; hij bracht een nieuwe stijl

die door een vereenvoudiging van de vormen en de versiering werd gekenmerkt. In 1815 voerde hij een stel voor de koning van Holland uit. Deze kunstenaar, die het artistieke deel van 1775 tot 1825 leidde, behield een zekere samenhang in de versieringen.

ALGEMENE KENMERKEN.
==========

Tijdens de duur van haar bestaan had de fabriek slechts een beperkt aantal vormen van voorwerpen. De versiering van de borden verandert maar de insnijding van de borden met ingewerkte randen blijft. Het eerste tijdperk stelde eierlijsten of "mille-côtes" aan de randversiering voor. MAYER gaf deze rocaillestijl op.

Het vaatwerk werd vaak in blauwe vuurvaste camee uitgevoerd. Een meer typische versiering is die met vijf bloemversiersels die twee modellen bevat :
- de vliegversiering, een groot centraal bloemversiersel dat uit een terras komt, enkele bladeren, enkele ontloken bloemen, een vlieg boven het bloemversiersel op de randversiering, vier kleinere bloemversiersels die regelmatig worden geplaatst . Het bord wordt met een blauw boordsel geboord.

- de rondaversiering of vogelrond, een groot centraal bloemversiersel dat uit een terras komt, enkele bladeren en bloemen waaronder een meer ontloken is in het midden ervan, en errondom soms een vogel, op de randversiering van vier kleinere bloemversiersels, regelmatig geplaatst. Die twee modellen worden door de Chinese versieringen beïnvloed.

Laten we ook de blauwcamee versieringen melden met een rups, een laurierboom in bloei, een zwaard, een zwaard door een dubbel stippelwerk met een bloemslinger afgezonderd, een eikel, een Griekse rand, een koolblad. Die modellen verschijnen aan het uiterste einde van de XVIII en werden tijdens de hele XIX eeuw gebruikt.

Indien de fabriek van Doornik haar eigen versiering heeft, wordt ze door andere fabrieken beïnvloed; MEISSEN (Koreaanse, ronda-, bloemenversiering) STRASBOURG-MENNECY (bloemen, gekleurde groepen) ROUEN SEVRES CHELSEA (vogels) DERBY CHANTILLY (korfwerkrand) VINCENNES (blauwe achtergrond - bloemen) SEVRES (houtimitatie).

De gebeeldhouwde motieven bestonden doorgaans uit verschillende verzamelde elementen. Deze waren vaak rond een centrale boom verenigd die op een heuvel was opgericht. Onder de gebeeldhouwde motieven melden we : de historische onderwerpen (Joseph II, Marie Thérèse, Louis XV, Prince Evêque d'Oultremont, Napoléon), de zinnebeeldige onderwerpen en herderspelen. De gebeeldhouwde motieven zijn blauw, verglazen wit en veelkleurig. Deze zijn buitengewoon en kunnen met de mooiste groepen uit SAXE en SEVRES mededingen.

==========

Woordenschat.

Randversiering : binnenrand van een vat, een bord.

Eierlijst : holle of vooruitstekende versiering met de vorm van een verlengde "S".

Ingewerkt : insnijding volgens een gegeven profiel (tegenover een ronde rand).

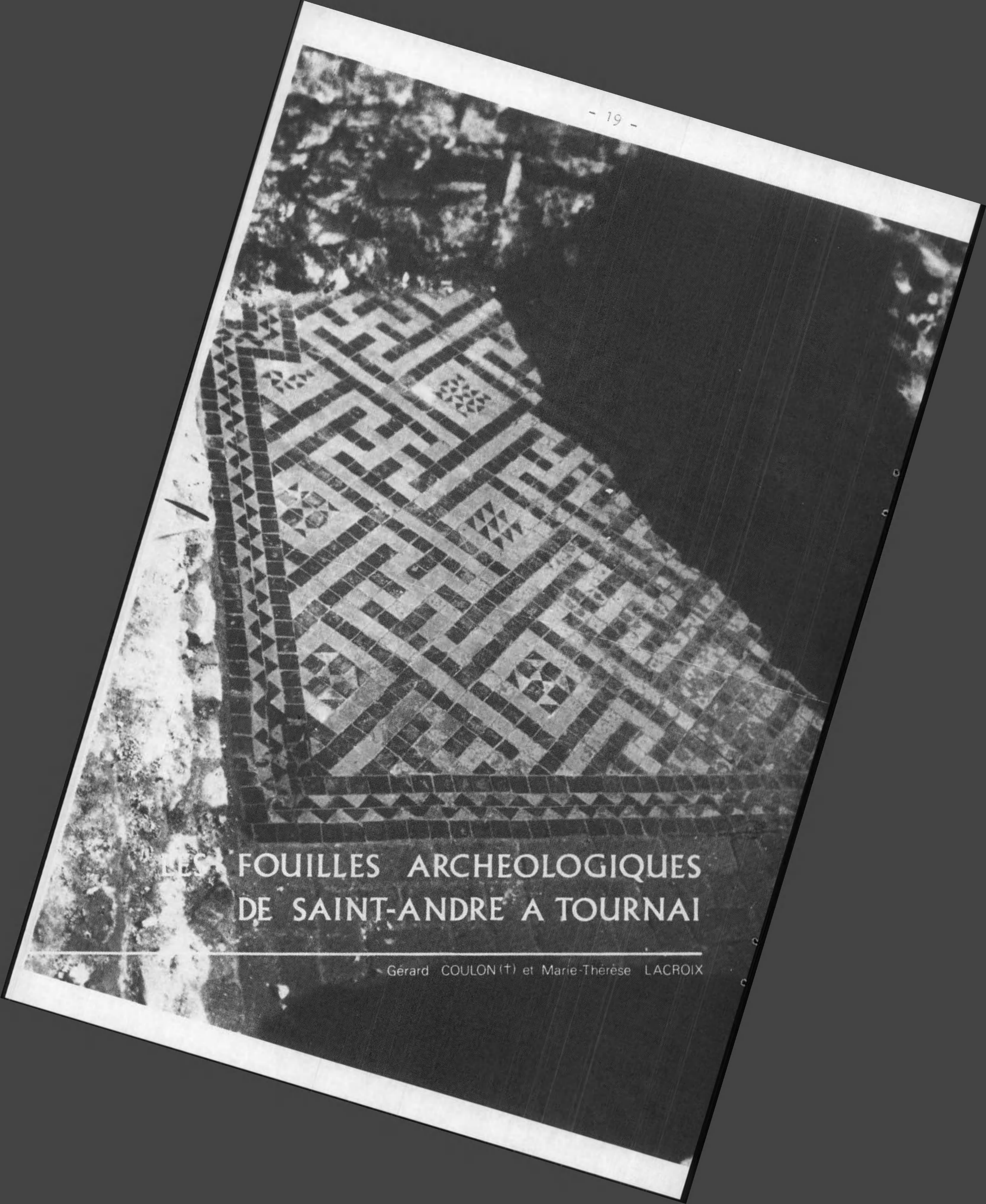
BIBLIOGRAFIE.

Les porcelaines - collection de poche couleurs - Larousse
La Manufacture Impériale et Royale de Porcelaine de Tournai
Chevalier Soil de Morialmé - Tournai 1911
Catalogue de la Collection SOLVAY par Mme Mariette DUGARDIN
Conservateur aux M.R.H.H. à Bruxelles (Cinquantenaire)

LES FOUILLES DU QUARTIER SAINT-BRICE A TOURNAI 1

LES FOUILLES ARCHEOLOGIQUES DE SAINT-ANDRE A TOURNAI

Gérard COULON (†) et Marie-Thérèse LACROIX

le sarcophage gallo-romain de Tournai

FOTOCOPIEHUIS

DESNERCK D.

Torhoutsteenweg 196
8400 OOSTENDE
Tel. 059/50 31 46

FOTOCOPIES
AAN DE
GOEDKOOPSTE PRIJZEN

Wij fotocopiëren voor u op :
- wit en gekleurd papier Din 80g.
- wit en gekleurd karton Din 170g.
- 1 of 2 zijden
- zelfklevende etiketten
- transparanten

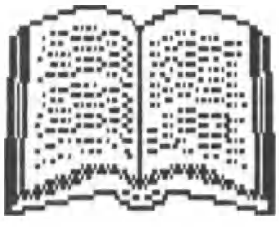
V O O R :

- Studenten
- Onderwijs
- Verenigingen
- Zelfstandigen
- Enz..., enz...

"DE PLATE"
tijdschrift van de
Oostendse Heemkring
"DE PLATE"
v.z.w.

tijdschrift onder redactie van

Jean Pierre **FALISE**

Inhoudstafel & Registers op de 23e jaargang

1994

Samenstelling : Emile **SMISSAERT**

INHOUDSTAFEL 1994

BEKAERT, Jean-Marie

- Albert Bouchery (1858-1941) : 8-12 : ill.

BILLIET, Germain

- De schrijver Eric Dekuyper (° 1942) en Oostende : 122-125

(SEGHERS)

- Bouwlijst scheepswerven van Seghers Oostende : 160-161

BYN, Marcel

- Maritieme souvernirs in kunstkeramiek, genaamd "bords de mer" : 166-170 : ill.

COOPMAN, François

- Reeks "De vergeten zeestrijders 1914-1918", deel 5 : 111-113.

DE BROUWERE, Jan G

- Het altaar herschilderen : 315-318 : ill.
- Kwartierstaat van Charles de Sorgher. Aanvulling op "Ostendiana" : jaarboek 6, 1993 : 47-48
- Brood aan 0,46 fr. het kilo...in 1858 : 159
- De tweede Kursaal : inhuldiging & banket (1878), alsook J.-J. de Sorgher : 245 : ill.

DEWULF, Lionel

- Over het ontstaan van de Christelijke Mutualiteit en de Volksbond te Oostende : een sociaal verhaal : 212-219, 238-245 : ill.

DREESEN, Jan-Baptist

a. secretariaat

-Aankondigingen activiteiten : 2, 40, 76-77, 108-109, 140-144, 210-211, 236-237, 266-268, 298

-Heemkundige dag Westvlaams Gouwverbond : 108, 110

-Jaarprogramma : voordrachten en tentoonstellingen : 3-5

-Lijst schenkingen aan "De Plate" : 65-72 , 100-104, 132-136, 171-176, 229-232, 256-262, 286-294

b. Artikelen

-Oostende en de Onafhankelijkheid van België (eind sept. 1830) : 2

-Oostende : elders in de wereld : 17 (zie ook : "De Plate", 85/199), 50

-Votiefscheepjes en maritieme ex-voto in de Kapucijnenkerk te Oostende : 95-99

-Frans Devriendt (1894-1960), vader van de "internationale Boekhandel" : 144-119 : ill.

-August Van Iseghem (° 1919), 20 jaar voorzitter : 145-149 : ill.

-O.H.K. De Plate 40 jaar jong (1954-1994) : 269-270

-Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (IX) - 36ste Begin : Sinte Cathelijne noordt oost : 225-228 : ill.

-Zonnewijzers in West-Vlaanderen
III : In en rond Oostende : 52-53 : ill.
IV : De Haan en Gistel : 312-314 : ill.

FALISE, Jean-Pierre

- Ledenlijst 1993 : 29-36

- Oostendse marine-officieren gestorven voor het vaderland tijdens wereldoorlog I : 319-320

FARASYN, Daniël

- Het (aller)eerste "Park Leopold" (ca. 1829-1839) : 307-311 : ill.

FRANÇOIS, Luc

- De petitiebeweging in het arrondissement Oostende (1828-1830) : 278-280

GEVAERT, Ferdinand

- Zeewezensprokkels : Dover nostalgie (de Oostende-Doverlijn beëindigd, 31 dec 1993) : 54-64 : ill.

HOSTYN, Norbert

a. Artikelen

-"La Chèvre folle", kloppend artistiek hart te Oostende (1960-1968) : 150-154 : ill.

-Schattige maritieme souvenirs uit de Belle Epoque : 89-91

b. Reeks

-Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (5) : 246-248, 281-285

HUBRECHTSEN, Freddy

- Exit Militair Hospitaal (31 dec 1993) + korte historiek (ca. vóór 1640 tot einde 1993) : 13-17 : ill.

LAMMERANT, Y.

- Foute tekst in glasraam (Sint-Petrus en Pauluskerk) te Oostende : 5 (zie ook : J. Van Hyfte, De brandramen, etc., "De Plate", 92/85-87)

LIETARD, Edwin

- Reeks "Oostendse numismatiek"

  -Auto-taxis-verhuurders (1928) : 129-130

  -Hoteliers-restaurateurs (1878) : 128

  -Oorlogsvrijwilligers (1931) : 131

  -Royal Sport Nautique Ostende (1871) : 128-129

  -Teringlijdersbond (1924) : 130

OUVRY, Robert

- De familie Van Iseghem en de Koninklijke Jacht Club van Oostende : 223-225

PIERLOOT, Roland

- Het automerk "Mercedes-Benz" en Oostende (o.m. autorennen 1903-1914) : 99

SMISSAERT, Aimée

- Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog : 162-165, 250-255

SMISSAERT, Emile

- Over de "vlieger" : 311

- Het eerste zee-aquarium te Oostende : een terugblik (1894 tot 1914) : 179-208 (bijzonder nummer)

- Heist-aan-Zee : een cyclus gedichten : 318

- Registers De Plate (1994) : 322 e.v.

- Wilhelm II, Duits keizer, gefotografeerd te Oostende (augustus 1890 ?) : 144

- Wijlen de "Oostende-Doverlijn" : literatuurlijst : 126-127

SWYNGEDAUW, Agnes

- Ostendiana : 249

TIMMERMANS, Roger

- Gedenkstenen en -platen : 155-158, 222
- Wie was August Beyts ? : 49-50

VANCRAEYNEST, Raymond

- De "Compagnie van haringbuizen, doggeboten en lijnbanen" : 41-47
- Over de sluis van 's Heer Woutermansambacht bij het Fort Albertus (maart 1602) : 120-121

VAN HYFTE, Ivan

- 10 juli 1794 : leve de vrijheid ! : 220-221
- Het eerste bezoek van de Sjah van Perzië aan Oostende (augustus 1900) : 271-277 : ill.

VAN TROOSTENBERGHE, Carlo

- Oostende leeft ook in Tsjechie, te Trebon : een bijdrage tot de reeks "Oostende : elders in de wereld" (samenst. J.B. Dreesen) : 50

VERBANCK, Richard

- Een "laat-romeins" fort te Bredene ? (3de eeuw na Chr.) : 78-89 : ill.

VERHAEGHE, Julien

- Tweemaal overleden : 6-7
- Quarantaine (van een schip te Oostende) in 1752 : 51
- Een nieuw galgeveld voor Oostende (1776) : 92-94 : ill.
- Reeks

  -150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen (1645-1796) : 299-306

FOTOBLADZIJDEN EN ILLUSTRATIES IN DE TEKST

- Militair Hospitaal : 15-16
- Zonnewijzers in en rond Oostende : 53
- Oostende-Doverlijn : 54-64
- Oostendse sluitzegels : ts. 94 en 94
- Hotel Belvédère (Ostende) : 109
- François Devriendt en de Internationale Boekhandel : ts. 116 en 117, 118 en 119
- August Van Iseghem (° 1919) : ts. 146 en 147
- Afvaardiging Raad van Beheer "De Plate" : ts. 146 en 147
- De Van Iseghemlaan vóór 1914 : ts. 182 en 183
- Straatzicht op het 1e zee-aquarium : ts. 182 en 183
- Het 1ste mariene station in 1842 te Oostende (P.J. Van Beneden) : ts. 184 en 185
- Binnenzicht mariene labo te Oostende : ts. 184 en 185
- Scholenbezoek aan aquarium : 192-193, 198-199
- De Bevrijding van Oostende op 8 september 1944 : ts. 228 en 229
- Pioniers "Broederliefe" : hulde (1956-57) : ts. 242 en 243
- Stadsbestuur en vooraanstaanden van het ACW (1974) : ibidem
- De Sjah van Perzië te Oostende (1902 en 1905) : ts. 274 en 275
- Plattegrond eerste Park Leopold (1829-1839) : 309
- Zonnewijzers De Haan en Gistel : ts.

BOEKBESPREKING EN -VERMELDINGEN

- Cumulatieve index 1971-1991 : 94
- Index 1993 : 125
- Kalender 1995, thema "la Belle Epoque te Oostende : 295
- W. Schimmelpfennig, Fantastische vliegers zelf bouwen en oplaten (1991) : 311
- Dichtbundel Egyptisch zwart (1993) : 318

VRAGEN OM INLICHTINGEN

- Oproep foto's sept 1944 : 91
- J.-P. Brown over de zeerover G. Gollet de la Merveille : 121

STRAAT- EN WIJKNAMENINDEX

ADOLF BUYLSTRAAT : 9-11, 114-119 : ill, 270, 271
ALBERT I-PROMENADE : 277
ALBERTSTRAAT zie : EUPHROSINA BEERNAERTSTRAAT
ALFONS PIETERSLAAN : 124, 213, 225, 250, 253-254

BONENSTRAAT : 49
BRIGANTIJNENSTRAAT : 308

CADZANDSTRAAT : 49
CALSIJDEWEGH NAER WIJNENDALE : 92. Zie ook : TORHOUTSESTEENWEG
CHRISTINASTRAAT : 11, 210
CONSTANTINOPELSTRAAT : 214, 217, 241. Zie ook : IEPERSTRAAT

DIJKERSGRACHT : 226
DIJKWEG : 225

EDITH CAVELLSTRAAT : 130, 226
EUPHROSINA BEERNAERTSTRAAT : 307

GENTSTRAAT : 214
GROOTE MARKT zie : WAPENPLEIN

HAZEGRAS : 13, 307
HAZEGRASSTRAAT : 307
HEERWEG : 226
HENDRIK SERRUYSLAAN : 307
HERTSTRAAT : 117, 210

JOZEF II-STRAAT : 7, 308

KAAISTRAAT : 8-9
KAPELLESTRAAT : 7, 117, 271 ,308
KAREL JANSSENSLAAN : 307
KEIZERSKAAI : 308
KEIZERSPOORT : ts. 308-309
KEMMELBERGSTRAAT : 226
KERKSTRAAT : 13, 150, 155, 252
KONINGINNELAAN : 124-125, 164, 273
KONINGSTRAAT : 10, 271
KOOLMARKT : ts. 308-309

LAMMERSGRAS : 228
LANDBOUWERSSTRAAT : 226
LANGESTRAAT : 13, 155
LEFFINGESTRAAT : 130
LEON SPILLIAERTSTRAAT : 307
LEOPOLD III-LAAN : 307
LIJNDRAAIERSSTRAAT : 308, 310
LOUIS COLENSSTRAAT : 217, 242. Zie ook : STOCKHOLMSTRAAT
LOUISAHELLING : 206
LOUISASTRAAT : 183, 205-206, 277

MARIA HENDRIKAPARK : 276
MARIE-JOSEPLEIN : 11, 18
MOLENDORPKAAI : 128

NIEUWE MARKT (nu : "Delhaize"-warenhuis" : 307-308
NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG : 226
NIEUWPOORTSESTEENWEG : 225
NIEUWSTRAAT : 8
NOORDSTRAAT : 210
NORTHLAAN : 226

OOSTSTRAAT : 13, 156
OUDE OOSTENDSE WATERGANG : 226

PETIT PARIS : 125
PLATFORMSTRAAT : 13
POLDERSSTRAAT : 307, 310. Zie ook : HAZEGRASSTRAAT
POSTSTRAAT : 14
PRINS BOUDEWIJNSTRAAT : 150
PRINS ROSELAAN : 52
PRINSES CLEMENTINASQUARE : 124

ROGIERLAAN : 124, 226

SCHIPPERSSTRAAT : 13, 156
SINT-CATHARINAPLEIN : 210
SINT-FRANCISCUSSTRAAT : 311
SINT-JOSEPHSTRAAT zie : JOZEF II-STRAAT
SINT-PAULUSSTRAAT ; 150, 155
SINT-PETERSBURGSTRAAT : 252
SINT-SEBASTIAANSTRAAT : 9-11
SPAARZAAMHEIDSTRAAT : 226
SPEYESTUK : 228
SPILLIAERTSTRAAT zie : SINT-PETERSBURGSTRAAT
STOCKHOLMSTRAAT : 147, 217, 242

TEGELRIESTUK : 228
TORHOUTSESTEENWEG : 92, 147, 221, 250

VAN ISEGHEMLAAN : ts. 182-183, 183, 205-206, 210, 272
VERHAEGHESTRAAT (Dr) : 226
VINDICTIVELAAN zie : KEIZERSKAAI
VISSERSKAAI : 156
VISSERSPLEIN : 49-50
VLAANDERENSTRAAT : 13, 119, 155-156, 277
VREDESTRAAT : 226
VRIJHEIDSTRAAT : 117, 119
VUURTORENWIJK : 84

WAPENPLEIN : 157, 163, 250, 254, 271, 275, 277, 300
WEST KEINJAERTWEG : 226
WESTPOORTE : 94
WESTSTRAAT zie : ADOLF BUYLSTRAAT
WITTE NONNENSTRAAT : 10

ZEEDIJK (middeleeuwen) : 226
ZUIDBOULEVARD : 213. Zie ook : ALFONS PIETERSLAAN
ZUIDWEG : 225

INDEX OP DE TREFWOORDEN

APOTHEEK : 8-11
AQUARIUM : 181-206
ARCHITECTUUR : 20, 22
AUTORENNEN (1903-1914) : 99

BADEN zie : ZEEBADEN
BEVRIJDING 1944 : 91, ts. 228-229
BIOGRAFIE : 8-12, 114-119, 122-125, 144, 145-149
BOUCHERY, Albert (krantenuitgever) : 8-12
BROOD : 159
BROUWERIJEN : 299-306

CAFES zie : HERBERGEN
CARILLON (Le) : 8-11
CHINAVAART : 108-109
COMPAGNIE HARINGBUIZEN, DOGGEBOTEN EN LIJNBANEN : 41-47

DANSZAAL : 49-50
DEKUYPER, Eric : 122-125
DEVRIENDT, Frans : 114-119
DRIEKONINGENVIERING 1993 ; 22
DRUKKERIJ : 8-11

ENSORHUIS : 89-91

FAMILIEKUNDE : 6-7, 40, 47-48, 49, 223-225
FEEST- EN CULTUURPALEIS : 25
FORTIFICATIES : 78-89, 120-121, 140-141

GALGEVELD (1776) : 92-94
GEDENKSTENEN EN -PLATEN : 155-158, 222
GEULE : 79
GLASRAAM (rechtzetting tekst) : 5

HANDELSBEURS (internat) : ts. 94-95
HEERWOUTERMANSAMBACHT, 's (sluis) : 120-121, 225-228
HERBERGEN (1645-1796) : 299-306
HOTEL : 109
HUIZE LOUISE-MARIE : 25

INDEX : 94, 125
INTERNATIONALE BOEKHANDEL (stichting-tot 1960) : 114-119

JAARPROGRAMMA 1994 : 3-4
JAARVERSLAG 1993 : 18-28

KALENDER 1994 : 27
KAPUCIJNENKERK : 95-99
KAREL JONCKHEERE-WANDELING : 77
KARNAVAL : ts. 94-95
KERKEN : 95-99, 109, 315-318
KONINGIN DER BADSTEDEN : ts. 94-95
KONINKLIJKE FAMILIE : ts. 94-95
KOOPVAARDIJ OFFICIEREN (+ wereldoorlog I) : 319-320
KULTURELE RAAD : 18, ts. 94-95
KURSAAL (1878) ; 245

LABORATORIUM (Mariene) : 181-206 (passim)
LEDENLIJST : 29-36
LEDENVERGADERING : 2
LEOPOLDPARK (1ste ; 1829-1839) : 307-311
LIDGELD : 255
LITERATUUR : 77, 122-125
LITHOGRAFIE (Oostende op...) : 298

MARIE-JOSEPLEIN : 10-11, 18
MARIENE STATION : 181-206 (passim)
MARINE zie : KOOPVAARDIJ
MARITIEME FOLKLORE : 236-237
MARITIEME SOUVENIRS : 89-91, 95-99
MILITAIR HOSPITAAL : 13-17
MONUMENTENDAG (open) : 23
MUSEUM : - Aanwinstenlijst : 65-72, 100-104, 132-136, 170-176, 229-232, 256-262, 286-294
- Open Museumdagen : 23
MUTUALITEIT (Christelijke) : 212-219, 238-245

NUMISMATIEK : 128-131

ONAFHANKELIJKHEID (1830) : 2
OOSTENDE (benaming elders in de wereld) : 17
OOSTENDE-DOVERLIJN. Einde : 54-64, 126-127
OOSTENDE - geschiedenis
- 1617-1618 : 41-47
- 1752 : 51
- 1794 : 220-221
- 1830 ; 2
- 1914-1918 : 111-113, 162-165, 250-255
OOSTENRIJKSE PRIVERAAD : 51
OOSTENDSE COMPAGNIE : 108-109, 306
ORIENT-EXPRESS : 266-267
OSTENDIANA (stadsbibliotheek)
Aanwinsten : 249

PETITIEBEWEGING (1828-1830) : 278-280
PLATE (De : 1954-1994)
- Bestuur (foto) : ts. 146-147, 232
- Feestartikel en programmaverklaring : 269-270
- Viering : 267-268
PONTONGESTICHT : 210-211

RAVERSIJDE (Koninklijk Domein) : 20

SCHEEPSWERVEN : 160-161
SCHEEPVAART (18de eeuw) : 51
SCHONE KUNSTEN : 5, 76, 89-91, 95-98, 109, 143-144, 150-154, 155-158, 166-171, 246-248, 281-285
SCHOOLBEZOEKEN : 192 e.v. (passim)
SCHOOLSCHEPEN : 141
SJAH VAN PERZIE (1ste bezoek, 1900) : 271-277
SLUITZEGELS : ts. 94-95
SPOORVERKEER (Internationaal) : 266-267
STATION ZOOLOGIQUE zie : MARIENE STATION
STUDIEREIS Doornik : 142-143

THEMATENTOONSTELLINGEN : 5
THERMAAL INSTITUUT : ts. 94-95
TIJDSCHRIFT : 27

VAN ISEGHEM, August : 145-149, 223-225
VEILING 1994 : 12
VISMARKT (oude) : 50
VISSERSLEVEN : 237
VISSERSSCHOOL (Vrije) : 197-200
VLIEGERWEDSTRIJD : 311
VOLKSBOND (Katholieke) : 212-219, 238-245
VRYE WINCKELIERS (Neringhe der) : 315-318

WALRAVERSYDE : 211
WESTVLAAMS VERBOND KRINGEN HEEMKUNDE : 18, 108, 110
WILHELM II (Duits keizer) : 144

ZEE-AQUARIUM zie: AQUARIUM
ZEEBADEN : ts. 94-95
ZEEMANSLIEDEREN : 236
ZEEROVER : 121
ZEEWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK : 21, 181-206 (passim)
ZEEWEZEN : 54-64
ZONNEWIJZERS (rond Oostende) : 52-53, 312-314
ZUSTERS DER ARMEN : 210-211

PERSOONSNAMEN-INDEX

Niet opgenomen

- "La Chèvre Folle" (jaren zestig)
- Jaarverslag 93
- Ledenlijst 93
- Museum (aanwinsten)
- Ostendiana (aanwinsten)

A

ACKEN, Edouard : 113
AGA KHAN (prins) : 274, 277
AGEYTS, Philippus : 315-318
AKKERMANS, P. : 156
ALBERT I (koning der Belgen) : 11
ALBRECHT (aartshertog) : 41, 78-79
ALBRECHT, Joanna : 306
ALLAERT, Georges : 4, 267
ALLEIN (familie) : 52
AMPE, A. C. : 156
AMPE, H J. : 156
ANDRIES, Joannes : 305
ANNOYE, Carol : 318
ANSEELE, Edward : 218
ARNOUT, Albert : 243
ASAERT, Emile : 96
ASPESLAGH, Jean-Marie en Joseph : 97

B

BAELE, A. D. N. : 319
BAELS, Hendrik : 216, 219
BAERDEMAEKER, Giles : 157
BAETEMAN, Cécile : 84
BAETENS, Roland : 205-206
BAROEN, Clémence : 6
BARRAT, A. : 7
BARRAT, Louis : 96
BAUWENS, Rogier : 304
BEELAERT : 314
BEIRENS, Dirk : 3, 77
BEIRENS, H. : 156
BEKAERT, Jean-Marie : 244
BEKKENS, R. : 156
BENS, Carolus : 300
BERDEN, Jozef : 124
BERGHMAN, H. : 10
BEYAERT, Arthur : 162
BILLIET, A. : 319
BITTINGER : 252, 255
BLANCKAERT, Francis : 300
BLODT, Félix : 300
BLOMME, Joannes : 306

BOBBIAS : 91
BODDEWIJN, M. : 158
BOEL, Marcel Maurice : 246
BOENEDAELE, Amant : 120
BONNEL, Raoul : 156
BORM, Carel : 301
BOSSELAERE, Adriaan : 48
BOSSELAERE, Catharina : 47
BOT, G. : 195
BOUCHERY, Albert : 8-12, 240, 244
BOUCHERY, Charles : 8
BOUCHERY, Remi : 8
BOUCKAERT, P. : 158, 222
BOURGOIS, Fernand : 156, 222
BOWENS, J. : 41, 270
BOYDENS, Casimir : 163
BOYDENS, Hendrik : 163
BREITENBACH, Johnny : 125
BREPOELS, Jaak : 245
BROWN, Jean Pierre : 121
BULTINCK : 205
BYLS, Jacquemijne (Wwe Crespin) : 47

C

CAESTECKER, S. : 156
CALLENS, Isabella : 300-301
CALLIE, Adriana : 300, 303
CAMBIER, Charles : 243
CAMERLYNCK (deken) : 242
CARBON, Jules : 217, 240, 243
CARBON, Paul : 240
CATTRYSSE, Frans : 243
CHAMBON, A. : 158
CHARLIER, Luitenant-Generaal : 14
CHATLEN, Luc : 5
CHRISTIAENS, Bernard : 157
CHRISTIAENS, Jan : 156, 222
CIPPOLONE, Guilio : 5
CLAEYS : 244
CLAEYS, Aug. : 307-308
CLAEYS-ISEBAERT, G. : 251
CLEMENTINE (prinses) : 273, 277
CLOET, Michel : 219
CLOU, Anthone : 301
CNUDDE, G. : 158, 222
CNUDDE (schepen) : 271
COBBAERT, G. : 183-206 (passim)
COBBAERT ("bereijder") : 94
COLENS, Louis : 216, 219, 242
COLLAR, Catharina : 299
COLLEN-TURNER, Julius : 4, 143-144
COLLINS, John : 302
COOLMAN, Pieter : 305
COOPMAN, Frans : 98
CORDEMANS : 310
CORNELIS, Marie : 305
CORNELISSEN, Lenard : 46

CORNELLIE (familie) : 122-125 (zie ook : DEKUYPER (familie))
COSTER, Madeleine : ts. 242-243, 243
COTTIJN, Amedee : 157
COUCKE, Edward, Marcel : 97
COUCKE, S. : 98
COX, B. : 88-89
CREKILLIE, Jan : 98
CRANSHOFF, Hub. : 310
CREPIN, Amand : 9, 240
CUCOVAZ, Enzio : 246

D

DAEMS, Jan : 147-148
DAENS, Adolf : 214
DANCKAERT, Lisette : 78, 89
DANIELS, Gerard : 156
DANIS, Pieter : 300
D'ANNEEL, Freddy : 246
DAVELUY : 245
DE BAENST, Germaine : 246
DE BETS, Rasin : 120
DEBLEECKER, Staf : 246
DE BO, L. : 42
DE BOER, Jan : 116
DE BRABANDER, Frans : 3
DEBROCK, François : 246
DEBROCK, J. E. : 319
DEBROCK, Walter : 110, 218, 270
DE BROUWER, Guillelmus : 92
DE BRUGARDAN, Ch. : 217
DE BUF, Eddy : 247
DECANNIERE (deken) : 158, 217, 219, 222
DE CARRION, F. : 120
DE CAVEL, Marie-José : 247
DECEUNINCK, Marie-Louise : 147
DE CEUNINCK, R. : 84
DECLEER, Roger : 218
DE CLERCK, Philippe : 301
DECLERCQ, Daniël : 247
DE CLERCQ (dokter) : 299
DECLERCQ, P. : 274
DE CLIPPEL, Adriënne : 247
DECOMBEL, Joris : 247
DE CONINCK, James : 247
DECONYNCK, Jan : 247
DE COSTER, Jan : 301
DECRETON, Louis : 98
DECRITS, M. : 48
DECUYPERE, D. : 218
DEGRIECK, Yves : 248
DE GROEVE, Alfons : 219
DE GRYSE, Edward : 215-216, 218
DEGRYSE, Karel : 3, 108
DEGRYSE, R. : 47
DEHAENE, Ingrid : 248
DEHEM, Paul : 218
DEHOUCK, Kamiel : 157-158

DE JAEGER, Joris : 243
DE KEERLE, Jan : 46
DEKEERSGIETER, Vic : 248
DE KIEVITH, Eric : 248
DE KETELAERE, Irma : 248
DEKETELAERE, Julien : 129
DEKEYSER, Irma : 248
DE KINDER, Roger : 158
DEKUYPER, Eric : 122-125
DEKUYPER (familie) : 122-125 (passim)
DE LA CENSERIE, L. : 158, 222
DE LANGHE (mevrouw) : 147
DELANGHE, Natasja : 281
DELBAR : 216
DELCROIX, Léo : 14
DE LEE, Jan : 281
DELEGER, Gilberte : 281
DELEU, Geo : 281
DELEY, Polydor : 113
DE LILLE, Karel, M. : 219
DELSARD, Maria : 282
DELSART, Jos. : 311
DEMAEYER, Jacky : 282
DE MAEYER, Pierre : 282
DEMAN : 253
DEMAN, Noël : 282
DEMARETS, Guy : 283
DEMEESTER, Lucien : 283
DEMEU, Georges : 283
DE MEY, Jacobus : 305
DEMEYER, Jules : 49
DEMOOR, Wilfried : 283
DE MULDER, Joannes : 302
DE PAUW, E. H. C. : 319
DEPAUW, Hermania : 6-7
DEPAUW, Richard : 7
DEPIERE, Alain : 150-154
DEPOORTER, Georges : 283
DEPREZ, Edouard : 284
DE RYCKE, Adriana : 300
DE ROECK, Michel : 284
DEROO : 240
DE SCHUYTERE, N. : 84
DE SMET (Agence) : 11
DESMET, Antoon : 78
DESMET, Fernand : 97
DESMET, H. : 156, 158, 222
DE SMET DE NAEYER (graaf, 1ste minister) : 158, 222
DE SORGHER (familie) : 245
DE SORGHER, Ignatius : 47
DE SORGHER, Jacques-Jean : 245
DE SORGHER, Joannes : 48
DE STOPPELAERE, Jan : 46
DE TAEYE, Ernest : 145, 148
DEVILLERS : 284
DEVISSCHER, Tone : 284
DEVOLDER, Roland : 284
DEVOLDER, Steven : 285
DE VOS, Jan : 300
DE VOS, Philippe : 299

DEVREESE, Armand : 2-3
DEVRIENDT, Frans : 114-119
DEVRIENDT, René : 285
DEVRIESE : 255
DEVROE, Yolande : 285
DE WAPENAER (ridder) : 220
DEWEERT, Emile : 9
DE WINTER (notaris) : 11
DEWITTE, François : 46
DE WITTE, Ignatius : 302
DE WULF, Catharina : 306
DE WULF (vader) : 213, 218
DEWULF, Lionel : 17
DEWULF-HEUS, R. : 244
DE ZOMER, Jacques : 46
D'HAVÉ, Willy : 156
DIERICXSEN, Willem : 46
DOBBELAERE, Adriaan : 302
DREESEN, Jean Baptiste : 3, 83, 110, 143, 236
DRYBERGH, Charles : 3, 79
DUBOIS, C. L. : 319
DUBOIS, Karel : 241
DUFAIT, Freddy : 89
DUPUIS, F. : 156
DUMON (ondernemingsfirma) : 158
DUPONT, E. : 188
DUPONT, Lucien : 217
DURANT, Marie : 300
D'URSEL (graaf, gouverneur van West-Vlaanderen) : 158, 222
DUTRIEU, Jan Frans : 305
DYSER, Frans : 301

E

EDEBAU, Henri : 158
EGGERMONT : 243
ELLEBOUDT, Alphonse : 11, 116, 241
ELLEBOUDT, Alfons (jr.) : 244
ELY, Caroline : 274
ENGELBRECHT, Jules : 113
ENSOR, James : ts. 94-95, 155

F

FABRIS : 272
FAES, Jan : 304
FAICT (bisschop van Brugge) : 240
FALISE, Jean Pierre : 3, 95, 99, 109
FARASYN, Daniël : 12, 145
FERIER, M. : 156
FERMON, D. : 158, 222
FERMON (schepen) : 271, 273
FEYS, Sophie : 9
FEYTS, Pieter : 303
FLANDRIN, Anthoine : 315-318
FONTAINE, D. J. : 319

FOURDRIEN, Adrien : 91
FOURNIER : 166
FOUTRY, Valeer : 225
FOX (Mrs.) : 299
FRANCQUI, Emile : 320

G

GALLEN, Mattheus : 305
GEERSSENS, Elisabeth : 300
GERARD, Adhemar : 148
GEVAERT, Ferdinand : 3, 5, 140-141, 311
GEZELLE, Guido : 42
GHAZI MOUKTAR PACHA : 274
GIJS, Jan : 306
GILSON, Gustave : 186
GODDEMAER, A. : 156
GODTMAER, Toussaint : 304
GOEKINT, Julien : 156, 222, 267
GOETGHEBEUR, Karel : 216, 219, 241-242
GOETHALS, Charles : 2
GOFFINET, A. en C. : 197
GOLLET DE LA MERVEILLE, Godefroy : 121
GONTHIER, Jules : 96
GRACE (prinses van Monaco) : 157
GRAILLON, César-Adrien : 91
GRAILLON, Pierre-Adrien : 91
GRANT, R. M. : 113
GRIJSON, Jacob : 301
GRYSPEERDT, Sylveer : 243
GRIJSPERRE (pensionaris) : 305
GROENVIJNCK, Frans : 305
GROENVIJNCK, Melchior : 305
GULUCHE, Jean-Marie : 168

H

HAMAN, A. : 158
HAMMAN : 195
HANNE, Alphonse : 168
HARCHERS, Inghel : 46
HEILMAN, Charles : 119
HEINEMAN, D. : 320
HELDERS, F. : 156
HEYMAN, Isaak (alias TRESLER, Herman) : 92
HEYMANS : 187
HEYNDRIKSEN, Marie : 302
HOOGHUIS, Louis : 49-50
HOOST, Gregorius : 228
HOOVER, Herbert : 320
HOSTYN, Norbert : 3, 4, 76, 94, 110, 143-144, 205-206, 236, 298
HOUWEN, Raymond : 218
HOIJS, Arout : 92
HUBERT, E. V. : 319
HUBRECHTSEN, Freddy : 5
HUGESSEN, Jan : 304

I

IMPENS, Lieven : 299
INGELBRECHT, Hendrik : 299
INGHELBRECHT, A. : 156
ISABELLA (aartshertogin) : 41

J

JANSKY, P. V. : 274
JANSSENS, Jacobus : 302
JANSSENS, Pieter : 302-303
JANSSONE, Jan : 310
JANSSONE, Louis : 113
JEAN, Edouard : 210
JEAN, Gabriël : 308-310
JELLICOE (admiraal) : 112
JOHNSON, J. S. : 89
JONCKHEERE, Karel : 3, 77, 155
JOOS, Florence : 299
JOOS, Hendrik : 302

K

KARAGEORGEVITCH (prinses) : 274
KELLEWAERT, Laureijns : 120
KHAN, Aga zie : AGA KHAN (prins)
KLAUSING, Jozef : 218
KOUSNETZOFF (familie) : 274
KUTSCHERRA : 274

L

LACROIX, Marie : 305
LAFORCE : 148
LAHOUNE : 187
LAINÉ : 212
LAMMAERT, Jan : 157
LANCIANi, Pietro : 277
LANERIS, Anthoine : 315-318
LANSSEN, Victor : 217
LANSZWEERT, Edouard : 182-206 (passim)
LARIDON, Alfons : 156
LAURENT, René : 88-89
LAUREYS, Cornelis : 303
LAUWERS, Achiel : 215
LAWAISSE, Lodewijk : 239
LE BON, F. : 182-206 (passim)
LEBOUCQ : 186-187
LE FRANÇOIS, Jacques : 48
LEGGE, Georges : 78
LE GULUCHE, J. : 89-91
LEO XIII (paus) : 158, 216, 222

LEOPOLD II (koning) : 158, 212, 222, 271-277
LESCRAUWAET : 244
LIEBAERT, H. : 158, 222
LIEBAERT (schepen) : 255, 271-277
LIÉNARD : 186
LIÉNART, J. C. : 96-98
LIEVENS, Gilberte : 116
LINDERSEN, Leonardus : 48
LLOYD GEORGE : 113
LOOTENS (meubelhuis) : 13
LOUISA (zuster) : 165
LUCAS, Hippoliet : 6-7
LUST (aannemer) : 10

M

MAC LEOD, Julius : 185, 187
MAERNOUDT, Clara Justina : 123
MAERTENS, Jan : 305
MAERVOET, Willy : 244
MAES, Johanna : 122
MC CANN, S. : 156
MAKELBERGE, Roland : 156, 222
MARCOU, Emiel : 244
MARIA-THERESIA (keizerin van Oostenrijk) : 223
MARIE-HENRIETTE (koningin) : 158, 222
MARIE-IGNACE (zuster) : 145
MARYSAEL, F. : 120
MARYSSAEL, Louis : 128
MAURTITS VAN NASSAU (prins) : 79, 82
MECHELE, Jan : 300-301
MEEUWS, Stefaan : 218
MELLEE, Petronella : 300
MENEGHEER, Franciscus : 315-318
MERTENS, J. : 83, 85, 89
MERVOET, Cornelius : 157
MEY, Sarah : 272, 275
MIRZA ASHGAR KHAN (Groot Vizier van Perzië) : 271
MOENTACK, Andreas : 47
MOENTACK, Jan : 47
MOENTACK, Pieter : 304
MOENTJENS, Catto : 304
MOHADES-EL MAMALEK (minister) : 271
MORE, Paul : 243
MOREAU (generaal) : 221
MOREAUX, Eduard : 129
MORTIER, Pieter : 163
MOSTAERT (F) : 84
MOULAERT : 244
MOUZZAFER-ED-DINE (Sjah van Perzië) : 271-277

N

NAERT, A. : 158
NAESSENS, Maillard : 303
NAPOLEON I (keizer) : 223

NEUTS, Gustave : 113
NOEL : 310
NOORDMAN, Jan : 306
NYSSEN : 275

O

OUTTERMAN, Norbert : 305

P

PANESI, Louis : 129
PASQUINI : 41, 270
PAULUS, Alfred : 11
PAUWELIJN, Jeanne M. : 156
PEDE, Jean : 156
PERMEKE, Constant : 155
PHILIPS, Freddy : 3, 141
PIERLOOT, Roland : 99
PIERRE, Emile (Sr. en Jr.) : 113
PIERS, Jan : 147, 157-158, 244-245
PIETERS, Alfons : 158, 222, 271-277
PIETERS, Anna Maria : 318
PIETERS, Marnix : 4, 211
PIETERS, Philippe : 299
PIETERSSEN, Adriaen : 46
PLANCQUAERT, Hector : 240
PLATEAU, Joseph : 186-187
PONJAERT, Alfons : 6-7
PONJAERT, Jean : 113
POPHAM, Home : 140
PORRET, Guilliame : 299
PORRET, Jan (jr.) : 299-300
PORRET, Jan (sr.) : 299
PORTA, Leo : 217
POTIJS, Pieter : 301
POTTIER, Pr. : 308
POURBUS, Pieter : 88
PREYS ("Miss") zie : PRICE ("Miss")
PRICE ("Miss", ook gekend als "PREYS") : 301
PRIEM, Jan : 301
PROOT, Louis : 163
PUIJS, Marie : 300
PULINGH, Andries : 306
PYLYSER, Marguerite : 163
PYPE, Henri : 195, 197, 199-200, 215, 218, 239

Q

QUAGHEBEUR (apotheker) : 147
QUAGHEBEUR, Maurice : 157-158
QUAGHEBEUR, Maurice Henri : 156, 222
QUAGHEBEUR, Patricia : 243

R

RAINIER III (prins van Monaco) : 157
RAOUX, Achiel : 11
REUNBROUCK, Roger : 2-3
REZSOHAZY, R. : 243
RINSKOPF : 273
RITSEGER, Cornelis : 305
ROBENBACH, A. : 156, 216
ROORYCK, Remi : 214, 241, 244
ROSSET - ? , Christine : 304
ROTSAERT, Koen : 218-219, 244
RYCX, Domicella, Francisca : 318
RYCX (notaris) : 307
RYCX, Philippus (sr.) : 315

S

SAGHERMAN, Isabella : 304
SALLIAU, Eduard : 97
SANSSENS, Pieter : 302
SCHAEVE, Pieter : 302
SCHIMMELPENNIG, Wolfgang : 311
SCHINCKEL, Jacob : 304
SCHOLL, S. H. : 215, 218, 244
SCHOTTEY, E. : 158, 222
SCHRAMME, C. : 158, 222
SENSIER, Agnes : 299
SERRUYS, Henri : 118, 158
SEYS : 244
SZFARNAY-HADIK (gravin) : 274
SIMOEN, Olivia : 218
SIX, R. : 222
SLEEKS, Ary (ps.) : 49, 148
SMIS-VALCKE, Henri : 271, 275
SMISSAERT, Aimée : 162, 240, 242, 251
SMISSAERT, Emile : 4, 162, 218, 266
SMISSAERT, Henri : 240
SNAUWAERT : 210
SNIJER, Joannes : 300
SNOECK (dokter) : 238, 241
SOETE, Jules : 113
SOLVAY, Ernest : 320
SOREL, Gustaaf : 155
SPILLIAERT (familie) : 244
SPILLIAERT, Léon : 240
SPILLIAERT, Léonard : 240-242
STEINSCHNEIDER : 272
STEMGÉE, August : 242
STICHERT : 187
STRACKÉ, Auguste : 187, 194, 274
STRUMANE : 242
STUCKENS : 186
STYNEN, Léon : 158
SURMONT, Michel : 157-158
SWEETLOVE-DEKUYPER, A. : 122

T

TARDY : 90
TARTARD, Jan : 301
TERMOTE, Armand : 210
TERRYN, Michiel : 303
THOEN, Hugo : 84
THONÉ : 255
THONON, Aimée : 267
THYERIN, Loys : 120
THYS, Elisabeth : 11
TILKENS : 273
TOLSTOI, Léo : 213
TRATSAERT, Bertha : 242, 244-245
TRESLER, Herman : zie HEYMAN, Isaak
TURNER, Julius Collen : zie COLLEN-TURNER, Julius
TUSSE, V. (ps. : locaal historicus) : 10

V

VALCKE, Auguste : 223
VALCKE, Max : 273
VANALDERWEIRELDT, Eduard en Marcel : 219
VAN BAMBEKE : 186-187
VAN BENEDEN, Pierre-Joseph : 185
VAN BEYLEN, J. : 96-98
VAN CAILLIE, André : 50, 218-219, 244
VAN CAILLIE, E. : 158, 222
VAN CAILLIE (fonds notaris) : 318
VAN CAILLIE, Frans (notaris) : 96-97, 157
VAN CRAEYNEST, André : 4, 237, 266
VANCRAEYNEST, Raymond : 219
VANDAMME, Gustaaf : 10
VAN DE AMEELE, Jules : 113
VANDE BEGGINS, Francisca : 304
VANDECASTEELE, Roland : 222
VAN DEILE, Désiré : 253
VANDE KEERE, Michiel : 302
VANDENABEELE, Achiel : 156
VANDENABEELE, Johan : 156, 222
VANDENAUWEELE, André : 205-206
VAN DEN BREMT, F. : 50
VANDEN BROUCKE, Petronella : 306
VANDENBUSSCHE, Fred : 217, 244
VAN DEN BUSSCHE, Jacques : 299
VANDENDRIESSCHE, Louis : 158
VAN DEN HEUVEL (minister van Justitie) : 158, 222
VANDENHOEKE, Robert : 243
VANDER HAEGHEN, Arnold : 144
VANDER HELST, Jan : 302
VANDERHEYDE, A. : 158, 222
VAN DER HEYDE, G. : 158, 217, 219, 222
VAN DER HEYDE, J. : 242
VAN DER HEYDE (oesterput) : 310
VANDERMEULEN-VERCOUTERE, Maurice : 11
VANDERMEULEN-GRYMONPREZ, Polydor : 11
VAN DER VIN (ondernemingsfirma) : 158

VANDERVELDE, Emile : 224, 243
VANDE VOORDE, Jacobus : 300
VANDEWALLE : 5
VANDE WALLE, Paul : 318
VANDEWEGHE, Pieter : 241, 244
VAN DRIESSCHE, Frans : 301
VAN GLABBEKE, Adolf : 115, 157-158
VAN GRAEFSCHEPE, Alphonse : 8-9
VAN HAVERBEKE, E. : 244
VAN HEE, Alfons : 219
VAN HYFTE, Ivan : 4, 210, 218
VAN IMSCHOOT, A. : 158, 222, 271-277
VAN ISACKER, Karel : 217
VAN ISEGHEM (burgemeester) : 220
VAN ISEGHEM, A. (stadssecretaris) : 158, 222
VAN ISEGHEM, Amélie : 274
VAN ISEGHEM, August (voorzitter "De Plate") : 2, 145-149
VAN ISEGHEM, Edmond : 145
VAN ISEGHEM (familie) : 223-225
VAN ISEGHEM, Marie : 274
VAN LAER, R : 222
VAN MARCKE, Jan : 46
VAN MIDDELEM, Joannes : 303
VANMOL, Emiel : 129
VANOPHEM, G. en F. : 158
VAN REMOORTERE, Julien : 50
VAN ROSSEM, Gilles : 120
VANSEVENANT (suikerbakker) : 123
VAN VOSSEM, Marie Joanna : 92
VAN WASSENHOVE, G. : 156
VAREE, Joanna : 318
VERBARRE, M. : 320
VERBEECK, L. : 158, 222
VERCRUYSSE-HAEGHEBAERT, Emilienne : 222
VERDAM, J. : 42
VERDEYEN : 255
VERELS, Gillis : 228
VERHAEGHE : 214, 255
VERHELST, Christoffel : 225
VERHULST, Jan : 302
VERMAUT, Arthur : 243
VERMEESCH, Dries : 156, 222
VERMEIRE, J. A. : 320
VERRIEST, Hugo : 216
VERSCHELDE, Richard : 97
VERSCHEURE, Olivier : 302
VERWIJS, J. : 42
VICTORIN, Balthasar : 302
VIÉRIN, Luc : 157
VIGNAULX, Balthasar : 300
VIGNAULX, Joannes : 300
VIGNE, Eduard : 242, 244
VIGNON, Pierre : 302
VIGNON, Pieter : 306
VILAIN, Alphonse : 206
VILAIN, Omer : 2, 3, 5, 12, 320
VLIEGHE, Jacques : 303-304
VLIEGHE, Lucas : 306
VLIEGHE, Marianne : 303
VLIETINCK, Edward : 88-89, 217, 270

VON BETHMANN HOLLWEG (rijkskanselier) : 111
VON KRAMSTA : 250
VON SCHWERIN (graaf) : 251
VROOME, Emiel : 157-158
VROOME, G. A. : 320
VROU, Gaspar : 306

W

WAFFELAERT, G. J. (bisschop van Brugge) : 158, 222, 242
WARRINIER, Jacq. : 307-311
WAUTHIER, Emile : 276
WECKX, Hugo : 222
WEYNAERT, Jan : 302
WEIJNE, Felix : 6
WEIJNE, Gabrielle : 7
WESSELS : 52
WIESSOCX, Judoca : 304
WILHELM II (keizer van Duitsland) : 111, 144
WILLEM I (koning der Nederlanden) : 278-280
WILLEMS, Michiel : 303, 306
WILLEMS, Willem : 300
WILLEMSEN, Jan : 306
WITTROCK, August : 111, 113
WOESTE, Charles : 242
WULLEMS, Coralie : 8
WYBO, Carel : 303
WYBOUW, Emile : 129

Z

ZEGHERS, Joannes : 300, 303
ZONNEKEYN, F . P. : 320

INDEX OP DE OOSTENDSE VERENIGINGEN

- Aartsbroederschap van de H. Franciscus-Xaverius : 214
- Auto-Taxix Verhuurders (= voorloper van Taxibond Oostende) : 129-130

- Broederliefde-Vrouwenkrans : 212, 238-244
- Burgerwacht : 215, 274-275

- Cercle Caecilia : 213
- Cercle Catholique : 240-241
- Cercle des Régates, zie : Yacht Club d'Ostende
- Cercle Equestre d'Ostende : 273, 275
- "La Chèvre Folle" : 150-154
- Christelijke Mutualiteiten, afd. Oostende : 212-219, 238-244
- De "Cistjes", zie : Xaverianen.
- Comité van sociale werken, arr. Oostende : 216-217
- Compagnie van de haringbuizen, doggeboten en lijnbanen (1617-1618) : 41-47
- Crèche Louise-Marie : 272

- Entente der liberale verenigingen : 241
- Euterpe (harmonie) : 275

- De Gelukkige Haard : 156
- De Gemeenzaamheid voor Jongelingen : 214

- Help U Zelf : 240
- Hôteliers-Restaurateurs (Association des) : stichtingsdatum 21 november 1878 : 128

- De Jonge Werklieden : 238

- Karel de Goede-genootschap : 214, 238
- Katholieke Volksbond, afd. Oostende : 212-219, 238-244

- De Liberale Vrijschutters : 213

- Maatschappij van Onderlinge Bijstand : 238-239
- Mercedes-Benz Club van Oostende : 99
- Moeder- en Kinderwelzijn : 242

- Neringhe der Vrije Winckeliers : 315-318
- North Sea Yacht Club : 155-156

- Onder Ons : 213
- Oorlogsvrijwilligers 1914-1918 Oostende Kust : 131
- Oostendse Persclub : 155
- Prins Boudewijnkring : 214, 238

- Ronde Tafel : 148
- Rotary Club Oostende : 11-12, 148, 155
- Rotary Oostende-Terstreep : 148, 155
- Royal Sport Nautique Ostende (R.N.S.O., stichtingsdatum : 15 juni 1871) : 128-129

- S.E.O. : 124, 213
- Sint Franciscusmannenbond : 214
- Sint Pietersgilde : 216
- Sint Vincentiusgenootschap : 147, 213, 273-274
- Sociaal Centrum Oostende : 147
- Société française de Bienfaisance : 272
- Société Littéraire : 213, 224
- Soldatenkring : 214
- Spaarzaamheid en Broederliefde (stichtingsdatum 1896): 212-219, 238-244
- Sport Nautique d'Ostende : 223
- Sprekersbonden : 219

- Teringlijdersbond Oostende (stichtingsdatum 1924) : 130-131
- De Toekomst, S.M. (stichtingsdatum 1885) : 213
- Troost in Nood (Stene) : 239, 242

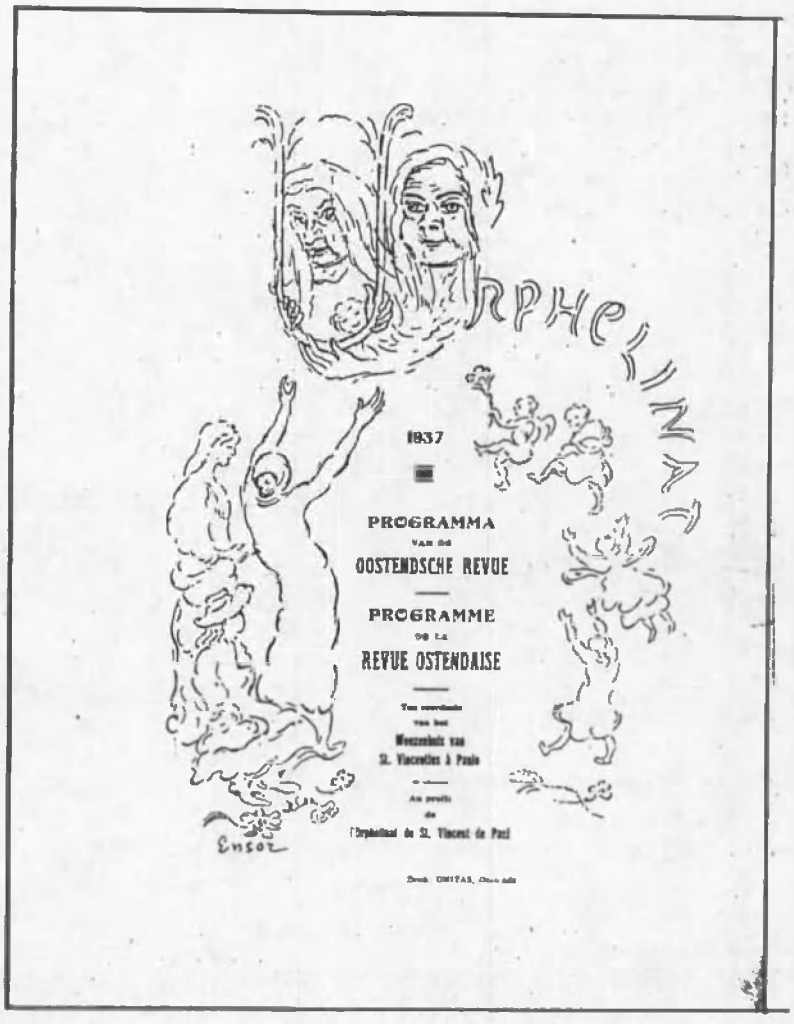
- Verbond der Katholieke Maatschappijen van Onderlingen Bijstand en Lijfrentekassen van het Arrondissement Oostende en Aanpalende Gemeenten : 241
- Vlaamsche boekenweken : 118
- Vredeseilanden, afd. Oostende : 148
- Vrouwenkrans (stichtingsdatum 1910) : 212-219, 238-244

- Werkmansbond : 238
- Willen is Kunnen : 241, 244

- Xaveriuskring : 214

- Yacht Club d'Ostende : 10, 223-225

- 't Zal Wel gaan (Vrije Vissersgilde) : 214-215
- Zegelcoöperatieve (Oostendse) : 118
- De Zeesterre : 241
- Ziekenzorg : 243

EEN ONUITGEGEVEN ENSOR-TEKENING

VOORPAGINA PROGRAMMA "OOSTENDSE REVUE" TEN VOORDELE VAN HET WEESHUIS ST. VINCENTIUS A PAULO - 1937